Almira 3
Shelf 2
10

[illegible]

1. Maharaja Jang Bahadur Vir Smarana Vishayini Tripushpamala
2. Batuka Bhairava Stotra
3. Chando Vritti Of Bhatta Halayudha
4. Chaura Panchashika Of Bilhana 1798
5. Chando Manjari
6. Uttara Ramacaritam Of Bhavabhuti
7. Gita Govinda
8. Naishadhiya Charita

४२५४

श्री ५ को सरकार
[illegible] संस्कृत [illegible]

महाराजजङ्गबहादुरवीर
स्मरणविषयिणीगी
तिपुष्पमाला प्रारंभः॥

श्री गणेशाय नमः॥ ॥कस्माद्धराहसतिनौरव
हीनमास्ते श्रीश्चं विसर्पति रविश्चरमाचलं स्वम्॥
शाखादुमस्थितविहङ्गमपङ्क्तिरापन्निःशाद्व
लो नरगणः स्वसवाष्पनेत्रैः॥१॥ राज्ञः पथो धवलि
तो जनतामिपूर्णो हाहारवश्चरति तत्परमेव दि
क्षु॥ कस्मात्त्रुतिध्वनितकम्पितहैमशैलो हाहाक
रेति गदतीव पुनः पुनस्तत्॥२॥ नेपालमण्डलकपि
द्रं कथमद्य चूर्णरुजाधरा नतमुखः स्थिरतां विहाय॥

पश्यंतो विकसितं सदिगन्तरान्धं दैवेन राजस
रसः सहसा किन्तु पद्मम्॥३॥ लुप्तं विभाकरकुलं म
लिनं विधाय क्षात्रं बलं समुदितं प्रसभं निमी
ल्य॥ नेपालराज्यमधुना तमसा प्रपूर्य लुप्तं
भविष्यति पुनर्न कदापि दीप्तम्॥४॥ त्वं भास्क
र प्रतिदिनं निजरश्मिजालं विस्तारयन्त्रिभुवनं
स्वकरैर्विबोध्य॥ संमुद्रितं कनकपद्ममकाल
रात्रौ न स्यात्तु बोधितमिदन्तु पुनः कदापि॥५॥

द्वितीयम्.

गाधेः कथं दक्षादितोवत पूरयित्वा कक्षात्र धाम
विगतोः सिवद न्य जस्रम्॥ नेपालराज्यत
रोधकारी सूर्यः प्रयात्यसमयेस्तगहं विरय॥६॥
नेपंकराल रजनी भविता प्रभाताकिं नु प्रसा
रयतु तामसमेव घोरम्॥ नित्य श्रमाप गमका
रणमस्तशयां प्रमुस्का पुनर्नमर्वीना भाविता
प्रकाशः॥७॥ नेपालराज्य कमलाक मला
मनेनफूली विलजगिठ ननु र्विलापन्य जस्रम् श्रीः

द्वितीयम्.

संपन्नितद्विक्षणभीषणकालसर्पोवीरः सुतःस
मुदितोमुदितोपदस्याः ॥८॥ सर्वेऽधुनासुग
पदञ्चविलापरैलैर्दिग्मण्डलं जहनकानन
मद्रिरन्ध्रम् ॥ व्याप्यक्षितिं जनगणाः परिकं
पयन्तुनासोपुनर्नञ्चायनाद्रु विनाविनिद्रुः ॥९॥
नासोहसिष्यतिसुताननपूर्णचन्द्रं प्रेमास्प
दं प्रियतमास्वपुनः समीक्ष्य ॥ रात्रिन्दिवन्तु है
दयेनिहितोजनानांनिदुष्यतीहनयनाध्व

विहायदीर्घम्॥१०॥रूपंभटागजघटानदिशा
दिशिश्रेल्र्यैं स्वचक्रमुद्रोधरलीसुगुप्त
म्॥स्नंविनिद्रुमदहोग्रातकोटिवाघैर्नालंप्र
बोधयितुमद्यकिमुद्रिनाक्षम्॥११॥नासौप्रया
स्यतिपुनर्द्विरदाश्वपादैः संकंपयन्क्षितित
लंरजसांप्रपातैः॥आच्छादयन्नपनतिग्म
विलोलनेजउन्नेजयिष्यतिनवाणुतथाप्र
पातैः॥१२॥नासौनृपस्यसभितौसमवेनलो

कानानेव्यलिप्रथितपटुनिमुग्रवीर्यैः॥ नोवा
पुनःप्रकृतिसुन्दरवसुवर्गैंसेलोक्यमगध
करणो भविता कदापि॥१३॥ प्रापान्पतःसु
रगणैरुपसेव्यमानः शृण्वन्मधुस्वरल
याप्सरसांचगीतिम्॥ यत्रस्थिताकृपयु
धिष्ठिरभीमकर्णभीष्मार्जुनप्रभृतयोवसु
धैकवीराः॥१४॥ यत्रयाधतेस्मिन्नमुखाः स
हसोपजग्मुरहलनिपातिगुणत्वंवितनं

चतुर्थम्

प्रसार्य ॥ मध्ये निधाय करवालकपालहस्तं दीर्घ
बलोद्धतमसृंचमुदालपन्ति ॥१५॥ प्रार्थ्यः सु
रद्धुवराधरणिमौलकीर्तिकान्तिं पुत्रः पितुर्ध
रतु पद्धतिमावलम्ब्य ॥ देशस्थलोकहृदपा
दपनीयशोकं भास्वद्गुरोरभिरुता सुरसा
सुनाम ॥१६॥ ॥ इति श्रीमन्नेपालदेशीय
महाराजजङ्गबहादुरवीरस्मरणविषयिणी
गीतिपुष्पमाला समाप्ता ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

श्रीः

चतुर्थम्

पंचमम्

वाणानलग्रहेन्दुऽब्दे ऽस्मिन्ने च मधुसंज्ञके ॥ मन्दुवा
रे त्वस्माव ग्रंथं यज्ञनाथो ऽलिखत्स्वयम्॥ ॥
दूष्यां गीतानमुस्मत्यरलोपः परिवर्जयेत्॥ ज
यत्नस्यैव सर्वत्र शंकरो रक्षिता यदि ॥१॥ ओम् ॥ ॥

* * *

पंचमम्

चतुथ.

महाराज जङ्ग बहादुरकीः
रस्मरणिविधथिलीगी
तिपुष्पमाला
॥ समाप्ता ॥

इति बटुक भैरवस्तोत्रं समाप्तम्.

४२५२

श्री ५ को सरकार

अथ बटुकभैरवस्तोत्र प्रारम्भः ॥

श्रीगणेशायनमः ॥ अथ आपदुद्धारक वटुकभैरवस्तोत्रं प्रारभ्यते ॥ सूत उवाच ॥ मेरुपृष्ठे सुखासीनं देवदेवं त्रि-
लोचनम् ॥ शङ्करं परिपप्रच्छ पार्वती परमेश्वरम् ॥१॥ पार्वत्युवाच ॥ भगवन्सर्वधर्मज्ञ सर्वशास्त्रागमादिषु
॥१॥ ॥ आपदुद्धारणं मन्त्रं सर्वसिद्धिविधायकम् ॥२॥ सर्वेषाञ्चैव भूतानां हितार्थं वाञ्छितं मया ॥ विशेषत-
स्तु राज्ञां वै शान्तिपुष्टिप्रसाधनम् ॥३॥ अङ्गन्यासकरन्यासदेहन्याससमन्वितम् ॥ वक्तुमर्हसि देवेश
मम हर्षविवर्द्धनम् ॥४॥ ईश्वर उवाच ॥ शृणु देवि महामन्त्रमापदुद्धारहेतुकम् ॥ सर्वदुःखप्रशमनं सर्वश-
त्रुविनाशनम् ॥५॥ अपस्मारादिरोगाणां ज्वरादीनां विशेषतः ॥ नाशनं स्मृतिमात्रेण मन्त्रराजमिमं प्रिये ।
॥६॥ ग्रहराजभयानां च नाशनं सुखवर्द्धनम् ॥ स्नेहाद्वक्ष्यामि ते मन्त्रं सर्वसारमिमं प्रिये । ॥७॥ प्रण- ॥१॥
वं पूर्वमुद्धृत्य देवी प्रणवमुद्धरेत् ॥ वटुकायेति वै पश्चात् आपदुद्धारणाय च ॥८॥ कुरु द्वयं ततः पश्चात्

वटुकाय पुनर्वदेत् ॥ देवीप्रणवमुद्धृत्य मन्त्रोद्धारमिमं प्रिये १ ॥ ९॥ मन्त्रोद्धारमिमं पुण्यं त्रैलोक्ये चातिदुर्लभम् ॥
अप्रकाश्यमिमं मन्त्रं सर्वशक्तिसमन्वितम् ॥ १०॥ स्मरणादेव मन्त्रस्य भूतप्रेतपिशाचकाः ॥ विद्रवन्ति भीता वै
कालरुद्रादिव प्रजाः ॥ ११॥ ॐ ह्रीं वटुकाय आपदुद्धारणाय कुरु कुरु वटुकाय ह्रीं ॥ द्वाविंशत्यक्षरो मन्त्रः सर्वसि
द्धिप्रदायकः ॥ सर्वकामार्थदं मन्त्री राज्यभोगप्रदन्नृणाम् ॥ १२॥ पठेद्वा पाठयेद्वापि पूजयेद्वापि पुस्तकम् ॥
नाग्निचौरभयं तत्र ग्रहराजभयं तथा ॥ १३॥ न च मारीभयं किञ्चित्सर्वत्र सुखवान् भवेत् ॥ आयुरा
रोग्यमैश्वर्यं पुत्रपौत्रादिसम्पदः ॥ १४॥ भवन्ति सततं तस्य पुस्तकस्यापि पूजनात् ॥ पार्वत्युवाच ॥ कए
ष भैरवो नाम आपदुद्धारणो मतः ॥ १५॥ तस्य नामसहस्राणि प्रयुतान्यर्बुदानि च ॥ त्वया च कथितो देवो भैरवः
कल्पवित्तमः ॥ १६॥ सारमुद्धृत्य तेषां वै नामाष्टशतकं वद ॥ यानि सङ्कीर्त्य मर्त्यः सर्वदुःखविव
र्जितः ॥ १७॥ सर्वान्कामानवाप्नोति साधकः सिद्धिमेव च ॥ ईश्वर उवाच ॥ शृणु देवि ! प्रवक्ष्यामि भैर-
वस्य महात्मनः ॥ १८॥ आपदुद्धारकस्येह नामाष्टशतमुत्तमम् ॥ सर्वपापहरं पुण्यं सर्वापद्विनिवारणम् .

॥१९॥ सर्वकामार्थदं देवि? साधकानां सुखावहम् ॥ सर्वमङ्गलमाङ्गल्यं. सर्वोपद्रवनाशनम् ॥२०॥
॥२॥ रुद्रारण्यको नाम .ऋषिर्देवोऽथ भैरवः॥ नामाष्टशतकस्यास्य छन्दोनुष्टुप् प्रकीर्तितम् ॥२१॥
अष्टवाहुं त्रिनयनं. इतिवीजं समीरितम् ॥ शक्तिः ॐ कीलकं.शेषं मिष्टसिद्धौ नियोजयेत् ॥२२॥
ॐ रुद्राय नमः, अङ्गुष्ठयोः ॥ ॐ शिखी.भरवाय नमः तर्जन्योः ॥ ॐ शिवाय नमः मध्यमयोः
ॐ त्रिशूलिने नमः अनामिकयोः ॥ ॐ ब्रह्मरो नमः कनिष्ठिकयोः ॥ ॐ त्रिपुरान्तकाय नमः तल
योः ॥ ॐ भीमाक्षिने नमः कराग्रे ॥ ॐ सदा शिवाय नमः करपृष्ठे ॥ ॐ भैरवाय नमः मूर्ध्नि ॥
ॐ भीमदर्शनाय नमः ललाटे ॥ ॐ भूतहननाय नमः नेत्रयोः ॥ ॐ सारमेयानुगा –

॥२॥

यनमः भ्रुवोः ॥ ॐ भूतनाथायनमः कर्णयोः ॥ ॐ प्रेतवाहनायनमः कपोलयोः ॥ ॐ भस्माङ्गायनमः, नासापुटयोः ॥
ॐ सर्पभूषणायनमः, ओष्ठयोः ॥ ॐ अनादि भूतायनमः, आस्ये ॥ ॐ शक्तिहस्ताय नमः, गले ॥ ॐ दैत्यसम्म
र्दनायनमः स्कन्धयोः ॥ ॐ अतुलतेजसेनमः बाह्वोः ॥ ॐ कपालिनेनमः पाण्योः ॥ ॐ मुण्डमालिनेनमो हृदये ॥ ॐ
शान्तायनमो वक्षस्थले ॥ ॐ कामचारिणेनमः स्तनयोः ॥ ॐ सदातुष्टायनमः, उदरे ॥ ॐ क्षेत्रज्ञायनमः पार्श्व
योः ॥ ॐ क्षेत्रपालायनमः पृष्ठदेशे ॥ ॐ क्षेत्रजायनमो नाभिदेशे ॥ ॐ पापौघनाशिनेनमः कट्याम्
ॐ बटुकायनमो लिङ्गदेशे ॥ ॐ रक्षाकराय नमो गुददेशे ॥ ॐ रक्तलोचनायनमः, ऊर्वोः ॥ ॐ घुर्घुरारवा
नमो गुल्फयोः। ओं सुरेशाय
य नमो जान्वोः ॥ ॐ रक्तपाणयेनमो जङ्घयोः ॥ ॐ पादुकासिद्धाय नमः पादपृष्ठे ॥ ॐ आपदुद्धारके
टुकायनमः आपादमस्तके ॥ ॐ डमरुहस्तायनमः पूर्वे ॥ ॐ दण्डधारिणेनमो दक्षिणे ॥ ॐ खड्गहस्ता
यनमः पश्चिमाम् ॥ ॐ घण्टावादिनेनमः, उत्तरे ॥ ॐ अग्निवर्णाय नम आग्नेय्याम्, ॥ ॐ दिगम्बरायनमो.

नैरृत्याम् ॥ ॐ सर्वभूतस्थाय नमो वायव्ये ॥ ॐ अष्टसिद्धिदाय नम ईशान्याम् ॥ ॐ खेचरिणे नम ऊर्ध्वे ॥ ॐ रौद्ररूपिणे नमः पाताले ॥ एवं विन्यस्य देहे स्वे षडङ्गेषु ततो न्यसेत् ॥ ॐ भूतनाथाय नमो हृदये ॥ ॐ आदिनाथाय नमो मूर्ध्नि ॥ ॐ आनन्दनाथाय नमः शिखायाम् ॥ ॐ सिद्धखेचरनाथाय नमः कवचाय हुम् ॥ ॐ सहजानन्दनाथाय नमो नेत्रत्रयाय वौषट् ॥ ॐ निःसीमानन्दनाथाय नमः अस्त्राय फट् ॥ एवं न्यासविधिं कृत्वा यथावत्तदनन्तरम् ॥ ध्यानं तत्र प्रवक्ष्यामि यथा ध्यात्वा पठेन्नरः ॥ १ ॥ शुद्धस्फटिकसंकाशं सहस्रादित्यवर्चसम् ॥ निलजीमूतसङ्काशं नीलाञ्जनसमप्रभम् ॥ २ ॥ अष्टबाहुं त्रिनयनं चतुर्बाहुं द्विबाहुकम् ॥ दंष्ट्राकरालवदनं नूपुरारावसङ्कुलम् ॥ ३ ॥ भुजङ्गमेखलं देवमग्निवर्णं शिरोरुहम् ॥ दिगम्बरं कुमारेशं वटुकाख्यं महाबलम् ॥ ४ ॥ खट्वाङ्गमपि पाशं च शूलं दक्षिण

भागत: ॥ डमरुं च कपालं च. वरदं भुजगीं तथा ॥५॥ अग्निवर्ण समोपेतं सारमेय समन्वितम् ॥
ध्यात्वा जेपत्सुसन्तुष्ट: सर्वान्कामानवाप्नुयात् ॥६॥ करकलित कपाल: कुण्डली दण्डपाणिस्तरुण
तिमिर नील व्याल यज्ञोपवीती ॥ क्रतुसमय सपर्या विघ्नविच्छेद हेतुर्जयति वटुकनाथ: सिद्धिद:
साधकानाम् ॥७॥ अस्य श्री वटुक भैरवस्तव राजस्य आपदुद्धारणस्य बृहदारण्यक
ऋषि: ॥ अनुष्टुप् छन्द: ॥ आपदुद्धारण वटुक भैरवो देवता ॥ अष्टबाहुं त्रिनयनमिति वीजम् ॥
कैं शक्ति: ॥ शेषं कीलकम् ॥ ममाभीष्ट सिद्ध्यर्थं जपविनियोग: ॥ ॐ बृहदारण्यक ऋषये
नम: शिरसि ॥ ॐ अनुष्टुप् छन्दसे नमो मुखे ॥ ॐ अवबाहु वटुक भैरव देवतायै नमो हृदि ॥
अष्टबाहुं त्रिनयनमिति वीजाय नमो गुह्ये ॥ ॐ कैं शक्तये नम: पादयो: ॥ ॐ शेषमिति कीलकाय

नमः सर्वाङ्गे ॥ ॐ ह्रीं वीं अङ्गुष्ठाभ्यां नमः ॥ ॐ ह्रीं वीं तर्जनीभ्यां नमः ॥ ॐ ह्रूं वूं मध्यमाभ्यां नमः ॥
ॐ ह्रैं वैं अनामिकाभ्यां नमः ॥ ॐ ह्रौं वौं कनिष्ठिकाभ्यां नमः ॥ ॐ ह्रः वः करतलकरपृष्ठाभ्यां

नमः ॥ एवं हृदयादि ॥ ॐ भूर्भुवः स्वरोम्, इति दिग्बन्धः ॥ ॐ भूतनाथाय नमः, अङ्गुष्ठाभ्यां नमः
ॐ अनादिनाथाय नमः, तर्जनीभ्यां नमः ॥ ॐ आनन्दनाथाय नमः मध्यमाभ्यां नमः ॥ ॐ
सिद्धखेचराय नमः, अनामिकाभ्यां नमः ॥ ॐ सहजानन्दनाथाय नमः, कनिष्ठिकाभ्यां
नमः ॥ ॐ त्रिः सीमानन्दनाथाय नमः करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः ॥ ॐ भूतनाथाय नमो हृदि ॥
ॐ आदिनाथाय नमो मूर्ध्नि ॥ ॐ आनन्दनाथाय नमः शिखायाम् ॥ ॐ सिद्धखेचराय नमः

कवचाय हुम् ॥ ॐ सहजानन्दनाथाय नमो नेत्रत्रयाय वौषट् ॥ ॐ त्रिः सीमानन्दनाथाय नमः

अस्त्राय फट् ।। अथ सात्विक ध्यानम् ।। वन्दे वाली स्फटिक सदृशी कुण्डलोद्भासिवक्त्री दिव्याकल्पैर्नव मणि-
मयैः किङ्किणी नूपुराद्यैः ।।दीप्ताकारी विशदवसनी सुप्रसन्नी त्रिनेत्री हस्ताब्जाभ्यी वटुक मनिशी शूलख-
ड्गौ दधानम् ।। १।। अथ राजस ध्यानम् ।। उद्यद्भास्कर सन्निभी त्रिनयनी रक्ताङ्गरागस्रजी स्मेरास्यी वरदं कपा-
लमभयी शूली दधानी करैः ।। नीलग्रीव मुदार कौस्तु भधरी सीतांशु चण्डोज्ज्वली बन्धूकारुण वाससी भयहरी
वन्दे सदा भैरवम् ।।२।। अथ तामस ध्यानम् ।। ध्यायेन्नी लाद्रिकान्ती शशिशकल धरी मुण्डमाली महेशी
दिग्वस्त्री पिङ्गकेशी डमरु मथ सृणी शूल खड्गौ दधानम् ।। नागी घीटी कपाली करसरसि रुहै र्बिभ्रती भी-
मदंष्ट्री सर्पोकल्पी त्रिनेत्री मणिमय विलसा किङ्किणी नू पुराढ्यम् ।।३।। अतितीक्ष्ण महाकाय कल्पान्त-
दहनोपम ।। भैरवाय नमस्तुभ्य मनुज्ञी दातुमर्हसि ।। ४।। शान्ती पद्मासनस्थी शशधर मुकुटी पञ्चवक्त्री
त्रिनेत्री शूली वज्री च खड्गी परशु मसलके दक्षिणाङ्गे वहन्तम् ।। नागी पाशी च घण्टी प्रलय हुतवहं सा-

डुं श्री वामभागे · नानालङ्कार युक्तं स्फटिक मणिनिभं · नौमि तस्यै शिवाख्यम् ।।५।। अथ मूलमन्त्रजपः १०

ॐ भैरवो · भूतनाथश्च भूतात्मा · भूतभावनः ।। क्षेत्रज्ञः क्षेत्रपालश्च · क्षेत्रदः क्षत्रियो · विराट् ।। १ ।। श्म·

शान वासी · मांसाशी · खर्पराशी · स्मरान्तकः ।। शा रक्तपः पानदः सिद्धः सिद्धिदः सिद्धसेवितः ।।२।।

।।५।। कङ्कालः कालशमनः क लाकाष्ठा तनुः कविः ।। त्रिनेत्रो बहुनेत्रश्च तथा पिङ्गल·लोचनः ।।३।।

शूलपाणिः खड्ग पाणिः कङ्काली धूम्रलोचनः ।। अभीरुर्भैरवी नाथो ·भूतपो योगिनीपतिः ।।४।। धन·

दो धनहारी च · धनवाप्रीति भानवान् ।। नागहारो नागपाशो व्योमकेशः कपालभृत् ।।५।। का·

लः कपाल · माली च · कमनीयः कलानिधिः ।। त्रिलोचनो ज्वलन्नेत्र·स्त्रिशिखीच त्रिलोकपः

।।६।। त्रिनेत्र तनयो डिम्भः शान्तःशान्त जनप्रियः ।। बटुको बटुवेशश्च खट्वाङ्ग वरधारकः ।।७।। ।।५।।

भूताध्यक्षः · पशुपति भिक्षुकः ...

पीरचारकः धूर्तो दिगम्बरः शूरो हरिणः पाण्डुलोचनः ॥ ८॥ प्रशान्तः शान्तिदः शुद्धः शङ्करप्रियबान्धवः ॥ अष्टमूर्त्ति
र्निधीशश्च ज्ञानचक्षुस्तपोमयः ॥ ९॥ अष्टाधारः षडाधारः सर्पयुक्तः शिखीसखः ॥ भूधरो भूधराधीशो भूपति
र्भूधरात्मजः ॥१०॥ कङ्कालधारी मुण्डी च आश्र यज्ञोपवीतवान् ॥ जृम्भणो मोहनस्तम्भी मारणः क्षोभणस्त
था ॥११॥ शुद्धनीलाञ्जनप्रख्यो दैत्यहा मुण्डभूषितः ॥ बलिभुग्बलिभुङ्नाथो बालो बालपराक्रमः ॥१२॥
सर्वापत्तारणो दुर्गो दुष्टभूतनिषेवितः ॥ कामो कलानिधिः कान्तः कामिनीवशकृद्वशी ॥१३॥ सर्वसिद्धिप
दो वैद्यः प्रभुर्विष्णुरितीव हि ॥ पुनर्मूलमन्त्रजपः १०८ ॥ अष्टोत्तरशतं नाम्नां भैरवस्य महात्मनः ॥ मया ते क
थितं देवि! रहस्यं सर्वकामदम् ॥ १४॥ य इदं पठते स्तोत्रं नामाष्टशतमुत्तमम् ॥ न तस्य दुरितं किं
ञ्चित् रोगाणां च भयं नहि ॥१५॥ न शत्रुतो भयं किञ्चित् प्राप्नुयान्मानवः क्वचित् ॥ १६॥ पातकानां
भयं नैव यः पठेत् स्तोत्रमुत्तमम् ॥ मारीभये राजभये तथा चौराग्निजे भये ॥१७॥ औत्पातिके महाघोरे

[illegible] ॥ थाद्रुः स्वप्नदर्शने ॥ बन्धने च महाघोरे पठेत्स्तोत्रमनुत्तमम् ॥ १८ ॥ सर्वं प्रशमती याति
भयं भैरवकीर्तनात् ॥ एकादशसहस्रैस्तु पुरश्चरणमुच्यते ॥ १९ ॥ यस्त्रिसंध्यं पठेद्देवि ! संवत्सरमतन्द्रि
तः ॥ स सिद्धिं प्राप्नुयादिष्टां दुर्लभामपि मानवः ॥ २० ॥ षण्मासं भूमिकामस्तु जपित्वा प्राप्नुयान्महीम् ॥
॥६॥ राजशत्रुविनाशार्थं जपेन्मासाष्टकं यदि ॥ २१ ॥ रात्रौ वारत्रयं चैव नाशयत्येव शात्रवान् ॥ जपेन्मास
त्रयं मर्त्यो राजानं वशमानयेत् ॥ २२ ॥ धनार्थी च सुखार्थी च दारार्थी यस्तु मानवः ॥ जपेन्मास
त्रयं देवि ! वारमेकं तथा निशि ॥ २३ ॥ धनं पुत्रांस्तथा दारान् प्राप्नुयान्नात्र संशयः ॥ निगडेचा
पि यो बद्धः कारागृहनिपातितः ॥ २४ ॥ शृङ्खलाबन्धनप्राप्तः पठेच्चैव दिवानिशि ॥ यान्यान्समीहते
कामांस्तांस्तान् प्राप्नोत्यसंशयः ॥ २५ ॥ अप्रकाश्यमिदं गुह्यं न देयं यस्य कस्यचित् ॥ सु
कुलीनाय शान्ताय ऋजवे दम्भवर्जिते ॥ २६ ॥ देयं स्तोत्रमिदं पुण्यं सर्वकामफलप्रदम् ॥ भैरवो ॥६॥

·पि ब्रह्म वो भूतस्वयं च परमेश्वरः ॥२७॥ एवं श्रुत्वा ततो देवी नामाष्ट शतमुत्तमम् ॥ सन्तोषं परमं प्राप्य भैरवस्य महात्मनः ॥२८॥ जजाप परया भक्त्या तदा सर्वेश्वरे श्वरी ॥

॥७॥

इति श्री · रुद्रयामले · हरगौरी · संवादे बटुक भैरवस्तोत्रं समाप्तम् ॥

हरतु कुल गणेशो विघ्नसङ्घान् शेषान्-
नयतु कुल सपर्यां पूर्णतां · साधकानाम् ॥
पिबतु बटुक नाथः शोणितं · निन्दकानी
वितरतु सहि कामान् कौलीकानी गणेशः ॥ १॥

शुभं भूयादिति शम् ॥

॥७॥

इति बटुक भैरवस्तोत्रं समाप्तम्:

द्विरवाविपर्य्येस्तार्द्धो।८।४९।लपूर्व्वस्थे सङ्ख्योतिः।८।५०।गस्थैस्सौम्या।८।५१।चूलिकैकोनत्रिंशदेकत्रिंशदन्तेगा।
।८।५२।मात्रेननसमालां ग्लः।८।५३।इति भट्टहलायुधकृतायां छन्दोवृत्तौ चतुर्थोध्यायः समाप्तः॥ ⊙ ॥

निगोजारिणा।३।६४।इतिभट्टहलायुधकृतायांछन्दोवृत्तौतृतीयोध्यायः॥चतुःशतमुत्कृतेः।४।१।चतुरभ्यस्त्यजेदुत्कृतेः।
।४।२।तान्यपिसंख्याप्रभ्यस्तकृतिः।४।३।प्रकृत्यागोपसर्गवर्जितः।४।४।छन्त्यष्टित्रार्करीजगत्यः।४।५।पृथक्पृथक्पू
र्वतस्तान्येवेषाम्।४।६।द्वितीयद्वितीयमन्ततिः।४।७।अथलौकिकम्।४।८।आत्रेसमास्वयदार्षम्।४।९।पादश्चतुर्भा
गः।४।१०।यथावृत्तसमाप्तिर्वा।४।११।ल्नःसमुद्रागणाः।४।१२।गोन्तेनमध्यादिलघु।४।१३।स्वराअर्द्धञ्चार्यार्द्धम्
।४।१४।अत्रायुङ्नजा।४।१५।षष्ठोज।४।१६।न्लौवा।४।१७।न्लौदेत्पदंद्वितीयादिः।४।१८।सप्तमःप्रथमादिः।४।
१९।अन्त्येपञ्चमः।४।२०।षष्ठश्चलः।४।२१।त्रिषुगणेषुपादःपथ्यापेचा।४।२२।विपुलान्या।४।२३।चपलाद्वि
तीयचतुर्थौगमध्येजौ।४।२४।पूर्वेमुखपूर्वा।४।२५।जघनपूर्वेतरत्र।४।२६।उभयोर्महाचपला।४।२७।अर्
द्धेसमागीतिः।४।२८।अन्त्येनोपगीतिः।४।२९।उत्क्रमेणोद्गीतिः।४।३०।अर्द्धेवसुगणआर्यागीतिः।४।३१।वै
तालीयंद्विःस्वराअयुक्पादेयुग्वसवोऽन्तेनर्गः।४।३२।औपच्छन्दसिकम्।४।३३।आपातलिकाभगौ।४।
३४।शेषेपरेणयुङ्नसाकम्।४।३५।षट्चामिश्रायुजि।४।३६।पञ्चमेनपूर्वःसाकंप्राच्यवृत्तिः।४।३७।अ
युक्तृतीयेनोदीच्यवृत्तिः।४।३८।आभ्यांयुगपत्प्रवृत्तकम्।४।३९।अयुक्चारुहासिनी।४।४०।युगपरा
न्तिका।४।४१।गानन्तर्द्विर्वसवोमात्रासमकंलनवमः।४।४२।द्वादशश्चवानवासिका।४।४३।विश्लोकःपंचमाष्टमौ
।४।४४।चित्रानवमश्च।४।४५।परयुक्तेनोपचित्रा।४।४६।एभिःपादाकुलकम्।४।४७।गान्त्याप्यालः।४।४८।

तुष्पादृषिभिः।३।२२। अनुष्टुब् गायत्रैः।३।२३। त्रिपात्क्वचिज्जागताभ्यां च।३।२४। मध्येऽन्त्ये च।३।२५। बृहती जागतस्त्रयश्च गायत्राः।३।२६। पथ्या पूर्वश्चेत्तृतीयः।३।२७। न्यङ्कुसारिणी द्वितीयः।३।२८। स्कन्धोग्रीवी क्रौष्टुकेः।३।२९। उरोबृहती यास्कस्य।३।३०। उपरिष्टाद्बृहत्यन्ते।३।३१। पुरस्ताद्बृहती पुरः।३।३२। क्वचिन्नवकाश्चत्वारः।३।३३। वैराजौ गायत्रौ च।३।३४। त्रिभिर्जागतैर्महाबृहती।३।३५। सतोबृहती ताण्डिनः।३।३६। पङ्क्तिर्जागतौ गायत्रौ च।३।३७। पूर्वौ चेदयुजौ सतःपङ्क्तिः।३।३८। विपरीतौ च।३।३९। आस्तारपङ्क्तिः परतः।३।४०। प्रस्तारपङ्क्तिः पुरतः।३।४१। विस्तारपङ्क्तिरन्तः।३।४२। संस्तारपङ्क्तिर्बहिः।३।४३। अक्षरपङ्क्तिः पञ्चकाश्चत्वारः।३।४४। द्वावप्यल्पशः।३।४५। पदपङ्क्तिः पञ्च।३।४६। चतुष्कषट्कौ त्रयश्च।३।४७। पथ्या पञ्चभिर्गायत्रैः।३।४८। जगती षड्भिः।३।४९। एकेन त्रिष्टुब्ज्योतिष्मती।३।५०। तथा जगती।३।५१। पुरस्ताज्ज्योतिः प्रथमेन।३।५२। मध्येज्योतिर्मध्यमेन।३।५३। उपरिष्टाज्ज्योतिरन्त्येन।३।५४। एकस्मिन्पञ्चके छन्दः शङ्कुमती।३।५५। षट्के ककुद्मती।३।५६। त्रिपादनिष्टमध्या पिपीलिकामध्या।३।५७। विपरीता यवमध्या।३।५८। ऊनाधिकेनैकेन निचृद्भुरिजौ।३।५९। द्वाभ्यां विराट्स्वराजौ।३।६०। आदितः सन्दिग्धे।३।६१। देवतादितश्च।३।६२। अग्निसविता सोमो बृहस्पतिर्मित्रावरुणाविन्द्रो विश्वेदेवा देवताः।३।६३। स्वराः षड्जर्षभगान्धारमध्यमपञ्चमधैवतनिषादाः।३।६४। अग्निवेश्यकाश्यपगौतमाङ्गिरसभार्गवकौशिकवाशिष्ठा

छं. शा.
१

श्रीगणेशायनमः॥ ॥पिङ्गलाचार्योक्तछन्दःशास्त्रम्॥ ॥धीश्रीस्त्री म्॥१।१। वरासा य्।१।२। का गुहा र्।१।३। वसुधा स्।१।४। सा ते क्व त्।१।५। कदास ज्।१।६। किंवद भ्।१।७। नहस न्।१।८। ग्लौ।१।९। गन्ते।१।१०। ध्वादिँ रः।१।११। हे।१।१२। लौ सः।१।१३। ग्लो।१।१४। अष्टौ वसवः।१।१५। इति भट्टहलायुधकृतायां छन्दोवृत्तौ प्रथमोध्यायः॥ ॥छन्दः।२।१। गायत्री।२।२। दैव्येकम्।२।३। आसुरी पञ्चदश।२।४। प्राजापत्याष्टौ।२।५। यजुषां षट्।२।६। साम्नां द्विः।२।७। ऋचां त्रिः।२।८। द्वौ द्वौ साम्नां वर्द्धेत।२।९। त्रींस्त्रीनृचाम्।२।१०। चतुरश्चतुरः प्राजापत्यायाः।२।११। एकैकं शेषे।२।१२। जह्यादासुरी।२।१३। तान्युष्णिगनुष्टुब्बृहतीपंक्तित्रिष्टुब्जगत्यः।२।१४। तिस्रस्तिस्रः सनाम्न्य एकैका ब्राह्म्यः।२।१५। प्राग्यजुषामार्ष्यः।२।१६। इति भट्टहलायुधकृतायां छन्दोवृत्तौ द्वितीयोध्यायः॥ ॥पादः।३।१। इयादिपूरणः।३।२। गायत्र्या वसवः।३।३। जगत्या आदित्याः।३।४। विराजो दिशः।३।५। त्रिष्टुभो रुद्राः।३।६। एकद्वित्रिचतुष्पादुक्तपादम्।३।७। आद्यं चतुष्पादृतुभिः।३।८। क्वचित्त्रिपादृषिभिः।३।९। सा पादनिचृत्।३।१०। षट्सप्तकयोर्मध्येऽष्टावतिपादनिचृत्।३।११। द्वौ नवकौ षट्कश्च नागी।३।१२। विपरीता वाराही।३।१३। षट्सप्तष्के वर्द्धमाना।३।१४। विपरीता प्रतिष्ठा।३।१५। तृतीयं द्विपाज्जागतगायत्राभ्याम्।३।१६। त्रिपात्त्रैष्टुभैः।३।१७। उष्णिग्गायत्रौ जागतश्च।३।१८। ककुम्मध्ये चेदन्त्यः।३।१९। पुर उष्णिक् पुरतः।३।२०। परोष्णिक् परतः।३।२१। च

प

छं. शा.
१

४२५२

पिङ्गलच्छन्दःसूत्र

श्री ५ को सरकार
वाल्मीकि संस्कृत महाविद्यालय

लुनीहि॥४९॥अद्यापिनोज्झतिहरःकिलकालकूटंकुर्मोविभर्ति
धरणींखलुपृष्ठभागे॥अम्भोनिधिर्वहतिदुःसहवाडवाग्निमङ्गीकृ
तंसुकृतिनःपरिपालयन्ति॥ ॥५०॥ ॥इतिचौरपञ्चाशि
काश्लोकाः॥अम्म॥ ॥स्यात॥ ॥सर्वदा॥श्रीशाके१७९०मासे२
पक्षे२तिथौ१०वारे१अम्म॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

४२६१

श्री ५ को सरकार
[illegible]

बौ·पं श्रीगणेशायनमः॥ ॥अद्यापितांकनकचंपकदामगौरींफुल्लारविन्दवदनांस्तनरोम
१ राजीं॥सुप्तोत्थितांमदनविह्वलसालसाङ्गीं॥विद्यांप्रमादगलितामिवचिन्तयामि॥
१॥अद्यापितांश्शात्रीँनवयौवनाढ्यांपीनस्तनींपुनरहंयदिगौरकान्तिम्॥पश्यामि
मन्मथबाणानलपीडिताङ्गींङ्गात्राणिसंप्रतिकरोमिसुशीतलानि॥२॥अद्यापि
तांयदिपुनःकमलायताक्षींपश्यामिपीवरपयोधरभारखिन्नाम्॥संपीड्यबाहु
म २ युगलेनपिबामिवक्त्रमुन्मत्तवन्मधुकरःकमलेयथेष्टम्॥३॥अद्यापितांनिधु
वनक्लमनीसहाङ्गीमापाण्डुगण्डपतितालककुन्तलालीम्॥प्रच्छन्नपा
[illegible]

राम
१

पङ्क्तमन्तरिवावहन्तीं कण्ठावलग्नमृदुबाहुलतां स्मरामि ।४। अद्यापि
तां सुरतजागरघूर्णमानतिर्यग्वलत्तरलतारकदीर्घनेत्राम् । शृंगारसारक
मलाकरराजहंसीं व्रीडाविनम्रवदनामुषसि स्मरामि ।५। अद्यापि तां यदि
पुनश्चवरायताक्षीं पश्यामि दीर्घविरहज्वलिताङ्गयष्टिम् । अङ्गैरहं समुप
गुह्य ततोऽपि गाढं नोन्मीलयामि नयने न च तां त्यजामि ।६। अद्यापि तां सुर
तताण्डसूत्रधारीं पूर्णेन्दुसुन्दरीमुखीं मदविह्वलाङ्गीम् ।। तन्वीं विशाल
जघनस्तनभारखिन्नां व्यालोलकुन्तलकलापवतीं स्मरामि ।७ ।।
अद्यापि तामसृगवन्दनपङ्कलिप्तकस्तूरिकापरिमलोत्थविसर्पिगन्धा

चौ॰ पं॰
२

मा॥ अन्योन्यवक्त्रपुटचुम्बनखञ्जरीटयुग्माभिरामनयनां श्रमये स्मरामि॥८॥ अ
द्यापि तां निधुवने मधुपानरक्तां लीलाधराङ्कृशतनुं चपलायताक्षीं॥ काश्मी
रगंधमृगनाभिकृतांगरागां कर्पूरमुखिं स्मरामि॥९॥ अद्यापि तत्कनकगौ
रकृतांगरागां प्रश्वेदविन्दुविततं वदनं प्रियायाः॥ अन्ते स्मरामि रतिखेदवि
लोलनेत्रां राहूपरागपरिमुक्तमिवेन्दुखराज्म॥१०॥ अद्यापि तन्मनसि संप
रिवर्त्तते मे रात्रौ मयि क्षुतवति क्षितिपालपुत्र्या॥ जीवेति मङ्गलवचः परिहृ
त्यकोपात्कर्णे कृतं कनकपत्रमनालकेरूपा॥११॥ अद्यापि तत्कनककु
ण्डलघृष्टगण्डमास्यं स्मरामि विपरीततराभियोगे॥ आन्दोलनश्रमज

रामः
सीता
२

लस्फुरसान्द्रबिन्दुमुक्ताफलप्रकरविच्छुरितंप्रियायाः॥१२॥अद्यापितत्प्रणय
भंगुरदृष्टिपातंतस्याःस्मरामिरतिविभ्रमगात्रभङ्गम्।वस्त्रान्तरस्खल
नवारूपयोधरान्तंदन्तछदंदशनखण्डनखण्डनम्वा॥१३॥अद्याप्य
शोकनवपल्लवरक्तहस्तांमुक्ताकलापपरिचु[illegible]म्बिततुङ्गकुचाग्रम्
॥अन्तस्थितोच्छुसितपाण्डुरगंडभीत्तिंतांवक्त्रभामलीसहंसगतिंस्मरामि
॥१४॥अद्यापितत्कनकरेणुघनोरुदेशेन्यस्तंस्मरामिनखरक्षतलक्ष्म
तस्याः॥आकृष्टहेमरुचिराम्बरमुत्थितायाल्लज्जावशात्करधृतंवगतो

व्रजन्त्याः॥१५॥अद्यापितांविधृतकुज्जलवालनेत्रांप्रोत्फुल्लपुष्पनिक
रांकुलकेशपाशम्॥सिन्दूरसंतुलितमोक्तिकहाररत्नामावर्त्तहेमकट
कांरहसिस्मरामि॥१६॥अद्यापितांगलितबन्धनकेशपाशांस्रस्तस्रजां
स्मितसुधामधराधरोष्ठीम्।पीनोन्नतस्तनयुगोपरिचारुचुम्बिमुक्ता
वलिंरहसिलोलदृशींस्मरामि॥१७॥अद्यापितांविरहवह्निनिपी
डिताङ्गींतन्वींकुरंगननांसुरतेकपात्राम्।नानाविचित्रकृतमण्ड
लमावहन्तींताराजहंसगमनांसुदतिंस्मरामि॥१८॥अद्यापितां

धवलवेस्मनिरत्नदीपमालामयूखपटलैर्दलितान्धकारे।स्वप्रोद्यमेरहसिसं
मुखदर्शनोस्यांलज्जाभयार्त्तनयनांनुचिन्तयामि॥१९॥अद्यापितांक्षितितले
वरकामिनीनांसर्वांगसुन्दरतयाप्रथमैकरेखाम्।शृंगारनाटककरोत्तम
पानपात्रींकान्तांस्मरामिकुसुमायुधवाणखिन्नाम्॥२०॥अद्यापितांस्मि
मितवमिवाङ्कुरन्तंप्रौढप्रतापमदनानलतप्तदेहाम्।बालामनाथश
रणामनुकंपनीयांप्राणाधिकांक्षणमहंनहिविस्मरामि॥२१॥अद्या
पितांप्रथमतोवरसुन्दरीणांस्नेहैकपात्रघटितानवनीन्द्रपुत्रीम्॥सोढुं

चौ०प०
४

विहेविरहजः सुकुमारगात्र्यास्तापो नत्राक्यत इति प्रतिविन्तयामि ॥२२॥ अद्या
प्यहं विहसितां कुचभारनम्रां मुक्ताकलापधवलीकृतकुराठदेशाम् । तां
केलिमंदिरतां कुसुमायुधस्य कान्तीं स्मरामि रुचिरोज्वलपुष्पकेशाम् ॥२३॥
अद्यापि वाकुःचातदुर्ललितोवितार्थं तस्यास्मरामि सुरतक्लमविह्वलायाः
॥ अव्यक्तनिःश्वसितकातरकथ्यमाने संकीर्णवर्णरुचिरं वचनं प्रिया
याः ॥२४॥ अद्यापि तां सुरतजागरमीलिताक्षीं श्लथांगयष्टिगलितांशु
भकेत्रापात्राम् । शृंगारवारिरुहकाननराजहंसीं जन्मान्तरे निधुवनेक

रामः

तु चिन्तयामि ॥२५॥ अद्यापि तां प्रणयनीं मृगशाकवाक्षीं पीयूषपूर्णकुचकुम्भ
युगं वहन्तीम् । पश्याम्यहं यदि पुनर्दिवसावसाने स्वर्गापवर्गा न च राजसुखं त्य
जामि ॥२६॥ अद्यापि विस्मयकरीं त्रिदशान्विहाय बुद्धिर्वलाच्चलति मे किम
हं करोमि । जानन्नपि मुहूर्त्तमिहान्तकाले कान्तेति वल्लभतरेति ममे
ति धीराः ॥२७॥ अद्यापि तां गमनमित्युदितं श्रुत्वैव भीरुहरिणीमिव चंच
लाक्षीम् । तां चितयामि गलदश्रुकलाकुलाक्षीं संचिन्तयामि गुरुशोक
विनम्रवक्त्राम् ॥२८॥ अद्यापि त[illegible]रागमरुहा वियोपमेयां रागे पुनर्वैकुत

चौ·पं·
५

राममभिसिक्ताम्।।मज्जीवधारणकरीमदननसदाघातादुग्भकेत्वावहरैः
सुदतींस्मरामि।।२९।।अद्यापिजातुनिपुणायततामयापिदृष्टंदृशाजगतिजा
तिविधेवधूनाम्।।सौन्दर्यनिर्जितरतिद्विजराजकान्तेकान्तामुखस्यत्वा
दृत्रांगुरोर्त।।३०।।अद्यापिराजगृहतोमयिनीयमानेदुर्वारभीषणकरै
र्यमदूतकल्पैः।।किंकिंतयाबहुविधंनकृतंमदर्थेवक्तुंनशक्यतइति
व्यथतेमनोमे।।३१।।अद्यापितांनिशिदिवाहृदयंबुनोतिपूर्णेन्दुसुन्दरमु
खंममवल्लभायाः।।लावण्यनिर्जितरतिक्षतकामदर्पंभूयःपुरःप्रतिप

रामः
५

चौ०२

ता

दृंनविलोक्यतेयत्॥३२॥अद्यापिमविहतांमनसावलेनसंचिन्तयामियु
वतीमिमजीवीताशाम्॥नान्योयभुक्तनवँनभारसागंजन्मान्तरेपिममसेवग
तिर्यथास्यात्॥३३॥अद्यापितद्वदनपंकजगंधलुब्धभ्राम्यंपितत्रमवलं
वितगण्डयुग्मम्॥लीलावधूतकरपल्लवकंकणांक्वाणोपिमूर्छि
तमनः सुरतांगपीडा॥३४॥अद्यापिसानखपदंस्तनमण्डलेयद्दत्तंम
यास्यमधुपानविमोहितेन॥उद्भिन्नरोमपुलकैर्वहुभिः प्रयत्नाज्जाग
र्तिरक्षतिविलोकयतिस्मरामि॥३५॥अद्यापिकोपविमुखीकृतगं

चौ॰पं॰
६

तुकामानोक्तंववक्षप्रतिददाति यद्देवदर्वन्मा।तुंवांगिरोदितिमन्त्रंपतितोऽ
स्मिपाद्दासस्तवप्रियतमेभजमास्मामि॥३६॥अद्यापिधावतिमनःकि
महंकरोमिसार्द्धंसखीभिरतिवासगृहेषुकान्तो।कान्ताप्रुगोतपरिह
सविचित्रनृत्येक्रीडाभिरामइतिपातुमदीयकालः॥३७॥अद्याप्य
हंनखलुवेद्मिकिमीश्वरपत्नीशापंगतासुरपतेरथकृष्णलक्ष्मी।
धात्रैवकिंत्रिमगतःपरिमोहनायसानिर्मितायुवतिरत्नदिदृक्ष
यावा॥३८॥अद्यापितांयदिवर्णापितुनकश्चित्कोह्यदयसदृ

राम॰
६

नींच परिग्रहं मे॥ दृष्टं द्वयोः सदृशयोः खलु येन रूपं श्रीको भवेद्यदि वास्यवप
रतु नान्यता॥३९॥ अद्यापि तां नयनकज्जलमिश्रोविभ्रुविश्रान्तकर्णयुगलं
धत्तीं विसृस्राम्॥ कान्तां स्मरामि घनपीनपयोधराढ्यां श्यामासमैतेवा
गुणगौरवशोभमानाम्॥४०॥ अद्यापि निर्मलशरच्छविगौरकान्तीं चेतो मुनेरपि ह
रेत्किमुतास्मदीयम्॥ वक्त्रं सुधारससमयं दितनस्य पयेचुम्बाम्यहं विरहो व्यथ
ते मनो मे॥४१॥ अद्यापि तत्कनकरेपुसुगंधिवक्त्रं तत्प्रेम वारि मकरध्वज
तापकौरि॥ प्राप्नोम्यहं यदिपुनः सुरतैकतीर्थं प्राणस्त्यजामि नियतं तद

वाप्तिहेतोः॥४२॥अद्याप्यहोजगतिसुन्दरलक्षपूर्णोवान्योन्यपीवरगुणा
धिकसंप्रपन्नो।अन्याभिरप्युपमितुंनयावद्वाक्यंरूपंतदीयमितिमेहृद
येविषादः॥४३॥अद्यापिसानवयौवनसुन्दराङ्गीरोमाञ्चवीचिविलस
[illegible]पल्लाङ्गयष्टिः।मत्स्वान्तसारसबलहृदहोत्रकंपात्किन्चि[illegible]मंप्रथ
यतिप्रियराजहंसि।४४।अद्यापितांनृपतिशेखरराजपुत्रींसंपूर्णयौ
वनमदालसघूर्णनेत्राम्।गन्धर्वयक्षसुरकिन्नरराजकन्यास्तान्नभो
निपतितामिवचिन्तयामि।४५।अद्यापितांपुरायतींकृशांवेदमध्यामु
[illegible]संभृतसुधारसकुम्भयुग्माम्।नानाविचित्रकृतमण्डनमारि

ताङ्गीं सुप्तोत्थितां निशि दिवा न हि विस्मरामि।४६।।अद्यापि तां कनका
न्ति ध्वतालसांगीं व्रीडोत्सुकां मदनभीतिविकंपमानाम्।अङ्गाङ्ग सङ्ग
परिचुम्बनजातमोहां मज्जीवनौषधिमिव प्रमदां स्मरामि।४७।।अद्या
पि तत्सुरतकेलिनिरस्त्रयुद्धं बन्धोपबंधपवनोत्थितशून्यहस्तम्।स
न्तोष्ठपीडननखक्षतरक्तसिक्तं तस्याः स्मरामि रतिबन्धुरनिष्ठुरत्व
म्।४८।।अद्याप्यहं वरवपुःसुरतोभोगं जीवामि नो न्यविनाक्षराम
न्तरेण।तद्भ्रातमेमरणवाहिदुःखशान्त्यै विज्ञापयामि भवतस्त्वरितं

ल्लुनीति॥४९॥अद्यापिनोज्झतिहरःकिलकालकूटंकुर्मोबिभर्ति
धरणींखलुपृष्ठभागे॥अम्भोनिधिर्वहतिदुःसहवाडवाग्निमङ्गीकृ
तंसुकृतिनःपरिपालयन्ति॥ ॥५०॥ ॥इतिचौरपञ्चाशि
काश्लोकाः॥ॐम्॥ ॥ःस्यात॥ ॥सर्वदा॥श्रीशाके१७९०मासे२
पक्षे२तिथौ१०वारे१ॐम्॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

पु २६०

श्री ५ को सरकार
संस्कृत [illegible]

छन्दोमञ्जरी

श्रीगणेशाय नमः

प्रथमस्तबकः

देवं प्रणम्य गोपालं वैद्यगोपालदासजः ।
सन्तोषातनयश्छन्दो गङ्गादासस्तनोत्यद ॥
सन्ति यद्यपि भूयांसश्छन्दोग्रन्था मनीषिणाम् ॥
तथापि सारमाकृष्य नवकार्थो ममोद्यमः ॥
इयमच्युतलीलाढ्या सद्वृत्ताजातिशालिनी ॥
छन्दसां मञ्जरी कान्ता सम्यक्कण्ठे लगिष्यति ॥
पद्यं चतुष्पदी तच्च वृत्तं जातिरिति द्विधा ।
वृत्तमक्षरसंख्यातं जातिर्मात्राकृता भवेत् ।
सममर्द्धसमं वृत्तं विषमं चेति तत्त्रिधा ॥
समं समचतुष्पादं भवत्यर्द्धसमं पुनः ॥
आदिस्तृतीयवद्यस्य पादस्तुर्यो द्वितीयवत्
भिन्नचिह्नचतुष्पादं विषमं परिकीर्त्तितम् ।

म्यरस्तजभ्नगैर्लान्तैरेभिर्दशभिरक्षरैः ॥
समस्तंवाङ्मयंव्याप्तंत्रैलोक्यमिवविष्णुनाः।

मस्त्रिगुरुस्त्रिलघुश्चनकारो
भादिगुरुःपुनरादिलघुर्यः ॥
जोगुरुमध्यगतोरलमध्यः
सोऽन्तगुरुःकथितोऽन्तलघुस्तः॥

गुरुरेकोगकारस्तुलकारोलघुरेककः ॥
क्रमेणचैषांरेखाभिःसंस्थानंदर्श्यतेयथा।

म ऽऽऽ, न ।।।, भ ऽ।।, य ।ऽऽ, ज ।ऽ।
र ऽ।ऽ, स ।।ऽ, त ऽऽ।, ग ऽ, ल ।, ॥

ज्ञेयासर्वान्तमध्यादिगुरवोऽत्रचतुष्कलाः।
गणाश्चतुर्लघूपेताःपञ्चार्यादिषुसंस्थिताः॥

यथा(ऽऽ)(।।ऽ)(।ऽ।)(ऽ।।)(।।।।)

सानुस्वारश्चदीर्घश्चविसर्गीचगुरुर्भवेत्।
वर्णःसंयोगपूर्वश्चतथापादान्तगोऽपिवा॥

अत्रपादांतगोलघुर्गुरुर्भवेद्वा।यथा।तरुणं
सर्षपशाकंनवौदनंपिच्छिलानिचदधीनि।

अल्पव्ययेन सुंदरि ग्राम्यजनो मिष्टमश्नाति सुंदरीति । ग्राम्यशब्दे परे विकल्पेन लघुत्वं तथा भट्टिः । अथ लुलितपतत्रिमालं रुण णाञ्जनवाणकेसरतमालं । सवनं द्विविक्रमालं सीतां द्रष्टुं जगामालम् । अत्र प्रथमपादान्तगुरोर्लघुत्वम् । तथा सत्यितुः पारिजातहरणनाटके ॥ सिंदूरप्रकरगौरिकरागशोभे शाम्बन्मदस्रवणनिर्झरवारिपूरे । संग्रामभूमिगतमत्तसुरेभकुम्भकूटे मदीयनखराशनयो विशन्तु ॥ अत्र तृतीयचतुर्थपादांतलघ्वोर्गुरुत्वम् । तथा ममाच्युतवीरतेऽपि ॥ केनं केशिदशनक्षतसम्भवे नरेजे समंडितत रोहीरवानुदराङ्गः । नहंतसंदलितभीमभुजप्रतापवह्निरिव स्फुटकणप्रकोणकीर्णः ॥ अत्र तृतीयप्रथमपादान्तस्यापि लघोर्गुरुत्वम् ।

प्रह्वेवेतिपुनःपिङ्गलमुनेर्विकल्पविधायकंसूत्रम्। तत्रचकुमारे। सामंगलस्नानविशुद्धगात्रीगृहीतप्रत्युद्गमनीयवस्त्रा। निर्वृत्तपर्जन्यजलाभिषेका। प्रफुल्लकाशावसुधेवरेजे। अत्रप्रशब्देपरेगुरोर्लघुत्वम्। प्राप्तनाभिह्रदमज्जनमाशुप्रस्थितंनिवसनंग्रहणाय। औपनीविकमरुन्धकिलस्त्रीवल्लभस्यकरमात्मकराभ्याम्। इतिमाघे। अत्रह्रशब्देपरेगुरोर्लघुत्वम्। तीव्रप्रयत्नोच्चारणेनात्रलघुत्वमितिकण्ठाभरणः।

यदुक्तम्

यदातीव्रप्रयत्नेनसंयोगादेरगौरवम्।
नच्छन्दोभंगइत्याहुस्तदादोषायसूरयः॥

यतिर्जिह्वेष्टविश्रामस्थानंकविभिरुच्यते। साविच्छेदविरामाद्यैःपदैर्वाच्या

निजेच्छया॥ कश्चिच्छंदस्यास्तेयतिरभिहिता पूर्वं कृतिभिः पश्चात्ते मार्गाभ्यां व्रजतियदमध्ये त्यजति च। पुनस्तैर्वासैत्वराविहितसन्धिः अयमिति तां यथा कृष्णः पुष्णात्वतुलमहिमामांकरुणया।

अयं च श्लोकश्छंदोगोविंदे मम गुरोर्गंगादासस्य। श्वेतमाराध्यमुख्यास्तुनेकंतिसुनयोयातिम। इत्याहभट्टः। स्वग्रंथे गुरुर्मे पुरुषोत्तमः। अतएवमुरारिः। संतुष्टेतिमन्तांपुरामपिरिपोःकराग्रलदोर्मण्डलीलीलालूनपुनर्विरूढशिरसो वीरस्य लिप्सोर्वरम्। याच्ञादैन्यपराञ्चि यस्य कलहायन्ते मिथस्त्वं वृणु त्वं वृणुवित्यभितो मुखानि स दशग्रीवः कथं कथ्यतामिति। जयदेवोऽपि। साध्वी माध्वीकचिन्ता न भवति पीरतः शर्करे कर्कशासि द्राक्षे द्रक्ष्यंति के त्वाममृत मृतम

म्मिश्रीरत्नीरंसस्नेमाकंदकन्दकोंताधरध
रणितलंगस्कुयस्कृतियावज्जावंश्रृंगा
रशारस्वतमयजयदेवस्यविश्वरववां
मि॥ एवमन्येऽपि। कत्यद्रिप्रतिरोधिताः
कतिनदीपाथोनिधिप्लाविताः कत्येवा
टवितांगताः कतिनवाभूदेवदेवैर्धृताः॥
भूम्यो भूमिपतीन्दुनायकयशःप्रस्तावना
मयुलीकेलीकृत्स्यजगज्जनंकतिवराः
धीभिर्गुइंपास्यतीति॥

आरभ्यैकाक्षरात्पादादेकैकाक्षरवर्द्धितैः।
पादैरुक्थादिसंसंस्याच्छन्दःषड्विंशतिंगतम्
उक्थात्युक्थातथामध्याप्रतिष्ठान्यासुपूर्विका
गायत्र्युष्णिगनुष्टुप्चबृहतीपङ्क्तिरेवच।
त्रिष्टुप्चजगतीचैवतथातिजगतीमता।
शक्वरीसातिपूर्वास्यादष्ट्यत्यष्टीतथास्मृते।
धृतिश्चातिधृतिश्चैवकृतिःप्रकृतिराकृतिः।
विकृतिःसंकृतिश्चैवतथातिकृतिरुत्कृतिः।
इत्युक्ताश्छन्दसांसंज्ञाःक्रमशोवच्मिसाम्प्रतम्॥
इतिछन्दोमञ्जर्यांगुरवव्धाख्यःप्रथमःस्तवकः।

द्वितीयःस्तवकः।

अथसमवृत्तम्।

उक्था (२)

(एकाक्षरावृत्तिः

१।ग्श्री।

श्रीस्तेसास्ताम्

अत्युक्था (४)

(द्व्यक्षरावृत्तिः।)

१।गौस्त्री।

गोपस्त्रीभिःकृष्णोरेमे

मध्या।(८)

(त्र्यक्षरावृत्तिः)

१।मोनारी।

गोपानांनारीभिः। स्मेरोऽव्यात्कृष्णोवः॥

२। रो मृगी।

स्मा मृगीलोचनाः। राधिकाश्रीपतेः॥

प्रतिष्ठा। (१६)

(चतुरक्षरावृत्तिः)

१। ग्मौ चेत्कन्या॥

भास्वत्कन्या सैका धन्या। यस्याः कूले कृष्णोऽखेलत्॥

२। नगि सती॥

मुररिपोः नवपदम्। नमति सानतु सती

सुप्रतिष्ठा। (३२)

(पञ्चाक्षरावृत्तिः)

१। भ्गौ गिति पङ्क्तिः॥

कृष्णसनाथा तर्णकपङ्क्तिः॥

यामुनकच्छे चारु चचार॥

२। सलगैः प्रिया॥

व्रजसुभुवो विलसत्कलाः।

अभवन्प्रिया मुरवैरिणः॥

गायत्री। (६४)

(षडक्षरावृत्तिः)

१। त्यौ चेत्तनुमध्या॥

मूर्त्तिर्मुरशत्रोरत्यद्भुतरूपा।
आस्तां मम चित्ते नित्यं तनुमध्या॥

नऽयं पतिरस्त्रो हृन्तानिकपीडः। हारिणयबलानां हारिणयबलानाम्। इति भट्टो। पाठान्तरेण हस्त्री· इत्यत्र गुरुत्वम्॥

२। शशिवदनान्यौ॥

शशिवदनानां व्रजतरुणीनाम्।
अधरसुधोर्मिर्मधुरिपुरैच्छत्॥

२। द्वियासोमराजी॥

हरे। सोमराजीसमा ते यशः श्रीः।
जगन्मण्डलस्याच्छिनत्त्यन्धकारम्।

उष्णिक्। (१२८)

(सप्ताक्षरावृत्तिः)

१। ननगि मधुमती॥

रविदुहितृतटे नवकुसुमततिः।
व्यधित मधुमती मधुमथनमुदम्॥

२। कुमारललिताज्स्गाः ॥
मुरारितनुवल्लीकुमारललिता सा।
व्रजैणनयनानांततानन्दसुधैः ॥
३। मभ्गौस्यान्मदलेखा ॥
रक्तैवाङ्कुविकस्राणाह्न्नीज्ञान्मदलेखा।
लग्नाभून्मुरशत्रौकस्तूरीरसचर्चा ॥

—

अनुष्टुप् ॥ (२५६)
(अष्टाक्षरावृत्तिः)
१। चित्रपदा यदि भौ गौ ॥
पाकुनखैकतदेशोगोपवधूजलकेलौ।
कंसरिपोर्गतिलीलाचित्रपदाजगदव्यात्।
२। भात्तलगामाणवकम् ॥
चञ्चलचूडंचपलैर्वत्सकुलैःकेलिपरम्।
ध्यायसखे।स्मेरमुखंनंदसुतंमाणवकम् ॥
मोमोगोगोविद्युन्माला ॥
वासोवल्लीविद्युन्मालाबर्हश्रेणीशाक्रश्चापः।
यस्मिन्नास्तांतापोच्छित्त्यैगोमध्यस्थःकृष्णाम्भोदः॥

४। ग्लौरजौ समानिका तु॥
यस्यकृष्णपादपद्ममस्तिहृत्तडागसद्म
धीःसमानिकापरेणनोचितात्रमत्सरेण॥

५। प्रमाणिकाजरौलगौ॥
पुनातुभक्तिरच्युतासदाच्युतांघ्रिपद्मयोः।
श्रुतिस्मृतिप्रमाणिकाभवांबुराशितारिका॥
मतल्लिकामचर्चिकेत्यमरकोषः॥

६। नभलगागजगतिः॥
रविसुतापरिसरेविहरतोदृशिहरेः।
व्रजवधूगजगतिर्मुदमलंव्यतनुत॥
अवतुवोगिरिसुताशशिभृतःप्रियतमा।
वसतुमेहृदिसदाभगवतःपदयुगम्॥
इतिकस्यापि।

बृहती॥(५१२)

(नवाक्षरावृत्तिः)

१। भुजगशिशुभृतानौमः॥
स्फुटतटनिकटश्रोणीभुजगशिशुभृतायासीत्।
मुररिपुदलितेनागेव्रजजनसुखदासाभूत्॥
सृतेत्येवंशंभुप्रभृतिषुपाठःसृतेत्येवमाधुनिकाःपठन्ति।

२। स्यान्मणिमध्यं चेद्भमसाः ॥
कालियभोगाभोगगतस्तन्मणिमध्यस्फीतरुचा।
चित्रपदाभोनन्दसुतश्चारुननर्त स्मेरमुखः ॥

३। ननमैर्भुजगशिशुसृताः ॥
नवलानंगालिंगितैर्यमुनाभुजगशिशुसृता।
कथमेनिवकस्त्वाकश्चपलः सदैवतां हरिः ॥

पङ्क्तिः। (१०२४)
(दशाक्षरावृत्तिः)

१। रुक्मवती सा यत्र भमस्गाः ॥
कायमनोवाक्यैः परिशुद्धैर्यस्य सदा कंसद्विषि भक्तिः।
तस्य यदीह स्याल्लिरुदारा रुक्मवती विघ्नः खलु तस्य ॥
रूपवतीयं क्वचित्क्वचित्तच्चम्पकमाला च ॥

२। ज्ञेया मत्ता मभसगयुक्ता ॥
पीत्वा मत्ता मधु मधुपाली कालिन्दीये तटवनकुञ्जे।
उद्दीव्यन्तीर्व्रजजनरामाः कामासक्ता मधुजिति चक्रे ॥

३। त्वरितगतिश्च नजनगैः ॥
त्वरितगतिर्व्रजयुवतिस्तरणिसुताविपिनगता।
सुररिपुणा रतिगुरुणा परिरमिता प्रमदमिता ॥

क्षितिविजितिस्थितिविहृतिव्रतरतयः परगतयः ।
उरुरुधुर्गुरुदुधुवुर्युधिकुरवः स्वमरिकुलम् ॥
इति दण्डिनि ॥

४ । नरजगैर्भवेन्मनोरमा ॥
तरणिजातटे विहारिणी व्रजविलासिनी विलासतः ।
मुरारिपोस्तनुः पुनातु वः सुकृतशालिनां मनोरमा ॥

त्रिष्टुप्छंद । (२०४८)
(एकादशाक्षरावृत्तिर्यथा)

१ । स्यादिन्द्रवज्रा यदि तौ जगौ गः ॥
गोष्ठे गिरिं सव्यकरेण धृत्वा ॥
रुष्टेन्द्रवज्राहतिमुक्तवृष्टौ ॥
यो गोकुलं गोपकुलं च सुस्थं ।
चक्रे स नो रक्षतु चक्रपाणिः ॥
२ । उपेन्द्रवज्रा प्रथमे लघौ सा ।
उपेन्द्रवज्रादिमणिच्छटाभिः ।
विभूषणानां छुरितं वपुस्ते ।
स्मरामि गोपीभिरुपास्यमानं
सुरद्रुमूले मणिमण्डपस्थम् ॥

२। । अनन्तरोदीरितलक्ष्मभाजौ
पादौयदीयावुपजातयस्ताः॥
इत्थंकिलान्यास्वपिमिश्रितासु
वदन्तिजातिष्विदमेवनाम॥(१४भेदः)

सभेदाच्युतवीतियथा;—
कालिन्दुरारेवदनारविन्दं
संक्रान्तमालोक्यजलेनवोढा।
व्यक्तंसलज्जापरिचुम्बितंतत्
तदर्थमेवाम्भसिनिर्ममज्ज॥
मुखारविन्दैर्व्रजसुन्दरीणाम
आमोदमत्युत्कटमुत्किरद्भिः।
अहर्निशंचिन्तेनसमंमुरारे
र्हैमाम्बुजेभ्योऽपिमधुव्रतौघः॥
नीरेषुतस्याःप्रतिबिम्बितासु
व्रजाङ्गनानांनयनावलीषु।
स्वबंधुपङ्क्तिभ्रमतोऽतिमुग्धा
गोष्ठींशफर्यौरचयाम्बभूवुः॥

तथासमेवगोपालशतके:-
वनेषुकृत्वासुरभिप्रचारं
प्रकाममुग्धामधुवासरेषु।

गायन्कलंक्रीडतिपद्मिनीषु
मधूनिपीत्वामधुसूदनोसौ॥

एवमनयोर्नानाविधाश्चउपजातयोवोद्धव्याः।
तथावंशस्थविलेन्द्रवंशयोरित्थमुदाहार्यम्॥

इत्थंरथाश्वेभनिषादिनांप्रगे
गणोनृपाणामथतोरणाद्बहिः।
प्रस्थानकालक्षमवेशकल्पना
कृतक्षणक्षेपमुदैक्षताच्युतम्।इतिमाघे।

४। नजजलगैर्गदितासुमुखी।
तरणिसुतातटकुंजगृहेवदनविधुस्मितदीधितिभिः।
तिमिरमुदस्यमुखंसुमुखीहरिमवलोकयतुत्वचिरम्॥

५। मात्तौगौचेच्छालिनीवेदलोकैः॥
अंहोहन्तिज्ञानवृद्धिंविधत्ते
धर्मंदत्तेकाममर्थंचसूते।
मुक्तिंदत्तेसर्वदोपास्यमाना
पुंसांश्रद्धाशालिनीविष्णुभक्तिः।
वातोर्मीयंगदिताम्भौतगौगः॥
ध्यातामूर्त्तिःक्षणमप्यच्युतस्य
श्रेणीनाम्नांगदिताहेलयापि।

संसारेऽस्मिन्दुरितंहन्तिपुंसां
दानेम्भीपोतमिवाम्भोधिमध्ये॥

७। मोगोनौगोभ्रमरविलसिता
भ्रमरविलसितंक्वापि॥

मुग्धे।मानंपरिहरनचिरात्
तारुण्यन्तेसफलयतुहरिः।
फुल्लावल्लीभ्रमरविलसिता
भावेशोभांकलयतिकिमुताम्॥

८। स्यादनुकूलाभतनगगाश्चेत्॥
वल्लवेषामुररिपुमूर्तिर्गोपमृगाक्षीकृतरतिपूर्तिः।
वाञ्छितसिद्ध्यैप्रणतिपरस्यस्यादनुकूलाजगतिनकस्य॥

९। रान्नरैर्लगैरथोद्धता॥
राधिकादधिविलोडनस्थिता
कृष्णवेणुनिनदैरथोद्धता।
यामुनंतटनिकुंजमंजसा
साजगामसलिलाहृतिच्छलात्॥

१०। स्वागतारनभगैर्गुरुणाच॥
यस्यचेतसिसदासुरवैरीवल्लवीजनविलाससलोलः।
तस्यनूनममरालयभाजःस्वागतादरकराःसुरराजः॥

११। दोधकमिच्छति भत्रितयाद्गौ ॥
देव। सदोधकदम्बतलस्थ श्रीधर तावकनामपदं मे।
कण्ठतलेस्तु विनिर्गमकाले स्खलमपि स्मरणेप्यनियोगे।
१२। स्यान्मोटनकं तजजाश्च लगौ ॥
रंगे खलु मल्लकलाकुशलञ्चाणूरमहाभटमोटनकम्
यः केलिलवेन चकार स मे संसारगुरुंपी मोटयतु ॥
१३। इपेन्दुरीरिता रजौ रलौ गुरुः ॥
यस्य कीर्त्तिरिन्दुकुन्दवृन्दसुन्दरेप्यशेषलोकपावनी सदा।
जाह्नवीव विश्ववन्द्यविक्रमा तं भजामि भावगम्यमच्युतम् ॥

जगती। (४०९६)

(द्वादशाक्षरावृत्तिः)

१। चन्द्रवर्त्म निगदन्ति रनभसैः ॥
चन्द्रवर्त्म पिहितं घनतिमिरै-
राजवर्त्म रहितं जनगमनैः।
इष्टवर्त्म तदलंकुरु सरसे
कुञ्जवर्त्मनि हरिस्तव कुतुकी ॥
२। वदन्ति वंशस्थविलं जतौ जरौ ॥
विलासवंशस्थविलं मुखानिलैः
प्रपूर्य्य यः पञ्चमरागमुद्गिरन् ॥

व्रजाङ्गनानामपिगानशालिनां (१)
जहारमानंसहरिःपुनातुनः ॥
वंशस्तनितमितिक्वापि·।
३। तच्चेन्द्रवंशाप्रथमाक्षरेगुरौ·॥
दैत्येन्द्रवंशाग्निरुदीर्णदीधितिः
पीताम्बरोऽसौजगतांतमोपहः ॥
यस्मिन्नमज्जुःशलभाइवस्वयम्
तेकंसचाणूरमुखामखद्विषः॥
४। जसौजसयुतौजलोद्धतगतिः।
यदीयहलतोविलोक्यविपदं
कलिन्दतनयाजलोद्धतगतिः।
विलासविपिनंविवेशसहसा·
करोतुकुशलंहलीसजगताम्·॥
सनाकवनितंनितम्बरुचिरं
चिरंसुनिनदैर्नदैर्वृतममुम्·॥
मताफलवतोऽवतोरसपरा
परास्तवसुधासुधाधिवसति·॥इतिभारवेः·॥
५। भुजङ्गप्रयातंचतुर्भिर्यकारैः।
(१) नारदतुम्बरादीनाम्।

सदारात्मजज्ञातिभृत्यो विहाय
स्वमेतं दृढं जीवनं लिप्समानः ।
मयादेशितः कालियेत्थं कुरु त्वं
भुजंगप्रयातं द्रुतं सागराय ॥
६। वद तोटकमब्धिसकारयुतम् ॥
यमुनातटमच्युतकेलिकला
लसदंघ्रिसरोरुहसङ्गरुचिः ।
मुदितोऽटकलेरपनेतु मघं
यदि चेच्छसि जन्म निजं सफलं ॥
७। कीर्त्तितैषा चतूरेफिका स्रग्विणी ॥
इन्द्रलीनोपलीनेव या निर्मिता
शातकुंभद्रवालङ्कृता शोभते
नव्यमेघच्छविः पीतवासा हरे
र्मूर्तिरास्तां जयायोरसि स्रग्विणी ॥
८। वाणाश्वैश्छिन्ना वैश्वदेवी ममौ यौ ॥
अर्चामन्येषां त्वं विहायामराणा
मद्वैतेनैकं विष्णुमभ्यर्च भक्त्या ।
तत्राशेषात्मन्यर्चिते भाविनी ते
भ्रातः सम्पन्नाराधना वैश्वदेवी ॥

९। प्रमिताक्षरासजससैःकथिता॥
अमृतस्यशीकरमिवाक्षरति
रदमौक्तिकांशुलहरीस्फुरिता।
प्रमिताक्षरामुररिपोर्भणिति
र्जनस्तुभुवामधिजहारमनः॥
प्रतिकूलतामुपगतेहिविधौ
विफलत्वमेतिबहुसाधनता।
अवलम्बनायदिनभर्तुरभू
न्नपतिष्यतःकरसहस्रमपि॥इतिमाघे॥
१०। द्रुतविलम्बितमाहनभौभरौ॥
तरणिजापुलिनेनववल्लवी
परिषदासहकेलिकुतूहलात्॥
द्रुतविलम्बितचारुविहारिणं
हरिमहंहृदयेनसदावहे॥
११। ननररघटितातुमंदाकिनी॥
वलिदमनविधौबभौसङ्गता
पदजलरुहियस्यमन्दाकिनी।
सुरनिहितसिताम्बुजस्रग्निभा
हरतुजगदघंसपीताम्बरः॥

सहशरधिनिजंतथाकार्मुकं
वपुरतनुतथैवसंवर्मितम्।
निहितमपितथैवपश्यन्नसिं
वृषभगतिरुपाययौसविस्मयम्॥इतिभारवौ॥
अतिसुरभिरभाजिपुष्पश्रिया
मतनुतरतयेवसन्तानकः॥
तरुणापरभृतःस्वनंरागिणा
मतनुतरतयेवसन्तानकः॥इतिमाघे॥

१२। नयसीहितौन्यौकुसुमविचित्रा
विपिनविहारेकुसुमविचित्रा।
कुतुकितगोपीमहितचरित्रा
मुररिपुमूर्त्तिर्मुखरितवंशा
चिरमवताद्वत्सलवतंसा॥

१३। इहवदतामरसंनजजायः।
स्फुटसुखमामकरन्दमनोज्ञं
व्रजललनानयनालिनिपीतम्।
तवमुखतामरसंमुरशत्रो।
हृदयतडागविकाशिममास्तु॥

१४। भवतिनजावथमालतीजरौ।

इहकलयाच्युतकेलिकानने·
मधुरससौरभसारलोलुपः।
कुसुमकृतस्मितचारुविभ्रमा·
मलिरपिचुम्बतिमालतींमुहुः॥
यमुनाक्वापि·॥
अपिविजहीहिदृढोपगूहनं
त्यजनवसङ्गमभीरुवल्लभम्·।
अरुणकरोद्गमएषवर्त्तते
वरतनुसंप्रवदन्तिकुक्कुटाः।इतिभारवौ·॥
१५। त्यौत्यौमणिमालाछिन्नागुहवक्त्रैः॥
प्रह्वामरमौलौरत्नोपलक्लृप्ते·
जातप्रतिबिम्बाशोणामणिमाला·।
गोविंदपदाब्जेराजीनखराणा·
आस्तांममचित्तेध्वान्तंशमयन्ती॥
१६। मोभःस्मौचेज्जलधरमालाब्ध्यन्तैः॥
याभक्तानांकलिदुरितोत्तप्तानां
तापच्छेदेजलधरमालानव्या·।
भव्याकारादिनकरपुत्रीकूले·
केलीलोलाहरितनुरव्यात्सावः॥

अतिजगती ॥ (८१९२)

(त्रयोदशाक्षरावृत्तिः)

१। आशाभिर्मनजरगाःप्रहर्षिणीयम् ॥
गोपीनामधरसुधारसस्यपानै
रुत्तुङ्गस्तनकलसोपगूहनैश्च ।
आश्चर्यैरपिरतिविभ्रमैर्मुरारेः
संसारेमतिरभवत्प्रहर्षिणीयम् ॥

२। जभौसजौगितिरुचिराचतुर्ग्रहैः ॥
पुनातुवोहरिरतिरासविभ्रमो
परिभ्रमन्व्रजरुचिराङ्गनान्तरे ।
समीरणोच्छ्वसितलतान्तरालगो
यथामरुत्तरलतमालभूरुहः ॥
अभून्नृपोविबुधसखःपरन्तपः
श्रुतान्वितोदशरथइत्युदाहृतः ॥
गुणैर्वरंभुवनहितच्छलेनयं
सनातनःपितरमुपागमत्स्वयम् ॥ इतिभट्टौ ॥

३। वेदैरन्ध्रैर्मत्तौयसगामत्तमयूरः ॥
लीलानृत्यन्मत्तमयूरध्वनिकान्तं
नृत्यन्नीपामोदिपयोदानिलरम्यम् ।

रासक्रीडाकुतुकमनागोपवधूभिः
कंसध्वंसीनिर्जनवृंदावनमाप॥
ज्ञातानेनिष्क्रान्तिमाकर्ण्यविषण्णा
स्तस्यान्विष्यन्वेतसगूढंप्रभवंसः।
शल्यप्रोतंवीक्ष्यसकुम्भंमुनिपुत्रं
नापादन्तःशल्यइवासीत्क्षितिऽपोपि॥
इतिरथौ ॥

४। नयुगलसयुगलगैरितिचरणी॥
जयतिविहितनारिपुनाशवलीला
कुपितकवलकरकालियमौलौ।
चरणकमलयुगचापलचण्डी
पदनखरुचिविजितभोगमणिश्रीः॥

५। सजसाजगौचयदिमञ्जुभाषिणी॥
भ्रमतोभिशीतलकरेमलालयं
स्तनुकान्तिरोचितविलोचनोहरे।
नियतंकलानिधिरसीतिवल्लवीः
मुदमच्युतेव्यधितमञ्जुभाषिणी॥
सुनन्दिनीतिशम्भोः॥

६। ननततगुरुभिश्चन्द्रिकाऽश्वर्त्तुभिः॥

शारदमृतरुचश्चन्द्रिकाक्षालिते
दिनकरतनयातीरदेशेहरिः ।
विहरतिरभसाद्वल्लवीभिःसमं
त्रिदिवयुवतिभिःकोऽपिदेवोयथा॥
इहदुरधिगमैःकिञ्चिदेवागमैः
सततमसुतरंवर्णयन्त्यन्तरम्।
अमुमतिविपिनंवेददिग्व्यापिनं
पुरुषमिवपरस्यपद्मयोनिःपरम्॥
इतिभारवौ॥उत्पलिनीतिकेचित्॥
७। सजसाःसगौचकथितःकलहंसः॥
यमुनाविहारकुतुकेकलहंसो
व्रजकामिनीकमलिनीकृतकेलिः।
जनचित्तहारिकलकण्ठनिनादः
प्रमदंतनोतुतवनन्दतनूजः॥
सिंहनादकापि॥
८ सजसाजगौचभवतिप्रबोधिता॥(१)
शयितामपाचटुलसाननिद्रया
रतिकेलिकुञ्जनिलयेविलासिनी।
(१) मञ्जुभाषिणीप्रबोधितयोरेकलक्षणात्वात्।
पृथकवचनमुदाहरणान्तरदानंचप्रामादिकम्।

मुरवैरिणावदनचुम्बनादिना
स्मितमाततानसपदिप्रबोधिता।
९। भवतिमृगेन्द्रमुखंनजीर्णरोगः॥
गुरुभुजवीर्यभरंहरिंमदान्धाः
युधिसमुपेत्यनदानवाजिजीवुः।
क्षुधितमृगेन्द्रमुखंमृगाउपेत्य
क्वनुखलुबिभ्रतिजीवनस्ययोगम्॥

शार्क्करी। (१६३८४)
(चतुर्दशाक्षरावृत्तिः)

१। मोगोगोनौमःशररावभिरसम्बाधा॥
वीर्याग्नौयेनज्वलतिरणावशात्सिक्ते
दैत्येन्द्रैर्जाताधरणिरियमसम्बाधा।
धर्मस्थित्यर्थप्रकटिततनुसम्बन्धः
साधूनोवाधांप्रशमयतुसकंसारिः॥
२। ज्ञेयंवसन्ततिलकंतभजाजगौगः॥
फुल्लंवसन्ततिलकंतिलकंवनाल्या
लीलापरंपिककुलंकलमत्ररौति।
वात्येषपुष्पसुरभिर्मलयाद्रिवातो
यातोहरिःसमधुरांविधिनाहताःस्मः॥

सिंहोन्नताक्वापि ॥

३। ननरसलघुगैःस्वरैरपराजिता ॥
पदनवधिभुजप्रतापकृतास्पदा
यदुनिचयचमूःपरैरपराजिता ।
व्रजयतसमरेसमस्तरिपुव्रजं
सजयतिजगतांगतिर्गरुडध्वजः ॥

४। ननभनलगितिप्रहरणकलिका ॥
व्यथयतिकुसुमप्रहरणकलिका
प्रमदवनभवातवधनुषिनता ।
विरहविपदिमेशरणमिहततो
मधुमथनगुणस्मरणमविरतम् ॥

५। मात्तोनोमोगौयदिगदितावासन्तीयम् ॥
भ्राम्यद्भृङ्गीनिर्भरमधुरालापोद्गीतैः
श्रीखण्डाद्रेरङ्गनपवनैर्मन्दान्दोला
लीलालोलापह्लवविलसद्वल्लीहासैः
कंसारातौन्नृत्यतिसहृद्यैवावासन्तीयम् ॥

६। द्विःसप्तच्छिद्लोलाम्सौम्भौगौचरणेचेत् ॥
मुग्धे । यौवनलक्ष्मीर्विद्युद्विभ्रमलोला
त्रैलोक्याद्भुतरूपोगोविन्दोऽतिदुरापः ।

तद्वृन्दावनकुञ्जगुञ्जद्भृङ्गसनाथे
श्रीनाथेनसमेतास्वच्छन्दंकुरुकेलिम्॥
८। स्वरभिदियदिनोनोवनान्तर्मुखीगो
सरसखगकुलालापनान्दीमुखीयं
लहरिभुजलयावारफेनस्मितश्रीः।
मुरहर।कलयासन्तिमासाद्यकिन्ते
प्रमुदितहृदयाभानुजानृत्यतीह ॥
श्रीनिम्बार्कस्य। (३२७६८)
(पञ्चदशाक्षरावृत्तिः)
१। गुरुनिधनमनुलघुरिहशशिकला॥
मलयजतिलकसमुदितशशिकला
व्रजयुवतिलसदलिकगगमगता।
सरसिजनयनहृदयसलिलनिधिं
व्यतनुतविततरभसपरितरलम्॥
२। स्रगियमपिचरसनवरचितयतिः॥
अयिसहचरि रुचिरतरगुणमयी
म्रदिमवसतिरनपगतपरिमला।
स्रगिवनिवसविलसदनुपमरसा
मुमुरिपुमुदितदनुजदलनहृदये॥

३। वसुमुनियतिरिति मणिगुणनिकरः॥
नरकरिपुरवतु निखिलसुरगति
रमितमहिमभरसहजनिवसतिः।
अनवधिमणिगुणनिकरपरिचितः
सरिदधिपतिरिव धृततनुविभवः॥
४। ननमयययुतेयं मालिनी भोगिलोकैः॥
मृगमदकृतचर्चा पीतकौशेयवासा
रुचिरशिखिशिखण्डाबद्धधम्मिल्लपाशा।
अनृजुनिहितमंसे वंशमुत्क्वाणयन्ती
कृतमधुरिपुलीला मालिनी पातु राधा॥
५। एकन्यूनौ विद्युन्मालापादौ चेल्लीलाखेलः॥
पायाद्वो गोविन्दः कालिन्दीकूले श्रीगोपीचक्रे
रासोल्लासक्रीडद्गोपीभिः सार्धं लीलाखेलन्।
मन्दाकिन्यास्तीरोपान्ते स्वैरक्रीडाभिर्लोलो
यद्वद्देवानामीशः स्वर्वेश्याभिः खेलन्तीभिः॥
मा कान्ते पक्षस्यान्ते पर्याकाशे देशेऽस्वाप्सीः
कान्तं वक्त्रं वृत्तं पूर्णं चन्द्रं मत्वा राहोश्चेत्।
क्षुत्क्षामः शश्वद्भ्रान्तश्चेतो राहुः क्रूरः ग्रासात्
तस्माद्ध्वान्ते हर्म्यस्यान्ते शय्या कान्ते कर्त्तव्या॥
इति कण्ठाभरणः।

६। विपिनतिलकंनसनेरफ्गुग्मैर्भवेत्॥
विपिनतिलकंविकसितंवसन्तागमे
मधुकृतमदैर्मधुकरैःक्वणाद्भिर्वृतम्।
मलयमरुताऽचितलास्यमालोकयन्
व्रजयुवतिभिर्विहरतिस्ममुग्धोहरिः॥
७। नूनंकिंसमानिकापरह्वयंविनान्तमम्॥
सानुवर्णकेतकेविकाशिभृङ्गपूरितं
पञ्चबाणबाणजालपूर्णहेमन्तकस्य।
राधिकाविनतकौमाधवायमासिमाधवे
मोहमेमिनिर्भरंत्वयाविनाकलानिधे॥
८। श्रोमोयोन्चेऽङ्कवेन्तांसञ्जास्यकेश्वंडलेखा॥
विहरेतेमुरारेःपारणप्रकाशात्कृशाङ्गी
ज्ञानच्छायेऽङ्कूलेनभ्राजतेविभ्रतीसा।
राधाम्भोरुहस्यगर्भेलीनायथाचन्द्रलेखा
किन्चाज्ञात्वांस्मरन्तीधन्नेक्ष्कवंजीवयोगम्॥
९। विज्ञानामरूकंरथिवंचेतद्वयोमायकारी॥
गोपालीलीलालोलायच्छन्कलिंदात्मजांते
खेलन्मुक्ताहारारण्यस्वगलसम्मूर्छविद्या।
केसारातिम्नूतितच्छन्महृदिक्रीडतीयम्
कोऽन्यःस्वर्गोमोक्षोवास्माछ्यतेतन्नजाने॥

अष्टिः । (६५५३६)

(षोडशाक्षरावृत्तिः)

१। चित्रसंज्ञमीरितंसमानिकापदद्वयन्तु ॥

विद्रुमारुणाधरोष्ठशोभिवेणुवाद्यहृष्ट
वल्लवीजनांगसंगजातपुण्यकण्टकाङ्ग ।
त्वामदैववासुदेवपुण्यलभ्यपाददेव·
वन्यपुष्पचित्रकेशसंस्मरामिगोपवेश ॥

२। भत्रिनगैः स्वराङ्कमृषभगजविलसितम् ॥
योहरिरुच्चखानखरतरनखशिखरै-
र्दुर्जयदैत्यसिंहसुविकटहृदयतटम् ।
किंन्विहचित्रमेतदखिलमपहृतवतः
कंसनिदेशहृष्यदृषभगजविलसितम् ॥

३। गजतुरगविलसितम्मितिशम्भौ ॥
भात्समतनगेरच्छेदैस्यादिहचकिता·
दुर्जयदनुजश्रेणीदुश्चेष्टाशतचकिता ।
यद्भुजपरिघत्रातायातासाध्वसविगमम् ।
दीव्यतिदिविषन्मालाशश्वन्नन्दनविपिने·
गच्छतशरणंकृष्णंतंभीताभवरिपुतः ॥

४। प्रमाणिकापदद्वयंवदन्तिपञ्चचामरम्॥
सुरद्रुमूलमण्डपेविचित्ररत्ननिर्मिते
लसद्वितानभूषितेसलीलविभ्रमालसम्।
सुरांगनाभवल्लवीकरप्रपञ्चचामर
स्फुरत्समीरवीजितंसदच्युतंभजामितम्॥
५। म्भौन्मौगोमदनललितावेदैःषड्भिः॥
विभ्रस्यत्स्रग्गलितचिकुराधौताधरपुटा
ग्लायत्पत्रावलिकुचतटीस्वेदोर्मितरला।
राधात्यर्थंमदनललितान्दोलालसवपुः
कंसारातेरतिरसमहोवक्तीतिचटुलम्॥
६। ननभजरैःसदाभवतिवाणिनीगयुक्तैः॥
स्फुरतुममानने ऽघननुवाणि।नीतिरम्यं
तवचरणप्रसादपरिपाकतःकवित्वम्।
भवजलराशिपारकरणक्षमंमुकुन्दं
सततमहंस्तवैःस्वरचितैःस्तवानिनित्यम्॥
७। यमौनःस्रौगश्चप्रवरललितंनामवृत्तम्॥
भुजोत्क्षेपःशून्येचलवलयझङ्कारमुक्तो
सुधापादन्यासःप्रकटिततुलाकोटिनादः।
स्मितंवक्त्रेऽकस्मादपिपङ्कजाक्षोमिलीला
हरौनीयादीदृक्प्रवरललितंवल्लवीनाम्॥

८। द्विगुणितवकुलद्युभिखलधृतिरिह॥
तरणिदुहितृतटरुचिरतरवसति
रमरमुनिसुरखजनविहितनुतिरिह।
मुररिपुरभिनवजलधररुचितनु
खलधृतिमर्दयतिस्फुरन्मतिहृदिःखलु॥
९। गरुडरुतंनओभजतगायद्दासुल्लता॥
भ्रमरमधूरमानसमुद्रपयोदध्वनि
गरुडरुतंसुरारिभुजगेन्द्रसंत्रासने।
धरणिभरावतारविधिडिण्डिमाडम्बरः।
सज्जयतिकंसरंगभुविसिंहनादोहरेः॥

अत्याष्टिः। (१३।०७२)
(सप्तदशाक्षरावृत्तिः)

१। रसैरुद्रैश्छिन्नायमनसभलागःशिखरिणी॥
करादस्यस्रस्तोननुशिखरिणीहइपतिशिशो
र्विलीनाःस्मःसत्यंनियतमवधेयंतदखिलैः।
इतित्रस्यद्गोपानुचितनिभृतालापजनितं
स्मितंबिभ्रद्देवोजगदवतुगोवर्द्धनधरः॥

२। जसौजसयलावसुग्रहयतिश्चपृथ्वीगुरुः॥
उदस्तदितिजेश्वरप्रकरदुस्थपृथ्वीभरं
जहारनिजलीलयायदुकुलेवतीर्याशुयः।
सस्वभगतागतिपुरीतभारमस्मादृशां
हरिष्यतिहरिःस्तुतिस्मरणाद्वाउभिलाषितः॥
३। दिङ्मुनिवंशपत्रपतितंभरनभनलगैः॥
नूतनवंशपत्रपतितंरजनिजललवं
पश्यपुरून्दमौक्तिकमिवोन्नमरकतगम्।
सघवनस्वकोरनिकरःप्रपिबतिसुदृशो
वान्तमवेत्यचन्द्रकिरणोरमृतकणमिव॥
सम्प्रतिलब्धजन्मशनकैःकथमपिलघुनि
क्षीणपयस्युपेयुषिभिदांजलधरपटले।
खण्डितविग्रहंबलभिदोधनुरिहविविधाः
पूरयितुंभवन्तिविभवःशिखरमणिरुचः॥
वंशपत्रपतितेनेतिकेचित् इतिभारवौ॥
४। मन्दाक्रान्ताम्बुधिरसनगैर्मोभनौतौगयुग्मम्॥
प्रेमालापैःप्रियविततरैःप्रीणितालिंगनाद्यैः।
मन्दाक्रान्तानन्दतुनियतंवश्यतामेतिवाला।

एवंशिक्षावचनसुधयाराधिकायाःसखीनां
प्रीतःपायात्स्मितसुवदनोदेवकीनंदनोनः॥
५। नसमरसलागःषड्वेदैर्हयैर्हरिणीमता।
व्यथितसविधिर्नेत्रैर्नीत्वाङ्कवेहरिणीगणाः
व्रजमृगदृशांसन्दोहस्योल्लसन्नयनश्रियम्।
यदयमनिशंदृष्ट्वाश्यामेमुरारिकलेवरे
व्याकिरदधिकंवक्राकाङ्क्षेविलोलविलोचनम्॥
६। यदिभवतोनजौभजजलागुरुनर्दटकम्॥
व्रजवनितावसन्तलतिकाविलसन्मधुपं
मधुमथनंप्रणम्रजनवाञ्छितकल्पतरुम्।
विभुमभिनौतिकोऽपिसुकृतीमुदितेनहृदा
रुचिरपदावलीघटितनर्दटकेनकविः॥
७। हयर्तुसागरैर्यतियुतंयदिकोकिलकम्॥
लसदरुणेक्षणांमधुरभाषणमोदकरं
मधुसमयागमेसरसकेलिभिरुल्लसितम्।
अतिललितश्रुतिंरविसुतावनकोकिलकं
ननुकलयामितंसखिसदाहृदिनन्दसुतम्॥
८। वेदर्त्वश्वैर्मभनमयलागश्चेत्तदाहारिणीः॥
यस्मात्तस्मेक्षितिरुवलयेश्रीशालिनीलोचने
रागःस्वीयोऽधरकिसलयेलाक्षारसारञ्जनमः।

गौरीकान्तिःप्रकृतिरुचिरारम्याङ्गरागच्छटा
साकन्तारेरजनिनकथंराधामनोहारिणी॥
९। भाराक्रान्तामभनरसलागुरुःकीर्तिर्वेदर्तुहयैः॥
भाराक्रान्ताममनतनुर्यंगिरीन्द्रविधारणात्
कम्पंधत्तेश्रमजलकणान्नतथापिविमुञ्चति।
इत्याहूतंभञ्जयतिजलदध्वनाकुलवल्लवी
संश्लेषोत्थंस्मरविलसितंविलोकयतुहरिः॥

धृतिः। (२६२१४४)
(अष्टादशाक्षरावृत्तिः)

१। स्याद्भूतर्त्वश्वैःकुसुमितलतावेल्लितामतौनयौयौ॥
क्रीडत्कालिन्दीललितलहरीवारिभिर्दीक्षिताभि
र्वातैःखेलद्भिःकुसुमितलतावेल्लितामन्दमन्दम्।
भृङ्गालीगीतैःकिसलयकराह्वासितैर्लास्यलक्ष्मीं
तन्वानांसेमारंभसतरलंचक्रपाणिश्चकार॥
गौडेऽपिस्यान्नदधिसतक्रशर्करंनिर्जलंमध्यमन्नम्
इतिवैद्यके॥
२। नजभजरैस्तुरेफसहितैःशिवैर्हयैर्नन्दनम्॥
नगशिखतानतरंगपवनैःसलीलमान्दोलितं
मधुरिपुपादपङ्कजरजःसुपूतपृथ्वीतलम्।

मुरहरचित्रचेष्टितकलाकलापसंस्मारकं
क्षितितलनंदनंव्रजसरोजसुखायवृन्दावनम्।
अहहनधनेश्वरस्यसुधियःसमेतमायोधननम्
नमहिमितोविलोक्यविबुधैःकृतोन्नमायोधनम्॥
विभवमदेननिह्नुताह्रियातिमात्रसम्पन्नकं
व्यथयतिसन्मथाद्धिगतनाथदेहसम्पन्नकम्॥
इतिभेदौ ॥

३। इहननरचतुष्कसृष्टंतुनाराचमाचक्षते ॥
दिनकरतनयातटीकाननेचारुसंचारिणी
श्रवणनिकटकृष्टमेणीक्षणाकृष्णराधात्वयि।
ननुविकिरतिनेत्रनाराचमेषातिहृच्छेदनं
तदिहमदनविभ्रमोद्भ्रान्तचित्तांविधत्स्वकृतम्॥
रघुपतिरपिजातवेदोविशुद्धांप्रगृह्यप्रियां
प्रियसुहृदिविभीषणेसंक्रमय्यश्रियंवैरिणः।
रविसुतसहितेनतेनानुयातःससौमित्रिणा
भुजविजितविमानरत्नाधिरूढःप्रतस्थेपुरीम्
इतिरघौ ॥

४। मन्दाक्रान्तानपरलगुयुताकीर्त्तिताचित्रलेखा॥
शर्कैश्छिन्नजगतिमृगदृशांसारसर्वस्वमासी
द्राक्कृष्णंव्रजयुवतिसभावेधसासाव्यधायि।

नैतादृक्केवलंकथमुदधिसुतामन्तरेणाच्युतस्य·
श्रीतत्त्वस्यानपत्यस्तुगमभूत्त्विवलेखाद्भुतायाम् ॥
५। नःसोजःसततसारिनेत्राम्बुभिःश्रीईललितंम ॥
कृत्वाकंसमृगेपराक्रमविधिंश्रीईललितम
पश्चात्केशिनिभारकारिष्टुदरंचैषप्रभृतिषु ।
सन्तोषंपरमंतुदेवनिवहैस्त्रैलोक्यशरणं·
श्रेयोनःसततोत्वपारमहिमालक्ष्मीप्रियतमः ॥

इतिस्तुतिः । (५२४२८८)
(दुर्लभशास्त्रसाराहृतिः)

१। रसर्त्वश्वैर्यमौन्सौररगुरुयुतौमेघविस्फूर्जितास्यात् ॥
कदम्बामोदाढ्याविपिनपवनाःकेकिनःकान्तकेकाः
विनिद्राःकन्दल्योदिशिदिशिमुदादर्दुराहृद्यनादाः ।
निशानृत्यद्विद्युद्विलसितलसन्मेघविस्फूर्जिताचेत्
प्रियःस्वाधीनोसौदनुजदलनोराज्यमस्मात्किमन्यत् ॥
उदञ्चत्कावेरीलहरीषुपरिष्वंगरङ्गेलुठन्तः
कुहूकाराकण्ठीरवरवबलवत्त्रासितप्रोषितेभाः ।
अमीचैत्रेमैत्रावरुणितहरितःकेलिकर्णाटसीम
वलद्धल्लीहल्लीसककुसुमभयघ्रातिश्चञ्चन्तिवाताः ॥
इतिकस्यचित् ॥

२। भवत्येवच्छायानयुगगयुतास्याद्वादशांते यदा॥
अमीषुंजसोयोविनरतिलसद्दोश्चारुशाखोज्ज्वलः
स्फारस्त्रानारतलतवाकिनतनुच्छिन्नांशुकालम्बिनः।
नयस्यास्तुच्छायामुपगतवतांसंसारतीव्रातप
स्तनोतिप्रोत्तापंजयतिजगतांकेसारिकल्पद्रुमः॥
३। सूर्याश्वैर्यदिमःसजौसततगाःशार्दूलविक्रीडितम्।
गोविन्दंप्रणमोत्तमाक्षरसमेतंघोषयाहर्निशं
पाणीपूजयतंमनःस्मरपदेतस्यालयंगच्छतम्।
स्वचेतकृताखिलंममहितंशीर्षोदयस्तद्ध्रुवं
नेप्रक्षेभवतांकृतेभवमहाशार्दूलविक्रीडितम्॥
४। म्रौभ्नौयोनोत्रयेणत्रिमुनिकरगैग्रहस्रग्धराम्॥
कामक्रीडासतृष्णोमधुसमयसमारम्भरभसात्
कालिन्दीकूलकुञ्जेविहरणकुतुकाकृष्टहृदयः।
गोविन्दोवल्लवीनामधररसमुधांप्राप्यमधुरसां
शाङ्केपीयूषपानैःप्रचयकृतसुखंव्यस्मरद्रसौ॥
५। म्रोगौनौनौगौस्वरहयतुरगैःकृत्तदामप्रसिद्धम्॥
शश्वल्लोकानांप्रकटितकदनंध्वस्तमालोक्यकंसं
हृष्यद्भिर्नोभिरिद्धैर्दिविवसतिभिर्व्योमसंस्थैर्विमुक्तम्।

मुग्धामोदेनस्थगितदशदिगाभोगमाकृष्टभृङ्गं
मौलौदेव्यारेन्र्यपतदनुपमंस्वस्तरोः कुड्मलाम·॥

कृतिः । (१०४८५७६)
(विंशत्यक्षरावृत्तिः)

१। ज्ञेयासप्ताश्वषड्भिर्मरभनययुताम्लौगःसुवदना॥
प्रत्याहृत्येन्द्रियाणित्वदितरविषयान्नासाग्रनयना
न्तोध्यायन्तीनिकुञ्जेपरमपुरुषंहर्षोऽप्यपुलका।
सास्राकृष्णकृष्णाक्षीवसतिसुवदनायोगैकरसिका
कामाग्निन्त्वत्कृशाङ्गीनन्तुनरकारेराधाममसखी॥

२। सजजाभरौसलगायदाकथितातदाखलु
गीतिका·॥
करतालचञ्चलकङ्कणस्वनमिश्रणेनमनोरमा·
रमणीयवेणुनिनादरङ्गिमसङ्गमेनसुखावहा।
बहुलानुरागनिवासरासमसमुद्भवानवरागिणा·
विदधेहरिःखलुवल्लवीजनचारुचामरगीतिका॥

इतिमहाकाव्ये·॥

३। वृत्तमीदृशन्तुनामतोरजौरजौरजौगुरुर्लघुश्च·॥
चित्तवृत्तिलीलयाविसर्गरम्यदेहरूपविभ्रमेण·
राजमानसद्वयोविलाससम्पदाकलाकुतूहलेन·।

यः समं झञ्झानाञ्झनाजैने सुराञ्झनानिभैः सुरवंसमेत्य
विस्फुरल्लासचित्रपद्मकोषधृत्पदः समेसदास्तु ॥

४। रसाभ्वाभ्वैः शोभा नयुगगजठरा मेघविस्फूर्जिता चेत् ॥
सदापूर्णनीलन्नरतिजयुगलासध्वनश्चाफलाभ्यां
तयोरुर्वीराजन्नरलाकिसलयाश्लिष्टसुस्निग्धशाखा ॥
लतन्मुक्तारक्तोत्पलकुवलयवक्त्रद्विबन्धाश्रिताया
महाशोभासौलौ मिलदलिपटलैः कञ्जसा कापि वल्ली ॥

प्रकृतिः। (२०९७१५२)
(एकविंशत्यक्षरावृत्तिः)

१। म्रभ्नैर्यानां त्रयेण त्रिमुनियतियुता स्रग्धरा कीर्तितेयम् ॥
व्याकोषेन्दीवराभाकनककयलसत्पीतवासाः सुहासा
वर्हैरुच्चण्डकान्तैर्वलयितचिकुराचारुकर्णावतंसाः ।
श्रेसव्यासक्तवंशीध्वनिसुखितजगद्वल्लवीभिर्लसन्ती
मूर्तिर्गोपस्य विष्णोरवतु जगति नः स्रग्धरा
हारिहारा ॥

२। ननभननाजरौ यदि तदा गदिता सरसी
कवीश्वरैः ॥

मेघविस्फूर्जितायां महद्व्यान्तकखड्वर्गी परिरहयग
मध्येन सौ विहायनद्वयगुरुद्वाने शोभानाम भवतीत्यर्थः ।

चिकुरकलापशैवलकृतभ्रमहारकुलसङ्गसीर्म्मिषु
स्फुटवदनाम्बुजासु विससङ्गबालमृणालवल्लिषु।
कुचयुगचक्रवाकमिथुनानुगताम्बुकलाकुतूहली
व्यरचयदच्युतो व्रजमृगीनयनासरसीषु विभ्रमम्॥
तुरगशताकुलस्य परितः परमेकतुरङ्गजन्मनः
प्रमथितभूभृतः प्रतिपथं मथितस्य भृशं महीभृता।
परिचलतो बलानुजबलस्य पुरः सततं धृतश्रियः
श्चिरगलितश्रियो जलनिधेश्च तदाभवदन्तरं महत्॥
इति माघे॥

आकृतिः । (४१९४३०४)
(द्वाविंशत्यक्षरा वृत्तिः)

१। म्भौ गौ नाश्चत्वारो गो गो वसुभुवनयतिरिभवति
हंसी॥
सान्द्रं कान्ते नैकान्ते सा विकचकमलमधुसुरभि पिबन्ती
कामक्रीडाकूतस्फीतप्रमदभरसतरमलघुरसन्ती
कालिन्दीये पद्मारण्ये पवनपतनपरितरलपरागे
कंसाराते पश्य स्वच्छं सरभसगतिरिह विलसति हंसी॥

२। सप्तभकारयुतैकगुरुर्गदितेयमुदारतरामदिरा॥

माधवमासिविकस्वरकेसरपुष्पलसन्मदिरामुदिते
भृङ्गकुलेरुपगीतवनेवनमालिनमालिकुलानिलयम्।
कुञ्जगृहोदरपल्लवकल्पिततल्पमनल्पमनोजरसम्
तंभजमाधविकामृदुनर्तनयामुनवातकृतोपगमम्॥

विकृतिः। (८३८८६०८)
(त्रयोविंशत्यक्षरावृत्तिः)

१। नजभजभाजभौलघुगुरूबुधैस्तुगदितेयमद्रितनया॥

खरतरशौर्यपावकशिखापतंगनिभमग्नदैत्यनिकरो
जलधिसुताविलासवसतिःसतांगतिरशेषमान्यमहिमा।
भुवनहितावतारचतुरश्चराचरधरोऽवतीर्णइहहि
क्षितिवलयेऽस्तिकंसशमनस्तवोदितमसौयदद्रितनया॥
विलुलितपुष्परेणुकपिसंप्रशांतकलिकापलाशकुसुमं
कुसुमनिपातविचित्रवसुधंसशब्दनिपतद्द्रुमोत्कशकुनम्।
शकुननिनादनादितककुविलोलविपलायमानहरिणं
हरिणविलोचनाधिवसतिंबभञ्जपवनात्मजोऽरिवनम्॥

इतिभद्रौ॥

अश्वललितमिदमन्यत्र ॥

२। मत्ताक्रीडं वस्विष्वाशायतिमयुगगणयुगमनुलघु
गुरुभिः ॥

मुग्धोन्मीलन्मत्ताक्रीडं मधुसमयसुलभमधुरसा
गाने याने किञ्चित्स्पन्दस्पदमरुणनयनयुगलसरसिजम्।
रासोल्लासक्रीडत्कृष्णव्रजयुवतिवलयविलसितभुजरसं
साक्षानन्दं वृन्दारण्ये स्मरत नरा मनघपदपरिचयम् ॥

संस्कृतिः। (१६७७७२१६)
(चतुर्विंशत्यक्षरावृत्तिः)

१। भूतमुनीनैर्यतिरिह भतनाः स्भौ भनयाश्च यदि भव
तितन्वी ॥

माधवमुग्धैर्मधुकरविरुतैः कोकिलकूजितमलयसमीरैः
कम्पमुपेतामलयजसलिलैः प्लावनतोऽप्यविमततनुदाहा।
पद्मपलाशैर्विरचितशयना देहजसंज्वरभरपरिहीने
निःश्वसती साश्रुरतिपरुषं ध्यानलयेन वने वसतीतन्वी ॥

अतिकृतिः।(३३५५४४३२)
(पञ्चविंशत्यक्षरावृत्तिः)

। क्रौञ्चपदास्याद्भोमसगाश्चेद्दिशरवसुमुनियति
मनुलघुगैः ॥

क्रौञ्चपदालीचित्रिततीरानन्दकलरवगकुलकलकलरुचिरा
फुल्लसरोजश्रेणिविलासामधुमुदितमधुपरवंरम्यकरी।
फेनविलासाप्रोज्ज्वलहासाललितमनहारि भरपुल
कितस्तनतुः ॥
पश्यपहरेश्सौकस्यनचेतोहरतितरलगतिरीह
मकिरराजा ॥

उत्कृतिः। (६७१०८८६४)

(षड्विंशत्यक्षरावृत्तिः)

११ वस्वीशाश्वैश्छेदोपेतंममतनयुगलसभजगै
र्भुजङ्गविजृम्भितम् ॥

हेलोदस्यन्नस्यत्पादप्रकटविकटनटनभरोत्सरात्
करतालक
श्चारुप्रेंखच्चूडावर्हः क्वणिततरलमणिकिशलय
स्वरांकितहारहक।
उत्सर्पन्नागस्त्रीभिर्भक्त्यामुकुलितकरकमलयुगांकित
स्तुतिरच्युतः)
पायाद्वश्छिन्दन्कालिन्दीह्रदकृतनिजवसति
दृढभुजङ्गविजृम्भितम् ॥

अथदण्डकः ॥

१। यदिहनयुगलंततःसप्तरेफास्तदाचण्डवृष्टिप्रपा
तोभवेद्दण्डकः ॥

प्रलयघनघटामहाम्भमेघावलीचण्डवृष्टिप्र
पाताकुलंगोकुलं
सपदिसमवलोक्यसव्येनहस्तेनगोवर्द्धनं
नामशैलंदधल्लीलया ।
कमलनयनरक्षरक्षेतिगर्ज्जत्स्वमुग्धगोपाङ्ग
नालिङ्गनानन्दितो
गलदभिनवधातुधाराविचित्राङ्गरागोऽसुराराति
रस्तुप्रमोदायनः ॥

२। प्रतिचरणविवृद्धरेफाःस्युरर्णार्णवव्यालजीमू
तलीलाकरोद्दामशंखादयः ॥

जयजयजगदीश·विष्णो·हरेराम·दामोदर·श्रीनि
वासाच्युतानन्त ।नारायण ॥
त्रिदशगणगुरो।मुरारे।मुकुन्द।मुरारे।हृषीके
श।पीताम्बर।श्रीपते।माधवः।
गरुडगमन।कृष्ण।वैकुण्ठ।गोविन्द।विश्व
म्भरोपेन्द्र।चक्रायुधाधोक्षज।श्रीनिधे ॥

बलिदमन। नृसिंह। शौरे। भवाम्भोधिघोरार्णव
सित्वं निमज्जन्तमभ्युद्धरोपेत्य माम् ॥
एवमर्णवादीनामष्टसहस्राणि वोध्यानि ॥
२ प्रचितकसमभिधो धीरधीभिः स्मृतो दण्डको
नद्वयादुत्तरैः सप्तभिर्यैः ॥

मुरहर यदुकुलाम्भोधिचन्द्र प्रभो देवकी
गर्भरत्न त्रिलोकैकनाथ ।
प्रचितकपटकुरारिव्रजोद्दामदन्तावलस्तोमवि
द्रावणैकेशरीन्द्र ॥
चरणनखरसुधांशुस्फुरद्दीप्तिभिः शोषितध्वा
न्तचेतोनिविडांधकार ।
प्रणतजनपरीतापोग्रदावानलक्लेदमेघ। प्रसीद प्रसीद ॥
यत्र द्वयपतेर्गोःपरोलघुःक्रमात् स उच्यते बुधैरशो
कपुष्पमञ्जरीति ॥
स्फुरद्भ्रुचारुचम्पकस्रजाम्लीलवेष्टितं लसद्भुवः
चारुचन्द्रिकाकचेषु ।
कर्णयोरशोकपुष्पमञ्जरीवतंसकोमलेवका
न्तकेशारोपक्लृप्तदाम ॥
कुङ्कनागकेसरादिपुष्परागसङ्गताननो विचि
त्रमित्युपात्तवेश एष ।

केशवः पुनातु नवपुष्पविभूषितः समूर्त्तिमानि
वागतो मधुर्विहर्त्तुमत्र ॥
५। सगणाः सकलाः खलु यत्र भवेत्तमिह प्रवदन्ति
बुधाः कुसुमस्तवकम्।
विरराज यदीयकरः कनकद्युतिबन्धुरवामदृशः कु
चकुटमलगो
भ्रमरप्रकरो यथाहृतमूर्त्तिरशोकलताविलसत्
कुसुमस्तवकः।
सनवीनतमालदलप्रतिमच्छविविभ्रदतीवविलो
चनहारिवपुः
श्चपलारुचिरांशुकवान्निधोहरिरस्तु मदीयहृद
म्बुजमध्यगतः ॥
६। यत्र रेफः परं स्वेच्छया गुम्फितः सस्मृतो दण्डको
मत्तमातङ्गलीलाकरः॥
हेमगौरं वसानोंऽशुकेशाकनीलासितवर्ष्मणि
स्पष्टदिव्यानुलेपाङ्कितो।
तारहारांशुवक्षोनभश्चित्रमालाञ्चितो भव्यभूषो
ज्ज्वलाङ्गः समं सीरिणा।
अञ्जनाभास्वरोरुकुन्दाभदेहेन लीलापरीहा
सहासोर्म्मिकौतूहलैः

कंसरंगाङ्गणः पातु नश्चञ्चपारीगतिक्रीडया
मत्तमातङ्गलीलाकरः ॥
लघुगुरू निजे क्रमाद्यदा निवेश्यते तदेह दण्डको
भवत्यनंगशेखरः ॥
उदेत्यसौ सुधाकरः पुरो विलोकय प्रसाधिके
विजृम्भमाणगौरदीधितिः
रतिस्वहस्तनिर्मितः कलाकुतूहलेन चारुचम्प
कैरनङ्गशेखरः किमु ।
इति प्रमोदकारिणीं प्रियावयस्यहासलक्षणां गिरं स
शुश्रुवान्मुरारिरङ्गनाम् ॥
प्रदोषकालसंगमोत्सवः स मन्मथो मनोज्ञकेलिकौ
तुकी करोतु नः कृतार्थताम् ।

इति दण्डकप्रकरणम् ॥

इति छन्दोमञ्जर्यां समवृत्ताख्यो द्वितीयः स्तवकः ॥

अथार्धसमवृत्तम् ॥

१। विषमे यदि सौ सलगा दले
भौ युजि भाद्गुरुकावुपचित्रम् ॥
द्विरावृत्त्या श्लोकः पूरयितव्यः ॥
मुरवैरिवपुस्तनुतां मुदं हेमनिभांशुकचन्दनलिप्तम् ।
गगनं चपलामिलितं यथा शारदनीरधरैरुपचित्रम् ।

२। विषमेप्रथमाक्षरहीनंदोधकमेवहिवेगवतीस्यात्।
स्मरवेगवतीव्रजरामाकेशववंशरवैरतिमुग्धा।
रभसान्नगुरून्गणयन्तीकेलिनिकुञ्जगृहायजगाम।
३। अयुजिप्रथमेनविवर्जिता॥
द्रुतविलम्बितहरिणप्लुता॥
स्फुटफेनचयाहरिणाप्लुतावलिमनोज्ञतटातरणेःसुता।
कलहंसकुलारवशालिनीविहरतोहरतिस्महरेर्मनः॥
४। अयुजिननरलागुरुःसमे
तदपरवक्त्रमिदंनभौजरौ॥
स्फुटसुमधुरवेणुगीतिभिस्तमपरवक्त्रमवेत्यमाधवम्
मृगयुवतिगणैःसमंस्थिताव्रजवनिताधृतचित्तविभ्रमाः॥
५। अयुजिनयुगरेफतोयकारो
युजिचनजौजरगाश्चपुष्पिताग्रा॥
करकिसलयशोभयाविभान्ती
द्रुमफलभारविनम्रदेहयष्टिः।
स्मितरुचिरविलासपुष्पिताग्रा
व्रजयुवतिव्रततिर्हरेर्मुदेऽभूत्॥
वैतालीयंपुष्पिताग्राचेत्युक्तमपरवक्त्रकम्।

भवितपञ्चन्पदोधकंविषमचरणयोःप्रथमाक्षरहीनं सत्वेगवतीस्यात्।

६। अयुजोर्यदिसौजगौयुजोः
सभरालौयदिसुन्दरीतदा॥
यदवोचउदीक्ष्यसुन्दरीपरितःस्नेहमयेनचक्षुषा।
अपिवागधिपस्यदुर्वचंवचनंतद्विदधीतविस्मयम्॥
इतिभारवौ॥

इतिछन्दोमञ्जर्य्यामर्द्धसमाख्यास्तृतीयःस्तवकः॥

अथविषमवृत्तम्॥

१। प्रथमेसजौयदिसलौच
नसजगुरुकाण्यनन्तरम्।
यद्यथभनभगाःस्युरथो
सजसाजगौचभवतीयमुद्गता॥
विललासगोपरमणीषुनरागिननयाप्रभोकृता।
कम्मनयनचकोरयुगेदधतीसुधांशुकिरणोर्मिविभ्रमम्।

२। प्रथमेसजौयदिसलौच
नसजगुरुकाण्यनन्तरम्।
यद्यथभनजलगाःस्युरथो
सजसाजगौचभवतीयमुद्गता॥
अथवासवस्यवचनेन
रुचिरवदनास्त्रिलोचनम्।

क्लान्तिरहितमभिराधयितुं
विधिवत्तपांसिविदधेधनञ्जयः ॥
इतिभारवावुक्ताभेदः ।

३। त्रयमुक्तमात्रदृश्यमेवपदमिहतृतीयमन्यथा·।
जायतेरनभगैर्ग्रथितंकथयन्तिसौरभमिदंतदीदृशम्।
अपिधूतकुह्लशतपत्रलवविस्मृतगंधविभ्रमा·
कस्यहृन्नहरतीहहरे·सुरूपमसौरभकलानवाङ्गता·॥
४। नयुगसकारयुगलञ्चभवतियदिचेतत्तृतीयके।
तदुदितमुत्कमतिभिर्ललितंयदिहशोभमस्यसकलंयथो
क्ता·।

अनसुन्दरीसमुदयेन
मुदितमनसास्मपीयते·।
हिमकरगलितमिवामृतकं
ललितंमुरारिमुखवक्त्रविद्रुतम् ॥
भवतईसमंवक्त्रंविषमञ्चकरावन।
तयोर्द्वयोरूपान्तेऽच्छन्दसोदृढगोच्यते·॥
५। वक्त्रंयुग्भ्यांमगौस्यातामब्ध्योऽनुष्टुभिख्यातम्॥
अत्रापिद्विरादृष्टाश्लोकःपूरयितव्यः॥
वक्त्राम्भोजंसदास्मेरंचक्षुर्नीलोत्पलंकुहम्।
वल्लवीनांमुरारातेश्चेतोभृङ्गजहारोच्चैः ॥

।युजोश्चतुर्थतोजेनपथ्यावक्त्रंप्रकीर्त्तितम् ॥
रामकेलिसन्दर्भस्यहृन्स्यमधुवासरे ।
स्वासीत्कोपमृगाक्षीणांपथ्यावक्त्रमधुस्तुतिः॥
८।पञ्चमंलघुसर्वत्रसप्तमंद्विचतुर्थयोः।
गुरुषष्ठंचपादानांशेषेष्वनियमोमतः॥
प्रयोगेप्रायिकंप्राहुःकेऽप्येतद्वक्त्रलक्षणम्।
लोकेनुष्टुबितिख्यातंतस्याष्टाक्षरताकृता॥
इतिछन्दोमञ्जर्य्यांविषमवृत्ताख्यश्चतुर्थःस्तवकः।

अथमात्रावृत्तम्॥

१। लक्ष्मैतत्सप्तगणागोपेताभवतिनेहविषमेजः॥
षष्ठोजश्चनलघुवाप्रथमार्द्धेनियतमार्यायाः॥
षष्ठेद्वितीयलात्परकेन्लेमुखलाच्चसयतिपदनियमः
चरमेर्द्धेपञ्चमकेतस्मादिहभवतिषष्ठोलः॥(१)

---

(१)विषमेप्रथमतृतीयादौगणस्थानेजगणःनकार्य्यःन्ले नलघुरूपेषष्ठगणेद्वितीयलात् द्वितीयलघोःपूर्वमितिशेषः।तथाचचतुर्लघुरूपषष्ठगणाद्यलघोरनन्तरंसयतिपदनियमः।परकेषष्ठापेक्षयापरस्मिन्सप्तमेगणेन लघुरूपेसतिमुखलात्आद्यलघोःपूर्वंषष्ठगणान्ते

कृष्णःशिशुःसुतोमेबहुत्वकुलशोभिराहृतोनगृहे
क्षणमपिवसत्यसाविति जगादगोपींयशोदार्या ॥
वृन्दावनेसलिलंदलगुडमकारणानिहिततनुयष्टिः।
सेनासुखार्पितवेगुः कृष्णोयदिमनसिकःस्वर्गः ॥
पथ्याविपुलाश्चपलामुखचपलाजघनचपलाच
गीत्युपगीत्युद्गीतयआर्यागीतिर्नवैवार्याः ॥
२।प्रथमगणत्रयविरतिर्दलयोरुभयोःप्रकीर्तितापथ्या ॥
नयननयनगीशशाखिमौकेशकंसान्द्रमाधवानन्तः।
कृष्णकनकाभिनिभराशितिःपथ्याभ्रवरोगहृत्स्यानाम् ॥
३।संलंघ्यगणत्रयमादिमंशकलयोर्द्वयोर्भवतिपादः॥
यस्यास्तांपिङ्गलनागोविपुलामितिसमाख्याति ॥
पुंसांकलिकालव्यालदष्टानांनास्तुपहतिरस्यापि।
वीर्यंविपुलामुखेचेत्तस्याश्रीविंशत्यमन्त्रोक्तिः॥
४।दलयोर्द्वितीयचतुर्थौगणौजकारौतुयत्रचपलासा।
छिसाहुमाश्लोकःप्रशथितव्यः ॥

इतिपावन।यतिःपदंचतस्यनियमइतिप्रथमाधस्..।
चरमार्धेपञ्चमकेनलेसतितस्मान्नसुखलघोःपूर्वं
चतुर्थगणान्तेयतिःपदंचतस्यनियमइत्यर्थः।तस्मादिह
चरमार्धेषष्ठोलघुरूपएवेत्यर्थः ॥

चपलानचेत्कदाचिन्नृणांभवेद्भक्तिभावनाकृष्णे।
धर्मार्थकाममोक्षास्तदाकरस्थानसन्देहः॥
५। आद्यंदलंसमस्तंभजेतलक्ष्मचपलागतंयस्याः।
शेषेपूर्वजलक्ष्मामुखचपलासोदितामुनिना॥
नन्दसुतवञ्चकस्त्वंहठेनतेप्रेमगच्छतन्नैव।
यत्रभवतितेरागःकापिजगादेतिमुखचपला॥
६। प्राक्प्रतिपादितमर्धंप्रथमेचापरदलेतुचपलायाः।
लक्ष्माश्रयेतसोक्ताविशुद्धधीभिर्जघनचपला॥
कृष्णःशृङ्गारपटुर्यौवनमदचपलःसुललिताङ्गः।
आसीद्व्रजाङ्गनानांमनोहरोजघनचपलानाम्॥
७। आर्याप्रथमार्धसमंयस्याःपरार्धमीरितागीतिः।
केशववंशजगीतिर्लोकमनोमृगहारिणीजयति॥
गोपीमानग्रन्थेर्विमोचनीस्निग्धगायनाश्चर्या॥
८। आर्यापरार्धतुल्येदलद्वयेप्राहुरुपगीतिम्।
नतगोपसुन्दरीणांरासोल्लासेमुरारातिम्।
अस्मारयदुपगीतिःस्वर्गकुरङ्गदृशांगीतेः॥
९। आर्याशकलद्वितयेविपरीतेपुनरिहोद्गीतिः।
नारायणस्यसन्ततमुद्गीतिःसंस्मृतिर्भक्त्या।
प्रार्थयामास्तिकजनतासंसारसागरोत्तरणीणः॥

१०। आर्य्याप्राग्दलमन्तेऽधिकगुरु तादृक्परार्द्ध
मार्य्यागीतिः।

क्लिष्टत्वाच्छ्लोकः सुगमीयः॥

हर्षाश्रुमिश्रितदृशः प्रमोदरोमाञ्चकञ्चुकाञ्चितदेहाः।
आर्य्यागीतिं भक्त्या गायन्ति श्रीपतेश्चरितसम्बद्धाम्॥
चारुसमीरणविपिने हरिणकलङ्ककिरणावलीसविलासा।
आबद्धराममोहा वेलामूले विभावरी परिहीने निभृते
इत्यार्य्या॥

अथ वैतालीयम्॥

१। षड्विषमेऽष्टौ समे कला स्ताश्च समे स्युर्नो निरन्तराः।
न समात्र पराश्रिता कला वैतालीयेऽन्ते रलौ गुरुः॥(१)
कुरुसौनमदेन चर्च्चितं तनवयन्निन्दति राधिकेऽञ्चनम्
मुदमातनुतेऽत्र पाकिमं नव वैतालीयं फलं हरेः॥

---

(१) समे पादे ताः कला नो निरन्तराः स्युः केवलम् लघुरूपाः गुरुरूपा वा न स्युः किन्तु लघुगुरुमिश्रा इत्यर्थः। अत्र चासु कलासु मध्ये समा द्वितीयादिकला पराश्रिता न भवतीति द्वितीयतृतीयकलयोरेको गुरुर्न कार्य्यः एवं चतुर्थीपञ्चम्योरित्यर्थः।

२। तेष्वेवांतेधिकेगुरौस्यादौपच्छन्दसकंकवीन्द्रहृद्यम् ॥
छिराहमाश्लोकःप्ररचितव्यः ।
आतन्वानंसुरारिकान्तास्वौपच्छन्दसकंहृदोविनोदम् ।
कंसंयोनिजघानदेवोवन्देतंजगतांस्थितिंदधानम् ॥
इतिवैतालीयम् ॥

अथपज्झटिका ॥

१। प्रतिपदयमितकषोडशमात्रा
नवमगुरुत्वविभूषितगात्रा ।
पज्झटिकायाःसविवेकः
क्वापिनमध्यगुरुर्गणएकः ॥
तरलवतंसाश्लिष्टस्कन्धः
श्लथतलपज्झटिकाकटिबन्धः ।
मौलिचपलशिखिचन्द्रकवृन्दः
कालियशिरसिननर्तमुकुन्दः ॥
नवमगुरुत्वंअभिचरतिच ।
राधारागीजितरजनिविहारीति ॥
मात्राद्वयोदशकंयदिपूर्वंलघुकयोर्विरामः ।
पठपनेकादशांदोहडिकाछिन्नोन ॥
प्राकृतभाषायांप्रचारः ॥

गाईदोहझिपउणासुणिहासिओकस्सगोवाल्।
विन्दावणाघणाकुञ्जवलिज्जो कमलरसाल॥
इति छन्दोमञ्जर्यां मात्रावृत्ताख्यः पञ्चमः स्तवकः॥

अथ गद्यप्रकरणम्॥

गद्यं पद्यमिति प्राहुर्वाङ्मयं द्विविधं बुधाः।
प्रागुक्तलक्षणं पद्यं गद्यं सम्प्रति गद्यते॥
१। अपादः पदसन्तानो गद्यं तत्तु त्रिधा मतम्।
वृत्तकोत्कलिकाप्रायवृत्तगन्धिप्रभेदतः॥
२। अकठोराक्षरं स्वल्पसमासं वृत्तकं मतम्।
तत्तु वैदर्भरीतिस्थं गद्यं हृद्यतरं भवेत्॥
३। भवेदुत्कलिकाप्रायं समासाढ्यं दृढाक्षरम्।
४। वृत्तैकदेशसम्बन्धाद्वृत्तगन्धि पुनः स्मृतम्॥

वृत्तकं यथा।

स हि त्रयाणामेव जगतां गतिः परमः पुरुषः पुरुषोत्तमो दृप्तदानवभरेण भङ्गुरामिमामवनिमवलोक्य करुणार्द्रहृदयस्तस्या भारमवतारयितुं रामकृष्णस्वरूपेणांशतो यदुवंशेऽवततार यस्तु प्रसङ्गेनापि स्मृतो वा गृहीतनामा पुंसां संसारपारमवलोकयति॥ उत्कलिकाप्रायं यथा॥ प्रणिपातप्रवणसप्रधाना

शेषसुरासुरादिवृन्दसौन्दर्य्यप्रकटकिरीटकोटिनिविष्ट
स्पष्टमणिमयूखच्छटाच्छुरितचरणनखचक्रविक्रमोद्दा
मवामपदाङ्गुष्ठनखशिखरखण्डितब्रह्माण्डविवरनिः
सरच्छरदमृतकरप्रकरभासुरस्वर्वाहिनीप्रवाहपवि·
त्रीकृतविष्टपत्रितय·कैटभारे·दूरतरसंसारसागर
नानाप्रकारावर्त्तविवर्त्तमानविग्रहम्मामनुगृहाण॥

वृत्तगन्धियथा·॥

जयजयजयजनार्द्दन·सुकृतिमनस्तडागविक
स्वरचरणपद्मपद्मनयनपद्मिनीविनोदराजहंस·
भास्वरयशःपटलपूरितभुवनकुहरहरकमला·
सनादिवृन्दारकवृन्दवन्दनीयपदारविन्दद्वन्द्व·द्वन्द्वनि
र्मुक्तयोगीन्द्रहृदयमन्दिराविष्कृतनिरञ्जनज्योतिः
स्वरूपनीरूपविरूप अनाथनाथ जगन्नाथ·।
मामननवधिभवदुःखव्याकुलं रक्षरक्षरक्ष·।

व्यवहारोचितं प्रायो मया सूक्तेः प्रकीर्तितम्।
शास्त्राणि पुनर्नोक्तं केवलं कौतुकेहितम्॥

सर्गैःषोडशभिःसमुज्ज्वलपदैर्न्यायार्थभूयाश्रये
येनाकारि नदृश्यतस्य चरितं काव्यं कविप्रीतिदम्।
केमारे·शानकं दिने शशितकछन्द्व अनस्यात्वसौ·

गङ्गादासकवेःश्रुतौकृतिकिनांसच्छन्दसां
मञ्जरी ॥
इतिछन्दोमञ्जर्यांगद्यप्रदोनामषष्ठ
स्तवकः ॥ ॥ शुभमस्तु ॥ ॥

समाप्तोऽयंग्रन्थः ॥

प्र. सं. १२६०
पं. सं. १२६१
प. सं. १२५२
पु. सं. १२६४
” ” १२७३
” ” १२७४
१२६२

४२५८

स्व. सिम[illegible]द्दरस्य

श्रीः१

श्री ५ को सरकार
वाल्मीकि संस्कृत [illegible]

उत्तररामचरितम्: नाम नाटकम्:

पण्डितवरश्रीभवभूतिकविविरचितम्:

॥ प्रारभ्यते ॥

श्रीः हरिः

१ श्रीगणेशायनमः॥ इदंगुरुभ्यःपूर्वेभ्योनमोवाकंप्रशास्महे॥ विन्देमदेवतांवाचममृतामात्मनःकलां
नान्द्यन्तेसूत्रधारःअलमतिविस्तरेण॥ अद्यखलुभगवतःकालप्रियनाथस्ययात्रायामार्यमिश्रान्विज्ञाप
यामि॥ एवमत्रभवंतोविदांकुर्वन्तु॥ अस्त्यत्रभवान्श्रीकंठपदलांछनोभवभूतिर्नाम॥ यंब्राह्मणमियंदे
वीवाग्वश्येवानुवर्तते॥ उत्तरंरामचरितंतत्प्रणीतंप्रयोक्ष्यते॥ एषोस्मिकार्यवशादायोध्यिकस्तदानींतन
श्चसंवृत्तः॥ समन्ततोविलोक्य॥ भोःपरिषदास्तावत्तत्रभवतःपौलस्त्यकुलधूमकेतोर्महाराजरामस्यायमभिषे
कसमयोरात्रिन्दिवमसंहतानन्दिनान्दीकस्तत्किमद्यविश्रांतचारणानिचत्वरस्थानानि॥ प्रविश्यनटःभावप्रेषि १

सभाजनो

ताहितेस्वगृहान्महाराजेनलंकासमरसुहृदोमहात्मानःप्लवंगमराक्षसाःसभाजोपस्थायिनोनानादिगन्तपा
वनाब्रह्मर्षयोऽजर्षयोराजर्षयश्च यदाराधनायैतावतोदिवसानुत्सवआसीत् सूत्र एवमेतत् संप्रति
हि वसिष्ठाधिष्ठितादेव्योगताराघवमातरः अरुन्धतींपुरस्कृत्ययज्ञेजामातुराश्रमं नटः वैदेशिकोस्मी
तिपृच्छामि कः पुनर्जामाता सूत्र कन्यांदशरथोराजाशांतांनामव्यजीजनत् अपत्यकृ[illegible]कांराज्ञेलोमपा
दाययांददौ विभांडकसुतस्तामृष्यशृंगउपयेमेतेनचद्वादशवार्षिकंसत्रमारब्धंतदनुरोधात् कठोरग
र्भामपिवधूंजानकींविमुच्यगुरुजनस्तत्रगतइति तत्किमनेनन्तरेहिराजद्वारमेवस्वजातिसमयेनोपतिष्ठावः

रक्षोगृहस्थितिर्मूलमग्निशु[illegible]त्वनिश्चयः इति पाठः

२ नटः तेनहिनिरूपयतुराज्ञःसुपरिशुद्धामुपस्थानस्तोत्रपद्धतिंभावः सूत्र मारिषसर्वथाप्यहंवैर्तेयीकृतो
ह्यवचनीयता यथास्त्रीणांतथावाचांसाधुत्वेदुर्जनोजनः नटःअतिदुर्जनइतिवक्तव्यंदेव्यामपिचवैदेह्यांसा
पवादोयतोजनः दूरस्थत्वाच्चसाधूनामग्निशुद्धावनिश्चयः सूत्र यदिपुनरियंकिंवदंतीमहाराजंस्पृशेत्त
तःकष्टंस्यात् नटःसर्वथाऋषयोदेवाश्चस्वस्तिकरिष्यंति इतिपरिक्रम्य भोभोःक्वेदानींमहाराजः आक
र्ण्य एवंजनाःकथयंति स्नेहात्सभाजयितुमेत्यदिनान्यमूनिनीत्वोत्सवेनजनकोद्यगतोविदेहान् देव्या
स्ततोविमनसःपरिसांत्वनायधर्मासनाद्विशतिवासगृहंनरेंद्रः इतिनिष्क्रांतौ प्रस्तावना ततःप्रविशत्युपवि २

स्वाराम:सीताच राम:देविवैदेहिसमाश्वसिहि २नएवगुरवोनशक्नुवंत्यस्मान्मोक्तुं किंत्वनुष्ठाननित्यत्वात्स्वा
तंत्र्यमपकर्षति संकटाह्याहिताग्नीनांप्रत्यवायैर्गृहस्थता सीता जाणामिअज्जउत्तकिंतुसंदावआरिणो
बंधुअणविप्पओआहोन्ति राम: एवमेतत् एवमेतेहिमर्मभिद:संसारभावायेभ्योबीभत्समाना:संत्य
ज्यसर्वान्कामानरण्येमनीषिणोविश्राम्यंति प्रविश्यकंचुकी रामभद्रइत्यर्धोक्तेसाशंकं भोमहाराज
राम:सस्मितं आर्यननुरामभद्रइत्येवमांप्रत्युपचार:शोभतेतातपरिजनस्यतद्यथाभ्यासमुच्यतां कंचु:
ऋष्यशृंगाश्रमादष्टावक्र:संप्राप्त: सीता अज्जतकुँदोकिंविलंबीअदि कंचुकीनिष्क्रांत: प्रविश्याष्टावक्र:स्व

३ त्तिवां रामः आर्यअभिवादयेइतआस्यतां सीताणमोदेअविकुसलंसमग्गस्सममगुरुअणस्सअज्जाएसं
ताएअ रामः निर्विघ्नसोमपीथी आवुत्तोमेभगवान्ऋष्यशृंगः आर्याचशांतेति सीताअर्लेवासुमरेदि अष्टाउ
पविश्य अथकिंदेविभगवान्वसिष्ठस्त्वामिदमाह विश्वंभराभगवतीभवतीमसूतराजाप्रजापतिसमोजन
कः पिताते तेषांवधूस्त्वमसिनंदिनिपार्थिवानांयेषांगृहेषुसविताचगुरुर्वयंच तत्किमन्यदाशास्महेके
वलंवीरप्रसवाभूयाः रामः अनुगृहीताःस्मः लौकिकानांहिसाधूनामर्थंवागनुवर्तते ऋषीणांपुनरा
द्यानांवाचमर्थोनुधावति अष्टा इदंभगवत्यारुंधत्यादेवीभिःशांतयाचभूयोभूयःसंदिष्टंयःकश्चिद्ग ३

रा रा।

र्भदोहदोस्याभवतिसोवश्यमचिरात्संपादयितव्यइति रामः यद्येवंक्रियतेयदेषाकथयति अष्टा ननान्दुः
पत्याचदेव्याःसंदिष्टमृष्यशृंगेणवत्सेकठोरतरगर्भेतिनानीतासिवत्सोपिरामभद्रस्त्वद्विनोदायस्थापि
तस्तत्पुत्रपूर्णोत्संगामायुष्मतीद्रक्ष्यामइति रामःसहर्षलज्जास्मितं तथास्तु आर्यभगवताउनर्वसि
ष्ठेनकिमादिष्टोस्मि अष्टा पुनःश्रूयतां जामातृयज्ञेनवयंनिरुद्धास्त्वंबालएवासिनवंचराज्यं युक्तःप्रजाना
मनुरंजनेस्यास्तस्माद्यशोयत्परमंधनंवः रामःयथाहभगवान्मैत्रावरुणिः स्नेहंदयांचसौख्यंचयदिवा
जानकीमपि आराधनायलोकस्यमुंचतोनास्तिमेव्यथा सीता अदोज्जेवराहवधुरंधरोअज्जउत्तो रामःकः

४ कोत्रभोः विश्राम्यतामष्टावक्रः अष्टा उत्थायपरिक्रम्यच अयेकुमारलक्ष्मणः प्राप्तइतिनिष्क्रांतः प्रवि
श्यलक्ष्मणः जयतुजयत्वार्यः आर्यतेनचित्रकारेणास्मदुपदिष्टमस्यांवीथिकायामार्यचरितमभिलि
खितंतत्पश्यत्वार्यः रामः जानासिवत्सदुर्मनायमानांदेवींविनोदयितुंतत्कियंतमवधिंयावत् लक्ष्म
णः यावदार्यायाहुताशनेशुद्धिः रामः शांतंउत्पत्तिपरिपूतायाः किमस्याःपावनांतरैः तीर्थोदकं
चवह्निश्चनान्यतःशुद्धिमर्हतः लक्ष्मणः देविदेवयजनसंभवेसीतेप्रसीदएषतेजीवितावधिप्रवादः
कष्टंजनःकुलधनैरनुरंजनीयस्तन्मेयदुक्तमशिवंनहितत्क्षमंते नैसर्गिकीसुरभिणःकुसुमस्यसिद्धा ४

मूर्द्धस्थितिर्नचरणैरवताडितानि सीता भोदुअज्जउत्तभोदुपेक्कवलदावदेचरिअं इत्युत्थायपरि
क्रामति लक्ष्म इदंतावदालेख्यं सीतानिर्वर्ण्य केदाणिंएदेउअरिणिरंतरट्ठि[illegible]दाउअत्थुवंतिविअ
अज्जउत्तं लक्ष्म देविएतानिरहस्यजृंभकास्त्राणि यानिभगवतःकृशाश्वात्कौशिकमृषिंविश्वस्यमित्रं
विश्वामित्रमुपसंक्रांतानितेनचताडकावधेप्रसादीकृतान्यार्यस्य रामः वंदस्वदेविदिव्यास्त्राणि ब्रह्माद
योब्रह्महितायतप्त्वापरःसहस्राःशरदस्तपांसि एतान्यपश्यन्गुरवःपुराणाःस्वान्येवतेजांसितपोमया
नि सीता णमोणमोएदाणं रामःसर्वथेदानींत्वत्प्रसूतिमुपस्थास्यंति सीता अणुगिहिदह्मि लक्ष्मणः एष

५ मिथिलावृत्तान्तः सीता अम्हहे दलंतणवणीलुप्पलसामलसिणिद्धमसिणसोहमानदेहसोहग्गेण विम्ह
अत्थिमिदताददीसंतसोम्मसुंदरसिरी अणादरखंडिदसंकरसरासणो सिहंडमुद्धमुहमंडलो अज्जउत्तो
आलिहिदो लक्ष्म आर्ये पश्य २ संबंधिनो वसिष्ठादीनेष तातस्तवार्चति गौतमश्च शतानन्दो जनकानां
पुरोहितः रामः द्रष्टव्यमेतत् जनकानां रघूणां च संबंधः कस्य न प्रियः यत्र दाता ग्रहीता च स्वयं कुशिकनन्द
नः सीता एदे खु तक्कालकिदगोदाणमंगला चत्तारो भादरो विआलिहिदा तुह्मे अम्मो जाणामि तस्सिं जेव
प्पदेसे तस्सिं जेव्व काले वट्टामि रामः समयः स वर्तत इवैष यत्र मां समनन्दयत्सुमुखि गौतमार्पितः अयमु ५

गृहीतकमनीयकंकणस्तवमूर्तिमानिवमहोत्सवःकरः लक्ष्मणः इयमार्या इयमप्यार्यामांडवी इयमपि
वधूः श्रुतकीर्तिः सीता वच्छइयंपिअवराका लक्ष्म सलज्जस्मितं अपवार्यअयेऊर्मिलांपृच्छस्यार्याभत्व
~~न्वतःसंचरामिवधूःश्रुतकीर्तिः सीता वच्छइयंपिअवराका लक्ष्मसलज्जस्मितं अपवार्यअयेऊर्मि~~
~~लांपृच्छस्यार्या~~भवत्वन्यतःसंचरामि प्रकाशं आर्ये दृश्यतां इष्टव्यमेतत् अयंचभगवान्भार्गवः सीता
भीदाह्मि रामः अपेनमस्ते लक्ष्म आर्यपश्य२अयमसावार्येणेत्यर्धोक्ते रामः अपिवकृततरं द्रष्टव्यम
न्यतोदर्शय सीता सस्नेहबहुमानंनिर्वर्ण्य सुठ्ठुसोहसिअज्जउत्तएदिणाविणअमाहप्पेण लक्ष्म एतेवय

मयोध्यांप्राप्ताः रामः सास्रं स्मरामिहंतस्मरामि जीवत्सुतातपादेषुनूतनेदारसंग्रहे मातृभिश्चिंत्यमा
नानांतेहिनोदिवसागताः इयमपितदाजानकी प्रतनुविरलैः प्रांतोन्मीलन्मनोहरकुंतलैर्दशनमुकुलैर्मु
ग्धालापंशिशुर्दधतीमुखं ललितललितैर्ज्योत्स्नाप्रायैरकृत्रिमविभ्रमैरकृतमधुरैरं[illegible]नांमेकुतूहलमंग
कैः लक्ष्म एषामंथरारामः अनुत्तरमन्यतोगत्वादेविवैदेहि इंगुदीपादपः सोयंशृंगवेरपुरेपुरः निषा
दपतिनायत्रस्निग्धेनासीत्समागमः लक्ष्म विहस्यस्वगतं अयेमध्यमांबावृत्तान्तमंतरितमार्येण सीता अ
हीएसोजडासंयमनवुत्तंतो लक्ष्म पुत्रसंक्रांतलक्ष्मीकैर्यद्वृद्धेक्ष्वाकुभिः कृतं धृतंबाल्येतदार्येणपुण्य

मारण्यकंव्रतं सीता एसापसण्णपुण्णसलिलाभअवदीभाईरही रामः देविरघुकुलदेवतेनमस्ते तुर
गविचयव्यग्रानुर्वीभिदः सगराध्वरेकपिलमहसामर्षात्प्लुष्टान्पितुःप्रपितामहान् अगणिततनूतापंत
प्त्वातपांसिभगीरथोभगवतितवस्पृष्टानद्भिश्चिरादुददीधरत् सात्वमंबस्नुषायामरुंधतीवसीतायांशिवा
नुध्यानपराभव लक्ष्म असौभरद्वाजावेदितश्चित्रकूटयायिनिवर्त्मनिवनस्पतिःकालिन्दीतटेवटः सीता
सुरेदिएवंपदेसंअज्जउत्तो रामः अयिकथंविस्मर्यते अलसलुलितमुग्धान्यध्वसंजातखेदादशिथिलपरि
रंभैर्दत्तसंवाहनानि परिमृदितमृणालीदुर्बलान्यंगकानित्वमुरसिममकृत्वायत्रनिद्रामवाप्ता लक्ष्म एषविं

१ ध्याटवीमुखेविराधसंरोधः सीता अलंदावएदिणापेक्खामिदावअज्जउत्त[illegible]धरिदतालवेंटादवत्तंअज्ज
णोदक्खिणारण्णपवेसारंभं रामः एतानितानिगिरिनिर्झरिणीतटेषुवैखानसाश्रिततरूणितपोवना
नियेष्वातिथेयपरमाःशमिनोभजन्तेनीवारमुष्टिपचनांगृहिणोगृहाणि लक्ष्मणः अयमविरलानोकह
निवहनिरंतरस्निग्धनिर्मलपरिसरारण्यपरिणद्धगोदावरीमुखरकंदरः संततमभिस्यंदमानमेघमेदुरि
तनीलिमाजनस्थानमध्यमोगिरिःप्रस्रवणःरामः स्मरसिसुतनुतस्मिन्पर्वतेलक्ष्मणेनप्रतिविहितसपर्या
सुस्थयोस्तान्यहानि स्मरसिसरस[illegible]रांतत्रगोदावरींवास्मरसिचतदुपांतेष्वावयोर्वर्तनानि अपिच किमपिकि १

मपिमन्दमन्दमासत्तियोगादविचलितकपोलंजल्पतोरक्रमेण सपुलकपरिरंभव्यापृतैकैकदोष्णोर
विदितगतयामारात्रिरेवंव्यरंसीत् लक्ष्म एषापंचवट्यांसूर्पणखा सीता हाअज्जउत्तएत्तिअंदेदंसणं
रामः अयिप्रियविप्रयोगत्रस्तेचित्रमेतत् सीता जधाजधाभोदुदुज्जणोअसुहंउप्पादेदि रामः हंतवर्त्त
मानइवजनस्थानवृत्तान्तःप्रतिभाति लक्ष्म अथेदंरक्षोभिःकनकहरिणछद्मविधिनातथावृत्तंपापैर्व्य
थयन्तितथाक्षालितमपि जनस्थानेशून्येकरुणाकरुणैरार्यचरितैरपिग्रावारोदित्यपिदलतिवज्रस्यहृदयं
सीतासास्त्रुटितइवमुक्तामणिसरोविसर्पन्धाराभिर्लुठतिधरणींजर्जरकणः निरुद्धोप्यावेगःस्फुरदधरनासापु

टतयापरेषामुन्नेयोभवतिचभराध्मातहृदयः रामः वत्स तत्कालप्रियजनविप्रयोगजन्मातीव्रोपिप्रतिकृ
तिवांछयाविसोढः दुःखाग्निर्मनसिपुनर्विपच्यमानो हृन्मर्मव्रणइववेदनांकरोति सीता हद्धी २अहंपिअ
दिभूमिंगदेणरणरणएष अज्जउत्तसुण्णंविअ अत्ताणंपेक्खामि लक्ष्म स्वगतं भवंत्वन्यतःक्षिपामिचि
त्रे विलोक्यप्रकाशं तदेतन्मन्वन्तरपुराणगृध्रराजस्यतत्रभवतस्तातजटायुषश्चरित्रविक्रमोदाहरणंसी
ता हातादणिव्वूढोदे अवच्चसिणेहो रामः हातातकाश्यपशकुंतराजक्कपुनस्त्वादृशस्यमहतस्तीर्थस्यसा
धोः संभवः लक्ष्म अयमसौजनस्थानस्यपश्चिमश्चित्रकुंजवान्नामदनुकबंधाधिष्ठितोदंडकारण्यभूभागः

तदिदमृष्यमूकपर्वते मतंगस्याश्रमपदं यं च श्रमणा नाम सिद्धशवरी तदेतत्पंपाभिधानं सरः सीता
एथ्थ किल अज्जउत्तेण विछुडिदामर्सधीरत्तणं पमुक्ककंठं रुदिअं आसि राम: देवि रमणीयमेतत्पंपासरः
एतस्मिन्मदकलमल्लिकाक्षपक्षव्याधूतस्फुरदुरुदंडपुंडरीकाः वाष्पांभः परिपतनोद्गमांतराले संदृष्टाः
कुवलयिनो भुवो विभागाः लक्ष्म अयमार्यो हनूमान् सीता वच्छ एसो चिरणिव्विण्णजीअलोअपवुरूरण
गरुओ वआरी महाभाओ मारुदी राम: दिष्ट्या सोयं महाबाहुरंजनानन्दवर्धनः यस्य वीर्येण कृतिनो वयं च
भुवनानि च सीता वत्स एसो कुसुमिदकअंबतरुतंडु कि[illegible]वरहिणो किंणामधेयो गिरि जत्थ अणुभावसोहग्ग

९ मेत्तपरिसेसधूसरसिरीमुकुत्तंमुद्धनोत्तुएपरुण्णेण अवलंविदोतरुअले अज्जउत्तो आलिहिदो लक्ष्म सो
यंशैलः ककुभसुरभिर्माल्यवान्नामयस्मिन्नीलस्निग्धःश्रयतिशिखरंनूतनस्तोयवाहः रामः वत्से
तस्माद्विरमविरमातःपरंनक्षमोऽस्मिप्रत्यावृत्तःपुनरपिसमेजानकीऽविप्रयोगः लक्ष्म अतःपर
मार्यस्यतत्रभवतांकपिराक्षसानामसंख्यातान्युत्तरोत्तराणिकर्माश्चर्याणि परिश्रांताचेयमार्यातद्वि
ज्ञापयामिविश्राम्यतामिति सीता अज्जउत्तएदिणाचित्तदंसणेणपच्चुप्पण्णदोहदाए अस्थिमेविण्णाप्पं
रामः नन्वाज्ञापयसीता जाणेपुणोविपसण्णगंभीरासुवणराईसुविहरिस्संपवित्तसोम्मसिसिरावगाहंच ९

भंअवदीभाईरहिंअवगाहिस्सं रामःवत्सलक्ष्मण लक्ष्म एषोस्मि रामःअचिरंसंपादनीयोदोहदइतिसंप्र
त्येवगुरुभिरादिष्टंतदस्खलितसुखसंपातंरथमुपस्थापय सीताअज्जउत्ततुह्मेहिंपितहिंगंतव्वं रामःअ
यिकठिनहृदयेएतदपिवक्तव्यमेव सीता तेणहिपिअंमे लक्ष्म यथाज्ञापयत्यार्यः सीता अज्जउत्ततुह्में
हिंपितुइतिनिष्क्रान्तःरामःप्रियेइतोवातायनावर्त्तकेमुहूर्त्तंसंविष्टौभवावः सीता एवंभोदुओहरिआमिक्
खुपरिस्समजणिदाएणिद्दाए रामःतेनहिनिरन्तरमवलंवस्वमामत्रशयनाय जीवयन्निवससाध्वसश्रम
स्वेदबिंदुरधिकंठमर्प्यतां बाहुरैन्दवमयूखचुंबितस्यंदिचन्द्रमणिहारविभ्रमः तथाकारयन्सानंदं प्रियेकिमे

१० तत् विनिश्चेतुं शक्यो नसुखमितिवा दुःखमितिवाप्रबोधोनिद्रावाकिमुविषविसर्पः किमुमदः तवस्पर्शेस्पर्शे
ममहिपरिमूढेन्द्रियगणोविकारश्चैतन्यंभ्रमयतिचसंमीलयतिच सीता विहस्य थिरप्पसादातुम्हेइदे
दाणिंकिमवरं रामः म्लानस्यजीवकुसुमस्यविकासनानिसंतर्पिणानिसकलेन्द्रियमोहनानि एतानितानिवच
नानिवचनानिसरोरुहाक्ष्याःकर्णामृतानिमनसश्चरसायनानि सीता प्रियंवदएहिसंविसम्ह इतिशयनायसमं
ततोनिरूपयति रामः किमन्वेष्टव्यं आविवाहसमयाद्गृहेवनेशैशवेतदनुयौवनेपुनः स्वापहेतुरनुपाश्रितो
न्ययारामबाहुरुपधानमेषते सीता निद्रांनाटयन्ती अत्थिएदं अज्जउत्त अत्थिएदमितिस्वपिति रामः कथंप्रि १०

यवचनावक्षसिमुद्रैवनिर्वर्ण्यसस्नेहं इयंगेहेलक्ष्मीरियममृतवर्तिर्नयनयोरसावस्याःस्पर्शोवपुषिब
हलश्चन्दनरसः अयंकंठेबाहुःशिशिरमसृणोमौक्तिकसरःकिमस्यानप्रेयोयदिपरमसह्यस्तुविरहःप्र
विश्यप्रतीहारी देवउअस्थिदो रामःअयेकःप्रती आसण्णपरिचारओदुम्मुहोदेवस्स रामःस्वगतंशुद्धांत
चारीदुर्मुखःसमयापौरस्थानमुपसर्पितुंप्रयुक्तः प्रकाशं आगच्छतु प्रतीनिष्क्रांता प्रविश्यदुर्मुखः[illegible]
[illegible]ःस्वगतं हाकधंसीदादेइए ईदिसंअचिंतणिज्जंजणाववादंदेवस्सकधइस्सं अहवाणिओओमेईदिसोमंद
भाअस्स सीताउत्वमायते अन्नउत्तसोम्मकहिंसि रामः अयेममैवरणरणकतापिनीचित्रदर्शनाद्विरहभावनास्याः

११ स्वभोद्वेगंकरोतिसस्नेहंपरामृश्यान् अद्वैतंसुखदुःखयोरनुगुणंसर्वास्ववस्थासुयद्विश्रामोहृदयस्ययत्रजरसाय
स्मिन्नहार्योरसः कालेनावरणात्ययात्परिणतेयत्स्नेहसारेस्थितंभद्रंतस्यसुमानुषस्यकथमप्येकंहितत्प्राप्य
ते दुर्मुखः उपसृत्यजपदि२देवो रामः ब्रूहिउपलब्धं दुर्मुखः उअपुवंतिदेवंपोरजनवदाविस्मरिदाअ
म्हेमहाराअदसहस्सरामभद्देणेति रामः अर्थवादएषः दोषंतुकमपिकथयतेनतत्प्रतिविधीयते दुर्मुखःसा
स्सं सुणादुदेवोकर्णेएवमेवं रामः अहहतीव्रसंवेगोवाग्वज्रइतिमूर्छति दुर्मु आस्ससदुदेवोकर्णेएवमेतं
रामआश्वस्य हाधिकपरगृहवासदूषणंवैदेह्याःप्रशमितमद्भुतैरुपायैरेतत्पुनरपिदुर्विपाकोदर्कंविषमिवसर्वं ११

तःप्रसक्तंतत्किमत्रमंदभाग्यःकरोमि विमृश्यसकरुणं अथवाकिमन्यत् सतांकेनापिकार्येणलोकस्या
राधनंव्रतं यत्पूजितंचतातेनमांचप्राणांश्चमुंचता संदेशोयंभगवतावसिष्ठेनापिसंदिष्टं अपिचयत्सावित्रे
दीपितंभूमिपालैर्लोकश्रेष्ठैःसाधुशुद्धंचरित्रं मत्संबंधात्कश्मलाकिंवदंतीस्याच्चेदस्मिन्हंतधिग्मामधन्यं
हादेविदेवयजनसंभवेहासहारण्यवासप्रियसखिहातातप्रियेहामहास्तोकवादिनिकथमेवंविधायास्तवाय
मीदृशःपरिणामःत्वयाजगंतिपुण्यानित्वय्यपुण्याजनोक्तयः नाथवंतस्त्वयालोकास्त्वमनाथाविपत्स्यसे दु
र्मुखब्रूहिलक्ष्मणमेषनूतनोराजारामःसमाज्ञापयतिकर्णेएवमेवं दुर्मुखःकधंदाणिंअग्गिपरिसुद्धाएगब्भ

ठ्ठिदपवित्तरक्कुअत्तसत्ताणाए देवीए दुल्लणवं अणादो अज्जेण एव्वं अणज्जं घववसिदं देवेण रामः हंतं कथं दु
र्जनाः पौरजानपदाः इक्ष्वाकुवंशोऽभिमतः प्रजानां जातं च दैवाद्वचनीयबीजं यच्चाद्भुतं कर्मविशुद्धिकाले प्र
त्येतु कस्तद्यदि दूरवृत्तं त ऊछ दुर्मुखः हा हतोस्मीति निष्क्रांतः रामः हा कष्टमतिबीभत्सकर्मा नृशंसोस्मि संवृ
त्तः शैशवात्प्रभृति पोषितां प्रियां सौहृदादपृथगाशयां प्रियां छद्मना परिददामि मृत्यवे शौनिको गृहशकुंति
कामिव तत्किमस्पृश्यः पातकी देवीं दूषयामि सीतायाः शिरः स्वैरमुन्नमय्य बाहुमाकर्षयन् अपूर्वकर्मचां
डालमपि मुग्धे विमुंच मां श्रितासि चंदनभ्रांत्या दुर्विपाकं विषद्रुमं उत्थाय हंत विपर्यस्तः संप्रति जीवलोकः प

र्यवसितंवजीवितप्रयोजनंरामस्यशून्यमधुनाजीर्णारण्यंजगत् असारःसंसारःकष्टप्रायंशरीरंअशरणो
स्मिकिंकरोमिकागतिः अथवा दुःखसंवेदनायैवरामेचैतन्यमाहितं मर्मोपघातिभिःप्राणैर्वज्रकीलायितं
स्थिरैः हाअंबअरुन्धतिहाभगवन्तौविश्वामित्रवसिष्ठौहाभगवन्पावकहादेविभूतधात्रिहातातजनकहाता
तमातरःहापरमोपकारिन्लंकापतेविभीषणहाप्रियसखेसुग्रीवहासौम्यहनूमन्हासखित्रिजटेमुषिताःस्थ
परिभूताःस्थरामहतकेन अथवा कोनामतेषामहमिदानीमाह्वाने तेहिमन्येमहात्मानःकृतघ्नेनदुरात्मना मयागृ
हीतनामानःस्पृश्यंतइवपाप्मना योहं विस्रंभादुरसिनिपत्यलब्धनिद्रामुन्मुच्यप्रियगृहिणींगृहस्यशोभां आतंक

स्फुरितकठोरगर्भगुर्वीं क्रव्याद्भ्याबलिमिवनिर्घृणः क्षिपामि सीतायाः पादौ शिरसि कृत्वा देवि२अयमपश्चिम
स्तेरामस्यशिरसांपादपंकजस्पर्शः इतिरोदिति नेपथ्ये अब्रह्मण्यमब्रह्मण्यं रामः ज्ञायतांभोः किमेतत् पुन
र्नेपथ्ये ऋषीणामुग्रतपसांयमुनातीरवासिनां लवणत्रासितः स्तोमः शरण्यंत्वामुपस्थितः रामः आः कथ
मद्यापिराक्षसत्रासः तद्यावदस्यदुरात्मनः कुंभीनसीपुत्रस्योन्मूलनायशत्रुघ्नंप्रेषयामीति कतिचित्पदानि
प्रतिनिवृत्य हादेविकथमेवंगताभविष्यसि भगवतिवसुन्धरेश्लाघ्यांदुहितरमवेक्षस्वजानकीं जनकानां
रघूणांचयत्कृत्स्नंगोत्रमंगलं त्वंदेवयजनेपुण्येपुण्यशीलामजीजनः इतिनिष्क्रांतः सीताहासोम्मअज्जउत्त

कहिंसि सहसोत्थाय हद्धी २ दुसिविधएणयेण विप्पलद्धाहं अज्जउत्तं आक्कंदामि विलोक्य हद्धी कधं एआ
इणिं संपसुत्तं उज्झिअ अज्जउत्तो गदो ता किं दाणिं एदं भोदु कुविस्सं जइ तं पेक्खंती अत्तणो पहविस्सं को एत्थ प
रिअणो प्रविश्य दुर्मुखः देवि कुमारलक्खणो विण्णवेदि सज्जो रहो आरुहदु देई सीता इअं आरुहेसि परि
स्फुरदि वि अ मे गब्भभारो ता सणिअं गछ्छम्ह दुर्मुखः इतो २ देवि सीता णमो २ तपोवणाणं णमो २ रहुउलदेवता
णं णमो णमो अज्जउत्तचलणकमलाणं णमो णमो सअलगुरुअणाणं इति निष्क्रान्तौ चित्रदर्शनं नाम प्रथ
मोंकः नेपथ्ये स्वागतं तपोधनायाः प्रविश्य अध्वगवेषा तापसी अये वनदेवतेयं फलकुसुमपल्लवार्घेण मामुपति

उपा[illegible]

ष्ठने प्रविश्यवनदेवता अर्घंविकीर्य यदृच्छाभोग्यंवोवनमिदमयंमेसुदिवसःसतांसद्भिःसंगःकथमपिहि
पुण्येनभवति तरुच्छायातोयंयदपितपसोयोग्यमशनंफलंवामूलंवातदपिनपराधीनमिहवःतापसी किमत्रोच्यते प्रियप्रायावृत्तिर्नियमम धुरोवाचिनियमःप्रकृत्याकल्याणीमतिरनवगीतःपरिचयः पुरोवापश्चाद्वातदिदमविपर्यासितरसंरहस्यंसाधूनामनुपधिविशुद्धंविजयते उभेउपविशतः वन कांपुनरत्रभवतीमवगच्छामि तापसी आत्रेय्यस्मि वन आत्रेयिकुतःपुनरिहागम्यतेकिंप्रयोजनोवादण्डकारण्यप्रचारःआत्रेयी अ
यस्मिन्नगस्त्यप्र[illegible]ःप्रदेशेभूयांसउद्गीथविदोवसंति तेभ्योधिगन्तुंनिगमांपार्श्वतेविद्यांवाल्मीकिपार्श्वादि

मुखाः

हपर्थटामि वन पदातावदन्येपिमुनयस्तमेव हिपुराणं ब्रह्मवादिनं प्राचेतसमृषिं ब्रह्मपारायणायोपासते
तत्कोयमत्रार्यायाः दीर्घप्रवासप्रयासः ताप तत्रमहानध्ययनप्रत्यूह इति ईषदीर्घप्रवासोंगीकृतः
वनकीछ्याः ताप तस्यभगवतः केनापिदेवताविशेषेणसर्वप्रकाराद्भुतंस्तन्यत्यागमात्रकेवयसिवर्तमा
नंदारकद्वयमुपनीतंतत्खलुनकेवलमृषीणामपितुसचराचराचराणांभूतानामंतराणितत्वान्युपस्नेह
यति वन अपितयोर्नामसंविज्ञानमस्ति ताप तयैवकिलदेवतयातयोःकुशलवाविति नामनीप्रभावश्चाख्या
तः वनकीछ्याःप्रभावः तापतयोःकिलसरहस्यजंभकास्त्राणिआजन्मसिद्धानीति वन दूनिहिभोश्चित्रमेतत्

तापतौच भगवता वाल्मीकिना धात्रीकर्मवस्तुनः परिगृह्य पोषितौ परिरक्षितौ च वृत्तचौडकर्मणोश्च त
योस्त्रयीवर्जमितराश्चतस्रो विद्याः सावधानेन परिनिष्ठापिताः ~~परिगृह्य पोषितौ परिरक्षितौ च वृत्तचौ~~
~~डकर्मणोश्च तयोस्त्रयीवर्जमितरश्चतस्रो विद्याः सावधानेन परिनिष्ठापितौ~~ समनंतरं च गर्भैकादशे वर्षे
क्षात्रेण कल्पेनोपनीय गुरुणा त्रयीविद्यामध्यापितौ नह्येताभ्यामतिप्रदीप्तमेधाभ्यामस्मदादेः सह
ध्ययनयोगोस्ति यतः वितरति गुरुः प्राज्ञे विद्यां यथैव तथा जडे न च खलु तयोर्ज्ञाने शक्तिं करोत्यपहंति च भ
वति च पुनर्भूयान्भेदः फलं प्रति तद्यथा प्रभवति शुचिर्बिम्बोद्ग्राहे मणिर्न मृदां चयः वन अयमसावध्ययनवि

पाँ

घ्रः ताप अपरतश्च वन अथापरः कः ताप अथब्रह्मर्षिरेकदामध्यंदिनसमयेनदीं तमसामनुप्रपन्नः
तत्रचयुग्मंरिणोः क्रौंचयोरेकंव्याधेन[illegible]विध्यमानंशकुंतमपश्यत् आकस्मिकप्रत्यवभासांचदैवीवाचम
व्यतिकीर्णवर्णामानुष्टुभेनछंदसापरिछिन्नामभ्युदैरयत् मानिषादप्रतिष्ठांत्वमगमः शाश्वतीःसमाः यत्क्रौं
चमिथुनादेकमवधीःकाममोहितं वन चित्रमाम्नायादन्योन्नूतनछंदसामवतारः ताप तेनखलुपुनःसमये
नतंभगवंतमाविर्भूतशब्दब्रह्मप्रकाशमृषिमुपसंगम्यभगवान्भूतभावनःपद्मयोनिरवोचत् ऋषेप्रबुद्धोसिवा
गात्मनिब्रह्मणितद्ब्रूहिरामचरितमव्याहतज्योतिरार्षंतेप्रातिभंचक्षुःआद्यःकविरसीत्युक्त्वातत्रैवांतर्हितः

१६ अथभगवान्प्राचेतसःप्रथमंमनुष्येषुशब्दब्रह्मणस्तादृशंविवर्तमितिहासंरामायणम्प्रणिनाय वन
हंततर्हिपंडितःसंसारः ताप तस्माद्वायंतदनुरोधान्तत्रहिमहानध्ययनप्रत्यूह इति वन युज्यते ताप
विश्रांतास्मिभद्रेसंप्रत्यगस्त्याश्रमस्यपंथानंब्रूहि वन इतःपंचवटीमनुसृत्यगम्यतामनेनगोदावरीतीरेण
तापसबाष्पं अप्येतत्तपोवनंअप्येषापंचवटी अपिसरिदियंगोदावरी अथयंगिरिःप्रस्रवणः अपिजन
स्थानदेवतावासंतीत्वं वासंती अस्त्येतत्सर्वं ताप वत्सेजानकिसएषतेवारभवं[illegible]वर्गःप्रासंगिकीनां
विषयःकथानां त्वांनामशेषामपिवर्तमानांप्रत्यक्षपश्यामि वनःकरोति वासं सभयं नामशेषामित्याह १६

आर्यकिमस्माहिंतंसीतादेव्याः ताप नकेवलमस्माहितंसापवादमपि कर्णेएवमेवं वृन अहहदारुणोदै
वनिर्घातः इतिमूर्छति तापभद्रेसमाश्वसिहि २ वन हाप्रियसखिहामहाभागेईदृशास्तेनिर्माणभागःराम
भद्र २ अथवाऽलंत्वया आर्येआत्रेयि अथतस्मादरण्यात्परित्यज्य निवृत्तेःलक्ष्मणेसीतादेव्याः किंवृत्तमि
तिकाचिदस्तिप्रवृत्तिः ताप नहि २ वन हाकष्टमरुन्धतीवसिष्ठाधिष्ठितेषुरघुकदंबेषुजीवंतीषुप्रवृद्धासु
राज्ञीषुकथमिदंजातं तापऋष्यशृंगाश्रमेगुरुजनस्तदासीत्संप्रतिपरिसमाप्तंतत्द्वादशवार्षिकंसत्रंऋ
ष्यशृंगेनवेणसंपूज्यविसर्जितागुरवः ततोभगवत्यरुंधतीनाहंवधूरहितामयोध्यांगच्छामीत्याहतदेवराममात

भिरनुमोदितं तदनुरोधाद्भगवतोवसिष्ठस्यपरिशुद्धावाचोयथावाल्मीकितपोवनंगत्वातत्रवत्स्याम इति वन
अथराज्ञाकिमाचारःसंप्रतिआत्रे तेनराज्ञाक्रतुरश्वमेधःप्रक्रांतः वन अहहधिक्परिणीतमपि आत्रे
शांतं२वासं कातर्हियज्ञेसहधर्मचारिणी आत्रे हिरण्मयीसीताप्रतिकृतिः वन हंतभोःवज्रादपिकठो
राणिमृदूनिकुसुमादपि लोकोत्तराणांचेतांसिकोहिविज्ञातुमर्हति ताप विसृष्टश्चवामदेवानुमंत्रितोमेध्यो
श्वःउपकल्पिताश्चयथाशास्त्रंतस्यरक्षितारःतेषामधिष्ठातावात्सलक्ष्मणात्मजश्चंद्रकेतुरवाप्तदिव्यास्त्र
संप्रदायश्चसाधनान्वितानुप्रहितःवन सस्नेहकौतुकास्रं कुमारलक्ष्मणस्यापिपुत्रइति हंतमातर्जीवामि२ताप

अत्रांतरेब्राह्मणेनमृतंपुत्रमारोप्यराजद्वारिसोरस्ताडनमब्रह्मण्यमुद्घोषितं ततोनराजापचारमंतरेणप्र
जायामकालमृत्युश्चरतीत्यात्मदोषंनिरूपयंतीकरुणामयेरामभद्रेसहसैवाशरीरिणीवागुदचरत् शंबू
कोनामवृषलःपृथिव्यांतप्यतेतपः शीर्षछेद्यःसतेरामहंत्वाजीवयद्विजं इत्युपश्रुत्यैवाकृष्टकृपाणपाणिः
पुष्पकंविमानमारुह्यसर्वादिशोविदिशश्चशूद्रतापसान्वेषणायजगत्पतिश्चरितुमारब्धवान् वन् शंबूकोना
मधमतपोस्मिन्नेववनेतपश्चरतीतितदपिनामरामभद्रःपुनरपिदंवनमलंकुर्यात् आत्रे भद्रेगम्यतेधुना वन
आर्येआत्रेय्येवमस्तुकठोरीभूतादिवसाः तथाहि कंडूलद्विपगंडपिंडकषणोत्कंपेनसंपातिभिर्घर्मस्रंसितबंधनैः

स्तकुसुमैरर्चंतिगोदावरीं छायापस्किरमाणविष्किरमुखव्याकृष्टकीटत्वचः कूजत्क्लांतकपोतकुक्कुटकुलाः कूलेकु
लायद्रुमाः॥ इतिनिष्क्रांते विष्कंभकः ततःप्रविशतिपुष्पकस्थःसदयोद्यतखड्गोरामः॥२ रे हस्तदक्षिणमृत
स्यशिशोर्द्विजस्यजीवातवे विसृजशूद्रमुनौकृपाणं रामस्यगात्रमसिदुर्वहगर्भखिन्नसीताप्रवासनपटोःक
रुणाकुतस्ते अथकथंचित्प्रहृत्य कृतंरामसदृशंकर्म अपिजीवेत्सब्राह्मणपुत्रः प्रविश्यदिव्यपुरुषःजयति२
देवः दत्ताभयेत्वयियमादपिदंडधारेसंजीवितःशिशुरसौममचेयमृद्धिःशंबूकएषशिरसाचरणौनमस्तेय
त्संगजानिनिधनान्यपितारयंति रामःद्वयमपिप्रियंनस्तदनुभूयतामुग्रस्यतपसःफलं यत्रानंदाश्चमोदा

ष्वयत्रपुण्याभिसंभवाः वैराजानामतेलोकास्तेजसाःसंतुतेशिवाः शंबूकः युष्मत्प्रसादनोपायएषमहि
माकिमत्रतपसःफलंअथवामहदुपक्रांतंतपसा अन्वेष्टव्योयदसिभुवनेभूतनाथः शरण्योमामन्विष्य
न्निहवृषलकंयोजनानांशतानि क्रांत्वाप्राप्तःसइहतपसांसंप्रसादोन्यथाचेत्क्वायोध्यायाःपुनरुपगमो
दंडकायावनेवः रामः किंनामदंडकेयं सर्वतोवलोक्य आः कथंस्निग्धश्यामाः क्वचिदपरतोभीषणाभोषणा
भोगरूक्षाःस्थानेस्थानेमुखरककुभोझांकृतैर्निर्झराणां एतेतीर्थाश्रमगिरिसरिद्गर्भकांतारमिश्राःसंदृश्यंतेप
रिचितभुवोदंडकारण्यभागाः शंबू दंडकैवेयमत्रकिलनिवसतादेवेन चतुर्दशसहस्राणिचतुर्दशचराक्षसाःप

यत्राशु दूषणखरत्रिमूर्द्धानो निपातिताः येन सिद्धक्षेत्रे जनस्थानेमा दृश्यानामपि भीरुजानपदानाम कुतोभ
यः संचारो जातः राम ःसंचारो जातः रामः न केवलं दंडकाः जनस्थानमपि शंवू वाछमेतानि खलु सर्वभूतलो
महर्षणानि उन्मत्तचंडश्वापदकुलसंकुलगिरिगव्हराणि जस्थानपर्यन्तानि दीर्घान्यरण्यानि दक्षिणां दिश
मभिवर्तन्ते तथा हि निष्कूजस्तिमिताः क्वचित्क्वचिदपि प्रोच्चंडसत्वस्वनाः स्वेच्छासुप्तगभीरघोरभुजगश्वासप्र
दीप्ताग्नयः सीमानः प्रदरोदरेषु विरलस्वल्पांभसो यास्वयं तृष्यद्भिः प्रतिप्रसूर्यकैरजगरस्वेदद्रवः पीयते रा
मः पश्यामि च जनस्थानं भूतपूर्वखरालयं प्रत्यक्षमिव वृत्तांतान्पूर्वाननुभवामि च सर्वतोवलोक्य प्रियारा

माहिसर्वदावैदेह्यासीत् एतानितानिनामकांताराणिकिमतःपरंभयानकस्य सास्रं त्वयासहनिवत्स्यामि
वनेषुमधुगंधिषु इतीवरमतीवासौस्नेहस्तस्याःसतादृशः अकिंचिदपिकुर्वाणःसौख्यैर्दुःखान्यपोहति
तत्तस्यकिमपिद्रव्यंयोहियस्यप्रियोजनः शंबू तदलमेभिर्दुरासदैःअथैतानिमदकलमयूरकंठकोमल
च्छविभिरवकीर्णानिपर्वतैरविरलनिविष्टनीलबहलच्छायातरुणतरुषंडमंडितानि असंभ्रांतविविध
मृगयूथानिपश्यतुमहानुभावःप्रशांतगंभीराणिमध्यमारण्यकानि इहसमदशकुंताक्रांतवानीरवीरुत्प्र
सवसुरभिशीतस्वच्छतोयावहंति फलभरपरिणामश्यामजंबूनिकुंजस्खलनमुखरभूरिस्रोतसोनिर्झरिण्यः

दधतिकुहरभाजामत्रभल्लूकयूनामनुरसितगुरूणिस्त्यानमंबूकृतानि शिशिरकटुकषायस्त्यायतेसल्लकी
नामिभदलितविकीर्णग्रंथिनिस्यन्दगन्धः रामः सवाण्यस्त्तभं भेद्र शिवास्तेपंथानोदेवयानाः प्रतिष्ठस्वपुण्ये
भ्योलोकेभ्यः शंबू यावत्पुराणब्रह्मवादिनमगस्त्यमृषिमभिवाद्यशाश्वतंपदमनुप्रविशामीति निष्क्रांतः रा
मः एतत्तदेवहि पुनर्वनमद्यदृष्टंयस्मिन्नभूमचिरमेवपुरावसंतः आरण्यकाश्चगृहिणश्चरताः स्वधर्मेसां
सारिकेषुचसुखेषुवयंरसज्ञाः अपिच एतेतएवगिरयोविरुवन्मयूरास्तान्येवमत्तहरिणानिवनस्थलानि आ
मंजुवंजुललतानिचतान्यमूनिनीरंध्रनीलनिचुलानिसरित्तटानि मेघमालेवयश्चायमारादपिविभाव्यते गिरिः

प्रस्रवणः सोयं यत्र गोदावरी नदी अस्येवासीन्महति शिखरे गृध्रराजस्य वासस्तस्याधस्ताद्वयमपि रतास्तेषु
पर्णोटजेषु गोदावर्याः पयसि विनतस्यामलानोकहश्रीरंतः कूजन्मुखरशकुनो यत्र रम्यो वनांतः तद
त्रैव सा पंचवटी यत्रातिचिरवासेन विविधविस्रंभातिसाक्षिणः प्रदेशाः प्रियायाः प्रियसखी व वासंती नाम देव
ता प्रतिवसति तत्किमिदमापतितहि चिरोद्वेगारंभी प्रसृत इव तीव्रो विषरसः कुतश्चित्संवेगान्निहित इव शल्यस्य
शकलः व्रणो रूढग्रंथिः स्फुटित इव हृन्मर्मणि पुनर्घनीभूतः शोको विकलयति मां नूतन इव तथापि तान्पूर्वसु
हृदो भूमिभागान्पश्यामि निरूप्य अहो अनवस्थितो भूसन्निवेशः पुरा यत्र स्रोतः पुलिनमधुना तत्र सरितां वि

२१ पर्यासंपातोघानेविरलभावः क्षितिरुहां बहोर्दृष्टंकालादपरमिवमन्येवनमिदंनिवेशःशैलानांतदिदमितिबु
द्धिंदृढयति हंत परिहरंतमपिमामितःपंचवटीस्नेहोबलादाकर्षतीव सकरुणं यस्यान्तेदिवसास्तया
सहमयानीताः पुनःस्वेगृहेयत्संबंधकथाभिरेवसततंदीर्घाभिरस्थीयत एकःसंप्रतिनाशितप्रियतमस्ता
मद्यपापःकथंरामःपंचवटीविलोकयतुवागच्छतुसंभाव्यवा प्रविश्य[illegible]बूकः जयतिदेवः देवभगवानगस्त्यो
मत्तः श्रुतभवत्सन्निधानस्त्वामाह कलितानवरताभरणमंगलालोप्रतीक्षतेवत्सालोपामुद्रासर्वेचागस्त्याय
नास्तदेहिसंभावयास्मान् अथप्रजविनापुष्पकेणस्वदेशमुपगम्याश्वमेधायसज्जोभविष्यसीति रामः यथाज्ञाप २१

यतिभगवान् शंबू इतइतस्तर्हि देवःप्रवर्तयतुपुष्पकं रामःभगवतिपंचवटिगुरुजनोपरोधात्क्षणंस
ह्यतामतिक्रमोरामस्य शंबू देवपश्य गुंजत्कुंजकुटीरकौशिकघटाघूत्कारवत्कावस्तंबाडंबरमूकमौकु
लिकुलःक्रौंचावतोयंगिरिः एतस्मिन्प्रचलाकिनांप्रचलतामुद्वेजिताःकूजितैरुद्वेल्लंतिपुराणरोहिणतरु
स्कंधेषुकुंभीनसाः अपिच एतेतेकुहरेषुगद्गदनदद्गोवरीवारयोमेघालंबितमौलिनीलशिखराःक्षोणी
भृतोदक्षिणाः अन्योन्यप्रतिघातसंकुलचलत्कल्लोलकोलाहलैरुत्तालास्तइमेगभीरपयसःपुण्याःसरित्सं
गमाःइतिनिष्क्रांताःसर्वे द्वितीयोंकः ततःप्रविशतिनदीद्वयंतमसामुरलाचेति तमसा सखिमुरलेकिम

सिसंभ्रांतेव सुरला भगवतितमसेप्रेषितास्मिभगवतोगस्त्यस्यपत्न्यालोपामुद्रयासरिद्वरांगोदावरीमभिधातुं
जानास्येवयथावधूत्यागात्प्रभृति अनिर्भिन्नगभीरत्वादंतर्गूढघनव्यथःपुटपाकप्रतीकाशोरामस्यकरुणो
रसः तेनचतथाविधेष्टजनकष्टविनिपातजन्मनाप्रकर्षगतेनदीर्घशोकसंतानेनसंप्रतिनितरांपरिक्षीणो
रामभद्रःतमवलोक्यकंपितमेवमेहृदयंअधुनाचप्रतिनिवर्तमानेनरामभद्रेणनियतमेवपंचवटीवनेवधू
सहनिवासविस्रंभसाक्षिणःप्रदेशाद्रष्टव्याःतेषुचनिसर्गधीरस्याप्येवंविधायामवस्थायामतिगभीराभोग
शोकक्षोभसंवेगात्पदेपदेमहांतिप्रमादस्थानानिशंकनीयानिरामभद्रस्य तद्भगवतिगोदावरितत्रत्वयासावधा

तथा भवितव्यं वीचीवातैः शीकरक्षोदशीतैराकर्षद्भिः पद्मकिंजल्कगंधान् मोहे मोहे रामभद्रस्य जीवं
स्वैरं स्वैरं प्रेषितैस्तर्पयेति तमसा उचितमेव दाक्षिण्यं स्नेहस्य संजीवनोपायस्तु मौलिक एव रामभद्रस्या
त्र सन्निहितः मुर कथमिव तम श्रूयतां पुरा किल वाल्मीकितपोवनोपकंठात्परित्यज्य गते लक्ष्मणे सीता
देवी प्राप्तप्रसववेदनमात्मानमतिदुःखसंवेगाद्गंगाप्रवाहे निक्षिप्तवती तदैव तत्र दारकद्वयं तस्याः प्राचेतस
स्य महर्षेर्गंगादेवी स्वयं समर्पितवती मुर ईदृशानां विपाकोपि जायते पावनाद्भुतः पत्न्योपकरणीभावमापाल्येवं
विधो जनः तम इदानीं तु शंबूकवधवृत्तांतेनानेन संभावितजनस्थानगतं रामभद्रं सरयूमुखादुपश्रुत्य भागीरथी

२३ यदेवभगवत्यालोपामुद्रयास्नेहादाज्ञंकिंतंतद्देवाज्ञंक्वसीतासमेताकेनचिद्विगृहाचारव्यपदेशेनगोदावरीं
विलोकयितुमागता मुर सुविचिंतितंभगवत्याराजधानीस्थितस्यखलुतैस्तैर्जगतामाभ्युदयिकैःकार्यैर्व्या
पृतस्यरामचन्द्रस्यानियताश्चित्तविक्षेपाःअव्यग्रस्यपुनरस्यशोकमात्रद्वितीयस्यपंचवटीप्रवेशोमहानन
र्थइतितत्कथमिदानींसीतादेव्यारामभद्रआश्वासनीयःस्यात् तम उक्तमद्यभगवत्याभागीरथीदेव्याः वत्से
देवयजनसंभवेसीतेअद्यखल्वायुष्मतोःकुशलवयोर्द्वादशाजन्मसंवत्सरस्यसंख्यामंगलग्रंथिरभिरभिवर्ततेत
दात्मनःपुराणश्वशुरमेतावतोमानवस्यराजर्षिवंशस्यप्रसवितारंसवितारमपहतपाप्मानंदेवंस्वहस्तावचितैःपु २३

ष्येरूपतिष्ठस्वेतिनतुत्वामवनिपृष्ठवर्तिनीमस्मत्प्रभावाद्वनदेवताअपिद्रक्ष्यंतिकिंपुनर्मर्त्याः अहंचाज्ञापि
ता तमसेत्वयिप्रकृष्टप्रेमैववधूर्वत्साजानकीतिअतस्त्वमेतस्याःप्रत्यनंतरीभवेतिसाहमधुनायथादिष्ट
मनुतिष्ठामि मुर अहमप्यमुंवृत्तांतंभगवत्यैलोपामुद्रायैनिवेदयामि रामभद्रोप्यागतएवेत्याशंकेते
तम तदियंगोदावरीह्रदान्निष्क्रम्य परिपांडुदुर्बलकपोलसुंदरंदधतीविलोलकवरीकमाननं करुणास्य
मूर्तिरथवाशरीरिणीविरहव्यथेववनमेतिजानकी मुर इयंहिसा किसलयमिवमुग्धंबंधनाद्विप्रसूनं
हृदयकुसुमशोषीदारुणोदीर्घशोकः ग्लपयतिपरिपांडुक्षाममस्याःशरीरंशरदिजइवघर्मःकेतकीगर्भपत्रं प

रिक्रम्यनिष्क्रांते विष्कंभकः नेपथ्येप्रमादः २ ततःप्रविशति पुष्पावचयव्यग्रहस्तासकरुणौत्सुक्यमाकर्ण
यन्तीसीता २ अम्महेजाणामिपिअसहीमेवासंतीवावहरदि नेपथ्ये सीतादेव्यास्वकरकलितैः शल्लकी
पल्लवाग्रैरग्रेलोलःकरिकलभकोयःपुरापोषितोभूत् किंतस्स नेपथ्येपुनःवध्वासार्धंपयसिविहरन्सोय
मन्येनदर्पादुद्दामेनद्विरदपतिनासंनिपत्याभियुक्तः सीता ससंभ्रमंकतिचित्पदानिदधती अज्जउत्त परित्ताहि
परित्ताहिममपुत्तअं विचिंत्य हद्धी२ तइजेव्वचिरपरिचिदइंअक्खरइंपंचवडीदंसणेणामंमंदभाइणिंअ
णुबंधंति हाअज्जउत्तइतिमूर्छति प्रविश्यतमसा वत्सेसमाश्वसिहि२ नेपथ्ये अपिविमानराजअत्रैवस्थाप

तां सीता ससाध्वसोत्कंपोल्लासं अम्महे जलभरिदमेहत्थणिदगंभीरमंसलो कुदो एसो भारदीणिग्घो
सो भरंतकण्णविवरं मंपि मंदभाइणिं झत्ति ऊससावेदि तमसा सस्मितास्रं किमव्यक्तेपि निनर्देकुतस्त्ये पित्व
मीदृशी स्तनयित्नोर्मयूरीवचकितोत्कंठितं स्थिता सीता भअवदि किं भण्णासि अपरिस्फुडं त्ति मए उण सरसंजो
एणपच्चणिअणिदं अज्जउत्तेज्जेव्ववाहरिदं तम श्रूयते तपसःम्बूकस्य दंडधारणार्थमैक्ष्वाको राजा जनस्था
नमागत इति सीता दिठ्ठिआ अपरिहीणराअधम्मो खु सो राआ नेपथ्ये यत्र द्रुमा अपि मृगा अपि बंधवो मे या
नि प्रियासहचरश्चिरमध्यवात्सं एतानि तानि बहुनिर्झरकंदराणि गोदावरीपरिसरस्य गिरेस्तटानि सीता हाक

२५ धंप्रभादचंदमंडलपंडुरपरिक्खामदुवलेणआआरेणअअंसोम्मगंभीराणुभावमेत्तपच्चभिआणिओअज्ज
उत्तोजेव्वतामंधारेहि२ इतिसमाश्लिष्यमूर्छति तम धारयंती वत्सेसमाश्वसिहि२ नेपथ्ये अनेनपंचव
टीदर्शनेन अंतर्लीनस्यदुःखाग्नेरघोद्दामंज्वलिष्यतः उत्पीडइवधूमस्यमोहःप्रागावृणोतिमां तम स्व
गतं इदंतदाशंकितंगुरुजनेनापि सीतासमाश्वस्य हाकधंएदं पुनर्नेपथ्ये हादेवि दंडकारण्यवासप्रियस
खिहादेविविदेहराजपुत्रिइतिमूर्छति सीताहद्धी२मंमंदभाइणिंउद्दिसिअआमीलंतेणत्तणीलुप्पलोमुछिदो
जेव्वहाकधंधरणिरूसाससणाहंविपल्लत्थोभअवदितमसेपरित्ताहाहि२जीवावेहिअज्जउत्तंइतिपादयोःपत २५

ति तमसा। त्वमेवननुकल्याणीसंजीवयजगत्पतिं प्रियस्पर्शोहिमेपाणिस्तत्रैवनिरतोभरः सीदा। जंभो
दुतंभोदुजधामअवदीभणादि ससंभ्रमंनिष्क्रांता ततःप्रविशतिभूमौनिपतितःसास्रयासीतयास्पृ
श्यमानःसान्हादोच्छ्वासोरामभद्रःसीता किंचित्सहर्षंस्वगतं जाणेपुणोविपज्जागदंविअजीविदंतेल्लोक्क
णाहस्स रामः हंतभोःकिमेतत्प्रश्च्योतन्नुहिहरिचंदनपल्लवानांनिष्पीडितेंदुकंदलश्चमनसःपरिमोहनश्च
संतापजांसपदियःपरिहृत्यमूर्च्छामानंदनेनजडतांपुनरातनोति सीता ससाध्वसोत्कंपमपसृत्य एत्तिकंजे
व्वमेदाणिंबकुदरं रामः उपविश्य नखलुवत्सलयासीतादेव्याअभ्युपपन्नोस्मि सीता हद्धी२ किंत्तिमंअज्जउत्तोम

२६ णास्सदि रामःभवतु पश्यामि सीता भअवदि तमसेओसरह्मजइदावमंपेक्खिस्सदितदोअणब्भणु
ण्णादसण्णिधाणेणअहिअंपिममराआकुप्पिस्सदि तम अयिवत्सेभागीरथीवरप्रसादाद्वनदेवताना
मप्यदृश्यासंवृत्तासित्तासीता आअत्थिएदं रामःप्रियेजानकिननुप्रियेजानकि सीतासमनुगद्गदं अज्जउ
त्तअसरिसंखुएदंइमस्सवुत्तंतस्स सास्रंअहवाकिंतिवज्जमइआजम्मंतरेविपुणोअसंभाविददुल्लहदंस
णंमंजेवमंदभाइणामुद्दिषिअवच्छलस्सएवंवादिणोअज्जउत्तस्सउअरिकणधंपिरखुक्कोमाभविस्संअहंए
दस्सहिअअंजाणामिममपिएसोत्ति रामःसर्वतोवलोक्य सनिर्वेदंहानकश्चिदत्र सीता भअवदितामसेत २६

ह्ा णि क्कारणपरिञ्चारणो पि एतदस्स एदिणा एवंविण्धेण दंसणेण कीदिसो वि अमेहिअआणुबंधो त्ति
णआणामि तम जानामि वत्से जानामि तदस्य नैराश्यादपि च कलुषं विप्रियवशाद्वियोगे दीर्घेस्मिन् झ
टिति घटनोत्तंभितामिव प्रसन्नं सौजन्याद्दयितकरुणैर्गाढकरुणं द्रवीभूतं प्रेम्णा तव हृदयमस्मिन्क्षण इ
व रामः देवि २ प्रसाद इव मूर्तस्ते स्पर्शः स्नेहार्द्रशीतलः अद्याप्यानन्दयति मां त्वं पुनः क्कासि नन्दिनी सीता
एदे खु दे अगाधदंसिदसिणेहसंभारा आणंदणीसंदिणो सुहमए अज्जउत्तस्स उल्लावा जेण पच्चएण णिक्का
रणपरिच्चाअसल्लिदो वि बहुमदो मे जम्मलाहो रामः अथवा कुतः प्रियतमा नूनं संकल्पाभ्यासपाटवोपादित

३७ एषरामभद्रस्यश्रमः नेपथ्येप्रमादः२सीतादेव्याः स्वकरकलितैरित्यर्द्धंपठ्यते रामः सकरुणौत्सु
क्यं तस्याकिं पुनर्नेपथ्ये वध्वासार्धमित्युत्तरार्धंपठ्यते सीता कोदाणिंअहिउंजिस्सदि रामः क्वासौ
२दुरात्मायः प्रियायाः पुत्रकंवधूद्धितीयमभिभवति इत्युत्तिष्ठति प्रविश्यसंभ्रांतावासंत्ती कथंदेवो
रघुनंदनः सीता कधंपिअसहीमेवासंती वासंती जयति२देवः रामः विरूप्यकथंदेव्याः प्रियसखी
वासंती वासं देवत्वर्यतांत्वर्यतामितोजटायुगिरिशिखरस्यदक्षिणेनसीतातीर्थेनगोदावरीमवतीर्य
संभावयतुदेव्याः पुत्रकंदेवः सीता हातादजटाओसुण्णंतुएविणाजणट्ठाणं रामः अहहहृदयमर्मच्छि ३७

दः खल्वमीकथोद्घाताः वासं इतइतोदेवः सीता भअवदिसज्झकंजेण्णंदेवदाविमंणपेक्खदि नम
अपिवत्सेसर्वदेवताभ्यः प्रकृष्टमैश्वर्यं मंदाकिनीदेव्यास्तत्किमित्याशंकसे सीता तदोअणुहरसइ
तिपरिक्रामतः रामः भगवतिगोदावरिनमस्ते वासं देवरमोदस्सविजपिनावध्द्धितीयेनदेव्याः
पुत्रकेणारामः विजयतां २ आयुष्मान् सीता अलहेईदिसोएससंवुत्तो रामः हादेविदिष्ट्यावर्धसे ये
नाग्रच्छद्विसकिसलयस्निग्धदंताकुरेण्णव्याकृष्टस्तेसुतनुलवलीपल्लवः कर्णपूरात् सोयंपुत्रस्तवमदमुचां
वारणानांविजेतायत्कल्याणंवयसितरुणेभाजनंतस्यजातः सीताअविरत्तोदाणिंअअंदीहाऊरूमाएसोम्मद

२८ सणाएभोडुराम:सखिवासंतिपश्यश्कांतानुवृत्तिंचातुर्य्यमप्यर्द्धग्रीक्षितंवत्सेन लीलोत्खातमृणालकांडक
वलछेदेषुसंपादिता:पुष्यत्पुष्करवासितस्यपयसोगंडूषसंक्रांतय:सेक:सीकरिणाकरेणविहित:कामंवि
रामेपुनर्नस्नेहादनरालनालनलिनीपत्रातपत्रंधृतं सीता भअवदितमसेअअंदावईदिसोदेउण्णाअ
णामिकुसलवाएत्तिकेनकालेकीदिसाविअहोंति तमसा यादृशोयंतादृशौतावपि सीता ईदिसीअहंमंदभा
ईणीजाएणकेवलंणिरंतरंअज्जउत्तविरहोपुत्तविरहोवि तम भवितव्यतेयमीदृशी सीता मएपसूदाएजे
णतादिसंपिमअपुत्तकारणंईसविरलकोमलकलदंसणुज्जलकवोलंअणुवद्धमुद्धकाअलीविहसिदंणिबद्धकाक २८

सिहंडअंअमलमुहपुंडरीअंजुअलंणपरिचुंबिअंअज्जउत्तेणतमसा अस्तुदेवताप्रसादात् सीता भअ
वदि तमसेएदिणा अवच्चसंभरणेणऊससिदपण्हुदत्थणी ताणं वपिदुणोसण्णिधाणेणखणमेत्तं
संसारिणीह्मिसंवुत्ता तम किमत्रोच्यते प्रसवः खलुप्रकर्षपर्यन्तः स्नेहस्यपरमं चैतदन्योन्यसंश्लेष
णंपित्रोः अंतःकरणतत्त्वस्यदंपत्योः स्नेहसंश्रयात् आनंदग्रंथिरेकोयमपत्यमितिबध्यते वासं इतो
पिरामः पश्यतु अतरुणमदतांडवोत्सवांतेष्वपमविरोहतमुग्धलोलबर्हः मणिमुकुटइवोच्छिखः कदंबे
नदतिसएषवधूसखःशिखंडी सीता सकौतुकास्त्रंएसोसो रामः वत्समोदस्व सीता एवं भोदु रामः भ्रमि

षुकृतपुटांतर्मंडलावृत्तचक्षुःप्रचलितचतुरभ्रूतांडवैर्मंडयंत्या। करकिसलयतालैर्मुग्धयानर्त्यमानंसुत
मिवमनसात्वांवत्सलेनस्मरामि हंततिर्यंचोपिपरिचयमनुरुध्यंते कतिपयकुसुमोद्गमःकदंबःप्रियत
मयापरिवर्द्धितोयमासीत् सीतानिरूप्यसास्रं सुट्ठुपच्चभिजाणिदंअज्जउत्तेण रामः स्मरतिगिरिमयू
रएषदेव्याःस्वजनइवात्रयतःप्रमोदमेति वासं अत्रतावदासनपरिग्रहंकरोतुदेवः एतत्तदेवकदली
वनमध्यवर्तिकांतासखस्यशयनीयशिलातलंते अत्रस्थितातृणमदाद्बहुशोयदेभ्यःसीताततोहरिणकैर्न
विमुच्यतेस्म रामः इदंतावदशक्यमेवद्रष्टुमित्यन्यतोरुदन्नुपविशति सीता सहिवासंतिकिंतुएदंअ

न्नाउ तस्समम चएदंदंसअंतीए हसीरसोजेघअज्जउत्तोतंजेवपंचवटीवनंसाजेघपंचवटीसाजेववासं
तपिसद्वंजेघएदंण्णाणितिताइंदिसोजीअलोअस्सपरिवत्तो वासं सखिसीतेकथंनपश्यसि रामस्या
वस्थां। कुवलपदलस्निग्धैरंगैर्ददनयनोत्सवंसततमपिस्वेछाद्दश्योनवोनवएवयः विकलकरुणः
पांडुःसोयंशुपरिनिर्मलःकथमपिसइत्युन्नेतव्यस्तथापिदृशोःप्रियः सीता पेक्खामिसहिपेक्खामि
तम पश्यंतीप्रियंभूयाः सीता हादेव्वएसोमएविणाअहंपिएदेणविणात्तिसिविणेविकेणसंभाविदंआ
सितामुहुत्तकंपिजन्मंतरादोविअअणुलद्धदंसणाबाहसलिलंतरेपेक्खामिदाववच्छलंअज्जउत्तंइतिप

३० श्यति तमसा सस्नेहंपरिषज्य विलुलितमति पूरैर्वाष्पमानन्दशोकप्रभवमवसृजंतीत्वमयोत्तानदीर्घा
स्नपयति हृदयेशंस्नेहनिष्यंदिनाते धवलबहलमुग्धा दुग्धकुल्येव दृष्टिः वासं ददतु तरवः पुष्पैरर्घं
फलैश्चमधुश्चुतः स्फुटितकमलामोदप्रायाः प्रयांतु वनानिलाः कमलविमलैरसुकंठाः क्वणंतुश
कुंतयः पुनरिदमयं देवोरामः स्वयंवनमागतः रामः एहि सखिवासंति नन्वितः स्थीयतां वासं उपवि
श्यतां महाराजअपिकुशलंकुमारलक्ष्मणस्य रामः अश्रुतिमभिनीय करकमलवितीर्णैरंबुनीवा
रशाप्यैस्तरुशाकुनिकुरंगान्मैथिलीपानपुष्यात् भवतिममविकारस्तेषुदृष्टेषुकोपि द्रवइव हृदयस्य प्रस्त ३०

वोढेद्योग्यः वासं· महाराज ननु पृछामि अपि कुशलं लक्ष्मणस्येति रामः स्वगतं अये महाराजेति
निष्प्रणायनमामंत्रपदं सौमित्रिमात्रेन्न वाष्पस्खलिताक्षरः कुशलानुप्रश्न तस्तथामन्ये विदितसी
तावृत्तांतेयमिति प्रकाशं आः कुशलं कुमारस्येति रोदिति वासं अपि देव किमिति दारुणो दारुणः ख
ल्वसि सीता सहिवासंति किंतुमंसि एवंवादिणापि आरुहाकखु सव्वस्स अज्जउत्तो विसेसदो मम पिअ
सहाए वासं त्वंजीवितं त्वमसि मे हृदयं द्वितीयं त्वं कोमुदी नयानयोरमृतं त्वमंगे इत्यादिभिः प्रियशते
रनुरुध्य मुग्धां तामेव शांतमथवा किमिहोत्तरेण इति मूर्छति रामः स्थाने खलु वाक्यनिवृत्तिर्मोहश्च समाश्व

समाश्वसिहि २ वासंसमाश्वस्य तत्किमिदमकार्यमनुष्ठितंदेवेन सीता सहितावासंतिविरम २ रामः लो
कोनमृष्यतीति वासं तत्कस्यहेतोः रामः सएवजानातिकिमपितस्य चिराद्दुपलंभः वासं अयिकठो
रयशः किलतेप्रियंकिमयशोननुघोरमतःपरं किमभवद्विपिनेहरिणीदृशः कथयनाथकथंबतमन्य
से सीता तुमंजेहसहिवासंति दारुणाकठोराअजाएवंपलिपलीवेसि तस्य प्रणयएवायंव्याहरतिशोकश्च
रामः सखिकिमत्रमंतव्यं त्रस्तैकहायनकुरंगविलोलदृष्टेस्तस्याःपरिस्फुरितगर्भभरालसायाः ज्योत्स्नाम
यीवमृदुमुग्धमृणालकल्पाक्रव्याद्भिरंगलतिकानियतंविलुप्ता सीता अज्जउत्तएसाधरामि २ रामः हाप्रिये

जानकि क्वासि सीता हद्धी२ अज्जउत्तो विप्पमुक्ककंठं परुण्णो तम वत्से सांप्रतिकमेवैतत् कर्तव्यानि हि सि
दुःखनिर्वापणानि यतः पूरोत्पीडे तडागस्य परीवाहः प्रतिक्रिया शोकक्षोभे च हृदयं प्रलापैरेव धार्यते
विशेषतो रामभद्रस्य बहुतरप्रकारकष्टो जीवलोकः इदं विश्वं पाल्यं विधिवदभियुक्तेन मनसा प्रियाशोको
जीवं कुसुममिव घर्मः क्लमयति स्वयं कृत्वा त्यागं विलपनविनोदोप्यसुलभस्तदद्याप्युच्छ्वासो भवति ननु लाभो हि
रुदितं रामः कष्टं दलति हृदयं गाढोद्वेगं द्विधा तु न भिद्यते वहति विकलः कायो मोहं न मुंचति चेतनां ज्वलय
ति तनूमंतर्दाहः करोति न भस्मसात्प्रहरति विधिर्मर्मच्छेदी न कृंतति जीवितं सीता एवं णेदं रामः हे भवंतः पौरजा

३२ नपद्यः नकिलभवतांस्थानंदेव्यागृहेभिमतंततस्तृणमिववनेशून्येत्यक्तानचाप्यनुशोचिता चिरपरिचि
तास्तेतेभावाःपरिद्रवयंतिमामिदमशरणैरद्याप्येवंप्रसीदतरुद्यतेतम अतिगूढमवगूरणंशोकसागरस्य
वासं देवअतिक्रांतधैर्यमवलंब्यतां रामः सखिकिमत्रोच्यतेधैर्यमिति देव्याशून्यस्यजगतोद्वादशःपरि
वत्सरः नष्टसीतेति नामापिनचरामोनजीवति सीता सोहिआइदलिअज्जउत्तस्सएदेहिंवअणेहिं तम एवं
वत्सेनैताःप्रियतमावाचःस्नेहार्द्राःशोकदारुणाःएतास्तामधुनोधाराश्च्योतंतिसविषास्त्वयिरामः अयिखलु
वासंति मया यथातिरश्चीनमलातशल्यंप्रत्युप्तमंतःसविषश्चदंशः तथैवतीव्रोहृदिशोकशंकुर्मर्माणिकृं ३२

तन्नपिकिंनसोढःसीता एवंण्णिमंदभाइणीपुणोपुणोविआआसआरिणीअज्जउतस्स रामः एवमतिनि
ष्कंपस्तंभिताः करणस्यापिममसंस्कृतत्वकृतःप्रियदर्शनाद्दुःखमोहप्रमावेगः लोलोल्लोलक्षुभितकरुणोज्जृंभ
णस्तंभनार्थंयोयोयत्नःकथमपिसमाधीयतेतंतमंतः भित्वाभित्वाप्रसरतिबलात्कोपिचेतोविकारस्तोयस्ये
वप्रतिहतरयःसैकतंसेतुमोघः सीता एदिणाअज्जउत्तस्सदुव्वारदारुणारंभेणदुःखसंक्खोहेणपज्जाकुरिद
णअदुक्खंविअआकंपिदंमेहिअअं वासं स्वगतं कष्टमभ्यापन्नोदेवःतदन्यतःक्षिपामितावत् प्रकाशं चिरपरि
चितानामिदानींजनस्थानभागानामवलोकनेनात्मानमानंदयतुदेवः रामः एवमस्त्वित्युत्थायपरिक्रामति सीतासं

३३ जीवणाजेव दुक्खस्सपिअसहिविणो दृणोवा ओत्तिमण्णेदि वासं सकरूणं देव अस्मिन्नेव लतागृहे त्वमभव
स्तन्मार्गदत्तेक्षणः सा हंसैः स्थिरकौतुका चिरमभूद्गोदावरीरोधसि आयांत्यापरिदुर्मनायितमिव त्वांवी
क्ष्य बद्धस्तया कातर्यादरविंदकुड्मलनिभो मुग्धः प्रणामांजलिः सीता दारुणासि वासंति दारुणासि जाए
देहिं हिअअमम्मगूढसल्लघट्टणेहिं पुणो पुणो मं मंदभाइणिं अज्जउत्तं विदुमावेसि रामः चंडि जानकि इत
स्ततो दृश्यसइव नवानुकंपसे हा हा देवि स्फुटति हृदयं ध्वंसते देहबंधः शून्यं मन्ये जगदविरतज्वालमंतर्ज्वलामि
सीदन्नंधे तमसि विधुरो मज्जतीवांतरात्मा विष्वङ्मोहः स्थगयति कथं मंदभाग्यः करोमि इति मूर्छति सीता हद्धी २ ३३

पुणो विप्पलुत्तो अज्जउत्तो वासं देवसमाश्वसिहि २ सीता अज्जउत्तमंमंदभाईणीअंउद्दिसिअसअलजी
अलोअमंगलाधारस्स दे जम्मलाहस्स वारं २ संसइदजीविददारुणो दसापरिणामो त्ति हा हदह्मि इति मूर्छ
ति तम वत्से समाश्वसिहि २ पुनस्त्वत्पाणिस्पर्श एव संजीवनोपायो रामभद्रस्य वासं कथमद्यापि नोच्छ्वसिति
हा प्रियसखि वैदेहि सीते क्वासि संभावयात्मनो जीवितेश्वरं सीता ससंभ्रमं वोपसृत्य हृदि ललाटे च स्पृशति वासं
दिष्ट्या प्रत्यापन्नचेतनो रामभद्रः रामः आलिंपन्नमृतमयैरिव प्रलेपैरंतर्वा बहिरिव वा शरीरधातून् सं
स्पर्शः पुनरपि जीवयन्नकस्मादानंदादपरविधं तनोति मोहं आनंदनिमीलिताक्ष एव स्थित्वा वासं दिष्ट्याव

३५ र्धसे वासं देवकथमिव रामः सखिकिमन्यत् पुनः प्राप्ता साजानकी वासं अयि देवरामभद्र क्वासा रा
मः स्पर्शसुखमनुभूय पश्यन्निवयं पुरतएव वासं अयि देवमर्मच्छेददारुणैरनिप्रलापैः प्रियसखीदुः
खदग्धामपिमांपुनर्मन्दभागिनींदहसि सीता ओसप्पिदुमिच्छामि एसोउण चिरस्सम्भावसो अलेणअज्ज
उत्तफंसेणदीहदारुणमिवसन्तावंकुणंतेणवज्जलेवोवणाद्दाविअसिज्जंतणिसहू विपल्हत्थवेविरोअवसो
विअमेहत्थो रामः सखिकुतः प्रलापः गृहीतोयः पूर्वंपरिणयविधौकंकणधरश्चिरंस्वैश्छायस्पर्शैरमृतशिशि
रैर्यःपरिचितः सीता सोजेव्वदाणिंसितुमं रामः सएववायंतस्यास्तुहिननिकरौपम्यसुभगोमयालब्धःपाणि ३५

ललितलवलीकंदलनिभः इतिगृह्णाति सीता हद्धी२ अज्जफंसमोहिदाएप्पमादोक्खुसंवुत्तो रामः
सखिवासंति आनन्दनिमीलितेन्द्रियः साध्वसेनपरवानस्मि तत्त्वंतावदेनामवधारय वासं कष्टमुन्मा
दएव सीता ससंभ्रममाक्षिप्यापसर्पति रामः हाधिक्प्रमादः करपल्लवः सतस्याः सहसैवजडात्मनः
परिभ्रष्टः परकंपितः प्रकंपीकरान्ममस्विद्यतः स्विद्यन् सीता हद्धी२ अज्जविअणवत्थिदथिमिदमूढंघुम्मं
तणअणोणपज्जवत्थावेदिअप्पाणअं तम ससिनेहं निर्वर्ण्य सस्वेदरोमांचितकंपितांगी जाता प्रियस्पर्शसुखे
नवत्सा मरुन्नवांभःपरिभूतसिक्ताकदंबयष्टिः स्फुटकोरकेव सीता अस्सहे अवसेणाएदेणअत्ताणएणाल

३५ ज्जाविद्दलिभअवदीए तमसा एकिंत्ति किलएसाभणिस्सदि एसोपरित्ताओ एसोअहिसंगोत्ति रामः स
र्वतोवलोक्य कथंनास्त्येव नन्वकरुणेवैदेहि सीता सव्वंअकरुणम्हिजाएवंविधंतुमंपेक्खंतीधरामिज्जे
वजीअं रामः क्कासि प्रसीद देविनमामेवंविधंपरित्यक्तुमर्हसि सीता अइ अज्जउत्त विपरीतंविअ वा
सं देवप्रसाद२स्वैनैवलोकोत्तरेणधैर्येणसंस्तंभयामि भ्रमिगतीवप्रलंभमात्मानंकुतोन्वप्रियसखीमेसीता
रामः व्यक्तंनास्तिकथमन्यथावासंत्यपितांनपश्येत् अपिखलु स्वप्नएषस्यात्नचास्मिसुप्तः कुतोरामस्यनिद्रा
वासर्वथासएवैषभगवाननेकवारपरिकल्पितनिर्मितोविप्रलंभः पुनरनुबध्नाति सीता मएज्जेवदारुणा ३५

एविप्पलद्धो अज्जउत्तो वत्स देव पश्य पौलस्त्यस्य जटायुषा विघटितः कार्ष्णायसोयं रथः पश्यैते पुरतः
पिशाचवदनाः कंकालशेषाः खराः खड्गच्छिन्नजटायुपक्षतिरितः सीतां ज्वलंतीव हन्त व्याकुलविद्यु
दंबुद इव द्यामभ्युदस्यादरिः सीता सभयं अज्जउत्त तादो वावादीअदि अहं च अवहरिआमि परित्ताआ
हिः रामः सवेगमुत्थाय आः पाप तातप्राणसीतापहारिन् क्वयासि वत्स अपि देवराक्षसकुलप्रलयधू
मकेतो अद्यापि ते मन्युविषयः सीता अम्मो उम्मुत्ति अलिसंवुत्ता रामः अन्यथैवायमधुना प्रलापो वर्तते उ
पायानां भावाद्विरतविनोदव्यतिकरैर्विमर्दैर्वीराणां जगति जनितात्यद्भुतरसः वियोगो मुग्धाक्ष्याः सख

३६ लुरिपुघातावधिरभूत्कथंत्वस्मासहो निरवधिरयंत्वयमतिविधः सीता निरवधीति हा हतास्मि मंदभागिणी
तिरोदिति रामः हा कष्टं व्यर्थं यत्र कपीन्द्रसख्यमपि मे वीर्यं हरीणां वृथा प्रज्ञा जांबवतोपि यत्र न गतिः
पुत्रस्य वायोरपि मार्गं यस्य विश्वकर्मतनयः कर्तुं नलोपि क्षमः सौमित्रेरपि पत्रिणामविषयस्तत्र प्रिये
क्वासि मे सीता वकुमणाविदलितं पुत्रविरहं रामः सखि वासंति सुहृदामिदानीं दुःखायैव रामदर्शनं
किं पुनश्चिरं त्वां रोदयिष्यामि तदनुजानीहि मां गमनाय सीता सोद्वेगमोहं तमसामवलंब्य भगवति तमसे गच्छ
द्विजेव अज्जउत्तो तम वत्से समाश्वसिहि २ न त्वावामप्यायुष्मतोः कुशलवयोर्वर्षवर्धनमंगलानि संपादयि ३६

तुंभागीरथीपादांतिकमेवगच्छावः सीता भअवंअदिपसीदरक्खणमेत्तंविदावदुल्लहंजणंपेक्खामि रामः
अस्तिचेदानीमश्वमेधायसहधर्मचारिणीमे सीतासोत्कंपं अज्जउपेत्तका रामः हिरण्मयीसीता
प्रतिकृतिः सीतासोच्छ्वासंसास्रं अज्जउत्तोदाणींसितुमंअसहेउक्खालिदंदाणिंमेपरिक्खासल्लंअज्जउ
त्तेण तत्रापितावद्बाष्पदग्धचक्षुर्विनोदयामि सीता धण्णासाअज्जउत्तेणबहुमण्णीअदिसत्वन्नं अज्ज
उत्तंविणोदअंतीआसाणिबंधणंजादाजीअलोअस्स तम सस्मितसस्नेहास्रंपरिष्वज्य अयिवत्सेएवमालो
च्यते सीता सलज्जमधोमुखी स्वगतंपरिहसिदाम्हिभअवदीए वासं महानयंव्यतिकरोस्माकंप्रसादः

गमनंप्रतिपुनर्यथाकार्यपरिहानिर्नभवतितथास्तां सीता पडिऊलाद्दाणींमेवासंतीसंवुत्ता तम व
त्सेएहिगच्छामः सीतासकष्टं एवंकरेह्ल तम कथंवाम्प्रेगतेयस्यास्तव प्रसुसस्यैवदयिते त्वस्मादीर्घ
स्यचक्षुषः मर्मच्छेदपरैर्यत्नैराकर्णानसमाप्यते सीता णमो२अकिदुपुण्णपजणाद्दंसणीआणं भअज्जउ
त्तस्सचरणकमलाणं इतिमूर्छति तम वत्सेसमाश्वसिहि२सीतासमाश्वस्यकेच्चिरंवामेहन्तरेणपुण्णिमा
अन्दस्सदंसणं तम अहोसंविधानकं एकोरसःकरुणएवनिमित्तभेदाद्भिन्नःपृथक्पृथगिवाश्रयते विव
र्तान् आवर्तबुद्बुदतरंगमयान्विकारानंभोयथासलिलमेवतुतत्समग्रं रामः अयिविमानराजइत इतः इतिस

वैडं तिष्ठंति तमसावासंसौ सीतारामौ प्रति अवनिरभरसिंधुः सार्द्धमस्मद्विधभिः स च कुलपतिरा
द्यश्छंदसां यः प्रयोक्ता स च मुनिरनुयातारुंधतीको वसिष्ठस्त्वयि वितरतु भूद्रं भूयसे मंगलाय इति नि
ष्क्रांताः सर्वे छायानाम तृतीयोंकः ततः प्रविशतस्तापसौ एकः सौधातके दृश्यतामद्य भूयिष्ठसन्निधा
पितातिथिजनस्य समधिकारंभणायता भगवतो वाल्मीकेराश्रमपदस्य नीवारौदनमंडमुष्णमधुरं सद्यः
प्रसूताप्रियापीतादभ्यधिकं तपोवनमृगः पर्याप्तमाचामति गंधेन स्फुरता मनागनुसृतो भक्तस्य सर्पिष्मतः
कर्कंधूफलमिश्रशाकपचनामोदः परिस्तीर्यते सौधातकिः आ अदं अणाज्झा अकारणं सविसेसभूदमज्ज

रुणकुल्वाणं प्रथमः विहस्य अपूर्वः कोपि बकुमानहेतुर्गुरुषु सोधातके सोधा भोभंडाअणाकिंणामधे
ओए सोदाणिं महंतस्स ठेरसत्थस्स धुरंधरो अज्ज अदिधी आअदो भांडायनः धिक्प्रहसनं नन्वय
मृष्यशृंगाश्रमादरुंधतीपुरस्कृतान्महाराजदशरथस्य दारानधिष्ठाय भगवान्वसिष्ठः प्राप्तस्तत्किमेवंप्र
लपसि सोधा हूंवशिष्ठो भांडा अथकिं सोधा मएउण जाणिदं वग्घो वा विओवा एसोत्ति भांडा आः कि
मुक्तं भवति सोधा जेण परावदिदेण ज्जेव सा वराई आकल्होडिआ मडमडाइदा भांडा समांसो मधुपर्क
इत्याम्नायं बकुमन्यमानाः श्रोत्रियायाभ्यागताय वत्सतरीं महोक्षं वा महाजं वा निर्वपयंति गृहमेधिनः तं

हिधर्मंधर्मसूत्रकाराःसमामनंति सौधा भोणिग्गिहिदोसि भांडा कथमिव सौधाजेणआअदेसुव
सिट्ठमिस्सेसुवत्सदरीविससिदा अज्जज्जेव पच्चागदस्सराएसिणोजणअस्सभअवदावम्मीइणा वि द
हिमहुहिंजेवणिवत्तिदोमहुवक्कोवत्सदरीउणविसज्जिदा भांडा अनिवृत्तमांसानामेवंकल्पमृषयो
मन्यंते निवृत्तमांसस्तुतत्रभवान्जनकः सौधा किंणिमित्तं भंडा सतदैवदेव्याःसीतायास्तादृशं दैव
दुर्विपाकमुपश्रुत्यवैखानसःसंवृत्तः तथास्यकतिपयेसंवत्सराश्चंद्रद्वीपेतपोवनेतपस्तप्यमानस्य
सौधा तदोकिंतिआअदो भांडा चिरंतनप्रियसुहृदंप्राचेतसंद्रष्टुं सौधा अविअज्जसंबंधिणीहिंसमंसंवु

३९ तंसेदंसणंणवेति भांडा संप्रत्येव भगवता वसिष्ठेन देव्याः कौशल्यायाः सकाशं भग॰वत्यरुंधती प्रहि
ता यत्त्वयमुपेत्य वैदेहोऽपत्यवृत्तिवृत्तं सोधा जधाए देसब्बेजे घोरापरोप्परं मिलिदात् धाअ सेविव
दुवेहिं समं मिलिअ अण्णक्ता अमकूसवंखेलंतासंभावेसऽइति परिक्रामतः भांडा तदयं ब्रह्मवादी पुराण
राजर्षिर्जनकः प्राचेतसवसिष्ठावुपास्य संप्रत्याश्रमबर्हिर्वृक्षमूलमधितिष्ठति यएषः हृदि नित्या
नुषक्तेन सीताशोकेन तप्यते अंतःप्रसृप्तदहनो त्रलन्निववनस्पतिः इति निष्क्रान्तौ विष्कंभकः ततः प्र
विशति जनकः २ अपत्ये यत्तादृग्दुरितमभवत्तेन महता विषक्तस्तीव्रेण तहृदयेन व्यथयता पटुर्धारावा ३९
व्रणि

४२५

गीतगोबिन्द

[illegible] हैयाजडिमचैसेः

श्री ५ को सरकार
संस्कृत महाविद्यालय

RALLI
BROS

अभूतिमसमृद्धिंचसर्वां दुराधर्षांनित्यपुष्टांकरीषिणीं·ईश्वरींसर्व·
तानांतामिहोपहूयेश्रियं मीमही·पञ्च

श्रीगणेशाय नमः॥ मेघैर्मेदुरमंबरं वनभुवः श्यामास्तमालद्रुमैर्नक्तं भीरुरयं त्वमेव तदिमं राधे गृहं प्रापय॥ इ
त्थं नंदनिदेशतश्चलितयोः प्रत्यध्वकुंजद्रुमं राधामाधवयोर्जयंति यमुनाकूले रहःकेलयः॥१॥ वाग्देवताचरि
तचित्रितचित्तसद्मा पद्मावतीचरणचारणचक्रवर्ती॥ श्रीवासुदेवरतिकेलिकथासमेतमेतं करोति जयदे
वकविः प्रबंधं॥२॥ यदि हरिस्मरणे सरसं मनो यदि विलासकलासु कुतूहलं॥ मधुरकोमलकांतपदाव
लीं शृणु तदा जयदेवसरस्वतीं॥३॥ वाचः पल्लवयत्युमापतिधरः संदर्भशुद्धिं गिरां जानीते जयदेव एव श
रणः श्लाघ्यो दुरूहद्रुते॥ शृंगारोत्तरसत्प्रमेयरचनैराचार्यगोवर्द्धनस्पर्द्धी कोपि न विश्रुतः श्रुतिध
रो धोयीकविक्ष्मापतिः॥४॥ गौडमालवरागेण रूपकताले॥ प्रलयपयोधिजले धृतवानसि वेदं॥ विहित
वहित्रचरित्रमखेदं॥१॥ केशवधृतमीनशरीर जयजगदीशहरे॥ ध्रुवपदं॥ क्षितिरतिविपुलतरे

रा

रैतव तिष्ठति पृष्ठे॥ धरणि धरणकिणचक्रगरिष्ठे॥२॥ केशव धृत कच्छपरूप [redacted] जय जगदीश हरे॥ वसति दशन शि
खरे धरणी तव लग्ना शशिनि कलंककलेव निमग्ना॥३॥ केशव धृत शूकररू [redacted] जय जगदीश हरे॥ तव करकम
लवरे नखमद्भुतशृंगं दलितहिरण्यकशिपुतनुभृंगं॥४॥ केशव धृत नरहरिरूप [redacted] जय जगदीश हरे॥ छलयसि
विक्रमणे बलिमद्भुतवामन पदनखनीरजनितजनपावन॥५॥ केशव धृत वामनरूप [redacted] जय जगदीश हरे॥ क्षत्रिय
रुधिरमये जगदपगतपापं स्नपयसि पयसि शमितभवतापं॥६॥ केशव धृत भृगुपतिरूप [redacted] जय जगदीश हरे॥ वि
तरसि दिक्षु रणे दिक्पतिकमनीयं दशमुखमौलिबलिं रमणीयं॥७॥ केशव धृत रामशरीर [redacted] जय जगदीश हरे॥
वहसि वपुषि विशदे वसनं जलदाभं हलहतिभीतिमिलितयमुनाभं॥८॥ केशव धृत हलधररूप [redacted] जय जगदी
श हरे॥ निंदसि यज्ञविधेरहह श्रुतिजातं सदयहृदय दर्शितपशुघातं॥९॥ केशव धृत बुद्धशरीर [redacted] जय

×शृणुसुखदंशुभदंभवसारम् ॥२

गी॰गो जगदीशहरे॰ म्लेछनिवहनिधने कलयसि करवालं धूमकेतुमिव किमपि करालं १० केशवधृतकल्किशरीर

२ [illegible]जयजगदीशहरे॰ श्रीजयदेवकवेरिदमुदितमुदारं× ११ केशवधृतदशविधरूप[illegible]जयजगदीशहरे॰

वेदानुद्धरतेजगन्निवहतेभूगोलमुद्बिभ्रतेदैत्यंदारयतेबलिं[illegible]लयतेक्षत्रक्षयंकुर्वते॰ पौलस्त्यंजयतेहलं

कलयतेकारुण्यमातन्वतेम्ले[illegible]न्मू[illegible]यतेदशाकृतिकृतेकृष्णायतुभ्यंनमः १ गुर्जरीरागेण गीयते॰

श्रितकमलाकुचमंडलधृतकुंडल[illegible]॰ कलितललितवनमाल॰ जयजयदेवहरे॰ १ ध्रुवपदं॰ दिनमणिमंड

लमंडन भवखंडनए॰ मुनिजनमानसहंस॰ जय॰ २ कालियविषधरगंजन जनरंजनए॰ यदुकुलन

लिनदिनेश॰ जय॰ ३ मधुमुरनरकविनाशन गरुडासनए॰ सुरकुलकेलिनिदान॰ जय॰ ४ अ

मलकमलदललोचन भवमोचनए॰ त्रिभुवनभवननिधान॰ जय॰ ५ जनकसुताकृतभूषणजितदूष रामः

२

श्लो२

ताए समरशमितदशकंठ जय० ६ अभिनवजलधरसुंदरधृतमंदरए श्रीमुखचंद्रचकोर जय
श्रीजयदेवकवेरिदं कुरुते मुदं मंगलमुज्वलगीतं जय० ८ तव[illegible]चरणे प्रणता वयमिति भावयए
कुरु कुशलं प्रणतेषु जय० ९ पद्मापयोधरतटीपरिरंभलग्नकाश्मीरमुद्रितमुरो मधुसूदनस्य व्य
क्तानुरागमिव खेलदनंगखेदस्वेदांबुपूरमनुपूरयतु प्रियं वः १ वसंते वासंतीकुसुमसुकुमारैरवयवै
७४ भ्रमंतीं कांतारे बहुविहितकृष्णानुसरणां अमंदं कंदर्पज्वरजनितचिंताकुलतया वलद्बाधां राधां सरस
मिदं मूचे सहचरी २ वसंतरागे रूपकताले ललितलवंगलतापरिशीलनकोमलमलयस
मीरे मधुकरनिकरकरंबितकोकिलकूजितकुंजकुटीरे विहरति हरिरिह सरसवसंते नृत्यति
युवतिजनेन समं सखि विरहिजनस्य दुरंते १ ध्रुवपदं उन्मदमदनमनोरथपथिकवधूजनजनि

तविलापे अलिकुलसंकुलकुसुमसमूहनिराकुलवकुलकलापे २ विहरति॰ मृगमदसौरभरभसव
संवद नवदलमालतमाले॰ युवजनहृदयविदारणमनसिजनखरुचिकिंशुकजाले ३ विहरति॰ मदन
महीपतिकनकदंडरुचिकेशरकुसुमविकाशे [illegible] मिलितशिलीमुखपाटलिपटलकृतस्मरतूणवि
काशे ४ विहरति॰ विगलितलज्जितजगदवलोकनतरुणकरुणकृतहासे विरहिनिकृंतनकुंत
मुखाकृतिकेतकिदंतुरिताशे ५ विहरति॰ माधविकापरिमलललिते नवमालतिजातिसुगंधौ
मुनिमनसामपिमोहनकारिणितरुणाकारणबंधौ ६ विहरति॰ स्फुरदतिमुक्तलतापरिरंभ
णमुकुलितपुलकितचूते वृंदावनविपिनेपरिसरपरिगतयमुनाजलपूते ७ विहरति॰ श्रीज
यदेवभणितमिदमुदयतिहरिचरणस्मृतिसारं सरसवसंतसमयवनवर्णनमनुगतमदनविकारं ८
वन १

विहरति॥ दरविदलितमल्लीवल्लिचंचत्परागप्रकटितपटवासैर्वासयन्काननानि॥ इहहिदहति चेतःकेतकीगंध
बंधुः प्रसरदसमबाणप्राणवद्गंधवाहः॥४॥ उन्मीलन्मधुगंधलुब्धमधुपव्याधूतचूतांकुरक्रीडत्कोकिल
काकलीकलरवैरुद्गीर्णकर्णज्वराः॥ नीयंतेपथिकैः कथंकथमपि ध्यानावधानक्षणप्राप्तप्राणसमासमागम गम
रसोल्लासैरमीवासराः॥५॥ अनेकनारीपरिरंभसंभ्रमस्फुरन्मनोहारिविलासलालसं॥ मुरारिमाराद तम
पदर्शयंत्यसौ सखी समक्षं पुनराह राधिकां॥६॥ रामकरीरागे यतिताले॥ चंदनचर्चितनीलकलेवरपीत
वसनवनमाली॥ केलिचलन्मणिकुंडलमंडितगंडयुगस्मितशाली॥ हरिरिह मुग्धवधूनिकरे विलासि
नि विलसति केलिपरे॥१॥ ध्रुवपदं॥ पीनपयोधरभारभरेण हरिं परिरभ्य सरागं॥ गोपवधूरनुगायतिका
चिदुदंचितपंचमरागं॥२॥ हरि०॥ कापिविलासविलोलविलोचनखेलनजनितमनोजं॥ ध्यायति [illegible] वधूर
मुग्ध

ब८न१ कि१

गी· गो धिकंमधुसूदनवदनसरोजं ३ हरि· कापिकपोलतलेमिलितालपितुंकिमपिश्रुतिमूले चारुचुचुंबनितंबवतीदयितंपुलकै
४ रनुकूले ४ हरि· केलिकलाकुतुकेनचकाचिदमुंयमुनाजलकूले मंजुलवंजुलकुंजगतंविचकर्ष करेणदुकू
ले ५ हरि· करतलतालतरलवलयावलिकलितकलस्वनवंशे रासरसेसहनृत्यपराहरिणायुवतिःप्रश
शंसे ६ हरि· श्लिष्यतिकामपिचुंबतिकामपिकामपिरमयतिरामां पश्यतिसस्मितचारुतरामपरा
मनुगच्छतिवामां ७ हरि· श्रीजयदेवकवेरिदमद्भुतकेशवकेलिरहस्यं वृंदावनविपिनेललितंवि रवि
तनोतुशुभानियशस्यं ८ हरि· विश्वेषामनुरंजनेनजनयन्नानंदमिंदीवरश्रेणीश्यामलकोम
लैरुपनयन्नंगैरनंगोत्सवं स्वच्छंदंव्रजसुंदरीभिरभितःप्रत्यंगमालिंगितः शृंगारःसखिमूर्तिमानिवम
धौमुग्धोहरिःक्रीडति १ अद्योत्संगवसद्भुजंगकवलक्लेशादिवेशाचलंप्रालेयप्लवनेच्छयानुसर रामः
४

×रासोल्लासभरे विभ्रमभृतामाभीरवामभ्रुवां मभ्यर्णं परिरभ्य निर्भरमुरः प्रेमान्धया राधया ॥ सा
धुत्वद्वदनं सुधामयमिति व्याहृत्य गीतस्तुतिव्याजादुद्भटचुम्बितः स्मितमनोहारी हरिः पातु वः ॥३॥

ति श्रीखंडशैलानिलः ॥ किंच स्निग्धरसालमौलिमुकुलान्यालोक्य हर्षोदयादुन्मीलंति कुहूः कुहूरिति कलोत्तालाः
पिकानां गिरः ॥४॥ इति श्रीजयदेवकृते गीतगोविंदे सामोददामोदरो नाम प्रथमः सर्गः ॥ विहरति वने राधासाररा
णरायेहरौ विगलितनिजोत्कर्षादीर्ष्यावशेन गतान्यतः ॥ क्वचिदपि लताकुंजे गुंजन्मधुव्रतमंडलीमुखर
शिखरे लीना दीनाप्युवाच रहः सखीं ॥१॥ गुर्जरीरागे प्रतिमठताले ॥ संचरदधरसु मधुरध्वनिमु धा ४
खरितमोहनवंशं ॥ चलितदृगंचलचंचलमौलिकपोलविलोलवतंसं ॥ रासे हरिमिह विहितविलासं स्मरति
मनो मम कृतपरिहासं ॥१॥ ध्रुवपदं ॥ चंद्रकचारुमयूरशिखंडकमंडलवलयितकेशं प्रचुरपुरंदरधनु
रनुरंजितमेदुरमुदिरसुवेशं ॥२॥ रासे ॥ गोपकदंबनितंबवतीमुखचुंबनलंभितलोभं बंधुजीवमधुराधरप
ल्लवमुल्लसितस्मितशोभं ॥३॥ रासे० ॥ विपुलपुलकभुजपल्लववलयितवल्लवयुवतिसहस्रं ॥ [illegible]रसिमणिगणभू

रू४ ल१ लो

मद्भप१

व

घणाकिरणाविभिन्नतमिस्रं ४ रासे० जलदपटलवलदिंदुविनिंदकचंदनतिलकललाटं पीनपयोधरपरिस
रमर्दननिर्दयहृदयकपाटं ५ रासे० मणिमयमकरमनोहरकुंडलमंडितगंडमुदारं पीतवसनमनुगत
मुनिमनुजसुरासुरवरपरिवारं ६ रासे० विशदकदंबतलेमिलितंकलिकलुषभयंशमयंतं माम
पिकिमपितरंगदनंगदृशामनसारमयंतं ७ 'रासे० श्रीजयदेवभणितमतिसुंदरमनोहरमधुरि
पुरूपं हरिचरणस्मरणंप्रतिसंप्रतिपुण्यवतामनुरूपं -८ः रासे० गणयतिगुणग्रामंभ्रामंभ्रमा
दपिनेहतेवहतिचपरितोषंदोषंविमुंचतिदूरतः युवतिषुवलत्तृष्णेकृष्णेविहारिणिमांविनापुनरपि
मनोवामंकामंकरोतिकरोमिकिं १ गोडामालवरागेन कैतालीताले निभृतनिकुंजगृहंगतयानि
शिरहसिनिलीयवसंतं चकितविलोकितसकलादिशारतिरभसरसेनहसंतं सखिहेकेशिमथन

ता२

उदारं रमयमयासह मदनमनोरथभावितयासविकारं १ ध्रुवपदं प्रथमसमागमलज्जितया पटुचाटुशतैरनुकूलं
मृदुमधुरस्मितभाषितया शिथिलीकृतजघनदुकूलं २ सखि० किसलयशयननिवेशितया चिरमुरसिममैव
शयानं कृतपरिरंभणचुंवनया परिरभ्यकृताधरपानं ३ सखि० अलसनिमीलितलोचनया पुलकावलि
ललितकपोलं श्रमजलसिक्तकलेवरया वरमदनमदादतिलोलं ४ सखि० कोकिलकलरवकूजितया जि
तमनसिजतंत्रविचारं श्लथकुसुमाकुलकुंतलया नखलिखितघनस्तनभारं ५ सखि० चरणरणितम
णिनूपुरया परिपूरितसुरतवितानं मुखरविशृंखलमेखलया सकचग्रहचुंवनदानं ६ सखि० रतिसु
खसमयरसालसया दरमुकुलितनयनसरोजं निःसहनिपतिततनुलतया मधुसूदनमुदितमनोजं ७
सखि० श्रीजयदेवभणितमिदमतिशयमधुरिपुनिधुवनशीलं सुखमुत्कंठितगोपवधूकथितं वितनोतु सली

गी० वि०

६

लं २ सखि० हस्तस्रस्तविलासवंशमनृजुभ्रूवल्लिमद्वल्लवीवृंदोत्सारिदृगंतवीक्षितमतिस्वेदार्द्रगंडस्थलं मामुद्वी
क्ष्य विलज्जितं स्मितसुधामुग्धाननं कानने गोविंदं व्रजसुंरीगणावृतं पश्यामि हृष्यामि च २ दुरालोकस्तोकस्तवक
नवकाशोकलतिकाविकासः कासारोपवनपवनोपि व्यथयति अपि भ्राम्यद्भृंगीरणितरमणीया न मुकुलप्र
सूतिश्चूतानां सखि शिखरिणीयं सुखयति २ साकूतस्मितमाकुलाकुलगलद्धम्मिल्लमुल्लासितभ्रूव
ल्लीकमलीकदर्शितभुजामूलार्द्धहस्तस्तनं गोपीनां निभृतं निरीक्ष्य गमिताकांक्षश्चिरं चिंतयन्नंतर्मुग्धम
नोहरो हरतु वः क्लेशं नवः केशवः ३ इति श्रीगी० द्वितीयः सर्गः २ कंसारिरपि संसारवासनाबद्ध
शृंखलां राधामाधाय हृदये तत्याज व्रजसुंदरीः १ इतस्ततस्तामनुसृत्य राधिकामनंगबाणव्रणखिन्नमा
नसः कृतानुतापः स कलिंदनंदिनीतटांतकुंजे विषसाद माधवः २ गुर्जरीरागे यतिमठताले मामियंच राम:

उ क्ष्य४

६

मृ   मरं ३

लिता विलोक्य वृतं वधूनिचयेन सापराधतया मयापि न वारितातिभयेन १ हरिहरि हतादरतया गता सा कुपितेव ध्रुवपदं
किं करिष्यति किं वदिष्यति सा चिरं विरहेण किं जनेन धनेन किं मम किं गृहेण सुखेन २ हरि॰ चिंतयामि तदाननं कु
टिलभ्रूरोषभरेण शोणपद्ममिवोपरि भ्रमताकुलं भ्रमरेण ३ हरि॰ तामहं हृदि संगतामनिशं भृशं रमयामि किं वनेऽनु
सरामि तामिह किं वृथा विलपामि ४ हरि॰ तन्वि खिन्नमसूययाहृदयं तवाकलयामि तन्न वेद्मि कुतो गतासि न तेन
तेऽनुनयामि ५ हरि॰ दृश्यसे पुरतो गतागतमेव मे विदधासि किं पुरेव ससंभ्रमं परिरंभणं न ददासि ६ हरि॰
क्षम्यतामपरं कदापि तवेदृशं न करोमि देहि सुंदरि दर्शनं मम मन्मथेन दुनोमि ७ हरि॰ वर्णितं जयदेवकेन हरे
रिदं प्रणतेन किंदुबिल्वसमुद्रसंभवरोहिणीरमणेन ८ हरि॰ हृदि बिसलताहारो नायं भुजंगमनायकः कुव
लयदलश्रेणी कंठे न सा गरलद्युतिः मलयजरजो नेदं भस्म प्रियारहिते मयि प्रहर न हरभ्रांत्यानंग क्रुधा किमु धावसि १
ल१

गी. वि
८

स्मा ४

भ्रूपल्लवं धनुरपांगतरंगितानि वाणागुणाः श्रवणपालिरितिस्मरेण तस्यामनंगजयजंगमदेवतायामस्त्राणिनिर्जितज
गंतिकिमर्पितानि २२ पाणौमाकुरुचूतसायकममुंमाचापमारोपयक्रीडानिर्जितविश्वमूर्छितजनाघातेनकिंपौरुषं
तस्याएवमृगीदृशोमनसिजप्रेंखत्कटाक्षाशुगश्रेणीजर्जरितंमनागपिमनोनाद्यापिसंधुक्ष्यति ३ भ्रूचापेनि
हितःकटाक्षविशिखोनिर्मातुमर्म्मव्यथांश्यामात्माकुटिलः करोतुकवरीभारोपिमारोद्यमं मोहंतावदयंचतन्वितनु
तांविंवाधरोरागवान्सद्वृत्तःस्तनमंडलस्तवकथंप्राणैर्म्ममक्रीडति ४ तानिस्पर्शसुखानितेचतरलाःस्निग्धा
दृशोर्विभ्रमास्तद्वक्त्रांवुजसौरभंसचसुधास्यंदीगिरांवक्रिमा साविंवाधरमाधुरीतिविषयासंगेपिचेन्मानसं
तस्यांलग्नसमाधिहंतविरहव्याधिःकथंवर्द्धते ५ तिर्य्यक्कंठविलोलमौलितरलोत्तंसस्यवंशोच्चरद्गीतिस्थान
कृतावधानललनालक्षैर्नसंलक्षिताः संमुग्धेमधुसूदनस्यमधुरेराधामुखेंदौमृदुस्पंदंकंदलिताश्चिरंददतुवःक्षे

घ१

रामः
८

मंकदाक्षोमेयः ६ इतिश्रीज० तृतीयःसर्गः यमुनातीरवानीरनिकुंजेमंदमास्थितं आहप्रेमभरोद्भ्रांतं माधवंराधिका
सखी १ कार्ना[illegible]रागेरुकतालीताले निंदतिचंदनमिंदुकिरणमनुविंदतिखेदमधीरं व्यालनिलयमिलनेनगरल
मिवकलयतिमलयसमीरं १ साविरहेतवदीनामाधवमनसिजविसिखभयादिवभावनयात्वयि[illegible]लीना ध्रुव
पदं अविर[illegible]निपतितमदनशरादिवभवदवनायविशालं स्वहृदयमर्मणिवर्मकरोतिसजलनलिनीदलजालं २ सावि०
कुसुमविसिखशरतल्पमनल्पविलासकलाकमनीयं व्रतमिवतवपरिरंभसुखायकरोतिकुसुमशयनीयं ३
सावि० वहतिचवलितविलोचनजलधरमाननकमलमुदारं विधुमिवविकटविधुंतुददंतदलनगलितामृतधारं ४
सावि० विलिखतिरहसिकुरंगमदेनभवंतमसमशरभूतं प्रणमतिमकरमधोविनि[illegible]यकरेचशरंनवचू
तं ५ सावि० ध्यानलये[illegible]नपुरःपरिकल्प्यभवंत[illegible]मतीवदुरापं विलपतिहसतिविषीदतिरोदतिचुंवतिठंचतिता

गी० विं प ६ सा वि० प्रतिपदमिदमपिनिगदतिमाधवतवचरणेपतिताहं त्वयिविमुखेमयिसपदिसुधानिधिरपितनु
८ तेतनुदाहं ७ सा वि० श्रीजयदेवभणितमिदमधिकंयदिमनसानटनीयं हरिविरहाकुलवल्लवयुवतिस
खीवचनंपठनीयं ८ आवासोविपिनायतेप्रियसखीमालापिजालायते[illegible]तापोपिश्वसितेनदावदहनज्वाला
करालायते सापित्वद्विरहेणहंतहरिणीरूपायतेहाकथंकंदर्पोपियमायतेविरचयञ्छार्दूलविक्रीडितं १ दे
नि४ शांक्षरागेरूपकताले स्तनविंहितमपिहारमुदारं समनु[illegible]तेकृशतनुरतिभारं १ राधिकातवविरहेकेश
व ध्रुवपदं सरसमसृणमपिमलयजपंकं [illegible]तिविषमिववपुषिसशंकं २ राधि० श्वसितपवन
पुर मनुपमपरिणाहं मदनदहनमिववहतिसदाहं ३ राधि० दिशिदिशिकिरतिसजलकणजालं नयननलिनमि
वविगलितनालं ४ राधि० नयनविषयमपिकिसलयतल्पं कलयतिविहितहुताशनकल्पं ५ राधि० त्यज

राम:
८

त्यक्तो ४

ति ३ पुति १

तिनपाणितलेनकपोलं बालशशिनमिवसायमलोलं ६ राधि० हरिरितिहरिरितिजपतिसकामं विरहविहितमरणेव
निकामं॥७॥राधि० श्रीजयदेवभणितमितिगीतं सुखयतुकेशवपदमुपनीतं ८ राधि० सारोमांचतिसीत्क
रोतिविलपत्युत्कंपतेताम्यतिध्यायत्युद्भ्रमतिप्रमीलतिपतत्युद्यातिमूर्छत्यपि ९ तावत्यतनुज्वरेवरतनुर्जीवेन्न डी
किंतेरसात्स्ववैद्यप्रतिमप्रसीदसियदित्यक्तोऽन्यथानांतकः १ स्मरातुरांदैवतवैद्यहृद्यत्वदंगसंगामृतमात्रसाध्यां॥
विमुक्तबाधांकुरुषेनराधामुपेंद्रवज्रादपिदारुणोसि २ कंदर्पज्वरसंज्वरातुरतनोराश्चर्यमस्याश्चिरंचेतश्चंद
नचंद्रमांकमलिनीचिंतासुसंताम्यति किंतुक्षांतिवशेनशीतलतनुंत्वामेकमेवप्रियंध्यायंतीरहसिस्थि
ताकथमपिक्षीणाक्षणंप्राणिति ३ क्षणमपिविरहःपुरानसेहेनयननिमीलनखिन्नयायया ते श्वसि
तिकथमसौरसालशाखांचिरविरहेणविलोक्यपुष्पिताग्रां ४ वृष्टिव्याकुलगोकुलावनवशादुद्धृत्यगोवर्द्धनं

२

तुष्णं ३ वृष्टि १

तनोस्त१

गी· वि विश्लेषहृत्सवसुंदरीभिरधिकानंदास्थिरंचुंबितः कंदर्पे रातदर्पिताधरतटीसिंदूरमुद्रांकितो बाहुर्गोप[illegible]नोतु भवतः श्रेयांसि

६ कंसद्विषः २ [illegible]श्रीज० चतुर्थःसर्गः अहमिह निवसामियाहिराधामनुनयमद्वचनेनचानयेथाः इतिमधुरि

णासखीनियुक्तास्वयमिदमेत्यपुनर्जगामराधां १ वराडीरागेरूपकताले वहतिमलयसमीरे मदनमुपनिधाय ॥

स्फुरतिकुसुमनिकरे विरहिहृदयदलनाय १ तवविरहे वनमालीसखिसीदति ध्रुवपदं दहतिशिशिर

मयूखेमरणमनुकरोति पततिमदनविशिखेविलपति विकलतरोपि २ तव· ध्वनतिमधुपसमूहे

श्रवणमपिदधाति मनसिवलितविरहेनिशिरुजमुपयाति ३ तवः वसतिविपिनविताने त्यजतिललि

तधाम लुठतिधरणिशयनेबहुविलपतितवनाम ४ तवः भरातिकविजयदेवे विरहविलसितेन मन

सिरभसविभवेहरिरुदयतुसुकृतेन ८ पूर्वंयत्रसमंत्वयारतिपतेरासादिताःसिद्धयस्तास्मिन्नेवनिकुंजमन्म राम:

६

१ भवतितवधुगागाने.

२ ष्टदति

३ पड्पाति

घमहत्तीयेपुनर्माधवः ध्यायंस्त्वामनिशंजपन्नपितवैवालापमंत्रावलिं भूयस्त्वत्कुचकुंभनिर्भरपरीरंभामृतं वांछति १
गुर्ज्जरीरागेएकतालीताले रतिसुखसारे गतमभिसारे मदनमनोहरवेषं नकुरुनितंविनिगमनविलंबनमनुसर
तंहृदयेशं १ धीरसमीरेयमुनातीरेवसतिवनेवनमाली गोपीपीनपयोधरमर्द्दनचंचलकरयुगशाली ध्रुव ढंवल
पदं नामसमेतंकृतसंकेतंवादयतेमृदुवेणुं बहुमनुतेननुतेतनुसंगतपवनचलितमपिवेणुं २ धीर०
पततिपतत्रेविचलितपत्रेशंकितभवदुपयानं रचयतिशयनंसचकितनयनंपश्यतितवपंथानं ३ धीर०
मुखरमधीरंत्यजमंजीरं रिपुमिवकेलिषुलोलं चलसखिकुंजंसतिमिरपुंजंशीलयनीलनिचोलं ४ धीर०
उरसिमुरारेरुपहितहारे घनइवतरलवलाके तडिदिवपीतेरतिविपरीतेराजसि [illegible] सुकृतविपाके ५
धीर० विगलितवसनंपरिहृतरसनं घटयजनमपिधानं किसलयशयनेपंकजनयनेनिधिमिवहर्षनिधानं॥
घ

६ ध्रु० हरिरभिमानीरजनिरिदानीमियमपियातिविरामं कुरुममवचनंसत्वररचनंपूरयमधुरिपुकामं ७ ध्रु० श्री
जयदेवेकृतहरिसेवेभणतिपरमरमणीयं प्रमुदितहृदयंहरिमतिसदयंनमतसुकृतकमनीयं ८ ध्रु०
विकिरतिमुहुःश्वासानाशापुरोमुहुरीक्षतेप्रविशतिमुहुःकुंजंगुंजन्मुहुर्वहुताम्यति रचयतिमुहुःशय्यां
पर्याकुलंमुहुरीक्षतेमदनकदनक्लांतःकांतेप्रियस्तववर्त्तते १ त्वद्वाम्येनसमंसमग्रमधुनातिग्मांशुरस्तंग
तोगोविंदस्यमनोरथेनचसमंप्राप्तं[redacted]मःसांद्रतां कोकानांकरुणास्वनेनसदृशीदीर्घामदभ्यर्थनातन्मुग्धे
विफलंविलंवनमसौरम्योभिसारक्षणः २ आश्लेषादनुचुंवनादनुनखोल्लेखादनुस्वांतजप्रोद्बोधादनुसं ८
भ्रमादनुरतारंभा[redacted]दनुप्रीतयोः अन्यार्थंगतयोर्भ्रमान्मिलितयोःसंभाषणैर्जानतोर्दंपत्योरिहकोनको
नकोनतमसिव्रीडाविमिश्रोरसः ३ सभयचकितंविन्यस्यंतींदृशंतिमिरेपथिप्रतितरुमुहुःस्थित्वामंदंपदा

निवितन्वतीं कथमपिरहः प्राप्तामंगैरनंगतरंगिभिः सुमुखिसुभगः पश्यन्सत्वामुपैतुकृतार्थतां ४ राधामुग्धमुखारविंदमधु
गी २ प[illegible]लोक्यमौलिस्थलीनेपथ्योचितनीलरत्नमवनीभाराव[illegible]तांतकः स्वच्छंदं व्रजसुंदरीजनमनस्तोषप्रदोषोदयः कं
सध्वंसनधूमकेतुरवतुत्वांदेवकीनंदनः ५ इतिश्रीज॰पंचमःसर्गः अथतांगंतुमसक्तांचिरमनुरक्तांलतागृहेदृष्ट्वा तच्चरि
तंगोविंदेमनसिजमंदेसखीप्राह १ गुर्जरीरागेरूपकताले पश्यतिदिशिदिशिरहसिभवंतं त्वदधरमधुरमधूनि
पिबंतं १ नाथहरे२सीदतिराधावासगृहे ध्रुवपदं त्वदभिसरणरभसेनवलंती पततिपदानिकियंतिचलंती २ ना
थ० विहितविशदबिसकिसलयवलया जीवतिपरमिहतवरतिकलया ३ नाथ० मुहुरवलोकितमंडनलीला
मधुरिपुरहमितिभावनलीला ४ नाथ० त्वरितमुपैतिनकथमभिसारं हरिरितिवदतिसखीमनुवारं ५ नाथ॰
श्लिष्यतिचुंबतिजलधरकल्पं हरिरुपगतइतितिमिरमनल्पं ६ नाथ० भवतिविलंबिनिविगलितलज्जा विलपति

रोहितिवासकसज्जा ७ नाथ० श्रीजयदेवकवेरिदमुदितं सरसिकजनेतनुतामतिमुदितं ८ विपुलपुलकपालिः स्फीतसी
त्कारमंतर्जनितजडिमकाकुव्याकुलंव्याहरंती तवकितवविधत्तेमंदकंदर्पचिंतां रसजलधिनिमग्नाध्यानलग्नामृगाक्षी
१ अंगेष्वाभरणंकरोतिबहुशः पत्रेपिसंचारिणि प्राप्तंत्वांपरिशंकतेवितनुतेशय्यांचिरंध्यायति २ इत्याकल्पवि
कल्पतल्परचनासंकल्पलीलाशत व्यासक्तापिविनात्वयावरतनुर्नैषानिशांनेष्यति ३ किंविश्राम्यसिकृष्णभो
गिभवनेभांडीरभूमीरुहि भ्रातर्यासिनदृष्टिगोचरमितः सानंदनंदास्पदं राधायावचनंतदध्वगमुखान्नंदां
तिकेगोपतोगोविंदस्यजयंतिसायमतिथेः प्राशस्त्यगर्भागिरः ३ इति श्री० गीतगोविंदे षष्ठः सर्गः अत्रांतरेच
कुलटाकुलवर्त्मपातसंजातपातकइवस्फुटलांछनश्रीः वृंदावनांतरमदीपयदंशुजालैर्दिक्सुंदरीवदनचंदनबिंदु
रिंदुः १ प्रसरतिशशधरबिंबे विहितविलंबेचमाधवेविधुरा विरहविपत्तिविविधविलापंसापरितापंचकारोच्चैः २ रामेः
धन

+ अहमिह [redacted] निवसामि नगणितवनवेतसा ५

उन

गौडमालवरागे प्रतिमठताले कथितसमयेपि हरिरहह नययौवनं ममविफलमिदममलरूपमपि यौवनं १ या
मिहे कमिह शरणं सखीजनवचनवंचिता ध्रुवपदं यदनुगमनाय निशिगहनमपि शीलितं तेनममहृदयमिदमसम
शरकीलितं २ यामि० ममम मरणमेव वरमिति वितथकेतना किमिह विषहामि विरहानलमचेतना ३ यामि०
अहह कलयामि वलयादिमणिभूषणं हरिविरहदहनवहनेन बहुदूषणं ४ यामि० कुसुमसुकुमारतनुमतनु
शरलीलया स्रगपि हृदि हन्ति मामतिविषमलीलया ६ यामि० [redacted] स्मरति
मधुसूदनो मामपि नचेतसा ७ यामि० हरिचरणशरणंजयदेवकविभारती वसतु हृदये युवतिरिव कोमलका: १५
न्तावली ८ यामि० तत्किं कामपि कामिनीमभिसृतः किंवाकलाकेलिभिर्बद्धोवंधुभिरंधकारिणिवनाभ्यर्णेपि किंभ्राम्य
ति कांतः क्लांतमनामनागपि पथि प्रस्थातुमेवाक्षमः संकेतीकृतमंजुमंजुललताकुंजेपि यन्नागतः १ अथागतां
माधवमंतरेण सखीमियं वीक्ष्य विषादमूकां। विशंकमानारमितं कयापि जनार्दनं दृष्टवदस्तुवाच २ वसंत
रागे एकतालीताले स्मरसमरोचितविरचितवेशा गलितकुसुमदरविलुलितकेशा १ कामपि चपलामधुरिपु

गी· वि॰ धा रागविल[illegible]ति युवतिरधिकगुणा ध्रुवपदं हरिपरिरंभणवलितविकारा कुचकलशोपरितरलितहारा २ कापिविप·
१२ विचलदलकललिता[illegible]ननचंद्रा तदधरपानरभसकृततंद्रा ३ कापिव॰ चंचलकुंडलकलितकपोला मु
खरितरसनजघनगतिलोला ४ कापिव॰ दयितविलोकितलज्जितहसिता बहुविधकूजितरतिरसरसिता ५
कापिव॰ विपुलपुलकपृथुवेपथुभंगा श्वसितनिमीलितविकसदनंगा ६ कापिव॰ श्रमजलकणभरसुभ
गशरीरा परिपतितोरसि रतिरणधीरा ७ कापिव॰ श्रीजयदेवभणितहरिरमितं कलिकलुषं जनयतु परि
शमितं ८ विरहपाण्डुमुरारिमुखांबुजद्युतिरयं[illegible]तिरयन्नपि वेदनां विधुरतीवतनोति मनोभुवः सुहृदये
हृदये मदनव्यथां १ गुर्जरीरागे एकतालीताले समुदितमदने रमणीवदने चुंबनवलिताधरे [illegible]मदतिलकं +ग॰
लिखति सति[illegible] सपुलकं मृगमिव जनीकरे १ विजयी मुरारिरधुना रमते यमुनापुलिनवने ध्रुवपदं घन
चयरुचिरे रचयति चिकुरे तरलिततरुणानने कुरवककुसुमं चपलासुखमं रतिपतिमृगकानने २ विज॰[illegible]
६ घटयति सुघने कुचयुगगगने मृगमदरुचिर[illegible]षिते मणिसरममलं तारकपटलं नखपदशशिभूषिते ३ [illegible] राम:
१२

गस्राकु नकू५

विज० जितविसशकले मृदुभुजयुगले करतलनलिनीदले मरकतवलयं मधुकरनिचयं वितरति हिमशीतले ३ विज०
रतिगृहजघने विपुलापघने मनसिजकनकासने मणिमयरसनं तोरणहसनं घटयति कृतवासने ४ विज० चरणकि
शलये कमलानिलये नखमणिगणपूजिते बहिरपवरणं यावकभरणं जनयति हृदयोजिते ५ विज० रमयति सुभृशं
कामपि सुदृशं खलहलधरसोदरे किमफलमवसं चिरमिह विरसं वद सखि विटपोदरे ६ विज० इहरसभणने
कृतहरिगुणने मधुरिपुपदसेवके कलियुगचरितं नवसतु दुरितं कविनृपजयदेवके ८ नायतिः सखि निर्दयो य
रा दि शठ स्त्वं दूति किं दूयसे स्वछन्दं वहुवल्लभः सर मते किं तत्र ते दूषणं पश्याद्य प्रियसंगमाय दयितस्याकृष्यमाणं
गुणैरुत्कंठार्तिभरादिव स्फुटदिदं चेतः स्वयं यास्यति १ देशाखरागे रूपकताले अनिलतरलकुवलयनयने
नपतति नसा नसा किशलयशयनेन १ सखि या रमिता वनमालिना ध्रुवपदं विकसितसरसिजललित
मुखेन स्फुटति न सा मनसिजविशिखेन २ सखि० अमृतमधुरमृदुतरवचनेन ज्वलति न सा मृदुतरपवने
न ३ सखि० स्थलजलरुहरुचिकरणेन लुठति न सा हिमकरकिरणेन ४ सखि० सजलजलदसमुदय

हविरेण दलति न सा हृदि विरहभरेण ५ सखि० कनकनिकषरुचिशुचिवसनेन श्वसिति न सा परिजनहसनेन
६ सखि० सकलभुवनजनवरतरुणेन वहति न सा रुजमतिकरुणेन ७ सखि० श्रीजयदेवभणितममलेन
प्रविशतु हरिरपि हृदयमनेन ८ मनोभवानंदनचंदनानिल प्रसीद रे दक्षिण मुंच वामतां क्षणं जगत्प्राण नि
धाय माधवं पुरो मम प्राणहरो भविष्यसि ९ रिपुरिव सखीसंवासोऽयं शिखीव हिमानिलो विषमिव सुधारश्मि
र्यस्मिन्दुनोति मनो मम हृदयमदये तस्मिन्नेवं पुनर्वलते व लात्कुवलयदृशां वामः कामो निकाममनिरंकुशः
१० बाधां विधेहि मलयानिल पंचबाण प्राणान्गृहाण न गृहं पुनराश्रयिष्ये किं ते कृतांतभगिनि क्षमया त
रंगैरंगानि सिंच मम शाम्यतु देहदाहः ११ सांद्रानंदपुरंदरादि दिविषद्वृंदैरमंदादरादानम्रैर्मुकुटेंद्रनील ६४
मणिभिः संदर्शितेंदिंदिरं स्वच्छंदं मकरंदसुंदरगलन्मंदाकिनीमेदुरं श्रीगोविंदपदारविंदमशुभस्कंदाय
वंदामहे ४ इति श्रीज० सप्तमः सर्गः अथ कथमपि यामिनीं विनीय स्मरशरजर्जरितापि सा प्रभाते अनु
नयविनयं वदंतमग्रे प्रणतिपरं प्रियमाह साभ्यसूयं १ भैरवीरागेरूपकताले रजनिजनितगुरुजागर राम:
१३

रागकषायितमलसनिमेषं वहतिनयनमनुरागमिवस्फुटमुदितरसाभिनिवेशं १ हरिहरियाहि केशवयाहिमाधव मावदकैतववादं तामनुसरसरसीरुहलोचन यातवहरतिविषादं २ ध्रुवपदं कज्जलमलिनविलोचनचुंबनविरचितनीलिमरूपं दशनवसनमरुणंतवकृष्णतनोतितनोरनुरूपं ३ हरि० वपुरनुहरतितवस्मरसंगरखरनखरक्षतरेखं मरकतसक[illegible]कलितकलधौतलिपेरिवरतिजयलेखं ४ हरि० चरणकमलगलदलक्तकसिक्तमिदं तवहृदयमुदारं दर्शयतीवबहिर्मदनद्रुमनवकिसलयपरिवारं ५ हरि० दशनपदंभवदधरगतंमम जनयतिचेतसिखेदं कथयतिकथमधुनापिमयासहतववपुरेतदभेदं ६ हरि० बहिरिवमलिनतरंतवकृष्णमनोपिभविष्यतिनूनं कथमथवंचयसे जनमनुगतमसमशरज्वरदूनं ७ हरि० भ्रमतिभवानबलाकवलायवनेषुकिमत्रविचित्रं प्रथयतिपूतनिकैववधूवधनिर्दयबालचरित्रं ८ हरि० श्रीजयदेवभणितरतिवंचितखंडितयुवतिविलापं शृणुतसुधामधुरं विबुधाविबुधालयतोपिदुरापं ९ हरि० त[illegible]देवंपश्यंत्याः

+ रिवप्रियापादालक्तक[illegible]छुरितमरुणा[illegible]यहृदयं ममाद्यप्रख्यातप्रणयरसभंगेनकि १

गी॰ वि ʼअन्तरदनुरागंबहिरिवत्वदालोकः शोकादपिकिमपिलज्जांजनयति १ इतिश्रीज० अष्टमःसर्ग तामथमन्मथखिन्नांरति
२४ रसभिन्नांविषादसंपन्नां अनुचिंतितहरिचरितांकलहांतरितामुवाचसखी १ गुर्जरीरागेयतितालेहरिरभिसरतिव
मधू हतिमधुपवने किमपरमधिकसुखंसखिभुवने १ माधवेमाकुरुमानिनिमानमये ध्रुवपदं तालफलादपि
गुरुमतिसरसं किंविफलीकुरुषेकुचकलशं २ माधवे० कतिकथितमिदमनुपदमचिरं मापरिहरहरिम २
तिशयरुचिरं ३ माधवे० किमितिविषीदसिरोदिषिविकला विहसतियुवतिसभातवसकला ४ माधवे० स
जलनलिनीदलशीतलशयने हरिमवलोकयसफलयनयने ५ माधवे० जनयसिमनसिकिमितिगुरुखे
दं शृणुममवचनमनीहितभेदं ६ माधवे० हरिरुपयातुवदतुबहुमधुरं किमितिकरोषिहृदयमतिविधु
रं ७ माधवे० श्रीजयदेवभणितमतिललितं सुखयतुरसिकजनंहरिचरितं ८ माधवे स्निग्धेयत्परुषा
सियत्प्रणमतिस्तब्धासियद्रागिणिद्वेषस्थासियदुन्मुखेविमुखतांयातासितस्मिन्प्रिये युक्तंतद्विपरीतकार रामः
२५

म

रितव श्रीखंडचर्चाविषं शीतांशुस्तपनो हिमं हुतवहः क्रीडामुदो यातनाः १ ७ इति श्री ज० नवमः सर्गः अत्रांतरे मसृ
णरोषवशादसीमनिःश्वासनिःसहमुखीं समुपेत्य राधां सव्रीडमीक्षितसखीवदनां दिनांते सानंदगद्गदपदं हरिरि
त्युवाच १ देशवराडीरागे वदसि यदि किंचिदपि दंतरुचिकौमुदी हरति दरतिमिरमतिघोरं स्फुरदधरसीध
वे तव वदनचंद्रमा रोचयति लोचनचकोरं १ प्रिये चारुशीले मुंच मयि मानमनिदानं सपदि मदनानलो दहति मम
१ प्रिये० मानसं देहि मुखकमलमधुपानं २ ध्रुवपदं सत्यमेवासि यदि सुदति मयि कोपिनी देहि खरनखरशरघातं र
यं घटय भुजबंधनं जनयदरखंडनं येन वा भवति सुखजातं ३ प्रिये० त्वमसि मम भूषणं त्वमसि मम जीवनं त्वमसि
मम भवजलधिरत्नं भवतु भवतीह मयि सततमनुरोधिनी तत्र मम हृदयमतियत्नं ४ प्रिये० नीलनलिना
भमपि तन्वि तव लोचनं धारयति कोकनदरूपं कुसुमशरबाणभावेन यदि रंजयसि कृष्णमिदमेतदनुरूपं ५ प्रिये०
स्फुरतु कुचकुंभयोरुपरि मणिमंजरी रंजयतु तव हृदयदेशं रसतु रशनापि तव घनजघनमंडले घोषयतु मन्मथनिदेशं
६ प्रिये० स्मरगरलखंडनं मम शिरसि मंडनं देहि पदकमलमुदारं ज्वलयति मयि दारुणो हरतु तदुपहितकारं

२

घ

गी० विं ७ प्रिये० स्थलकमलगंजनंममहृदयरंजनंजनितरतिरंगपरभागं भणमसृणवाणिकरवाणिचरणद्वयंसरसलसदलक्तकरागं
८ प्रिये० इतिचटुलचाटुपटुचारुमुरवैरिणोराधिकामधिवचनजातं जयतिपद्मावतीरमणकविभारतीभणितमति
१५ शातं ९ प्रिये० परिहरकृतातंकेशंकांत्वयासततंघनस्तनजघनयाक्रांतेस्वांतेपरानवकाशिनि विशतिवितनोर
न्योधन्योनकोपिममांतरं प्रणयिनिपरिरंभारंभे विधेहिविधेयतां १ मुग्धेविधेहिमयिनिर्दयदंतदंशंदोर्वल्लिबं
धनिबिडस्तनपीडनानि चंडित्वमेवमुदमुद्वहपंचबाणचांडालकांडदलनादसवःपतंतु २ शशिमुखितव
भातिभंगुरभ्रूर्युवजनमोहकरालकालसर्पी तदुदितभयभंजनाययूनांत्वदधरसीधुसुधैवसिद्धमंत्रः ३
श्री व्यथयतिवृथामौनंतन्विप्रपंचयपंचमंतरुणिमधुरालापैस्तापंविनोदयदृष्टिभिः सुमुखिविमुखीभावंतावद्विमुंच
चनमुंचमांस्वयमतिशयस्निग्धोप्रियोयमुपस्थितः ४ बंधूकद्युतिबांधवोयमधरःस्निग्धोमधूक[illegible]विर्गंडश्चंडि
चकास्तिनीलनलिनश्रीमोचनंलोचनं नासाभ्येतितिलप्रसूनपदवींकुंदाभदंतिप्रियेप्रायस्त्वन्मुखसेवयाविजयते
विश्वंसपुष्पायुधः ५ दृशौतवमदालसेवदनमिंदुमत्यास्पदंगतिर्जनमनोरमाविजितरंभमूरुद्वयं रतिस्तवकला रामः
१५

गतमनु४ क्लि२

वतीरुचिरचित्रलेखेभ्रुवौ अहे विबुधयौवनं वहसि तन्वि पृथ्वीगता ६ इतिश्रीज० चतुरचतुर्भुजो नाम दशमः सर्गः सु
चिरमनुनयेन प्रीणयित्वा मृगाक्षीं गतवति कृतवेशे केशवे कुंजशय्यां रचिररुचिरभूषां दृष्टिमोषे प्रदोषे स्फुर
ति निरवसादां कापि राधां जगाद १ वसंतरागेयतिताले विरचितचाटुवचनरचनं चरणे रचितप्रणिपातं संप्रति
मंजुलवंजुलसीमनि केलिशयनमनुयातं १ मुग्धे मधुमथनमनुगतमनुसर राधिके ध्रुवपदं घनजघनस्तनभार
भरे दरमंथरचरणविहारं मुखरितमणिमंजीरमुपेहि विधेहि मरालनिकारं २ मुग्धे० शृणु रमणीयत
रा६ रं तरुणीजनमोहनमधुरिपुरावं कुसुमशरासनशासनवंदिनि पिकनिकरे भज भावं ३ मुग्धे अनिलत
रलकिशलयनिकरेण करेण लतानिकुरंबं प्रेरणमिव करभोरु करोति गतिं प्रतिमुंच विलंबं ४ मुग्धे०
स्फुरितमनंगतरंगवशादिव सूचितहरिपरिरंभं पृच्छ मनोहरहारविमलजलधारममुं कुचकुंभं ५ मुग्धे०
अधिगतमखिलसखीभिरिदं तव वपुरपि रतिरणसज्जे चंडि रसितरसनारवडिंडिममभिसर सरसमलज्जे ६
मुग्धे० स्मरशरसुभगनखेन सखीमवलंब्य करेण सलीलं चलवलयक्वणितैरवबोधय हरिमपि निजगतिशीलं ७

भर

ति मार

श्रीजयदेवभणितमधरीकृतहारमुदासितवामं हरिविनिहितमनसामधिष्ठतु कंठतटीमविरामं ८ मुग्धे॰ सामांद्र
क्ष्यति वक्ष्यति स्मरकथां प्रत्यंगमालिंगितैः प्रीतिर्यास्यति रंस्यते सखि समागत्येति चिंताकुलः सत्वां पश्यति वेप
ते पुलकयत्यानंदति स्विद्यति प्रत्युग[illegible]ति मू[illegible]ति स्थिरतमःपुंजे निकुंजे प्रियः १ अक्ष्णोर्नि[illegible]पदंजनं क्षि
श्रवणयोस्तापि[illegible]गु[illegible]वलिं मूर्द्धि स्यामसरोजदाम कुचयोः कस्तूरिकापत्रकं धूर्तानामभिसारसाहसकृतां
विष्वग्निकुंजे सखि ध्वांतं नीलनिचोलचारु सुदृशां प्रत्यंगमालिंगति २ काश्मीरगौरवपुषामभिसारिकाणा
माबद्धरेखमभितो रुचिमंजरीभिः एतत्तमालदलनीलतमं तमिस्रं तत्प्रेमहेमनिकषोपलतां तनोति ३ हारावली
तरलकांचनकांचिदाम मंजीरकंकणमणिद्युतिदीपितस्य द्वारे निकुंजनिलयस्य हरिं निरीक्ष्य व्रीडावतीमथ स
खी निजगाद राधां ४ वराडीरागे मठताले मंजुतरकुंजतलकेलिसदने प्रविश राधे माधवसमीपमिह वि
लसरतिरभसहसितवदने नवलसदशोकदलशयनसारे १ प्रविकुचकलशतरलहारे ध्रुवपदं कुसुम
चयरचितशुचिवासगेहे प्रविकुसुमसुकुमारदेहे ३ चलमलयपवनसुरभिशीते प्रविसवेलितलालसे

प्रवि २

x प्रराधे॰ माधवसमीपमिह विलसर

सद्द यम३

गीते ४ विततवहुवल्लिनवपल्लवघने प्रवि· चिरमलसपीनजघने ५ मधुमुदितमधुपकुलकलितरावे ६ मधुरत
रपिकनिकरनिनदमुखरे प्रवि· दशनरुचिरुचिरशिखरे ७ विहितपद्मावतीसुखसमाजे कुरु मुरारे मंगलशतानि
भणतिजयदेवकविराजराजे ८ त्वां चित्तेन चिरं वहन्नयमतिश्रांतो भृशं तापितः कंदर्पेण तु पातुमि[illegible]ति सुधासंबाध
बिंबाधरं अस्यांकं तदलंकुरु क्षणमिह भ्रूक्षेपलक्ष्मीलव क्रीते दास इवोपसेवितपदांभोजे कुतः संभ्रमः १ सा
ससाध्वससानंदं गोविंदे लोललोचना सिंजानामंजुमंजीरं प्रविवेश निवेशनं २ वराडीरागे रूपकताले राधा
वदनविलोकनविकसितविविधविकारविभंगं जलनिधिमिव विधुमंडलदर्शनतरलिततुंगतरंगं १ हरिमे
करसं चिरमभिलषितविलासं [illegible]दर्श गुरुहर्षवशंवदवदनमनंगनिवासं ध्रुवपदं हारममलतरतारमुरसि
३ साद दधतं परि[illegible]दूरं स्फुटतरफेनकदंबकरंबितमिव यमुनाजलपूरं २ हरि० श्यामलमृदुलकलेवरमंडल
मधिगतगौरदुकूलं नीलनलिनमिव पीतपरागपटलभरवलयितमूलं ३ हरि० तरलदृगंचलचलनमनोहरवदन
लंजनितर

जनितरतिरागं स्फुटकमलोदरखेलितखंजनयुगमिव शरदितरागं ४ हरि० वदनकमलपरिशीलनमिलितमिहिरसमकुंड
लशोभं स्मितरुचिरुचिरसमु।ल्लसिताधरपल्लवकृतरतिलोभं ५ हरि० शशिकिरणछुरितोदरजलधरसुंदर
कुसुमसकेशं तिमिरोदितविधुमंडलनिर्मलमलयजतिलकनिवेशं ६ हरि० विपुलपुलकभरदंतुरितं रतिकेलिक
लाभिरधीरं मणिगणकिरणसमूहसमुज्वलभूषणसुभगशरीरं ७ हरि० श्रीजयदेवभणितविभवद्विगुणी
कृतभूषणभारं प्रणतहृदि विनिधाय हरिं सुचिरं सुकृतोदयसारं ८ हरि० भजंत्यास्तल्पांतं कृतपटकंडूतिपि
हितस्मितं याते गेहाद्बहिरवहितालीपरिजने प्रियास्यं पश्यंत्याः स्मरशरसमाकूतसुभगं सलज्जा लज्जापि व्यग
मदविदूरं मृगदृशः १ इति श्रीज० एकादशः सर्गः गतवति सखीवृंदे मंदत्रपाभरनिर्भरस्मरपरवशाकूतस्फीत
स्मितस्नपिताधरं सरसमनसं दृष्ट्वा कांतं मुहुर्नवपल्लवप्रसरशयने निक्षिप्ताक्षीमुवाच हरिः प्रियां १ विभा
सरागे यतिताले किसलयशयनतले कुरु कामिनि चरणनलिनविनिवेशं तवपदपल्लववैरिपराभवमिदमनुभव

पु

तैर्विसां १ क्षणमधुना नारायणमनुगतमनुसर राधिके ॥ ध्रुवपदं ॥ करकमलेन करोमि चरणमहमागमितासि विदूरं
क्षणमुपकुरु शयनोपरि मामिव नूपुरमनुगतसूरं २ क्षण० वदनसुधानिधिगलितममृतमिव रचय वचनम
नुकूलं विरहमिवापनयामि पयोधररोधकमुरसि दुकूलं ३ क्षण० प्रियपरिरंभणरभसवलितमिव पुलकितमन्य
दुरापं मदुरसि कुचकलसं विनिवेशय शोषय मनसिजतापं ४ क्षण० अधरसुधारसमुपनय भामिनि जी
वय मृतमिव दासं त्वयि विनिहितमनसं विरहानलदग्धवपुषमविलासं ५ क्षण० शशिमुखि मुखरय मणिर
मनुगुणा सनागुणकंठविनादं श्रुतियुगलेपिकुरुतविकलेमम समय विरादवसादं ६ क्षण० मामतिविफलरुषा वि पु
कलीकृतमवलोकितुमधुनेदं मीलति लज्जितमिव नयनं तव विरम विसृजरतिखेदं ७ क्षण० श्रीजयदेव
भणितमिदमनुपदनिगदितमधुरिपु मोदं जनयतु रसिकजनेषु मनोरमरतिरसभावविनोदं ८ क्षण० प्रत्यू
हः पुलकांकुरेण निविडाश्लेषे निमेषेणु [illegible] व क्रीडाकूतविलोकितेऽधरसुधापाने कथानर्मभिः आनंदा

धिगमेन मन्मथकलायुद्धेपियस्मिन्नभूदुद्भूतः सतयोर्वभूवललितारंभः प्रियंभावुकः १ दोर्भ्यां संयमितः पयोध
रभरेणापीडितः पाणिजैराविद्धदशनैः क्षताधरपुटः श्रोणीतटेनाहतः हस्तेनानमितः कचेधरमधुस्यंदेन सं
मोहितः कांतः कामपि तृप्तिमाप तदहो कामस्य वामागतिः॥२॥ मारांके रतिकेलिसंकुलरणारंभे तया साहसं
प्रायः कांतजयाय किंचिदुपरि प्रारंभि यत्संभ्रमात् निःस्पंदजघनस्थली शिथिलिता दोर्वल्लिरुत्कंपितं व
क्षोन्मीलितमक्षि पौरुषरसः स्त्रीणां कुतः सिध्यति ३ तस्याः पाटलपाणिजांकितमुरो निद्राकषाये दृशौ नि
र्धौताधरशोणिमा विलुलिताः स्रस्तस्रजो मूर्द्धजाः कांचीदामदरश्लथांचलमिति प्रातर्निखातैर्दृशोरेभिःका स्या
मशरैस्तदद्भुतमभूत्पत्युर्मनःकीलितं ४ अथ कांतं रतिश्रांतमपि मंडनवांछया जगाद माधवं मुग्धा राधा
स्वाधीनभर्तृका ५ रामकरीरागेमठताले कुरु यदुनंदन चंदनशिशिरतरेण करेण पयोधरे मृगमदपत्र
कमत्र मनोभवमंगलकलशसहोदरे १ निजगाद सा यदुनंदने क्रीडति हृदयानंदे ध्रुवपदं अलिकुलख
जनगंजनसंजनकं रतिनायकसायकमोचने त्वदधरचुंबनलंबितकज्जलमुज्ज्वलय प्रियलोचने २ निज० रामः

ह२

१८

नयनकुरंगतरंगविकाशनिरासकरेश्रुतिमंडले मनसिजपाशविलासधरेशुभवेशनिवेशयकुंडले ३ निज० भ्रमरच
यंरचयंतमुपरिरुचिरंसुचिरंममसन्मुखे। जितकमलेविमलेपरिकर्मयनर्मजनकमलकंमुखे ४ निज० मृग
मदरसवलितंललितंकुरुतिलकमलिकरजनीकरे विहितकलंककलंकमलाननविश्रमितश्रमशीकरे ५ निज०
गादसादु० ममरुचिरेचिकुरेकुरुमानदमानसजध्वजचामरे रतिगलितेललितेकुसुमानिशिखंडिशिखंडक
१स डामरे ६ निजगाद० सर[illegible]घनेजघनेममशंबरदारणवारण[illegible]रे मणिरसनावसनाभरणानिशुभाशय
वासयसुंदरे ७ निजगाद० श्रीजयदेववचसिजयदे[illegible]हृदयंकुरुमंडने हरिचरणस्मरणामृतनिर्मितकलि
कलुषज्वरखंडने ८ निजगादसायदुनंदने रचयकुचयोः पत्रंचित्रंकुरुष्वकपोलयोर्घटयजघनेकांचीमं[illegible] डु
स्रजंकबरीभरे कलयवलयश्रेणींपाणौपदेकुरुनूपुराविति निग[illegible]दितः प्रीतः पीतांबरोपितथाकरोत ९ यद्गां
धर्वकलासुकौशलमनुध्यानंचयद्वैष्णवंयच्छृंगारविवेकतत्वमपियत्काव्येषुलीलायितं तत्सर्वंजयदेवपंडित

हृदयं

पं.नं ४२५८

गीत गोविन्द

कैवेः कृष्णैकतानात्मनः स्व[illegible]दं परिशोधयंतु सुधियः श्रीगीतगोविंदतः २ इति श्रीजयदेवकविविरचिते गीतगोविंदे स्वा
धीनभर्तृकावर्णनो नाम द्वादशः सर्गः गुर्जरीरागे पुरमथनमौलिवरमंडुकेरकामुके वहसितकुवार रितत रंगे
हरिचरणनखविधुरगलदंतमिगेता ब्रह्मजलपात्रसंगे १ नमोदेवि गंगे हर निखिलमघमलकानंदे ध्रुवपदं०
त्यमसि जनपावनी वसुरुदधिगामिनी सततम. पि सकृदतफलसारे केनकागिरिलंविता सकलमुनिवंदिता हर[illegible]
कुटसितकुसुममाले २ नमो० तीर्थवरकारिणी सगरजोद्धारिणी हिमशैलपाषाणभेदे पावयसि नागरं दुर
सिसागरं संगता विंध्यगिरिपादे ३ नमो० शुभसलिलनिर्झरपुलिनसुय कुर्वतां तव नाम निर्मला लापं वीक्षिता
चिंतिता पीता वगाहिता मज्जतामपहरसि तापं ४ नमो० इह निखिलमुनिगणोरिह निखिलसुरगणोरिह नि
खिलवेदैरुदारे स्तूयसे पीयसे ज्जहुमुनिकन्यके गीयसे संसार तारे ५. नमो० गंडकजलमिश्रसतता
यहिमकरमकरगंभीरतोये तटनिसुरसिंधुर सिपरलोकबंधुरसि सुरसदनसाधनोपाये ६ नमो०

४२५३

१३ नैषधचरितम्

निशा [illegible]

[illegible] स्तवचना [illegible] [illegible] मगपदे [illegible]

[illegible] निषधा [illegible]

१

श्रीगणेशायनमः॥ ॥निपीययस्यक्षितिरक्षिणःकथास्तथाद्रियन्तेनबुधाःसुधामपि॥नलःसितछत्रितकीर्तिमण्डलःस
राशिरासीन्महसांमहोज्वलः॥१॥रसैःकथायस्यसुधावधीरिणीनलःसभूजानिरभूद्गुणाद्भुतः॥सुवर्णदण्डैकसितातपत्रि
तज्वलत्प्रतापावलिकीर्तिमण्डलः॥२॥पवित्रमत्रातनुतेजगद्युगेस्मृतारसक्षालनयेवयत्कथा॥कथंनसामद्गिरमाविलाम
पिस्वसेविनीमेवपवित्रयिष्यति॥३॥अधीतिबोधाचरणप्रचारणैर्दशाश्चतस्रःप्रणयन्नुपाधिभिः॥चतुर्दशत्वंकृतवान्कुतः
स्वयंनवेद्मिविद्यासुचतुर्दशस्वयम्॥४॥अमुष्यविद्यारसनाग्रनर्तकीत्रयीवनीताङ्गगुणेनविस्तरम्॥अगाहताष्टादशतांजिगी
षयानवद्वयद्वीपपृथग्जयश्रियाम्॥५॥दिगीशवृन्दांशविभूतिरीशितादिशांसकामप्रसरावरोधिनीम्॥बभारशास्त्राणिदृशं
द्वयाधिकांनिजत्रिनेत्रावतरत्वबोधिकाम्॥६॥पदैश्चतुर्भिःसुकृतेस्थिरीकृतेकृतेमुनाकेनतपःप्रपेदिरे॥भुवंयदेकां
घ्रिकनिष्ठयास्पृशन्दधावधर्मोपिकृशःस्तपस्विताम्॥७॥यदस्ययात्रासुबलोद्धतंरजःस्फुरत्प्रतापानलधूममं
जिम॥तदेवगत्वापतितंसुधांबुधौदधातिपंकीभवदंकतांविधौ॥८॥स्फुरद्धनुर्निःस्वनतद्घनाशुगप्रगल्भवृष्टिव्य

नै०
१

यिजस्य संगरे ॥ निजस्य तेजःशिखिनः परःशता वितेनुरिंगालमिवायशः परे ९ अनल्पदग्धारिपुरानलोज्ज्वलैर्निज
प्रतापैर्वलयं ज्वलद्भुवः ॥ प्रदक्षिणीकृत्य जयाय सृष्टया रराज नीराजनया स राजघः १० निवारितास्तेन महीत
लेखिले निरीतिभावं गमितेतिवृष्टयः ॥ न तत्यजुर्नूनमनन्यविश्रमाः प्रतीपभूपालमृगीदृशां दृशः ११ सितांशुव
र्णैर्वयति स्म तद्गुणैर्महासिवेम्नः सहकृत्वरी बहुम् ॥ दिगंगनांगाभरणं रणांगणे यशःपटं तद्भटचातुरीतुरी १२ प्रती
पभूपैरिव किं ततो भिया विरुद्धधर्मैरपि भेतृतोज्झिता ॥ अमित्रजिन्मित्रजिदोजसा स यद्विचारदृक्चारदृगप्यवर्तत १३
तदोजसस्तद्यशसः स्थिताविमौ वृथेति चित्ते कुरुते यदा यदा ॥ तनोति भानोः परिवेषकैतवात्तदा विधिः कुंडलनां वि
धोरपि १४ अयं दरिद्रो भवितेति वैधसीं लिपिं ललाटेर्थिजनस्य जाग्रतीम् ॥ मृषा न चक्रेल्पितकल्पपादपः प्रणी

१

नै.ध.
२

यशाद्रिदरिद्रतांनलः २५ विभज्यमेरुर्नयदर्थिसात्कृतोनसिंधुरुत्सर्गजलव्ययैर्मरुः॥अमानितत्तेननिजायशोयुगंद्विफा
लबद्धाश्चिकुराःशिरस्थितम् २६ अजस्रमभ्यासमुपेयुषासमंमुदैवदेवःकविनाबुधेनच॥दधौपटीयान्समयन्नयन्नयं
दिनेश्वरश्रीरुदयंदिनेदिने २७ अधोविधानात्कमलप्रवालयोःशिरःसुदानादखिलक्षमाभुजाम्॥पुरेदमूर्द्धंभवतीति
वेधसापदंकिमस्याङ्कितमूर्द्धरेखया २८ जगज्जयन्तेनचकोशमक्षयंप्रणीतवान्शैशवशेषवानयम्॥सखारतीशस्यऋ
तुर्यथावनंवपुस्तथालिङ्गदथास्ययौवनं २९ अधारिपद्मेषुतदंघ्रिणाघृणाक्वतच्छयच्छायलवोपिपल्लवे॥तदास्यदा
स्येपिगतोधिकारितांनशारदःपार्वणशार्वरीश्वरः ३० किमस्यलोम्नांकपटेनकोटिभिर्विधिर्नलेखाभिरजीगणद्गुणान्.नरोम
कूपोघमिषाज्जगत्कृताकृताश्चकिंदूषणशून्यबिन्दवः ३१ अमुष्यदोर्भ्यामरिदुर्गलुंठनेध्रुवंगृहीतार्गलदीर्घपीनता॥
उरःश्रियातत्रचगोपुरस्फुरत्कपाटदुर्धर्षतिरःप्रसारिता ३२ स्वकेलिलेशस्मितनिर्जितेन्दुनोनिजांशदृक्तर्जितप
द्मसंपदः॥ अतद्वयीजित्वरसुन्दरान्तरेनतन्मुखस्यप्रतिमाचराचरे ३३ सरोरुहंतस्य दृ

रामः
२

कामतुल्यश्रियं

शैवतजितं जिताः स्मितेनैव विभोरपि श्रियः कुतः परं भव्यमहो महीयसी तदाननस्योपमितौ दरिद्रता २४ स्व
वालभारस्य तदुत्तमांगजैः समं चमर्येव तुलाभिलाषिणः अनागसे शंसति वालचापलं पुनः पुनः पुच्छवि
लोलनच्छलात् २५ महीभृतस्तस्य च मन्मथश्रियां निजस्य चित्तस्य च तं प्रतीछया द्विधा नृपे तत्र जगत्त्रयीभुवां
नतभ्रुवां मन्मथविभ्रमोऽभवत् २६ निमीलनभ्रंशजुषा दृशा भृशं निपीय यस्तं त्रिदशीभिरर्जितः अमूस्तमभ्या
सभरं विवृण्वते निमेषनिःस्वैरधुनापि लोचनैः २७ अदस्तदाकर्णि फलाढ्यजीवितं दृशोर्द्वयं नस्तदवीक्षि चा ३
फलं इति स्म चक्षुःश्रवसां प्रिया नले स्तुवंति निंदंति हृदा तदात्मनः २८ विलोकयंतीभिरजस्रभावना व
लादमुं नेत्रनिमीलनेष्वपि अलंभि मर्त्याभिरमुष्य दर्शने न विघ्नलेशोऽपि निमेषनिर्मितः २९ न का निशि स्वप्न स्त्रियः२
गतं ददर्श तं जगाद गोत्रस्खलिते च का न तं तदात्मताध्यातधवा रते च का चकार वा न स्वमनोभवोद्भवं ३० श्रिया ५
स्य योग्याहमिति स्वमीक्षितुं करे तमालोक्य सुरूपया धृतः विहाय भैमीमपदर्प्यया कया न दर्पणः श्वासमली

नलं१

विना
सर्वस्त्रियप निर्मितं२

१

वलेः पुत्रस्य वाणस्य पुरम्

नगरं

नै. ५ मसः कृतः ३१ यथोह्यमानः खलु भोगभोजिना प्रसह्य वैरोचनिजस्य पत्तनं विदर्भजाया मदनस्तथा मनो
३ नलावरुद्धं वयसैव वेशितः ३२ नृपेनुरूपे निजरूपसंपदां दिदेश तस्मिन्बहुशः श्रुतिं गते विशिष्य सा भी
मनरेंद्रनंदिनी मनोभवाज्ञैकवशंवदं मनुः ३३ उपासनामेत्य पितुः स्म रज्यते दिने दिने सावसरेषु वंदिनां
८ पठत्सु तेषु प्रतिभूपतीनलं विनिद्ररोमाजनि शृण्वती नलं ३४ कथाप्रसंगेषु मिथः सखीमुखात्तृणेपि
न्या तन्व्या नलनामनि श्रुते द्रुतं विधूयान्यदभूयतानया मुदा तदाकर्णनसज्जकर्णया ३५ स्मरात्परासोरनिमे
४ प्रयोज्येन जनेन षलोचनाद्बिभेमि तद्भिन्नमुदाहरेदिति सा जनेन यूनः स्तुवता तदास्पदे निदर्शनं नैषधमभ्यषेचयत् ३६ नल कामस्य रै ४
स्य पृष्टा निषधागतान्गुणान्मिषेण दूतद्विजवंदिचारणाः निपीय तत्कीर्तिकथामथानया चिराय तस्थे विम उपमानं ४
नायमानया ३७ प्रियंप्रियां च त्रिजगज्जयिश्रियौ लिखाधिलीलागृहभित्तिकावपि इति स्म सा कारुवरेण लेखि राम.
लेखितं नलस्य च स्वस्य च सख्यमीक्षते ३८ मनोरथेन स्वपतीकृतं नलं निशि क्व सा न स्वपती स्म पश्यति अदृ ३

नं२

(अन्यत्र कार्यं दृष्टं मित्रं त्वियुक्तं) १ नः तरुण्यान् ४ मि२ कथाः
न्यस्कां ५

ाग्रतावस्तास्व ऋावर्त्तसु भु।मावस्ता१

अकंदुरं

निमीलितादक्षियुगाच्च निद्रयो हृदोऽपि बाह्येन्द्रियमौनमुद्रितात्॥ अदर्शि संगोप्य कदाप्यवीक्षितो रहस्यमस्याः समहन्महीपतिः ३९

मुद्रितात्

ऽहि१

ष्टमप्यर्थमदृष्टवैभवात्करोति सुप्तिर्जनदर्शनातिथिं ३९ निमीलितादक्षियुगाच्च निद्रया हृदोऽपि बाह्ये
न्द्रियमौनमुद्रितात् अदर्शि संगोप्य कदाप्यवीक्षितो रहस्यमस्याः समहन्महीपतिः ४० अहो अहोभिर्महि
महत्वं मा हिमागमेऽप्यभिप्रपेदे प्रति तां स्मरार्दितां तपर्त्तुपूर्त्तावपि मेदसां भराः विभावरीभिर्बिभरांबभूविरे ४१ स्व
कान्तिकीर्त्तिव्रजमौक्तिकस्रजः श्रयंतमंतर्घटनागुणश्रियं कदाचिदस्या युवधैर्यलोपिनं नलोऽपि लोकाद
शृणोद्गुणोत्करं ४२ तमेव लब्ध्वावसरं ततः स्मरः शरीरशोभाजयजातमत्सरः अमोघशक्त्या निजयैव मू
र्त्तया तया विनिर्जेतुमियेष नैषधं ४३ अकारि तेन श्रवणातिथिर्गुणः क्षमाभुजा भीमनृपात्मजालयः त व४
दुच्चधैर्यव्ययसंहितेषुणा स्मरेण च स्वात्मशरासनाश्रयः ४४ अमुष्य धीरस्य जयाय साहसी तदा खलु
ज्यां विशिखैः सनाथयन् निमज्जयामास यशांसि संशये स्मरस्त्रिलोकीविजयार्जितान्यपि ४५ अनेन भै
मीं घ[illegible]यिष्यतस्तथा विधेरवंध्येच्छतया व्यलासि तत् अभेदि तत्तादृगनंगमार्गणै[illegible]दस्य पौष्पैरपि धैर्यकंचु

८१

र्य

१

नै. ४० कं ४६ किमन्यदद्यापियदस्त्रतापितः पितामहोवारिजमाश्रयत्यहो स्मरंतनुछायतयातमात्मनःशशाकं
४ शंकेसननलंघितुंनलः ४७ उरोभुवाकुंभयुगेनजृंभितं नवोपहारेणवयस्कृतेनकिं त्रपासरिदुर्गमपिप्रती लज्जा२२
र्यसानलस्यतन्वीहृदयंविवेशयत् ४८ अपह्नुवानस्यजनाययन्निजामधीरतामस्यकृतंमनोभुवा अबोधि
तज्जागरदुःखसाक्षिणीनिशाचशय्याचशशांककोमला ४९ स्मरोपतप्तोपिभृशंनसप्रभुर्विदर्भराजंतनुजा स४
मयाचत त्यजंत्यसून्शर्मचमानिनोवरंत्यजंतिनत्वेकमयाचितव्रतं ५० मृषाविषादाभिनयादयंक्वचिज्जुगो
पनिश्वासततिंवियोगजां विलेपनस्याधिकचंद्रभागताविभावनाच्चापललापपांडुतां ५१ शशाकनिह्नोतुम
भाग्येन३ नेनतत्प्रियामयंबभाषेयदलीकवीक्षितां समाजएवालपितासुवैणिकैर्मुमूर्छयत्पंचममूर्छनासुच ५२
अवापसापत्रपतांसभूपतिर्जितेंद्रियाणांधुरिकीर्तितस्थितिः असंवरेशंवरवैरिविक्रमेक्रमेणतत्रस्फुटता शाम०
मुपेयुषि ५३ अलंनलंरोद्धुमिहाभवन्नमीगुणाविवेकप्रमुखानचापलं स्मरःसरत्यामनिरुद्धमेवयत्सृजत्ययं ४

लज्जासाय त्रपान्यत

भमीकिला

४

निगालस्कन्धको
देवाय

सर्गनिसर्गाईदृशः ५४ अनंगचिह्नं सविनाशशाकनोयदासितुंसंसदियत्नवानपि क्षणंतदारामवि
हारकैतवान्निषेवितुंदेशमियेषनैषधः ॥५५॥ अथ श्रियाभर्त्सितमत्स्यलांछनः समंवयस्यैः स्वरहस्यवेदि
भिः पुरोपकंठोपवनंकिलेक्षितादिदेशयानायनिदेशकारिणः ५६ अमीततस्तस्यविभूषितंसितंजवेपि
मानेपिचपौरुषाधिकं उपाहरन्नश्वमजस्रचंचलैः खुरांचलैः क्षोदितमंदुरोदरं ५७ अथांतरेणावटुगामि
नाध्वनानिशीथिनीनाथमहःसहोदरैः निगालगाद्देवमणेरिवोत्थितैर्विराजितंकेसरकेशरश्मिभिः
५८ अजस्रभूमीतटकुट्टनोद्गतैरुपास्यमानंचरणेषुरेणुभिः रयप्रकर्षाध्ययनार्थमागतैर्जनस्यचेतोभि
रिवाणिमांकितैः ५९ चलाचलप्रोथतयामहीभृते स्ववेगदर्पानिववक्तुमुत्सुकं अलंगिरावेदकिलां
यमाशयंस्वयंहयस्येतिचमौनमास्थितं ६० महारथस्याध्वनिचक्रवर्तिनः परानपेक्षोद्वहनाद्यशःसितं रदाव
दातांशुमिषादनीदृशंहसंतमंतर्बलमर्वतांहरैः ६१ सितत्विषश्चंचलतामुपेयुषो मिषेणपुच्छस्यचकेसरस्य

५वाजिस्कन्धम्

चे स्फुटं चलच्चामरपुच्छचिह्नैर्निकृत्तवानं निजवाजिराजतां ॥६२॥ अपि द्विजिह्वाभ्यवहारपौरुषे मुखानुष
क्तायतवल्गुवल्लया उपेयिवांसं प्रतिमल्लतां रयस्मये जितस्य प्रसभं गरुत्मतः ॥६३॥ स सिंधुजं शीतमहःसहो
दरं हरंतमुच्चैःश्रवसः श्रियं हयं जिताखिलक्ष्माभृदनल्पलोचनस्तमारुरोहक्षितिपाकशासनः ॥६४॥ सम
मिः फालकं निजामयूखा इव तीक्ष्णदीधितेः स्फुटारविंदांकितपाणिपंकजं तमश्ववारा जवनाश्वयायिनं प्र
काशरूपा मनुजेशमन्वयुः ॥६५॥ चलन्नलंकृत्य महारयं हयं स्ववाहवाहोचितवेषपेशलः प्रमोदनिःस्पंदतराक्षि
पक्ष्मभिर्व्यलोकि लोकैर्नगरालयैर्नलः ॥६६॥ क्षणादथैष क्षणदापतिप्रभः प्रभंजनाध्येयजवेन वाजिना स
हैव ताभिर्जनदृष्टिवृष्टिभिर्बहिः पुरोऽभूत्पुरुहूतपौरुषः ॥६७॥ ततः प्रतीच्छ प्रहरेति भाषिणी परस्परोल्लासित
शल्यपल्लवे मृधान्मृधं सादिबले कुतूहलान्नलस्य नासीरगते वितेनतुः ॥६८॥ प्रयातुमस्माकमियं कियत्पदं धरा
तदंभोधिरपि स्थलायतां इतीव वाहैर्निजवेगदर्पितैः पयोधिरोधक्षममुद्धतं रजः ॥६९॥ हरेर्यदक्रामि पदैककेन

मिश्र्यपृधं

सेनाग्रभागे गतैः

ग्रोवोक्षि १

रि२

स्वैपदैश्चन्तभिः क्रमशोऽपितस्तुतः अपाहरीराशिमितिनश्रितानननैर्न्यगान्निनौर्ह्दैनमःकलकामैः १० नमूचरोस्तस्य
नृपस्यमादिनोजितोक्रि पुष्पहृतयैवसंभवा विहारदेशंसमवाप्यमंडलीमकारयन्नं न्नुरंगमानपि ११ हिम
द्विरर्वोस्यविलं पितोदिशोयशोभिरेवाभ्रिरकाशिगोष्ठदं इतिविधारोमवधीयमंडलीक्रियाश्रियामंडितुरंगमैः स्थ
लौ १२ स्वीकरस्वाकृहृपेनयाभ्रमीनिजातपद्मस्यतलस्थलेनलः महतिमिमयापिनताःरुशिकृतैवितत्यवाम्या
मयचकंचेक्रमाः १३ विवेशगत्वामहिलामकाननंततःक्रमाक्रोशिपतिर्भुजिष्ठया प्रवालरागकुरितैरु
षुस्वयाहारिघनछायामितोमीसोनिधिं १४ वनांतपर्यंतभुवेत्यसेस्वहैकमेणोतुस्मिन्नवतीर्णहकाष्ठ मवन्नि
हापिपकारैः पुरोक्रमोमत्तभ्रजहंभुममाञ्ज्वभुमिः १५ ततःप्रसन्नेनचफलेनमञ्जुलेनसंमुखस्थाञ्जलिनाजना
धिपः निवेद्यमानंवनपालपाणिनाव्यलोकयत्काननकाममतीयकं १६ फलानिपुष्पाणिचपल्लवेकरेवयोति
मातोद्गतवानवेपितैः स्थितैःसमादायमहर्षिलांइकाहनेंतदातिथ्यमशिक्षिशास्विभिः १७ विविनिःप्रपन्नालिगाता

रमणीयाये ३

कंपिते१

स्तनगहिदेवपूजनराहे१

२ आत्मा साह्यकारः फलं तस्य कथनं स्थानं तु रीयावस्था लक्षणं तस्मात्च्युतं विषयेषु स्वलु रागयुक्तं हृतं तस्मिन्नविंशतम् का: ल ग्यालुक

मिषमावकाबराशि४ नलेन६ दिग्गुणे२ निप्पसे२

नै.४० लिकैतवान्मृगांकचूडामणिवर्ज्जनार्ज्जितं दधानमाशासु चरिष्णु दुर्यशः सकौतुकी तत्र ददर्श केतकं ॥७७॥ वि

६ योगभाजांहृदि कंटकैः कटुर्निधीयसे कर्णिशरः स्मरेण यत् ततो दुराकर्षतया तदंतकृद्विगीयसे मन्मथदेह

स्सहायेन३ दाहिना ॥७८॥ त्वदग्रसूच्या सचिवेन कामिनो मनोभवः सीव्यति दुर्यशःपटौ स्फुटं चपत्रैः करपत्रमूर्त्तिभिर्वियो

पुष्पे४ गिहृद्दारुणि दारुणायते ॥७९॥ धनुर्मधुस्विन्नकरोपि भीमजापरं परागैस्तव धूलिहस्तयन् प्रसूनधन्वा शरसा

त्करोति मामिति क्रुधाक्रुश्यत तेन केतकं ॥८०॥ विदर्भसुभ्रूस्तनतुंगताप्तये घटानिवापश्यदलं

आनेष्य५ तपस्यतः फलानि धूमस्य धयानधोमुखान्स दाडिमे दोहदधूपिनि द्रुमे ॥८१॥ वियोगिनीमैक्षत दाडिमीमसौ

दोहदाहिता रसात्तृ६ प्रियस्मृतेः स्पष्टमुदीतकंटकां फलस्तनस्थानविदीर्णरागिहृद्विशच्छुकास्यस्मरकिंशुकाशुगां ॥८२॥ स्मरा

र्द्धचंद्रेषुनिभे क्रशीयसां स्फुटं पलाशेध्वजुषां पलाशनात् स वृंतमालोकत खेदमेदुरं वियोगिहृत्खंडिनि का

दृष्टिरत्नपार्श्व स्थोकृष्टं मांसं तत् सा जातं१ लखंडजं ॥८३॥ नवा लता गंधवहेन चुंबिता करंबितांगी मकरंदशीकरैः दृशा नृपेण स्मितशोभिकुड्मला दराद

वायुना१ स्तब्धा१ मिश्रितं१

देववाचः तामि:

आस्यां ... पाः

स्मरकिंशुकाशु

गायस्यार

प्राप्तये६

मध्यो३

स्मारकं३

नाम॰

वृंतप्रसव

बंधनं२

खंडमिवातभ्रुस्पष्टे हार

प्रीतिशयितफलादिसमृद्धिर्येन तद्दोहदं४

पलाशपुष्पाणीव आशुगा यस्यास्तां३

अर्धाद्धियोगिहृदि२

कामदेव२ पूजार्थी२ कोकिलात्२ कुसती३

उपलक्षितेन ग्रजर्थती

राम्मोदारकं पिनीपपे [illegible] विविक्ततां पाथपतंगाहिं सुनैरपुरापकर्मा गणेलिकलकलकुलाते विलोकयंश्चंपककोर-

महादेवाय२ कावलीः संशं वृणोर्विलिंदीपिकाइव [illegible] श्रमन्ततो सौक्रान्त मेघुंगभगंधरागमृधं करतुं वियोगिनां स्मरेगाढु-

केषुपुरां पुरायैन्तदंगमस्मैवंशरोषु संगतं [illegible] पिकादनेशटावति भृंगझंकारैर्दशासुदंवक्ष्मसुतु वियोगिनां ॥

। कान्तास्थयाम्नूनकरभ्रमारितां दृद्रुशो स्वनः स्थलपद्मिनीनलः [illegible] रसालशालः समदृश्यतोन्तस्फुरद्वि- आम्रवृक्षाः४

ग्रद् रेफारवरोषहुंकृतिः समीरलोलैर्मुकुलैर्वियोगिनैजनाय दिग्नांत्रिवंत जंभनाभिर्यं [illegible] दिने दिने त्वं तनुरेधि कं- रे३व्विप

ठनः कन्तर्मुहुर्छेचनापमूर्छे च इतीवपांथान्नापवः पिकाद्विजालारवदमेक्लिष्टमलोहितेकुणालू [illegible] अलिभ्रि- भ्रमरपंक्त्या४

उद्योग२ याकुष्मलेषु स्वशोषरांनिपायवांछेदमधीरपाथियो सहमकेतं शिपदेविवियोगिनांसुदानमौनं किंतवानशंकेन ॥ सर्षीनवा२

[illegible] गलत्परागांधुमिभंगिभिः पतत्रसक्तभृंगावलिनागकेसरं समीरनाराचनिधृषेरासवलज्ज्वलत्कारांशगा- चकितवान्२

र्णामिवं व्यलोकयत [illegible] तदंगमुद्दिश्यमृगंषिपातुकाः शिलीमुखावलीः कुसुममोहुगास्पशाः स्वचापदुर्निर्गतमा

२भ्रमरवनावि हेष्टाल२ व्रिर्यक्कि२ नागकेसरपुष्पं२ मारकामदेव२

शोभेर

र्गता भ्रमात्स्मरः स्वनंङीरवल्लोललज्जितः ९४ मरुल्ललत्पल्लवकंटकैः क्षतं समुच्चरच्चंदनसारसौरभं सवार
नारीकुचसंचितोपमं ददर्श मालूरफलं पचेलिमं ९५ युवद्वयीचित्तनिमज्जनोचितप्रसूनशून्यांतरगर्भगह्व
रं स्मरेषुधीकृत्य धिया भयांधया स पाटलायाः स्तवकं प्रकंपितः ९६ मुनिद्रुमः कोरकितः शितिद्युतिर्वने
मुनामन्यत सिंहिकासुतः तमिस्रपक्षत्रुटिकूटभक्षितं कलाकलापं किल वैधवं वमन् ९७ पुरो हठाक्षिप्तत
षारपांडुरच्छदावृतेर्वीरुधि बद्धविभ्रमाः मिलन्निमीलं ससृजुर्विलोकिता नभस्वतस्तं कुसुमेषु केलयः ९८
गतांयदुक्ष्मागतबद्धविशालतां द्रुमाः शिरोभिः फलगौरवेण तां कथं न धात्रीमतिमात्रनामितैः स वंदमानान
भिनंदति स्म तान् ९९ नृपाय तस्मै हिमितं वनानिलैः सुधीकृतं पुष्परसैरहर्महः विनिर्मितं केतकरेणुभिः सि
तं वियोगिने दत्त न कौमुदीमुदः १०० वियोगभाजोपि नृपस्य पश्यता तदेव साक्षादमृतांशुमाननं पिकेन रोषा
रुणचक्षुषा मुहुः कुहूरुताहूयत चंद्रवैरिणी १०१ अशोकमर्थान्वितनामताशया गता शरण्यं गृहशोचि

५२

नोधुनान्॥ अमन्यतांवृंतमिवैषपल्लवैः प्रतीपकामज्वलदस्त्रजालकं ॥१०१॥ विलासवापीतटवीचिवादनात्पि
कालिगीतैः शिखिलास्यलाघवात्॥ वनेपितौर्यत्रिकमारराध तं क्वभोगमाप्नोति न भाग्यभाग्जनः ॥१०२॥ तदद्य
मध्याप्यजनैर्नतद्वनैरशुकाविमुक्ताः परवत्तमस्तकवशे॥ त्वराभृतेनोपजगे श्रुमसारिकास्तयेवतस्पोतषगाखिनी
कृताः ॥१०४॥ इतीष्टगंधाढ्यमटन्नसौवनं पिकोपगीतोपिशुकस्तुतोपि वा॥ अविंदतामोदभरंवहिःस्थं विदर्भ
सुभ्रूविरहेणांतरं ॥१०५॥ कोरागमभिन्नंनिजकेतनंदधत्सुमालवालांबुनिवेशशंकया॥ व्यनक्तिसर्वर्तुघनेवने
मधुंस्मितश्रमद्योत्कुसुमैरिवस्मरः ॥१०६॥ लतावलालास्यकलागुरुस्तरुप्रसूनगंधोत्करपश्यतोहरः॥ असेवता
मुंमधुगंधवारिणा प्रणीतलीलाप्लवनोवनानिलः ॥१०७॥ अथस्वमादायभयेनमंथनाच्चिरत्नरत्नाधिकमु
च्छ्रितंविगातं॥ निलीयतस्मिन्निवसन्नपांनिधिर्वनेतडागोददृशेवनीभुजा ॥१०८॥ पयोधिलीनाध्रुवकाम्बुकाव
लीरदाननंतोरगपुच्छसच्छवी॥ जलाद्रिरूढस्यनतांतभूमिदोस्फुरालजालस्यमिषाद्दभारयः ॥१०९॥ असंततिस्रा

र

उ

यौ २ रश्यैरावतास्तोकामर्त्यदृशा
ह १

वापकुं१, नाडनै१

नै०ष० ८

तत्तुरंगमकुरंगस्फुरत्तुविंबोदयत्तुंवनेतुतयः वभौ चलद्धाविकैर्शांतशौणनैः सहस्रसूर्यैः स्ववसौसिवेस्त्रटई ११०
सितांबुजातां निवहच्छलेन योव्यमावलिश्यामलितोदरश्रियां तमः समच्छायकलंकसंकुलं कुलं सुधांशोर्वि
कूलंवहन्निव १११ रथांगभाजा कमलानुषंगिणा शिलीमुखस्तोमसखेन शार्ङ्गिणा सरोजिनीस्तंवकदंवके
तवोन्मगालशोभा ह्रिमुवानेयायिवः ११२ तरंगिणीरंकजुषः स्वच्छलभांतिरंगलेखाविभ्रमांबुसुदयः दर्पु
नैः कोकनदोघकोरकैर्धृतप्रवालांकुरसंचयस्थयः ११३ महीयसः पंकजमंडलस्य यः छलेन गौरस्य च मे
चकस्य च नलेनमेनेसलिलैर्निलीनयोस्त्विषं विमुंचतः [illegible] कालकूटयोः ११४ चलीकृतायदनगंगरि
गगौर वालशैवालजलताधरंपराः क्रमंदधुर्वीडवकूल्यगाडवस्थितिप्ररोहत्तमधूमधूमतां ११५ प्रकामभादित्स
मवाप्य कंटकैः करंवितामोदभरं विवृण्वती धृतस्फुटश्रीगृहविग्रहादिवापरोजिनीयत्स्वमगौमरायिता ११६
यदंबुपूरप्रतिविंबितायतिर्मरुत्तरंगोत्तरलोऽस्फुटद्रुमः निमज्ज्य मैनाकमहीभृतः सतस्ततान पक्षान्स्वभुवस्तः स

सच्चे

रविबु

रामः
८

पङ्क्तौ ११७ पयोधिलक्ष्मीमुषि केलिपल्वले रिरंसुहंसीकलनादसादरं स तत्र चित्रं विचरंतमंतिके हिरण्मयं
हंसमबोधि नैषधः ११८ प्रियासु बालासु रतक्षमासु च द्विपत्रितं पल्लवितं च बिभ्रतं स्मरार्जितं रागमहीरु
हांकुरं मिषेण चंच्वोश्चरणद्वयस्य च ११९ महीमहेंद्रस्तमवेक्ष्य स क्षणं शकुंतमेकांतमनोविनोदिनं
प्रियावियोगाद्विधुरोपि निर्भरं कुतूहलाक्रांतमना मनागभूत् अवश्यभव्येष्वनवग्रहग्रहा यया दिशा धा
वति वेधसः स्पृहा तृणेन वात्येव तयानुगम्यते जनस्य चित्तेन भृशावशात्मना १२१ अथावलंब्य क्षणमेक
पादिकां तदा निदद्रावुपपल्वलं खगः स तिर्यगावर्जितकंधरः शिरः पिधाय पक्षेण रतिक्लमालसः १२२
सनालमात्माननतानिर्जितप्रभं ह्रियानतं कांचनमंबुजन्म किं अबुद्ध तं विद्रुमदंडमंडितं स पीतमंभःप्रभुचामरं
च किं १२३ सकौतुकी कौतुककर्तुमिमानसो जिघृक्षया तस्य पतत्रिणो नृपः अवारुरोहाथ तुरंगमाद्बल
त्करेण च स्वाञ्जुवराञ्च वीरयन् १२४ कृतावरोहस्य हयादुपानहौ ततः पदे रेजतुरस्य बिभ्रती तयोः प्रवालैर्वन

क। भामात्र२

योत्तथांडुजैर्नियोद्धु कामैकिमुत्कुवर्म्मणा ॥ १२५ विधाय मूर्त्तिं कपटेन वामनीं स्वयं वलिध्वंसिविडंविनीमयं उ
पेतपार्श्वश्चरणेन मौनिना नृपः पतंगं समधत्त पाणिना १२६ तदात्तमात्मानमवेत्य संभ्रमात्पुनः पुनः प्रायस
दुत्प्लवाय सः गतो विरुत्योड्डयने निराशतां करौ निरोद्धुर्दशतिस्म केवलं ससंभ्रमोत्पातिपतत्कुलाकुलं १२७
सरः प्रपद्योत्कतयानुकंपितां तमूर्म्मिलोलैः पतगग्रहान्नृपं न्यवारयद्वारिरुहैः करैरिव १२८ पतत्रिणा त
द्रुचिरं विचिंतितः प्रियाः प्रयांत्याः प्रविहाय पल्लवं चलत्पदांभोरुहनूपुरोपमा चुकूजकूले कलहंसमंडली
१२९ न वासयोग्या वसुधेयमीदृशस्त्वमंगयस्याः पतिरुज्झितस्थितिः इति प्रहाय क्षितिमाश्रिता नभः ख
गास्तमाचुक्रुशुरारवैः खलु १३० न जातरूपछदजातरूपता द्विजस्य दृष्टेयमिति स्तुवन्मुहुः अवादि ते
नाथ समानसौकसा जनाधिनाथः करपंजरस्पृशा १३१ धिगस्तु तृष्णातरलं भवन्मनः समीक्ष्य पक्षान्मम
हेमजन्मनः तवार्णवस्येव तुषारसीकरैर्भवेदमीभिः कमलोदयः कियान् १३२ न केवलं प्राणिवधो वधो मम

पं.२

५ हंसस्यावे। श्रीहरटा॰भारस्यवलक्ष्मणा ५

सत्वदीक्षणाहिस्वमितांनरात्मनः किराहितंधर्मधनैर्निवर्हणांविशिष्यविश्वासजुषांद्विषामपि १३३ पदेपदे
सन्तिभटारणोत्कटानतेषुहिंसारसएषपूर्यते धिगीदृशंतेनृपतेकुविक्रमंकृपाश्रयेयःकृपणेपतत्रिणि
१३४ फलेनमूलेनचवारिभूरुहांमुनेरिवेत्थंममयस्यवृत्तयः त्वयाद्यतस्मिन्नपिदंडधारिणाकथंनपत्या
धरणीहृणीयते १३५ इतीदृशैस्तंविरचय्यवाङ्मयैःसचित्रवैलक्ष्यकृपंनृपंखगः दयासमुद्रेसतदाशये
तिथीचकारकारुण्यरसापगागिरः १३६ मदेकपुत्राजननीजरातुरानवप्रसूतिर्वरटातपस्विनी गतिस्तयो
रेषजनस्तमर्दयन्नहोविधेत्वांकरुणारुणद्धिनो १३७ मुहूर्तमात्रंभवनिंदयादयासखाःसखायःस्रवदश्रवो
मम निवृत्तिमेष्यंतिपरंदुरुत्तरस्त्वयैवमातःसुतशोकसागरः १३८ मदर्थसंदेशमृणालमंथरःप्रियःदूरइति :कियत्२
त्वयोदिते विलोकयंत्यारुदतोथपक्षिणःप्रियेसकीदृग्भवितातवक्षणः १३९ कथंविधातर्मयिपाणिपं
कजात्तवप्रियाशैत्यमृदुत्वशिल्पिनः वियोक्ष्यसेवल्लभयेतिनिर्गतालिपिर्ललाटंतपनिष्ठुराक्षरा १४० अयिस्व

४ पराग्यवं: २ प्रकारस्य ५ भक्षितुं ७ मर्यादः ३ कुलायोनीडमस्त्रिय

नै०४० पृथौरत्नानिकृतोपुमंममाद्यहृन्नांतमिमंवनोदितो मुखानिलोलाक्षिदिशामसंशयं दशापिशून्यानिविलोक

१० यिष्यसि १४१ ममैवशोकेनविदीर्णवक्षसा त्वयापिचित्रांगिविपद्यतेयदि तदस्मिदैवेनहतोपिहाहतः स्फु

टयतस्तेशिशवः १४२ तवापिहाहाविरहात्क्षुधाकुलाः कुलायकूलेषुविलुठ्यतैं चिरेणलब्धाबहुभिर्मनो

रथैर्गताःक्षणेनास्फुटितेक्षणाममं १४३ सुताःकमाहूयचिरायचुंकृतैर्विधायकंपाणिमुखानिकंप्रति

मूर्छां प्राप्य ५ ॥ कथासुशिष्यध्वमितिप्रमील्यसः स्रुतस्यसेकाद्बुबुधेनृपाश्रुणः १४४ इत्थममुंविलपंतममुंचद्दीनदया

लुतयावनिपालः रूपमदर्शिधृतोसियदर्थंगच्छयथेच्छमथेत्यभिधाय १४५ आनंदजास्रुभिरनुस्रियमाण

मार्गान्प्राक्शोकनिर्गमितनेत्रपयःप्रवाहान् चक्रेसचक्रनिभचंक्रमणच्छलेननीराजनांजनयतांनिजबांध

वानां १४६ ॥ ॥श्रीहर्षंकविराजराजिमुकुटालंकारहीरःसुतंश्रीहीरःसुषुवेजितेंद्रियचयंमामल्ल

देवीचयं तच्चिंतामणिमंत्रचिंतनफलेशृंगारभंग्यामहाकाव्येचारुणिनैषधीयचरितेसर्गोयमादिर्गतः ॥ ॥

खुन्नैः २

धात्रसंबंधि ३

रामः

१०

[illegible]

॥·अधिगत्यजगत्यधीश्वरादथमुक्तिं पुरुषोत्तमात्ततः वचसामपिगोचरोनयः सतमानंदमविंदतद्विजः १
अधुनीतखगःसनैकधातनुमुत्फुल्लतनूरुहीकृतां करयंत्रणदंतुरांतरे व्यलिखच्चंचुपुटेनपक्षती २
अयमेकतमेनपक्षतैरधिमध्योर्ध्वगजंघमङ्घ्रिणा स्खलनक्षणमेवशिश्रिये द्रुतकंडूयितमौलिरालयं ३
सगरुद्वनदुर्ग्रहान्तरकृइकीटाहृभातः सतः क्वचित् उत्तुदंतनुकंडुपं ऽपितैः पटुचंचुपुटकोटिकुट्टनैः ४
अयमेत्यतडागनीडजैर्लघुपर्यव्रियतोत्पतांकितैः उदडीयतवैकृतात्करग्रहजादस्यविकस्वरस्वरैः ५ द
धतोबहुशैवलक्ष्मतां धृतरक्ताब्जमधुव्रतंखगाः सनलस्ययपौकरंपुनःसरसः कोकनदभ्रमादिव ६ पत
गश्चिरकाललालनादतिविस्रंभमवापितोनुसः अतुलंविदधेकुतूहलं भुजमेतस्यभजन्महीभुजः ७ नृ
पमानसमिष्टमानसः सनिमज्जत्कुतुकामृतोर्मिषु अवलंबितकर्णशष्कुलीकलशीकंरचयन्नवोचत ८
मृगयानविगीयतेनृपैरपिधर्मागममर्मपारगैः स्मरसुंदरमांशयत्वजलत्वधर्मः सदयोदयोज्ज्वलैः ९ अवलस्व

पक्षिभिः ५

२

नै०ध० कुलाशिनोहंसान्विजतीन्दुमपीड्जिःस्वर्गाद् अनवद्यहारागादिनौन्नृगान्मृगयाघायतनभूम्नौघातां १०
११ यदवादिषमप्रियंनवप्रियमाधायतुतुष्टेरस्मितेन कृतमाननपसंत्सुरतिरोरभिहर्षाण्मृतसंगमोनिवं ११ उ
पनम्रमयाचितंहितंपरिहर्तुंनतवापिसांप्रतं करकल्पजनान्तराद्विधेःशुचितःप्रापिसमीहितोदयः १२ पत
गेनमयाजगत्पतेरुपकृत्यैनवेकिंप्रभूयते इतिवेद्मिनतुत्यजेतिमांतदपिप्रज्ञु पकर्तुमिन्द्रियैः १३ अचि | ४मानसिव्यथा
रादुपकर्तुराचरेदथवात्मौपयिकीमुपक्रियां पृथुरित्थमथाणुरस्तुसानविशेषेविदुषामिहग्रहः १४
भवितानविचारचारुचेत्तदपिश्रव्यमिदंमदीरितं खगवागियमित्यवेतोपिकिंनमुदंधास्यतिकारगौर
वं १५ सजयत्यरिसार्थसार्थकीकृतनामाकिलभीमभूपतिः यमवाप्यविदर्भभूःप्रभुंहसतिद्यामपिश
ना क्रभर्तृकां १६ दमनादमनंकुसेदुषस्तनयांतथ्यगिरस्तपोधनात् वरमापसदिष्टविष्टपत्रितयानन्य | गम०
सदृग्गुणोदयां १७ भुवनत्रयसुभ्रुवामसौदमयंतीकमनीयतामदं उदियाययतस्तनुश्रियादमयंतीतितती | ११

श्रालोहिह्योध्वनेहापि२ विष्टवेभुवनंजंतेर२

अंगनानामी

* हरिरिंग आपगा स्रवन्ती ५

उत्पन्नां २ अवधाने १ पश्चात्कृत २

३ मिथोदधे १८ श्रियमेवपरंधराधिपाद्गुणसिंधोरुदितामवेहितां व्यवधौवैपितौविधोःकलांहरचूडानिलयांन
वेदकः १९ चिकुरप्रकराजयंतितेविदुषीमूर्द्धनिसाविभर्त्तियान् पशुनाप्यपुरस्कृतेनतत्तुलनामिच्छतुचाम
रेणकः २० स्वदृशोर्जनयंतिसांत्वनांखुरकंडूयनकैतवान्मृगाः जितयोरुदयत्प्रमीलयोस्तदखर्वेक्षणशो
भयाभयात् २१ अपिलोकयुगेदृशावपिश्रुतदृष्टारमणीगुणाअपि श्रुतिगामितयादमस्वसुर्व्यतिभाते
सुतरांधराधिपे २२ नलिनंमलिनंविवृण्वतीपृषतीमस्पृशतीतदीक्षणे अपिखंजनमंजनांचितेविदधाते
रुचिगर्वदुर्विधं २३ अधरंकिलबिंबनामकंफलमस्मादितिभव्यमन्वयं लभतेधरबिंबइत्यदःपदमस्यार
दनछदंवदत २४ स्मरसारमिवेंदुमंडलंदमयंतीवदनायवेधसा कृतमध्यबिलंविलोक्यतेधृतगंभीरखनी
लिम २५ धृतलांछनगोमयांचनंविधुमालेपनपांडुरंविधिः भ्रमयत्युचितंविदर्भजाननतीराजनवर्द्धमानकं
२६ सुषमाविषयेपरीक्षणेनिखिलंपद्ममभाजितन्मुखात् अधुनापिनभंगलक्षणांसलिलोन्मज्जनमुज्झति

मातृपितृकु
ललक्ष्मसांधु
दरिदं६

खर्वोह्रस्वश्च
वामनः३

पक्ष्मकिंदृष्टि

आक्रामंग्रक्ता
शयतिप

खनी३

सुखमा परमा शोभा २ विवरिल छिद्रं१

पराजयलक्षणां१ सरावोवर्द्धमानकःइत्यमर२

२

केवलौ२

नै.ध. स्फुटं २७ धनुषी रतिपञ्चबाणयोरुदिते विश्वजयाय तद्भ्रुवौ नलिके न तदुच्चनासिके त्वयि नालीकविमुक्ति

१२ कामयोः २८ सदृशी तव शूर सा परं जलदुर्गस्थमृणालजिद्भुजा अपि मित्रजुषां सरोरुहां गृहयालुः करली

लयाश्रियः २९ वयसी शिशुतातदुत्तरे सुदृशि स्वाभिविधिं विधित्सुनी विधिनापि न रोमरेखया कृतसीम्नी प्र

विभज्य रज्यतः ३० अपि तद्वपुषि प्रसर्पतोर्गमिते कान्तिझरैरगाधतां स्मरयौवनयोः खलु द्वयोः प्लवकुम्भौ भ

वतः कुचावुभौ ३१ कलशे निजहेतुदण्डजः किमु चक्रभ्रमकारितागुणः स तदुच्चकुचौ भवन्प्रभाझरचक्र कलशाय

मध भ्रमिमातनोति यत् ३२ भजते खलु षण्मुखं शिखी चिकुरैर्निर्मितबर्हगर्हणः अपि जंभारिपुं दमस्वसुर्जितकुं ईर्ष्ये

भः कुचशोभयेभराट् ३३ उदरं नतमध्यपृष्ठतास्फुरदङ्गुष्ठपदेन मुष्टिना चतुरंगुलिमध्यनिर्गतत्रिवलिभ्राजि

कृतं दमस्वसुः ३४ उदरं परिमाति मुष्टिना कुतुकी कोपि दमस्वसुः किमु धृततच्चतुरंगुलीव यद्वलिभिर्भा राम.

ति सहेमकाञ्चिभिः ३५ रथ्युवर्त्तुलतन्निवकौ मिहिरस्यन्दनशिल्पशिक्षया विधिरेककचक्रचारिणं किमु १२ उदरं२

लाञ्छितः विधिनाः

दमयंतीपदत्वं२

स्रजंतिकिंस्तु१ कमले२ परिणाहो विस्तारस्त्वमरः१ सहंसकःपादकः२

नलकुबेर२

पत्रंवाहनपक्षयोर्हंसवरटयो३

वर्तते२

देवागनां१

कमले

सुदृशं२

दूरीकर्तुं४

निर्मिमीतेतिमात्सर्येण ३६ नलरूपयुगेनसुंदरीकिमुरंभांपरिणाहिनापरं तरुणीमपिजिष्णुरेवतांधनदा
पत्यैतपःफलस्तनीं ३७ जलजैरविसेवयेवयेपदमेतत्पदतामवापतुः क्रवमेत्यकृतैःसहंसकाकुरुतेस्ते
विधिपत्रदंपती ३८ श्रितपुण्यसरःसरित्कथंनसमाधिक्षपिताखिलक्रपं जलजंगतिमेतुमंजुलांदम
यंतीपदनाम्निजन्मनि ३९ सरसीःपरिशीलितुंमयागमिकर्मीकृतनैकनीवृता अतिथित्वमनायिसा
दृशोःसदसत्संशयगोचरोदरी ४० अवधूत्यदिवोपियौवनैर्नसहाधीतवतीमिमामहं कतमस्तुविधातुराश
शयेपतिरस्यावसतीत्यचिंतयं ४१ अनुरूपमिमंनिरूपयन्नथसर्वेष्वपिपूर्वपक्षतां युवसुव्यपनेतुमक्षमस्त
दिसिद्धांतधियंन्यवेशयं ४२ अनयाजनरूपसीमयाकृतसत्कारविशेषणस्य मे विरमध्यवलोकितायुपास
तिमोहृद्वेवतोंझचिस्मितं ४३ तव[illegible]धिवीरविराजतेपरंदमयंतीकिलकिंचितीकिल तरुणीस्तनएवदीप्य
तेमणिहारावलिरामणीयकं ४४ तवरूपमिदंतयाविनाविफलंपुष्पमिवावकेशिनः इयमृद्धधनानुयाव

केवल सौंदर्यं२

नै.४० नौ[illegible]सुवदास्तिकोंपिको ४५ अनयोस्सुरकाम्यमानयासहयोगःसुल[illegible]नेनत्वया घनसंवृतयांशुदा

१३ गृमैकुमुदेनैवनिशाकरत्विषा ४६ तदहंविदधेतथातथादमयंत्याःसविधेतवस्तवं हृदयेनिहितस्त्वयाभवा

न्नपिनेंद्रेणयथापनीयते ४७ तवसंमतिमेवकेवलामधिगंतुंधिगिहानिवेदितं भुवनेहिफलेनसाधवोनतु

कंठेननिजोपयोगितां ४८ तदिदंविशदंवचोमृतंपरिपीयाभ्युदितंद्विजाधिपात् अतितृप्ततयाविनिर्ममेस

तदुद्गारमिवस्मितंसितं ४९ परिमृज्यभुजाग्रजन्मनापतगंकोकनदेननैषधः मृदुतस्यमुदैरयद्गिरःप्रि

यवादामृतकूपकंठजाः ५० नतुलाविषयेतवाकृतिर्नवचोवर्त्मनितेसुशीलता त्वदुदाहरणाकृतौगुणाइति

सामुद्रिकसारमुद्रणा ५१ नहुवशंमयास्तुःपरंनुकिंगांगेपितावकीतथा नपरंपथिपक्षपातितानव

लंबेकिमुमादृशोपिसा ५२ भृशतापभृतामयाभवान्मरुदासादितुषारसारवान् धनिनामितरःसतांपु राम०

नर्गुणवत्संनिधिरेवसंनिधिः ५३ पततःक्षितिभोगतेवसाद्विजराजन्महमन्नोषधिर्मम अमुनातवसंनि १३

सामुद्रिकशास्त्रे एतादृशागुणाः नसंति ३ वायु ऽव्यरूपासंनिधि२

३ अत्र कुसामधेनी धूर्दिमठंनीकेथार२ ध्यो
निसंदिग्धे१ निश्चेरा१ अंतकरणेन१ विद्युमानेपि१ बक्रग्राहकेन१

तिनेन्तुस्त्वदृशैर्वोधिरातामैवेमितां ५४ अविलंविङ्षामैनाविलंस्तुस्त्वदांवस्त्वेत्त्वदावेपराणतां सविशेषेपिनस्तु
कृमसाक्रिणाविदनालेकुतिमानुम्रमोक्षिरणी ५५ अमितंमधुनिल्कुथामसम्रवाणशोनुराकाकृतांजनैः
मदनानलवोधनैर्भवत्त्वगधा व्याधिगंधवैर्थ्यधारिणः ५६ विषमोमलयाहिमंडली विषफूत्कारमयोमयो
हितः स्वगकालकलत्रदिग्भवः पवनस्त्वद्विरहानलेधनः ५७ इतिमाम्समसोनिशापतेः स्वगसंगाच्छति
यद्विनाधिपं किमुतानुतैस्त्ततः करैर्ममदाहापसंधैर्यतिरस्कारैः ५८ कुसुमानियदिस्मरेषवो नतुवज्रं वि
षवल्लिजानितत् हृदयंयदमूमुहन्नमूर्ममयद्वांतितरामतीतनून् ५९ यदिहांनववौनिमज्जतोममक
र्दपशराखिनीरधौ भवपोतइवोवलंवनं विधिनाकस्मिकसृष्टमं निधिः ६० अथवाभवतः प्रवर्त्तनान
कथंपिष्टमियंपिनष्टिनः स्वतएवसतांपरार्थता ग्रहणानांहियथायथार्थता ६१ तववत्मनिवर्ततांशि
वपुनर्स्तिं त्वरितंसमागमः अयिसाधयसाधयेप्सितंस्मरणीयाःसमयेवयंवयः ६२ इतितंसविहस्यभे

प्रतिध्यिकृतर
एतादृशेनम याथु
कर्मिकेर

२१ केनेकार शाष्ठानार

२

नै.च. र्यवान्नृपतिः स्मृतवाग्वृहस्पतिः अविशद्वनवेश्म विस्मितः स्मितलक्ष्मैः कुलहंसशंसितैः [illegible] अथभीमसु
१४ तावलोकनात्मफलं कर्तुमिहेहत्तदैवसः क्षितिमंडलमंडनायितं नगरं कुंडिनमंडजो ययौ [illegible] प्रथमं
गतंर्नम पथिलोचनातिथिं पथिकप्रार्थितसिद्धिशंसिनैः कलशांजलसंभृतं पुरः कलहंसः कलयांवभूव सः
गमनं अवलं ८५ अवलंव्य दिदृक्षयौवरैः क्रणाभिमाम्रपरमालसंगतैः सविलासवनैर्वनाश्रितः फलमैक्षिष्ट रसालसंगतं आम्रफलं दृष्ट्वा
आकाशस्य ८६ नभसः कलभैरुपासितं जलदैर्भूरितरक्रुपन्नगं स ददर्श पतंगपुंगवो विरपल्लवनांतरक्रुपन्नगं ८७ स ईप्सि
ययौ धुतपक्षतिः क्रणांक्रणाम्रधीयनइर्विभावनः विततीकृतनिस्स्वलछदः क्रणगोर्ध्वलोककदलकौतु
नु कैः ८८ तै[illegible]दा क्षितिधारयाग्र्याहृतयालोकविलोकनोंमसौ वृददेहेमकषत्रिवलीसत्कषपाषाणनि स्सर्ने२ कोः
भेनभस्तले ८९ विनमद्भिरधःस्थितैः खगैर्न्यटितिश्येनविघातशंकिभिः सनिरैक्षि हरौकयोपरिस्पंदनाका गा.०
रितपत्रपद्धतिः ९० ददृशेन जनेन यन्नसौ भुवितन्नाप्यमवेक्षितं क्षणात् दिवि दिक्षु वितानशीवकृषारशुवे १४

क्रपानामहस्वहृक्षाप पंक्तिंदयः सपाःयक्षिन्नसप

१३

गा३ दूराम्हक्वा रसोँ१

वे ग

गङ्गुनमुक्तहृदम्बरार्थः ७१ नवनंपथिशिश्रियेमुनाक्वचिदप्युत्तनाङ्गवाहृतैं नभसोत्वजर्मन्वकादितोगतिभेदश्र
मरङ्गुत्तोसृतैं ७२ अथभीमभुजेनपालितांनगरींमंजुरसौधराजितां पतगःसजगामहक्वाथहारशैलोप
मसौधराजितां ७३ दयितंप्रतियत्रसंततौरतिहासाइवरेजिरेभुवः स्फटिकोपलविग्रहागृहाःशशभृ
द्भिन्ननिरंकभित्तयः ७४ नृपनीलमणीगृहत्विषामुपधेर्यत्रभयेनभास्वतः शरणार्थमुवासरेप्यसदाव पास ६
न्मुदयन्नमंतमः ७५ सितदीप्रमणिप्रकल्पितेयदगारेहसदंकरोदसि निखिलान्निशिपूर्णिमातिथीनु
पतस्थौतिथिरेकिकातिथिः ७६ सुदतीजनमज्जनार्पितैर्घुसृणैर्यत्रकषायिताशया ननिशाखिलया
पिवापिकाप्रससादेयहिलेवभासिनी ७७ क्षणनीरवयाययानिशिश्रितवप्रावलियोगपट्टया मणिवेश्म
मयंस्मनिर्मलंकिमपिज्योतिरबाह्यमीक्षते ७८ विललासजलाशयोदरेक्वचनद्यौरनुविंबितैर्वया परिखाक
पटस्फुटस्फुरत्प्रतिबिंबानवलंबितांबुनि ७९ व्रज्ञदिवियद्गृहावलीचलचेलांचलदंडताडनाः व्यतरंकगणापवि

नै१

२

धृं

नै.४. श्रमंत्नृजनैर्हलिहृयालिकालानां ८० क्षितिगर्भधराम्बरालयैस्तलमध्योपरिवृत्तितां पृथक् जगतां ख
१५ लुयत्रखिलोद्गुतांजनिसारैर्निजचिह्नधारिभिः ८१ दधदंवुदनीलकंठतां वहदत्यच्छसुधोज्ज्वलंवपुः
कथमृच्छतुतेनामयत्नंक्षितिभृन्मंदिरमिंदुमौलितां ८२ वज्ररूपकशालभंजिकासुखवंइबुकलेकरं
कवः यदलेककसौधकंधराहरिभिःकुक्षिगताकृताइवं ८३ वलिसद्मदिवंसतत्थ्यमगुपरिस्मौहृदि
वोपिनारदः अधरीथकृतोप्ययैवमाविपरीतांजनिभूविभूषया ८४ प्रतिहट्टपथेघरट्टजात्पथिकाह्वा
नदसक्तुसौरभैः कलहान्नघनान्नदुत्थितादेषुनाप्युज्झतिघर्घरस्वरः ८५ वरणःकनकैमानिनीदिव
मंकादमराद्रिर्निर्मितो घनरत्नकपाटपक्षतिःपरिरभ्यानुनयंन्नुवासेपां ८६ अनलैःपरिवेषमेत्यया ज्वल स्प ४
दर्कोपलवप्रजन्मभिः उदयंलयमंतरारवेरवहद्वागात्रुरीपराद्यतो ८७ वज्रकंचुमशिर्वराटिकौगरा राम॰
नाटत्कारकर्कशोत्करैः हिमवालुकयाछवालुकैःपटुदध्यानेयदापणार्णवः ८८ यदगारघराट्टकुट्टि १५

मरकतादिंहूपलतुंदिलापयो मुमुचेनपतिव्रतोचितांप्रतिबिंबोदयमंबुगंगयो ८९ रुचयोस्तमितस्यभास्व
तःस्खलितायत्रनिरालयाःखलु अनुसायमभुर्विलेपनापणकश्मीरजपण्यवीथयः ९० विततंव
णिजापणेखिलंपणितंयत्रजनेनवीक्ष्यते मुनिनेवमृकंडुसूनुनाजगतीवरकाभुशोदरेहरेः ९१ समये
णमदैर्यदापरागैस्तुलयन्सौरभलोभनिश्चलं पणितान्नजनारवैरवैदपिगुंजंतमलिंमलीमसं ९२ रवि
कान्तमयेनसेतुनासकलाह्नज्वलनाहितोष्मणा शिशिरेनिशिगच्छतांपुराचरणौयत्रदुनोतिनोहिमं
विधुदीधितिजेनयत्रयंपयसानैषधशीलशीतलं शशिकान्तमयंतपागमेकलितांव्रतपतिस्मेनात
पः ९४ परिखावलयछलेनयानपरेषांग्रहणस्यगोचरः फणिभाषितभाष्यफक्किकाविषमाकुंडलना
मवापिता ९५ मुखपाणिपदाक्षिपंकजैरखिलांगेष्वपरेषुचंपकैः स्वयमादितयत्रभीमजास्मरपूजाकु
सुमस्रजःश्रियं ९६ जघनस्तनभारगौरवाद्वियदालंब्यविहर्तुमक्षमाः ध्रुवमप्सरसोवतीर्य्ययांशातमध्या

१ अरागम्रणोनौतं ४

नै·च·
१६

सततमत्ररतीजनः ९७ स्थितिशालिसमस्तवर्णतां न कथं चित्रमयी बिभर्तु या स्वरभेदमुपैतु या कथं कलिता
नल्पमुखारवा न वा ९८ स्वरुचारुणया पताकया दिनमर्केण समीयुषो तृषः लिलिहुर्वलभीः सुधाक
रं निशि माणिक्यमया यदालयाः ९९ लिलिहे स्वरुचा पताकया निशि जिह्वा निभया निशाकरं स्थित
मर्ककरैः पिपासु यन्नृपसद्मामलपद्मरागजं १०० अमृतद्युतिलक्ष्म पीतया मिलितं यद्वलभीपताकया
॥ वलयायितशेषशायिनः सरितां मादितपीनवाससः १०१ अश्रांतश्रुतिपाठपूतरसनाविर्भूतभूरि
स्तवाजिह्मब्रह्ममुखौघविघ्नितनवस्वर्गक्रियाकेलिना पूर्वं गाधिसुतेन सामिघटिता मुक्ता नु मंदाकि
नी यत्प्रासाददुकूलवल्लिरनिलांदोलैरखेलद्दिवि १०२ यदतिविमलनीलवेश्मरश्मिभ्रमरितभाः शुचि
सौधवस्त्रवल्लिः अलमत शमनस्वसुः शिशुत्वं दिवमकरांकतलेवलालुठंती १०३ स्वप्राणेश्वरनर्महर्म्यक
टकातिथ्यग्रहायोत्सुकं पाथोदं निजकेलिसौधशिखरादारुह्य यत्कामिनी साक्षादप्सरसो विमानकलि

ऊ

वंद्रीवनं ४

स्त
ऊ३

गम·
१६

मेघं २ शमनतोयमराडूयमर२

त
७३

तृव्योमान्तूर्ण्वोभवंद्यत्त्रशापनिमेषैर्भ्रमतरसांयांतीरसादंश्विनि १०४ वैदर्भीकेलिशैलेमरकतशिखरादुत्थि त्थि१
तैरंशुदर्भैर्ब्रह्मांडाघातभग्नस्यदजमदतयाह्रीधृताकासुखंतैः कस्यानोन्नानगायादिविसुरसुरभे
रास्यदेशंगतायैर्ग्रासग्रदानव्रतसुकृतमविश्रांतमुज्जृंभतेस्म १०५ विधुकरपरिरंभादात्तनिस्यं
दपूर्णैः शशिदृषदुपक्लृप्तैरालवालैस्तरूणां विफलितजलसेकप्रक्रियागौरवेणव्यरचिसहृतचि
त्तस्तत्रभैमीवनेन १०६ अथकनकपतत्रंतत्रतांराजपुत्रीसदसिसदृशभासांविस्फुरंतंसखीनां उ
डुपरिषदिमध्यस्थायिशीतांशुलेखाऽनुकरणपटुलक्ष्मीमक्षिलक्षीचकार १०७ भ्रमणरयविकीर्णस्वर्ण
भासाखगेनक्वचनपतनयोग्यंदेशमन्विष्यताधः मुखविधुमदसीयंसेवितुंलंबमानः शशिपरिधि
रिवो[illegible]मंडलस्तेनतेने १०८ अनुभवतिशचीत्थंसाधृताचीमुखाभिर्नसहसहचरीभिर्नंदनानंदमुच्चैः
इतिमतिरुदयासीत्पक्षिणःप्रेक्ष्यभैमींविपिनभुविसखीभिःसार्धमाबद्धखेलां १०९॥ ॥श्रीहर्षकवि
द्वि

केलिं१पा६

नै.ष. यं द्वैतीयीकतयामितोयमगमत्तस्य प्रबंधे महाकाव्ये० सर्गो निसर्गोज्ज्वलः॥ ॥आकुंचिताभ्यामथ पक्ष-
१० तिभ्यां नभोविभागात्तरसावतीर्य निवेशदेशाततधूतपक्षः पपात भूमावुपभैमि हंसः १ आकस्मिकः
पक्षपुटाहतायाः क्षितेस्तदा यः स्वन उच्चचार द्रागन्यविन्यस्तदृशः स तस्याः संभ्रांतमंतःकरणं चकार २
नेत्राणि वैदर्भसुतासखीनां विमुक्ततत्तद्विषयग्रहाणि प्रापुस्तमेकं निरुपाख्यरूपं ब्रह्मेव चेतांसि य- ले ४
तव्रतानां ३ हंसं तनौ संनिहितं चरंतं मुनेर्मनोवृत्तिरिव स्विकायां ग्रहीतुकामादरिणाशयेन यत्नादसौ
निश्चलतां जगाहे ४ तामिंगितैरप्यनुमाय मायामयं न भैम्या वियदुत्पपातं तत्पाणिमात्मोपरिपातु-
कं तु मोघं वितेने प्लुतिलाघवेन ५ व्यर्थीकृतं पत्ररथेन तेन तथावसायं व्यवसायमस्याः परस्परामर्पितह- निश्चयः३
२ यथा स्यात्तथा स्ततालं तत्कालमालीभिरहस्यतालं ६ उच्चाटनीयः करतालिकानां दानादिदानीं भवतीभिरेषः यान्वेति राम०
मां द्रुह्यति मह्यमेव सात्रेत्युपालंभि तयालिवर्गः ७ धृताल्पकोपा हसिते सखीनां छायेव भास्वंतमभिप्रयाता १०

आकर्णेय ५

तः श्रमाम्भौघहंसस्य करानवाप्तैर्मन्दाक्षलक्ष्यैर्लगति स्म पश्चात् ८ शस्तं न हंसाभिमुखं तु तन्मे यात्रेति ताभिः
श्छलहस्यमाना साहंस्मनैवाशकुनीभवेन्मे भाविप्रियावेदक एष हंसः ९ हंसोप्यसौ हंसगतेः सुदत्याः पु
रश्चारुचलन्बभासे वैलक्ष्यहेतोर्गतिमेतदीयामग्रेनुकुर्वन्नुपहसन्निवोच्चैः १० पदेपदेभाविनि भाविनीतं य
थाकरस्थाप्यमवैमि नूनं तथा सखेलं चलता लतास्वप्रताप्यतेनोचकृषे कृशांगी ११ रुषानिषिद्धालिज
नां यदैनां छायाद्वितीयां कलयांचकार तदाश्रमाम्भःकणभूषितांगीं स कीरवन्मानुषवागवादीत् १२ अयि कि
यद्यावदुपैषि दूरं व्यर्थं परिश्राम्यसि वा किमित्थं उदेति ते भीरपि किंनु बाले विलोकयंत्या न घना वनालीः १३
वृथार्पयंतीमपथे पदं त्वां मरुल्लतापल्लवपाणिकंपैः सखीव पश्य प्रतिषेधतीयं कपोतहुंकारगिरा वनालीः
१४ धार्यः कथंकारमहं भवत्या वियद्विहारी वसुधैकगत्या अहो शिशुत्वं तव खंडितं न स्मरस्य सख्या वयसा
प्यनेन १५ सहस्रपत्रासनपत्रहंसवंशस्य पत्राणि पतत्रिणः स्म अस्मादृशां चाटुरसामृतानि स्वर्लोकलोके

पुरः२

नैध

ल३ सहासमूर्तातिकु आली२ ६
ल.तातानिवा२

३

यज्ञादिना५ पूर्तेन तडागादिना५

ना

नै०ष· नरदुर्लभानि १६ स्वर्गापगाहेममृणालिनीनां नालीर्मृणालाग्रभुजोभजामः अन्नानुरूपांतनुरूपऋद्धिं
१८ कार्यंनिदानाद्धिगुणानधीते १७ धात्रेर्निदेशादिहनैषधीयैर्लीलासरःसेवितभोगतेषु हैमेषुहंसेषुहैम
केएवंभ्रमाम्यभ्रलोकविलोकनोत्कः १८ विधेःकदाचिद्भ्रमणीविलासेश्रमातुरेभ्यःस्वमहत्तरेभ्यः स्कंधुम
विश्रांतिमदांतरादिश्राम्यामिनोविश्रमविश्वगोपि १९ वंभावादिव्यैनतिरश्चिकश्चित्तोशादिशासादिनपो — वारुणिकादि४
रुषःस्यात् एकंविनामादृशितन्नरस्यस्वर्भोगभाग्यंविरलोदयस्य २० इष्टेनपूर्तेननलस्यवश्याःस्वर्भोगमत्रा
पिसृजंत्यमर्त्याः महीरुहादोहदसेकशक्तेराकालिकंकोरकमुद्गिरंति २१ सुवर्णशैलादवतीर्यतूर्णंस्व
र्वाहिनीवारिकणावकीर्णैः तंवीजयामःस्मरकेलिकालेपक्षैर्नृपंचामरबद्धसख्यैः २२ क्रियेतचेत्साधुवि
भक्तिचिंताव्यक्तिस्तदाप्रथमाभिधेया यास्वौजसांसाधयितुंविलासैस्तावत्क्षमानामपदंबहुस्यात् २३ — राम०
राज्ञासयज्वाविबुधव्रजत्राकृत्वाध्वराज्योपमयैवराज्यं भुंक्तेश्रितश्रोत्रियसात्कृतश्रीःपूर्वंपुनःशेषमशेषमंत्यं — १८

सौ२

सानलसंबंधिनी२

विमवै२

त्वैहो

शत्रुनामपदंमनापदं२

१४ दारिद्र्यदारिद्र्यविधोघवर्षैरमोघमेघव्रतमर्थिसार्थे सहाँएमिश्रनितंमिएदेवेनार्थतिकेनामनलोकनाथं
१५ अस्मिन्किलश्रोत्रसुधां विधाय रंभा चिरं भामतुलां नलस्य तत्रानुरक्ता तमनाप्य भेजे तन्नामगंधान्नलकू
वरं सा १६ स्वर्लोकमस्माभिरितः प्रयातैः केलीषु तद्गानगुणान्निपीय हाहेति गायन्यदशोचि तेन नाम्नैव
हाहा हरिगायनोऽभूत् १७ शरद्बलक्षदारस्तदुदारभावद्धृष्यन्मुकुंदेऽस्मि पुलोमजायाः पुरोपनतो लोकृतं लो
कपालः प्रमोदगाथ्याहृतनेत्रमालः १८ सोऽपीश्वरैश्वराप्तितत्तुरोगाघास्मत्स्यवेतोऽदृषांशुः अप्रदर्पणांगौ
लिरुहककर्णाकदोनकंदुषूनकेतवेन १९ अलंभजंभस्मविधौ विधातृरुद्राद्रिमोनस्य मिषेरावाणी तल्कं
र्भमालिंगपरस्य त्वत्प्राप्ने वैदृतो वेदग्रुडः संवक्रां २० श्रियस्तदालिंगनभूर्नभूता व्रतक्षातिः कापि दृति व्रतायाः
समस्तभूतात्मतया न भूतं तद्भर्तुरीर्ष्याकलुषाणुनापि २१ भिन्नां विधैः पाशिरिमजातलज्जं निमीलितियः पर्वणि
प्रणामिरुद्रं मत्यैसविजः स्मतनत्नुखश्रीः लताईमोजन्म्रडप्रद्विपज्ञं २२ निलीयतेद्वीविधुरः स्वजैत्रं कृत्वा वि

कुबेरपुत्रं

हरतो ६ ५

३

सूर्ये२ ×तस्मिन्न४

नै०ष धुरन्तस्य मुखं मुखाब्जैः स्वैरैः समुद्रस्य कदापि पूरैः कदाचिदेव भ्रमदभ्रगर्भे ३३ संज्ञापनः खञ्जनभृत्यवर्गान्दैत्या
१२ रितात्र नलास्यतुल्यं तत्कं कुचेन्नाभिसरोजपाणी तोद्यानु विलज्जं रमते रमायां ३४ रेखाभिरास्ये गणनादिवा नागजिनौ४
स्य द्वात्रिंशता दन्तमयीभिरन्तः चतुर्दशाष्टादश चात्र विद्या द्विधापि सन्तीति शशंस वेधाः ३५ श्रियो नरेन्द्रस्य नि पक्षांविनाप
रीक्ष्य तस्य स्मरामरेन्द्रावपि न स्मरामः वासेन नम्रौ कुकुमयोस्तु तस्मिन्नतुल्यौ न दृश्मः खलु शेषतुल्यौ ३६ विना हाँस्मिन्न४
पक्षांविनाप पतत्रं विनतातनूजैः समीरणैरीक्षणलक्षणीयैः मनोभिरासीदनणुप्रमाणैर्न लङ्घिता दिक्कतमा तद कर्त्तुं भूतैप
श्वैः ३७ संग्रामभूमीषु भवत्यरीणामस्त्रैर्नदीमातृकतां गतासु तद्वाणधारापवनाशनानां राजव्रजीयै नाद सर्पलोद
रसुभिः सुभिक्षं ३८ यशो यदस्याजनि संयुगेषु कण्डूलभावं भजता भुजेन हेतोर्गुणादेव दिगापगाली कू
लंकषत्वव्यसनं तदीयं ३९ यदि त्रिलोकीगणनापरा स्यात्तस्याः समाप्तिर्यदि नायुषः स्यात् पारेपरार्धं ग राम०
णितं यदि स्याद्गणेयनिःशेषगुणोऽपि स स्यात् ४० अवारितद्वारतया तिरश्चामन्तःपुरे तस्य निविश्य राज्ञः १९

गतेषु रम्येष्वधिकंविशेषमध्यापयामःपरमाणुमध्याः ४१ पीयूषधारानधराभिरंतस्तासांरसोदन्वतिमज्जया
मः रंभादिसौभाग्यरहःकथाभिःकाव्येनकाव्यंसृजतांहृताभिः ४२ कामिन्नजैर्मभिनवस्मराज्ञाविश्वासनि
क्षेपवणिक्क्रियेयं जिह्वेतियन्नैवकुतोपितिर्यक्कश्चित्तिरश्चस्त्रपतेनतेन ४३ गतौपिनासत्यपिसोन्यमे
तियोगादरेधूल्हदियोनिरुंधे विरंचिनानाननवादधौतसमाधिशास्त्रश्रुतिपूर्णकर्णाः ४४ नलाश्रयेण
त्रिदिवोपभोगंतवानवाप्यंलभतेवतान्या कुमुद्वतीवेंदुपरिग्रहेणज्योत्स्नोत्सवंदुर्लभमंबुजिन्या ४५ तेनै
शर्मस्यात्सुख निघ.४ षधान्नूढतयादुरापंशर्मंत्वयास्मत्कृतचाटुजन्म रसालवन्यामधुपानुविद्धंसौभाग्यमप्राप्तवसंतयेव ४६
तस्मैवदायास्यसिकिंनहस्तंदृष्टंमनःकेनविधेःप्रविश्य अज्ञातपाणिग्रहणासितावद्रूपस्वरूपातिश
याश्रयश्च ४७ निशांशशांकंशिवयागिरीशंश्रियाहरिंयोजयतःप्रतीतः विधेरपिस्वारसिकःप्रयासः
परस्परंयोग्यसमागमाय ४८ वेलातिगस्त्रैणगुणाब्धिवेणीर्नयोगयोग्यासिनलेतरेण संदर्भ्यतेदर्भगुणे

३

किं॰

नै॰ ४॰ नमल्लीमालानमृद्वीमृशाकर्कशेन ४९ विधिंवधूसृष्टिमपृछमेवतद्यानयुग्योनलकेलियोग्यां त्वन्नामवर्णा
१० इवकर्णपीतामयास्यसंक्रीडितचक्रिकेण ५० अनेनपंथास्त्वयियोजितायांविज्ञत्वकीर्तिर्गतजन्मनोवा जना
पवादार्णवमुत्तरीतुंविधाविधातुःकतमोतरीस्यात् ५१ आस्तांतदप्रस्तुतचिंतयालंमयासितन्विश्रमिता
तिवेलं सोहंतदागःपरिमार्ष्टुकामःकिमीप्सितंतेविदधेविधेहि ५२ इतीरयित्वाविररामपक्षीसराजपुत्रीहृ
दयंबुभुत्सुः ह्रदेगभीरेहृदिचावगाढेशंसंतिकार्यावतरंहिसंतः ५३ किंचित्तिरश्चीनविलोलमौलिर्वि
चिंत्यवाच्यंमनसामुहूर्त्तं पतत्रिणंसापृथिवींद्रपुत्रीजगादवक्त्रेणतृणीकृतेंदुः ५४ धिक्चापलेवत्सिमवत्सलत्वं
यत्प्रेरणादुत्तरलीभवंत्या समीरसंगादिवनीरभंग्यामयायंतटस्थस्त्वमुपद्रुतोसि ५५ आदर्शतांस्वच्छतयाप्र
यासिसतांसतावत्खलुदर्शनीयः आगःपुरस्कुर्वतिसागसंमांयस्यात्मनादर्शितिविंवितेते ५६ अनार्यमप्या राम॰
चरितंकुमार्याभवान्ममक्षाम्यतुसौम्यतावत् हंसोपिदेवांशतयासिवंद्यःश्रीवत्सल[illegible]वहिमत्स्यमूर्त्तिः ५७ ३०

क्ष्मे १

१०

मत्प्रीतिमाधित्ससि कांतदीक्षामुदं मदक्ष्णोरपि यातिशेतां निजामृतैर्लोचनसेचनाद्वा पृथक्किमिंदुः सृजति
प्रजानां ५८ मनस्तु यं नोज्झति जातु यातु मनोरथः कंठपथं कथं सः का नाम बाला द्विजराजपाणिग्रहा
भिलाषं कथयेदलज्जा ५९ वाचं तदीयां परिपीय मृद्वीं मृद्वीकया तुल्यरसां स हंसः तताज तोषं परपुष्टघुष्टे
घृणां च वीणाक्वणिते वितेने ६० मंदाक्षमंदाक्षरमुद्रमुक्त्वा तस्यां समाकुंचितवाचि हंसः तच्छंसिते किंच
न संशयालुर्गिरा मुखांभोजमयं युयोज ६१ करेणवां [illegible] विधर्तुं यमित्थमात्थादरिणी तमर्थं पातुं
श्रुतिभ्यामपि नाधिकुर्वे वर्णं श्रुतेर्वर्णयितुं पुनः किं ६२ अवाप्यते वा किमियं द्रवत्या चित्तैकपद्यामपि विद्वि
तैयः यत्रांधकारः किल चेतसोपि जिह्मेतरैर्ब्रह्म तदप्यवाप्यं ६३ ईशाणिमैश्वर्यविवर्तमध्ये लोकेशलोके
शयलोकमध्ये तिर्यंचमप्यंचमृषा नभिज्ञः स ज्ञातोपज्ञसमस्तमज्ञं ६४ मध्येश्रुतीनां प्रतिवेशिनीनां सरस्व
ती वासवती मुखेनः ह्रियेव तामप्स्खलतीर्यमद्वा पथान्नसत्संगगुरोस्तनेनद्धा ६५ पर्यंकतापन्नसरस्वदंकां लंको

हि१

छेव विधुं ५

३

नि३ हि कौ

नै.ध. ११ पुरीमप्यभिलाषि चित्तं कुत्रापि चेद्वस्तुनि मे प्रयाति तदप्यवेहि स्वशयेशयालुः ६६ इत्येवमुक्ता पतगेन तेन ह्रीणा
च हृष्टा च वभाण भैमी चेतो नलं कामयते मदीयं नान्यत्र कुत्रापि च साभिलाषं ६७ विचिंत्य बालाजनशीलशै
लं लज्जानदीमज्जदनंगनागं आचष्ट विस्पष्टमभाषमाणामेनां स चक्रांगपतंगशक्रः ६८ नृपेण पाणिग्रह
णे स्पृहेति नलं मनः कामयते ममेति आश्लेषि न श्लेषकवेर्भवत्याः श्लोकद्वयार्थः सुधिया मया किं ६९ त्व
नवाभि ५ चेतसः स्थैर्यविपर्ययं तु संभाव्य भाव्यास्मि तदज्ञ एव लक्ष्ये हि बालाहृदि लोलशीले दरापराद्धेषुरपि स्मरः स्या इयत्तय
त् ७० महीमहेंद्रः खलु नैषधेंदुस्तद्बोधनीयः कथमित्थमेव प्रयोजनं सांशयिकं प्रणेतुं क्षमः पृथग्जनेनैव समं बु नीचजनेनैवधृ
धेन ७१ पितुर्नियोगेन यदृच्छया तं भुवा नमस्यं यदि वा वृणीषे त्वदर्थमर्थित्वकृति प्रतीतिः कीदृङ्मयि स्यात्त्रि
पृधेश्वरस्य ७२ त्वयापि किं शंकितविक्रियेस्मिन्नधिक्रियेहं विषये निधातुं इतः पृथक्प्रार्थयसे तु यद्यत्कुर्वे तदु उ राम०
र्वीपतिपुत्रि सर्वं ७३ एवंः प्रविशाइवतन्निरस्ताविधूय वैमन्यधुनेन तन्वी उवाच ह्रियापि ग्लपितानुबंधाधुनैषधारि ११

धौ३

त्री पुरुहूतदूती ७४ मदन्यदानं प्रति कल्पना या वेदस्त्वदीये हृदि तावदेषा। निशोऽपि सोमेतरकान्तशंकामोंका
रमग्रेसरमस्य कुर्याः ७५ सरोजिनीमानसरागवृत्तेरनर्कसंपर्कमतर्कयित्वा मदन्यपाणिग्रहशंकितेयं
महो महीयस्तव साहसिक्यं ७६ साधुत्वया तर्कितमेतदेव स्वेनानलं यत्किल संश्रयिष्ये विनामुना स्वात्म
नि तु प्रहर्तुं मृषागिरं त्वां नृपतौ न कर्तुं ७७ मद्विप्रलंभं पुनरीहयस्त्वां तर्कः स किं तत्फलवाचिमूकः अशंक
शंक व्यभिचारहेतोर्वाणी न वेदा यदि संतु केतु ७८ अनैषधायैव जुहोति तातः किं मां कृशानौ न शरीरशे
षां ईष्टे तनूजन्मतनोः स नूनं मत्प्राणनाथस्तु नलस्तथापि ७९ तदेकदासीत्वपदादुदग्रे मदीप्सिते साधु
विधित्सुतातेः अहेलिना किं नलिनी विधत्ते सुधाकरेणापि सुधाकरेण ८० तदेकलुब्धे हृदि मेऽस्ति लब्धुं चिं
तानचिंतामणिमप्यनर्घ्यं चित्ते [illegible]कः सकलत्रिलोकीसारो निधिः पद्मभुवः स एव ८१ श्रुतः सदृष्टश्च हरित्सु
मोहाद्ध्यातश्च नीरंध्रितबुद्धिधारं ममाद्य तत्प्राप्तिरसुव्ययो वा हस्ते तवास्ते द्वयमेकशेषः ८२ संचीयतामाश्रुत

स्वामी४

मयारोमः२
२हूतद्विजेभ्य

पिता४
मेमैं२
यथास्यान्नयां१

वर्द्धितां२
अंगीकृतस्य१

३

अनंतनिर्मर्याद५ मत्त्यागदानजातं दातृत्वलक्षणंपदंस्थानतस्मात्तुत्थंउत्पन्नं२

त्यज्यतां१ शुभरूपेकार्ये२

नै.ध. १४

पालनोत्थंमत्त्यागविश्राणनजंच पुण्यं निर्वाप्यतामोर्थ्यं वृथा विशंकामईपिसुइर्यमेयेभूपांका ७३ अलं
विलंघ्यप्रियविज्ञयाज्ञां कृत्वा पितृभ्यो विविधं विधेयं। यशः पयोदौघ्रवतापदोत्थात्तवल्लु मवलितौ स्तनखलो
क्तिविलात् ७४ स्वजीवमप्यात्नंतमुदेहदक्षोजलवत्पुते हे शक्रमुशेः मत्यंमदीयान्वदस्तनेदिलोधर्मैःकराङ्ग
रूपातिकीर्तिधौतः ७५ इत्थौत्मजीवंत्वयि जीवदेपि शङ्कामिजानाधिकदैनुकेन विधेहितन्मांत्वहगान्न
रोहुंमेमुहुदारिद्र्यमहइमग्नां ७६ करागीषमज्ञोविनतेमेवपारणमन्तंनवेदेशिनतदेकपुराएं जीवेशदानव्ये
दितेन्दाहंयशोपिताखत्वभवामितात्तुं ७७ वरादिकोपक्रियया विलम्भात्रैःम्याः कृतज्ञानेथगौरीइयते।
प्राणैःपरैःस्वैनिपुणंभजन्तः ज्ञातांनितांनेवतुहंतेसंतः ७८ सकृत्स्दशावंविलोकपालास्तैर्मतदेका
यधियःप्रसैहै नेहीनरस्माहुदनैयदेत्पस्व्यंतदात्रिप्रतिभूर्मधानुः ७९ अकांडमेवात्मभुवार्जितस्य भूत्वा
पिक्लंमपितीरराास्य भवानमेकिंनलदत्वमेत्पकलीहदंसूदनलेपकृत्यं ८० अलंविलंबात्वरितंहिवेला

पाकंकर्तुं५

स्वआत्मानंकुशलंभणंत३

इभ्याढ्योधनी स्वामी६

रामः ११

काकु१ हंतइतिमाज्ञ्ये३

स्थिरतायुक्तेकार्येविचारोभवति१ बुधि१ पीडा१ शर्करापि४

कार्यैकिलस्थैर्य्यसहेविचारः गुरूपदेशंप्रतिभेवतीक्ष्णाप्रतीक्षतेजातुनकालमर्त्तिः २१ अभ्यर्थनीयःसं
गतेनराज्ञात्वयानशुद्धांतगतोमदर्थं प्रियास्यदाक्षिण्यबलात्कृतोहितदोदयेदन्यवधूनिषेधः २२ शुद्धां हे४
तसंभोगनितांततुष्टे नैनैषधेकार्यमिदंनिगाद्यं अपांहितृप्तायनवारिधारास्वादुःसुगंधिःस्वदतेतुषारा दुखिते४
२३ त्वयाविधेयानगिरोमदर्थाःक्रुधाकदुष्णेहृदिनैषधस्य पित्तेनदूनेरसनेसितापितिक्तायतेहंसकुला
वतंस २४ धराभृतासाहिमदर्थयाञ्चाकार्यानकार्यांतरचुंबिचित्ते तदर्थितस्यानवबोधनिद्राबिभर्त्यवज्ञा अवहेलनातिरस्कारस्य५
शुभस्य६ चरणस्यमुद्रां २५ विज्ञेनविज्ञाप्यमिदंनरेंद्रेतस्मात्त्वयास्मिन्समयंसमीक्ष्य आत्यंतिकासिद्धिविलंबिसि
द्ध्योःकार्य्यस्यकार्यस्यशुभाविभाति २६ इत्युक्तवत्यायदलोपिलज्जासानौचितीचेतसिनश्चकास्तु स्म कवीनां३
रस्तुसाक्षीतददोषतायामुन्माद्ययस्तन्नदवीवदंतीं २७ उन्मत्तमासाद्यहरःस्मरस्यस्वहार्वपर्यासमांशुदस्युद
हेतैः द्वैवैःपरस्मार्द्धतयापत्तनंनतोंहितायोविरहाधिदूनं २८ नवाभिधावीमिथराजपुत्रीतिरीयतांनैषध

धत्तुरयुक्तं१ पुरुषं१ निक्षिप्य२ पूर्वोक्तप्रकारेण१

३

तर्हिअस्मिन्कार्येमम कर्तव्यंनभवति २

य   पद्मवुद्धे २

निक॰ वेदराणां अमोविवंनु घटमौनतुज्ञाविहयसांतेन विहस्य भूयः ९९ इदंयदिक्ष्मापतिपुत्रितत्त्वंपश्यामितन्न
१३ स्वविधेयमस्मिन् त्वामुत्सुकेनाप्यनपत्रानृपंवपंवेपुरौवाजनियोजनेयं १०० तदहं [illegible] विहितेंद्रियाणांतपोप
वासव्रतिनांतपोभिः त्वामद्यलब्ध्वामृततृप्तिभाजांस्वदेवभूयंचरितार्थमस्मि १०१ तवेल्पयोर्वयोर्मूर्त्तिरिक्षम्य
केनापिनतो दीयादस्यापरमस्यनतोप्यनेपि इत्यमात्यपनिवदेहतापनस्मात्तनुरत्नहिरहाविधत्ते १०२ लिपिर्दृशांभित्ति
प्यतेधु विभूषणंत्वांनृपःपिबन्नादृशानिर्निमेषः चेदस्तुदेवैरपितर्मोत्मवक्त्राणांसधनैरचितंतयेव १०३ पात्रेहशैले
रूपमयींनृपस्त्वांमादरोदस्तुनिमीलयांस्ते ममैदमित्यक्षणिनेत्रहत्तैःप्रीतेनिमेषछिदयाविवादः १०४
त्वत्कृतांभैमिबर्हिर्गतोपिप्राणान्पितामोस्मिकयांस्यगात्वां नेवित्रमाकाममतिनत्रचित्रमेतन्मनोयत्रवदेकव
ति १०५ अजस्रमारोहसिदूरदीर्घांसंकल्पसोपानततिंतदीयां श्वासान्सवर्षत्यधिकंपुनर्यद्ध्यानात्तवत्तन्मय
तामवाप्य १०६ त्वहेतुसंपन्नत्रयतेरहस्त्वांतदाकर्णमांमंत्रयतेपुरस्तात तद्धैरिपुष्पायुधमित्रचंद्रसखोविनीतोस्व   राम॰ १३

विभेमिसखिसंवीक्ष्यभ्रमरीभुतकोः [illegible] ॥तद्ध्यानाद्दाजतेपूर्तत्वेतेनसार्द्धंकथंरतीः॥१॥

लुतेन्नुखस्य १०७ स्थितस्य गात्रैर्नखशिरयशाप्यो मोहेम॰ स्य निमज्जयंती आलिंगयानुवर्तिलोचनेमा निद्राधु
नानेव हैतैर्गतोवा १०८ स्मरेणानिलस्येहथैर्वगारोर्लोवृणशोषां कृशतामवाप्य अनंगतोमपर्यमाप्यमानैः
स्पर्शान्नमाङ्गैर्विजहातितिन्न १०९ नतस्तापकाग्रस्मतिनैन्नमोपितच्छैवदासोपिनलज्जनैपत स्मरेणावारोरि ति
नेत्रुनीक्ष्णौर्लूनिः स्वभावोपि क्रियाक्षिमेस्य ११० स्मारंज्वरंघोरमपत्रपिष्णोः सिद्धागदंकारवर्यचिकित्सो नि
दानमेभ्यांदौविशाद्विशालासांक्रामिकोनास्पजैतलज्ज्ञो १११ विभेमिरुणाक्षिकिलैत्यकस्मात्स्तत्वांकित्थं ३३
पेतिहसत्यकांडे यानमिवत्वामनुयान्पहेतौ रुक्केत्वयैवसातिवक्तिमोघं ११२ भवद्वियोगाछिदुरान्निभग
यमलम्तुमञ्जातिनिःशरणः मूर्छामयद्वीपमहाधपंके हा हा महाभूरुदकुंजरोपि ११३ सत्पापसवतनाक्ता हि
रुक्कैःपंचेषुवाणैःष्टशर्जितासु हृशाहशोषास्वलुतहृशायातयातमः पुष्पत्तुकोरकेण ११४ नयिस्मराधैः
सततास्मितेनप्रस्थापितोभूमिभृतोस्मितेन आगत्यभूतःसफलोभवत्याभवप्तात्वागुणलोभवन्तः ११५ क्ष्मा ३

३

द्ध४

नै०च० सिवैदर्भिगुणीकृतारैर्यथा समाकृष्यत तेन षष्ठोपि इतः कृतिः कोऽवकुचंद्रिकायायदंघ्रिमप्युज्ज्वलीकरोति ११६
१५ नलेन भायाः शशिना निशेव त्वया स भायान्निशया शशीव पुनःपुनस्तद्युगयुग्विधाता योग्योनुपास्तेनु युवां
युयुक्षुः ११७ स्तनद्वयेतन्वि परं तवैव पृथ्वौ यदि प्राप्स्यति नैषधस्य अनल्पवैदग्ध्यविवर्द्धिनीनां पत्रावलीनां कल
नासमाप्तिं ११८ एकः सुधांशुर्न कथंचन स्यात्तृप्ति[illegible]मस्त्वन्नयनद्वयस्य त्वल्लोचनासेचनकस्तदस्कोनलास्य
शीतद्युतिसद्वितीयः ११९ अहो तपःकल्पतरुर्नलीयस्त्वत्पाणिजाग्रस्फुरदंकुरश्रीः त्वद्दोर्युगं यस्यारव
लद्विपत्री तवाधरोस्यातियत्नलवः १२० यस्तेनवः पल्लवितः कराभ्यां स्मितेन यः कोरकितस्तवैव अंगम्रदि
म्नातवपुष्पितोयः स्तनश्रिया यः फलितस्तवैव १२१ कौसु[illegible]कन्तौ सीतवल्लुमंडलौ दोःसंततक्रूरश्मिप्रकाराश्म
रेणोद्धेला दंताग्रवलतां निजैव मिथोनुरागस्य समीकृतौ वां १२२ म[illegible]नाखेदमपहृत्य संगे तत्पाणिपद्मेम
दनोत्सवेषु लग्नास्थिता त्वत्कुचपत्रलेखा ये निर्गतास्तं प्रविशांतु भूयः १२३ वंधाढ्यनानारतमल्लयुद्धप्रमोदि

युग्मं३
यस्मात्पाणिपद्मान्निर्गताः

श्रु

द्ध५

राम०
१४

तैः केलिवनेमरुद्भिः प्रसूनवृष्टिंपुनरुक्तमुक्तांप्रतीच्छतंभैमियुवांयुवानौ १२४ अन्योन्यसंगमवशादधुनाविभा
तांतस्यापितेपि मनसोविकसद्विलासे स्रष्टुंपुनर्मनसिजस्यतनुंप्रवृत्तमादाविवद्व्यणुककृत्परमाणुयुग्मं १२५
कामःकौसुमचापदुर्जयममुंजेतुंनृपंत्वांधनुर्वल्लीमिव्राणवंशजातामधिगुणामासाद्यमाद्यत्यसौ श्रीवालकक्षि
तिपहस्तवलनयाट्टहेकियल्लवयाभ्राजिष्णुकपोरवयेवविलासत्त्विंहूरसोदय्येया १२६ त्वद्गुच्छावलिमौक्तिका
निगुलिकास्तंराजहंसंविभोवेध्यांविद्धिमनोभुवःस्वमपितांमज्जंधनुर्मञ्जरी। यन्निस्ताकनिवामलालितनम
ज्ञाभुज्यमानंलसन्नाभीमध्यविलोविलासमखिलंरोमालिरालंवते १२७ पुष्पेषुश्चिकुरेषुतेशरवयंत्वंभाल
मूलेधनूरोदैवक्रपितजितंनसन्तुंमन्तुधारेदवयश्विक्षिपे निर्विघ्नोभवदाश्रमेसंवितनुस्त्वांतज्जयायाधुनापञ्चा
लिस्वद्गुरोजशैलनिलयातत्याणिशालापतौ १२८ इत्यालपत्यथपतत्रिणितत्रभैमीसख्यश्चिरान्नदनुसंक्षिप
राःपरीयुः शर्मास्मतैविरहजंमामितिनिमोपुंदीयैवेगाज्ज्गामनिषधाधिपराजधानी १२९ चेतोजन्मशरप्रसू

३

न्टपति

नै·४० नमधुभिर्व्यामिश्रितामाश्चर्यस्येयोहृतपतंगपुंगवगवीहैयंगवीनं रसमात्त स्वादं स्वादमसीममिष्टरसंरभिं श्राम्रोपि
१५ तृप्तिं न सोता प्रापनितांतमंतरतुलां मानं च्छ नृछामपि ।३० तस्या दृशोविषयतिं वृथु मन्तु व्रजं तांस्तं वाष्पवा
रिभिर्विरादृवृषीवभूव पार्श्वेपि विभवकृषेयदनेन दृष्टैरादृ पिंबवदधेनंत्रचित्रवृतैः ।३१ अस्ति त्वं कार्य पृ.४
सिद्धेः स्फुटमथकथयन्नाकृयोः कंपभेदैरारव्यान्तं दृष्टं मेतद्विषधनरपतोर्भसर्वैमेकैः प्रतस्थे कांतारैर्निर्गता र-मौप
सिप्रियसखिपदवी विस्मृता किंतु पुष्पैमार्गदारैर्हियामंतु पत्नतवचमौ निन्धुरैनांववस्याः ।३२ स्मरमितनृप स्थर्थ६
मपथप्रेयद्वृतनद्धारभाजः स्मरतरलमशोकानोकुहंस्योपमूलं किशलयदलतल्पं कापि नेष्प्रापतं स्वलं
दसमशरेषु मध्यद्विपुष्पद्विमोलैः ।३३ परवतिदमयंतीत्वां न किंचिद्वदामि द्रुतमुपनम किं मां माहंसो शंसंहं
स इति वदति तेनले सौ तत्क्षणं सोपनम्रः प्रियमनुसृतवान्तां हि त्वरस्यायाः शिलंवैः ।३४ कथितमपि नरेंद्रः शंस राम०
यामासहंसं किमिति किमिति पृच्छन्भावितं स्वप्रियायाः अधिगतमखिलं सा ज्ञानंदमाध्वीकमत्तः स्वयमपि शतश १५

अथनलस्यगुणांगुणामात्मभूःसुरभितस्ययशःकुसुमंधनुः।।श्रुतिपथोपगतंसुमनस्तयातमिवमाशुविधायजिगा
यताम्।।१।।यदतनुज्वरभाकतनुर्तेस्मसाप्रियकथासरसीरसमज्जनै।।सपदितस्यचिरंतरतापिनीपरिरतातिर्विषमास
मपद्यत।।२।।ध्रुवमधीतवतीयमधीरतांदयितइत्यपतङ्गनवेगतः।।स्थितिविरोधकरींघ्राणकोटरीतदुदितंसहियोय
दनन्तरः।।३।।अतितरांसमयादिनजाशयांस्मितलवस्मरशोयितशाननं।।अननिपङ्कुरयाङ्गनिजाङ्गराशमिकरोपि
नदीश्वरास्वच्छन्नः।।४।।किमुतदन्तरुभोभिषजोदिवःस्मरनलोक्किशनःस्मविगाहितुं।।तदभिकेनचिकित्सितुमाशु
तांमस्वभुजामघियेननियोजितौ।।५।।कुसुमचापजतापसमाकुलंकमलकोमलमेस्यततन्मुखम्।।अहरहर्वहदम्भ
धिकाधिकांरविरुचिस्नपितस्यविधोर्विधां।।६।।तरुणतातरसाद्युतिनिर्मितद्रढिमतत्कुचकुम्भयुगंतदा।।अन
लसंगतितापमुपैतनौकुसुमचापकलान्नविलासजं।।७।।अथनयत्नविरहोष्मणामसितंमनसिजेनतद्रुस्थ

गंस्त्रा॥स्त्रशतितल्कदनंकदलीनर्स्यदिमस्फुज्वलद्दूषरद्दूषितः॥८॥स्मरशराहतिनिर्मितसंज्वरंकरयुगंहसतिस्म
दमस्वसुः॥अनयिघानपतत्त्रघनानयंनपनिपीतसरःसरसीरुहं॥९॥मदनतापभरेराविदार्य्यनोयदुद्यानिहृ
दादमनस्वसुः॥निविडपीनकुचद्वययन्त्रणानमपराधमधात्प्रतिवध्नती॥१०॥निविशतेयदिशूकशिखापदे
स्रजतिसाक्रियतीमिवनव्यथाम्॥मृदुतनोर्वितनोतुकथन्ननामवनिभृत्तुनिविश्यहृदिस्थितः॥११॥मनसिसन्तमि
वप्रियमीक्षितुंनयनयोःस्पृहयान्तरुपेतयोः॥यहशाशङ्किरभूद्दिदमीययोऽपिनसंमुखवास्तुनिवस्तुनि॥१२॥
हृदिदमस्वसुरश्रुसुतेऽप्रतिफलद्विरहान्नमसतानते॥हृदयभाजमराजतचुम्बितुंनलमुयेन्यकिलागमितन्मुखं
॥सुहृदमश्रिमुदञ्चयितुंस्मरंमनसिगन्धवहेनमृगीदृशः॥अकलिनिश्वसितेनविनिर्गमात्रमितनिर्हुतवेशन
मायिता॥१४॥विरहपाण्डिमरागतमोमसीशितिमतन्द्विजपीतिमवर्णकैः॥दशदिशःखलुतद्दृगकल्पय
ल्लिपिकरीनलरूपकचित्रिताः॥१५॥स्मरकृतांहृदयस्यदशामसुर्वहवदन्निवनिश्वसितानिलः॥व्यधितवास

सिकम्यमस्त्रशिखिनेचसतिकःसतिनाम्स्ययवाधने॥१६॥कायदानननलोचननामभिःशातदलैःसुमनोर्विरहज्वरे॥रविस
होवहुपीनचिरंचिरादह्रानितापमिषाउदस्रम्पत॥१७॥उदयतिस्मतदद्भुतमालिभिर्धरणिभृद्भुवितत्रविस्मयात्
॥अनुमितोपिचवाष्पनिरीक्षणाद्व्यभिचचारननतापकरोनलः॥१८॥हृदिविदर्भभुवःप्रहरन्शरैरतिपातिनिःस्वधाधि
पतेःकृते॥कृतनतन्दलरागस्वदव्यथःफलदनी॥निरमूर्द्धदलंखलु॥१९॥विधुरमानितयायदिभाजमानूकथमहोसत्त
नहृदयंतथा॥अपिवियोगभरास्फुटनस्फुटीकृतहृयत्वमजिन्वलदंशुभिः॥२०॥हृदयदत्तसरोरुहयातयाकुसुमदग
स्तुवियोगनिमग्नया॥प्रियधनुःपरिरभ्यहृदारतिःकिमनवर्त्मशोनचितार्चिषि॥२१॥अनलभावमियंस्वनिवासिनो
नविरहस्यरहस्यमबुध्यत॥प्रशमनायविधायतृणान्यसृज्वलतितन्नयदुज्झितमेहत॥२२॥प्रकृतिरेवगुणाःसन
योषितांकथमिमांहृदयंमृदुनामयत्॥तदिषुभिःकुसुमैरपिधन्वनासुविधतंविद्धघनमनोभवा॥२३॥पि

मिएतराभवनादविनिर्य्यतीं विधुरुचिर्गृहजालविलैर्नतां॥ इतरथात्मनिवारणशंकयाज्वलयितुंविसवेशधराविशत्
॥२४॥ हृदिविदर्भभुवोस्तुभ्रातिस्फुटं विनमदास्यतयाप्रतिबिम्बितम्॥ मुखहृतोस्यमरोपिमनोभुवान्वदुपमाकुसुमा
यसिताःशराः॥२५॥ विरहपाण्डुकपोलतलेविधुर्व्यधितभीमभुवःप्रतिबिम्बितः॥ अनुपलक्ष्यसितांशतयामुखंनि
जमरंजसमङ्कमृगार्पणाच्च॥२६॥ विरहतापिनिचन्दनपांशुभिर्वपुषिसार्पितयाशिक्षमराजिना॥ विषधराभविभा
भरणादधेरतिपतिंप्रतिशम्भुविभीषिकाम्॥२७॥ विनिहितंपरितापिनिचन्दनंहृदितयाधृतबुद्बुदमाबभौ॥ उप
नमनसहृदंहृदयेशयंविधुरिवाङ्कगतोडुपरिग्रहः॥२८॥ स्मरहुताशनदीपितयातयाबहुमुहुःसरसंसरसीरुहं
॥श्रयितुमर्द्धपथेकृतमंतराश्वसितनिर्मितमर्म्मरमुज्झितं॥२९॥ प्रियकरग्रहमेवमवाप्स्यतिस्तनयुगंतवताम्यतिकिंन्वि
ति॥जगदतुर्निहितेहृदिनीरजेदवथुकम्पनतेनसखीजनौ॥३०॥ त्वदितरोनहृदापिमयाधृतःपतिरितीवन
लंहृदयस्थितम्॥ स्मरहविर्भुजिबोधयतिस्मसाविरहपाण्डुतयानिजशुद्धताम्॥३१॥ विरहतप्त

स्वविशिखौ निवं पंचतयोतनो नियतमेहतै योजयितुं तौ ५

तदंगानिवेशितांकमलिनीनिमिषद्दलस्तुहिमैः किमेपनेत्रमेचेहतकिंपराभवितुंमेछतत्तद्ववथुंएष्यं ३२ इयं
मनेगह्वारावलिपन्नगरूतविस्मारिवियोगविषावृशा शशिकलेवरवरांशुकरार्दितांकसराम्नारनिधौनिदर्शो
नेकिं ३३ ज्वलतिमन्मथवेदनयातिजेहृदितयाईमृणाललतार्पिता स्वजयितोक्षुपपासविधस्ययोर्मलि न२
तोमभजद्भुजयोर्भृशं ३४ पिकरुतिस्फातिकंपनेशोवलंहृदितयानिहितंविह्वलहभौ सततत्कृतहक्षुपक कामेन४
तुनाहतमिवत्वतनूघनघर्षिणा ३५ तोलछुमोहवशेनेनराननेनलमनः शशिकांतमैवोधितते इतरथाश
सु६ शिनोभुदयेततः कथमसह्यवंदेहक्रमयेपधः ३६ रतिपतेर्विजयाहेभिषुर्यथाजयतिभीमहतोपितथैवसा
।स्वविशिखानिवपंचतयाततोनियतमेहतयोजयितुंसतो ३७ शशिमयंदहनास्त्रमुदीरयंमनसिजस्यविमृ
शपवियोगिनी न्दरितिवारुणमस्त्रमिषादसौतदुचितंप्रतिशस्त्रमुपाददे ३८ स्मतनुनोनवमंबुदमाबुदंस्तनत
तुरहेमुदलम्मवेह्यसा उचितमायतनिःश्वसितछलान्जसनेमसत्रमसुवदत्तुप्रति ३९ रतिपतिप्रहितानिलहे

२२ वौ

नै.ध. तितं[redacted]इतिपतीहृदतीमृलयानिलैः तदुत्तापभयान्मृणालिकामयमियंभुजगाभ्रमि[redacted]ददे ४० त्वयि
१८ नतं हृदिशल्यमिवहृदयंविरहितैश्चेतयापिवज्रीचितं किमथैतत्वेनिहत्यनिरगात्तवाद्वैतिपतितलनविल्वयुगेन
तनं ४१ अतिशरव्ययतामदनेनतांनिखिलपुष्पमयस्वशरव्ययात् स्फुटमकारिफलान्यपिमुंचतानतुरसि
त्तनतालयुगार्पणात् ४२ अयमुदैवकृतिदिनचंद्रयोक्तनविधुंतुदयोर्जनरादुरुः पतितयास्मरतापमये
गदैनिजगदेकविभिन्नतुरतीमरती ४३ नरसुरात्मभुवामिवयावतोभजतियस्यसुगंधदनेहसा विरहिणाम कालेनप्र
पितइनववधुवरुणामितंनकथंगणितागमे ४४ जनुरधत्तसतीस्मरतापितांहिमवतोनतुतन्महिमाहृता जन्म१
ज्वलतिमालतलेलिखितैःसतीविरहपर्वहरस्यतलोचनं ४५ दहनजानपृथुर्दवथुव्यथाविरहजैवपृथुर्यदि
नेदृशं दहनमाशुविशंतिकथंस्त्रियःप्रियमपास्तुमुपासितुमुद्धुराः ४६ हृदिलुठंतिकलानितरांमत्रविर रामः
हिणीवधपंककलंकितताः कुमुदसख्यकृतस्तवहिःस्तुताःसखिविलोकयपुंडुविधेर्विधोः ४७ अयिविधुंपरि १८

छ्युरैः कुशैः स्फुटदर्भशिखाङ्कितेदाहवदान्यतां अपिजनंस्मृगलाङ्गरलात्त्वयाकिमुदधौजडवावडवानलात्
४८ अयि संयोगिवधूवधपातकैर्भ्रमिमवाप्यदिवःखलुपात्यते शितिनिशादृषदिस्फुटदुत्पतत्कणगणा
धिकतारकितावरः ४९ त्वमभिधेहिविधुंसखिमद्गिराकिमिदमीदृगधिक्रियतेत्वया नगणितंयदिजन्म
पयोनिधौहरशिरःस्थितिभूरपिविस्मृता ५० निपततोपिनमन्दरभूभृतस्त्वमुदधौशशलाञ्छनचूर्णितः
अपिमुनेर्जठरार्चिषिजीर्णतांवतगतोसिनपीतपयोनिधेः ५१ किमसुभिर्ग्लपितैर्जडमन्यसेमयिनि
मज्जतुभीमसुतामनः ममकिलश्रुतिमाहतदर्थिकांनलमुखेन्दुपरांविबुधःस्मरः ५२ सुरसयंस्वयशो
नवडिण्डिमंजलनिधेःकुलमुज्ज्वलयाधुना अपिगृहाणवधूवधपौरुषंहरिणलाञ्छनमुञ्चचकदर्थनां ५३ नि
शिशशिन्भजकैतवभानुतामसतिभास्वतितापयपापमां अहमहन्यवलोकयितास्मितेपुनरहर्पतिनिर्वृतिद
पदं ५४ शशकलङ्कमयंकरमाहृतांज्वलसियत्त्रिशिभूतपतिस्थितः तदंशुमनस्पनवैहिशम्भ्रमतोम्बुजकरोपर

रै

सूई विघ्ननी ५५ अवराभूरतमालदलांकुरं शशिकुरंगमुखे सखि निक्षिप किमपि तुंदिलितः स्थगयन्नमुं
सुमयदितेन नडुच्छसि मिक्रूरां ५६ असमयेऽमतिरुन्मिषति ध्रुवं करगतैव गता यदियं कुहूः पुनरुपैति नि
रुध्य निवास्यते सुरविस्तुरवेन विधोः कुनरोऽह्रुते ५७ अयि ममैष चकोरशिशुर्मुनेर्व्रजति सिंधुपिबस्य न शि
ष्यतां अशितुमभ्रिमधीतवतोऽस्य वा शशिकराः पिवतः कतिशीकराः ५८ कुरु करे गुरुमेकमयोघनं ब
हिरितो मुकुरं च कुरुष्व मे विशति तत्र यदैव विधुस्तदा सखितुरवादहितं [illegible] जहि तं द्रुतं ५९ उदरे
वधृतेः किमु दन्वता न विषमो वडवानलवद्विधुः विषवदुज्झितमप्यमुना न किं स्मरहरः किमयं तु बुभुजे विधुः
६० असितमेकसुराशितमप्यभून्नपुनरेष विधुर्विशदं विषं अपि निपीय सुरैर्जनितक्षयस्तनुदेतितुन
नवमार्गवं ६१ विरहिवर्गवधव्यसनाकुलं कलय पापमशेषकलं विधुं सुरनिपीतसुधाकमपापकं य
दि वेदो विपरीतकथाः कथं ६२ विरहि[illegible]र्विर्वजमानमवापियः सवङ्कलः खलु पङ्कोहाजनि नरदमितिः सक

नैरंपिवन्नैर्वांगविसाचतिथिः किमंमीकृता ६३ स्वरितुती ह्यागाम्हुदर्शनविभ्रमा किंतु विधुंग्रसतेस विधुंतुदः
निपतितंत्वदनै कथमंत्वथावलिकरंभनिभांनिजमुज्झति ६४ वदनगर्भगतंननिजेछ्याशशिनमुज्झतिरा
हुरसंशयं ग्रशितएवगलेस्यममत्ययंसखिविनागलनालविलाधुना ६५ अजहृशाः कथयंतिमृगाविदोमधु
भिदंकिलराहुशिरःछिदं विरहिमूर्द्धभिदंनिगदंतिनकोनुशशीयदितज्जठरानलः ६६ स्मरमखोस्तिविभिः
स्मरवैरिशरोमखमृगस्ययथादलितंशिरः सपदिसंदधतेभिषजौदिवःसखितथानमसोपिकरोतुकः ६७
नलविमस्तकितस्यरसोरिपोर्मिलतिंनेकवंधगलेनवा श्रुतिमियोश्विसुतप्रतनेलमोग्रहशिरस्तदसृक्छट
वंधनं ६८ सखिजरांपरिशंकततमःशिरःसममंसोदधतापिकवंधतां मगधराजवपुर्दलयुग्मवत्किमितिनव्य
तिसीव्यतिकेतुना ६९ वदविधुंतुदमालिमुदीरितैस्त्यजसिकिंद्विजराजधियारिपुं किंतुदिवंपुनरेतियदाहृ
तःपतितएवनिषेव्यहिवारुणीं ७० दहतिकंठमयंखलुतेनकिंगरुडवद्द्विजवासनयोज्झितः प्रकृतिरस्यवि
किं४

रिपुं

नै॰

पूशी ४

४

धाग३

नै०४० धुंतद्दाहिकामयिनिरागसिका वदविरता ७१ सकलयाकलयाकिलदंष्ट्रयासमवधाययमायविनिर्मितः
३० ।विरहिणीगणचर्वणसाधनंविधुरतोद्विजराजइतिश्रुतिः ७२ स्मरमुखंहरनेत्रहुताशनाज्ज्वलदिदंच
कृषेविधुनाविधुः वडविधेनवियोगिवधैषिणाशशमिषाद्दधकालिकयाकितः ७३ इतिविधोर्विविधो हृद्य५
क्तिविगर्हणंव्यवहितस्यवृथेतिविमृश्यसा अतितरांदधतीविरहज्वरंहृदयभाजमुपालभतस्मरं ७४ हृ
दयमाश्रयसेयदिमामकंज्वलयसीत्थमनंगतदैवकिं स्वयमपिक्षणदग्धनिजेंधनःकभवितासिहताश हताश५.
वत ७५ द्विजपतिग्रसनाहितपातकप्रभवकुष्ठसितीकृतविग्रहः विरहिणीवदनेंदुजिघृक्षयास्फुरति
राहुरयंननिशाकरः ७६ सुरभिरागमितस्त्वमहर्पतोऽक्षिनयनत्वपरिस्नुतिशंकया स्मरक्षिरैध्यतकस्यव विस्तर३
पिर नाशिनंत्वयिकिंमहिमागतेनयदैन्विसिः ७७ सहचरोसिरतेरितिविश्रुतिस्त्वयिवसत्यपिमेनरतिःकुतः राम०
अथवसंप्रतिसंगतिरस्तिवोमनुमृतोनभवंतमियंकिल ७८ रतिवियुक्तमनात्मपराङ्गकिंस्वमिवमामपि ३०

किंनाभिगम्यत भावेप्रत्यय

नापि२ चिंतया१ सर्वज्ञसुखतोयुधौ२

नवानसि कथमनापृच्छ्य तवसंगमादितरथाहृदयंममदह्यते ७९ अनुममारनमारकथंनुसारतिरितिश्रु
थितापिपतिव्रता इयमनाथवधूवधपातकाद्दयितयासि किमुज्झितः ८० क्व गतएव विजित्य जितेन्द्रिय
त्वदुरुकीर्त्तितनुं यदनाशयत नवतनूमपि शिववतीं ततः स्मि नि भ्नत मयो महरस्मरः ८१ फलमलभ्यत
यत्तु हमेत्वया विषमनेत्रमनंगविरुद्धता अहहनीतिरवाम मयानतो न कुरु हेमेरपि विग्रहमिच्छति ८२
अपिधयन्नितरामरवत्सुधां त्रिनयनात्कथमापिथतां दशां भणरतेरधरस्य रसादरादमृतमाप्नहराःखलु
नापिवे ८३ भुवनमोहनजेन किमेनसा तव परेत वभूव पिशाचता यदधुना विरहाधिमलीमसामभिभव
न्नसि स्मरमाद्विधां ८४ वतेदृशासि न मृतं मपि स्मरे स्मर तव लाति ते तनधत्तुः रूपयाकरात् अथ नृतोसि मृते
न च मुच्यते न खलु मुष्टिरुरी कृतवंधनः ८५ इत्युपहत्य मृतं विरूपतां शमयते परनिष्कुरसेविता अतिशू
यां ध्यवपुः कृतिपाण्डुतां स्मरभवत्तिमवंतमुपासितः ८६ स्मरहुताशनदीपितमेस्तमन्तौ विधिः सुमनसः शातवा [illegible]

रूपया ज्जे२

४
८

द्रुजेते

नै०४ वदायुधं यदिषत्तुर्हदं सौं षडगो मा यसैनव सृजेत्स्म लयं त्रिजगद्रु[illegible]ते ७७ स्मररिपोरिव रोषशिखी पुरां दह
31 तु ते जगतामपि मा त्रयं इति विधिस्त्वदिषून्कुसुमानि किं मधुभिरंतरसिंचदनिर्वृतः ७८ विधिरनंसत म
मेरुमिवेन्द्वं तेज न नमनः खलु लक्ष्यमकल्पयत् अपि स वज्रमदास्यत चेत्तदा त्वदिषुभिर्व्यदलिष्यदसौ वपि
७९ अपि विधिः कुसुमानि तवाशुगान्स्मर विधाय न निर्वृतिमाप्तवान् अदित पंच हि ते स नियम्य ता
ग५ स्तदपि नैव तेज जंरितें जेतें ८० उपहरंति न कस्य सुपर्वणः सुमनसः कति पंच सुरद्रुमाः तवैत्र हीन
तया पृथगेकिकं क्षितिपसूनपि न तैर्विगहैरा ८१ कुसुममर्प्यति पुरायिकाः इति किमु विना यधि व
तो विधिरगृहीत किमु कृतैष न वैकमतास्पदे हृदयमस्य दुनाहितलज्जितो ८२ घटत वः कृपया सुकेमकं [illegible]
कं कुसुमेषु कामने दितनंदनाः ददति पं[illegible] भवंतु कुसुतैर्भवाः पञ्चतु विवैक मिषून्विवपंचतेः ८३ यदतनुस्त्व राम०
मिदं जगते हितं कुसुमेषु निरूपवपुः स्महते हतोः क्षितिविषमाश्रवणां परिपूर्यते दितिचलद्गुजंस्तु ज्जितमा ष्णि 31

यई२

द्विवि३ ३पि२

वे ९४ सहतयास्मरभस्मझटित्यभूः पशुपतिं प्रति यामिषुमग्रहीः ध्रुवमभूदधुना वितनोः शरस्तव पिक
धनुअग्रेषु स्वर एव स पंचमः ९५ स्मरसमहुरितैरफलीकृतो भगवतो भवतो दहनभ्रमः सुरहिताय हुतात्मतनुः
पुनर्ननु जनुस्तु[illegible]तनज्ञरागोपिथ ९६ विरहिणो विमुखस्य विधूदये शमनदिक्पवनः स न दक्षिणः
सुमनसो नमयन्नटनी धनुस्तव तु बाहुरसौ यदि दक्षिणः ९७ किमु भवन्तमुमापतिरेककं मदस्तुदंधम
जमदिक्पवनं
योगिजनान्तकं यदजयन्न त एव न गायते स भगवान्मदनान्धकमृत्युजित् ९८ त्वमिव कोपि परापकृतौ
६४ कृती न ददृशे न च मन्मथ शुश्रुवे स्वमदहो[illegible]हनाज्ज्वलतोत्मनो ज्वलयितुं परिरभ्य जगंति यः ९९ त्वनुचि
तं नयता चिविशिश्रुना भुवनशांतिकहोमहविः कृतः नवलयसामपास्य मधुं मधुं हन्त वनी हरिणावत किं
कृतं १०० इति कियद्वचसैव भृशं प्रियाधरपिपासु तदाननमाशु तत् अजनि पांशुलमप्रियवाग्ज्वलन्म विवरसां२
दनशोषरसावाराहतैरिव १०१ प्रियसखीनिवहेन सहाथ सा व्यरचयद्गिरमर्धसमस्यया हृदयमर्मणि मन्मथ

सायकैः स्ततनमोवङ्गभाषितैर्मम क्रमो ॥१०२॥ अकरुणादव सूनशरादसून्सहजयापदि धीरतयात्मनः असव ए
व मम माद्य विरोधिनः कथमरीन्सखि रक्षितुमात्थ मां ॥१०३॥ हितगिरं न शृणोषि किमाश्रवे प्रसभमस्य वजीवि
तमात्मनः सखि हिता यदि मे भव सा हृता मदरिमिच्छसि या मम जीवितं ॥१०४॥ अमृतदीधितिरेष विदर्भजे भज
सि तापमनुष्णकिमंशुभिः यदि भवन्ति मृताः सखि चन्द्रिकाः शशभृतः क्व तदा परितप्यसे ॥१०५॥ व्रजधृतिं
त्यज भीतिमहेतुकामयमचंडमरीचिरुदंचति ज्वलयति स्फुटमातपमुर्मुरैरनुभवं वचसा सखि लुंपसि ॥१०६॥
अयि शपे हृदयाय तवैव तद्यदि विधोर्नहि चैरसि गोचरः रुचिफलं सखि दृश्यत एव यज्ज्वलयति त्वचमुल्लल
यत्युत ॥१०७॥ विधुविरोधितिथेरभिधायिनी मयि न किं पुनरिच्छसि कोकिलां सखि किमर्थं गवेषणया गिरं
किरति सेयमनर्थमयीमपि ॥१०८॥ हृदय एव तवास्मि स वल्लभस्तदपि किं दमयंति विषीदसि हृदि परं न वहिः ख
लु वर्तते सखि यतस्तत एव विषद्यते ॥१०९॥ स्फुटति हारमणौ मदनोष्मणा हृदयमप्यनलंकृतमद्य ते सखिह

नौस्मितदायुक्तिहृद्योपि विधियत्नमसः सममवद्वधापितः ११० इदमुदीर्य्यतदैवमुमूर्छसा मनसिमूर्छितमन्मथपावका
।क्वसहतामवलंबलवछिदामनुपपत्तिमतामतिदुःखिता १११ अधितकापिमुखेसलिलंसखीप्यधितकापि
सरोजदलैःस्तनौ व्यधितकापिहृदिव्यजनानिलंन्यधितकापिहिमंसुतनोस्तनौ ११२ उपचचारचिरंमृदुशी — मृदु ३
नो ४ — तलैर्जलजजालमृणालजलादिभिः प्रियसखीनिवहःसतथाक्रमादियमवापयथालघुचेतनां ११३ अ
थकलैकलयश्रमितिस्फुटंचलतिपक्ष्मबलेपरिभावय अधरकंपनसूत्रयमेनकंकिमपिजल्पतिकल्पल
आश्वासनं ४ — तेस्मृगफे ११४ रचयचारुमतिस्तनयोर्हितीकलयकेशिनिकेशयमसंयतं।।अवरोहा[illegible]तरांगिणिनेत्रयो — रा ५
र्जलभराविति शुश्रुविरेगिरः ११५ कलकलःसततदालिजनाननतोदल[illegible]हितुलस्त्वरितेरितैः यमभिगम्य — स
स्तुतालयमीयिवान्हृतदरःसविदर्भपुरंदरः ११६ कन्यांतःपुरबाधनाययदधीकारान्नदोषान्नृपंद्वौमंत्रिप्र
वरश्चतुल्यमगदंकारश्चताह्वचतुः देवाकर्णयसुश्रुतेनचरकस्योक्तेनजानेखिलंस्यादस्यानलदंविनानद

॥ सुगम ॥३ नै १

४

नै०ध लनैतापसकोपिविक्रमः ॥११७ ताभ्यामभूद्युगपदप्यभिषीयमानं भेदव्यपाकृतिमिथः प्रतिघातमेवा श्रोत्रे
३३ तु तस्य पपतुर्नृपतेर्न किंचिद्भैम्यागिरोनिपिशाचशंकितया कुलस्य ॥११८ इतविगमितविप्रयोगचिह्नामवि
तनयांन्नृपतिःपुरश्रमाप्तां अकलयदस्मराशुगाधिमग्नांझटितिपराशयवेदिनोहिविज्ञाः ॥११९ घात
रुदंथपिताशिषंहतायैनतशिरसेसहसोत्तमयामौलिं दर्पितमभिमतंस्वयंवरंत्वंगुणगणमुपमाम्भुहिवास ३
रैः कियद्भिः ॥१२० तदनुसततनुजामसखीरमादीह्रिनकृतौगतएवहीहृशानां क्रमसमयपिशाचयतेश
रीरतदुचितमावरतोपचारमस्याः ॥१२१ कतिपयदिवसैर्वयस्ययावः स्वयमभिलष्यवरिष्यतेवरायात्र क
शिमशमनयानयातदासुरुचिरुचितोयमवहिक्षालिखामिः ॥१२२ एवंयदहृतानृपगातनयानोऽपिछिलज्जा
मं३ स्यादयन्मोहः स्मरभूरकाल्पेव पुषः पाण्डुत्वतापादिभिः यद्व्रीशीः कपटादवादिसहशीस्यान्नसंख्यासांत्वना राम०
तन्मत्वालिजनोमनोधिमतनोदीनंदमंदारुयोः ॥१३३॥ ॥श्रीहर्षं० देवीचयं॥ तुर्यः स्थैर्यविचारणप्र ३३

कविराजराजिमुकुटालंकारहीरः सुतं श्रीहीरः सुषुवेजितेंद्रियचयंमामल्लदे

चारुणि नैषधीयचरिते सर्गो निस १

करणभ्रातर्ययं तन्महाकाव्ये॰गोज्ज्वलः॥ ॥यावदागमयतेथ नरेंद्रान्स्वर्गयवरमहाय महींद्रः तावदे
वर्षिरिंद्रदिदृक्षुर्नारदस्त्रिदशधाम जगाम १ नात्र चित्रमनु तं प्रययौ यत्पर्वतः स खलु तस्य सपक्षः ना
रदस्तु जगतो गुरुरुच्चैर्विस्मयाय गगनं विललंघे २ गच्छता पथि विनैव विमानं व्योम तेन मुनिना विज
गाहे। साधनं हि नियमोन्यजनानां योगिनां तु तपसाखिलसिद्धिः ३ खंडितेंद्रभवनाद्यभिमानोल्लंघते
स्म मुनिरेष विमानात् स्वार्थितां प्यतिथितामसुमेनैनैव तस्य तिमिरच्छिदनेत्रैः ४ तस्य तापनमिया तपना
स्तं तावदेवसमकोचयदर्चिः यावदेव दिवसेन शशीव द्रागतप्यत न तन्महसैव ५ पर्यभूद्दिनमणिर्द्विज
राजं यत्करैरहह हतेन तदा तं पर्यभूत्खलु कौ द्विजराजः कर्मकः स्वकृतमत्र न भुंक्ते ६ विष्टरं तटकुशालि
भिरद्भिः पाद्यमर्घ्यमथ कच्छरुहाभिः पद्मवेदमधुभिर्मधुपर्कं स्वर्गसिंधुरदितातिथयेस्मै ७ संवलीतावि
यदंतरगाधं नाकनायकनिकेतनमाप संप्रतीय्य भवसिंधुमनादिब्रह्मशर्मभरचारु यतीव ८ स्वर्चनामिहवि

या

दे

श्री ४

दि

चंद्र३ नारद

मुनितेजसैव कृत्वा स तपनः संतप्तो न भूत् तथ

५

कल्पद्रुमान३ पूजितवान२ शीघ्रं२ प्राप्तंसन२

नै०ध० तो हृतराभिस्वार्हतं समदकृतातिथिमिन्द्रः यावदर्हकरणं किल साधोः प्रत्यवायधुतये न तु रागात् ९ नामधेयसम
३४ तासरवमैरद्भिरिन्दुनिभमर्थ्यास्थितदाक्के पर्वतोपि लभतो कथमर्चां न द्विजैः स विबुधप्रभुलंभो १० नडुजो
दतिवितीर्णसपर्यो द्योऽहुमानेपि विवेदस्तुनोऽइः स्वःसहस्थितिसुशिक्षितया तोज्ञानपारमितयैव वदान्या ने
११ उज्झितान्यजनसंकथनः सन्नारदं वलरिपुः समवादीत् आकरैः स्वपरभूरिकथानां प्रायशो हि सुहृदोः
सहवासः १२ तं कथान्तु कथनप्रसरतां यां रमालपनको तु कितापां नृभृतां चिरमनागमहेतुं ज्ञातुमि
च्छुरवदच्छुतमन्युः १३ प्रागिव प्रसुवते नृपवंशाः किन्तु संप्रति न वीरकरीरान् ये परप्रहरणैः परिणामे वि
कृताः क्षितितले निपतन्ति १४ पार्थिवं हि निजमाजिषु वीरं दूरमूर्ध्वगमनस्य विरोधि गौरवाद्गुरुपास्य
भजंते मकृतामतिथिगौरवक्रह्निं ॥१५ सारभिशापमिव नातिथयस्ते मां यदद्य भगवन्नुपयान्ति तेन तन्त्रि
यमिमां वङ्गमन्ये स्वादरैकभृतिकार्यकदर्थ्यी १६ पूर्वपुण्यविभवव्ययलब्धाः श्रीभरा विपद एव विमृष्टाः

द्वानहीतोऽडामेव
जमन्यान३

राम०
३४

क१

पात्रपाणिकमलार्पणमासां जातमुत्सुशांगिविधिर्विधिदृष्टः १७ तद्विमृज्य मम संशयशिल्पिस्फीतमत्रविषयेषु
हस्तोघं भूयतां भगवन्नः क्षतिमार्गैरघवाभिरघमखेमाक्रुभिः १८ इत्युदीर्य्य मघवा विनयर्द्धिं वर्द्धयन्नव
हितनलभैमीशो वक्तुर्षोडशशतानि निमेषांतस्थिवान्मुनिसुरैर्वप्रणिधाय १९ वीक्ष्य तस्य कृतिये परिपाकं प
केशसनपर्दसश्शतोपि नारदः प्रमदगद्गदयोक्त्या विस्मितःस्मितपुरःसरमूचे २० भिक्षितांप्रातमरवोक्ष
कृतपन्नतपोरिप्रमविदःस्वविभ्रतौ नत्फलैनवपर्यदिहैलोलोकशलक्षमधिकादरदेव २१ सपदत्लवोग
रोसपिहृशयत्रेनामविनयंवितयंते सुहृधातिकइवेहनसाह्लादाहवैदन्नुभवःपरमाप्नः २२ स्त्रीभरोनीति
थिसाक्रत्वाशिलोपभोगपरस्तोन्नहितोतिं पप्रपतौवहिरिशनरपीयंहपिस्तोपिरक्षिकोनवृक्तोपि २३ श्रोः
स्वभावमकुरोरत्नभावेस्लावकैरतितरांतिरलोःस्मः धांपुशाधिगलितावधिकालं साधुसाधुविजयस्वविडो
जः २४ सख्यविक्रततनुत्वदस्वक्रालितातिलनिजाघलघूनां यत्तिहोतुपगमःशृणुराज्ञांतेजगद्युवसुदं

सावधानसेन२

५

हू२

शिरवांमर्यादिक्रुत्पर

त

नै.ध. तेस्तुदंतं १५ सा भुवः किमपि रत्नमनर्घ्यं भूषणं जयति तत्र कुमारी भीमभूपतनया दमयंती नाम या मदन
३५ शास्त्रविमोघं १६ संश्रिता प्रतिमुहूर्तमपूर्वां कापि यौवनजवेन भवंती स्वाशिरोरुह कृतसारसृजेसौ कांपि
मे३ यूनि भजते किलभावं १७ कृष्यते न कतमः स इति त्वं मां विवक्षुरसि किं चलदोषः अद्य वर्त्मनि हृतास्मि
नेच्छां निगिरमेतां नृपरिश्रमयेनां १८ यत्नथावधिरएतुः परमःस्यापोगिधीरपिन पश्यति यस्मात बालया
निजमनः परमाणोर्ह्रीदरीशयहरीकृतमेनं १९ सा शरस्य कुसुमस्य शरव्यं तच्चिता विरहवाचिमिरंगैः ॥ चि
नातृचित्तमपिधातुरधन्नैस्वयंवरमहायसहायं २० मन्मथाय यथैथा दिनराज्ञांह्नति हृत्पविषयेति विपृ
गूर्ज्ञा तेनेनस्य वशाः पृथिवीशाः संगरं रमितवांकलयंति २१ येऽत्र ये तु मरसां दमयंतीभूषणेषु यदि
वापितुरणेषु तत्रतत्र कलयांपि विशेषो यः समीहितनिभृतां तुरसार्थः ३२ श्रीशावब्ययदिनावधितस्था राम०
योवनोदपि तिराजसमाजे आदरादहरहः कुसुमेषोः सल्ललासमृगयामितिवेशः ३३ ईर्ष्यमीवरखुमती ३५

र्मवलक्ष्मीकृत्य३

ॐ

कपितावदस्मादरोस्त्वदतिथीभुविन्दं तं श्रीमभ्रस्वरभुवोरभिलाषैर्हरमंतरेमिहोन्नृपतीनां ३४ तेनेजागृद
धृतिर्दिवमागांसंख्यसौख्यमनुमत्तैर्मन्तुलां यन्मृधंक्षितिभृतां नविलोकेतन्निमग्नमनसोभुविलोके
ग्रहंवेद३ ३५ वेद्यतद्यपिनकोऽपिभवंतंहंतहंतकुहरांविरुराडि एकमेतदपियेनविवेकश्रोछनायविषयेरसमे
कः ३६ एवमुक्तवतिदेवऋषौद्रागभेदिमघवाननमुद्रा उत्तरोत्तरशुभोहिविभूनांकोऽपिमंजुलत
दैत्यसानू५ मःक्रमवादः ३७ कोऽनुजन्मममनिर्जरदनुजारौजायतिस्वशरणागरणागचर्चां यद्दुजाकेतुपधायजयाकेश
मंशगास्वपिमिवीतविशंकः ३८ विश्वरूपकलनादुपपन्नंतस्यजैमिनिमुनित्वमुदीये विग्रहंमखभु
जामसहिष्णुर्व्यर्थतांमखशतानिसनिनाय ३९ ईदृशानिमुनयेविनयाब्धिस्तस्थिवान्सवचनान्युपहृत्य
।।शांतोनिश्वसितएवचरीवाङ्नारदस्यनिरियायनिरोजाः ४० त्वारसानलभवोहवशांकीनिर्दयोगामितव
सन्वसमग्रां घांगतस्यहृदिमेदुरदर्कः स्नानबद्धयमुदाजिवितकैः ४१ वीक्षितस्तममसिमामयथांगंतु

पृष्ठं२

५

वो सपत्नैर

नै.५. तन्मनुष्यजगतेनुमनुष्षं किंभुवःपरिवृढानविवोढुंतत्रतान्मुपगन्तांविवदंते ४२ इत्युदीर्य्यसतयोरनुनिरु
३६ द्धीस्त्वर्पतिंप्रतिनिवर्त्यबलेन वारितोप्यनुजगामसयांतंतंकियंत्यपिपदान्यपराद्धि ४३ पर्वतेनपरिपी
यगभीरंनारदायमुदितंप्रतिनेदे स्वस्यकश्चिदपिपर्वतपक्षच्छेदिनिस्त्वयिमदर्पितपक्षः ४४ पारणायैव
लरिपोरथभैमीशीलकोमलकरग्रहमर्हं भेषजंविरचिताशनिनामव्यापदामुपदिदेशरुनाशः ४५
परमाशोभा नाकलोकभिषजोःसुषमाया पुष्पचापमपिचुंबतिसैव वेद्मितादृगभिषज्यदसौनहारसंक्रमिवेघ त५
कविद्यः ४६ मानुषीमनुसरत्यथपत्यौखर्वभावमवलम्ब्यमघोनी स्वोङितेतिजनमन्वयडुर्व्वीमानेर्मानननम
शोरुहनत्ता ४७ योमघोनिदिवसुष्वरमारोरंभयामलिनिमालिममेलभि वर्णंस्वर्णसखलूज्ज्वलमस्याःशां
तमातरमभावतभंगपा ४८ जीवितेनकृतमप्सरसांतत्प्राणनाथकिरिहयुक्तिमतीनः इत्थनन्तरंम रामे
वादिहृतावांदीधितिःस्मितनिर्गमनेन ४९ साधुनःपतनमेवमितःस्यादित्यभाषतजनतिलोत्तमयापि॥ ३६

अंकारविशेषेणर

श्री१

तामरस्यपतनेनकरा[illegible]न्नहिल्लोलनचलज्जनजालात् ५० मेनकामनसिजेनाप्युदीर्णं येन्यषिधन्नहंकरी
दवहित्थां तेन्स्फुटं निजहृदः पुटपाकैः पंकलिप्तिमसृजन्हहितत्यो ५१ उर्वशीगुणगवशीकृतविश्वान्
निमेन२ न्कृशाङ्गि मितभावमिषेण शक्रसौहृदसमापनसीमन्तं भकार्यमडुपहृहृषैव ५२ कापिकामपिवभा
रांबुधस्तेंड्रमृणालवतींतिदशमन्नरिकिंचित रुष्टकरप्पपस्तुतौ मेमिगंतोपरुपकश्यपस्तुतः शान्तमस्तुः
५३ आलिभिर्मत्स्यरहसगात्वमगावाकेपिशटाबतिमघोनिवभाषे वीक्ष्योपिसहगौसि नृणां किंयासि
नेत्वमपिस्पर्धगुणेन ५४ अन्वयुङ्क्त्युतिपथः पितृनाथो स्तंसुदर्थहरितोकमितारः वर्त्मकर्षहृष्टपरः
स्त३ परमेकमङ्कजानुगतिकोनमहार्घः ५५ प्रेषिताः पृथगथो दमयंत्यै विन्नचौर्यचतुरा निजदूत्यः तदु
रंपुतिर्वृतैरुपहाराः संरख्यसोख्यकपटेननिगूढाः ५६ विचिमात्रविबुधैरपियन्नैः स्वर्विहायवृतमंतरस्तु
मत्वे घोनिकाविदेश्यवर्गासि निह्नुतां सैदसोवलतियत्रहिविंतिं ५७ शीघ्रलंघितपथैरथवाहैर्लभितो

अग्नि१ वरुण१ यम५

५

देवसुखे

नै०४. भुवर्मर्मोहरसाराः वाक्चितोन्नमितकंधरबंधाः श्रुतश्रुतुर्ध्वनितमेध्वनिहूरं ५८ किंघनस्य जलधेरथवेदं नैवसंशयि
३१ तुमेपथ्यलभंत सादरंपरमहूरमेपदूर्पान्निःस्वनश्रुतिमहोपनतेनं ५९ ह्यतविभ्रमदकोत्तकिमावंभाववोधवस्तु
रंतरगाणां तत्रनेत्रजनुषःफलमेतैनेषधस्तुधिरे विबुधेंद्राः ६० वीक्ष्यतस्यवरुणाक्षरागात्वंयदृभारैनि
विडजडभ्रयं नैविनीजलपतेःकिंतुमोस्यपुराज्याविस्मयरम्तास्ति मितस्य ६१ हूपमस्यविनिहूप्यतर्षोनिस्त्रा
नामरूपभागे मोपमे८ सतापेध मिषो परविवशावतंसः कोर्पितैयदभुनापिमेदवःकालएवसकलेनजनेन ६२ यंवभारदहनःखलुतापंहूप
धेयभरमस्यविमृश्य तेनधूदनलतालनिकक्षीमानदर्पानलजैवहेतुः ६३ कामनीयकमधःकृतकामंकाम उल्लूकमेवइ
मक्षिभिरवेक्ष्यनदीयं कौशिकःस्वमखिलंपरिपश्यन्मन्यतेस्मखलुकौशिकमेव ६४ रामणीयकगुणाद्वय
ईडइ वादं नूनमेत्य स्थितमंतपरिमाद्यविस्मयायदहदयानिविनेमुस्तेनतेभुवनाहाराःप्रवमतुः ६५ प्रेयरूपकविशेषनि रामं०
वेशेः संवदद्भिरमराःश्रुतपूर्वैः स्पष्टएवसन्नलःकिमिती दंमंदमंदमिनरेतरमूचुः ६६ तेश्रुतद्विषवधूवरगाहे ३७

एतेपदार्थ्या१

३७

नलस्य १   गुणं वेद्यसमारां २

मृषां गां मम मयः सख्याऽद्या तस्य कुंडिनपुरं प्रति सपदि भूपतेर्व्यवसिता निशा शशंसे १७ धर्मराजसलिलेशहुता
शैः प्रागतां श्रितममुं जगते तैः प्रापहृष्य चलविस्त नेताऽपि श्रुत सानिभृते मनुदेविनोति १८ नैव नः श्रियत
मो भय थाः सौ यद्यं स्तुनवृणुते नवृणुते वा एकतो हि धिगमूमसुगानज्ञामन्यतः कथमदः अतिलंघः १९ मां वृणीष्व
त्तिदासदिमत्रौ वदनेयामियदस्मि महत्वं ईदृशीं चकथ मां कलयिष्ठा मिहिशोषम परान्नृपपुत्री २० नैषधैव
तवृतेदमयंत्या नीडितो न हि वहिर्भवितास्मि स्वां गृहे पिवनितां कथमासं दृष्टा निमालि खलु दर्शयिताहे २१ इ
विमृश्य ४ त्थं वेत्थ मनसाऽपि विधेयं किंचन त्रिविबुधाङ्कुधेन नाकनायकमपास्य तमेकं सा स्वयं नृपति पारस्यमासं २२
किं विधेयमधुनेति विमुग्धे स्वात्मानुगाननमवेक्ष्य कृतुक्ताः शंसति स्म कपटे पटुहंसैर्दैववनेसममिलष्य नलस्य
वान २ २३ सर्वतः कुशलभागसि कच्चित्त्वं स नैषध इति प्रति भाषैः स्वासनार्ध उत्थ देहत्व यिरांको वीरसेननृपतेरि
व विघ्नः २४ केशयास्य मिनलेतु पलेक्तृ त्वाक्षायाद्यायाऽद्युभयाज्ञ नियन्नुः तत्र यैव फलमन्तरयोस्तेनोधृतोर्द्ध

बुद्धिः २ अस्माकं २ नू ३

५

तुष्णीं३

नै०च० मिदं मां गमितः किं ७५ रुषं नैषधसद्मदंभ्रूद्देषज्वालजालजटिलः स हुताशः याद्सां पतिमरेषवशो वा शामिता
३८ रं मे धिग्गुरुस्मराणां ७६ अर्थिनो वयममी समुपेमस्त्वां नलेति फलितार्थमवेहि अध्वनः क्षणमपास्य वरिखे
दं कुर्महे भवति कार्यनिवेदं ७७ ईदृशां गिरमुदीर्य विरेजा जोषमास्त न विशिष्य बभाषे नात्र चित्रमभिधाकु नृपेः४
शलत्वे शैशवावधिगुरोर्गुरुरस्य ७८ अर्थिनामहृषिताखिलरोमा स्वं [illegible]ःस्फुटकदंबकदंबं अर्चनार्थमि
व तच्चरणानां संपुरामकरणाद्युपनिन्ये ७९ दुर्लभं दिगधिपैः किमसी भिक्षा दृशं कथमहो मदधीनं ईदृ
शं मनसि कृत्य विरोधं नैषधेन समशायि विराय ८० जीवितावधि वनीपकमात्रैर्याच्यमानमखिलैः सुलभं य जौः२
धसंशयं कृतं त् अर्थिने परिवृढाय सुराणां किं वितीर्य परितुष्यतु चेतः ८१ भीमजैव हृदि मे परमास्ते जीवितादपि धना
दपि गुर्वी न स्वमेव मम मर्मा हि तियस्याः षोडशीमपि कलां किल नोर्ही ८२ सायतां कथमभीप्सितमेषां दीय राम०
तां द्रुतमयाचितमेव तं धिगस्तु कलयन्नपि वांछामर्थिवागवसरं सहते यः ८३ प्रापितेन चटुकाकुविडंबं ल ३८

दैन्यानुकारीशब्दः काकुः १

मितेनवक्त्रयाचनलज्जां अर्थिनांयदघमर्जतिदातातेन्नलुंपतिविलंबदाने: ८४ यत्तुदेयमनुपनीयवदान्यैर्दी
यतेसलिलमर्थिजनाय सार्थनोस्तिविफलत्वविशंकाश्वासमूलदपमृत्युविकित्सा ८५ अर्थिनेनतृणवद्धन
मात्रंकिंतुजीवनमपिप्रतिपाद्यं एवमाहकुशवज्जलदायीद्रव्यदानविधिरुक्तिविदग्ध: ८६ पंकसंकरवि
गर्हितमंहेनश्रिय:कमलेमाश्रयणाय अर्थिपाणिकमलंविमलंतहासमवरमांविदधीतसुधीस्तत ८७ या
चमानजनमानसवृत्ते:पूरणायधवतेजन्मनेयस्य तेनभूमिरतिभारवतीयंनद्रुमैर्नगिरिभिर्नसमुद्रै: ८८ मो
घनानिकृपण:खलुजीवंस्तत्स्पृयापियत्स्वजात्तुपरस्मै तत्रचैषकुरुतेममचित्रंयन्तुनार्पयतितानिमृतो
पि ८९ मोममोपिरिहयाचित्तवृत्तिर्दीनजातमवमत्यजगत्यांयद्यशोमपिनिवेशितमेतन्निह्नयोक्तक
तमस्तकेतदीय: ९० लोकएषपरलोकमुपेताहाविहायनिधनेधनमेक: इत्यमुंखलुतदस्यनिनीषत्यर्थि
बंधुहृदयहृयचिन्तै: ९१ दानपात्रमधमर्णमिहैकग्राहिकोटिगुणितंदिविदायि साधुरेतिस्तुतत्तैर्यदिकश्चिपार

मरणे२ असहाये २

५

मं
शंपरिशांति ४

हृतं १

२४

नै·५· लौकिककुशलैर्मनीषितं ९२ एवमादिसंविचिंत्य मु[illegible]नानैवोचतपार्थिवक्षान्तं अर्थिदुर्लभमवाप्य सहर्षा
३९ न्योच्यमानमुखमुल्लसितं स्म ९३ नास्ति जन्यजनकव्यतिभेदः सत्यमन्नजनितो जनदेहः वीक्ष्य वः खलु त
नूममृतादौ हडिःम[illegible]ज्जनमुपैति सुधायां ९४ मन्त्रमः केतुनेन्तुकेफलं वा पूर्वमीकृपाणपथं व्रजथेति ई
सर्वोत्कृष्टेनसंति हराणीर्नृपरिंदंतितुनेत्रैः नूर्वपूर्वतपांसिञ्जयति ९५ प्रत्यतिशिपदिलांखलुदेवीकमेसर्वसहन्तव्रतजन्मो भूमिं४
नृपमेर्प्यहहस्त्रजनेमस्तायेत्रिजैःपुंजयथपादपयोजैः ९६ जीवितावधिकिमप्यधिकंवायन्मनोभिलषितमितो रोप
सुनं६ नरडिंभात तेनवश्चरणामवत्तुसोयं नूतनस्कोतेदिहास्तोकिमीहकु ९७ एवमुक्तवतिवीतविशंकेवीर मुकं६
सेनतनये विनयेन वक्रभावविषमामथशक्रः कार्यकैतवगुरुर्गिरमूचे ९८ पाणिपीडनमहं दमयन्त्याः
कां२ कामयेमहिमहीमिहिरांशो हृत्यमवक्रुहनैःस्मरभाति निर्जितस्मरभिरस्यविरम्य ९९ आमतैशान्तमपि रामं० ३९
क्षितिभूपस्तोयराशिरसितेखलुहृपाः किंग्रहादिविनंजाग्रतिनेते भास्करस्यकतमस्कोतलौस्कं १००

उत्सववतेर

चैत्रेमासिकुहोरसस्यपिकिरणैः संप्रगात्रोभवान्नास्मिकु अवदेसुसीतलजलेहेपांथविश्रांम्यताम्।। एकाकीयभवानहं
वत्तरुणीशुन्यमप्रपावर्त्तते लज्जामेपहिशांततमेववत्से राजानातिकालोचितं।।१।।

विश्वाहश्चनयनावद्यमेवतनुरागं वुधिर्मिमगाघर्म्मवेमः त्वामिहैवर्म्मनिवेशपरहसौनिर्वृतिंन हिलभेमहिसर्वे १०१
सुहृदेवगुणजनितोपिगुणासंख्यानतोमंत्रभवन्नपिशङ्कः किंतुरतिनृजुमोशुहपङ्कमायकंधनुरिवाजनिवक्रः
१०२ तेनतेनवचसैवमघोनः स्मुवेदकपदंपडुरुद्धैः स्मानतउवितामयवाणीर्मार्जवंहिकुटिलेषुन[illegible] नि
तिः १०३ सैषमुञ्चतरतोडुरिरि[illegible]मन्यजन्मनिमयैवकृतानां दुष्कृतीयमपिपापमहिमानेजितंमिछतिक
पापथपारं १०४ नित्यचित्तमखिलस्यनकुर्यांधुर्यकार्यपरिपंथितमोनं ह्रीगिरांसकृवरंमसकृपन्नेमीरं भवति
कृतेवुपरवागपरास्ता १०५ यन्मनोविमलदर्पणिकायांसंतुखस्यमखिलंखलुतत्त्वं तेपिकिंवितरथे
हशांमाज्ञांयानयसांसहशांवितरात्वं १०६ यामियामिहवरीतुमहीनेतहततांठुकरवाणिकथंवः इ वर्त्तते४
हशांनमहतांवतज्ञातावंवनेमम तनुणांस्यहणांपि १०७ यांमनोरथमयींहदिकृत्वायेःश्वसिमिकथंयंकथं
संतदये भावगुम्फिमंवलंवितैमाशेडजेयाहिविषयाविद्वोपि १०८ उद्भ्रमामिविरहान्मुहुरसोमोहमेम[illegible]

खलुय२

नै.ष. वेतुहृतैर्महयः कूतवः प्रभाविताम्भिरहसं रक्तिन्तुसं कथमीदृगवस्थः ॥१०९ यमिकार्न्निनुपस्पृद्यचेमाहकन
५० निरीक्षितुर्मेपिक्रमतेनकः रक्षिलक्ष्मजयवंश्चरितेनुमिविश्वासितिकृतकुमारी ॥११० आरब्धाविकिलेला
त्वक्तनाथेशगणमाइपणस्तामेपशोयत आरद्देकथमहंप्रियपात्नत्वारगातं:श्रुतगुणेनपरेन ॥१११ अथ
नामपिभवद्विशिवोस्येकन्तुर्मर्ईतिमयापिपवास्तु भीमजार्थपरायावनवातैरूपमेवगुरवः करणीयाः
॥११२ प्रार्थितःप्रथमतोदमयंतीयूपमेत्त्वहमुपासमयायत हीनिवेद्यतियतामपितहः सामर्मापिहत
रांतनदस्के ॥११३ कुंडिनेद्रसुतयाकिलपूर्वमांवरात्तुसुरसाकृतमास्ते श्रीइमेष्यतिपरंमयिदृष्ट्वाकरि
ष्यतिनमांखलुपुष्पान ॥११४ तत्प्रसादतोविधत्तनरेवेदंरूतामपमस्तदृशोहिममेदं हास्यतैवरुलभांनतुसा
धांतदिधित्सुभिरलोपयिकेन ॥११५ ईदृशानिगरितानितदानीमाकलय्यसनलस्यवलारिः शंसतिस्मकि राम०
मपिस्मयमानःस्वानुगाननविलोकनलोलः ॥११६ नाममधापिनृपतेभवतेदंरोहिणी[redacted]रमणावं ५०

शश्वदेवं लज्जतेनरसनानतवेदां भणाइर्थिषु त्वयपुरी कृतकामा ॥११७॥ भंगुरं न वितथं नु कथं वा जीवलोकम
वलोकयसीमं येन धर्मयशसी परिहातुं धीरहो वलतिधीरनुवापि ॥११८॥ कः कुलेजनि जगन्मुकुटे वः
प्रार्थिकेप्सितमपूरि न येन इंदुरादिरजनि एकलंका काएमें संभववानपि माभूत् ॥११९॥ यापदृष्टिरपि
याम्नुखस्तुङ्क्याचमानमनुयाचनत्नोपि: त्वादृशस्य सकलः सकलंकः शीतभासि शशकः सकलं
कः ॥१२०॥ नाशुराशिपठतः किमपाठि विस्मृतोथ भवतापठितोपि इत्थमर्थिचयसंशयदोलाखेल
नं खलु चकार नकारः ॥१२१॥ अब्रवीत्तमनलःकेनलेहलमुत्सृजसियशः शशिकल्पं कल्पवृक्षपति
मर्थिनेमित्थं नोप कोपि शमनमनुमिहान्यः ॥१२२॥ नैव्यहन्यत कदापि मुदं यः स्वःसदामुपनयन्नभि
लाषः नन्दनेतवदभिषेककल्पतोनः मत्यजान्तसमतामदमद्य ॥१२३॥ अब्रवीदथयमस्तमहं वीरसेनकुलदीप
तमस्त्वा यत्किमर्थ्यमभिभुञ्षति तत्किं वद्भवंशवसतैःसहशाने ॥१२४॥ वोहराः किमेपियंः कठिनानां काम

परमंक:४

मेरु१

५

शीघ्रं २

नै.ष. धेनुरपियापक्ष्मेरेव नैनयोरपिहृष्याभवदेर्या हा विषितस्तुरसिंवत्स किमेतत् १२५ याचितश्चिरयति क्व नु
४१ धीरःप्राणनेक्षणमपिप्रतिभूःकः शंसति द्विनयनी हृदनिद्रांद्राङ्.मेघमिवघूर्णनघूर्णि १६ अभ्रपुष्प
मपिदित्सतिशोतंस्सार्थिनाविधुरतायदभाजि स्तोककस्यखलुचंचुपुटेनस्नानिरस्यसतितहुतमंघे — स्तुं३
१२७ ऊचिवानुचितमक्रूरमेनंपाशपाणिरपिपाणिगृहस्या कीर्त्तिरेवभवतांप्रियदारादाननीरझरमौ
क्तिकहारी १२८ चर्म्मवर्म्मकिलयस्यनभेद्यंयस्यवज्रमयमस्थिचतौचेत् स्थायिनाविहृतनुकर्णदधीचौ — वचनस्य ४
तन्नधर्म्ममवधीरयधीर १२९ अद्ययावदपियेननिबद्धौनप्रभूविचलितुंबलिविंध्यौ आस्थितावितथ
शर२ तागुणपाशस्त्वादृशासविदुषाद्वरपाशैः १३० प्रेयसीजितमृधांरणमुरस्त्वायांनमुंचतिदिगंतगतापि
भंगिसंगमकुरंगहगार्थैःकःकदर्थयतितामपिकीर्त्तिं १३१ यान्वरंप्रार्थितपरैर्यितारस्तैपियंवयमहोसंपु — राम॰
नेस्त्वं चैवनःखलुमनोरथमात्रंरत्नरपूरयदिशोपियशोभिः १३२ अर्थितांत्वयिगतेषुसुरेषुस्नानदानज — ४१

४१

वैदर्भैनुलग्ने कृत्वोऽ तस्मै १ पूष्णः १

नितोरूपयशांश्रीः अथांपांडुगगनेस्थरस्य शार्वरीकेवलेनकुरुतेमनविषन्नां ॥१३३ अवमन्नैभरताम्ज्जुनेवैरीणवत्समतिधृ
तोपिनलस्तमभीप्सदः स्वागमनाफलतांयदिशंकसेतदफलंनिखिलंखलुमंगलं ॥१३४ इयतः प्रतितेप्रतिस्क
तिरभूद्यापघत्वराज्ञादिनोधर्मार्थीस्मजतास्कृतिप्रतिमहीकृत्वाचितारव्यापदां नवकीर्तिः प्रनतांप्रस्नेस्त्रिभु
वनेप्रश्नाद्धयादेशनोहृष्याणांशिनिपातलोहितहरिज्ञामात्वयलुपते ॥१३५ यंप्राप्तस्तमहस्तपांडुदभवृत्पाद
नेरवजः कृथांसच्छायातनयः स्तुतः किलपितुः सादेशपानविच्छति एतस्मौ नरमथनः समजनितनेजसालेप
नेमाहसैरपिपंगुरंघ्रिभिर्व्यक्तौ भवन्मातुमाह ॥१३६ इत्याकर्णितिरीशास्त्रिदशापरिषदस्तागिरश्चाहुगभी
वैदर्भीकामुकोपिप्रसभाविनिहितंहृत्पभारंवभारे श्रृंगीकारंगतैस्मिंस्त्रमरपरिवृदैः संभृतानंदभूचैभूयादंतस्ति
सिद्धैस्तुविहितमवच्छिन्नतापैश्चतेने ॥१३७॥ ॥श्रीहर्षं देवीचयं तस्यश्रीविजयप्रशस्तिरचनातातस्यनव्येमहा
काव्येऽगमत्पंचमः ॥ ॥अथनैषधनिषेधोनाम हृत्वायदेवारिपतैः प्रहन्तौ हिषांनिषेद्धानिषधप्रधानः। सभी

+ कविराजराजिमुकुटालंकारहीरःसुतंश्रीहीरःसुषुवेजितेंद्रियचयंमामल्ल

× चारुणिवैरसेनिचरितेसर्गो॥१

नै०५
५२

मह्नमीपातिराजधानीं लक्ष्मीचकारोर्थरथस्पदस्य १ भैम्याःस्मरेणोज्जगरगाहियोगंसद्रूनथैप्रस्थिरधीरधीशः
पयोधिपानेमुनिरस्मरायंदुर्वार्यमेघोविमिवोर्वशीयः २ नलस्यशालीमिलदंतुजाशीसंवादपाणूषपिपासर्वम्
तदध्वगीशार्थमिवोनिमेषादेशस्यतस्याभिरगाद्वभूवुः ३ तांकुंडिनाख्यापदमात्रगुप्तामिंद्रस्यभूमेरमरावतीं
सः मनोरथःसिद्धिमिवक्षणेनरथस्यदीयःपुरमाससाद ४ भैमीपदस्पर्शकृतार्थरथ्यासैयंपुरोन्मुखत्वात्कि
का कुलेना नृपेनिपायेकृशांमीशांमांपृशंनिसृष्टासैरहैरेःकृताशेः ५ स्निग्धत्समोदाश्रुभरेक्षणाम्
रोमांचवृत्युपहर्षमिरसावुकेः श्रुत्वोपनःकंशमपिसकृरित्वानस्योःपुरःप्रापनकोपभोगं ६ रथ्यादसौसारथि
नासतनाथोझलावनावातिश्रुपरिविघ्नविषा निर्गत्यविलादिविमानवीयालोघाकरेमंडलेमखसंघः ७ विदेश
तांकुंडिनवेशिनःसोनेलस्यमूर्तिर्विहरेनेनदशपा बभूवतांसिवतरेनयोर्पिविश्वकदृष्टैवयदस्याम्न्यान्ते ८ ज्ञात्वा
विदर्भभवनैश्वगुप्तैःपदेपदेविस्मयकल्पवल्ली विशश्यमानपुरमस्यदृष्टिर्थादेराजकुलोपपीत्तं ९

लि
लवैक
५४
राम०
५२

नै१

लीनंस्मरामीतिहृदाललज्जे हेलांदधौराज्ञिजनेस्वसज्जे इङ्क्तामिभैमीमितिसंभ्रुतोषस्तूनंविवित्सोर्मसौतुशो
वे १० अथोपकार्यामयमेङ्कार्यांल्कान्हरहाखिलतैरहर्षः भैमीदिदृक्षुर्विजहौदिदृक्षु बहुदिशान्नसौताम
विशाविशाकः ११ अयंक इत्यन्यनिवारकाणां गिरांविधुत्वारिविधुत्पकंठ हर्षाद्दैविस्मयनिस्वनंगांसलं
घितायोमंपिराजसिंहः १२ अन्तःपुरान्तःसविलोक्यबालांकांचित्समाल[illegible]मसहतोर्हं निमीलिताक्षः
परयाधमंत्यासंघट्टमानोसाधवमस्त्रेकार १३ अनादिसर्गस्रजिवानुभूताचिरेषुवाभीमसुतानलेन ज्ञाते
वयहाजितशंवरस्माशांवरीशिल्पमलङ्क्षिदिक्षु १४ अलीकभैमीशतदर्शनार्त्तस्तत्याल्पकन्याश्मरमोरसा
य भैमीभ्रमसेवनतःप्रसादे भैमीभ्रमस्नेननतास्वलेपि १५ भैमीनिराशोर्हदिमत्थ्यघेनदत्तेस्वहस्ताहिरहा
हिहस्तः सतामलीकामवलोक्यनव्वर्षणाददपशपश्चषदाहितुह्ः १६ प्रियांविकल्पोपहृतांमयावाहिताशा
सदेशमजल्पदल्पं अहष्णावाभीविनधूरिभीरुमनोरवलावदचेनयत्रं १७ पप्पन्नमत्तस्मिन्मरुतापितत्त्यालनीपरि

स्पृष्टमिवान्त[illegible]नवस्त्रो अङ्कान्तपङ्कान्तमृगांकमास्यं वमारातिर्यस्य बलितं विलङ्घः १८ अन्तःपुरे विलसतबाहुरेपि
वालीवलीनां वलितैर्गुणोघैः नकालसारं हरिणां नदन्ति हृ यं ष्ठुवं द्धुमथ्नत्सतोऽभूः १९ हो स्वलमालोक्य कवेरुत्तमो
स्मितः कुचे तां वतुले पर्यन्ताः नाभीमध्ये पश्यतामस्तोत्तु मिमीलदृक्कमलकमचक्षुः २० मीलत्त्वशोकेभितुस्वाम
ताभ्यां धर्तुं निपीडयत्तनमन्तराभ्यां स्तंगात्वपेतो विजगोम पश्चान्मुमारसंगोऽस्थलकेऽन्तनस्ते २१ निमीलनस्पष्ट
विलोकनाभ्यां कदर्थितस्याः कलयन्कटाक्षैः स रागदर्शी वदृशं ललज्जेऽस्वतः सतोऽज्ञीः परमोतिगुर्वी २२ रोमां
चितां गीमत्तुतत्कटाक्षे धीतेन कांतेन रतौ विरूपः मोघः शरोघः कुसुमास्त्रस्यन्त्र हृद्यं प्रज्ञां प्रतिपर्यवस्यन् २३
हित्वैक वस्मैकमिह श्वमंत्याः स्पर्शः स्त्रियाः तत्तनइवाचेता वतुः पयसामरणं विश्ववलोकावलोकायमतां मदो
पः २४ उद्दर्तयंत्या हृदये पिपत्नतलस्य हारस्फिलो ठनदुतेव वियोगिवेगानुचयानरत्नाकेरुहं दुलीलेगलहस्तितेव
२५ नवीभुवं ज्ञगाधिगत्य बंद्धं विधोऽगिवत्तस्यानिमीलिताभ्यां हृदयेऽदीयः कृतमीङ्गनां ध्यातदिं तुनान्तस्वमरोज

नाव २६ चन्द्रप्रभेयत्रांविनिमीलिताक्षंचान्तर्दिगन्ताः स्फारमयक्षीणप्र संघं तस्मिन्भूशामीनिद्रान्वाक्षाएवनद्वैन
वेदनास्तु २७ संघहृयंनामन्तरसालक्ष्मबाह्लीरांकुरशोनतुक्कलेहारी दिशानिनंवंपरिधाप्यतन्वामनस्तापसनाप
मवापभूपः २८ हन्तःकयाचिन्नायिकेतुकेनसंघद्यमित्रःकरजैःकयाचित कयाचनाक्षःकुचकुंकुमेनसंयुक्ते
कल्पःसवभूवतामिः २९ छायामयःप्रेङ्क्षिकयापि ह्वारेनिजेसगकवयनेरुमाणाः जस्थितयांनर्नेरन्नाधिनाफल
स्येवतन्व्यानहृदयंप्रविष्टः ३० तच्छायसौदृर्यनिपीनधैर्याः प्रत्येकमालिङ्गदमूरलीशाः २ञिश्रतिर्हहिनमारु
त्रैनंनामूहनिर्णीतरतिःकथंचित् ३१ तस्मादहद्रपादपिनानिनिवभुत्रच्छायरूपाहितमोहलोलाः सर्वतन्ए
वाहृतमन्नयाज्ञाःश्रागानपिसान्द्रहशान्नरागानि ३२ जागर्तिनच्छायहृशांनरायेस्पदेचतस्मिन्निसर्पकंपः
डुतद्रूतेनास्पदरागभीत्यास्वहृन्निनस्थाप्नहृशांपरंसः ३३ उल्लासयन्तीस्पृष्टतलांगमंगानासानलच्छायपिवानि
हृष्टिः अश्मेवरन्यानलदनान्निपत्याछेदेप्यगोधंयदहर्षिलोम ३४ यस्मिन्नलस्पृष्टकमेत्यहृष्टाभूयोपितदेशमगान्तु

नै०४· राज्ञी निपत्यतनयास्यचरारजः स्येपादेप्रसीदेतिशनैरवादीत ३५ भ्रमन्नमुष्यामुपकारिकायामायस्यभैमीविर
४५ हात्क्रशीयान् असौमुहुःसौधपरंपराणामाधत्तविश्रान्तिमुपत्यकासु ३६ अत्रैवहंसेनदलेनलिप्यास्तस्यैव
यादर्शितथैवभैमी तेनाभिलिख्योपहृतंस्वहाराकस्मानदृशाजनिविस्मयाय ३७ कौमारगंधीनिनिवारये
न्तीहृन्नाभिरोमावलिवेदचिह्ना सालिख्यतेनेस्वनयैवनीयद्वाःस्थामवस्थांपरिचेतुकामा ३८ पपुणःपु
रंध्रीःप्रतिमाइवेंद्रजःकृतकीकुमारचक्रे चित्राणिचक्रेधनिचक्रवर्त्तिचिह्नंतदंघ्रिप्रतिमास्तुचक्रे ३९
नाकृताप्युरापामरलोकयंत्रोरन्योन्यमेरोष्कृराणायोरमिरव्यां मध्येपुरुह्नंतेसवधूवराछन्नाकस्मिकाच्छाद
नविस्मयाय ४० पुरस्थितस्यक्वाचिदस्यभूषारत्नेषुतायेःप्रतिबिम्बितानि योगत्यहरेषुनिजान्यपश्यद्वि
स्मित्यविस्मित्यसहस्वकृत्वः ४१ तस्मिन्निपत्याद्वपथात्रयातेतदंगरागस्फुरितेनिरीक्ष्य विस्मेरतामाप्रुरविस्मर राम०
न्तः स्मिमंमिथःकंडुकमिंडुमुखाः ४२ उत्क्षिप्तमस्यैव्यतिरेकमूर्त्तेश्चलाप्यनीक्राणियस्यप्रतिन्यः छायास्तुरूपेषु ४५

विवीह्यतस्यफलंदृशोराननशिरोमहिष्यः ४३ विलोक्यतच्छायमतःकिंताभिःप्रतिश्रुतिस्त्वंवसुधापिधत्ते यथाव
यंकिंमदंनतयेनत्रिनेत्रातलकीलनीलं ४४ भवद्रहस्यःप्रतिविंवदेहःस्वूहंवितवन्मारिशिकृहिमेभुत्रुंरपरस्पश
विशन्निवयोगीयोगीवविधेमरराजराजा ४५ रूपंप्रतिच्छायिकयोपनीतमालोकिताभिर्यदिनामकामं त
थापिनालोकितदस्यरूपंद्वारिद्रुभंगायवितार्णाभंगं ४६ पुमानितास्पर्शिमयाप्रमंत्याछायामयाप्तंसह
वमल्लोकि भुवन्निवातकिंमयापिकाश्चिदितिस्मसहेत्रागिरःस्पृशातेति ४७ स्वंवाप्रणम्योपनतानलंतंगीत
लेनपंमीपपार्थियोगमाप सद्यांतिभेमीभुवनत्रांम्रविक्रमातंवनाहृतयादद्दर्शी ४८ ततत्रसादाधिगताप्रस्त
नमालानलस्पोद्भवीक्षितस्य क्रिगापिकंठायोपकंठस्थितेनमालंवनत्सत्यमेव ४९ स्वगवासनाकष्टत्र
नेत्रसादःसत्वेयामिनत्पुनमापद्रूपः क्रिमामहश्यत्वमितांचमालामालोक्यताविस्मयतेस्मवाला ५० स्वेतोत्पम
स्वत्रवदीक्षमाणौपरस्परेणाक्षुभितेपिदेशो स्वालिंगितालीकपरस्परांतरस्थंमिथस्तोपरिषत्वजाते ५१ स्पशंत

नै० च०
४५

मस्याग्निगलापि भैमीमिनेप्तुनर्ज्ञातिमद्दर्शनेनन्नृपः स पश्यन्नपि तां मुदीतलं भोनधर्न्नुसहस्राशशाङ्क ५२ स्पर्शोतिह
र्षोद्गतमस्य मत्वा प्रहृत्तामिथ्या प्रतिलब्धवाधो पुनर्मिथस्तथ्यमपि स्पृशन्तौ नस्वहृधातेपाथ्येतो विस्मृधो ५३ सर्वेऽस
तादृमवाधमानौ न्हपद्धियाजिष्पकरं परैतौ नशोकबः केलिमाहिरंत्व मलीकमालोकापरस्पंत ५४ परस्पर
स्पर्शरसोर्मिसेकात्तयोः कृतांचेत सिविप्रलंभः स्नेहातिदानाद्विवरीपिकायैर्नैमिथ्या किंर्विहि गुरांदिदीपे
५५ वैरस्यापसार्धैर्य्यविद्योगयोगात्क्षोभं च मोहं च स्तुदधाना पुनः पुनस्तत्र नृपः स पश्यन्नश्रामतांतासुपुत्रवस्तुदू
मेरा ५६ पश्यान्नृपः संस्मरमारुग्ण पथ त्रिरंपरिश्र स्मकथं कथं वित विदर्भराजप्रभवानिवासंज्ञासादमधुक
षमासमार ५७ सखीशतानां सरसैर्विलासैः स्मराधरेधप्रमसावहंतौ विलोकयामास स भीमभैमींनतीस्व
प्रतोलीमशिरोवेदिकायां ५८ कंठः किमस्याः पिकवेणुवीणास्तासां जिताः सप्रयतित्रिरेखः इत्यंतरं न्यूपत
पत्र काश्चिन्नलेन बालाकलगालपत्नी ५९ प्रतीनलंतंदमयंतिपार्श्वत्वजोर्न्निमित्यालिकुलप्रबोधान्नु स्रतासमता

पु०:

स्त ३
राम०
४५

री करवल्लिं सारी सुखात्त्वमाशंकनतयत्रहृष्टं ६० यत्रैकयालीकननलीकृतालिकं टेमृषाभीमभवीमवंता नेह
कप्ये दौहृदिकोपनीतागशालीनमाधायिमधूकमाला ६१ वंशाभमाश्रितिलकं दधानानेहृश्रिजासेडुक्रमातु
विंवं सखीसुरवे वंदसमे समर्जे वंदूनानवस्यामिवकापि यत्र ६२ दत्तोदरेकांचनकेतकस्यक्ष्णान्मषीमतुकव
र्णलेखं नसैवयत्रस्मरगलेखंलिलेख भैमीनखलेखनीभिः ६३ छिलेखितेनु भीमभुवोलिपीषु सख्यानि
विख्यातिभृन्नापि यत्र स्त्रशाकिलीलाकमलंनपाणोरपारि कर्णोत्पलमक्षिनेत्र ६४ भैमीसुपार्वांशगयदेस
यत्रकेलिश्रियसःप्रियशिखावर्गः गंधर्ववध्वः स्वरमंथरीरागतत्कंठनालेकधुरागवीराः ६५ नागास्मारः
किंहारभीतिस्तुमेपयोधरेखेलतिकुंभएव इत्यद्धवंशाभनरंगंकर्तुं विकुर्वासखीयत्रसखीमिफ्लवे ६६ स्म
रात्तुगीभ्रूयविदर्भजस्नुभ्रूवक्रोयदङ्गोमिखलुत्रस्तैः स्वजंसजंत्यागदशोमितेषु यत्रैकयाल्लविशिखांनिशा
य ६७ यत्रावदत्सामतिभीय भैमीत्वजत्यजेदंसखिसाहसिकं त्वमेवकृत्वामदनायदत्तेवाराणान्सस्त्रनानिसु

शोनसज्जान् ६८ स्वालिखसख्याः कुचपत्रभंगीमध्येत्र मध्याम करीं करेण यत्राल्पपत्राभिदमालिखानं मनोत
देकावलितांकनद्याः ६९ नामेव मायत्र जगत्सु यस्याः पयोधियादः कुचकुंभयोस्ते सेयं स्थिता तावकत्दे
च्छयां कथियास्ता विलासयशः प्रशस्तिः ७० मारीचरं तीसारविमारयेनामित्रस्रदार्यै कथिते कयापि यत्र
स्वघातभृमभीतसारीका क्रूर्यसाक्त तहृसः स[illegible]न्ने ७१ भैमीसमीपे स निरीक्ष्य येन तांहंसजां व्रतदहंसलो
स्त्री कृता प्रियाहृत्यमहोपकारमरालमोदद्रुटिमान गूहे ७२ तस्मिन्नियं सेति सखीसमाजे नलस्य संदेहम
धस्तुदस्यन्न स्वच्छच्छ्रवस्फुटमाचचक्षे स कोऽपि रूपातिशयः स्वयं तां ७३ भैमीविनोदाय मुदा सखीभिस्त
दाकृतीनां भुवि कापि तासां नातर्कि मध्ये स्फुटमच्छुदीतं जस्यात्रुबिंबं मणिवेदिकायां ७४ उत्ताशकीनाश
जलेशहूतीर्भिराकरिष्णोः कृतकाकुयात्राः भैम्या वचोभिः स निजां तदाशां त्ववर्णयेदूरमपि प्रयातां ७५
विज्ञप्तिमंतः सभयः सभैम्या मध्ये सभं वासवसंभलीयां संभाव्यमासे भृशमेसगारागलदालिहृदेशमिंघ्यमानां ७६
नं१

लिपिर्नदैवीसुपठाभुवीतितुष्यंमयिप्रेषितवाचिकस्य इंद्रस्यदूत्यांरचयप्रसादंविज्ञापयंत्यामवधानदानैः ३७ सली
लमालिंगनयोपपाद्यमनामयंप्रश्नजितासवृत्त्वा शेषस्तदास्नेषकथापनिद्रेस्त्वद्गोमाभिः संदिदिशेमघोने ३८
यः श्रेयसामागोपितहृद्गमघोनस्त्वदर्थनायांक्रियमाणदानाः स्वयंवरस्यानन्तुषजन्ममस्यवधानकंठेवरमालजातु
३९ नैनंत्यजंत्यप्रियमंयनात्याहेरसाद्गजायोद्गमितामरैः श्रीः स्वस्थेविमत्येक्रुरसोदमत्यांप्राममंन्तुनोत्यापसि
तेश्रियंते ४० लोकस्त्वजितयाप्रणादितेपेक्षुमहामहेंद्रः किंकर्म्मयथीपदिष्टोपिरागाज्ज्ञागलितेकृतःकिमतः
परापि ४१ धर्मेशतेनापमरैर्वर्यादिंद्रस्त्रमंस्वसतेयावनत्राद्भुकारः कुरुप्रसादंतदलंकुरुष्वस्वीकारकृत्सुनरेननम्र
मेरा ४२ मंदाकिनीनंदनयोर्विहारैर्देवेर्धवेदेहरिमाधवेच स्वयःश्रियंयातरितन्नमल्यांतस्वेतमाभाविविश्रा
वयत्त्व ४३ रम्यस्तुराज्येजगतामितोद्वाद्यांभ्रपतिष्ठांत्वमसेत्वमेव लघूकृतास्त्वंबलियाचनेनतत्स्वामसेवगामनमा
मनंति ४४ यानेवदेवान्नमसित्रिकालंननताज्ञनधाकृतिरेचित्तीते प्रसादतानपरागाविधात्तुपनिषत्तस्त्वत्त

क्षालित धौत सृक्कभाग ओष्ठप्रांतदेशो यथा स्या ५

नै०ध० इयोस्त्रिसंध्यं ८५ इत्युक्तवत्यानिहितादरेणभैमीगृहीतामघवत्प्रसादः स्वकारिजातस्यकृतेनलांशंवाचैरशेषा
४७ मधुप्ररहशां ८६ आर्य्याःविवाप्यालघिहेतिकापियोगं सविस्माहितिकाचनापि ओंकारएवोत्तरमस्तुवेला
मांगल्यमत्रेतिचकाप्यवोचत् ८७ अनाश्रवावः किमहंकदापिवक्तुंविशेषःपरमस्तिशेषः इत्यीरितेभीमजयान
ह्रीमालिंगदालीश्चमुदामियत्ता ८८ भैमीवदन्त्यंचनाकिंचिदाचमिति स्वयंभावयतोनलस्य आलोकमात्रा
द्याहिनस्तुरेंदोरमृताभिवंहृदयारविंदं ८९ ईषत्स्मितक्षालितसृक्कभागा दृक्कंज्ञयाकाजितनन्नदालिः स्वजा
नमस्कृत्यंतयैवशक्रंतांभीमभूरुत्तरयांबभूव ९० स्मितैर्मघोनेलस्रज्ञसाहास्मिकोवक्तुंकियन्नैयादिवेदवेदः हंयो म०बोध
नरंसाक्षिणिन्दत्वत्तुगृणामह्नात्विज्ञापिमर्षापितास्मिन् ९१ आज्ञांतदीयामनुकस्यनामनकारपारुष्यस्तुपे
नमस्कार२ तिजिह्वौ प्रकान्तुतांमृद्विविधायमालांवालोपराध्यामितिशोषवाग्भिः ९२ तपःफलत्वेनहरेःकृपेयमिमं रामः
तपसेवतन्तंनिधुंकैं भवन्तुपापंप्रतिहिंस्रहन्तातुपेयमाधुर्यमधैर्यमार्जि ९३ रुक्षूषिताहैतदहंतमेवमतिं ४७

स्वसाधनं १

अपराध्यत्स्पर्द्धिः २

कारि

२२६ यथाक्रमधिव ४ । ब्रह्मचर्यादिषुमध्येय ४ सेवया ४ भारतखंडे ३ उक्ता स्वर्गादिखंडे बुमध्येय ३

मुदेपितत्संपदेपि विशेषलेशोयमहेवदेहमेऽगगतं तु क्षितिभृन्नयेह ९४ अभ्रोषमिंद्रादिरिणो गिरिस्तैसमताव
नातिप्रतिलोमताश्राः स्वंप्रागहंप्रादिषिनोमरायकिंनामेनत्स्येमनसोनराय ९५ नस्मिंत्त्विष्वषेवकृतेनदैषामेद्र
दयोमामेतुताषिकोभूतं निर्वांतुकामेमवसंमतानांधीरस्तरवानोमवधीरणोन ९६ वर्षेषुयद्भारतमार्यधुर्यो
स्तुवंतितोहंस्थ्येमितेश्रमेषु नत्रोस्मिपतुर्विरिवस्ययाहंशार्मोर्मिकिर्मीरितधर्मलिप्सुः ९७ स्वर्गेसतांशर्म
परंनधर्मोभवतीतिभूमाविहैत्तैवतस्य शक्यामवेनोपिमुदेमरालोकथंविहायद्वयमेकमीहे ९८ स्वाधोपि
स्वःखलुगामितोगमोमेतत्स्वर्गमितःप्रयाणे इत्यापितोचिंतयतोत्हादिहद्दयोस्तदर्कः किंतुशर्करैन ९९
शर्करोभाषुषिकर्मकृष्टेनरात्रतिहृत्तपतिष्ठतोयः ऊर्ध्वक्रिनाकमपथ्यकल्पधीरस्तमोपानतुरवो
स्तुरवोकः १०० इतोदहत्योप्रतिवाचमेत्वश्रन्तर्येतेषाभिदधेवयस्याः किंविद्विवक्षोऽल्पमदोहृद्वत्क्षाजिताप
निद्हलपंकजास्याः १०१ अनादिधाविस्तवपरंपरायोहेक्षजंधाततस्मिंस्वरेणो अयम्नधीरेषजनस्तदीयैः किंमी

खंडे ३

सुखंडे उक्त

उत्तरिकाले ७

२ स्वर्गा २

उष्ट्र ममस्तलजनं १ सुहृत ५

नै.४५० दृशः पर्युत्पुजा कार्यः १०२ नित्यं नियुत्पापरवर्त्तं शेषैकः सं विदानोऽर्थं नुयोग योग्यः अचेतनो सा कनकाव

४८ मर्हद्दक्षान्तवक्रुश्रमकमर्मुक्ते १०३ कुमेलकं निदानिको मलेक्षुः कुमेलकः कोटकलंपटस्तं प्रीतोनयोरि

हंभुजोः समायां मध्यस्थतोनैकतरोपहासः १०४ गुणाहृदं तोपिहूर्त्तनं में नतो वमानं परिहारयंति नलोके मालो

कयथीपवर्गात्रिवर्गमेवं चमेतुचमानं १०५ आकोटमाकोटमवेरितुलः [illegible] भोपलाभाक्तृतकृतभावः मित्र

स्वह्वाणां ३ स्पृहाणां प्रतिवां थीमर्थीहि एत्व मिएतमपव्यवस्थं १०६ अधायज्ञायत्रिश्टताप दंधुवंधुर्यदिसातलिवंधुमे

हः जोषं जनः कार्यविदेत्स्ववक्रएकोतिजेष्ठापदवांस्तुदेत्के १०७ इत्थं घ्रतापोक्ति मतिसत्ती नांविलुप्यपं

हितवलेनवाला अपिंक्षुतलपतिमत्रिसृक्षिं हूतांवभावेंदुनलोलमोलिं १०८ परेत्मर्हर्मनसैवहूतांनमत्व

देवा:२ तेकांनिलसत्वभाजः त्रिलोतमेवां तुपतेल दोसु स्थिराष्यमायातवतीनिरास्थं १०९ भूयोर्थिमनंपदिमा

नमाग्यतदोपदांबोलधसेमधोनः सतावतेत्की ब्रमिमं तुमं तुमं तर्वरंव त्रिशीमा जितास्मि ११० इत्थंपुनर्वा

निवेदुं ५

स्वा ४

रू.प.५

गम्र ५८

मवेतीभिर्हें ष.४ ३३क्षु२ अपराधं १

श्रीहीरः सुषुवे जितेन्द्रियचयं मामल्लदेवी च यं॥

पुनः १ चिन्त्म्रुतं मन्त्रे इव १

गवकाशनाशान्मेहेङ्द्रूल्यामपयातवतीं विवेशलोलं तदयं नलस्य जीवः क्लीवमिवप्रबोधः ॥॥ श्रवणापुटयुगे
नेस्विनमाभूपनीतं दिगधिपरूपधीमोदीहराः संविधानात्ते अलमतमधुवालारागवायुत्थमित्यं निषधजनप
देंद्रः पातुमानंदसांद्रः ॥११३॥ ॥श्रीहर्षं कविराजराजिमुकुटालंकारहीरः सुतं०षष्ठः खंडनखंडतोपि सहजात्
क्षोदक्षमेतन्महाकाव्येयंवागलन्नलस्य चरितेसर्गोनिसर्गोज्ज्वलः॥६ ६२॥ नैषधप्रबोधीनाम॥ ॥

अवयवंअवय
वंप्रातधु

अथ प्रियासादनशालिनादौ मनोरथः पल्लवितश्चिरेयः विलोकनेनैव स राजपुत्र्याः पत्या भुवः पूर्णविदंभासा
नि १ प्रतिप्रतीकं प्रथमं प्रियायामथांतरानंदमहाधासमुद्रे ततःप्रमोदाक्षपरंपरायोममज्जन्तेऽस्य दृशो
र्नृपस्य २ ब्रह्माह्वयस्यान्वभवत्प्रमोदेरोमायस्थानविशानिरा[illegible]क्रितैस्याः यदौ विनान्यत्तदशोषदृष्टावथ
स्मराहेतनुदंतथासौ ३ वेलामतिक्रम्यपृथुंस्वदोर्ष्णोलोकपीयूषरसेनतस्याः नलस्यरामाङ्गनिधौविहदे
तंगौकुचावाश्रयतःस्महृष्टी ४ मग्नात्सुधायांकिमुतन्मुखेंदोर्लग्नास्थितानाङ्कुचयोः किमंतः चिरेणतन्म

नै० प्र० ध्येमथुवतंसं हरिः ऊशीयः स्खलनाङ्घियातु ५ श्रियां गपाथाक्रुवयोर्निहत्य निहृत्य लोलां नलइयं भ्रमंती
४९ व भौतमांतन्मृगतामिलेपतमः समासादितादिभ्रमेव ६ विधुमातिझारुनिर्मितवचकेहूतस्पर्द्धकान्त्यैवलुस्तव
लतीस्थिराचिरादौक्तितहूरुं भास्वत्पावुपास्त्रिबकरेरागादे ७ गासः परेनेवमहेन्द्रनेवेकिमुत्वमालिंगयं
नेलयोपि उरो निर्नवोरुकृरुप्रसादं सिनीवसान्तसदयोः पपात ८ दृशौयथाकाममयोपदस्पमसेव
सीमालिकुलं वतस्याः ३ देवमोदाङुनसंकृतेनमहीमहे शोभनसाजगाद ९ पदे विधातुर्यदि मन्मथो वा
नाव वामममाभिषिक्तो तमनोरथो वा तदाघटेताः पिनगौनिदेनस्त्रातिभुताकासुतनूपशिल्पं १० नोगिरागोह
मिभृतः पहृताजात्ताभिर्स्फृगारसस्य सेयं लावाणपूरोज्जान्तियोहनेनयसंस्थानयौसहेवलनताघनेन ११ अस्यां
वपुर्व्यूहविधानविद्या किं द्योतयामास न वांसकामः पतंगसंगस्फुटलक्ष्मभासा ताषापसीमायदिमात्तु राम०
पाम्ने १२ जंवालजालाकिमकार्षितं जहन्नहान्द्रहारिह निमग्नमेयं अणगत्तुमस्सनसंगाविकमुत्रीयनेदेतरे ४९

सापत्न्य तुरगी

नापदत्र १३ तस्येव सामेसहशादशोषाकुशांतरेरोगो स्वकृषेय दृशौः अस्यास्ततःस्यात्तु लता पिनामवस्त्रा
त्रमीषामुपमापमानः १४ उराकृतिंस्त्रीणांमिमांविधातुमस्त्रीहिधाहंःसत्तुहस्तलेखः येयंमवङ्गाविभुरं
क्षिस्ताङ्घिःसासैपशाललज्जपजंघदांते १५ भवानिहानाम्रगुरेतदंगाद्यथापथानन्नितथातथातेः अस्या
क्षिकस्योपमयोपमानाद्दानाथनिर्माचलतुन्निमऽप्येवंन्नास्याशिहृष्टापिविमोहिकेयंदोषेशेषैःस्तमियेतिम
त्ये अन्येतुतेराकुलिनस्तदस्यांवमन्यसंबाधस्तुरितियुगोघः १७ श्रोणिप्रियांगेपृंगायेवरोस्यात्रगारिदुर्गी
त्तुवराटकास्य नकंटकैरावरगात्स्वकांतिभ्रंलाभनाकांचनकेतनस्य १८ उत्संगमस्यामभिकेनरकांकतुंमघाते
वनिजास्त्रमास्ते देत्वंचभूषाममिणास्त्रीधारितियोजितंतनुतिकार्मुकंच १९ अस्याःसपंकेकविधोः
कचौघःस्यानेउरवस्योपरिशसमाप पक्षस्थनावद्कुचंदकोपिकलापितांयेनजितःकलापः २० अस्या
पदास्ये नउरजिरम्यातिरस्कृतंशीतरुचोधकारं स्फुटंस्फुरद्गिकचकुलेननदेवपश्चादिदमस्तिवक्रं २१ अस्याः

रु सा

नै.ष. कचानांशिखिनश्चकिंनुविधिंकलापौविमतेरगातां तेनायमेभिःकिमपूजिपुष्पैरभर्त्सिदत्वासकिमर्द्धचं
५० द्रं ११ केशान्धकारादथदृश्यभालस्थलार्द्धचन्द्रास्फुटमष्टमीयं एनांयदासाद्यजगज्जयायमनोभुवासिद्धि
रसाधिसाधु १२ पौष्पंधनुःकिंमदनस्यदाहे तृणीभवत्केशरशेषमासीत् व्यधाद्विधेशास्तदपिक्रुधाकिं
भैमीभ्रुवौयेनविधिर्व्यधत्त १४ भ्रूभ्यांशिवायाधवतामनोभूचापेनचापेघनसारभावः निजांशदग्धोषद
शामवेक्ष्यसंशय्यतेनाधिकवीर्यतार्जि १५ स्मारंधनुर्यद्विधुनोज्झितास्यायासौनभ्रूस्तेनचलेन्मलेखा ए
तद्भ्रुवौजन्मनदापतुर्यंलीलाचलत्वोचितबालभावं १६ इभुद्वयेनैवजगत्त्रयस्यविनिर्जयात्तुष्यमयास्म
रेण शेषाद्विवाशीसफलीकृतेयंशिवाद्दृगंभोजपदेभिषिच्य १७ सेयंमृदुःकौसुमचापयष्टिःस्मरस्य
मुष्टिग्रहणार्हमध्या तनोतिनःश्रीमदपांगमुक्तांमोहाययादृष्टिशरौघवृष्टिं १८ आघ्रातिनंपङ्कजलम राम.
क्षिपद्यंशांशउद्युतिस्वैत्यजितास्मृतांशउ अस्याइवास्याःस्फुलदिन्दुनीलगोलाभलक्षणामलतारतारं १९ कर्णौ ५०

त्पलेनापि मुखं समानाथं लभेत नेत्रद्वक्रातिनिर्जितेन यद्येतदीयेन ततः कृतार्थास्त्वचक्षुषी किं कुरुते कुरंगी ३०
लवःसमुद्रायं दलानि रोलम्बो वात्तवचः पवषपारनायां सारे गृहीते विधिरुत्पलौघादस्याम्हदीकृताक्ष
शिल्पी ३१ चकोरनेत्रैणदृगुत्पलानां निमेषयन्त्रेण किमेषकृष्टः सारः सुधोद्गारमयः प्रयत्नैर्विधातुमे [illegible]
तन्नयने विधातुः ३२ अस्याः सकाशान्नयनद्वयश्रीः सहारी कृता किं हरिणीभिरासीत् भूयोगुणोयं सक
लाबलाभिन्नाभो नयालभन्त विभ्यतीभ्यः ३३ दृशौ किमस्याश्रुपलस्वभावेन दूरमाक्रम्य मिथो मिलेतां
नवेत्कृतः स्यादनयोः प्रयाणे विघ्नः श्रुवः कूपनिपातभीत्या ३४ केदारभाजा शिशिरद्रवे शास्त्राणि यमन्
मृतसुपलिप्ता जाता यतस्तत्स्मरस्तमेक्ष्णोयं यतस्सुतत्कोरकदृक्चकोरः ३५ नासादसीया तिलपुष्पतू
णं जगत्त्रयन्यस्तशरत्रयस्य श्वासानिलामोदभरानुमेयां दधद्द्विबाणीं कुसुमायुधस्य ३६ बन्धूकबन्धूभवदे
तदस्या मुखेन्दुनानेन सहोज्जिहानां रागश्रियं शैशवयौवनीयां स्वमाह संध्यामधरोष्ठलेखा ३७ अस्या मुखेन्दो

रधरः स्तुषाम्बुर्विम्बस्य भृङ्गः प्रतिबिंबरूपः तस्याथवा श्री कुसुमभाजि देशे संभाव्यमानास्तु विद्रुमेस्मा ३८ जाने
तिरागादिदमेव बिंबं बिंबस्य च व्यक्तमितोधरत्वं द्वयोर्विशेषावगमाक्षमाणां नाम्नि भ्रमोभूदनयोर्जनानां ३९
बिंबस्याबिंबत्वमथन्नदानी येनाधरोस्याः प्रतिबिंबमीदृक् तुलाथवानेन कृतोस्य रस्यास्यस्थायिना कान्तव
सेस्थितस्य ४० मध्योपकण्ठावधरोष्ठभागौ भातः किमप्युच्छ्वसितौ यदस्याः तत्स्वप्नसंयोगवितीर्णदंतदं
शेन किंवा न मया पृणादं ४१ विद्याविदर्भेन्द्रसुताधरोष्ठे नृत्यन्ति कत्यन्तरलाभभाजः इतीव रेखाभिरपश्र
मस्ताः संख्यातवान्कौतुकवान्विधाता ४२ संमृज्यमानाद्वमयानिशातैस्त्वन्नेत्रभूतामधुराधरेयं भ्रमीम
लावरापरच्छदेत्यं कथं मयैव प्रतिपद्यतेवा ४३ यद्विस्मादीकुरुते सुधांशोरेखां सहस्रांशमपिस्मितस्य
तत्कौतुकीतां कुरुतेतप्राव्रनिमित्तदेवः सफलं सजन्म ४४ तेजाधिकेतन्मुखचन्द्रिकाणां द- रायतंत
किरणाग्रतानां उरःसरः स्वर्णसरोरुहाहुलीयंरदावलिहंहतिविंदुहृदं ४५ सेयमदेतदिहरहार्त्तिमूर्छीतमी

भानस्याविभातिसंध्या महेंद्रकाष्ठागनरागकंठी द्विजैरमीभिःसमुपास्यमाना ४६ राज्ञोद्विजानामिहराज
दंतःसविभ्रतिश्रोत्रियशिष्टपंक्त उद्वेगरागाद्भिजावदातास्वाचारपतेतदेवोभिमुक्ताः ४७ शिरीषको
शादपिकोमलायावेधाविधायांगमशेषमस्याः प्राप्तप्रकर्षःस्तकुमारसर्गे समापयद्वाचिमृदुत्तमुद्रो
४८ प्रसन्नवागाहृयलादितीमाकाचिद्द्विजेनोपनिषत्पिकेन अस्याःकिमास्याद्द्विजराजतोवानाधीय
तेमेकृपभुजातरुभ्मः ४९ पद्मांकसद्मानमवेक्ष्यलक्ष्मीमिकस्याविष्णोःश्रवणाब्जपत्नी आसेंदुमस्या
भजतेजिताब्जंसरस्वतीतद्विजिगीषयाकिं ५० कंठेवसंतीचवहत्ययदस्याःसरस्वतीवादयतेविपंची न देव
वाग्भूयमुखेंदुगास्याःश्रोतुःकृतेयातिसुधारसत्वं ५१ विलोकितास्यामुखमुन्नमय्यकिंवेधसेयंसु
षमासमाप्तो धृतुंगगायस्त्विबुकेचकास्तिनिम्नमनागंगुलियंत्रणोत्थ ५२ प्रियामुखीभूयसुखीसुधांशु
र्जयत्ययंराजुभयव्ययेन इमांदधाराधरविंबलीलांनसेववालंकरचक्रवालं ५३ अस्यासुरवस्याल्कनेपो

नै.४. र्गिमास्यं स्मरगर्गास्यजित्वा महिमाहिमांशुं मूलक्ष्मविंडं दधदृढमिंडुर्मीलत्सतीयः खलु पस्यभागः ५४ त्वधन्नधाते
५१ ऽरवपश्चमस्यासम्राज्ञमंभोजकुले स्थितेऽपि सरोजराजोऽग्रमृजतो दसीयां नेत्रामिष्वयावतनपवसेवां ५५ दि
वारजन्मारविसोमभीतेवं दंडुजे निक्षिपतः खलस्त्री आस्येयदास्याननतदातपोऽश्रीरेकाश्रियेदंतुकदात
कांतं ५६ अस्मात्पुरस्त्रीप्रतिबिंबमेवजलाम्रताताम्रकुराश्रमिशान अमयोऽधम्रः खलुपश्चवंडोविदूष
णंयापितकंकदाचित ५७ अकोपपस्योदलोऽतिष्टमानाशृंगो मिंतामनक्तिमिरं कुकेलो मेमोत्पुरस्याश्रिय
मंत्रजितोयावंति विस्तारितपद्महस्ताः ५८ अस्मात्पुरोनेवविजित्यनित्यस्याद्रीस्थिलंक्तुं कुमरोषभासा प्र
सत्युवेदः खलुनत्वमानः स्यादेवनिष्टत्वारिवसपाशः ५९ विधोर्विधिर्विवशतानिलोपं लोपं कुहूरात्रिषु मासि
मासि अप्रंश्रतामीकयनुं किमस्मात्पुरोंऽतुमास्थापयदेकशेषः ६० कपोलपत्रान्मकरात्सकेतुर्भ्रूभ्यांशि रामः
लीपुर्धनुषाजगंति इहावलंब्यासिरतिसनोभूरत्यहृदयस्योमधुनाधरेण ६१ वियोगवाष्पांचितनेत्रपद्मछ ५२

आर्पितोस्मिर्गंधयः प्रह्लनो कर्णौ किमस्याः रतिनत्यनिस्पां निवेद्य प्रूपौ विधिशिल्पमीदृक् ६१ इन्द्राविरोद्येत
पथ्यानि वक्रः शान्तो गानिष्पंदस्तुधाश्रलाहः सोस्याः श्रवः पञ्चपुरो श्रगाणलीरेखेव धावत्यभिकर्णकूपं ६२ आ
स्यापदेपादेशासं विभज्य विद्याः स्फटीदधत्रर्हमंद्दं कांतिं तल्लीरांगभारेलेखेः किंतस्यास्त्ररंध्येन नवानतांकः
६४ मन्येस्तुताकर्णिलतामयेन पाशाहृयेन छितुरं तरेण एकाकिपाणां वनरागाविजिग्येनगाकृतायास ततोरना
गाः ६५ आत्मैव तातेस्यचतुर्भुजस्य जातस्तदोहचित्तः स्मरोपि नेत्रापयोः कर्णौलते भ्रवोड्येवंशात्वगेशोभि
पितौ किमस्याः ६६ ग्रीवाद्भुतैवावटुशोभितापि प्रसाधिता माणवकेन सेयं आलिंगनामप्यचलेवमाना
तद्रूपताभागविलोर्ध्वकाया ६७ कठितगानप्रियवादसत्यान्यस्याविधाता न्यधिता त्रिकंठे रेखात्रयन्यास
मिषादमीषां वासाय सोयं विबभाजसीमाः ६८ बाहू प्रियाया जयतां मृणालं द्वंद्वे जयो नाम न विस्मयोस्मिन्
उद्वेलकांतिश्रिवमस्तुपद्मयस्यालोकेनेते निर्ध्यायनं पदंतः ६९ आजीवितावद्व्रशुभंपुवाभांदोर्ध्मो मृणालं किमु कोम

नै.ध.
५३

लाभं निःस्वत्रमास्ते घनपंकमूर्च्छन्मूर्च्छन्नास्तनाकीर्त्तिभुजन्निमग्नं ३० रत्नप्रवालांगुलिपंचकस्य मिषादसौहैंतु
लपप्रवालो हैमैकपुंखाग्निविसृष्टपर्वा धियाकरे पंचशरीस्मरस्य ३१ अस्याःकरस्पर्द्धनगर्हिक्षद्विर्वालतेमा
पतवत्कुपल्लवोयः स्वरूपोपिनामाधरसाम्यगर्वं कुर्वन्कथंवाक्षमतेनप्रवालः ३२ अस्येवसर्गायभवत्करस्य
सरोजसृष्टिर्ममहस्तलेखः इत्याहवेधाहरिणेक्षणायां किंहस्तलेखीकृतयानयास्यां ३३ किंनर्मदाया
ममसेयमस्यादृश्याभितोबाहुलतामृणाली कुचौकिमुत्तस्थतुरन्तरीपेस्मरोष्मशुष्यन्निरवाल्पवारः ३४
तालंफलंस्यात्तुकदर्थ्यमेनातुल्यानतस्थोपजितंनतावत् पंचनाश्रितस्तनकुंभमद्धातत्कुचौकरशाखाःस्व
तपवत्तुंगौ ३५ एतत्कुचस्पर्द्धितयाघटस्यख्यातानसपशाम्रेषुनिदर्शनत्वं तस्माच्चशिल्पात्मशिकादिकारी
प्रसिद्धनामाजनिकुंभकारः ३६ गुच्छावलित्वच्छमोदबिंदुहंदामयुक्ताफलफेनिलांके माणिक्यहारस्य
विदर्भसुभ्रूपयोधरेरोहसिरोहितश्रीः ३७ निःशंकसंकोचितपंकजोयमस्यामुदीतोमुखमिंदुबिंबः विवेत

राम.
५३

थापिस्तनकोकयुग्मंनस्तोकमप्यंचतिविप्रयोगं ७८ आभ्यांकुचाभ्यामिभकुंभयोःश्रीरादीयतेसाबुनयोर्नी
ताभ्यां भयेनगोपायितमौक्तिकौतौप्रव्यक्तमुक्ताभरणाविमोयत ७९ करायज्ञायच्छनकोटिरथौपयो
रिमौतौत्रलयेत्कुचौचेत् सवैतदाश्रीफलकुम्भादिषुजातंवटीमप्यधुनानलब्धुं ८० स्तनावटेचंदनपंकि
लेस्याज्जातस्यपावद्युवमानमानां हारावलीरत्नमयूखधाराकाराःस्फुरंतिसवलेनस्पलेखाः ८१ कृशोन
मध्येपिलग्नौदूरेणयस्याप्यतेनाक्रमणावलिभ्यः सर्वांगशुद्धौनदनंगराज्यविजृंभितंभीमभुवोहिचैवं ८२
मध्येतनूकृत्ययदीदमीयंवेधानदध्यात्कमनीयमंशं केनस्तनौसंप्रतियौवनेस्याःस्रजेदनल्पप्रतिमांगदी
नैः ८३ गौरीवपत्यासुभगाकदाचित्कर्त्रैयमप्यर्द्धतनूसमस्या इतीवमध्येविदधेविधातारोमावलीमेचक
सूत्रमस्याः ८४ रोमावलीरज्जुमुरोजकुंभौगंभीरमासाद्यचनाभिकूपं मदहृष्टितस्माविरमेद्यदिस्यात्रैषाव
लेषामितिचयेनगुप्तिः ८५ उन्मूलितालानविलासनाभिःछिन्नसवलछुंखलरोमदामा मदनस्यमेयंमादनाद्विपस्य

षष्टापवर्गोत्रकुचावाक्तवाक्त ८६ रोमावलिभ्रूकुसुमैः स्मरमौर्वीचापेषुभिर्मध्यललाटशृङ्गैः व्यस्तैरपिस्था
णुभिरेतदीयैर्जैत्रः स चित्रं रतिजानिवीरः ८७ अस्याः खलु ग्रंथिनिवद्धकेशमल्लीकदंवप्रतिविंववेषात्
स्मरप्रशस्ती रजताक्षरेयं पृष्ठस्थली हाटकपट्टिकायां ८८ चकेशा विम्बं पृथिमत्स्यकेतुः पितुर्जितं वीक्ष्य
सुदर्शनेन जगज्जिगीषत्यमुना नितंवमयेन किंतु त्वमदर्शनेन ८९ रोमावलीदंडनितंवचक्रे गुणं च ला
वण्यजलं च बाला तानातपन्नैः कुचकुम्भकर्त्री विधिर्विशंके सहकारिचक्रं ९० अंगेन केनापि विजेतु
मस्या गवेष्यते किं चलपत्रपत्रं न वेद्मि शोभादितरच्छदेभ्यस्तस्यास्ति कंपस्तु कुतो भयेन ९१ भ्रूश्चित्र
लेखा च तिलोत्तमास्या नासा च रंभा च यदूरुसृष्टिः दृष्टा ततः पूरयतीयमेकानेकाप्सराःप्रेक्षणकौतुका
नि ९२ रंभापि किं चिह्नयति प्रकांडं न चात्मनः स्वेन न चेतदूरू तस्यैव येनोपरि सा ददाना पत्राणि जागर्त्ति
नयोर्युमेरा ९३ विधाय मूर्द्धानमधश्चरं चेन्मुखेन्नपामिः स्वमसारभावं जाड्यं वनौ चेत्कदली वलीयस्तदायदि

स्यादिदमूरुतोरु ९४ ऊरुद्वकाण्डद्वितयेन तवान्याः काः पराजीयत तवारगीयः सुक्षांह्रिया कुंडलनच्छले
न गोपायति स्वंमुखवृक्कारं सः ९५ अस्यांस्तुनी नाम पिमोहमूहेऽशुर्महामन्त्रुचशोलशीला नानारदाङ्का
दिस्तुरंविश्रितोस्याः सो महाभारतमगोयोपः ९६ ऊमेऽह्नतापीवरताभ्रिजघं ह्रक्षाश्रिस्तृंरविडुषाकिम
स्याः अपि धम्मीमंगोभिराहतांगंवासोलताः वेष्टितकण्ठगीरा ९७ अरुंधतीकामपुरंध्रिलक्ष्मीजंभद्वि
षहारनवांविकानां चतुर्दशीयं तदिहोविनीलं गुल्फद्वयाम्नापद्दृश्यसिद्धिः ९८ अस्याः पदौ वारुणतयामहे
तावपेलुसौकुमार्यलवभावभाजः जाताप्रवालस्य महोरुहाणां जानीमहे पल्लवशाहुलस्तिः ९९ जगद्वि
धमूर्द्धस्त्रस्तपदपांशुदेतयाधायिपदारविंदं तस्यांङ्सिदूरपरागराशौ ध्रुवं प्रवालप्रवलारुणांततत १०० रुषास
गात्सर्वगुणोऽजयंत्वामोम्याः पदंश्रीः स्मादिवर्हणाते ध्रुवं सनाम छलयद्यतः साश्रुगारुणोनत्वदभाग्विभा
जे १०१ यान्येतनव्याजितदंतिनाथे पदाब्जराजो परिस्तुद्भणाम्भी जानेन तत्सूत्रयितुं स्वमीं छनतेनम्रश्री

केनेमस्यराज्ञः १०२ करांघ्रिदंतच्छदवाङ्मपाणिपादादिनिःस्वारिविलन्तुल्यजेतुः उद्देशभागाद्व्ययतामिमा
नादिहैवंवेधाव्यधितद्वितीयं १०३ तेषाशनिःशेषितमन्नसर्गोविधातृकामस्यतुनविधातुः पंत्तिलिहा
स्यांघ्रिकरेखमिरव्याभिख्याध्रुनामाध्रुकारीमहेन्द्रा १०४ रुच्यंतियावद्गणानादिगंतान्नृपाःस्मराज्ञाःशरणे
प्रवेष्टुं इमेपदाब्जेविधिनापितत्राप्तावस्तूप्रागंउल्लयोद्धरेखाः १०५ प्रियानखीभूतवतोस्तुदेदख्यधाद्विधिः
साधुदशात्वमिंदोः एतत्पदछद्मसरागपद्मसौभाग्यंकथमत्यथास्तात् १०६ यशःपदांगुष्ठनखौमुखंच भाग्यं
बिभर्तिपूर्णेंदुचतुष्टयंया कलाचतुःषष्टिरुपैतुवासंतस्यांकथंसुभ्रुविनामनास्यां १०७ सत्यातिविश्वावि
धिनैवतावन्नतोपिनीतोपरियौवनेन वेदाश्चमध्याप्यमतोस्तुवैयमताःपितानाक्वयपारमेव १०८ इतिमवि
कुरादारभ्यैनांनखावसिवर्णायनन्न्रीविरमरमणीनेत्रांचित्रांतुधौतरदंतरः हृदयाभरणोहेलानंदःसखीवृत्तिमी
मज्जानयनविषयीभावेभावंदधारधराधिपः १०९॥ ॥श्रीहर्ष॰ गौडोर्वीशकुलप्रशस्तिरचनाभ्रातर्य्ययं

तन्महाकाव्ये ऽगमनस्तमः ॥ ॥अथाद्भुतेनात्मनिमेषमुद्रमुद्रिद्दलोमानममुं भुवानं । दृशापदुस्ताः स्वद्द
गाः समस्ताः सुतनाववीमस्य महीमघोनः । कियच्चिरं देवतमाषिता निनिन्ये क्षणान्मेनभवं तुनाम । पलालजा
लैः पिहितः स्वयं हि प्रकाशमासादयती क्रुडिंभः । अपांगमप्याप दृशो न रश्मिर्नलस्य भैमीमभिलष्य याव
त स्मेरगरुगः स्तुभ्रुविता वदस्यां प्रत्यंगमापुर्वशिरर्वमभज्ज । यदृच्छया विक्रमशक्तिसाम्यादुपाचरन्दू
वपिंवववाग्ना । कथं न वैमस्यमसुष्य वक्रे वा रोरनद्वीद्वे विभागभाग्भिः ४ तस्मिन्नलो साविति साहुरज्ज
कृतां कृतांके ह मइन्द्रदात ३ः स्मजसं वलनेस्य चिन्नं हसादनेनाथ पुनर्व्यवर्त्ति ५ कयापि दालोक
नलं नलेन्ते कया पिन स्प्रासि ह्दा ममजे । तं कापि मेने स्मरमेव कन्या मेने ऽमनोभूवशभूयमन्या ६ क
स्त्वं कुतो वेति न जातशंकुस्तं प्रष्टुमप्युत्सहते स्म काचित् । उन्नस्थुरभ्युत्थितिलांछ्यपेव निजासनाद्वैकरसाः
कशांगपः ७ स्ताकं दयमानं दृपरं दर्शयन्तीमीमीनमालोक्य किमप्यवाप । महारयं निर्दिशितावतारमासाद्य धारा

नै.३ [illegible]धारकेलिकालं ८ तेनैवमय्या यदपश्यदग्रे तस्याहृतास्तां गमपास्यदत्वान लीलास्यदृसैायु।दि
५६ शुहिधारां विछिद्य विछिद्य विरात्रिमेषः ९ दृशापि सालिंगितमंगमस्य जग्राहनाग्राववगांगहृष्टैः स्तुगां
तरेतं तरमीक्षितेतु निहत्य सस्मार न पूर्वदृष्टं १० हित्वैकमस्मापछुतेविशंतीत दृप्तिरंगांतरशुक्तिसीमां । चिरं
चकारो मयलोभलोभात्क्वभावलोलांगतमागतेच ११ निरीक्षितेवागममवीक्षितंच दृशापिबंतीरमसेनतस्य
८५ ।समानमानं मियंदधानाविवेद मेदं न विदर्भसुभ्रूः १२ तस्मिन्घने नैषधकेशपाशो निपत्य निष्यंदतरीमवस्था
।तस्यानुवंधं न विमोचयंतुमपारि तल्लोचनखंजनाभ्यां १३ भूलोकभर्तुर्मुखपाणिपादपद्मैः परीरंभमता
पनम्य दमस्वसुर्दृष्टिसरोजराजिश्रियं नमस्याजसगांधवंधं १४ तत्कालमानंदमयीभवंतीमभवत्तरान्निर्वचनी
यमोहा सा मुक्तसंसारिदशारसाभ्यां हित्वाद्गुणासमयुक्तसिद्धं १५ दूतेन लक्ष्मीभृति माविभावाकलं राम.
कितीयं जनिमेति वृत्तं न संबभाषे नैषधकायमायं विधिः स्वयं दूतमिमां वृतीद्रं १६ तुरापेम नः कस्य तु नेरपिस्मा ५६

मास्तेयदद्येपिधावत्१

न
त्रमारामेतस्यपिदृश्यहन्नि तच्चिंतितेचिंतनपरमेस्मरस्कमभक्तास्यदृष्यत्कारुणोरुणाद्धि १७ सालीकटाक्षेमदनोन्मदि
ष्णुर्यथापशालीनतयातमोनं तथैवतथ्योपिनलेननलेभेमुग्धेषुकः सत्यमृषाविवेकः १८ अथस्वरेणैवविभा
वयंतीभावंनिजंसामृदुगद्गदेन सालीचये साक्षमवहृतापिस्वयंतमूचेनमदाननेंदुः १९ नत्वाशिरोरत्नरुचा
पिणद्धंसंपाद्यमाचारविदालिपिष्यः प्रियाकृपालीरसधारयापिवैधीविधेयामधुपर्कतृप्तिः २० सात्मापि
शीलेनतृणंविधेयंदेयाविहायासनभूर्निजापि आनंदबाष्पैरपिकल्प्यमंभः एकाविधेयामधुभिर्वचोभिः
२१ पदोपहारेतुपनम्रतापिसंभाव्यतेपांत्वरयापराधः तत्कर्तुमर्हांजलिसज्जनेनसंभ्रान्तिशांजलनापितावत्
२२ गुरापरित्यज्यसुपात्यसज्जिस्वमासमंततत्तिमितिकृतांन अनर्हमप्येतदलंक्रियेतप्रयातुमीहायदिवा
न्यतोवा २३ निवेद्यतांहन्तसमापयंतौशिरीषकोशम्रदिमाभिमानं पादौकियद्दूरमिमौप्रयासेनिधित्सतेतु
च्छदयंमनस्ते २४ अनायिदेशः कतमस्त्वयाद्यवसंतमुक्तस्यदशांवनस्य त्वदाप्तसंकेततयाकृतार्थाश्रव्यापिना

नै. ५.
५५

नेनजनेनसंज्ञा ॥ २४ ॥ तीर्णः किमर्णोनिधिरेष नैव स्तुरक्षिते मदिहयत्प्रवेशः फलं किमेतस्य तु साहसस्य न ताव
दद्यापि विनिश्चितोसि ॥ २५ ॥ नवक्षेवंशोस्तु कृतान्तिहेतुर्मेन्यमदश्रोग्गरपितावदङ्ग नवीक्षितोरक्षिभटैर्यदराभ्यां
पीतोस्मि नत्वा जितपुष्पधन्वा ॥ २६ ॥ यथाकृतिः काञ्चनतेयथावादौवारिकांधंकरणी च शक्तिः स्पष्टोसिवामि
र्जितकांचनाभिस्तथासि पीयूषभुजां सनाभिः ॥ २७ ॥ न मन्मथस्त्वं महिमास्ति मूर्त्तिर्न चाश्विनेयः सहि ना द्वि
तीयः चिह्नैः किमन्यैरथवा तवेयं श्रीरेवनाम्नामधिको विशेषः ॥ २८ ॥ आलोकनमीलितलोकपालामस्त
नपीयूषमयूखमेनं कः साहितं धावति साधु मन्ये सुरत्वतानन्वयमन्ववायः ॥ २९ ॥ भूपोपितावन्नलस्तुद
रंतमत्वामरराज्ञिजनाक्षिंवधात् आतिथ्यवाहत्यपदिश्य नतस्यां श्रियं त्रियस्मात्क्षतवक्षतः सा ॥ ३० ॥ वा
जन्मवैफल्यमसह्यशल्यं गुणाद्भुते वस्तुनि मौनिता चेत् खलत्वमल्पीयसि जल्पितेपि तदस्तु वंदिभ्रम
भूमितैव ॥ ३१ ॥ कंदर्प एवेदमविंदतत्वां पुराणेन मन्ये पुनरत्नजन्म चंडीशवंशाङ्किरुनाशशंकुंरेज्ञहावयन्मांदिशमिं

रा.
५५

द्रियाणां ३३ शोभायशोभिर्जितशोवशोलंकरोषिलज्जायुक्तमौलिमेलं दत्तोहठश्रीहरणाद्दत्तो कंदर्पमपु
ज्झितरूपदर्पं ३४ स्त्रवेमि हंसावलयोवलोकात्त्वत्कांतिकीर्तिस्तुपलाः प्रलोकाः उड्डीय पुंक्तपातिताः स्तवंते
वेशांतपूरंपारिजःस्रवंते ३५ भवत्पदांगुष्ठमपिश्रिता श्रीर्ध्रुवंनलस्वाक्रमतुमाशुधेत जेतुस्त्वमेतंरवल्लुचिह्न
मस्मिन्नहेंदुराज्ञेनखकेतवेन ३६ राज्ञाहिजानामनुमानमित्रः प्रणातिनक्रापलतुंगपोभिः कुह्वष्टहशेष
तरत्नाभिषेणमायुज्यमाप्नोतिभवन्मुखस्य ३७ विधायचित्रेतववीरनेत्रे किंकल्पमपारस्यहशोदृगस्य अद्र
रेजाग्रहिदरश्रगालीक्कलादपद्माहिधिरहेचंद्र ३८ मुग्धःस्मसेहात्तुभगान्नदेहाद्दस्रवनूरवनायचापः मू
मंगजेयस्त्वदपन्मतोभ्ररतेनरूपेणयदातदाभ्रूत ३९ मृगस्यनेत्राहितयंतवासेविभ्रौविधुत्वानुमितस्यहे
रुपं तस्यैववंचत्कवपाशवेषः पुछस्फुरत्त्वाभरगुछएषः ४० स्त्राकामनंगीकरणाद्भवेनहृश्यः स्मरोनेतिपु
राणवाणी तवैवदेहश्चिनयाश्चियेतितवक्त्रवक्त्रप्रतिभातिवादः ४१ त्वयाजगत्तुस्थितकांतिसारेयदिंदुना

अर्द्धहारोमाराक१ ५स्विरेगा२

नै. च. शालिशिलीं छुहन्तिः आरोपितस्मारगाँवकोपि मोलोमसपुञ्जगुञ्जेपि महेश्वरेण ॥५२॥ आदेहदाहं कुसुमायु-
५८ धस्याविधायसौन्दर्य्यकथादरिद्रं त्वदंगशिल्पान्तसुन्दरी सुरांगाज्ञाने जगदन्वकापि ॥५३॥ जितेदिवायद्यमरेषु
कोपिमहीकृतार्थी यदि मानवोसि कुलंत्वयालंकृतमौरगंचेन्नाधोपिकस्योपरिनागलोकः ॥५४॥
मेयंनधत्तेनुपपत्तिमुच्चैर्मत्विन्नहन्तिस्त्वयिचिंत्यमाने समोसमङ्केत्तुकेसमुद्रस्त्वयोन्नगांभीर्यमहत्त्व-
मुद्रः ॥५५॥ संसारसिंधावनुबिंबमत्रजागर्त्तिजानेतववैरसेनिः विंनाम्नुविंवोहिविहायधातुर्नजातुहृद्या
तिसरूपसृष्टिः ॥५६॥ इयत्ततीतेकेनमहीजगत्यामहोमहीयःस्तुतिकृतेजनेन पादोयमुद्दिश्यपतेवापिपार-
श्र जःस्तुपद्यस्त्रजमारभेते ॥५७॥ ब्रवीतिमेकिंकिमियंनजानेसंदेहदोलामवलंब्यमानंचित्त कस्यासिधन्यस्यगृहाति-
थिस्त्वमलीकसंभावनयाथवाले ॥५८॥ प्राप्नेवतावत्तवरूपसृष्टिंनिपीयदृष्टिर्जनुषःफलंमे अपिश्रुतानाम्न राम.
नमाद्रियेतांनयोःप्रसारीकुरुषेगिरेचेत् ॥५९॥ इयंमधुल्यंरसमुद्गिरंतीतिदोषध्वंकथन्तुपिस्यूणा कर्णान्त्र ५८

तीर

स्तनारुणपंचबाणाबाणामिषेणास्य मनो विवेश ॥ ५० ॥ अमज्जदासज्जमसौ रञ्जुधास्त्र प्रियं प्रियाया वदनाम्बु

पीय । द्विषन्नु वेपित्व दन्तैस्तानि यानि तस्मिन्नुतानि ९ अभवत्तमेषा ॥ ५१ ॥ पौरस्त्यशैलं जनतोपनीतां शल्लकतया

कः पाति रथ्यांबुजां तथाति ये थीम यसंभ्रयेष्वन्नरम्या ववसया रतन मा स्मरार ॥ ५२ ॥ अयोधितं द्वैध्य मनोभवा भा

नामेव भैमीमवलंब्यभूमौ आदृस्य यत्र स्मरचापमन्तः छिन्नेषु वैतन्न यन्नं गवाक्षौ ॥ ५३ ॥ अथ स्मरा ज्ञामवं

यो धैर्य हृदेमनहाशुपवीरिणोपि विवेकधाराशतधौतमन्तः सतां न कामः कलुषीकरोति ॥ ५४ ॥ हरित्यती

नां सहसः प्रती हित्वरथं मेवातिथिमागतंमां वहंतमन्तर्गुणगौरवेणादरेणाईरणानिवस्त्रः प्रभुणा चिकाति ॥ ५५ ॥

विरम्पतां न्नवजातपर्याति विरुपतामासन भुज्जितं किं याहृतज्ञानः फलिना विशेषा सेवाजिवे याप्रश्रु

तत्रावेत्री ॥ ५६ ॥ कल्याणिकल्पानितवांगकानिकश्चित्तमैनताविलंति स लंविलंबेन गिरं मदीया माकर्णय

[redacted] कर्णितदायनाहि ॥ ५७ ॥ कौमार मारभ्यगणागणेषु राणां ह्रंगितेनारिकुर्वता धिपतान् हराधिराज्ञं मं

मांवितर

लं २

धी ४

रं ४

नै०प्र० लिलाधिपं च ऋतनाशनं चाप्यमतं द्वयं च ५८ तरस्विरंशैशवयौवनीयद्वैराज्यभाजित्वविवेदमेति तेषां स च स्त्रौ
५९ रत्नेरशाचित्रं पंचेषुणाभ्रातुशिखधैर्यविन्नं ५९ तेषामिदानीं किले केवलं स्मा हृदि त्वदाशाविलसत्प्रजस्नं आसामा
नामाद्यतनस्तदाराः पूर्वोदयः दुर्व्वदात्मदाराः ६० अनेनसार्द्धं तवयौवनेन को हिंपराममछिद्रोध्यरोहत प्रेम
पितन्त्रित्वपिवासवस्य गुरोणापि चापेत मनः शरास्य ६१ शत्रीद्रयाते विरहादयं ते नापाङ्गरूपाङ्गशशांकशं
की रापराधेनिदधाति भानोरुषारुषांतालोचनहंदमिंदुः ६२ छिनेत्रमानेण रुषा कृते यन्नदेवयोद्यापि
नसंहृणोति तवेदृशे हेममहस्वनेत्रेगंतासकामः खलु कामवस्थां ६३ पिकस्य वाग्भाजकृता द्युली कान्त
स पुष्टुवेद तिनंदने पि वालस्य ब्रजाशाशिनोपरा धात्राराधवंशी ललितिश्रुतिनोपि ६४ तमोमयीकृत्य दिशः प
रागैः स्मरेषवः शक्रहशां दिशांति कुहूगिरस्त्वं च पुटं हि जस्य राकारजन्मापि समत्वदावं ६५ शरैः प्रसूनेस्मि द राम०
तः स्मरस्य सम्नुम किं नाशानि नाकरोति अभेद्यमस्याहहवर्मनस्यादनंगतावेद्धिरिशप्रसादः ६६ पूर्णापिनेत्व ५९

स्मरद्वियोगादन्यान्यशुच्यारचनायलक्ष्मैः अप्यन्यदापि सुहृदः प्रवालेर्जीनादरीद्रास्तरवः स्तुगाणां ७ रवेर्गुणा
स्फालमुवैः स्मरस्मरणीर्थकृरोगैर्वाधिरावभूतां गुरोः स्मृणोनु स्मरमोहनिद्राप्रबोधदक्षाणि किमहर्शाणि
८ अनंगतापप्रशमायतस्य कदर्थ्यमानास्तु ङ्गराश्रगालं मधीमधीनाकनदीनलिनीवनं वहंतां शिशिरेतु
रागं ९ दमस्तमसः सेयमुपैति तस्माद्धरेर्जगत्त्रितयमलेखलक्ष्मी दृशांयदक्षिस्तवनामह शिशिरांशुभागलोभा
न्निमसौ विमर्त्ति १० अग्राहिता नित्यमुपासते यां देदीप्यमानां तनुमष्टमूर्तैः आशापतिस्तेदमयंति सोपिस्म
रेणादासीमपितुं नदेशी ११ त्वङ्घ्रोचरस्तं स्वतुपंचवाणाः करोति सत्तापमतथा विनीतं स्वयं प्रथास्तादितनमू
त्वः परं नसंतापयितास्म भूयः १२ अदाहियत्तेन दशार्द्धवाणाः पुरा पुरारेनयनानलेन सविदेह्नंस्तमवदहिता
सीनवैरस्तु हैरभ्रुनाधमर्णाः १३ सोमापकृष्णत्रिदविप्रयुक्तः समोममाचाममृग्निह्नयमाने नामापि जागर्त्ति हि
पत्रशाञ्जोस्ते जस्विनस्तं कतमेसहंते १४ शौरेर्जगत्कुत्तमापुधस्यकदर्थ्यमानस्तवकारणेन सम्यक्त्वद्विर्विधि
नरस्तिन्वदवैः। छ

नैष० वेशमानादप्येषमन्येकुसुमाद्विभेति ७५ स्मरेंधनेवक्षसितेनदत्तासंवर्त्तिकाशैवलवल्लिचित्रा वकास्तिचेतोभव
६० पावकस्यधूम्रमाविलाकालपरंपरेव ७६ उडीनहंसेनमसरोरुहभ्रांतयन्त्रेयमीचंदनवासितादिक् धैर्यविधुः
स्रोपितवेवहेतोः स्मरप्रतापज्वलनेनदाह ७७ तदन्यमानेरपिमन्मथेधंहेतोरुपास्ते मलयः प्रवालैः कुह्वूप
सोनेऽनूतितमसेवांसदायदाशाम्बवलेवतेषः ७८ स्मरस्यकीर्त्तेंवसितीकृतानिनहोः प्रतापेरिवतापिताङ्गि
अंगानिधत्तेसभवद्वियोगात्पांडुत्विंडज्वरजन्मराशि ७९ यत्नविमर्त्तोघुसृणेनसार्द्धं क्रोशः समालेभनकौ
त्तुकिनाः तदासवेनः प्रतिघायंतुप्रांपदागतोनेतिनिरूप्यणीयः ८० नथानतापायपयोनिधीनामस्त्वामुखो
त्थः क्षुभितः शिखावान् निजः प्रतिः संप्रतिवारिपोपिपयाद्रहिस्थः स्मरदाहडुस्थः ८१ यस्तत्तुनतन्वंडुवाङ्क
वह्निस्मितिस्रुजंगुफान्तिर्विनाला नेताविधत्तेधिकमेवतापं तेनाश्रिताशेत्पगुराग्न्यगाली ८२ त्वत्तोनताले राम०
नमृगालदंडं खंडवभासेत्तद्दितापभाञ्जि नाञ्जिन्नमग्रेमंदनस्यवाणैः कृतंशनाछिद्रमिवक्रमेण ८३ इतिचित्रलोकी ६०

नित्वकेषुतेषुमनोभुवोविक्रमकामचारः अमोघमस्त्रंभवतीमवाप्यमदांधतानर्गलचापलस्य ८४ मारोस्यधा
रेवसुधारसस्यत्वयंवरःस्त्रीमविनाभवेति संतर्पयंती[illegible]दमा हितेषांकृतिःशुनीनांकस्तुषामपाकीन ८५ स
मसपत्नीभवदुःखतान्त्योःस्वदारतामापथिकैमरुद्भिः श्वंगागौर्यानलतापदुःस्थैरयथपन्थास्येहरितांमरु
द्भिः ८६ अपारनपाथेयसुधोपभोगेत्वत्तुविनेवत्वमनोरथेन कुधंचनिर्वापयतात्तषवस्वादीयसाध्वागमि
तःस्तवैतैः ८७ श्रियामनोभूशरदावदाहेदेवीत्वदर्थेननिमज्जयद्भिः स्तरेषुसारैःक्रियतेधुनातैःपादार्पणा
तुयहस्भूरियंभूः ८८ अलंकृतासत्रमहीविभागौरयंजनस्तेरमरैभवंतां अवापितोजंगमलेखलक्ष्मीनिक्षिप्यमं
देशमयाकृतानि ८९ एकैकमेतेपरिरभ्यपीनस्तनोपपीडंत्वयिसंदिशंति त्वंमूर्छतांनःस्मर[redacted]मुदेविश भस्मशाल्येर
ल्पोषधिवद्विरोधि ९० नवांनिमस्मामिरयंपिपासुर्मनोरथास्त्वामनयैकयैव निजःकराद्धःखलुविप्रलब्धःकि
यंतियावद्गगनागसरानि ९१ निजेस्तवज्ञास्मास्तभुजेभजंत्यावादित्यवर्गंपरिवेषलक्ष्मी प्रसीदनिर्वापयतापमेनो

आस्त्रिष्य३ मत्रछयेका नन:४ भक्तमाथौ

नैष.
६१

रनंगलीलालहरीन्तुषारैः ५२ इयस्त्वकिंघातयसित्वमस्माननंगचंडालशरैरहश्यैः भिन्नावरंतीकृताकराकृत
णैः श्रियेत न प्रेमरसात्म्यविद्धैः ५३ त्वदर्थिनः संतुपरः सहस्राः प्राणाःक्षनस्त्वच्चरणप्रसादः विशोकमेकेनव
नत्रितंवेदनस्मरः पंचशरः प्रमाणं ५४ अस्माकमध्यासितमेतदंतस्तावद्भवत्या हृदयं चिराय वहिस्त्वयालंकि
यतामिदानीं पुरोऽपुरंविद्विषतः श्रियेव ५५ दयोदयश्चेतसि चेन्नवा तेऽलंदलं कुरुष्वाविफलोविलंबः अंगःस्मरा
देशमयाचरामो मूर्त्तोभृतिंयाहि यदिस्वयंभूमो ५६ क्षिनोतिनास्मान्ज्वलजेनप्रजात्वयानुहृतविवितन्यमा
ना तवप्रसादोपनतेनमौलौ प्रजाक्षनस्त्वत्पदपंकजाभ्यां ५७ स्तर्णौविनारौः करौगमनैव्रयवत्याकिंपुण
क्षनास्तु अंगत्वदंगानि निपीतपीतदर्पाणिपाणिः खलु याचते नः ५८ नयकलाहाइव दुर्विदग्धंत्वज्ञोरिमस
र्षिदहेमदहेम प्रसूननाराचशरासनेन सहैकवंशाप्रभवप्रभवेनु ५९ सुधासरःस्त्वत्वदनंगतापः शांतोनतः किं
पुनरस्पृसंतु निर्वातितत्वन्मतनाकरेणासन्नाशङ्गेषोमधुमीकरेण ६० खंडः किमुत्वन्निरपवखंडः किंशक
पाधातोः पिवादेशावत्

नाम ६

राम.
६१

रातस्य यशाकरीव कृशांगितनुं गिरिस्मेरथकछत्रगां तु दिक्षु प्रथितं ततदिक्षुः १०१ ददासि किं ते सुधयाधरेण त्वदा
स्य एवस्त्वयमास्यते हि विधुं विजित्य स्वयमेव माविन्व दानं नतन्नाव भाग भोजि १०२ त्रियेहणी ध्वामरमावमस्म
दितित्रण कृद्द ववंननकिंनः त्वत्त्वादपद्मेशरराणांप्र विशल्पयवणुं येन जिनीविषामः १०३ अस्माकमस्मान्मद
नापनृत्तोस्त्रारणायपी पूवरसोपिनासो स्तुधारसादप्यधिकं प्रपछ प्रसीद मे दर्भिनिजाधरंनः १०४ स्तुए
त्वेस्त्वापरोपेरापिसहृमकरेणात्मभूः केतुनाभूद्धनौ नस्त्वत्त्वमादादथमनसिजतां मानसो नेदनः स[illegible] स्त्रूपां
नेतद्विधवीमवतुनवासितैजैत्रमल्लः स्मितैः स्मादृक्तात्वत्तेत्रवंचनरशफरयुगाधीनमीनध्वजाङ्कः १०६ त्व
त्रेनश्रापितायाः प्रतिरजनिनवश्रीशुमग्रः कटाक्षः स्त्रोत्रेणीनाम्पताच्छोत्वगापितनुतनूमजरीसोकुमा[illegible] ता
सास्त्वामाधिगासेधरमधुनिःसत्तावरित्रेषु चिह्नंतनूलत्वं गिकैस्त्रिवकरणहारिगोणी गुणालंघितासि १०८
इति धूर्जटस्तुरसायोगाद्विकस्वत्रिज्ञारसनातलपत्रहारकस्य सफलयममदूनतांहरणीयस्यपमवधार्यादिगीश

क्रि४

नै०८ मेकमेषु १०७ आनंदयेंद्रमथमन्मथमन्यमग्निं केलीभिरुद्धरतनूदरोन्नतनाभिः आसादयोदितदयंश
६१ मते मनो वा नो वा यदीत्थमथ नह्वरणं गृणीष्व १०८॥ ॥ श्रीहर्षं कविराजराजिमुकुटा० तस्यागाद
यमष्टमः कविकुलादृष्टाध्वपान्थे महाकाव्ये चारुणि नैषधीयचरिते सर्गो निसर्गोज्ज्वलः विनिर्णयो नैष
धो नाम सर्गः॥ ॥इतीयमक्षिभ्रुवविभ्रमेङ्गितस्फुटामनिच्छां विवरीतुमुत्सुका तदु[illegible]मात्रश्रवणा
च्छयाश्रुरागोद्दिगीशसंदेशगिरं नगौरवात् १ तदर्पितामश्रु तव द्विधायतां दिगीशसंदेशमयीं सरस्वतीं
।इदं तमुर्वीतलशीतलद्युतिं जगाद वैदर्भनरेंद्रनंदिनी २ मयाग एषः कुलनाम नीमवान नू विशुद्धे वा कि
मन्यदुक्तं गतः न मह्यं [illegible] मशोत्तरं धारयस्या किंञ्चिदपि सेयं भवतोधमर्णता ३ अदृश्यमाना क्वचिदीक्षिता नाम०
क्वचिन्नमातृयोगे भवतः सरस्वती क्वचित्प्रकाशां क्वचिदस्फुटां गतां स सरस्वतीं जेतुमनाः सरस्वतीं ४
गिरः श्रुता एव तव श्रवःसुधाः श्लथा भवन्नाम्नि तु न स्तुतिस्पृहा पिपासुता शांतिमुपैति वारिजा न जातु दुग्धा ६१

न्मधुनोऽधिकादपि ५ विमर्न्निवंशः कृतमस्तमोपहं भवादृशं नायकरत्नमीदृशं नमन्यसामान्यधियावमानितं
त्वयामहांतंवङ्क्रमंतदुत्सहे ६ इतोरथित्वादिरतांसमतांपुनगिरांतुजयाह्वतरांनराधिपः विरक्तविश्रांतव किरात्या २
तोंतपान्यपेघनाघनस्वानकमंडलीमिव ७ अयेममोदासितमेवजिह्मयापिपेतस्मिन्ननतिप्रयोजने
गरोगिरःपल्लवलार्थलाघवेमितंचसारंचवचोहिवाग्मिता ८ इथाकथेयंमपिवर्णसंहतिःकथानुपूर्वी
समकेतिकेतिच क्रमेसमक्रव्यवहारमावयोःपदेविधातुंखलुयुष्मदस्मदी ९ यदिस्वभावान्ममनोज्वलं
कुलंततस्तदुद्भावनमौचितीकुतः अथावदातंतनदेहोविडंवनात्कथाकथाप्रेष्यतयोपमेदृशः १० इतिप्रतीते
दमयावधारितेतनवापिनिर्वंधकस्तोनशोभतेहरित्पतीनांद्रुतिवाविकंपतिभ्रमोगिरांतेघटतेहिसंवृति ११ तयापि
निर्वंधिनितेयवास्पृहामिहानुरुंधेमितयानाकिंगिरा हिमांशुवंशस्यकरीरमेवमांनिशाम्यकिंनाभि[illegible]लेशाप्रिय
हा १२ महाजनाचारपरंपरेदृशीस्वनामनामाददतेनसाधवः अतोभिधातुंनतदुत्सहेपुनर्जनःकिलाचारमुचंवि

नै.ध.
६३

गायति १३ स्वदोषमालप्यशिखीवशारदोवभूवतल्पस्थीमहितापकारकः अथास्यनागास्पदधौपदेदेवचांसिहंसी
वविदर्भजाददे १४ तुषांऽ[illegible]शुवंशाभरणांशवानिनिस्पृक्तेपितापिनिविशेषसंशयः कियत्त्वमौनंवियताकियत्
त्तुवास्यहृत्पहेतोवंवनवान्तुरीनव १५ मथापिदेवंप्रतिवाचिकंनतेस्वनामसत्कारणितुधामकुर्वते परेणपुंसाहि
ममापिहुंकथाकुलावलावारसहासनासहा १६ हृदाभिनंदप्रतिवंधतुन्नाःप्रियागिरःस्मितमाहस्तस्मातं व
दामिवामाक्षिपरेषुमाक्षिपःस्वमीदृशंमाक्षिकमाक्षिपद्वचः १७ करोषिनेमंफलिनंममश्रमंदिशोतुश्लाघिन
कंबूनप्रभं त्वमित्थमहीमितुरानुपासितंरसाश्रुतस्नानपवित्रयागिरा १८ स्फुरेषुसंदेशयमीदृशीवहृंरमस्ववे
राक्तिमितांनभारतीं मदर्पितादर्पकतापितेषुयाप्रयातिदावार्दितलावहेहितं १९ यथायथेहत्वदुपेक्षयाने
यातिमेषमध्येवजनेविलंबिते रुषाशरव्यीकरणेदिवौकसांतथातथाद्यत्वरतेरतेःपतिः २० इयद्गिरस्यावद
धंतिमत्पशौकिमिंदुनेत्राणपराशनिर्नतिर्ममो धिगस्तुमांसत्वरकार्यमंथरंस्थितःपरप्रेष्यगुणोपिपत्रन २१

राम.
६३

६३

३६न१

इतिगद्यक्षितिभर्तरिस्थितेतयाप्यधायिस्वगतंविदर्भया अधिक्षितिंहन्तयतोभुवःस्मरंमनोदमयन्त्यानयनेपुरा
व्यये ११ जडाधिपत्वामदिगाप्यपिध्रुवंपरेनराज्ञःप्रतिघातमस्फुटं मरुत्वतेवप्रहितोसिनिक्षितंनिषेजित परा वि३
स्रोढुंस्तुरेवनतेजसा १२ अथप्रकाशंनिभृतस्मितास्तनीसतीकुलस्याभरणोकिमप्यसौ पुनस्तदार्भो
भ्रमोनुरूपंस्तुरवंविदर्भाधिपसंभवादृषे १४ इत्यपरीहासमइतिप्र[illegible]तोननेतिवाचांद्देशिवाग्विगर्हितांभवत्य ६
वज्ञावभवत्यनुन्नरादरैःप्रदित्सुःप्रतिवाचमस्मिने १५ कथंनुतेषांकृपयापिवाग्मसांवसा[illegible]विमानुष्येला कध
हुतेजने स्वभावनत्र्यंउरुषंप्रतीच्छताःकथानवावासुदरुद्भिरंतिं १६ अहोमहेन्द्रस्यकथंमयोचितीहृतांगना अध
संगमस्पृहोभितान्भृतः स्नदस्यहंसावलिवाकुलश्रियोवलाकयेवप्लुवलाविडंवना १७ पुरःस्तुरीणांभरणाकेव
मानुषीनयत्रतास्त्वत्तुसापिशेषामिका अर्काङ्गनेकिंचननायिकांगकेकिमारहूटाभरणोननश्रियः १८ यथात
थानाममिरःकिरंहुतेस्फतीउनमेवभिरेतदकूरे नषक्षितिशोरीकुसुमामसंगतांकथमतोहन्निमपिहियाक्षिपे १९

९

नै.च. अदोतिगेहेववनतास्ययातया कृतोलगित्वामिहितालिगलपत्र प्रविश्ययन्मेहृदयंक्रियाहतद्धि निर्यदाकर्णयमु

६४ मुखाधुना ३० बिभेमि चिन्तामपि कर्तुमीदृशीं चिराय चित्तार्पितनैषधेश्वरा मृगाततंतु पृछि दुरासमासिस्थिति

र्ईशादपिनुह्यति चापला किल ३१ ममाशयः स्वप्नदशाज्ञया पितानलं विलंघ्येतरमस्पृशोद्यदि कुतः पुनस्तत्र

समस्तसाक्षिणि निजैवबुद्धिर्विबुधैर्न एच्छ्यते ३२ अपित्वमस्त्र प्रमसूप्रपत्रमीपरस्यदारानननवेत्तुमेवमां स्वयं

उरधाराणि वनाविकाः कथंस्पृशांस्तुविज्ञायतदापितादृशी ३३ अनुग्रहः केवलएवमादृशे मनुष्यजन्मन्य

पि यन्मनोजने सचेद्विधेयस्तदमीतमेवमे भसद्यमिसृंगा वितरीतुमीशतां ३४ अपि हृदीपः अग्रमत्यनिस्क

ते मपी डयेन्याशिमि मृंगनवेनृपः कुतात्रानो हृंधनवारिकारितां निजा तुपत्तलारचेस्वदं [illegible] रितां ३५ नि

विडमध्याचरणीयमापदि क्रिया [illegible] मता नावति यत्र सर्वथा घनां तु नाराजपथोहि पिछिले क्वचि राम॰

द्बुधैरपथेन गम्यते ३६ स्त्रियामयावागिमपुलेभुराकातेनजातुसम्पागितरीतुमुत्तरं तदत्रमज्ञाषितस्तत्र ६४

पङ्क्तोऽयं ग्रथिता स्रक्प्रजितं धृतानने ३७ निरस्यं हृतस्य तया विसर्जितः प्रियोक्तिरण्या हृत्कुसुममक्रं कुतूहलेनेव
मुहुः कुहूरवं विडंब्य डिंभेन पिकः प्रकोपितः ३८ अहो मनस्त्वामनुते पितव्वेतेत्वमप्यमीप्सो विदुरवीति को नु कं
क्व वा निधिर्निधनमेति किंचनं सवाकपाटं घटयन्निरस्यति ३९ सहाविलह्नीभुवहेवह्वलयामहेऽभागाद्रुकमा
हृंत्वयि त्वमीदृशि श्रेयसि संतरे पितंपराङ्मुखीवं इदुरवीन्नगीहितः ४० दिवौकसां कामतेन मानगीनगीतमश्रु य४
वितताननादिं कथं न वादुर्यह दोषप्रथनेहितेन सम्यग्गुरुणा पिशाच्यते ४१ अत्र यहादेव दिवौकसां नरो निरस्य
मानुष्यकमेति दिव्यतां स्वयोगिकारेस्त्वरितत्वमिष्यते कुतो यसां सिद्धरसस्पृशामपि ४२ हा परित्यज्य नलामिला
मुकाननलज्ञासेवा विदुषी ध्रुवा कथं उपेक्षिते क्रोः करमाच्छमीरताडुसंवदेत्तां कौरुभ्मोऽइति ४३ विहाय हा सर्व रमो३
सुपर्वनायकं त्वया हृतः किंनरसाधिमश्रमः तुरंगविद्रुचम्रूस्मितस्य धारयाहृथेवनासापदयात्वनश्रमः ४४ त
पोनले जुह्वति स्म रयत्नत्र्द्दिदेवफलापानजनुर्भविश्वे को पुनः कर्षति स्मेव विह्वलं वलाहिंवतां वलहेनवालिंशे

श्री०

नै.ध. ४५ यदि स्वमुद्बन्धुमना विनानलं भवेर्भवन्ती हरिरन्तरिक्षगां दिवि स्थितानां प्रथितः पतिस्ततो हरिष्यति त्वामप
६५ त्युपेक्षितेन कः ४६ निवेद्यसे यद्यनलेन लोलजिह्वता तु रेन दस्मिन्महती दया कृता विदाहनेनार्थितया पितुस्त्वे
४३ धं स्वयं त्वयैवांगदं न मप्यते ४७ जितं जितं न त्वत्तु पाशिना विनानलं वारि यदि श्रवेष्यसि तदा त्वदाख्या त्वहिरप
स्तनेऽसौ पयः पतिर्वरुणसिन्धुनेतरं ४८ करिष्यसे यद्यनपेक्षणं गां तु पापमन्त्रं विदुषी ति भृत्यवे त्रियामिति स्थिः
तेन गताः गृहाः कथं न धर्मराजं चरितार्थयिष्यसि ४९ निषेधवेषो विधिरेष तेऽथवा न थेव पुत्का वत्सला विचक्ष
णा विजृम्भितं यस्य किल ध्वनेरिदं विदग्धनारीवदनं तदाकरं ५० क्षमाभिते मे स्मि संस्थिता रसमाचरा हरेः कस्तु णिपल्ल
कल्पदः त्वया मनाद्राश्यमना कृतस्फुटं कृतार्थतायाः कतमः सुरोत्तमः ५१ मनः किमेतावता कुम्भकेतव गायक
पीनलीनादिश्ववल्लभ सहस्वनेत्राचय स्वात्ममलं दंगले लक्ष्मीमवगाहितेक्रमः ५२ प्रसीद तस्मै दमयन्ति संततं
त्वदंगसंगभ्रमवैजगत्स्रजः पुलोमजालोचननीलकाकण्टकैस्तनुं घनामानन्तुनां समं कण्टकैः ५३ स्वबोधितस्त्वं दह

राम०
६५

नेनुरज्यसि स्वयंवत्तुङ्क्षुविय गोत्रजन्मनः विनातमोजहिनमन्यतः कथं मनोरथस्तेवलते विलासिनि ५४ त्वयैकं
सत्यानतत्तु नापशंकया ततो निवर्त्तितमनः कथं वृने हिमोपमातस्य परीक्षराणं ल्कगोमलीमसहृत्रिः गतशोनिह्नपिता
५५ सधर्मराज्ञः खलु धर्मशीलया त्वयापि स्थिर्त्तेति थितामवापितः ममापि सा तुरुतनिमात्पयंक्रमस्वकामितां
ग्पेनह्रियोगपसंगमः ५६ अजातविच्छेदलवैः स्मरोत्सवैरगस्त्यभासादिशि निर्मलत्विषि श्रुतावधिकालमभृ
त्तुशांकिना निमेषवर्त्तेनन यस्यकेलिभिः ५७ शिरीषमृद्वीव सुरां किमीहसे पयःश्रुकृत्यामृदुगंगवासवं विहाय
स्वर्गाहृष्टते स्मकिंवसा निशापिशीतांशुमनेन हेतुना ५८ असेवियलाङ्क्रदिवादिवानिशं श्रियः श्रियेराणनप
राम्रणापकः स्पृहास्तुनाततन्नपयः पयोनिधोकृशोदरिक्रीडय यामनोरथं ५९ इति स्फुटंतद्वचसस्तदादरा
त्तुरस्पृहारोपविडंवनादपि करांकस्तुस्मैककपोलकर्गाधाम्ङ्गतं च तन्नाषितमङ्गतं च तत् ६० विरादकध्या
यमवाप्स्तुलीसुखेततः स्मसाबासयतेदमस्वसा शनायनत्र्वाम विमोक्षणाथतं क्षणात्तहमाखेकसुरां विवल्लणा

नै·ध· ९१ विभिंदताउःकृतिनीममक्षतिंदिगिंद्रदुर्वाचिकसस्त्वचिसंचयैः प्रयातजीवामिवमांप्रतिस्फुटंकृतांत्वयाप्यंत
९६ कहन्ततोचितम् ९२ त्वदास्यनिर्यन्मदलीकदुर्यशोमषीमयंमल्लिपिरूपभागिव क्षतिंममाविश्यभवद्दुराक्ष
रंस्रज्ज्वलदःकीटवदुत्कटाक्षजः ९३ तमालिरूचेयथविदर्भजेरिताप्रगाढमौनव्रतयेकयासखी ज्ञपांसमार
धयतीयमन्यथाभवंतमाहस्वःसमस्तयामया ९४ तमर्थितुंमहरागसज्जानृपंत्वयंवरःसंभवितापरेद्यवि समा
स्तुभिर्जितमनाःपुरःसरैस्त्वदंतरायःपुनरेषवासरः ९५ तदद्यविश्रम्यदयालुरेधिमेदिनंनिनीषामिभवद्वि
लोकिनी नवेधःकिलसत्वाविविच्यलापङ्क्तिगाततवैवरूपेणसमःस्मरप्रियः ९६ हशोहृदयीते [illegible] विधिना
लिवंचिताप्तुरवस्यलक्ष्मीतवयत्रलोकते अस्मावपिस्त्वम्स्तदिमांनलाननेविलोक्यसाफलप्युपैतुजन्मनः ९७
ममैवपाणौकरणोग्रिसाक्लिकंपसंगहंपादितमंगसंगतं तहासहाधीतिकृतःस्पृहाकथंनवार्यप्रुत्रीयमजस्र राम·
मर्जितम् ९८ द्विगीस्त्वरायेनकथंचनत्वयाकदर्थनीयास्मिकृतोयमंजलिः प्रसद्यतांनाद्यनिगाद्यमीदृशं ९६

दधेहशोकवशात्कृपास्पदेशृंगं ६९ हृतो दिगीशानिति का कथा तथा त्वयीनेकृतनलभामपीहया सती व्रतेग्रो
न्नगायामिजीवितं स्मरस्त्व किंवस्तुतदस्तुभस्मयः ७० न्यवेशि रत्नत्रितयेजिनेनयः समर्प्यचिंतामणिरीक्तजि
तोयया कपालिकोपानलभस्मनः कृते तनेदेवभस्मस्वकुलेन्त्रतंमया ७१ निपीयपीयूषरसोरसीरसो गिरः
स्वकं दर्पकृनाशनाकृतीः कृतांतकृतं तनयायथोदितं कृतांतमेवस्तुममन्यतादयं ७२ समित्रमर्मापितदाग्नि
काकुभिः स्वकूतधर्मात्रविरंगभेहग शचेरशंसत्रिदशैर्नतं विनिश्वसन्विचित्रगात्क्रिब्रशीरवंडिनंदनः ७३ दिवोध
वरत्नायदिकल्पशाखिनेकदापियाचेतनिजांगनालयं कथं भवेरस्मनजीवितेस्पृहा नमोघयाच्ञाः सहिम्मीरु
भूरुहः ७४ शिरसो विधायतत्वदाम्निकामनां स्वयंकृते स्त्रोमहिविः स्वत्र त्रिषु कृतुं विधत्ते यदिस्नावकामिकं
कथं समिथ्यास्तुविधिस्तुवैदिकः ७५ सदातदाशामधितिष्ठतः कारवरं विधातुं चलिताद्बलादपि भुनेरग
स्त्याहृगुतेसधर्मराइयदितद्दाविंभगाकातदागसिः ७६ कृतोः कृतेजायतिवैन्निकः कृतिश्च भोरणांवेश्मनिका

६

कलहान्तर क्रतेः२

नै.ध. मधेनष्टः त्वदर्थमेकामपियावतेमचेत्स्यचेतसः पाणिगतेववर्त्मसे ७७ नमंनिधात्री यदि विघ्नसिद्धये पतिव्रतापत्र
९७ रतिच्छपाशजी मऽवराजव्रजवैशसात्कृतेः परस्परस्पर्द्धिवरः स्वयंवरः ७८ निजस्य वृत्तान्तमजानतां मिथोऽनु
म४ रवस्य रोषात्परुषाणि जल्पतः युद्धे किमन्ध ऋकदंडताण्डवं भुजाभुजि क्रोशि भुजां दिदृक्षसे ७९ अपार्थयन्
ज२ याज्ञिकस्फुलितिस्रमंज्वले दुषावेहद्युषात्तनानलः अलं नलकन्त्र्य मनाग्निसाक्षिकं विधिं विवाहे तव सारसाक्षि
कं ८० पतिंवरायाः कुलजं वरस्य वा यमः कमप्याचरितानिशे यदि कथं न गन्ता विफलीभविष्णुतां स्वयंवरः
अपःप्रति साक्षिसमृद्धिमानपि ८१ अपांपतिः स्वामितया परः सुरः सतां निषेध्यो दिने षधक्रुधा नलाय लोभात्तनया
गायेपि ते पितां कथं त्वां वदसंवदास्यते ८२ इदं महत्तेऽभिहितं हितं मया विहाय मोहं दमयन्ति चिन्तय सुरेषु वि
घ्नैकपरेषु को नरः करस्थमप्यर्थमवाप्तुमीश्वरः ८३ इमां गिरं तस्य विचिन्त्य चेतसा तथेति संशय्यमना न सादरा राम.
श्रुतारितावग्रहतीरनिर्झरैः नभोऽनमस्यत्वमलं भयद्रुशो ८४ स्फुटोत्पलाभ्यामलिदंपतीव तद्विलोचनाभ्यां कु ९७
नि

रिश्वासठ

प्र॰ स॰ २ रेजतु ब्व

वकुड्मलाश्रया निपत्य बिंदू हृदि कज्जलाविलौ विलोमराणीव नीलौ तरलौ विलेसतुः ८५ श्रुतापतन्तुषैं शिली
मुखाशुगैः स उद्वेल्लदासीत्स्मरमोहितासा ययावह्नादरयाश्रुधारया मनालनीलोत्पललोललोचना ८६ अ
थोद्गमं ती रुदती गतक्रमांगिंभ्रमालुम्मरिनिःस्खलन्मतिः व्यधात्प्रियप्राप्तिविघातनिश्चयान्नृहूनिहूनापरि
देवितानि सा ८७ त्वरस्व पंचेषु कृतानाशनात्मने स्तुतभस्मकुस्मममयं पशा [illegible] यं विधेयरेक्षाफलमकृपागवतीप
ताहृत्वपत्रत्रपिमेमाफले: ८८ भृशं वियोगानलतप्यमानं किं विलोपसे न त्वमयोमयो यदि स्मरेषुभि
र्भिन्नवज्रमप्यसि ब्रवीषि नः स्वान्तकथं न दीर्यसे ८९ विलंबसे जीवित किं द्रव द्रुतं ज्वलन्न दग्ले हृदयं नि
केतनं जहासि नाद्यापि मृषासुखासिकाम पूर्वमालम्बमहो तवेदृशं ९० हे शो मृषापातकिनो मनोरथाः
कथं त्वयैवामपि विप्रलेभिरे प्रियप्रियः प्रेक्षणघातिपातकं स्वमश्रुभिः क्षालयतीशनं समाः ९१ प्रियं नमृ
त्युं न लभे त्वदीप्सितं तदेव न स्यान्मम यत्त्वमिच्छसि वियोगमेवेच्छ मनः प्रियेण मे तव प्रसादान्न भवत्वसौ मम ९२

नै०४· नकोकुवाकैरतिवामसंगजं हि षक्तया वेपवनं तु दक्षिणां दिशापि मइस्माकिरत्वयं तया श्रियोरयावैरविधि
६८ भावधिः ९३ अमूनि गछंति युगानि न क्षणाः कियत्सहिष्ये न हि मृत्युरस्ति मे नमां तु कामः स्फुटमंतरुज्झितान नः
तंमनस्तच्च न कायवायवः ९४ मदुग्रतापव्ययशक्तिशीकराः सुराःस्मवःकेनपपे कृपणार्णवः उदेतिकोरिर्नमु
देमदुन्नमाकिमात्रसंकल्पकाराश्रमेणवः ९५ ममैववाहर्निशमस्तु दुर्दिनैःप्रसह्यवर्षास्तुरुजोप्रसंजिते
कथंनु स्मरोवंनसत्तुप्यदेवताभवत्वरागेपरोदितंनमेगिरः ९६ इत्थंनतेनेवधहेकृत्यघातिथिस्तदेकतानस्यजः
रेदना ४ नस्ययौनात् इदेह्नदेहानक्रियह्नवेषितःसवेधसागोपिरवगोपितक्रियः ९७ ममापिकिंनोदयसेदयाधनत्व
दंघ्रिमग्नंयदिवेत्थमेमनः निमज्जयन्तंतममेपराशयंविधिस्त्वकाचःक्षतनागसःकथा ९८ कथावशेषंत
वसाकलेगतेनतुपेक्ष्यतिश्रोत्रपथंकथंनुते दयारसुतामांसमनुग्रहिष्यसेतदापितावद्यहिनाथनाधुना ९९ राम०
ममादरीदंविदरांतमांतरंतदर्थिकल्पद्रुमकिंविदर्थये मिदांहृदिह्रारमवाप्यमेवमेहृतास्तुभिःप्राणसमःसमं ६८

जीनैन२ इंद्रनीलयत५

गमः १०० इतिप्रियाकाकुभिरुन्मृशन्भृशंदिगीशदूत्येन स हृदि स्थिरीकृतः नृपंसयोगेपि वियोगमन्मथः क्षमां
तमुर्छितमचीकरत्ततः १०१ सहेदंदूत्यादिसमस्तमात्मनस्ततः स विस्मृत्य मनोरथस्थितेः क्रियाःप्रियायाःक
लितैःकांविताविकल्पयन्नित्यमलीकमालपत् १०२ अयि प्रिये कस्य कृते विलप्यते विलुप्यते हाउरवमश्रुबि
दुभिः शरत्त्वयालोकिनमन्वयं न किं तिरस्कृत लोचनलीलया नलः १०३ चकास्ति बिंदुच्युतकादिचातुरी घनाश्रु
विंदुस्रुतिकैतवान्नव भवारंभाराक्षिमसारसात्मनाकरोषि संसारमसंशयं यतः १०४ अपास्तपाथोरुहि मोहि
तं करे करोषि लीलानलिनं किमाननं करोषि हारं किं पदस्फुरागः स्ववैरदोषन्निर्कासितभूषणोत्हृदि १०५ दृशो
रसं गलन्मिदं मिलज्जलं करेणतावत्परिमार्जयामि ते अथापराधं भवदंघ्रिपंकजद्वयीरजोभिः सममास्ममोलि
ना १०६ ममत्वदंघ्रीद्धितनामृतद्युतेः किरीटमाणिक्यमयूखमंजरी उपासनामस्य करोतु रोहिणीत्वजस
ज्ञाकारणरोषणोद्भवं १०७ तनोषि मानं मयि चेन्मनागपि त्वयि श्रयेत हृन्मा न मानतः विनम्य वक्त्रं यदि मन्यसे कि

१६५

८

नै·४· यन्न मामिते चं ड्डितदापन्नवषि १०८ प्रलिभूम्भन्नान्तु रहाराशाग्वानवाप्तरागामभावाधिगमे पि कः श्रमः कथाभतांक
६९ ल्पलताभिमां श्रुतिकण्टिप्रिदानेन्न वबन्दतुष्टिता १०९ स्मरे भ्रमाथ मह्नसेमृडुः कथं हदि इलीयः कुचमं भृतेतव
निपत्य वैसाशिराकेतनस्य वाप्रजनि तिवाशाविमुरवोन्यतिस्तुतां ११० स्मितस्य सं भावयस्त्रकारामकरान्विधोहिली
लावलम चलक्षुवः अपांगरथ्यापथिकी वहेलयाप्रसद्यसं धेहि हशां ममोपरि १११ समापयप्राह्यमस्ति वि
मुषां स्मितेन विज्ञाशाय कौस्तुदीमुदः दृशावितैः खेलतरङ्गवजनवद्या विकाशि पंकेरुहमस्त तेमुरव ११२ सुधार
सोहेलनकेलिमञ्जरस्न जास्रजांतमं मकार्णक्रपयोः हृशोमदीये मदिराक्षिकारयस्मितस्त्रियापायसपारणा
पि धि३ मपि ११३ ममास्ते नहैर्ना मंडनं भवशियेमडुत्साविभूषणं भव श्रमाक्र्मादालपमंगकृष्णतां विनाममोरः कान्तार
नवासनं ११४ अधीनपं चाशुगवाण वंचनैस्थितामदंतर्वहिरेषि वेतुरः स्मराशुगे भोत्त्व दयं विभेत्तुनश्ने विशप स्म·
ते ह्यन्यपसंश्रुटेमम ११५ परिघजस्थानवकाशवाराना स्मरस्मलस्रेहदयद्वयेकृतो। हृदा ममतवन्कुचयोः क ६९

न३

३ अमाष्टवर्गस्तदनंगजन्मनस्तवाधरेलिस्यातपत्रकेरवपा-मदाप दंते अतरामिरंजनेसमुर्जतामर्जतु विंबपादनाद॥

ढोरयोरुत्तरीयंपरिवारिकोचिता ११६ तवावतारायसदृयामियन्मधुस्रवैःस्रवःसात्त्विकमात्त्विकागिरः अधि
त्यकान्तस्तवयोस्तनोत्तनेममेन्दुलेखाम्बुदयाङ्कितंनखैः ११७ नवेन्नमन्मथनारिकाकथंप्रकाशरोमावलि
स्तवधारिणी। तवांगहारेरुचिमेतिनायकःशिखामणिश्चाहिजराट्द्विरूपकः ११८ गिरात्रकंपस्वदयस्वत्तुंव
नैःप्रसीदशुश्रूषयितुंमयाकृतौ निशेवचांद्रस्यकरोत्करस्यपन्ममत्वमेकासिनलस्यजीविते ११९ मुनि
र्यथात्मानमथप्रबोधगान्तकाशयंतंस्वमसावबुध्यत अथप्रयत्नात्प्रकृतिंविलोक्यनामवामसंस्कारजयास्र
जाक्षरः १२० अयेमयात्माकिमनिह्नुताकृतःकिमत्रमंतासतवमाशातकृतः पुरःस्वभक्त्याथनमस्क्रियाविलो
विलोकिताहेननदिंगितान्यपि १२१ त्वनामयन्नामसुधाम्यधामहोमहेंद्रकार्यमहदेतदुज्झितं त्वन्मदाहोर्यशसा
मयाश्रुतौहिंषांहसेहृत्पथःसिताकृतः १२२ क्षिपात्मनस्तावदचारुनाचरस्त्वलस्कातहृदमयहृदिष्यति जना
वतायोहामितंजतार्दनेक्षयेजगज्जीवपिवंशिवंवदन् १२३ स्फुटत्पदःकिंत्वहृदयंत्रपाभराद्यदस्यशुद्धिविंदुष्यतां

नैष. विदं तु ते तत्त्वमिदं तु तत्त्वं जनानने कः करमर्पयिष्यति १२४ ममस्त्रमस्त्रैस्तनयातनयाफलीबलीयसालोपि चमे
७० ववेधसा नवस्तु दैवस्वरसाद्विनश्वरं सुरेश्वरोपि प्रतिकर्तुमीश्वरः १२५ इति स्वयं मोहमहोर्मिनिर्मितप्रका
शं शोचति नैषधे निजं तथाव्यथामग्रतदुह्दीर्षया दयालुरागाल्लघु हेमहंसराट् १२६ नलं स तत्प्रत्युपकारवोर्द्ध
वीकृतां स एष पक्षी निभृतां तमभ्यधात् तथा दयेनाम तिमानिराशतां महेहि हातेयमतः परं पदं १२७ सुरे
षु पश्यन्निजसापराधता नियन्त्रणस्थापितदर्थसिद्धये न कूटसाक्षीभवनोचितो भवान्मतो हि चेतःस्तुचिता
त्मसाक्षिता १२८ इतीरितां पृच्छानलं विदर्भजामपि प्रयाते नखगेन सांत्वितः मृदुर्वभाषे भगिनीदमस्य स
प्रणम्य चिह्नेन हरित्यतीन्नृपः १२९ ददेपि तुभ्यं कियतीः कदर्थनाः सुरेन्द्ररागप्रसवावकेशिनीः अदं महस्रं न
भजं तु वादयां दिशां तु वादं इममीममागसा १३० अयोगजामन्वभवन्नवेदनां हिताय मेभूदियमुन्मदिष्णुता उ
देति दोषादपि दोषलाघवं कृशात्मज्ञानवशादिवैनसः १३१ नवेमयोगस्मरपावकोपि मे कदर्थनाल्पर्थजया

राम:
७०

गमदृशां प्रकाशमुन्मादयदुग्रकारयन्मयात्मनो मामनुकंपते स्मरः १३१ अमी समीहैकपरास्तवामराः स्व
किंकरं मामपि कर्तुमीशिषे विचार्य्यकार्य्यं सृज मा विधान्मुधा कृतान्तुलापस्वयिपालिं विग्रहे १३३ उदासिते
नैव मयेदमुच्यते भियानतेभ्यः स्मरतानवाञ्छता हितं यदि स्यान्मदसुव्ययेन ते तदानवेद्ममणिगुहक्लिश्यते १३४
इतीह शोनैषधसूनृतामृते विदर्भजन्मा श्रवणाञ्जलिलालसा कृतोरभिश्रीः शिशिरात्तु जन्मनः पिकस्वरैर्हूरविक
स्वरैर्यथा १३५ नलं तदावेत्य तमाशये निजे द्वयांविगातंवरुणोव्ह भीमजा ज्वरेण भैमा नाहिमनोधृतं तदास
तीधियादेवतहूतधाविसा १३६ मनोऽनुवर्त्ते भवितां मनः पिद्धानिमज्जयत्रेन मितं ह्रलज्जमे अनुदिशत्तुत्रकथा
१३० त्वयेति सा [illegible] तासतीमन्मथविंदिनी धियाप्रसत्नमित्येव तदंगवर्णिता नसाविशेषात्कतमत्र दिव्यभूत तदाकदं
वंतदवर्णिलोमभिर्मुदं स्फुराः प्राहृषि हर्षमागतैः १३८ मयैव संबोध्य नलं लंघलापिपत्वमाहमहुद्वधिदंविमृष्य
यत अमाविनिश्रांतिमसाहमस्वरतुः स्वभाषितस्योधमविभ्रमक्रमः १३९ विदर्भराजप्रभवा ततः परं त्रपासमं बीवक्तु

नै.ध. मलं न मानलं पुरस्तनूबे भिस्तु रंचयद्बयाममज्ञते नैव महाङ्गदे ह्रियः ॥८०॥ यदा पताथ्यो पिनद्दातृसुनरं शशाकस
७१ स्त्याः स्वबसिप्रिया यस्या विहस्य सर्त्यवतमत्रगीने दाह्रिया धुनामोन धनाम वस्त्रिया ॥८१॥ यदातिथ्या ह्रिरिबनस्प
नेस्त्वयं वितत्वतीलोचनं निर्ज्हरानियं जगादयोसेव पुरात्ममत्वया प्रसूनवाणोपनिषद्विशम्यतां ॥८२॥ स्वसंशयं
सत्वयि हंसरूपमां शशंस नत्वह्रिरहारसंशयां कचं दूबशास्पवतं समहूधानृशां सतां समभिनीमवाहशे ॥८३॥ जित
स्त्वदास्ये न विधुः स्मरः श्रिया कृतप्रतिज्ञोममतो वधे कृतः नवेति हत्वा यदि तज्जितं मया न मोघसंकल्पधराः कि
लामराः ॥८४॥ निजं श्रुतिर्दंधमदंगमस्मि सर्त्तधा विधुर्ताढ्तिलां ढनोन्मूजां त्वदास्यतां यास्यति तावतापि किं
बधूवधे नैव पुनः कलंकितः ॥८५॥ प्रसीद यच्छ स्वशरान्मनोभुवे सहेत मा नैषधकोसुमाशुगः त्वदेकचित्राहमसह्यवि
स्तुवती त्वमेव धून्लानहृणा वज्ञया मितत ॥८६॥ कृतिः स्तुराणां गुरुणा गायिनी यदि त्वदंह्रिमग्नस्य जनस्य किं ततः राम०
लिवेरवेरस्तु कृतान्नवैः कृतेन सुहृतीजातु भवेत्सुप्रहृता ॥८७॥ कथासु शिष्ये वरमद्य न ह्रियेममावगंतासि न भाव ७१

मन्यथा त्वदर्थमुक्ताहृतया शुनाथमत्पांडुता हि जीवाम्यधिकल्लदेकिकां १४८ मदेहं इहेतेरपिरक्तांमयाघदर्थिता
धाररामरुह्रमृहृतं नहन्ननवाराणशुगतोपिमामवेहहृतं नहुसैरवकीर्णिनस्तव १४९ तवास्मिमामाघातहृकमपुपे
कृमेरषामरंहोमरगौरवात्स्मरं स्वेहिवंडालमनंगमंगतं स्वकांडकारस्यमधोःसखाहिमः १५० लघोलघावे
वतुरःपरेतुक्षैविधेयतुनेजनमात्मतेजसा नरोतरोढिज्वलनःखलुज्वलदृक्रमात्कारी तुमकांडमंडले १५१
स्तुरापराक्षत्तववाकियानयंत्वयंवरायामतुकंशतामयि गिरापिवक्तुंतिमवेहुतर्पणादिदंनदेवातुरवलज्जये
वते १५२ व्रजंतुतेतेपिवरंस्वयंवरंश्रसाद्युता नेवमयावरिष्यते नमर्त्यथातानपिनस्पृशेहृयाननेतुनावन्मदनस्त्व
मेववा १५३ इतीयमालेख्यगतेपिवीक्षतेत्वयिस्मरक्रीडममस्पयानया पदेपदेमौनमयांतरापिणीश्रवर्जिता
सारघसारमारिणी १५४ वेडालक्षतेविषमविशिखःस्पृशपतेहृपतेनाख्यातोनतास्त्वपिजायतिपःकिंतुकृतांगुली
कः कृत्वामित्रंमधुमधिवनस्थानमंतस्तरिताम्रावाः शरणा नहरतिहरितस्वद्यशास्तज्जुषंतां १५५ स्वयभीमभुवे

२

नै॰ ९ वरहोमिहितां नतमौलिरपत्रपया स निजां अमरैः सहराजसमाजगतिं जगतीपतिरभ्युपगम्य ययौ १५६ स्वक
७१ स्याः प्रियमाप्तुमुद्धुरधियो धाराः सृजंत्या रयान्नश्रोन कपोलपालिपुलकैर्वैतस्वतीरस्मराः चत्वारः सहरास्म
रात्रिभिरभूत्वा यतन्त्कृपाडुः कृपातत्त्वस्यां कृपयाखिलापि विधिनारा शिह्रियामाकृता १५७ तदखिलमिह भू
तं भूतगात्या जगत्याः पतिरखिलपतिस्स्वस्वात्मरूतत्वततं त्रिभुवनजनयावहूनहूतांतमाश्चात्कतिकृतिष्ठितिरस्का
नंदमिंद्रादिषु द्राक् १५८॥ ॥श्रीहर्षं॰ तं॰ संदृब्धार्णववर्णनस्य नवमस्तस्य व्यरंसीन्महाकाव्ये चारुणि नैष
धीयचरिते सर्गो निसर्गोज्ज्वलः॥ ॥भैमिदुतानलानुतापो नाम॥ ॥रथैरथाभुः कुलजाः कुमाराः शास्त्रे
षु शास्त्रे च लब्धपाराः स्वयंवरं शंवरवैरिकायव्यूहश्रियः श्रीजितयक्षराजः १ नाभूदभूमिः स्मरसायकानां नाभू
दरागता कुलजः कुमारः नास्यादपथ्या धरणेः कणोऽपि व्रजेषु राज्ञां युगपद्व्रजत्सु २ यो गौर्व्रजन्निर्दृपजांव साम॰
रीरैरनहैः प्रसभेन हन्तुं दृष्टुं परैस्तानन्नुरोद्धु मन्दैः स्वमात्रशेषाः ककुभो बभूवुः ३ लोकैरशेषैरवनेः श्रियं ताम्रुहिरण्य ७१

तुर्वीर

द्विश्रैर्विहितेषुयात्रो स्वबर्ह्नितन्नृज्ञनयंत्रागाह्निंविश्रांतिमापुःककुभंविभागशः ४ तलंयप्येपुर्नतिलाविकीर्णाः
सैन्यैस्तथाराजपथाबभूवुः भौमींमलज्ञामिवतत्रमेनेयःप्रापभूभृद्वित्तंपुरस्तात् ५ नृपःपुरस्थ्यैःप्रतिबद्धवर्त्मा
पस्थान्ननैःकस्वनकुधमानः यंत्रस्थसिद्धार्थ्यपदाभिषेकंलब्धाप्यसिद्धार्थममन्यतस्वं ६ राज्ञांपथिव्यानतयाउ
च्चैर्विलंघनाशंकिविलंबभाजां प्राप्तानसंत्रानमिवाग्रकंपैर्दध्वुर्विदर्भेंद्रपुरीपताकाः ७ प्राग्भ्ययककौटक
स्याचकर्षसकंबलंनागबलंयउच्चैः भुवस्तलेकुंडिननामिराज्ञातहारस्तुकेश्चास्वतरोवगाहन् ८ स्रागाहटवी
न्नूचमूसमुत्थैर्धूरेणुभिःपांडुरितास्तुरवस्रीः विस्मयमाचष्टदिशांजनेषुरूपंप्रतीतागदशाप्युरूपं ९ स्वाखंडलो
दंडेश्वरःकृशानुःपाशीतिनाथैःककुभांचतुर्भिः प्रेम्णैवबद्धास्त्वपुरोगनक्राऐयंयेनतुद्वाहरसाद्वशेषैः १० सर्वैःपु
रंभीमपुरोहितस्यजहद्वरङ्केविशंतिक्रारङ्कः तत्रोद्यमंदिक्पतिराततानयानंतलोज्ञातनयानुधानः ११ कन्नैंश
गाक्लाभिसुरवंनभैस्यामृगंहगंभोस्नहतर्जितंयन स्वस्याविवाहायययौविदर्भांतद्वाहतस्तेननगंधवाहः १२ जातो

१०

नै०ष नविघ्नेनगुणेनकामः सौंदर्य्य एवबुधाः सवामः स्वछस्वशैलेक्षितकुसुवेरसंभत्यगात्रस्त्रितमांकुवेरः १३ भैमी
७३ विवाहंमतहतेस्मकस्माद्दृतत्रुपागिरिजास्वभर्त्तुः ध्रुवं नयांस्यादिदैवविद भौनौशानयानायतयांतरायः १४
स्वयंवरंभीमनरेंद्रजायादिशांपतिर्नैवविवेशशेषः प्रयात्रभारंसनिवेश्यकस्मिन्महीमहिःसासहिरक्षिकोन्यः
१५ यदोविमृश्यपोर्ध्वदिशःपतिर्नस्वयंवरंवीक्षितधर्मशास्त्रः यलोकिलोकेस्मतिशुस्कतोनाःसमंविवाहःक्वपिता
महेन १६ भैमीनिरस्तस्वमवेत्यहत्यासुरास्थितेद्रष्टुसुरादिगीशाः संदेहसेवदोचविनत्यमांघचित्रस्पेतराजस
माजमीशुः १७ नलश्चमेरापिभजेतभैमीकदापिदस्मान्नितिशेषिताशाः अप्यन्महेंद्रादिवत्तुऋप्यासाचतर्त्तुर्नली
काविद्लोकहृत १८ प्रयस्यतांतद्विविहस्तुराणामृएतेनहसेनपरस्परेण नहैतसिद्धिर्नवतानुमेनेस्वानाधिका
त्कात्रिममत्यदेव १९ प्रशींदुमासंविद्बुःपुनस्तेपुनःस्मुनीशौचक्रीरनिरमज्ञं स्ववक्त्रमादर्शतलेथदर्शंदर्शंवभंज्ज
नैतयातिमंज्ज २० तेषांतथालक्षुमतीसुराणांश्रियंनिजास्येननलाननस्य नालंतरीतुंश्रुनक्षिदोषवर्हिस्तुरगां

राम०
७३

गमनलाननत्वं ११ प्रियावियोगज्वरितादिवेला चन्द्राशुराङ्गग्रहणीडिताच्च आतङ्कवेन स्मरतोपि सारैः स्वं कल्प
यातिस्म नलानुरूपं १२ नलस्य पश्यत्वियदन्तराते भैमीति भूपान्विधिरात्मनासौ साह्नां दिशीशान्निपिकारयित्वा
तस्यैव तेभ्यः प्रथिमानमाख्यात १३ सभान्तलक्ष्मी[illegible]मकैर्यमाद्यैर्नलं विना भूद्रुतदिव्यरत्नैः भामागनशाहुरा
केचन्तु मिहेन्दु मेघोरिव पारिजाते १४ तज्ज्ञागमहाहुकिरीशभूषाभस्मोपदेहस्फुटगौरदेहः फणीन्द्रहृद्देश
गिराह्यमानः श्रीदजीवाद्यनुजीविवादः १५ द्वीपान्तरेभ्यः स्फुटभेदनं[illegible]तेक्रूरागाद्दवा पेन्तुर भूमिभृत्पैः तत्काल
मालविनकेन भूतास्मरेषुपङ्क्तानिलतूलनीला १६ रमेषु हर्म्येषु निवेशनेन सपर्यया कुण्डिननाकनाथः श्रियो
न्निदानादरनम्रतांशुहृपाचरन्द्राक्स्मराजचक्रं १७ चतुःसमुद्रीपरिवेषपात्राराममन्तःपुरेवासितकीर्तिदारे दानेद
पानूत्नमातिथ्यविधीवन्नुप्रयोरक्तरागमोविदल्गाः १८ अथागतैः कुण्डिननाथवश्यपरोक्षकृष्टेषु पितेषु तेषु जिज्ञासि
तः स्वेङ्गितलाभलिङ्गं स्वल्पापि नावापि नृपैर्विशेषः १९ स्वं केवि दर्भेद्रुतुरस्पृशं केनमं ममौ नैषधथासमाजः यथ

पयोराशिरगात्सहस्रैः पथाज्ञा ह्वाजगरेश्वरारैः ३० पुरेपथिद्वारिगृहाणि तत्र चित्रीकृतान्युल्लववांकृथेव नभस्त
किर्मीरमकारि तेषां महीभुजामाभरणप्रभाभिः ३१ विलासवैदग्ध्यविभूषणश्रीस्तेषां तथाभूत्परिचारकेपि अ
ज्ञासिषुः स्त्रीशिशुबालिशास्ते यथागतेनायकमेव केचित् ३२ अस्वेदगात्राम्बुलचामरोघेरमीलनेत्राः प्रतिव
स्तुचित्रैः अस्नानमालाविभुलातपत्रैर्देवाश्च देवाश्च भिदां न भेजुः ३३ अन्योन्यभाषानवबोधभीतेः संस्कृत्रिमाभिर्व्य
वहारयत्सु दिग्भ्यः समेतेषु नरेषु वाग्भिः सौवर्गवर्गो न जनैश्चिह्नि ३४ नेतत्र भैम्याः स्फुरितानि चित्रे विज्ञाणि पौरैः
पुरिलेखितानि निरीक्षितान्युद्दिवसं निशाञ्च तत्स्वप्नसंभोगकलाविलासैः ३५ सा विभ्रमं सत्वरगतापि तस्या नि
शित्वलाभस्पृहदेवदेभ्यः तदर्थिनां भूमिभुजां वदान्या सती सती प्रार्थयतिस्म कामं ३६ वैदर्भदूतानुनयोपपत्तेः स्वंगा
रभृंगारसुभावसिद्धिः स्वयंवरस्थानजनाश्रयस्तैर्दिने परज्ञालमकारि वीरैः ३७ भूषाभिरुच्चैरपि संस्तुतेयं वाद्या क
तषा कृततुष्टिमेव प्रसूनवाणो विबुधाधिनाथस्तेनाथसाशोभिसमानतेन ३८ धृतांगरागेकलितकशोभांत

स्मिन् समं चंद्रवति भ्रूमि चंद्रे गता वनाक्रोशविषयं विलंघ्य क्वाप्युत्तनद्धुकुलस्य कांतिः ३९ ग्राहेऽपि यः क्रोधगु
णा मनुष्येऽश्विन्ना स्वर्गेऽपि युक्तः किल निपेतुः स्वतंतरं दंतुरितं संज्ञितां तमीर्ष्याकलुषां हृगं ताः ४० सुधांशुरेषः
श्रयमेऽद्भुतीति स्मरो हि तायः किमसावितीमं दृष्ट्वा कृतौ यौ यमिति क्षितीशाः कांतिच्छलान्मत्सरिणो भितिंडः
४१ अद्वैविधौ जन्मन एष भ्रमो हि नेतदुतासोरतिवल्लभस्य नासत्ययोर्द्विर्भिरसौ न ताया इतिकृतर्कैः किलमत्स
रे सः ४२ इहैहशाः संति कतीति तुष्ट्यै हृष्टाः तितांली करलावलीतैः आत्मापकर्षे किलमत्सरागाद्विषः प्र
स्मृहं नया समाधिः ४३ गुणेन केनापि जनेन वैद्ये दोषांतरोक्तिः खलु तत्त्वलत्वं रूपे गतांतं सदहृषितस्य स्त
रैनरत्वं यदहृषितस्य ४४ न लालनं सत्यानवदत्तसत्यः कृतोपवेषात्मविधेस्तु वेषात् नो भाविलासः किमु दर्पक
स्य भवति लासनत्वयुक्तो भवंतः ४५ अमीतमाद्भुः स्मपदं च मध्ये कस्यापि वात्याग्निरभूदिलायां अदर्पकाः स्मः स
विधेः स्थितानां किलनासनत्वं तं नाम विभर्तिकस्वित ४६ नेभ्यः पराञ्चः परिकल्पयंत्व श्रियाभिदूरीकृतकामदेवान् अस्मिन्

१८

नै. ४. समाजेवऊषु ब्रमंती भैमी किलास्मास्तृघारिष्यतेसौ ४७ अस्मामय त्वामतवेहरूपं स्वेनाधिगम्य श्विनसुराधमा

७५ वाः तन्नोधिगाशापतितान्नरेंद्र षिक्ते दमस्मा हि तु धत्तमस्त ४८ सावागवज्ञायितमां न लेनन तेषामनाशंकि

तवारुच्छलेन स्त्रीरत्नलाभोचितयत्नमग्नमेनं हि नस्म प्रतिभाति किंचित ४९ यः स्पर्द्धया येन निजप्रतिष्ठालि

प्सुः सएवाहतदुन्नतत्वं कः स्पर्द्धितुः स्वामिहितस्वहानेः स्थाने वहेलां वहुलां न कुर्यात ५० गीर्देवतागीतय नै ५

शाः प्रशास्ति श्रियातऽित्वछलिंतामितेता सुदानदावेहकेशावतंसस्वयंवराडंवरमंवरस्थः ५१ अष्टौ नदोष

रुद्दारिक्तुहृष्टीः सदो दिदृक्षुर्निदिदेश देवः तेजःश्रीमहत्याि शिरःस्थितं यो हृष्टोन्नृपावादितकेन कोकैः ५२

ष्केन पर्यक्षिपदात्मनाङ्गं चेक्रुसुरारेर्भवतोऽरेरा तेहीदृशात्मा दृशमिक्रशो वैर्दिशो दशालोक तलोकपालाः

५३ प्रदक्षिणीं दैवतहर्म्यमद्रिं स दैव कुर्वन्नपि सर्ववंशाः इष्टामहेशंतु जहष्टिमुख्यान जापन दर्शनाविघ्नतापं राम.

५४ आलोकमानावसलोकलक्ष्मीता नाकालिकीमफुरस्मोरस्मोत्काः जनं तु धौतेन निजाननानां निविंतेन्तुरंभो ७५

७५

रुद्रकाननानि ५५ नयकृत्नैः किमलङ्कृतो वा मिष्टैः किमन्थ्यासितसभासशोभा साकिन्नरैः किंनरसादसे
विनादशिहृद्धैर्गा महर्षिभिर्वा ५६ वाल्मीकिरस्त्राघनतामनेकशास्त्राणि यो ध्रुरुद्रराजिभाजा कोशाविनाके
उपघ्नेनयस्य देवी हिवः प्राग्भुवमागमह्नाकु ५७ प्राशंसिसंमङ्कुरुणापिचाणीचार्वाकतासर्वविदूषकेण स्थाप्या
नपहंरसनायदीयां ज्ञानामिवाचामधिदेवतायाः ५८ नाकेऽपि दीव्यन्नमदिव्यवाचि वचःस्वगाचार्यकविक्कवि
र्यः देवेयतीनेपथिसार्थवाहः काव्यः सकाव्येन समाप्तमागानि ५९ स्मेलयद्रीमनृपः परंननाकर्षदे
ताद्रूमनस्लसेव इदंविधानापिविचिन्त्य यत्नः स्वशिल्पसर्वस्वमदर्शयन्नः ६० एकाकिभावेनतुरागगुरी
र्यपंचतांपंचशरं निनाय तद्रीसमाधानमनुष्यकायनिकायलीलाः किममी प्रभानः ६१ प्रशोडुविवानन्तु
मासमिज्ञानाम्यापयकापिनिधायवेधाः तैरेवशिल्पी निरमादमीषां प्रस्ताविलावण्यमयानिमन्ये ६२
सुधापितंमूर्ईस्तुरत्नमेमिर्यन्नामनानिस्तयमेतदेव स्वतःप्रकाशे परमात्मबोधे वोधांतरं नस्फुरणार्थमर्थ्यं ६३

१०

नै·ध· प्रवेश्यातः सुंदरीवृंदमुख्यैरिदं मुदाचेदितरेतरं ततन् नराश्रयतोऽन्हुयितुं विमिश्रं दस्रौ महस्तैरपि वत्सराणां ६४ स्थि
७६ तेरियाद्रिस्फुवाभिर्विदग्धैर्दीर्घेपिकामैजगतः स्थितिः का एकां तु विंदुव्ययमंतुरागः स्वर्णस्य कः शंसति शोषदोषं ६५
इति स्म वक्त्रं कृतिवर्णगाभिर्गंधर्वगीर्णामगायतेव ॐकारप्रख्यापठितेव वेदान्महर्षिहृदेन तथान्वमानि ६६
स्ववीथिशाखानथराजसिंहासिंहासनेऽध्युविदर्भराजः स्फुंगेष्वयं त्रिदशैरिवैभिः शोभिकान्तैः स्मारस्वधरस्य ६७ वि
विंत्यनानाभुवनागतानामनर्घ्यसंकीर्त्यचरित्रगोत्रान् कथ्याकथंकारममी सुताया पितिव्यस्रादिक्रितिपेननेत तैः
६८ स्त्रा लुसंकल्पितकल्पनायां कल्पद्रुमस्या परथांगणागेः तदाकुलोसौ कुलदैवस्यास्मृतिं ततान क्षणामे
कृतानः ६९ तेस्विंतनानंतरमेवदेवः स्मरस्वतीसस्मितमाहसस्म स्वयंवरे राजकगोत्रवृत्तवक्त्रीमिहत्वां करवा
णिवाणि ७० कुलंवशीलंचवलंचमूलं जनाभिनानाभुववनागतानां एषामतस्त्वं भवतावहूकाभ्रुकायितुं कः स राम·
मयस्त्वावायं ७१ जगत्त्रयीपंडितमंडितेष्वसमानक्षानवभाविलीयं राज्ञां गुणज्ञापनकैतवेन संख्यावतः स्वावयवा ७६

स्मुखानि ३२ इन्दीरिकान्तत्वरागात्पराङ्गीगीर्वाणाचूडामणिस्फुटशोभं तस्यप्रसादेनमहाज्ञयासावादायमूर्द्धादरी
णीवभार ३३ मध्येसमंसावततारबालागंधर्वविद्याधरकंठनाला त्रयीमयीभूतवलीविभंगासाहित्यनिर्वर्त्ति
तहकुरंगा ३४ स्वामीदृश्यवोत्रिवलीत्रिवेदीमूलाद्धिनिर्गत्यवितायमाना नानाभिचारोचितमेचकश्रीःश्रुतिर्य
दीयोदररोमरेखा ३५ शिक्षैवसाक्षाच्चरितंतदीयंकल्पश्रियाकल्पविधिर्यदीयः यस्याःसमस्तार्थनिरुक्तिरूपे
नितम्बकेविद्याखलुपर्यतंसीत ३६ ज्ञात्वाचहृन्नेनचभिद्यमानंछन्दोभुजंदेहमध्युदीयं श्लोकादिविश्रांतिमयीभवि
ष्णुपर्वद्वयीसंधिषुचिह्नमध्ये ३७ असंशयंसागुरुदीर्घभावक्लृप्तांतधानाविततिर्यदीया विधायिकाशब्दपरंपरा
णांकिंचारविद्याकरणेनकांची ३८ स्थितेवकंठेपरिणामहारलतावभूवोदितनारहेन्ना ज्योतिर्मयीयद्वदना
यविद्यामध्येगमंकेनभृतेतिशंके ३९ स्वेमितादिप्रतिवादिगाढस्वपक्षरागोणविराजमाने तौपूर्वपक्षोत्तरपक्ष
शास्त्रेरदच्छदौभृतवतीयदीयौ ४० ब्रह्मार्थकर्मार्थकवेदभेदाद्द्विधाविधायस्थितयात्मदेहं चक्रेपराछादनवास्रपस्या

मीमांसयामांसलमूरुयुग्मं ८१ उद्देशपर्वण्यपि लक्षणेपि द्विधोदितैःषोडशभिःपदार्थैः आन्वीक्षिकीयद्दशनद्वि
मालीकां मुक्तिकामाकलितांप्रतीमः ८२ तर्कोरदायद्वद्दनस्यतर्कौवादेस्यशक्तिःक्वतथान्यथातैः पत्रेकदा
तंयुगाशालिपत्रंकवादतःखंडयितुंप्रभुत्वं ८३ सपल्लवंव्यासपराशराभ्यांपुराणितभागातुभयोभविष्णु तन्म
त्स्यपद्माद्युपलक्ष्ममाणांयत्पाणियुग्मंवहतेपुराणां ८४ आकल्पविच्छेदविवर्जितोयःसधर्मशास्त्रान्वयएवय
स्याः प्रपाणिभिज्ञाङ्गीस्मृतिस्त्रुलशालीकंठस्थितःकम्बुदेनत्रः ८५ श्रुतोदन्ताभ्यांपुराणवस्त्यायस्यास्तहिंडुनाभ
लतमालपत्रं तदर्द्धचंद्रेणविधिर्विपंचीनिक्वाणनाकोणधनुःप्रणिनो ८६ हिक्कुंडलीरुन्नमस्माक्षिलिपाः
करांगुलीकांचनलेखलीनां कैशुपंमवीनांस्मितभाःकठिन्याःकायेयदीयेनिरमायिसारैः ८७ यासोमसिद्धा
न्तमयाननेवशून्यात्मतावादमयोदरेव विज्ञानसामस्त्यमयांतरेवसाकारतासिद्धिमयाखिलेव ८८ मीमत्स
याराधनमोदितंतेवेलाकिलेयंनदलंविषद्य मयानिगाहंजराजपतीनांगोत्रंचरित्रंचविचित्रमेषां ८९ विंदस्य

रवडितिभाष्यद्व२

सव्येमेरुंदलीलां मंदाकिनीयच्चशगागरविंदे अत्रावतीर्णाश्रुणवर्णनायराज्ञां तदाज्ञावशगास्मिकापि ९०
तत्कालवेद्यैः शाकुनस्वराद्यैः रामामगामां नृपतिः प्रतीत्य तां लोकपालैकधुरीणपक्षस्य सपर्यास्तुचितां दि
देश ९१ दिगंतरेभ्यः पृथिवीपतीनामाकर्षको तुह्वलसिद्धविद्यां ततः क्षितीशः स निजां तनूजां स मध्यमहारा
जकमान्तुहाव ९२ दासीषु नामांबरचरीषु जातं क्रमेण मालिषु वीक्षितानां स्वांगेषु रूपोरुमथाद्भुतानां
सुहृलपंती मवलोककानां ९३ स्निग्धत्वमापांजललेपलोपमयत्नरत्नाशुभ्रजांशुकानां लेपव्यहारस्तु
तिवासिवर्न्निस्वच्छायसच्छायनिजालिजालौ ९४ विलेपनामोदसुदागतेन तत्कर्णपूरोत्पलमर्पिणाच रमाग
हन्तेन मधुव्रतेन कर्णेग्रहः किंचिदिवो व्यमानो ९५ शिरोधिवर्णाधरसारशुभ्रासां मल्लाजिकोत्फलमीसु
मागां स्मरस्वचापभ्रमचालितेनु भ्रुवो विलासाद्दलिते वहन्ती ९६ सामोदपुष्पाशुगवासितांगी किशोर
शारवाग्रशयालिमाला वसंतलक्ष्मीमिवराजभिस्रेः कल्पद्रुमैरप्यभिलक्ष्माणां ९७ पीतावदाताशुगा

खि ४

१०

नै.ध.
७८

नीलभासां देहोपदेहात्किरणैर्मणीनां गोरोचनाचंदनकुंकुमैणनाभीविलेपास्तुनफ्क्षयंतीं ९८ स्मरेषु
स्ननेनशरासनेनज्ञेतारमत्रद्धधतीनलस्य तस्मैस्वभूषाहृषदंशुशिलंचबलद्विषःकार्मुकमर्पयंतीं ९९ वि
भूषणेभ्योवरमंगुकेषुततोवरांसांद्रुमणिप्रभास्तु सप्तक्रतुनःकापितराजकस्यपात्रेहुशाधात्रेष्टतावकाश
१०० शाक्रुल्यवत्रैर्विपतःपतद्भिर्दृष्टनदत्नामथतद्धिरेफैः तद्गीतिमुग्धेनततोमुखेनविधेरहोवांछितविघ्नय
तः १०१ एतद्वहंस्याभिनिराजकेतमनोरथानित्थमतापिताय सरतीमुखस्तायोत्तजनीमपांगाकोदरे
कस्त्वरिकयोःप्रवाह १०२ स्मितक्षुदंतच्छदकंपकिंचिद्दिगंवरांभूतरदांशुहेदैः आनंदितोतीद्रमुखार
विंदैर्मदंतुरंतीत्हदिकौमुदीनां १०३ प्रत्यंगभूषाकुसुमाश्रितकलेनयत्लग्नतन्त्रिचलल्लोकनेत्रां हारायजायद्रु
त्भाग्रमरार्श्मिपीनामनाभीकुहरांधकारा १०४ तद्दोरमाश्लिष्टशिक्षितेंदुप्रभाशिरःकंपकृतोमिनेत्रे वि
पांडुतामंडितचामरालीनानामरालीकृतलास्यलीलां १०५ तदंगभोगावलिगायतीतांमध्येनिकृन्तिकाम

राम॰
७८

७८

कुंठितालं स्वयंहृताम स्मरसांप्रसादं क्षियं त्वद्दोमंडनमर्पयंती १०६ तारारदानां वदनस्य चंद्रं रुचा कचानां
च नभोजयंती आकंठमग्नोऽपि हितं यमश्नाति महीभुजः कस्य न भोजयंती १०७ अलंकृतांगाद्भुतकेवलांगी
स्तवाधिकाध्यक्ष्या।नेवेह्यलेख्यी इमां विमानेन सभां विशंतीं पपावपांगैरथ राजराजिः १०८ आसीदसौ न
ह्यनकोऽपि भूपस्तन्नास्ति रूपेऽवदद्भुतस्य उत्सेस्तुरंगानि स्तुदान यस्याविनिद्ररोमांकुरदंतुराणि १०९
अंगुष्ठमूर्द्धावनिपीडिताग्रामध्येन भागेन च मध्यमायाः आस्फोटि भैमीमवलोक्य तत्र नतर्जनीकेन जने
नेनाम ११० अस्मिन्समाजे मनुजेश्वरेण तारवं जनाह्रीमवलोक्य केन पुनः पुनर्लोलितमौलिनानु
वोरुदक्षोऽपितरां ह्वयीवा १११ स्वयंवरस्याजिरमाजिहानां विभाव्य भैमीमथ भूमिनाथैः इदं तदा विह्नेविन्नभा
वाद्दकादेवडाकूरजिह्लाजिह्लं ११२ रंभादिलोभात्कृतकर्मभिर्नः शंके त्वमाक्षन्तुरभूमिपार्थैः इत्येत
मालोऽपि दिवौकसां वेमनत्समत्स्य स्मरसारसायां ११३ रूपं यदाकर्ण्य जनाननेभ्यस्तत्राहृतिं गंसाहयमागमाम।

१०

नै॰४ सौंदर्यमात्रादनुभूयमानात्स्मात्तदस्माद्दहनात्कनीयः ॥ ११४ रसस्य शृंगार इति श्रुतस्य क्व नाम जागर्त्ति महा
७९ नुदन्वान् कस्मादुदस्थादियमन्यथाश्रीर्लावण्यवैदग्ध्यनिधिः पयोधेः ॥ ११५ साक्षात्सुधांशुर्मुखमेव भैम्या दि
वः स्फुटं लाञ्छनिकः शशाङ्कः एतद्भ्रुवौ मुख्यमनङ्गचापं पुष्पं पुनस्तद्गुणमात्रवृत्त्या ॥ ११६ लक्ष्ये धृतं कुंडलि
केन पुष्पेष्वनारं कटुगं स्मरधन्विने किं सचापसर्व्वं विशिखान्विहाय लोलेन नेत्रयोर्याति किमंतरेव ॥ ११७ तनोत्य
कीर्त्तिं कुसुममार्गणस्य भैमीधृतेंदीवरकर्णपूरे यतः श्रवःकुंडलिकापरागः शरान् खलः खापयितानमाभ्यां ॥ ११८
रजःपदं षट्पदकीटजुष्टं हित्वात्मनः पुष्पमयं पुराणं स्वचापमभ्यापितं तमस्या भैम्या भ्रूयुग्ममंतर्हितनत्रुशिवापं ॥ ११९
पद्मान् हिमे प्रावृषि खंजरीटान् क्षिपत्यथो मादाय विधिः क्वचिन्नान् सारेण तेन स्थितमस्य पुष्पैः पुष्णाति हारि हृदयमे
तदीयं ॥ १२० एतद्दृशोरंबुरुहैर्विशेषं भृंगांजनः पक्वतनद्रुमाज्ञो इति वधानात्कृतनारकालिक्लीवं समाधिस्थ
मिहांघ्रियुग्मे ॥ १२१ व्यधत्त सौधैरति कामयोस्तद्वृंकं वपोस्याद्दिगामभाजोः तदग्रजायाश्च पुरा तकुं भकुं

रामः
७९

भीतं संभावयति स्म लोकः १३२ अस्या भुजाभ्यां विजिताद्बिसालिः किं एव क्रोशोऽत्र यतन तत्त्वमूलं इहैक्यतेनान्वगृहाः
श्रियः कैर्न गीयते वा कर एव लोकैः १३३ कुम्भे वनस्तम्बरजं विशिन्यास्तत्स्वमस्यास्तभुजाग्रसङ्ग उत्कंटका
दुद्रवते न ताला डुत्कंटकं शान शिरवैर्नरवैर्यतन् १३४ जागत्रिमर्त्येषु तुलार्थमस्या यो रोतियो गणानुपलम्भवनेनः
यद्यस्ति नाके भुवनेऽथवाधस्तदानकीनस्तु न लोकबाधः १३५ नमस्कारोऽभ्योन्य विधेन गास्तस्य हेधिया प्युस
न किं पुनस्तैः स्पर्शादिदं दृष्टा स्तुलिताहि शिल्पं मनोभुवोनं गगनयातुरूपं १३६ इमां न मृद्वीमसृजत्कराभ्यां
वेधाः कुशाधानसकर्कशाभ्यां शृंगारधारामनसा न शान्ति विश्रान्ति धन्याश्व महीरुहेण १३७ उल्लासपात्र
स्त्यलिता करे रागस्य रोषोकि मेषा स्तनयोर्गुरुर्वा तेनान्तराले त्रिभिरंगुलीनामुदीत मध्यास्त्रिवली विलासा
१३८ निजामृतो द्युत्रवती नगेन्द्रा गामिनां क्रमोत्साविलिनपीतिमानं कलौ तुरस्यागुरुमात्मना धूत्रिज्ञातुं नाद्य पिट
मंदुजेन १३९ अस्याः सवाक्यमधुरेवकाकः स्वामं ते ते मलयानिलेन अमू निपुष्पोर्षिदूषैणकानिचकारवाचपि

बि२

१८

न प१

नै.ध. कंपंवकेन १३० कांतिः स्मरस्यैव धातुरेषा नास्याहिशिल्पीतरकासजेयः रूपस्यशिल्पेवयसापि धातानिर्जीयते
८० सस्मरकिंकरेण १३१ गुरोरपीमामप्रणादोषकंठनिरुक्तिगर्वछिदयाविनेतुं श्रमः स्मरस्यैव भवं विहाय युक्तिं
गतानामनुतापनाय १३२ आरब्धानुमक्तिव्रजसर्वपातां भेमीं तदेकांगनिरवानतईक्षु गाथात्तुधाश्लेषकला
विलासैरलंचकाराननवंद्रुमिंद्रः १३३ स्मितेन गौरी हरिणी हृशेयं वीणावती तुम्बुरुकंठभासा हेमेवकायप्रभ
यां५ याशेषेलक्ष्मीप्रतिंक्राप्रतिमेनकापि १३४ इतिस्मतानः सविधेनसेनविलोकितः शंकितमानसेन व्यालोक्य ६
मर्त्योचितमर्थमुक्तेरखंडलस्तस्पुतोदशंकां १३५ त्वंनैषधादेशमहोविधाय कार्यस्यहेतोरपिनामनलः सन्
किंस्यानिवज्ञावमधन्नदुष्टंतादृक्क्रीतव्याकरणः पुनः सः १३६ इयमियमविरथ्यंयातितेपथ्यामंजुविंशति
विशतिवेदीमुवेशामेयमुर्व्याः इतिजनजनितैः सानंदनादैर्विजघ्नेनलहृदिपरभैमीवर्णनाकर्णनाभिः १३७ राम॰
॥ ॥श्रीहर्षंकविराजराजिमुकुटालंकारहीरः सुतंश्रीहीरः सु॰ तकेषपामस्मत्रमस्य दशमस्तस्यव्यरंसी ८०

न्महाकाव्येचारुणिवैरसेनिचरितेसर्गोनिसर्गोज्ज्वलः १३८॥ ॥स्वयंवराडंवरोनाम॥ ॥तांदेवतामिवसुरैरु
डुरैतत्त्वसादाम्भ्लागारसादतिमिहेरातिभालयंती लाभायचेतसिधृतस्यवरस्यभीमभूर्मांर्दज्ञातदत्तुराजस
भांवभाज १ ततिर्मलावयवभित्तिषुताहिभूषारत्नेषुवप्रतिफलन्निजदेहदंभात दस्यापरंनहृदयेननके
वलंतैःसर्वात्मनेवसहतत्तैाध्रुवमिर्मसज्ञे २ द्यामंतरावसुमतीमपिगाखिजन्मापद्यन्यमेवनिरमासयत
नाकलोकं चारुःसभयाहरणाभविष्मदभ्रहिमानेस्तादृक्कृदभ्रमवलोकितुमागतानां ३ कुर्वद्भिरात्मभव
सौरभसंभ्रदानंभूपालवक्रचलचामरमारुतोघं आलोकनायदिविसंवरतांसुरागांतत्राचेनाविधिर
भूदधिकाप्तभूपैः ४ तत्रावनीन्द्रचयचंदनचंद्रलेपनेपथ्यगंधमयगंधवहप्रवाहं आलीभिरापतदनंगश
रानुसारीसंरुध्यसौरभमगाहतभृंगवर्गः ५ उत्तुंगमंगलमृदंगनिनादभंगीसर्वानुवादविधिबोधितसाधु
मेधाः सौधस्रजःभुजपताकतयामितिन्तुर्मन्येजनेषुनिजतांडवपंडितत्वं ६ संभावशांभगवतीमहंशीव

निषधमित्र

९१

नै·ध·
८

धायतारेहताविनयबंधुरकंधरायाः ऊचे चतुर्दशजगज्जनतानमस्या तत्रास्थिता सदसि दक्षिणपक्ष्म
स्याः ७ अभ्यागमक्षरखभुजामिह कोटिरेषा येषां पृथक्क्षयनमकृशतानि पाति अस्यां हृताऽस्मि मनसा परि
भाव्य कंचिदुंचिन्न हे निरन्तु धावति तावकीना ८ एषां त्वदीक्षणरसादनिमेषतैषा स्वाभाविकाऽनिमिष ता
मिलिताय याभूत् आसीत्तथैव न तव न्नृधरोपभोगे मुग्धेव धावमृतपानमपि हि धास्त्व ९ एषा गिरेः सक
लरत्नफलत्रुतः सभा स्तु गध भूमिस्तुरभेः स्वभुपंचशाखः मुक्ताफलं फलनसाऽनुयता मतत्त्वन्नाभाति वि
दुमिरिवछुरितः पयोधेः १० वक्रेंदुसंनिधिनिमीलदलारविंदद्वंद्वभ्रमक्रमभयांजलिमात्ममौलौ कृत्वा
पराभयचंचलमीक्षमाणा सान्यत्रगान्तु ममरैः कृपया नमाति ११ तत्र ह्रियागमुदितेशिविकाधरस्थाः सा
क्षाहि दुःस्मतमनागपिया नधुर्याः आसन्ननायकविषणसुखानुमेयमैमीविरक्षवरितानुमयानुजग्मुः १२
रेक्षः स्वरक्षणमवेक्ष्य निजं निहत्य विस्ताधरेषु धरतां बहुषेवभैम्याः गंधर्वसंमदिनगंधमपि स्वरस्य तस्या विस्तृ

राम॰
८

ष्याविमुखोजनियानिवर्गः १३ हीनेष्वसत्स्वपिकृतापकृत्वविज्ञरक्षैर्यक्षैरदर्शिनसुखंउपयैवमस्याः तेज्ञानते
स्मस्तुरेशारिपतिव्रताकिंताकृत्यवीतृक्ष्ममधिक्षितिनावतीर्णं १४ जन्यास्ततः फणिभृतामधिपंहरेरो
घान्मांजिएमंजिमविगाहिपदोष्ठलक्ष्मीं तांमानसंनिखिलवारिवयाँवीतांहंसावलीमिवघनागमयां
नभूत्तुः १५ यस्याविभोरखिलवाङ्मयविस्तरोयमाख्यायतेपरिणतिर्मुनिभिःपुनःसा उज्ज्वराम्नतक
राड्ढीमालांबालामभाषतसभासततप्रगल्भा १६ आश्लेषलग्नगिरिजाकुचकुंकुमेनयः पद्मसूत्रपरि
रेभणशोणशोभः यज्ञोपवीतपदवींभजतेसशंभोर्मेनास्तुवासुकिरयंप्रथितः सितश्रीः १७ पाताले फ
णीभजतिकंकणतामयमीशो सोयंमनोहरमणीरमणीयरुच्चैः कोटीरबंधनधुरंगुणयोगपद्व्यापारगाम
स्तुभजन्नतभन्नैः १८ इत्येकयारसनयाश्रुतमीश्वरोहोरप्यत्वयातदधरस्यरसंहिजिह्वः आस्वादयन्नुगप
देषपरंविशेषंनिर्णेतुमेतदुभयस्ययदिक्षमःस्यात् १९ आशीविषेणारदनच्छददंशदानमेतेनतेपुनरनर्थ्यं

धूपरा.

मे २

५४

पार२

तेषान्नगाणं वाधांविधात्तमधरोह्नितताववकीतेपीयूषसारघटितेघटनेस्पशक्तिः १० तद्विस्फुरत्फणगणाविलोकनप्र
तभीतेःकंपवीक्ष्यकुलकं चकितेतुतस्याः संजातसात्त्विकविकारधियः स्वभृत्यान्न्यसौख्यषेधदुरगाधिपतिर्वि
लक्षः ११ तद्दीर्भिः स्ववरणोफणिभिर्निराशे निश्वस्य तत्किमपिहृष्यमनान्मनीनं यन्नान्यथान्नयमनस्सोपि विमा
नवाहाहाहाहावतीपपवनाशुकृतात्रजग्मुः १२ द्वीसंक्रुचत्फणगणागणदुरगाद्यधानाद्वाराजसंघमनघंतविमान
वाहाः संधानमद्दलकुलान्नकमलाहितीयकल्लारीमंडकिरणाइवहासभासं १३ देव्या मथाथिमवधीरुश्चता
वधाना भूमीभुजोभजतभामभुवोगिरीशं आलोकितामपि पुनः पिबतां दृशोनां मिच्छा विरामति न वत्सरकोटि
भिर्वः १४ लोकेशकेशवशिवानपि यश्चकार शृंगारसान्तरभृशान्तरशान्तभावान् पंचेन्द्रियाणि जगतामिषुपंच
केनसंक्षोभयन्वितनुतां वितनुर्मुदं वः १५ यष्येषुणाभुवमनूनिभुवर्षदन्तमिक्ष्वाकारमंत्रवलयस्मितगांतिशक्तौ
नूं शृंगारसर्गरसिकद्वारएकोदरित्वहीपाधिपान्नयनयोर्नयगोचरांस्त्वे १६ सा हूदके जलनिधौ सवनेन सार्द्धं

जम्बु२

नै३ सं१

भव्याभवंतु तव वारिविगाहलीलाः द्वीपस्य तं पतिमभ्युभजत्व क्षारस्य नि[illegible]ड इक्षुक्षारतिरस्करणक्षमाब्धि २७ सा वर्ने
भावमवदद्भूतनाभिरूपे स्व भौमि[illegible]मेनतुपवर्न्ननमात्मनैव लाराज्यमजेयमिन्ताश्रियमेतदीयामेतद्दे हेपरिशहारा
शावी विलासे २८ देवस्त्वयं वसति तत्र किल स्वयंभूर्न्यग्रोधमंड[illegible]तले हिमशातलेयः सत्तां विलोक्य निजशिल्पम
नन्यकल्पं सर्वभुका स्फुकरोतु करेशादर्पं २९ न्यग्रोधनाद्दिवदिवःपतदातपादेर्न्यग्रोधमात्मभरधारमिवावरोहैः
॥ तं तस्य पाकिफलनीलदलच्छतिभ्यां द्वीपस्य पश्य शिखिपत्रजमातपत्रं ३० तस्मै नततां वरहुताञ्जुवनेशुराजहं
सस्या न प्रियतमा कथमस्य कीर्त्तिः चित्रं तव हिशादिमाद्द्यमादिशंती क्षीरं च नां भु च मिथः एयगातनोक्ति ३१
स्मरेपि सत्यपि परिवत्तथमाविते पि शृंगारभंगिमधुरेपि कलाकरेपि तस्मिन्नवद्यमियमापतदेवनामयकोमले
न किल तस्य न लेति नाम ३२ भूवल्लिवेल्लितमपाकृत भं गिरेषा लिंगवकारतदनादरणस्य विज्ञो राज्ञोपि तस्य
देला भजता परवल्लि विल्लीव भूवमलितच्छविभ्रमभ्रमः ३३ राज्ञीतरा भितुरवमि तु सुरवी मरथैतांजनराजनीस्वदयवे

मे२

नै४० ऽितियैव गतिस्तुः स्वन्यानयेङ्गितविशेषोनरवस्तुश्चयातत त्स्वांम वन्य वसुरः सातिमव्याभृते ३४ जवेपुनर्मगवनीनृप
८३ मत्वामसौ निर्दिशन्हृयनमतांवमताश्रितेयं ॥ आलोकतामयमयं कुलशीलशाली गालीनतां न तनुते न सुदस्यभि
जास्य विंवं ३५ एतत्पुरः पवदपश्रम वंदिवृंदवाग्डंवरैरनवकाशतरैवरेस्मिन् ॥ उत्पत्तुमक्षिपदमेव नमस्पदाना
मर्थोपिनार्थयुतनस्थितिरुपान्तुकानां ३६ नन्वत्रहूह्वइतिविक्रुतनाम्बिशाकद्वीपश्शाशितनिसुधौशुस्तुधीमव
नै५ त्या ॥ एतत्कुलाविरुदवैदिजपालपापि किंरागिराजनितिगिराजनितांतरंते ३७ शाकः शुकः छदसमछविपत्रमा
लभाराहरिष्यतितरुस्तवनत्रविज्ञैंयस्यप्रबोधपरिंभवितृं मितेनस्व्याजा जगत्स हरितोहरितः स्फुरंति ॥
३० स्पर्शेनतत्रकिलतन्नरुपत्रजन्माप्यत्मास्ततः कमपिसंमदमादधातिकोतूहलंतदनुभूपविधेहि भूपः
स्वद्वीपशाशरश्शरासकथांतरेपि ३९ क्षीरार्णवस्तवकराक्रुतिच्छटानाम [illegible] न्तत्रविकरापितमायतालिं नम०
॥ वेलावनीवनततिप्रतिविंवहृद्धि किर्म्मीरितोसितपचारिमचापलाभ्यां ४० कल्लोलजालवलनोपनतेनपी हि ८३

नै२ नै२

८१

श्रीवा वाञ्छितानवरतेनपयोरसेन ॥ अस्मिन्नवंडुपरिमंडलितोरुमूर्त्तिरध्यास्यतेमधुभिदाभुजगाधिँ जः ॥ त्वद्रूपसंप
द्दवलोकनजातशंकापाराज्ययोर्निजकरांगुलिलालनेन ॥ भूयाच्छिरायकमलाकलितावधानानिद्रोत्तरोक्ष
मत्तुवंक्षपितुंध्रुवस्य वालातपैःकृतकगैरिकतांकतांह्रिक्लोदयाचलशिलाःपरिशीलयंत्वा ॥ त्वद्विश्वमभ्रमरा
जभ्रमवारिधारिपादांगुलीगलितयानखलाकृपापि ४१ नृशांकरंवितनुतादुदयन्मृगांकशंकांसृजत्वितथ
धि जैं [illegible] परिस्रमंस्ताः तन्नोदयाद्रिशिखरेतवहरपमासंकाशमारसंभवसमारचनाभिरामं ४२ एतेनतेभिरहपा
वकमेत्यतावत्कामंस्वनामकलितावयम[illegible]मापि अंगीकरोषियदितन्नवतंदनाप्येर्लक्ष्मावयंस्वमपित्वय
मातनोतु ४३ लक्ष्मीलतासमवलंबभुजद्रुमेपिवागेवतायततमञ्जुतुरंगतुजेपि ॥ सातुत्वदूषणमजीगणदे
कमेवनाथीवभूवमघवापदभुष्यदेवः ४४ लक्ष्मीविलासवसतेःसुमनःसुतुल्यादस्माद्धिकायभुविँ[illegible]षसुगा ८२
त्रसिद्धिंखानोतरंतदत्तुनिस्तुरिमंविमानवाहाःपुनःस्मरमितामिवगंधवाहाः ४५ भूयस्ततोनिखिलवाञ्छ्यदे

१९

या ३

नैष० वेनाम्नाहेमोपमेयतनुभासमभाषतैनां॥ एनंस्तवाङ्कवङ्कवारनिवारितारिंचिन्नेकुरुक्षकुरुविंदसकांतिदंति ४६
८४ द्वीपस्यपश्यदयितंद्युतिमंतमेनंक्रौंचस्यचंचलदृगंचलविभ्रमेण यन्मंडलेसकिलमंडलसन्निवेशःपांडुस्सुका
न्तिदधिमंडमयोब्धिश्वरः ४७ तत्राद्रिरस्तिभवरंघ्रिविहारपूतोक्रौंचःस्फुरिष्यतिगुणानिवयस्त्वदीयान्हं सा ३
वलीकलकलच्छलितानुरावाभिःस्कंदेषुहृदविवैरैर्विवरीतुकामः ४८ वेदर्भिदंभदलछन्नयापियस्यगर्भेज
नःपुनरुदेतिनजातुमातुःतस्यार्चनंरचयतत्रमृगांकमौलेस्तन्मात्रदेवतजनाभिजनःसदेशः ४९ चूडाग्रचुं
बिमिहिरोदयशैलशीलस्तेनास्तनंधयसुधाकरशेखरस्य तस्मिन्नस्तुवर्णरसभूष्णारम्यहर्म्यभूँ हृदाघटय य
हेमघटावतंसाः ५० तस्मिन्नतिस्तुवइवस्मरकेलिजन्मघर्मोदविंदुमयमौक्तिकमंडनत्वे जातैर्मिलत्क्वणितमहोदधि
तुलोलकल्लोलचामरमरुन्नरुणाक्षिखिन्नतु ५१ एतद्यशोनवनवंखलुहंसवेषवेशान्तसंतरणदूरगमश्रमेण स्त्र राम०
ष्मास्यजयतिमंतरितेसभुद्गारुगंस्तुचतिःश्रममितःसकलाद्दिगंतात् ५२ तस्मिन्गुरोरपिधृतेगणनादरिद्रस्त ८४

४२८४

वीनस्मात्स्वयंधमनायधूपैर्देवेनिरुंधतिनिवंधनतांवहंतिहंतप्रयाणपथरूषाणिनपेक्षणानि ५३ तेनिन्त्रिइरेन्दु
प्रतिमन्दमिसामभुष्याद्देसावतंसशशिविकांशधृतेभुमांसः रत्नाकरादिवतुषारमयूखलेखांलेखानुजीविभुरूषांणि नां२
रिशोन्नमांगं ५४ एकैकभुत्कनगुणांधुतरूषणांचहित्वान्यमन्यमुपगान्यपरित्यजन्ती ॥ एतांजगादजगदर्हितपा
दपमापदामिवाच्युतउज्जातरविच्युतोम्मा ५५ ईशःकुशेशयसनाभिशयेकुशेनद्वीपस्यलांछितनतोर्थदि
घ५ वांछितस्तेज्योतिष्मतासमतेनवती[illegible]मानास्तुगंतविनोदयष्टतोदनटीपुचेतः ५६ वानेषुर्विदोलनचलद्दलमंड
लायभिन्नावधूमंडलगलज्जलजातसेकंःस्तवः कुशस्यभवितांवरवृवि चूडस्निग्धापतंडतवनेद्रतिपीयमानः ५७
घ३ पाथोधिमा[illegible]समयोत्थितसिंधुपुत्रीपत्यंकतार्थपरापवित्रशिलास्तनंत्रोपत्यासमहाद्रहविहारमयोविलासेगनंद
मुर मिंदु[illegible]शिवमंदरकंदरासु ५८ स्वारोहणायतनवैमणस्ज्ञइवाफिनद्वसोपानसोभिवपुरम्मवलिहकाभिःभोगींद्रवेष्ट
शनदृष्टिहितामिर[illegible]कुञ्चाचलःकनककेतकगोत्रगाति ५९ मैथानगाःसभुजगाइभुवेष्टदृष्टिलेखाचलद्दव

छि२

१२

*मन्य५

नैष. ८५

ते निर्मलकारिधारः स्वच्छत्वयोः स्वमरयं त्रिनशीर्षशेषशेषांगवेष्टिततनुभ्रममातनोति ८० यस्यैतनतेकृतनपुगेनस्वरे मे
कुंभोपाशिहयेतदिविषदुमपत्त्रवाति श्रास्येन सस्मार तुनीरधिमंथनोच्छ्रेस्वच्छंदमिंदुमपित्तुदरीमंदराद्रिः ८१ वे
दैवँचोभिरश्विलैः कृतकोशिरत्ने हेतुर्विवेचनतनिल्पपरार्थयत्ने॥ मांसामसयेवभगवत्स्यमृतंस्मुमोलोतस्मिन्महीभुजि
तयातुमतिर्निमेत्र ८२ तस्मादिमां नरपतेरपनीय तन्वी राजन्यमत्र जन्यजनः स निन्ये॥ स्त्रीभावधावितपदामविह
गपया त्वांमर्थी निवर्त्य विधिनादिग्विजविनं ८३ देवी पवित्रितचतुर्भुजवाममागा वागालपत्पुनरिमां गरिमाभि
रामां अस्यारिनिःकृपकृपाणसनाथपाणेः पाणिग्रहादनुगृहाण गणं गुणानां ८४ द्वीपस्य शाल्मल इति प्र
थितस्य नाथः पाथोधिना वलयितस्य सुरांबुनायं अस्मिन्वपुष्मति न विस्मयसे गुणाब्धौ रक्तासि तत्स्मरवनासि किं
नासि किं वा ८५ विभ्रेश्वपत्सुदधिमेकतमंत्रसत्सुपत्त्रेपुपचरतुरिकौ नसीधुसिंधुः तस्मिन्ननेन वनिजालिजले
नवत्वं नाह्वविधेहि मधुराममधुपानकेलीः ८६ द्रोणाः सतत्त्राावितरिष्यति भाग्यलभ्यसे भागपकार्ममामयात्तुपदं

ग्रीप

ग्री२

रामं०
८५

प२

८५

स्यतंध

गिरिलेः नद्दीपदी य इवदी त्रिमिरोषधी[illegible]ह्नुशामिलज्जलदकज्जलदर्शनीयः ६७ तद्दीयलक्ष्मएषु शाल्मलितल
जालेः क्रोशातलेन्दुनिभारुतवारुकार्यौः लीलाविहारसमयेचरराणपराणानियोग्यानि तेसरसमासारसकोशपृष्टि
६८ स्तनदुराश्रवशाकालविजृंभमाणतल्लोचनांचलनिकोचनसूचितस्यभावस्य वक्तृत चितं शिविकाश्वतस्के
तामेकतः क्षितिपतेरपरं नयंतः ६९ तांभारतीपुनरभाषतनं[illegible]पुष्पिन्नकाश्मीरपंकनिभलग्नजनानुरागं "श्री
रंवरलेपमयदिग्जयकालिंगराजिराजनुजेमजमहीभुजिमेमिभावं ७० द्वीपंद्विपाधिपतिमुंद[illegible]पुशाक्लिन्नक्रोपल
क्षितमयंक्षितिपेंद्रदस्य मेधातिथेस्त्वपुरमिस्फारतत्पसौख्यासाक्षाद्दथे[illegible]कमलाय[illegible]लाज्जुनारेः ७१ स्नहेम
हीयस्मिमहीवलयातयत्रेतत्रे क्षितैवलुतवापिमजिर्मविंशी खेलां विधातुमधिशारवविलेविदोलालोलाखिलां
गजनताजनिताक्षरागे ७२ पीत्वातवाधरसुधांवरसुधारुधांस्तुनंस्य ह्रदधातुरसमिक्तुरसोदवारां द्वीपस्यतस्य
रथतांपरिवेषवेषंसोयंचमत्कृतवकोरवलावलाक्षि ७३ स्तूरंतसोरइवनेंदुमवैक्षुतत स्मित्राख्माजियक्तादितरवि

गतेप

७६ म४

१२

४ वै घ ४

नैष०
२६
लें भुइ

दशाननमित्रः तस्यैंदवस्य भवतास्य निरीक्ष्यैव दर्शेऽस्ततोऽपि न भवत्लवृकीर्तिभावः १४ उन्मर्पिरागी न किल तस्य तरंगि
णीयानत्वद्वेद्वयोर्हहतद्वविपाशिजाता नीराजनायनवनीरजराजिरक्ता मङ्गांजसान्तुरजराजनिराजमाने १५ प्र
नष्टशोभिरविलेखनमंतु हंसाद्रुपधीकृतेतद्रुभयच्युतिभेदसुधाः कौरेण यस्य पिपदे हयवाचि भूपं नानार्थकोषवि
षयोऽप्युभयमक्ता १६ भ्रुमः किमस्य नलमप्यलमास्तु हषोः कार्त्तीः सतैषसमादिशतः स्मकर्णे स्वद्दीपसी
मसरिदीघ्रूरप्रापरवेलावलाक्रमणाविक्रममक्रमेण १७ अंभोजगर्भरुचिराघविदर्भसुभ्रूस्तनगर्भरूपमपिरू
पजित्रिलोकवैरागरुक्रमवलोकयतिस्मभूपं हृष्टिः पुरत्रयरिपोरिव तृप्तवाप १८ तेनांततोपिचहभुजंगदेक
दीपादंसस्तलस्थितमसानविमानदंडाः चंद्रष्कृते रुदोयनीभिव चंद्रलेखां सोत्कंठकैरववनीस्तकनतप्ररोहाः १९
लपेक्षते ध्रुनमनागपि दत्तचिन्ताविस्मै [illegible] वचनदेवतयानयास्थ तारांशुरागरयतरणीकृतपाशिवीणातिकाना
यापुनरश्चाग्निक्रोडराणमा २० यन्मौलरत्नमुदितामितमप्यजं हृहीपस्तदर्थमिलितेत्युवमिर्विभातिदोलायितेनव

राम०
२६

४ रया२

दीति३

ङ्गनामवमीतिकिंयः कंदर्पलोकइवखल्वतितल्लुटित्वा ८१ विभ्रमस्ततः परिजनैरयमंतरीपैस्तेषामधीशइवरा[illegible] जन
ति राजपुत्रि हेमाद्रिणा कनकदंडमहातपत्रः कैलासरश्मिवपुषामरवक्रचिह्नः ८२ एतन्नरस्त्वमहिराजतिरा
जजंबूलतोपलानिवफलानि विमृष्य यस्याः सिद्धस्त्रियः प्रियमिदं निगदंति यूथान्निकेननतरुमारुरुक्षुः पश्येति ८३
क्ष्मस्ला४ जांबूनदं जगति विश्रुतिमेति मृत्स्नापि मानवरुचाविजितस्त्रियः स्याः तज्जांबवद्रवभवास्पदधा विधांतु जंबूः स
रिद्दहतिसीमनि कंबुकंटि ८४ अस्मिन्नजयंति जगतापितयः सहस्नमस्त्राङ्कसांद्रीरिपुतद्दलितेषु तेषु रंभोरुका
रुकतिविन्नवविन्नवंधिरूपान्निरूपयमुदाः हमुदाहरामि ८५ प्रत्यर्थिपीवतवतंसतमालमौलीलोल्मीलनन्नमः प्रक नीं४
तेस्करशौर्यसूर्ये अस्मिन्नवेति नृपतोगुणामंतती तांविश्नोति धामनितमनो दमयंति किंते ८६ तत्रानुतापरबुनताम्रि
नृपस्निविशाशिशानवोमि भुजगाजलकेलिकाले स्त्रालिंगनानि ददताभवितावयस्याहास्पानुवंधरमणीयम
रोरुहास्या ८७ अस्याधिशय्यपुरपुज्जपितांभवानीजागर्तियागभगपोवनमौलिमालोपस्ताईकापघदनाय

तै७. मृगाङ्कितस्याः शिखाभवितुमिच्छेंदिवस्यपापि ८८ निःशंकमंकुरितरागनिवद्धभस्म देवः स्वचंद्रकिरणामृत
८३ सिचतेन नत्रावलोकनहृदयशांतदयेषु रूढ्मत हे हदाहफलमाहम किं न विघ्नः ८९ आगःशतं विदधतोपि मम भि
हुकामानाधीयते परुषमक्षरमस्य वामाः चांद्रीनतत्र हरमौलिशयालुरेकाः न ध्यायहेतुतिथिकेतुरपेतिरेखा
९० नूपं च लोकनत्मनहूनराजुरक्तं साकुटितावनितुरं दृस्तनैरिलीनं अन्यातुरागविरसेन विलोकनाहाजानाभि
सम्यगविलोकनमेव रम्यं ९१ मैत्री शिलानि शिविकामधुरैव हेतः साक्षान्नुपद्यपि कथंचन जानते स्म [illegible] कृष्णत्यापि सवि
धस्थितमस्तु खीनभूपालभूषणमशिश्रति विं वितेन ९२ सेमामवापयतेजनसदानां गंगामिवक्षितितलेवर[illegible]वंशादी
स्ववर्ण: पः गांगेयपीतकुचकुंभयुगांचहाररूढासमागमवशेनविभूषितां च ९३ तां मत्स्यलाछनदृशां छितचापधामानीरा
जितस्मरवमभावतमाषितेशा ब्रीडाजडे किमपि स्तवयेक्समावेक्षीडारसं वहसि गौडविडंबनाभीहे ९४ एतद्यशोभि
रमलानिकुलानिभासां तथ्यतुषारकिरणस्य तरणीकृतानि स्थानेतनोत्र्मतितत्रहधांवुसिंधोरं कुरुलदंकुरवतीक

जै५
सु४

सम
८३

सै१

x जैन्य४

त्वेर ह३

वेलामिलापात् ९५ आलिंगितः कमलवक्त्र एकस्त्वयायं श्यामः सुमेरुशिखरेव नवः पयोदः कंदर्पमूर्द्धकृतमंडनचं
पकः स्तदामस्त्वंदगाहविकं तु किं तु स्वकारस्त ९६ एतेन संसुरगमिलत्करिकुंभमत्तुङ्गाः कोऽङ्पकामिहतिभिर्विव
दुर्विनुन्नाः एतत्तु जोऽस्म भृशान्तिः स[illegible]यावकोशगाः प्रस्वेदविंदवशवारितरेइलक्ष्म्या ९७ आस्वर्यमस्मकक्रभामवबीन ३
वापदाज्ञाऽम्बा[illegible]गाऽदितः प्रतापः व्यापत्कदाशयविमारितसमस्तेतजन्माचत्तईशाजगंतिपशः पदस्व ९८
ओदास्यमविद्वलंबितमूत्वत्तुत्वामस्मिरुहशोभिपतितामवगम्यभैम्याः स्त्रेतेवजन्यजननताऽन्यमजीगमत्तां हृ
त्तं प्रतीगितविभावनमेववाचः ९९ एतां कुमारनिपुरां पुनरप्यभाणीद्धारणीमरोजसु रविनिर्भरमारभस्वं श्रस्मि
त्रसंकुचितपंकजसख्यशिक्षानि स्यात हे पिपरिंभविज्ञ्म्भणानि १०० प्रत्यर्थिपार्थिवपयो[illegible]धिमाथमंथए नि२
ष्याधरः ए सुरयमसुराधिनाथः श्रमस्फुजातमनुजातम[illegible]रीशश्यामांककर्दुरचपुर्वदावाज्ञमस्य १०१ वाले
ऽधराधरितनैकविधप्रवालेपाणोजगाहिजयकामेरगामस्यपत्प ज्याघातजेनरिपुराजकभ्रमकेतुनारायमारास्तु

न२

म३

नैष०
८८

परज्यमसिांकिरोन ।०। इति [illegible]जा ॥ ॥ श्रीमत्कृष्णद्भवविक्रमाश्रितचिह्नं धनुर्गुणाकिराः खलु भ्रमलेखा ज्ञातं यया ऽ शिविरिष
न्मशकार्थपाङ्कविश्राणनाय शितुदारह्रगां भुजेभ्यः १ श्यामां कान्तां मृगमदैरिव माधुरीरां धौतैः कलिंदतनया
मपि मध्यदेशांतत्रौ[illegible] कालियमहाह्रदनाभिशोभां रोमावलीमिव विलोकयितास्मि भूमेः २ गोवर्धनाचलकलापि
चयप्रचारनिर्वासिताहिनिघनेषु रभिप्रहृष्टैः तस्मिन्ननेनमहनि निविशति विशंकं वृन्दावने वनविहारकुतूहलानि
४ भावीकरः करुरुहाङ्कुरकोरकोपितद्विपल्लवच्चये नव सौ व्यलक्ष्यः श्रीतस्तदास्यदननसारस्तुषारभानुशोभा
ङ्कारि किरीटंनजकंकर्णाकः ५ तज्ज्ञः श्रमांबुरुहरतांनषुदानितांत पुलकं ठकेस्तनतटेनवसं चरिष्णुः खंजनद्वयं
जनजनःपथिकःपिपासुः पाताकुरंगमदपंकिलमप्यशंकं ६ पूजाविधौ मलधुजामपयोगितो पेविहल्कि
राः कमलनिर्मलकांतिभाजः लक्ष्मीमनेनदधतेषु दिनं वितीर्णाः स्लेहाटकैस्फुटवराटकगौरगर्भाः ७ वैरिश्रियः
प्रति निपुहम[illegible]वाप्तुवत्सः किंचिन्नतप्यतिधरावलयैकवीरः सत्यामवाप्य निधनं न्मदनेषु ईदृशं दीनितप्यतुमप्रति

राम०
८८

६२

पिवत्रितायं ८ तस्मादियं क्षितिपतिक्रमगम्यमानमस्थानमेकृत्स्नपादवतारिताक्षौं नद्राववो भद्रधतां द्विजवेष्ट
यैर्व्याचष्टते स्माशिविकानयने नियुक्ताः ९ भूपोपि भूयसमयं प्रतिभारतीतां ३ स्यज्ञ ग्लौ [illegible] वलव क्लुषमाव वहे
एतस्य काशिनृपतेस्त्वमेवेच्छलस्त्राम स्थागः स्तुरंजनपरं जनतमजतेव १० एतत्समासाद्य विमुक्तः कुलराज
धानी काशी भवोन्नरणाधर्मतारिः स्मरारेः याभागतानुरितपूरितैर्मोपि पापं निरस्य विरजं विश[illegible]भवंति ११
श्रालोक्यभावि विधिकर्तृ कलोककष्टं एककष्टानिरोदितितृराकृपयैवकृद्दः नामेच्छयेति मिषमात्रमधुन्नपन्नां
संसारसागरतरीमस्मजस्तुरीसः १२ वाराणसीति विशतेनवरस्तुधरायां तत्रस्थितिर्मरणबंधुभवेनितांसः तत्तीर्थ
मुक्तवपुषामतएव मुक्तिः स्वर्गापवर्गपददं तु ददेत्तमुदेव कीदृक् १३ सा तु ज्वलमृच्छति भवस्य भवो[illegible] पादलापन
रे त्यनगरीनगराजपुत्र्याः नाभिधानयतु मध्यतनीमवाप्य भीमोद्भवे भवति भावमिवाप्तिधातुः १४ निर्विश्य
निर्विरतिकाशिनिवासिभोगान् [illegible] निर्मायनर्म्मच मिथो मिथुनं यथेष्टं । गौरीगिरीशघटनादिकमेकभावं शर्मा भि

वेत४

जांभु४

द्वि३

२६ ६२

कि

नैष. कंचुकं [illegible] तमंगवानिपंरताया ॥१५॥ नवग्रहे धामि यदि स्म मेमोन मनस्ककष्णानिजा ततमयेवनवानुभूत्या ॥ तस्मात्क्व
८९ यस्मिन्नगाधिराजनामकारणराजन्वतागुदिरमंडनभून्नाथः ॥१६॥ ज्ञाताधिकाशिरुकृतान्यधिकाशिकुर्यकार्य
किमत्र कथनेः पियंत्रमृत्योः ॥ एकजननायसननतामेपदानमन्याहन्येवहन्यमृतसन्नमनुरितार्थे ॥१७॥ भूमर्तुरस्य
रतिरेभिमृगाक्रिमूर्त्ते सोयंतवाः स्तक्तुस्तमा वुधपव मूर्द्धः माते च ताविवसुवां गिरिशं विराज [redacted] माराद्भुमा
पृतिमल्लैः स्पृरितेत्र ललनवनारे [redacted] ः कामातुशासनशतेस्तुतरामधीतीसोयं रहो नरवपदेमहत्तुस्तनौतेरुणाद्विजा
चरणाकुंकुमपंकरागसक्तोराशिकरशशांककान्ता ककारैः ॥१९॥ एष्वीशाएषत्रुदन्तेलदनंगतायमालिंग्य का
ञ्चिवयरामरगाहचापः संग्रामसंगतविरोधिशिरोधिदंडखंडिक्रुद्धशरसंभ्रमरस्तताप ॥२०॥ वक्रान्ददुग्धविरहाद
पिनास्पदीर्णविज्ञायतेयतनकुटिनशत्रुशास्त्रेतल्लंदकंदलतयाभुजयोनतेजोवक्तिर्नमन्यरिवधूनयनांबुना नैष॰
पि ॥२१॥ किंवतुमानगतिजायतिलन्हसंख्यास्तात्पोपतीतपिककाकुफलोपभोगाः स्तत्पस्तककल्पविटपीफ ८९

हृ

लसंप्रकाशनंकुर्वन्नसत्यावविद्रुमानमृतैकहन्त्रीह १२ अस्मैकरंप्रवितरंतुरणानवंस्मादसेवतनअपद भूत्वातिमः कृपाणाः
देयाःपराप्रवितरन्ति नतेनदेवानेदंकृपाणिजकृपाणकराग्रहाय १३ पत्रद्वैःस्फाटिकतामपिभूद्गुराग्रसर्शांशुदेस्तम
पयद्भिः॥ दृक्पेपकेप्सनमःकमराद्रवाहेवीहेरलुप्यतसहस्रहगवेगैवः १४ तद्धर्णितामसमयएवसमेतलोकशोभा
वलोकनपरनमसो ऽतिनिरासैस्मानीतयाशुराणविदायदलाहतोसोतद्भूभंगांसदसिदुर्यशसेवमल्लो १५ सावेतानाप
तेनःसरवनिखिलमफणाथींतान्हिषमाज्ञाश्रितेनाशान्तुषस्तात्तममममगुराणान्मुवनीरदमागांपारेवराख्रिरूपं
पुरुषमनुचिदंभो धिमेकंसुभांगानिःसीमानंदमासीदुपतिवद्रूपमानत्वरीभूपभूपः १६॥ ॥श्रीहर्षकविरा० सुं
ज्ञरामनत्रीनागवस्य।मगादेकादशस्तन्महाकाव्येचारुणीवैरसेनिचरितेसर्गोनिसर्गोज्वलः॥ ॥श्रीमत्कविचक्र
चूडामणिमरीचिमंजरीपिंजरीकृतचरणाकोकनदद्वयश्रीमत्पंडितमंडितश्रीहर्षकृतौश्रीनिषधेइकाव्येसमाप्त
एकादशःसर्गः॥ ॥शुभमस्तु॥ ॥श्रीगणेशायनमः॥ ॥धियाङ्घ्रियालंब्यविलंबमाविलाविलासिनःकुंडिनमं

इनापितस्य ॥ समागमाञ्जग्मुरथो रथोत्तमात्तमासमुत्कादपरोपरेनृपाः १ ततः समेभ्यो वहते हते नृपैर्विंतिस्त्रमसज्जिः सदसि
स्वयम्बरः ॥ विरागितैत्ता किं तत हिरागितेः स्फुरद्भिरानंदमहार्णवैर्नवैः २ चलत्पदस्तत्पदसंज्ञितोणितस्फुटाशयाग्मास
यातिस्मराजके समागतायानगतावपीयमित्युदीर्य क्षुर्धः कपटाज्ञनीजनः ३ नृपानुपक्रम्य विशेषिता सनाक्नाति
नीसान्गुवे समरस्वती ॥ विहारसाराभ्यसरस्वतीः स्तुधासरस्वतीवाङ्क्षितत्त्वात्तस्थिताः ४ हताक्षवर्णेनस्तुवर्णकेतकीम
सन परर्णी हत पर्णमाहृते ॥ निजामयो धामपिपावनीमयं भवन्मयोध्यायतिनावनीपतिः ५ नवीयतां नामवचकोरजि
रूपकयंस्विदेनन्मुखचंद्रचंद्रिका ॥ इमां किमाचामयसेन चक्षुषी चिरं चकोरस्य भवन्मुखस्पृशी ६ स्वर्णविहारेनवहा
रविभ्रमं करोतु नीरेष्वड्डुकारस्तारतूः कठोरणीनोच्चकुचद्वयीतट[illegible]टक्वरः स्मारवमारको भिजः ७ अरण्यानि सिंधुः समय
रीतिंगयाकुलेकिलास्यज्ञसमं समंन्स्यते ॥ विलंघ्यतेचास्ययशः शतैरहो सतामहत्त्वमुखधाविपोस्यथ ८ स्मृष्टाशः श्री
रावसुरगाहिप[illegible]नतलगाधेवचनेकवीनां एतद्गुणानां गणनां कपातः इत्यर्थिकालीः खटिकाः क्षिणोति ९ आसन्देश

करीरितां रक्षदयं धीरः कथं कथ्यताम धुहापि हि क्रोदिरस्य समरे रोमाणि मत्तांकुराः नीतः संयाति वंदिभिः स्कृतिपथं य

ज्ञामवशागवलीमंक्षुस्तं भयति उतिक्षितिभृतां दोस्तंभकुंभीनसा ॥१०॥ ताहग्दीर्घविरंचिगामरविधोज्ञानाम्नियस्कनतें

तांशंकेयत्वजितिविंवमंतुषिपयः पूरोदरे गाडवः व्योमव्यापिविपक्षराजकयशस्स्नाराः पुराभातुकः कामामस्यनस्वता

पनपवः पारंगिरंसाहसे ॥११॥ हेषाकीर्त्तिकलिंदशैलसुतया नघास्पयद्दोर्द्दयीकोक्षिप्रलिमयीसमागसमगाइंगार

रागागरेग ॥ नह्वस्मित्निमिस्रवाङ्जमरैशरंभिरंभापरीरभानंद निकेतनं न इनवनक्रीडाद्धराङ्वरः ॥१२॥ इतिस्कृतिस्मादि

ननङ्गुराम्लानिः सरस्वतावाङ्गुयविस्मयोत्थया शिरस्थिरः कंपनयेव भीमजाननेन मनोरथ्यमन्त्रमन्यत ॥१३॥ तुंगतर

सावृचसामधीश्वरास्वराम्रतैस्रो तमव्रकोकिला राशसमंसक्क वततिशानिशापतिज्ञातिक्षुरवीमिमांश जि ॥१४॥ नपं

डाहुडामरिग्नेस्रालोचने विलोचनेना पितृपंपिपासति शशिप्रकाशाननमेनमीक्षितं तरंगयापांगदिशा दृशास्निषः

॥१५॥ भुविश्वमितानवलंवमंवरे विहंतुमभ्यासपरंपरापरा स्वहोमहावंशमंशुमसमाश्रितामकोतुकं चरूपतिकोतिनर्तकी ॥१६॥

स्मंडन

कृ ३

कृरे ३

१२

भूपातिहु

नै॰ऊ २१ इतोमियाभूपतिभिर्वनंवनाहृदाश्रिरश्चैरटवीत्वमीत्रुषी निजापिसौख्यापि विरात्तुनः पुरीपुनः स्तमधाम्निविलासमंदि
र १७ आसीदासीमसन्नमीवलयमलयजालेपनेपथ्यकीर्तिः सप्ताकूपारपारीमदततनयतोज्जीतचापप्रतापः ।
वीरादस्मात्परः कः पदयुगयुगपन्यासिभूपस्रजस्तोदुपत्नीकरपरिवरणामंदतंदन्तुरैतुः १८ अंगाकीर्ति
मषीमलीमसतमस्त्वत्यर्थिसेनाभटश्रेणीतिंदुककाननेषु विक्रमतपस्यप्रतार्पितत्वः तस्मादुत्पतिताः स्फुरंति
जगदुत्संगेस्फुलिंगास्फुटंभालोद्भूतभवाक्षिभानुहुतभुग्जंभारिदंभोलयः १९ एतद्दृतिवलेविलोक्यनिरिवि
लामालिंगितांगीं ध्रुवंसेयामांगगरम्भोक्षिजंगमगिरिस्तोमभ्रमाधायिभिः एष्वोइः एष्वैरेतदुग्रसमरप्रेक्षोप
नम्रामरश्रेणीमधवरः पुनः क्षितिधरक्षेपायपक्षच्छिदं २० गांसदासीगितविहिदप्रजामितोनतुस्वामिति
परूपकौतुकं यदेषसोधाग्रनटेपटांवलेवलोपिकाकस्यपदार्पणाग्रहः २१ ततस्तदग्रस्कनभाषितौ तेः
सदस्तदस्वेतिहसैः सदःसदं स्कुराजनिह्नातिरश्चो स्यभूपतेः सितेहिजायेतगिरातेः स्तुलक्षणा २२ ततोनु

नै॰१२
ऊ ४
इंद्रवज्रं ५

राम॰
२१

स्थिर

देव्याजगादेमहेंद्रश्चुरंदरंसाजगदेकवंद्यया तदार्जवावर्जिततर्जनीकयाजनीकयाचित्ररचित्ररूपया २
स्त्वयंवरोह्याहमहेहणीषहेमहेंद्रशैलस्यमहेंद्रमागतं कलिंगजानांस्तकुचद्वयश्रियाकलिंगजानांस्तृप
तद्रकुंभयोः २४ स्वयंकिलायातइतीरिपोरवागभयादपादस्यरिपुर्ह्यथावनं कृतास्तुइत्यापगिरक्तदक्षःप
ठड्रिरेत्रासिमुक्तैर्वनेपिसः २५ इतस्त्रसाहिद्गुतभृन्भृदुक्तिताश्रियायहृष्ठावनमानवाजनेः गारांसरुग्णाद्गुतमान्म
देशांजंशप्रतित्विषःशाजलशालजांकिल २६ इतोपिकिंवीरयसेनकुर्वतोनृपानधन्वनुर्वीणगुरौर्वशंवदान् सुरो
नसुरेनविधायनिर्भयंजमेनसुर्वीवलपोर्वशावशं २७ एतद्गीतारिता गिरिविलविगलद्धासराशिःस्मरंनोस
कीडाहंसमोहयहिलशिभुभृशाशार्थितोनिद्रचंद्रा आक्रंदद्दूरिपत्नत्रयनजलमिलद्बंद्रहंसानुविंबप्रतापसंनि
प्रत्हष्यत्नयविद्वसितेराज्ञसीन्मग्वसीत्व २८ अस्मिन्दिग्विजयोद्यमेपतिरयंमेत्तादितिध्यायिनीकंपंमाति
कभावसंचतिरिपुक्षोणींद्रदाराधरा अस्योगाभिमुखंनिपत्यसमरेयास्यद्भिरह्नैनिजःपंथामान्वतिहशपतेवि

१२

*स्वब३

८२

नै.ध. लमयः ऊर्ध्वार्थिभिः पार्थिवैः २९ विद्राणे रणचत्वरादरिगणे त्रस्ते समस्ते पुनः कोपात्कोऽपि निवर्त्तते यदि भटः
२१ कीर्त्योजगत्कृड्ढदः स्त्रागच्छन्नपि संमुखं विमुखतामेवाधिगच्छत्यसौ द्रागेतद्भुरिकारयेण वर्त्तितिछिन्नापसर्पद्धि
राः ३० ततस्तदुर्वीद्रगुणाद्भुतादिवङ्कपद्मे श्रुतिनालदायिनी विधीयतामानेनमुद्रगोतिमाजगाद वैदग्ध्यमयं
गीतेवता ३१ अनन्तरं तामवदन्नृपान्तरं तदिङ्गितज्ञा रतिरङ्गरिङ्गता तदामिभवत्तुष्णशारं सरस्वती स्वनी श्रोत्रतः पारि
नृगहूनलं ३२ तदेव किं न क्रियते न काकुतिर्यदेष हूतस्य त्रुटेवनकाकृति इत्यादकांचीमपमाहिनन्नुतेष मस्यका
वीपरस्परं दरः ३३ मयि स्थितिर्नेश्वतोयवल्लभ्यते दिगेवतत्तत्त्वतया विलंब्यते इतीव वाचापं दधदाशुगं हिपन्नवं
नयंसम्मुखपादिशा द्विषा ३४ अदः समित्संमुखवीरयौवनत्रुटत्कुजाकृतुमृणालहारिता द्विषत्स्त्रीणां हृदाहे
गतुनिर्दरे यशोमरालावलिरस्य खेलति ३५ सितरचुतिक्रुधमूर्द्धनिधृतस्तकधावधिरणामिकेष्वामांतः स्फारितं. राम०
धूरेस्य समरारम्भेद्भुरैधावति जानीमोऽनुपदिश्वदोषतिमिरव्यामिश्रसंध्याधियैवास्तं यान्ति समस्तवाजुजन्युजातेजः २१

सहस्रांशावः ३६ हित्वा दैत्यारिपो हरः स्वभवनं स्तूत्पत्वदोषस्फुरासी दन्न कंटकीदक्षिम्मसितछत्रीभवत्कौस्तु
भं ३ छित्वा निजसद्मपद्ममपितं ब्रह्माव चक्री कृतं लक्ष्मा तत्र भिरत्न रघुभुजयोः श्रीरस्य विश्राम्यति ३७ सिं
धोर्जैत्रिमयपवित्रमस्वजन्त कीर्तिं पूर्ताभुतं यत्र लोकाति जगांतिसं तिकस्य कैवानवाचंयमाः यद्धिं तुश्रियमिंदुरं
च तिजलंचा विश्वपदस्य पतरायस्या सौजलदेवतास्फटिकभूर्जीरातिं जागेश्वरः ३८ अन्तः सँ षवाष्पैः स्थगय तोधु
तिनदृशास्तामिराकर्णयिष्यं नगेनाननिरो मारवयति पुलकश्रेणिमानंदकंदां नक्कोणाभिंगाभीहः कल्पय
ति च शिरःकंपनं तत्र विघ्नः श्रुरावरोस्पष्टकालीनीः कथमुरगपतिः प्रीतिमाविः करोति ३९ आचूडाग्रममन्त्रयज्ञ
यपदुर्यद्धल्यदंडानयंमं रंमौ राजकुंजरघटाकुंभस्थलेषु स्थिराः क्षामेवास्य पृथुः प्रसीदसितयानास्मे कृता
स्त्वकुचस्य दूर्गाद्धिं [illegible]तानि माद्यत्तवक्त्रेदंष्ट्रास्त्रं वंशानपि ४० स्मितश्रियामहक्कारिणी यमानया वितीर्णायातदु
राशार्मणोवसा उपाहस्तकीर्तिमहत्वमेव तं गिरांहि पारे निषेधं द्वैभवं ४१ निजाक्षित्वद्भी हसितेन शावकामसा
+तैधुर

१२

नै.४ बभारगीर्दपरंपरंतपं पुरेवनहिरिवलनश्रियोसुवाक्षुवाविनिर्दिष्टपसभासमाजितं ४१ कृपान्नृपाणामुपरिक्षचित्र
९३ तेनतेनहाहाशिरःसारसाहशां भवंतुतावत्तवलोचनंचलानिषेधनेपालनृपालपालय: ४३ ऋज्ञत्वमोनस्फाति
पारगामितायदीयमेतस्यरमेवहिंसितं अतीवविस्तारविधायिचेष्टितंवऊमहानस्मसदांभिकः शरः ४४ शिशूव
वाप्याणिगतोवकीर्णितामयेनपावज्ञानरंजनव्रती भृशंविरक्तानपिरक्तवत्तराविक्तत्वयज्ञानसेजहुषि[illegible] जासह
[illegible] ४५ पतत्येतत्नेत्रोरुतम्भुजिकशाविहादितिरापतगस्मादंगीकृतनमपतंगापडुदय: यशोमुखोवोपा
र्जेयितमसमसमर्थेनविभिनाकथंचित्कारांभोनिधिरपिकृतस्नातिनिधिः ४६ यावत्पौलस्त्यवास्तुभवतुभय
हरिश्लोमलेखोत्तरीयेसेतुप्रालेयशैलोच्चरतिनरपतेस्तावदेतस्यकीर्तिः यावत्साकुशत्यगाशापरिवृढनगा
रारंभरागस्तंभश्रद्धावदीसंध्यापताकारुचिरचितशिवाशोराणौभातुभौच ४७ पुष्पाणामिषुरेवरागस्यचर रामं०
[redacted] रागस्पैतादसीयस्यवातुष्पोतः स्त्पपरांतरंनिपतनात्तनुच्यवाराणावली: छिन्नंवाधनजीभवन्निजमियः ९३

रितं त्वं मरेरणाय वा राज्ञानेन नृह दा हिलोदितम भूद्भूमावरीणां शिरः ४८ नत्वरणा दुस्वारेन युगण घटनेनाङ्कितिशि
न रं वसमा क्रुध्ये हृष्टिनेविद्यतिलेत्रूपे मचञ्चुपि नृणां पश्यत्पस्य कृत्न विशिखा किंत्वपतितद्विषद्दृकः स्वभैरवमि
तिरस्नं गोचरयति ४९ दमस्वस्तु स्विन्नमवेत्यहासिकाजगादेदैवीकिय दस्य वक्ष्मिभराप्रभूतेजगतिस्थितेयु
णेरिहाप्यते संकटवासयातना ५० ब्रवीतिदासी हकिमप्यसंगतं तमोतिनीचेयमतिप्रगल्भते स्वहोसभासाधु
रितीरिणः क्रुधान्यषेधदेत क्षितिपानुगाञ्जनः ५१ अथान्तु हृिश पद्मपंक्रुणा मयीं मुखेन तद्दिङ्मुख संमुखे
न सा दमस्वसारं वदतिस्म देवेता गिरामिलाभूवदतिस्मरश्रियम् ५२ विलोचनेन्दीवरवासवासितैः सितैरपांगा
ध्वगवंहिकांचलैः यथा मया कुत्र निभान्निभालय क्षितिक्षितं मालयमालयं स्तवः ५३ इदं परित्यज्य परं रणादरि ध्वर
त्वमेवमग्रः शरणं मुधा विशन् तवेन्नियत्रात्तमितः कृतस्मये नतु गौयाशैलभुवापि गाकाते ५४ अनेन राज्ञार्थि
षु दुर्भगीकृतो भवन्धनध्यानजरात्तमेदुरः तथा विदूराद्रिरदूरतां गमी यथास्य गामीत्त व केलिशैलताम् ५५ नमूपता

म३

श्री२ २२

नै.ध. थिंएधीपतिमुखकमलम्लानतामृंग्ज्ञातछायांतःपातचंद्रायितचरणनखश्रेणिरेणोपनेत्रे द्रष्टारिष्टार्गवाता
९४ म्भृतासल्लहरीभूरिपानेनपीतंभूलोकस्यैवमन्नीभुजभुजगयुगंसाधुगीतंविभर्त्ति ५६ श्रो[illegible]हाराःस्मरहेशिरस्थंद्रश
प्र३ षस्यशे[illegible]स्याहेभूपःफणाममुचितःकायपणीनिकायः तुष्यांभोधेर्द्ध्वनिचुलुकनक्षामनाशाभुपायःकायव्यूहःकोग
गतिनजागर्त्तिदःक्ताञ्जिपूरः ५७ राज्ञामस्यशतेनकिंकलयतोहेतिंशतघ्नींकृतंतल्लक्ष्मैर्ल्लक्षभिदोहशीवजयतेःप
द्मानिपद्मैरलम्‌ कर्न्नेमर्व्वप रच्छिदःकिमपिनोशक्यंपरर्द्धेनवान्तस्तस्यख्यापराङ्मविनाश्रितनगाग्निकाविहतेवेद्विषा
म्‌ ५८ दयस्यकृतेविद्धादमस्त्रस्तुःस्मितंवितन्वासिदक्षेपभारती इतःपरेषामपिपश्यतामतांभवन्मुखेनस्वनि
वेदनतान्‌ ५९ कृताद्वेदेवीवचनाधिकारिणीत्वमुत्तरंदास्मिदत्तास्मिकास्मती रवीरिणक्तनृपपारिपार्श्विकान्त्वभ
र्त्तुरेवसुकुटित्वंवर्त्तयत ६० धराधिराजंनिजगादभारतीतदुन्मुखेषुह्लितंभासतूचितम्‌ दमत्वसारंपतितासःववारंकु रामः
लेन[redacted]शीलेनचराजसूचितम्‌ ६१ कुतःकृतेवंवरलोकमागतंप्रतिप्रतिज्ञानवलोकनायवा अपीयमेनंमिथ्ये २४

धि

लाञुरं दृशं निपीय हारिः शिलीमुखान्ते वारम् ९१ नृपाहिणा हीतिपदत्रवीरकुंभमौक्तिकैर्नैवसम्भूदिशिकुभा रागाङ्कि
तावस्यविरोधिशुद्धमिर्विदस्यादस्यैर्निजमोक्षमास्यते ९३ भुजेऽपमर्पत्यपिदक्षिणोरुरांस हेषु गादायशुरः प्रस
प्यैरो धनुः परिरंभमिवास्य सम्मदान्महाहवे दिशांतिवामवाहवे ९४ असौ वीरमणस्य पार्वणाविधुर्हैराज्य
सित ४ मज्जं यशः संवृतो स्त्वलशावपद्वैतेष्वीगर्वनिर्वासियत् नरकं तु षा तिमिश्रितं किंतु शारदार्जुनपराजि श्रियः
पर्यायः किन्तु दुग्धसिंधुपयसामर्धाङ्गवादः किमु ९७ निस्त्रिंशत्रुटितारिवारणघटाकुंभास्थिकूटावटस्था
नस्थायुकमौक्तिकोत्करकिरः कैरस्य नायं करः उत्तीर्णस्तत रंगसैन्यसमरं त्वं गन्तुरंगाकृत्तो त्ससमात्तद्विकितिद्धु
× वीजन२ क्षिप्तन्निवपशः क्षोणीजं व्रजम् ९८ अर्थिभ्यः शतवल्लभवनफलभरव्याजेन कुञ्जोपितस्मातस्मिन्नभिदानमाजि श्री
कथमपास्तास्मकल्पद्रुमः आस्ते निर्व्यपरत्नसंपदुदयोदयः कथंथा चक्रे गाधिजं नदुर्यशोनिविडितव्रीड
स्मारत्नाचलः ९९ हृज्जामि किंचित्प्रामिदं नृपस्मिताविनोपितेऽपिछमितानसखीजने स्मितायवक्रं यदवक्रपद

जार२ मिध

नै.५. भृतदेववैलक्ष्यमलक्षि तत्रपे ६९ इताश्य निर्दिश्य नरेश्वरान्तरं मधुत्वरावक्रमधीश्वरा गिराम् अनूपयामास विदर्भज्
९५ स्तुती निजास्यचन्द्रस्य सुधाभिरुक्तिभिः ७० स कामरूपाधिकरूप एष हा त्वया न कामरूपाधिप ईक्ष्यते प्रियः त्वमस्य साये
मेतमासि वत्व भास्तु दुर्लभा यत्स्तुतिमत्र भापरा ७१ अकर्णधारा ह्यगमं भृतां गतां गतेऽरित्रेण विनास्य वैरिभिः वि
भाययाचक्र[illegible]गो भिदा महो निमज्जती र्णः समरे भवार्णवः ७२ यदस्य भूलोकभुजो भुजोष्मभिस्तपत्रिरेव क्षितिपतेरिवे
शमति यपांनत्वारिवभृत्तपस्विनीदहात्तनेत्रोत्पलवासितैर्जलैः ७३ एतदृत्ता सिघातत्वदस्त्रगस्तुतहृदेशसारैध
नैतद्दोरुहामपश्यापज्वलदनलमिलद्भूमधूमभ्रमाय एतद्दिग्जैत्रयात्रासमसमसमरंपणतः कस्य नासीद्देवस्तासीर
वाजिव्रजखुरजरजोराजिराजिस्थलीषु ७४ क्षीरोदत्वदपाः प्रमथ्य मथिता देशेमये निर्मिते स्वाकम्पसहजन्मनस्तदस्य
यशाम्भः क्षीरोदसिंहासनस्थे केषां नाजनि वाजनेन जगताम् एतत्कवित्वामृतस्रोतः श्रोतपिपासुकर्णकलशीभाजा रामः
भिषेकोत्सवः ७५ समितिपतिनिपातनात्कार्णनद्यागदीर्णपतिनृपतिमृगाक्षीलक्षवक्षः शिलास्तुलिखितलिपिरिवोर ९५

ल्लाडनब्याल्लहल्लशरवत्नरवरंकैरस्तकालिपिशाशितिः ७६ विधायतां तूलपुटीकरं कुगांवभारगन्तां तूलकरं केबु
हिनी॥ दमस्तहुर्मावमवेत्यभारतीनयानयावक्रपरिश्रमं श्रामम् ७७ समुद्रमुत्तीर्त्यवभारभारतीरतीशकल्पे
न्यनृपे निजं भुजम्॥ ततस्तु सहालक्ष्यहिलोचनं गतांशमं समं सज्ञानसज्ञातीजनीम् ७८ अयं गुणौघैर्वरतुल्यडुल्कलोऽ
भवन्मुखालोकरसोत्कलोचनः॥ स शांततृष्णामृतवापिनन्वमुतवापिदृक्कान्तरंगभंगायः ७९ अनेन सर्वार्थिकृ
× धेताक्रतताय५ तार्हतार्थिनोकामगवीहरडुमो मिथःपयःसेवनपल्लवाशनेष्वायदानव्यसनेन समा तः ८० नृपःकराभ्याम् नु५
दत्तोलयन्निजेनृपान यंयान्यजततःपदद्वयेतेदीयचूडाकुसुमविंदरश्मिभिःस्फुटेयमेतत्करणादरंजना ८१ यत्कसाम
नु२ पिभातुमार्कंकुभिस्थमानमालेवतेजानंयह्वनकाननेकशरराणप्राभेनदावाग्निनोऽएषेत [illegible] तेजसाविजितयो गु२
त्नावनयोरोचितो कंवाडवमंभसिद्धिषिभियायेनप्रविष्टुतः ८२ अस्तृष्णोर्वीभर्तुःप्रसूमोरचमूसिंधुरभवेदरवेभि
शास्वेवमगुभिरवशणायसमये नकंपतामंतःप्रतिनृपभटाः स्नायत्तुनतदैक्ताभोजंभवत्तनमतेषांकुदिवसः ८३ आ

खिर२

श्व१

१२

६२

नै. ५. स्मन्नस्यास्तुवती कृतत्रिशरणस्याहो नरामोचितीयज्ञाङ्गान्तरवर्ज्जनादजनयत्पूजा निरेषा हि ताम् भूयो हं क्रियते स्म येन व
९६ ह्रदास्कन्धोनतपुस्थानमन्नन्मर्मा गिरिदलं दलं समिदलं कर्म्मीणा वारा व्रजः ८४ रङ्गोरङ्गोऽगर हेक्रति भूतान्ज्ञे ज्ञो
ककारेवरे त्वत्र दोर्यशासि प्रयाति कुसुदं विभ्यन्न निद्रां निशि भ्रमिलोकवमल्लिकास्तु मनसामात्येभिपालीयते
पीयूषस्तवकेन वा स्तुतदरः शीतद्युतिः स्विद्यति ८५ एतद्धर्ज्जधराजस्तत्षां भासि भृङ्गांकराधान्नमस्त्वान्नत्रेः फेनैः प
राडुरितः स्वदिक्कारिजयश्री डायशः स्यादिभिः देतद्वंद्वजलानुविम्बतवत्र ईनः करांभोवमिव्याजादश्रुस्रुवत्रमेत
विरहे निर्वापयत्यंबुधेः ८६ अथैतद्वीयानि वर्णनाद्भुतं मालदाराशादर्पितं ह्रदीवसा मधुस्रजानैषधनामजा
पिनीस्फुटीभवद्भ्रान्तपुरःस्फुरत्नाला ८७ प्रशंसितुं संसदुपान्तराजितं प्रियाजयं तं जगतीश्वरं जितं गिरः प्रगल्भा
रत्नरावदेवतादितान्तस्य व्याससमयस्य देवता ८८ तथाधिकुर्वीत रुचिरे चिरेङ्गिताः यथा त्वकः संप्रति संप्रतीच्छति राम.
। अपांगरंगस्थललास्यलेपटाः कटाक्षधारास्तवकी कटाक्षिपः ८९ इदं नृपप्रार्थिभिरस्फुदितोऽयिभिर्मणिप्रभो ९६

हेलाविलुण्ठारोहणाः कियद्दिनैरम्बरमावरिष्यते नु धातुनिर्विंध्यमसंपभूधरम् ॥१०॥ इदं यशांसि द्विषतः सुधारु
चेः किमङ्कमेतद्द्विषतः किमाननम् यशोभिरस्याखिललोकधाविभिर्विभीषिता धावति तामसी मषी ॥११॥ भूश
क्रस्य यशांसि विक्रमभरेणोपार्जितानि क्रमादेतस्य क्षमहेमहेमदशनस्पर्द्धीनि कैरक्षरैः लिंपङ्किः कनकं कुलो
पिरजतैराज्ञायशः पारदैरस्यस्वर्णो गिरिः सुतापदहनैः स्वर्गाङ्गनानिर्मितः ॥१२॥ यद्भर्तुः कुरुते भिषेणनमयं यश
क्रोधुवः साश्रुवं दिग्दाहे रिवभस्मभिर्मेघवता स्फोटेधृतेऽद्भुलना भीमोर्मीवत्सं धावेलतटं तं माजिह्मतं ड्ढा गिरि ति
क्रोडी गाढस्नातिमूर्च्छिर हवड्षोऽन्त्रगर्हिंसधाधिया ॥१३॥ प्रांगेन द्वपुरासुरवेंद्र स्वजनः स्वरपुः समग्रतिषांकोऽशुः
कोषमगाद्गाधजगती शिल्पेपुनस्थापितः निःशेषद्युतिमण्डलव्ययवशाद्दीनत्रमैरेषवाशेषः केशमयः कि
मेधतमसस्तामेरुनतो निर्मितः ॥१४॥ तन्नाडिजेत्रयात्रोद्धुरतुरगखुराग्रोद्धतैरंधकारं निर्वाणारिप्रतापानलजमि
वतनोत्येषराजा रजोभिः वत्सुधैराङ्गी ह्रियमानः ॥१५॥ स्वान्तेऽद्य मोदरी या भियनु दार्हरी या ववत्ते व्यत्रिलोकी समारु

+१ भूगोलच्छायमायामयगगनविदुर्ज्ञेयकायोमिषया भूदेत [illegible]
फ्कोर्तिर्मितानैर्विधुभिरि १

१२

नै.५ शक्तिमत्त्रिशयिमभरवशाद्यत्रनेत्रद्वशांसि तामेतांपूरयित्वानिरगुरिवमधुध्वंसिनः पाराजुपस्रग्च्छायापत्रानिना
९३ निह्निपदत्तनसत्ताम्भीनिनाभीवध्येन ९६ अस्मास्मिंधुञाः स्वकोशगडबिराकटः स्फुरत्काश्मिमार्कंपोन्मीलदेवालक्ष्मी
लवलेनतेषांमिपेक्ष्युताम् संग्रामेषुनिजांगुलीमयमहास्त्रिद्वेषधीधीरधः पर्गास्पेविनिविशपजांगुलिकताये नी
मनालंविना ९७ यः एइंगुधिदर्शयपारिभटश्रेणीषुयोवक्रतामस्मिन्नेवविभर्त्रिपञ्चकिरतिक्रूरधविंनिद्रः दो
षतस्पतथाविधस्यभजनस्थापसार्ढ्कन्द्रगुणांविरचानः स्फुटमेकएघनृपतिः सीमागुणाग्राहिणाम् ९८ अस्मोरिपु
करः शरस्त्रन्रपतेः संख्येपतेताड्मौसीत्कारंचनसन्तुरंवरनृपतः कंपंचनशत्रुतः तद्युक्तंनतुनर्म्मह्निकभयोर्जागर्ति
यन्तुक्रयोरेकत्रविन्नत्रिमित्रमपरस्त्रामित्रमित्यद्भुतम् ९९ धूलीभिर्दिवमन्धयन्वधिरयन्नाशाः खराणांरवैर्वी
तंसंयातिरणक्षपरजनजयेः खोत्नृगुरोर्मूकयन्धर्मारामधनस्त्रिभुक्तजगताराज्ञःखुनाक्षितिः सांद्रेस्फालमिषाद्धि राम०
णायतिपदास्फुष्टंतुरंगोपिगाम् १०० एतेनोत्कनकाठशतिस्रुभटनदास्वनाघाड्तानांकएस्पेवनाभूद्विस्मरस्मालो ९३

किलोकास्यदेपि स्त्रैश्वेरस्तैरवेगैः कृतनृपुररवनुरलीमंकृतुविकृतघमातङ्कमाएवोत्रित्रिएवंधंकरगारगनृपुरारेगुधारांधकारा
त १०१ उन्मीलल्लोलनीलोत्पलदललदलतामोदमेदस्विपूरक्रोडक्रीडद्विजालीगरुडुद्दितमरुत्फालवाचालवीचिः
स्मेनारस्वानिशास्वानिवहनवहरित्परीझरांगंडु मालीव्यालीदोपान्तशान्तव्यथपथिकहृशांदन्नरागास्तडागः १०२ द
द्वोडाद्विरस्मैतरंगावलिभंविभ्रहृद्भुः पाण्डुरंहंसालीपलितेनयष्टिकालितस्नावहृयोवंहिमा विभ्रद्वृद्धिकयाश्वकं
विकवयायोगपस्फुरत्संगतेस्यानेस्नानेविधाविधामिकाशिरेनतापिनिम्नाहृतः १०३ तस्मिन्नेतेनपूनामहृ
विहारपयः केलिवेलास्तुवालेनालेनालत्त्वदङ्क्षिश्रितिफलनमिदानतद्यनीलोत्पलानाम् तन्याथोदेवतानांविशत्वृ
वतनुच्छायमेगाधिकारेतत्कृतानोभोजराज्येभवतेचमंवदीपाननस्माभिषेकः १०४ इत्यतस्त्रीन्निविवृन्नेधौतनिखि
लद्वैलोक्यानेवीमिलेनेविश्वाग्निक्रलिताकथास्तुजगतांगणामेः समयेस्मिपि जहेक्रीन्निमयादहोमयमेरस्माद्कीर्तेः
पुनः सायन्नास्यकथापथेपिमलिनच्छायावकन्यास्थितिम् १०५ अथावदस्रीमत्रुतेंगितास्मलीजनेनेरकीन्निर्पदिवा

१२

नै.ध. स्फुटेष्वते यथापि सान्तनुवल्गुनेष्वनेपांसमामुवः स्फुरत्तमालवल्लिताम् १०५ अस्य क्षोणिपतेः परार्द्धपरया लक्षीकृ
९८ ताः संख्यया प्रज्ञाचक्षुरवेक्ष्यमाणतिमिरप्रख्याः किलाकीर्त्तयः गीयन्ते स्वरमष्टमं कलयता जातेन वन्ध्योदरान्मूका
नां प्रकरेण कूर्मरमणीदुग्धोदधे रोधसि १०६ तदङ्कुरैः स्मितविस्मितानतां निपीयतामीकृताम्भतिभिः क्रमाम्
इहास्यहासांकिमधून्ववेति तं विदर्भजा क्षणमपि न्यभालयत १०७ न तान्यवीक्ष्य गिरिदेवदेवमस्य मुः कनीनिकाः खलु नी नी४
लिमालयः वकारसैवांभु विरक्ततो चितां मिलन्नपांगाः सखि धेनु नैषधे १०८ हरानलस्पृक्क्षतिहुंविते भृगाकरे
पिवक्रफुल्लनवकार्मुकः स्मरः परांगैरनुकल्प्यश्चितां जनीमनंगाः स्वयमार्द्दयन्नतः ११० उदंचकाविलसदुज्ज्व
लपत्रराजिरामोदभागनुपरागतराति गौरी हृद्गुरुष्यत्सदरिकामधियानलेसावासार्थिता मधुपकांचनकेत
कीव १११ तन्नालीकनलेचलेतरमताः साम्यान्मनागप्यभूदप्यग्रेचतुराः स्मितानववनुरापातुं हशा नैषधात् आ गम०
ज्ञादांहुनिषीनिमज्जनहतरां दूरंगतातनबलानिकारीमवतान्मनायदहतीणतानकत्याश्रमम् ११२ सर्वस्वे तेन स ९

स्मां नृपतिरपि दृशोशीतिदारं उदायप्रापन्न दृष्टिभिस्फीतिथिमसमरदुरापामथ गांगोत्ररंगान् आनंदांधेन वंध्यानकृ
तेतदपराक्रतस्पातान्स्तरत्पाः पत्यापी सुषधारावलनविराविते नाशुगेनाशुविद्धः ॥११३॥ ॥श्रीहर्षं कविराजरा
जिमुकुटालंकारहीरः सुतं श्रीहीरः सुषुवे जितेंद्रियचयं मामल्लदेवी च यम् तस्य द्वादश एष मातृचरणांभोजा
लिमौलेर्महाकाव्ये चारुणि नैषधीयचरिते सर्गो निसर्गोज्ज्वलः ॥११४ कल्पद्रुमान्परिमला इव भृंगमालास्ता
स्ताः श्रियं निखिलनंदनशाखिवृंदात् ताराजकादपगमय्य विमानधुर्यान्नित्युर्नलाकृतिधरानथ पंचवीरान् । सा
क्षात्कृताखिलजगज्जनताचरित्रा तत्राथ नाथमधिकृत्य दिवस्तथासौ ऊचे यथा स च शचीपतिरप्यभाषि प्राका
शि तस्य न च नैषधकायमाया २ भूमः किमस्य वरवर्णिनि वीरसेनोद्भूतिं द्विषद्दलविजित्वरपौरुषस्य सेनाचरीभ
वदिभाननदानवारिवासेन यस्य जनितासुरभी रणश्रीः ३ शुभ्रांशुहाररगराहारिपयोधरांकद्युं वीक्ष्य चापरवि
नद्धमणिप्रभाभिः अंसेव्यते समितिचामरवाहिनीभिर्यो ज्ञास्तुवेषवज्रुलामररागार्चिताभिः ४, भूमीभृतः समि

श्रोणीभरतामतुलकर्कश [illegible] गिरमहार्या मुद्रामदर्पेहरिकुंजरको दिमाश्रां । प [illegible] हाविर्भव[illegible]मय
मुदग्रवेलोविधायथासा [illegible]मग्नमखिलं जगदुज्जहार ॥१॥

मा

ख

सत्वास्माते

१३

नै. ३.
९९

वक्त्रं

तिजिह्ममपव्यपायं ज्ञानीहि नत्वमघवंतममुं कदाचित गुणं घट इति मरत्नानिगाऊनेत्रं नालोकमेतिशायमद्भुतमे
नदीयं ५ लेखानितांविनिखिलादिसमृद्धराज्यज्ञाज्योपभोगादिगुणानात्प्रधनेसरागं एतस्यपाणिरितचरणांतदनेन
पत्रास्ताईशचीवहरिणाग्रहस्तहहस्व ६ ज्ञाकर्णतुल्यमखिलोस्तुदशीलराणंनीमार्खंडलेपिचनलेपिचवा
नमेतां रूपंसमानमुभयत्रविना हसानाश्रोत्रान्निर्णायमवापदसौननेत्रात् ७ शक्रः किमेषनिषधाधिप
तिःसवेतिदोलायमानमनसंपरिभाव्यमेमी निर्दिश्यतत्रपृथुतमस्यसलायमस्यां भूयोस्त्रजद्भगवतीवसास्त्र
जंसा ८ एषत्रतापनिधिरङ्गतिगात्मदायं किंनामलत्रैंबुनालघनंजयेन हैमत्रभूतमधिगच्छपरस्तवेरमुष्मा
त्रास्येवकस्यचनभास्वररूपसंपत् ९ सत्यर्थीहेतिपुराकवली भवनन्नत्त्वाथ्यैंवाधिकरराग्रभवास्यभूतिः
॥स्वप्पंगरागजननायमहेस्त्ररस्य संज्ञायतेस्त्रचिरकाणितपश्चिनोपि १० एतन्मुखाविधुसंसदसावशोभा
नाध्यस्यमस्यायमतोपिमहेंद्रतोपि एनंमहाशिवमुपैहिसदारुणोक्षेर्यनामुनापिनमुरवविधियते कारश्रीः॥

नाडितिमलेन

राम
९९

नैवाल्पमेधसि पटोर्हि विमत्सरस्य मध्येसमित्रिवसतोरिपवस्तराणि उत्थानवानिह परामवितुं तरस्वी शक्य:
पुनर्भवति केन विरोधिनायं १२ साधारणीं गिरमुषर्बुधनैषधाभ्यामेतानि पीयन विशेषमवाप्नवत्या: ऊ
चेन लोपमितितं प्रति चिह्नमेकं ब्रूते स्म वाग्यदनलोपमिती दमीयं १३ एतां द्दशीमथ विलोक्य सरस्वतीं ता
सं देहविभ्रमयिविभ्रितचित्तहर्त्ति देवस्य तस्तु मरविंदविकाशिरश्मेरुह्रिपदिक्यातिसुदीरयितुं प्रचक्रे १४
दं इति मर्त्यमहोजगतस्ततः सात्स्कं पाकुलस्य सकलस्य नपं कपातः स्तवैर्द्वयोरपि मद्व्ययदौ[illegible]नो गिरेत
स्य तन्मिरमरः किमुत क्षि[illegible]ति १५ मित्र प्रियोपजननं प्रति हेतुरस्य संज्ञा स्फुतास्तु हृदयं न जनस्य कस्य ॥
छायेद्दगास्पतनकुत्रविदध्युगामितमंथमेनैतपोमुनेव १६ किं वश्यभावनमितास्विलराजतेजा देवः पितावर
मराणीरमराणीयमूर्त्तिः उत्क्रांतिदा कमनुनप्रति भाति शक्तिः ह्रस्मन्नमस्यवपरेषुगदांनियोक्तुः १७ एकः
प्रभावमयमेति परेतराजो तज्ञ्जीविते शपथमत्र विधेहि मुग्धे भूते मुपस्पावल्तु भूरियमस्पवशपभांवसमास्त्रयति

शेशेगदे:

पि५

× नियमेन ३

२३

नै.ध. दत्तसहोदरस्य १८ गुंफो गिरांशमनने नैषधयोः समानः शंकामनेकनलदर्शनजातशंके चित्ते विदर्भवसुधाक्षिपतेः
१०० स्तुताया पूत्रिर्ममेरवलुतदेषविषेपविषं १९ तत्रापितत्रभवती भृशसंशयालोरालोक्यमा विधिनिषेधनिवृत्तिमस्याः
॥पायः पान्तिं पातिधृताभिमुखां गुल्लीकपाशिः क्रमोवितनुपाक्रमताभिधातुं २० यासर्वतोमुखतया व्यवातिष्ठमा
नायादोरगौर्जयतिनैकविदारिकाया एतस्य शारितरवारिनिधिस्तुमस्सा यस्याः श्रुतीतिविषयः परतोनरोधः २१
नासीरसीमनि द्यनध्वनिरस्य भूयात्कुंभीरवान्तमकरः सहदानवारिः उत्पन्नकाननसरवःस्तवमाननोतिरत्नैरल
कृताभावमितैर्नदीनः २२ सस्पंदतेः प्रवहणैः प्रतिकूलपातं कावाहिनीनतनुतेपुनरस्यनाम तस्याविलास
वतिकर्कशतात्रितायाभूमः कथंवज्रगपाशिकलावपंताः २३ गोतांपदप्रगायितंयुगामसपश्यकिंवासारेते
नपैरेवसहस्रन्नीसा एनंसमास्नपनतोभुवनाधिनाथं केनाभजंतितमिमंकमलाशयान २४ शंकाल्लतानतिम राम०
नेकनलावलंबां ताराणीनवईयतुतावदमेट्टिकेयं भीमोद्भवां प्रतिनलेवजलै×रेवशंकांतथापियदवईयदस्त्रापितेवं १००

×भजस्वसुभगे२ २४तुल्ये२

+म४

१५ बालं विलोक्य विबुधैरपि मायिभिस्तैरङ्कुश्चिताभिपमलीकनलीकृतस्तैः आह स्म तां भगवती निषधाधिराजं
त्वं द्वीपराजपरिषत्परिवेषभाजं १६ अस्याजिलब्धविजयप्रसरस्तया किं विज्ञायते न विपदं न महीमहेन्द्रः प्रा
र्थिदानवशताहितवेषया सोऽजीमूतवाहनधियं न करोति कस्य १७ येनानुनाथ क्रविगादहतुरेऽन्नराष्ट्रराज्याभिषे
कविकसन्महसा बभूवे आवर्जनं न तु तेन तुलाधुनामयाहं मयानलमुदीरितमेतमत्र १८ यत्त्वं डिमारराविविषिव्य
तनं च तत्स्वं तु स्वात्वया प्रिननमनुष्यनदर्हिरातं तेषानलेसहजरागभरादमुष्मिन्नात्मानमर्पयितुमर्हसि धर्मराजे
१९ किं ते तथा मतिरमुष्य यथाशयः स्याद्वास्याशिपीडनशिनिर्मितपेनपाशः कान्तानवानवतितो ध्रुवनं च रिस्नूना
सा वृमुत्रनरता भवतीति युक्तं २० लोकादिह प्रथमतो हरिराहितीया हूमध्वजेन शमनेन समन्तरतीयात् तुर्यां न

नले

लस्य वरुणेन समानभावं सा जानती पुनरवादितया विमुग्धा २१ त्वंपार्थिनी किल नलेन रुभायतस्याः क्कास्यानिजा
परागमनु त्रचतुष्टये ते ईशानलार्यमतनूजपयःपतीनां प्रत्येकमन्यमिह संसदि दीप्यमाने २२ देवः प्रतिर्विबुधिवेष

धराजगत्यानिर्णीयतेनाकिमुनाश्रियतेभवत्या नायंनलःखलुतवातिमहाननलाभोयद्येनमुज्झसिवरःकतरस्तवास्ते
३३ इंद्राग्निदक्षिणदिगीश्वरपाशिमिश्रांवाचंतछेनरालितायसमांप्तुमाय सासिंधुवेणिरिववाडववीतिहोत्रे
लावण्यपूःकमपिभीमसुतापतापं ३४ शार्ङ्गशयछ्तिनपक्षचतुष्टयेतांसत्त्वाभ्यगाशिनिनपंचमकोटिमात्रे
श्रद्धांदधौनिषधराड्विमतौमतानामद्वैततत्त्वइवसत्यपरेनलोकः ३५ काशिषातेपरिभवःकलिनानलस्यतां
द्वापरस्फुरतनूमडुतोत्सुरस्मात भैमीनलोपयमनंपितृतोमहेतेनद्वापरश्चकिलकलिस्वयुगेजगाता ३६
उत्कंठयन्त्यथगिमांयुगपन्नलेषुशत्यकमेकुपरिमोहयमारागतारगाः जानीमहेनिजशिलीमुखशीलिसंख्या
स्याफल्गुमापसततारायादिपंचताराः ३७ देवानियंनिषधराजरुचिस्त्यजंतीरूपादरज्यतनलेनविदर्भसुभ्रूः
जन्मांतराधिगतकर्मविपाकजन्मेवोन्मीलतिक्वचनकस्यचनानुरागः ३८ क्ष्मापतेसपर्णःपरिरब्धयोयःशत्ये
मितेस्याक्षेपुरेवनलोगिरेति नस्मारसस्मरमतिःप्रातिनैषधीयंतन्नामरागलयमरालमरालकेशी ३९ एकैकमेवदय

त १

स्ना ४

त शुद्धमर्महृत्वादरेण मेदं स्मरेदनचपंचरत्नकांचिदेषा शंकाशतं विनिरताहरणा पुरस्तादुन्मादिनेव मनसेयमिदं तु
राह ४० अस्तिद्विचेद्रमतिरास्तिजनस्यतत्र भ्रांतोहंत्राविपरीकरणादिशादिः स्वच्छोपसर्पणमपिप्रतिमामि
मानेमेदृश्रमेपुनरमीभुनमोनिमित्तं ४१ किंनोतनोतिममनैषधएवकायव्यूहंविधायपरिहासमसौविलासी
विज्ञानवैभवभृतः किमुतस्यविद्याविद्यतेनतरणाशयवेदितेव ४२ एकोनलः किमयमन्यतमः किमेतः का
मोपरः किमुत किमुहृदयमाश्रितेयो किंरूपधेयमरसीमतयाममैषुतेष्वेवनेहृनलमोहमहंवहेता ४३ इत्थंमया
विरहानिःसहयापिहृदः सोयंप्रियस्मनइतोनिषधाधिराजः ध्रुवः किमागतवतीममसादृसेयंपश्यामितदि
मितेननलाननलीकात् ४४ मुग्धादृशामिकथमित्थमयापशंकाः संक्रंदनादिकपरः स्फुरसीह शोयं देवा
नयेवराचेताहितथानयेषांगाथायथादिगधिपानपिताः स्पृशंति ४५ एतन्मदीयमतिवंचकपंचकस्यनाथेक
थंनुमनुजस्यचकास्तिविक्कं नक्षमाणितानिकिमसीनवहंसि हंसवाहैंसुरवधूतरजसनुतासुगुणानि ४६ यावेन

लेकिममराननयवातदृश्यंनिजार्थनादपिममाफलितैरलंतैः कंदर्पशोषणशिलीमुखपातपीतकासारपूरनीर
निधिगर्भकरघोरचित्तैः ४७ ईशाद्दिशांनलभुवंप्रतिपद्यलेखावर्णाश्रियंगुणगणानामपिवःकथंता स्वर्गाधिकृ
प्पतनादिवपुस्तकानामज्ञांगतैर्वनपरोपकृतिव्रतित्वं ४८ यस्येसुरोगायदलेषिललाटपट्टेत्वत्पादयोग्यमपि
योग्यमपास्यतेस्म कामगमनात्क्वविमृशामिहयांहृदाहंनाकौतपेर्जलजमेतिहिमेस्फदाहे ४९ इत्थंयथे
हमदधागमनेनमन्येकश्चिन्नुमोपिममयात्खलुयाच्यमानः संकोचसंज्वरदलांगुलिपल्लवाग्रपाणीभ
वन्भवतिमांप्रतिवहृगुप्तिः ५० देव्याःकरेवरणमाल्यमथार्पयेवायोवेरसेनिरिहनत्रनिवेशयेति सेषामया
मखभुजांद्विषतीकृतास्यात्त्वत्सोतृणायतेविहस्मिनवंधुरत्नं ५१ यःस्यादमीषुपरमार्थनलःसमालामं
गीकरोतुवरणायममेतिचेतं नप्रापयामियदितन्नुविरहज्वलज्ज्वांकुर्वेकथंजगतिस्त्रावतिहाविदुंवः
५२ इतरनलतुलाभागेप्यशेषःसुधाभिःस्नपयतिममचेतोनैषधःकस्यहेतोः प्रथमचरमयोर्वाशाहयोर्द

र्गीस्ताम्ये विलसन्ति चरमे तु श्रासमासां विलासः ५३ इति मनसि विकल्पानुद्यतः संत्यजंती क्वचिदपि दमयंतीनि
र्गीयंनासमसाद सुखमथपरितापास्कंदितानंदमस्या मिहिरविरहिताव स्कंदसिंदुं निनिंद ५४॥ ॥श्रीह
र्षकविराजराजिमुकुटा० स्ताङ्गत्यादश्रुतिञयोदगातयादेशपस्तदीयमहाकाव्ये चारमनत्रलसपचरिते सर्गो
रसांभोनिधिः॥ ॥अतिरंगीतनलोनाम॥ ॥अथाधिगंतुं निषधेश्वरं सा प्रसादनामाद्रियतामराणां
यतः सुराणां सुरभिर्नराणां तुस्मा वेधसा सृज्यत कामधेनुः १ अथाधिगंतुं निषधेशमेषा प्रसादनं दानववैरिवा
राणां आचेष्टतासौ महतीष्टसिद्धिराराधनादेव हि देवतानां २ प्रदक्षिणाप्रक्रमणालवालविलेपधूपावर
णांबुसेकैः इष्टं च मिष्टं च फलं सुवाना देवाहि कल्पद्रुमकानने नः ३ श्रद्धामयीभूय सुपर्वराजस्तान्नामताम
ग्रहणाग्रकंसा सुरेषु हि श्रद्दधतां नमस्या सर्वार्थसिद्धिं गामियः समस्ता ४ यत्नान्निजे सा हृदि भावनापावकेन
साक्षात्कृताखिलस्थाणुरभूदभीष्टप्रतिभूः सत्तस्या वरं हि हृष्टा ददते परं ते ५ तत्पप्रसन्नाधिवासतुद्धादधा

२४

नै. ४० वधैतान्निप्रयमैकतानां सुपर्वणां हि स्फुरदभावनायाः सा पूर्वरूपं फलभावितायाः ६ समाजनं नत्वसमर्जितेषां सभाजनेष
१०३ श्पातिविस्मितेसा ब्रमुदितेयस्तु मनोभिरेव फलस्य सिद्धौस्तु मनोभिरेव ७ वैशद्यहृद्यैर्द्विमाभिरामेरामोहि भित्ता
नथज्ञातिज्ञातेः ज्ञानवर्णीतान्वितषट्पदैःसा स्तव प्रसूनस्तवकैर्नवाकैः ८ भक्त्यानतेयेव प्रसमादनस्यास्तम्भेप्स्व यं
देवचतुष्टयं तत्र सेवानलस्यस्फुटतां पिपासोः स्फुलत्यपेक्षा कियती खलु स्यात ९ प्रसादमासाद्य सुरैः कृतं सा सस्मा
सार५ रैस्वतस्रू किसृष्टेः रेकाहिनान्यहितरं निकिंतुपसद्यते साधु विधिप्रदं ते १० शेषं नलं प्रत्यमरेरागागाथायायासमर्प्यारव
लुयेनयेन तांतांनदन्येनसहालगंती नदा विशेषप्रतिसंदधेसा ११ एकैकहन्नैः प्रतिलोकपालं पतिव्रतात्वेजनेशकु
र्दिशोयाः वेदस्य गाथामिलितात्सदासा शाशाइवेकस्य नलस्य वश्याः १२ यापाशिनेनाशानिपाशिनैवगाथायमेने
वसमाश्रितैव नामेवमेने मिलितां नलस्य सैषा विशेषायतदानलस्य १३ निश्चित्य शेषं तमसौ नरेशं प्रमोदमेदस्वितरां राफ
तराक्षर्त् दिव्यां गिरं भावितभं गिराख्वा चित्रेन नविन्नार्गीवयादसेदं १४ साभ्रं गिरस्याः खलु वाचिकाविद्या भारतीनू १०३

नै२

न्निमतीयमेव श्रुत्वं निगद्याहृतवासवादीन् शिष्यमेनैषधमप्यवादीत् १५ जगुंथमेयंमरुत्तुग्रहेणवचः स्वजनः स्व
यितुं च तस्मैः देवीनलं लक्षयितुं क्षमेते मयैव मोहाय महो महीयान् १६ स्विद्यंति वाचोदयमूरमुष्याः कवित्वशक्तेः
खलु ते विलासाः नृपाललीलाः किललोकपालाः समाविशंति त्वयि तेभिदिनोपि १७ त्यागं महेंद्रादिचतुष्टयस्य किम
ध्यनंदल्लमसत्वितस्य किंप्रेरयामास नलोचतन्मां कास्त्वक्रिरस्या ममकः प्रमोहः १८ परस्य दारा[illegible]त्तुमनस्य माने
रस्य शपमानाममैर्धरित्री भक्तैव भर्तुं स्वरणो दधानां नलस्य तत्कालमपत्रपेदेषा १९ सुरेषु नौरूपदवैकृताकृतो
निमेषमुर्वीश्वतिमन्तुरवीमा इहोत्तमागात्वनलोभिलेति संज्ञानदानादिवभाषमाणां २० नाकुद्रुगालाविवुधेषु तेषु
सौदं क्षितेरे कृतनैषधेन पत्ये हृजंत्याः परिरंभमुख्याः संस्थूत संभेदमसंशयं सा २१ स्वेदः स्वदेहस्य वियोगतापं ति
वापयिष्यातिवसंसिसक्तोः हीरांकुरश्चाहरिणी हेमनीवनलेनया लोकितदैवतेषु २२ सुरेषु मालाममलामपत्रपन्न
नेतुवालामलितीमवेत्तो इमां किमासाद्यनलोहयष्टीं शुद्धास्यतेमामिति चिंतयेव २३ श्रियं भजंतां किपदस्यदेवाः

नैषध

५५

छायानलस्याप्तितयापि नैषा इतीरयंतीव तया निरैक्षि स्मा नैषधेन त्रिदशेषुतेषु १४ चित्तैरमीभिर्नलसंविदस्याः संवादमायन्नथ मोघजाता सालज्जयागाढमक्लिमि येव देवप्रसादमासादितमप्यवोधि १५ नले निधातुं वरणस्रजं तां स्मरः स्मरामात्वरयत्यथैनां अपत्रपा तां निषिषेध तेन द्वयानुरोधं तुलितं दधौ सा १६ स्वजातमालिंगयितुं प्रियं सा रसा

ब दधत्रेँवक्रश्रयत्नं स्तंभत्रयाप्याममधवन्नदीयेस्पंदस्कंभे दोपि नपाणिपद्मे १७ तस्या हृदि व्रीडमनोभवाभ्यां दोला

विलासं समवाप्यमाने स्थितं धृतैराक्ककुल्लातपत्रैः शृंगारमालिंगदधीश्वरश्रीः १८ करस्तज्ञासज्ञनरस्तदीयः प्रियोन्मुखः सन्विरराम भूयः प्रियाननस्पार्शपथं ययौ च प्रत्याययौ वा निचलः कराक्तः १९ तस्याः प्रियं चित्तमुपेतमेव प्रभूवभूवाक्षि न तत्रयातं सत्यः कृतः स्पष्टमधृष्टदानीतया कि[illegible]लज्जेति जनप्रवादः २० कथं कथं चिन्निषधेश्वरस्य कृत्वा स्वयं नंदवीक्षितश्रि वाग्देवता या वदनेंदुबिंबे त्रपावती साकृतसामिहर्षं २१ अजानती वेदमवोचदेता माकूतमस्यास्तदवेत्य देवी भावस्वरूपोर्मिव त्रिसीरपाते विती र्यते लक्ष्ययितुं न मेपि २२ देव्याः श्रुतो नैति नलार्द्धनाम्नि गृहीत एव त्र

पयानिपीता अथांगुलीरंगुलिभिःस्पृशंतीहरंशिरःसानमयांचकार ३३ करेविधृत्येश्वरयागिरंसापांथापथींद्रसकृता
विहस [illegible] वामेतिनामैवबभाजसार्थंपुरंध्रिसाधारणसंविभागं ३४ विहस्यहस्तोयविकृष्यदेवीनेतंप्रया
तामिमहेंद्रमेतां भ्रमादियंदत्रमिवाहिदेहेतनत्स्वमत्वात्पकरंचकर्ष ३५ भैमीनिरीक्ष्याभिमुखींमघोनःस्वाराज्यलक्ष्मी
रधृताभ्यसूयां हस्वाततस्तत्परिहारिणीतांश्रीरुविडौजःप्रवणाभ्यपादि ३६ त्वेन्नःस्कृतंतेजितलेभयातःपरंवदस्वेत्तु
दितायदेव्या ह्रीमन्मथद्वैरथरंगभूमिर्भैमीदृशाभाषितनैषधाभूत ३७ हसत्तुभैमींद्विविधस्तुपाणोपाशिद्रणीया
स्मरसारसात्मा आलिंगनीलाकृतपांथयुगांभूपालदिक्कालकुत्वाधुपांथ ३८ स्वदेसितामप्यवलोक्यभैमींहृंदेन
लस्यैवदिशाचलंतीं भूयःस्मरानहैपथादथासौतानेवतांनेतुमनातुनोद ३९ सुराजमावर्जनलोलभालंकृत्वालि
ङ्गेहृंरबलक्ष्मलक्ष्यं भीमोद्भवातांतुतुदेकपालीदेवानकोदेवहदांविनोदं ४० देवीकथंचितनुनामदेहश्रीचीभवंती
स्मितसिक्तरक्का आह्नस्मभांवस्पिनेपुनःकाशंकाशशांकादधिकास्यविंवे ४१ एषामकृत्वावरणप्रणामंसेषाम

भैषामनुज्ञामनवाप्य सम्यक् स्तुपर्वभैरेनववैरसेनिं वरीतुमीहा कथमेषो विनीयं ४२ इतीरिते विस्मितां पुनस्तामा
दायपाणौ दिविषत्सु देवा कृत्वा प्रणामान्वदतिस्म सा तां प्रेक्ष्य महीत्वधुनानुकंपां ४३ युष्मान्नृशीलेन वह्नेस्ता
नीयसंसेषावमानात्स्म भवन्त्वनेकं नहः समेतान्नृपमेनमंशान्वरीतुमक्षिप्यति लोकपालाः ४४ भैम्याः स्वजनः सेश
नयापथि प्राक्स्वयंवरं संजनयांबभूव संभोगमालिंगनयास्त्वेधाः शेषं तु किं इन्द्रमिपद्युतध्वं ४५ वरार्णभ्रमा
चारपथान्तु जाभिः स्वाभिः सहैवास्त्वलनेनलाय प्रसेन्दुषोवेद्गशवन्नभंगणादित्सेवकीनैर्भुवमानयाह्नः ४६ इ
तिस्फुटेस्मा ववसेव हास्यात्कृत्वा सलास्याधरमास्यविंबं भ्रूविभ्रमाकूतकृतामपतुद्गेषेते स्तुतां साथ नलाय निनी
४७ मंदाकृतिष्यंदतनोमनोभूदुः पेरमपानयतिस्म तस्याः मधूकमालामधुरंकारंसा कंठोपकंठं वरस्तुधारस्तुधांशोः
४८ श्रथाभिलषोवसमर्प्यमाराशांराजिंनिजसलीकरराणाकरागां दूर्वांकुराढ्यां नलकंठनालेव धर्मधूकस्रजतुक्तो
सर्जं ४९ तां दूर्वया श्यामलयापिवेलं श्रृंगारभासां निभयासशोभां मालांप्रसूनायुधपाशहासं कंठेनमन्प्रहिम

गं बभूव ५० दर्शयन्नाशुपुलकावलीं तां नलांगसंगाद्भृशमुल्लसंती मा तेन मत्तेन मिता न तासामासत्रपमालोकनपुष्प
मालां ५१ कापि प्रमोदास्फुटनिर्जिहानवर्णैव यामं गलगामितिरामं सेगानने भाः पुरसुंदरीणां प्रबुद्धैरुत्फुल्लध्वनिक
श्चकार ५२ सा निर्मलेन सममुक्तमाला हृदि स्थिता च प्रतिबिंबिता च कियत्समग्रा कियती च मग्ना प्रेक्ष्येक्षणाभ्यामालि
रिव व्यलोकि ५३ रोमाणि सर्वाण्यपि बालभावाद्वरश्रियं वीक्षितुमुत्सुकानि तस्यास्तदा कंटकितांगयष्टेरुद्ग्री
विकाशानमिवावभूवुः ५४ रोमांकुरैर्दंतुरिता स्वकांगी रम्याधरा सा सुतरां विरेजे शारव्यदंडैः श्रितमंडनश्रीः स्मा
री शरोपाम नवेदिकेव ५५ वेशात्मनेशान्निखिलास्तदास्याः स्मरेषुवातेरितना विधूताः अप्यर्थानीताः किल तास्तु
हृर्नैलाभाय तस्यावकृचेष्टितं वा ५६ तत्रासमाल्पस्पृशि यत्नलस्य स्वेदं करे पंचशरश्चकार भविष्यदुद्वाहमहोत्स
वस्य हस्तोदकं तज्ज्ञलयां बभूव ५७ तूलेन तस्याः स्फलनापृदोत्कंपास्फसा मन्मथबाणवातैः विज्ञीयितं तंतु
नलेपदुत्रैर्मलमभ्यवस्य पुरेप पुत्तैः ५८ दृशोरपि न्यस्तमिवास्फराज्ञा रामाहृगंबुप्रतिबिंबिमालं नृपस्यतस्यात

१४

नै०४० वतोरिवाक्रोशतःशालतेवमालुंवतयुक्तमंतः ५९ स्तंभस्तथालंभितमानलेनभैमीकरस्पर्शसुदःप्रसादः कंदर्पलक्ष्मी
१०६ कररणार्पितस्मस्तभस्पदंभस्त्रविरंपथापत ६० उत्तृज्यमानाज्यमिवाधभिक्षांतारुणपुत्त्रंघ्यजराभिगारात
तेवारुमाकारमुपेक्ष्ययांतंनिजांतवन्मादद्दिरेदिग्गीशाः ६१ मायानलत्वंत्यजतेनिजैनैःप्रौढैर्हर्षविकयामघोनः
।।भीमोद्भवासात्विकभावशोभादिहृक्षयेवाविरभाविवैः ६२ गोत्रांतुकूलत्वमवेविवाहेतस्यातिकृत्यादिवगो
त्रशत्रुः पुरस्सुकाःप्रवरंवरंयमायन्तस्तायंदहृशोनयामः ६३ स्वकामसंमोहमहांधकारानिर्वापमिछान्निवदीपि
काभिः उत्तलसरीभिःछुरितेविनेनेनिजंवपुर्वाप्सुसखःशिखाभिः ६४ पत्योवृत्तेभीमजयानवह्नावह्नास्वमङ्काय
निजंकृवेयः जनाद्पत्राप्यसहासहायस्तस्यप्रकाशोभवद्प्रकाशः ६५ सदंडमालक्ष्यकतेउचंडेंतमःकिरीका
यमधन्त्रकालः तत्कालमंतःकरणान्नृणामधासितंकोपइवोपनम्रः ६६ हृग्गोचरोभूदथविश्रुतःका राम०
यस्थउग्रेर्गुणाप्रतदीयः ऊर्ध्वंचपत्रस्यमषीदृप्रकोमखेदंदंष्ट्रोपरिपत्रमत्यः ६७ तस्यामनोबंधविमोचतस्यकानि १०६

स्वर्

स्यतत्कालन्नामिवप्रचेताः पाशं दधानः करवद्दलासं विश्वुर्वभागापामवाप्य देहं ६८ महाद्वितीयः श्रियमभ्युपेयादेवं सद्गु
र्तुध्यानयोपदेशं अन्नासभार्यः कथमृकृतीतिजडाधिपो ध्वदसमहाय एव ६९ देव्यापि दिवा तत्तुः प्रकाशीकृता
मुदश्रुकृष्टतःसृजंती अनिकृतेस्तामवधार्य तिष्ठेस्तहाचिवाला शिथिलाङ्गताभूत् ७० त्रिलोककेनायकमेक
केस्मिन्न् स्त्रणान्यता कौतुकदर्शिभिस्तैः वाधावतेंश दिभिरिंद्रजालविद्याविदांहन्निवधाद्मधायि ७१ त्रिलोका
नावामङ्गरापकामो परस्परप्रेमरसाभिरामो अथप्रभुः प्रीतमनावभाषे जांवलदोर्वीध्ररसार्वभौमः ७२ वेदर्भिदत्त
स्त्वतावदेववरोङ्गराणः पृथिवीशापषः रत्नंतु पत्नेकृतवानमायं नलश्च साद स्ववियितस्ममायं ७३ प्रतकुलस्या
मवलंम्बमूर्त्तिं कृतानियज्ञे कुतगोपुमोस्वे संशोरनेस्मा चिरवीस्पभु कंमरवोहिमेङ्गाधिकदेवभावे ७४ भवानपित्व
दायिना पिशेषे सायुज्यमासादयितं शिवाभ्यां प्रेताखिकीदृभविनेतिचिंतासंताप मंतस्तनुतेद्विजंतोः ७५ नवोपवा
रास्त्रिनामचिह्नं वासायपारे मिपुरंध्रुराज्ञे निर्वातुमिच्छोरपितन्नमेमीसं भोगसंकोचभियाधिकाधि ७६ क्षमावली

शमक्षाततःस्मपर्वासुखंमखस्तादतिहांनमूचे कामंमदीक्षामयकामधेनोः पपायतामभ्युदयस्तदीयः ७७ पादाहपा
कोपायिकीनेऽतुमें भूयाद्यदिच्छावशावर्त्तिनीसा तयापराभूततनोरनंगात्तस्याः ध्रुवः सन्निधिकस्त्वमेधि ७८ अस्कन
यासाधितमन्नमीनरसादिपीयूषरसातिशायि यत्सूपविघ्नस्तवसूपकारक्रिया स्तुकोऽत्र हलशालिशीलै ७९
वैवस्वतोऽपिस्वतएवदेवस्तुष्टस्तमाचष्टधराधिराजं वरप्रदानायतवावदानेस्थिरंमदीयारसनोऽस्तुरेयं ८० सर्वाणि
शास्त्राणिमहांगवक्त्रैराविर्भवंतुत्वयिशत्रुजैत्रे अग्नाप्यमस्मादधिकंनलंकिंविज्ञागार्ग्निगीरग्रतदीक्षितानां ८१
कुण्डंगतस्यापिदशाविपाकंधर्मान्नचेतःस्खलतात्त्वदीयं अमुंचतःप्राणमनन्तनामक्रेः स्वहस्तगास्त्यक्ष्यइवत्रिवर्गः ८२
स्मितात्विषांवाचमवोचदेतेप्रसन्नचेतान्नृपतिंप्रचेताः प्रदायधेसीमधुनावरोतेदस्मितद्योतककौतुकेन ८३
यत्राभिलाषस्तवतत्रदेशेनवस्कधत्त्वन्यपिनिर्गमार्गाः आपोवहंतीहहिलोकयात्रांयथानभूतानितथापराणि
८४ प्रसारितापःस्रुविधातुनाल्पमतःस्तुइत्वमपिप्रसह्यः भवन्मनस्कारलवोऽक्रमेनक्रमेलकांतांनिलयःपुरेव

मया॰

८५ आज्ञाक्षिशमोदमरश्मिदिग्धः पुष्णोतु भूयाद्भवदंगसंगात् हृद्दंपुनस्तेनोपमयान्त्यत्र धर्मंपामेभ्यकर्मठंयत् ८६ वाग्दे
वतापि स्मितपूर्वमुग्धीस्तुपर्वराजं साम्राज्यभावे त्वत्प्रेयसीसंमदमाचरंत्यामज्ञोनकिंचिद्भरणोचितंते ८७ अर्थोपि
नेकार्थनयोपमा दत्नालोपिधीरैरवधीरणीयः मात्वेनमत्येविधिना वितीर्णः स्मृतीति दायोवरुद्धमंत्रमहः ८८ आ
वामावामार्द्धेसकलंस्तुभयाकारघटनाद्विधाभूतंरूपंभगवदभिधेयंभवतियत् तदेतन्मंत्रंमेस्मरहरमयंसेतुममलं
निराकारंशास्त्रंजपतरपतेसिद्ध्यतुमते ८९ सवर्णांगीगारस्माकृतकल्पितयावाचासंवाचस्पतिःसःस्वर्गीयमृगीह
शामपिवशीकारायमारायते यस्येयास्तेहृदयत्वानेनसंदेवाज्ञोतिकिंभूयसायेनायंहृदयेकृतःसुकृतितामत्मंत्र
चिंतामणिः ९० पुष्पैरभ्यर्च्यगंधादिभिरपिसुभगेत्वामहंसेनमांवेत्रिपीतांमंत्रमूर्त्तिंजपतिमयिमतिंन्यस्यमध्ये
वभक्तः तस्यामेवत्वरांतेशिरसिकरमसौयस्यकस्यापिधत्ते सोपिश्लोकानकांडेरचयतिरुचिरान्कौतुकेहरपमस्य
९१ गुणानांनाम्नांत्वांनृपतिलकनारीतिविदितांसरस्फीतामंतस्तवचतवहन्नेचकाचितुः भविष्णोवेदभीमधिक

२८

नै.ध. मधिकं रंरवयितुं परीरंभक्रीडाचरणशरणामन्वहमहं ९१ भवद्वृत्तश्लोकोत्तुर्मंतुपहितं कंठस्य कवितुर्मुखान्मुग्धाये: स्लो
१०८ केस्त्वयि घनमुदेयं जनमुदे ततःपुण्यश्लोकः क्षितिभुवनलोकस्य भविता भवानाख्यातः सन्कलिकलुषहारी ह
रिरिव ९३ देशीवतेच जगदुर्जगदुन्नमांगरत्नायते कथय कं वितरामकामं किंचिन्नयानहि पतिव्रतयाद्दुरापंभ
स्मात्कम्यरजवर्वतव्रतलोपभिक्षुः ९४ कृतकायमपहाय तनोवपुर्विप्रतस्त्वमसि वीक्ष्यविस्मिता स्त्रानुसाकांति
मतोमनीषितां विधयात्हदितवापुदीयतां ९५ इत्थं वितीर्य वरमंबरमाश्रयन्तस्ते पुष्करागादुदलसहिमरुचः प्र
रागाः उन्निद्रतां परिजनालपनैर्नृपाणां स्त्वगोसिहंदहानुंडुभिनादसांद्रः ९६ नदोषं विहेयादपि निरवका
शं गुणमयेवरेण शास्त्रेनसमरसमारंभसदृशं जगुः पुण्यश्लोके प्रतिनृपतयः किंतु विदधुः स्वनिःश्वासे
मैंमीहृदयमुदयन्निर्भरदयं ९७ भूभृद्भिर्लेभितोसोकसगरसनदीमृन्निमहेवनात्वेतानेनाभ्यर्थ्ययोगपाःसपदि राम०
निजसरसीदीपयामासतेभ्यः वैदर्भीक्लिप्तलाभात्कैतगमनमनः शाणवांछाविजघ्नुःसख्याः संशिक्ष्यविद्याःसन १०८

न्हृतनवपस्यानुकाराभिरामिः ९८ अहहहसहमघोनाश्रीशतिष्टामसमानेनिलयमभिनलेथस्तंशातिष्ठामसमाते अपत
दमरमर्त्यैर्मूर्त्तिवद्भिःकीर्त्तिर्गलदलिमधुगाथ्यात्रुघ्यहृष्टिन्नेमस्तः ९९ स्वस्यामरेर्ष्यपतिमंशमप्रंतुत्यजहिरंशाछिदाक
दनमेवनतदाथगामि उत्कास्मपशपातिनिवृत्यनिवृत्ययांतीवाग्देवतापिनिजविभ्रमधाममैमी १०० स्वानंदंतनुजावि
वाहृतमहृभीमःसभूमीपतिर्वैदर्भीनिषधेश्वरौनृपजन्तानिशेक्तिनिर्मिपधे स्वानिस्वानिधराधिपाश्वशिविरागुहृ
शपयांतःक्रमादेकोद्वौवहृवश्वकारस्वजनःस्मातेनिरेमंगलं १०१॥ ॥श्रीहर्षं० यातस्तस्यव्रतदंशःशारदिज
ज्योत्स्नाछस्त्रतेमैहाकाथ्येचारुणि०लः॥ ॥अथोपकार्यांनिषधावनीपतिर्निजामयासीद्धरणात्स्वजांवितः
वस्मनिवर्ष्यस्वकृतिवंदिनांविशिष्यप्रैमीगुणकीर्त्तनाकृती १ तथापथिस्तागमयंविनीर्णगान्यथातिभाराधिग
मेनमागधैः तर्णीकृतंरत्ननिकायपुत्रकैःशिकायलोकाश्विरमुंछतस्तकः २ उपास्यनस्यात्लदसिस्त्रियाश्वयास्तु
नोभिहृपःस्त्वरभाजनंजनः अनूहशीत्वत्कविवेदिवर्णानेरवाक्कृताराजकरंजिलोकवाक् ३ अदोषतामेवसतांवि

१५

नै.४. हृदालतेह्विषांमृषादोषकरणाधिरोपणाः तज्ञात्तमतस्येमानिहृषरोगोमृवेदलीकमाधात्तमवद्यमुद्यमः ४ विदर्भराजोपिसमं
१०९ तनूजयाप्रविश्यहृष्टस्त्ववरोधमात्मनः शशंसदेवीमनुजातसंशयांइतीच्छयामातरमुक्तकेनतं ५ ननुत्विषायस्यतं
गांसमन्मथः कुलस्त्रियायः पवितास्मदन्वयं जगत्त्रयीनायकमेलकेवरंस्तुतापरंवेदविवेक्तुमीदृशं ६ स्रजंतुपाणि
ग्रहमंगलोचितामृगीदृशाः स्त्रीसमयस्पृशः क्रियाः श्रुतिस्मृतीनांतुवयंविदध्महेविधीनितिस्माहचनिर्ययौवसः ७
निरीयभूपेननिरीक्षितानलाशशंसमोहत्रिकसंसदेशकं शुगोरशीशोरुदयास्त्रतिरस्कषंतदासदात्तुततनयांश्चवक्रमे
८ स्वयंवरहूतमुखतःसनैषधंज्ञात्वंचबालावमसाद्यकंपतां सपल्लवत्वह्यमनोरथांकुराःश्चिरागनस्त्वस्वरगोदकैरि
ति ९ तयोःस्थितंभीमवचःप्रतिश्रुतिंनिपीयदूतस्यसवक्रगह्वरात् ब्रजास्मिवंदेचरणौगुरोरितिप्रकंवेप्रदायप्रज्ञिघ्रा
यसंवज्ञे १० निपीतदूतालपितस्ततोनलंविदर्भभर्त्तागमयांवभूवसः निशावसानेस्फुटताप्रहेडवाकपयथारथ्यं गाम०
गस्तपनंभृतादरः ११ क्वचिन्नदालेपनदानपंडिताकमप्यहंकारमगात्सुरक्षिता स्रलंभितंगासमनसंनिवेशनाहप्रणि १०९

र्गाणा विदर्भयादरः १२ मुखानि मुक्तामणितोरणान्तरामरीचिभिः पांथविलासमाश्रितैः पुरस्य तस्याखिलवेश्मनाम
पि प्रमोदहासाङ्कुरितानि रेजिरे १३ पथामनीयन्त तथाधिवासनान्मधुव्रतानामपि द्न्तविभ्रमाः वितानतामात
पत्रिर्भयात्तदापरोच्छिदा कालिकपुष्पजस्रजः १४ विभूषणैः कंचुकितावपुःप्रजा विचित्रचित्रैः स्नपिते त्विषोगृहाः
बभूव तस्मिन्मणिकुट्टिमैः पुरे बभुः स्वमुर्व्याः परिवर्तितोपमं १५ तदा निसस्वान तमां घनं घनं ननाद तस्मिन्नितरां त
तं ततं श्रवाउरुस्वैः सुषिराणि नाणिनाममानमानन्दमियत्तयाध्वनीन् १६ विपंचिराज्ञादिनवेरणुभिर्नतेऽन्यर्णितगी
तैर्नचते पिरुर्भरैः न तेन डुक्केन न सोपि डुक्कया न मर्दलैः सापि न तेपि ढक्कया १७ विचित्रवादित्रनिनादमूर्छितः स
दूरचारी जननामुदारवः समेन कर्णोपुदिगंतदंतिनां पयोधिपूरप्रतिनादमेदुरः १८ उदस्य कुंभीरथशातकुंभजाश्चतु
ष्कचारुत्विषि वेदिकोदरे यथाकुलाचारमथावनीन्द्रजां पुरंध्रिवर्गः स्नपयांबभूव तां १९ विजित्य दास्यादिव वारिहारि
तामवापिता स्तनकुचयोर्द्वयेन ताः शिखामवाङ्कुश्महकारशाखिनस्सुपाभरस्नानिमिषाननैर्दुरुवैः २० स्वसौमुऊर्जात

जलाभिषेचनाक्रमाद्दुकूलेनसितांशुनोज्ज्वलां द्वयस्यवर्षाशरदांतदानीमनाभितांसाध्रुववंध्यसंध्यया ११ चिरेजिरेत
च्चिकुरोत्कराःकिराःकृतांगलन्निर्मलवारिविप्रुषां तमःसुहृच्चामरनिर्जयार्जिताःसिताश्चमतःखलुकीर्तिमुक्तिकाः
१२ उदीपसात्स्नानजलस्यवाससाप्रमार्जनेनाधिकमुज्ज्वलीकृता अदभ्रमभ्राजतसाश्मशाणगानात्मकाशरोचिःप्रति
मेवहेमजा १३ नदातदंगतस्याविभान्निविश्रमंविलेपनामोदभुवःस्फुर[illegible]भुवः दरास्फुटत्कांचनकेतकीदलात्तुवर्ण
मभ्यस्यतिसौरभंयदि १४ अवापितायाःशुचिवेदिकांतरंकलास्तुतस्याःसकलासुपंडिताः कृतोनमाल्यापिरशिकृताम
स्फुटंपुनिपुत्तीकंप्रतिकर्मनिर्ममुः १५ विनापिभूषामवधिःश्रियामियंवधूषिविज्ञाभिरदर्शिचाधिका नभूमयेषा
धिवकामिकिंनुसमानयेतिकस्मात्कृताविचारगातुरी १६ विधायबंधूकपयोजस्रजनेकृतांविधोर्गंधफलीवलिश्रियं
।।तिनिंदलन्नाधरलोचनांचवंमनःशिलाचित्रकमेत्यनन्तुरं १७ महीमघोनांमदनांधतातमीतमःपरांभ्रशानेत्रसं
ततिः अबंधितन्मूर्द्धजपाशमंजरीकयापिधूपग्रहभ्रमकोमला १८ पुनःपुनःकाचनकुर्वतीकचछटाधियाधूपजन्म

समंयमं सावि स्मितैस्त किंतत्त्रिजन्ममात्रबंधनत्मूईजचामरं विराजत् २९ बलस्य कृष्णेव हलेन भाति या कलिंदकन्या
घनभंगभंगुरा तदीपितैस्तां कृस्तमस्य कुड्मलेजेह्लामनस्याः कुटिलाकचच्छटा ३० धृतेन या हाटकपट्टिकालिकेव
ह्नवकेशांतुदरिविद्युदेव सा सुरवेंदुसंबंधवशात्तधात्तुषः स्थिरत्व[illegible]मूहे नियतं तदाशुषः ३१ ललाटिकासीमनि चूर्णा
कुंतलावलीः स्फुटं भीमनरेंद्रजन्मनः मनःशिलाचित्रकदीपसंभवा धूमीकृतः कज्जलधूमवत्तयः ३२ अपांगमालिं
गपतदीयसुभ्रुकैरहारि रोजनिताजनेनया अपाति सूक्ष्मं तदिव द्वितीययावयः श्रियावर्द्धयितुं विलोचने ३३ अनं
गलीलाभिरपांगभाविनः कनीनिकानीलमणेः पुनः पुनः तमिस्रवंशाप्रभवेणारशिमनानवपद्धतिः साकिमराजितां
जनैः ३४ असे विषातांत्तत्वमां विदर्भजाहशावशाप्यांजनरेखयान्वयं भुजद्वयआकिरणपद्धतिस्तृशोः स्मरेणवासी
कृतयोः पयोजयोः ३५ तदक्षितत्कालतुलागमानवं निषायकृष्णस्यमृगस्य चक्षुषी विधिर्यदुद्धर्तुमियेष तत्तयोरद्द
रचन्निकृततास्यशंसति । ३६ विलोचनाभ्यामतिमात्रपीडिते वनंसतालं कुरु हृद्दयीरवज्ज तयोः प्रतिद्वंद्विधियाधिरोप

१५

नै.ष.
१११

यंचस्नवतुमीषमस्तुताक्रन्तीततः ३७ स्फुटंगतंसोत्पलयुग्ममेतयाव्यराजदस्यांपतितेदृशाविव मनोभुवंतांध्वंसामित्र
स्यपुष्पतःस्थितेलगित्वारस्मिकस्यकस्यचित ३८ विदर्भसुभ्रूश्रवणावतंसिकामहीमह्रस्वापपलाशकुड्मलः उदीतने
त्रोत्पलबाणासंभृतिर्नलेपरंलक्ष्ममवेक्ष्यनस्मरः ३९ अनाचरत्तस्यमृषाविचारणांनदानतेकर्णलताभुजागेनकिं
ववंधजित्वामणिकुंडलेविधूहिवंद्वतुस्थाकल्पितावतंसकौ ४० अवादिभैमीपरिधाप्यकुंडलेवयस्ययाभ्याममितः
समन्वयः तद्वाननैदोःप्रियकामजन्मनिश्रयत्वयंदोरधुंगधुरंध्रुवं ४१ निवेशितंयावकरागदीप्रयेलगात्वदीयेधरस्मा
न्निमिवच्छकं रागज्ञतत्रैवनिवल्गुसुक्तकंमधूनिनिर्धूयसुधासधर्मिणि ४२ स्वरेणवीणोत्थविशेषणांपुरास्फुर
त्वदीयाखलुकंठकंदली अवाप्यतन्त्रीरथसमस्तुतिंकाशरानरातत्परिवादिनीस्फुटं ४३ उपास्यमानाविव शिक्षि
तेततेमृदुत्वमश्चोटमृणालमालया विरेजतुर्मांसलिकेनसंगतौभुजौसुदत्यावलयेनकंवुनः ४४ पदद्वयेस्याः
नवयावरंजनाजनैस्तदानीसुदतीयतार्पिता विरायपद्मोपरिरम्यजायतानिशावविस्निषनवारविहुतिः ४५ कृता

राम०
११२

पराधः स्तुतनोरनंतरं विचिंत्यकांतेनसमंसमागमं स्फुटंस्मितेच्छेकुसुमेषुपावकः समागमच्छिन्नस्वरगोनयावकः ४६
स्वयं तदंगेषु गतेषु वा सतां परस्परेणोव विभूषितेषु वा किमत्रतिरेलंकरणानि तानि तन्हृष्यैवतेषां करणं वधूवयत
४७ क्रमाधिकामुत्तरमुत्तरं श्रियं तुपोवयां भूषणाद्भुवनेरियं पुरः पुरस्तात्खलु विगामरागायकेतयावबाधेवधितु द्विधो
रशिः ४८ मणिमलामौकुसुमस्तमंडलेवभौनिजास्यश्रीविंवदर्शिनी द्विधोरसं स्वमुखं विधायमानिस्वपदंतो
वविशेषमेतयोः ४९ जिनत्वदास्येन कलानिधिर्दधे द्विचंद्रधी साक्षिकमौयमायनं तथापिजिग्ये मुखपङ्कजावली मायकायतौ
मुखेन दर्शिता दृशैव हृद्ममविस्मृता ५० किमालिमुग्धामायिंन दर्पणाद्दृयेनदास्यमेकं वक्षुचालदंभुजे द्विमेषु निर्गापा
निशा समाधिभिस्त्वदीपसालोकमिति व्यलोक्यत ५१ पलाशदामेति मिलन्दिलीमुखेन्दैतातिविभूषामणिगरश्मि
कामुकैः स्खलत्किल द्वैधं मुषामसोतदारती शमवस्त्वनया भिज्ञिता ५२ विशेषतीर्थेरिवजङ्घुनंदिनीमुखेरिवा ऽऽ
जानिकरागभूषिता जगाममार्गेपरिव नीतिरुज्वलैर्विभूषणैरत्नस्तुपसामहार्घतां ५३ नलात्स्वे वेत्स्यथ मना

९२

१५

नै.ध० द्रुमानतान्नृपप्रियाभीमसमहोत्सवागताः तदंह्रिलाक्षामदधुं तमंगनाः शिरःसु सिंदूरमिव प्रियायुषे ५४ अमोघभावे
११२ नमनाभितांगताः उसन्नगीतीतगवराङ्कुरस्रजां ततः प्रतस्थाविजगामसाङ्घ्रिपायसंगृह्यब्रह्मपतिप्रजाशिषः ५५ त
थैव तत्कालमथानुजीविभिः प्रसाधनासंजनशिल्पपारगैः निजस्य पाणिग्रह[illegible]णाङ्कँचिता कृता नलस्यापि विभो गो
र्विभूषणा ५६ नृपस्य तत्राधिकृताः पुनः पुनर्विचार्य तान्यंधमतापयत्कृचाद्र कन्यापत्नीलोपनिक्षिप्तीकृतस्रजः सये
रपात्नापि कलापि संमदः ५७ पतत्त्रिरागांश्चविमशालिना चतुर्गुणेन संयोगजुषां मनोभुवः कचेन तस्याजितमा
र्जनक्रियासमेत्य सौभाग्यमलंभि कुंतलैः ५८ अनर्घरत्नौघमयेन मंडितो रराज राजा मुकुटेन मूर्द्धनि वनी
पकानां स हि कल्पभूरुहस्ततो विमुंचन्निव मंजुमंजरी ५९ नलस्य भाले मणिवीरपट्टिकानिभेन लग्नः परिधि
र्विधोर्वभौ तदाशशांकाधिकरूपतां गतेन तदाननेमांतुमशक्तिसुहृद्दृढः ६० वयश्च भैम्याः खलु मानसौकसं जि राम०
घांसतो धैर्यमरं मनोभुवः उपप्लुतहर्नुलचित्ररूपिणी धनुः समीपे गुलिके च संभृता ६१ अतुंगिमा[illegible]दनाविंदु ११२

११२

मंडलीनलीयवक्त्रेणसरोजतर्ज्जिना श्रियंश्रिताकाचनतारकामयीकृताशशांकस्यतयांकवर्त्तिनी ६१ नया
वदग्निभ्रममेत्यदूरतांनलस्यभैमीतिहरेर्दुराशया सबिंदुरिंदुःप्रहितःकिमस्यसानवेत्तिभालेपठितंलिपीमिव ६३
कपोलपालीजनितानुबिंबयोःसमागमात्कुंडलमंडलद्वयी नलस्यतत्कालमवापचित्रभूरथस्फुरच्चक्रचतु
ष्कताकृतां ६४ श्रितास्यकंबुस्तविप्रवंदनाहितप्रमोदैश्चिबुकाग्रचुंबिनी अवापमुक्तावलिरस्यचंद्रमःस्रवत्सु
धान्तेदिलविंदुवृंदतां ६५ मदुन्नताश्रीर्लेखतानवलंबिवद्बभूवयस्याजिभुजार्गलोदयः पेशरयस्ताक्रमलार्थि
नेघनास्नुइभावंअवधारतद्भुजः ६६ कृतार्थयन्नार्थिजनानतारतंवभूवतस्यामरभूरुहःकरः तदीयमूलेनिहि
तोहितोपवज्ञवृंदखेकंकणमालवालतां ६७ रराजदोर्मंडनमंडलीज्जुषोःसवज्रमाणिक्यसितारुणत्विषोः मिषे
णवर्षन्नशारदेन्दुखोन्नरोयशःप्रतापावनीजयार्ज्जितो ६८ हतेनमस्तापघनावलेपितांविभूषणानांमणि
मंडलेनलः स्वरूपलेखामवलोक्यनिःफलीचकारसेवावरणाईपणा – – म्न ६९ व्यलोकिलोकेननकेवलंचल

नै·ध·
११३

स्तुदातदीपमरत्नार्पणद्युतिः प्रदर्शिविस्फारितरत्नलोचनैः परस्परेणोवविभूषणौघरापि ७० ततोनुवार्ष्णेयनियंत्रितं र
थंयुधिक्षतारिःक्षितिभृज्जयद्रथः नृपः प्रयाणस्तुरिवाधिरूढवान्सजन्ययात्रामुदितः किरीटवान् ७१ विदर्भजा स्व
स्त्रिदिवस्थलीक्षितंरमोदयादस्मरसमसमुज्ज्वलं रहाङ्कहादेत्थइनप्रभा धनाब्रराजयन्नाजपथानथाभिकं ७२ अ
जाततां काऽपि विलोकनोत्सुका समीरधूताईमपिलनांशुकं कुर्वेननस्मेचलतेकरोत्तरःपुरांगनामंगलकुंभसंहति
७३ सखीनलंदर्शयमांनयांकतोजवातुदत्तस्यकरस्यकंकरो विषज्यहारैस्तुरितिरनर्किंतेः कृतंकयापिक्रमला
जमोक्षणं ७४ त्वमन्वतादर्शिमुखंबुजस्मितप्रसूनवाणीमधुपाणिपल्लवं प्रियाममतस्यनृपस्यजज्ञिरेप्रशस्तव
स्तूनितदेवयौवनं ७५ करस्थितंनलजिघृक्षुरेकिका विलोकनेकाश्रविलोचनोत्पला मुखेनिचिक्षेपमुखंहिरा
जतांरूपेवलीलाकमलंविलासिनी ७६ कयापिवीक्षाविमनस्कलोचनेसमाजपर्वोपपतेःसमीक्षुषः पनंसविद्ध
परिरंभणाहंसैनदातदालोकनमन्वभूयत ७७ दिदृक्षुरन्याविनिमेषवीक्षणानृणाममेध्यांददधातनुश्रियंपदा

राम०
११३

यमात्रेणायदस्य स्यात्महीनतावताकेवलमस्य शोभवत् ७८ विभूषणानांसनशांमलापिनैः करग्रहारैरपिभूषितैरपि स्वमांत
मंतः उत्तमं गुणागुणमखी स्तु संमापयतीव संमदं ७९ वतंसलीलां कुरुते शिखारि हे शास्त्रि लोकमातेश्विमन्त्रीवभूवतुः
स्पिक्रन्तीदर्शनमक्रचेतसां ननेननजेशउस्कवन्तु भृङ्गा हशां ८० कान्तिस्त्रिमाय वक्त्रः प्रसातिक्लुकितं तास्य शकंतकं
ता मोरथा दाञ्चलमोघैर्निकुञ्जितमिवतं स्तूयमानानामगानां साहस्त्री मिर्निमेषा कृतमतिभिरियं हिमेरालिङ्गितः कि
ङ्गोति ऐमादि यज्ञकृतफलजगतां सार्वभौमप्रभेरा ८१ भवन्नुभृम्नः स्त्रीनरपतिरभूद्यस्य जननीनुतुर्वंशपाः श्री
राणात्पि विजयमानक्रतुरुवा हराख्वङ्गो धेधनमदनसिंहासनमस्मावलं कर्मीराजाकृदभवदलं कर्तुमधुना ८२
स्त्रयी सर्वज्ञपर्वणां पतिरसावेतस्य पूतः कृतेपर्यन्ताजिविदर्भराजस्तुतया पुक्तं विशेषज्ञया आसिन्नाम तया दे
नेस्तु मतसः सुतोपिप्रद्विजेराजाताद्भुर्मनसोनसो — सुचितातेषां तुसानो विनी ८३ अस्योक्तं वितर्कं बलोवि वर
णास्तक्ष्माक्लिभिर्हिंभटैः संवक्तः स्फुटमस्फुटन्नकिमदः शास्त्रादपिस्फोरितं आहतोपगातेनहारितमखेनाद्य प्र

साहा कथं मे स्मायां व्यर्थमनोरथेन त्वं शचीसाचीकृतास्यां तु जा ८४ मा जानीत विदर्भजा मा विदुषीकीर्त्तिपुदःश्रेयसी से
यं भद्रमत्रीकारस्मयवतानत्वं हितीयाशांवी कःशाश्चाइवयाचकार वरितेकांप्यमतः कथ्यतामेतस्मात्कृकरिष्यते रसभुजी
पाद्वेचरिद्रेनकैः ८५ वैदर्भी वज्रजन्मनिर्मिततपःशिल्पेन देहश्रिया नेत्राभ्यां स्वदते युवायमवनीवासः सुस्तनायुधःशावी
रणालयसार्वभौमस्तु कृतश्राभार दुःश्रापयायोगं भीमजयानुभूयमजत्तामहैतमद्यालिषां ८६ स्त्रीपुंसव्यतिषज्जनं जन
यतः पत्युःइजानामनूद्भ्यासःपरिपक्रिमः किमनयोर्दांपत्यसंपन्नये आसंसारतुरंभिपूरुषमिथःप्रेमार्पणाक्रीडयापी
न हंपतिगाटरागरचनास्ताकर्षिवेतोद्भवः ८७ ताभिर्हंस्पतर एष यान्यायिमहाज्ञे श्रीमद्दमहमहेयाद्दगभिःद्रुतषोन्नमःपरि
चितःशाद्र्वमेवत्कृतः सास्त्रीराष्ट्रपत्रयालुभिःशितिसितैः स्याद्दस्वह ह्यामरैः मस्तेमायमयाभिपातेयसुतागंगोघा
योगैर्यथा ८८ वैदर्भीविपुलानुरागकमलाक्रोधाग्यमनाखिलक्रोणीचक्रशतक्रतौ निजगदेन हृत्कोहनकामैः किंवास्या
कनरेंद्रभूस्तभगिनान्तसंभूतये लसत्कंदेवेंद्राववरागाउत्साहितशचीविस्ताणितशीःकृतिः ८९ आस्त्राममपास्तनान्युवहृत्ज्ञांभे

स्ये वराज्ञप्तजेनारथ्यागम नानुरोधपरयागुरुत्वार्जिलज्जामृजा स्वात्मानं त्रिदशप्रसादफलतांप्रत्ये विधायानयाङ्गीरेषाप
यशाः कथानवसरः स्फुटः सुरगामपि ९० इत्यालेप्ररत्नपतीकनिलयालंकारसाराश्रिया हं कुर्वन्नन्तुरामणीयकमपूरा
लोकायोरश्रियाः सानंदाः कुरुविंदसुंदरकरस्यानंदनं स्यंदनं तस्याध्यास्य सतः शतक्रतुहरित्क्रीडाद्रिमिंदोरिव ९१॥ ॥
श्रीहर्षं कविराजराजिमुकुटालंकारहीरः सुतं श्रीहीरः सुषुवे जितेंद्रियचयं यातः पंचदशः कृशेतररसस्वादाद्विवाहाय
महाकाव्ये तस्य कृतौ नलस्य चरिते सर्गो निसर्गोज्ज्वलः ९१॥ ॥वरवधूविवाहो नाम॥ ॥अतः प्रतस्थे समये रथो
र्याश्वहा विदर्भाधिपतेर्धराधिपः पुरोधसं गौतममात्मविन्नमाहिताप्तुरस्कृत्य गृहीतमंगलः १ स्वभूषणांशुप्रतिबिंबि
तैः स्फुटं भृशावदातैः स्वनितान्तमिश्रितैः मृगेन्द्रयानां समुपासि चामरैर्विधूयमानैः सविधुप्रभैः प्रभुः २ पराध्यवेषाम
रतोः पुरः सरैः समुज्झिहाने निषधावनीभुजि दधे सुनासीरपदाभिषेचनं स स्फुटिमाज्ञायदिहेन्द्रशासवः ३ नलस्य नासीर
लज्जा महीभुजां किरीटरत्नैः पुनरुक्तदीपया स्वदीपि राजीवरयानयानया च पूरजोभिः प्रतिभिस्त्रसंपदा ४ विदर्भराजः क्षिपि

पानन्दकानां स्तुमङ्गलानां सन्नतरत्नसत्वरः । दिदेश हृष्टान्यथियान्यथोत्तरं च मूमधुष्पोपरिकापसञ्चयः ५ हरिद्रिफद्रा।वि
मिरं शुकैर्नभोनमल्लदाध्मापवर्गीनितैरश्व्नत् तास्वदक्षमधुजैर्वनैविचित्रचीनांवरवद्भिवेविते ६ स्रुगादकं यतीनिजसोरगा
स्वजागराजालिकरांनिलरवेलयात्रतः ददर्श हृष्टो मिथ भीमसद्मनः सतस्तनी हारमहोमहीपतिः ७ स्वप्येदत्वैः स्तंभवृ
गस्मरं मपोस्वकासिवंडागकमंडितास्पसा प्रियासरवीवास्यमतः स्थितिस्फुरत्स्फुरत्वागतवर्त्तिनतूर्यनिस्वना ८
विनेनमनहृदयभीमिदांतयोः परस्परस्मादननामवैशसः अजायत हारिनरेंद्रसेनयोः समागमः स्फारशुश्रावरवोत्तमः
९ निदिश्यवंध्वनितइन्दुदीरितं दमेनगत्वाईपथेकृताईणं विनीतमाहारनयेवयद्भ्रतांगतं नमेभिःरणमुदाविदर्भराट्
१० अथाप्युत्थाय विसायादोर्युगं मुदाद्रतीये वतमात्मजन्मनः स्वरत्नवंतासुवायमागतं नृनाभिमौ विविगतिः स
रित्पतिः ११ यथा च दस्मै पुरुषोत्तमायतां समाधुलब्धीवरहृदिवास्वरः शिवामथस्वस्यशिवायनंदिनीं ददेपतिः
सर्वविदे महीभृतां १२ असिस्वदद्यन्मधुपर्कमर्पितं स तद्व्यधात्तर्कमुदर्कदर्शिनः यदेष पास्यन्मधु भीमजाधरं मि

खेरापुण्याहविधिं तदाकृतः १३ वरस्य पाणिः परघातकौतुकी वध्रुकरः पंकजकांतितस्करः सुराज्ञितो तत्र विद-
र्भमंडले ततो निबद्धो किमु कर्कशैः कुशैः १४ विदर्भजायाः करवारिजेन यन्नलस्य पाणेरुपरिस्थितं किल विशंक्य सं-
पुरुषायितस्यातद्विपक्षितोस्मायितदांतदालिभिः १५ सरत्नायदस्मै किल लक्ष्मीमसंशयापकृष्टरत्नाधिगतं ददौ भवः ददेत
देवस्तुरः सुरोचितं नलाय चिंतामणिदामकामदं १६ वहोत्तरापस्य वराय वस्त्रकं नच्छिन्नमस्य दातुं इति विवेकेनवान
वभोनरामंतरवस्थितं दधद्दर्थमप्यर्पितदेयमर्थिने १७ असिं भवान्याः कृतकामरासुं वराय भीमः स्मददाति
मा हरं ददे हितस्मै भवनाम भारिणो सशंभुसंभोगनिमग्नया तया १८ अधारि यः प्राज्ञहिवास्तुरहिषा कृपाणम
स्मैतमदत्तकार्त्तिकेयकुंदः अहायितस्याहिभुजां मजितामदक्षिणार्द्धवपुरंगदाररः १९ उवाह यः सांद्रतरां
गकाननः स्वशौर्यं सूर्योदयपर्वतव्रतं सतिग्मरः शाणानधौतधारया सम्यक्दृष्टं संख्याकृतशत्रुजासृजा १० यमेन जि-
कायुहितेवया निजा तदात्मजं याचितमर्थिताभृशं स तां ददेस्मै परिवारशोभितां करग्रहार्हामसिपुत्रिकामपि

१८

नै·४० ३१ यदंगभूमीवमतुःस्वयोषितांउरोजपत्रावलिनेत्रकज्जले रागास्थलस्थंडिलक्षापिताम्बुजेगृहीतदीक्षेरिवदक्षिणा
११६ कृते ३२ पुरेवतस्मिन्स्मरदेशितत्तुलाभिकेनयःसोत्स्हदेनाहिताग्रिता नलायविश्राणयतिस्मतंरथंनृपःस्वलं
घ्याद्रिसमुद्रकापथं ३३ प्रसूनतःजांनलकवरान्वयपत्रकौशितास्यापिमहारथस्यायत् कुबेरहर्यांतबलेनपुष्प
कपक्रष्टेनतस्यजनोनुमीयते ३४ महेंद्रमुच्चैःश्रवसाप्रतार्ययद्विजेनपत्याहृतमासिंधुरत्नितं सतद्ददेस्मैहयरत्न
मर्पितंपुरानुबद्धंउरुरोगतवंधुतां ३५ जवादेवारीकृतमदूरहकव्यपक्षयाक्षितुग्मायददेसुदंनयः ददेद्विहेक्षादरहाम
तांयथानयेवजत्सांशतलकंठनालतां ३६ दिवसातेराक्षरदर्शिनादरहतोकियत्तत्रतितिविश्वकर्मणा तमेकमा
णिक्यमयंमहोन्नतिंपतद्गृहंयाहितवान्नलेनमः ३७ नलेनतांबूलविलासिनोज्झितैर्गुरुस्मयःपूगकरोघृतोत
वा इतिब्रवीचिस्मरयूवमंडलाउदंचउच्चारगाधरगाश्रित ताम ३८ युगंमयेनभीमसंभगवंतमर्वतांनृपेतिप्रजा राम०
ष्ठमुनाश्रियाकृता अदत्तभीमोपिसनैषधायतांहरेन्सणोमोजनंमहत ३९ स्वदेसदैवछविमस्याविश्रुतांतकेकिनो ११६

सर्पविषं विसर्पति नवीलकंठनाम भास्यदन्न वेत्त कालकूटमगाबानमोद्भूतः ३० शिराध्रुतुर्वासस्समस्तवत्वाद्दिवःस्वजं
त्यजन्त्रस्य किमिंद्रसिंधुरः अहन्नतसैसमदच्छलात्सदायमत्रमानेगतयेवत्वष्टुकं ३१ मदान्धदग्ध्रअवज्ञापशोभिया
परं दिगंतादपियातजीवनाः इतिस्मयो दिक्करिणाः स्वकर्णयोर्हिता हवर्णास्वजमागतेर्गतेः ३२ अथ नवीजं निज
कीर्त्तये रदो द्विषामकीर्त्तिर्वलुदान विभुषः स्रवः स्रमेः कुंभकुचांशिरः शिरं नु दाहृदे स्वेदवती मुपास्रयः ३३ न
तेनवादे भुवि वाहदन्तिरागी कृतेषु मर्त्याष्टमवेभवक्रमः नशान्तकुंभेषु नमन्नकुंभिषु इयत्तनाकोपिनरान्तराणि
षु ३४ कार्यहेगाम्यमथ नयक्तयोः स्मातयुभेमातुच दक्षिणा कृतः कृतः पुरः कृत्यनतो नलेनसः प्रदक्षिणा स्तक्रिया
माश्रुपङ्क्तिः ३५ स्थिरात्मसश्मेवभवेतिमंत्रवागनेशादाशास्यकिमाश्रुतां ह्रिया शिलाचलेनेररायानृणामस
पिस्थिते स्फुटतावालिविडोजसापिसा ३६ श्रियांशुकथंथिनिवहवासमंतदापुरोधाविदधाद्विदर्भजा जगादविच्छि
दपदं प्रयास्यतो नलाद्विश्वासमिवेषविश्रुविन ३७ अभावलोकायतनेनुत्वद्दुःखानिदिशपताभिदधेविदर्भजा

नै०ध० किमस्यनस्यादणिमाक्लिमाङ्किकस्नथापितयोमहिमागमोदितः ३८ धवेनसादर्शिवधूररुंधतीसतीसतीनामिमांप
११७ थगतामिगरुतां कृतस्पृहंवेहदिक्पतेःकृतेतृणीकृतस्वर्गपतेर्जनादिति ३९ प्रसूनजालेनतदासपल्लवाश्रितेनदुच्छे
विधोमविहारिभिःपथिप्रसूरवेमरारणामनलेरदावलेरभाजिलाजेरनयोज्झितैर्द्युतिः ४० तयाधृतोष्ठाङ्कतिभ्रमपङ्क्ति
गताकपोलेस्वगतामिशोभितं ययोर्हशोरंजनतानुतोम्भितान्तमालनीलामलिकेलकापिता ४१ अपक्रुतःस्वेदम
ःकरेनयोस्तपानुषोर्हीनजलेर्मिलन्नुनुङ्गः हशोरपिप्रस्नुतमश्रुमात्विकंघनैःसमाधीयतमलंघनैः ४२ वह्निनिमी
मस्यवस्नुनिरक्रियांप्रयच्छतःसन्नमवेक्षतकृतां जनेप्तुरोमांचमितेप्रमिश्रितांययुस्तयोःकंटककुड्मलश्रियः ४३
प्रवर्तितास्तंभविजित्वरीतयोःश्रुतिक्रियारंभपरंपराव्यता नकंपसंपत्तिमनुपद्यतःस्थितापिवह्निःसमिधासमेधितः
४४ दमस्वसुःपाणिमनुष्णगृह्णतःप्रागेवसामंविदधेतरांविधिः महर्षिणोक्तांगिरसेनसंगतानुलोमजामुद्वहतःशात राम०
कृतोः ४५ सकौतुकागारमगात्सुरंघ्रिभिःसहस्नरंध्रीकृतमीक्षितंततः अधात्सहस्राकृततत्त्वमित्रतामभिप्रितंयत्तत्वत्व ११७

ज्ञि स्तुनामुना ४६ तथाज्ञानाधानिरशेषितो ह्रियानसम्पराग्लोकिपारस्पराङ्क्रिया विमुक्तसंभोगमशायिसस्हृंवरेण
वह्नापपद्याविधिवद्गृहं ४७ करोकृगागृज्ञन्यूज्ञनैर्निजप्रजाः कश्चित्परीहासमचीकरन्नरं धराफरोभिर्वरयात्रयाग
तानभोजयझोजकुलाकुरः। कश्चित् ४८ सकिंचिद्धृचेरवयंत्रुते मनोपहार मङ्गागरुचेर्य्यथोचितं पिपासतः कस्य [illegible]
[illegible] स्वला हसत वरांगः भागः स्वमुखं मतो मुनासहिस्फटं येन किलोपविश्यते ५ नसर्वतो मुखं तवाप्यर्यता मयि काम
मोदनं ४९ मुखेननतेजोपविशात्वसाविति प्रयाम्यस्त्रेणतु मतिस्वला हसत वरांगः भागः स्वमुखं मतो मुनासहिस्फटं ये
नकिलोपविश्यते ५० मुखाग्निमिमेमो ह्रितमेरती रिरागो गलेनयो क्ता निजमुखमेकिका नभास्यदस्तछगलो वदन्निति
न्यधन्नजन्यस्यनतः पराकृषत ५१ नलायवालयजनं विधुन्वती दमस्यदास्या निभृतंपदेर्पितात अहासिलोकैः सर
रासटो ह्लिनीभयेनजंघायतिलंघिरं हसः ५२ पुरःस्थलांगूलमहात्वलाहषीमुपाविशन्नवक्रस्त्रवेरं ह्रिजः मुरक्त
सुत्थाप्यनिजामतेर्यदा हसञ्चपञ्चात्कृतपुछतस्तदा ५३ स्वयंकथाभिर्वरपक्रस्तु भुवः स्थिरीकृतायाः पदमुग्रमन्तरा॥

परेणापस्त्वात्रिभृतं त्वधापयहृद्दर्शिवादर्शितलं हसन्नलः ५४ स्रयोपचाराद्भुतचारुलोचनाविलासनिर्वासितधैर्यसंप
दः स्मरस्य शिल्पं वरवर्णविक्रियाविलोककं लोकमहासयन्मुजः ५५ तिरोवलद्रुक्रमसरोजनाजलयास्मितेस्मितं
यत्नवल्गुसूनिवालया तयातदीयेहृद्ये निरवापयत्तद्धीयतासनमुखलस्यतेषिता ५६ कृतं यदन्यः कररागोवि
तत्वजादिहृदुच्चकुचयुग्मेवारिवालया हृदस्तदीयस्यतदेवकामुकेजगाद्देवाश्रीमखिलांखलेखलु ५७ जलेद
द्रस्याःकालितानते मुखव्याव्रसत्तासाहासिकेनतुवितं पदेपत्तद्वारिशिमंदपाणिनापत्नीकृतोत्यगावंचेनकृ
ताः ५८ युवानमालोक्यपिदृश्यशीलयास्वपाणिपाथोरुहनालनिर्मितः स्रयोपिसंख्यापरिधिःकलानिधौ
दृश्यायहोतंप्रतिगादवंधतां ५९ ननभ्रुवः स्वच्छनखांतुलितवनछलेनकोपिस्फुटकंपकंठकः पयोदरत्यास्वराणो
ऽशंकृतः स्मरस्यबाणैःशरणोत्यवीक्षत ६० मुखं यदस्यायिविभुज्यसुक्रमाकिंयवदृले अनन्तस्यसमं वितं स्र
वादिवायन्मृडुगदङ्गं युवानदेवजघ्राहतदापिलग्नकं ६१ विलोकनस्नातवजनं विभुत्वनीगतासत्वेनऽशंप्रासि

रिवदे उदस्तकंठेन मृषोस्मि नाटिता विजित्य लज्जां ददृशे तदाननं ६१ सतत्कुचस्पएकचे एदोर्लदा चलद्दृशा भय्य
जतानिलाकुलः अवाप तातानलनाल-स्पृश्वलानिवह्नीडोद्भवविभ्रमं युवा ६३ अवच्छलात्कापिकराङ्कुरेण स्पश
तयैव भंगीवचनस्य काचन यथा युवा भामनुनायते स्त्रियः कृशोपि दूनस्मात शोषितः श्रमः ६४ सपीनकोपि ङ्करा
मास्यमेलितं जलस्य गंडूषमुदीतसंमदः कुतुंवनस्पतिविंचितं मुखं पुरःस्फुरं गणः स्मर कार्मुक भुवः ६५ हरिम्म
रोभौ जनभाजने पिते गतः सकोपं किल वारयाद्भिकाः भंजंतशाकैः प्रविनीतां मस्मिवास्विषे दमे वंदृशि ते विंवो
षिताः ६६ अमीव सख्या स्मरतां डितांशिवलं वि सुक्रमन्योन्यमनुक्रमादेवं रसोत्तरं गौरमपीवरं रसाद्भुंजकामोदन
मोदनं जनाः ६७ वपोवशास्तोकविकस्वरस्तनी नितरां तिरस्तुं वतिस्मं दरेहशा स्वयं किल स्वस्य मुखस्य मंडलं गुरुस्तन
स्वीरानरापरादरे ६८ यदादिदेशैः स्फुरामिः समुद्गतेमवेनदास्यं स्फुरमिक्रवंततः वधूभिरेभ्यः प्रविनीयं याय संतदो
भकुल्यातटसैकतेस्तनं ६९ यदप्यपीता वसुधालयेस्तुधातदप्यदः स्वादुतनोन्तमीयते अपिङ्कतत्व वदुंष दाधमां षिने

नै.४. स्पृहां यदस्मै दधते सुधांधसः ७० अयोधि तेनाद्रिनिभृते महीं गिते प्रतीत्वा वाना हत वत्यशाविति लुनाति पूनः स्म षियःकि
११९ यदङ्गनानिहत्यवालाद्दर्शनेषु रागः ७१ नराजिकाराद्धमभोजितत्र केऽसुरेण सोल्लासकृतादधद्विषि भुजोन्नमांगैः क
टुभावपारवादकांडकंडूयितनूहितालुभिः ७२ वियोगिदाहायकट्ठमवर्त्तिषक्तषाः भातोरिवरवं डमात्हतं सितंमृ
दुशागयदा हृदायितत्वतः स्तुत्हतत्रुमिवाहितस्ततः ७३ नवोऽपुरागतो निजभावगोपिनावधूमिःषुधागिहितामृ
मिक्रमं हशोविधन्नःस्मयहृछयाक्लितोविभागमत्योत्यमुरवेपुनःपुनः ७४ वधुम्लमांतेमृगमांसमाषितं रसा
दाशित्वामृदुतेमतंमतः निशाधवोत्तागकुरंगरोहदःपलैःसपीयूषजलैःकिमप्यपि ७५ परस्पराक्रांतजड्नकु
त्वयोरतंगमाराद्दमपिक्रुशां ग्रति निमेषरोनैवकियाचिराग्रपुषाजनेषु घनोस्तपादिनिर्णयः ७६ अहह निशावे
गिरतायपृच्छतिक्रमोऽपशीतात्रकृतापरागोहिहे क्रियाविदूग्धाकिलनत्रिवेषितीत्यधनासंध्यामधुरेधरंगुली राम॰
७७ कियन्मजन्नोदनमानयक्तिंयत्करस्यपद्मछगतागतेनयं अहं किमेष्यामि किमेष्यसीतिसाव्यधत्तनं किल ११९

लज्ञयाननं ७८ यथामिषेजग्मुरनामिषभ्रमं निरामिषेजामिषमोहमूहिरे तथाविदग्धैः परिकर्मनिर्मितं विचित्र
मितेपरिहास्यभोजिताः ७९ नखेनकृत्वाधरसंनिभानिभाद्भुवामृदुव्यंजनमांसफालिकां ददंशदंतैः प्रणांशसतृ
ष्णविहस्यपश्यन्नरिवेष्टिकाधरं ८० अनेकसंधानकयानयाकृतेनिकृत्यनिक्षिप्यचताहृताजनान् अमीकृताकालिकवस्त्रावि
स्यपंजनावक्रव्यंजनमध्यवाहरन् ८१ पिपासुरस्मीतिविशोधिताम्बुवंनिरीक्ष्यबालाम्बुहितेनवारिणाः पुनःकारेकर्तुं
मनागलंतिकाहस्तान्स्तनवीनांसहसान्यवर्त्तत ८२ पुनस्तमादित्सुरमत्रगं घृतं विलोक्यतत्रैणदृशोनुविंबनं चकारतन्नाभि
निवेशितेकरंबभूवतत्रस्वस्फुटकंटकोत्करं ८३ प्रलेहजन्नेहृष्टतानुविंबतांतुतुंबकोपिस्मितभोजनच्छलः सुभ्रूःपरिस्पृश
करांगुलीपुरेवस्तातोतुरंगैःस्वमतापितैर्मुखं ८४ आराधितक्षीनमृगाजपद्विजैःपलेशैंदुखादुखादुसुगंधितेमतं॥ अ
शाकिलोकैःकृतपवजेमितंनतत्तुसंख्यातुमपिस्मशक्यते ८५ कृतार्थितस्वादुभिरिंगितैः पुरापरासियाकिंचनकुंवि
नत्रुवा क्षिपन्मुखेभोजनलीलयांगुलीपुनःप्रसन्नाननयावकंपितः ८६ अकारिनाहारनिमंत्रभंजनोदक्षापियज्ञापुरु

१४

नै.४० सारदारुभिः निर्णयशृंगारकसंगितत्रतेरवर्णिगवारिप्रतिवारमीहशां ८७ त्वयाविधातर्यदकारिचासृजं केतनं चयज्जीवन
१२० संभुसाभुनत हृथेदमारंभितसर्वतोरुखंतथोचितः कर्त्तुमिदंपिरूत्र ८८ सरोजकोशाभिनयेनपाणिना स्थितेपि
कारेस्तुक्रेरेवयाचते सखित्वमस्मेवितरत्वमित्यमेमिथोनवादाहृदन्तुःकिलोदृतं ८९ इयंकियच्चारुकुचेतिपश्यतेप
वःप्रदायाहृदयंसमाहृतं कर्वमनोज्ञाभ्रजरनक्षुत्रंरमिषेणशृंगारहृतैःकरदृयी ९० असमीमिराकंठमतोजितहृहेतु
षारधाराम्रदिनेवशर्करा हयहिषहृकयिणीपयःहृतंत्तुधाद्भदास्यकमिकोहृतंदाधि ९१ नदंतरंतःस्तुषिरस्यविंडु
मिःकरंचितेक्वन्त्यपताञगत्क्रता इतस्ततःस्पष्टमचोरिमायिता निरीक्ष्यतस्याचलजिह्वताभृता ९२ ददासिमेत
न्नरुचेर्यदास्यदंनयत्रराग:स्मितयाकृतंतया इतीरितोविंवफलंफलछलाद्ददावविंवाधरयारुवत्तत ९३ समंयथो रामः
रिंगितवान्वयस्ययोस्तयोर्विहायोपहृतप्रतीतिं असकारिनातनमवारिसायया विदृंधयारंजितयेवभावित ९४ १२०
सत्तलीप्रतिस्माहस्तुवेंगितेक्षिर्णाकमेणतेपंक्तमतेनदिन्तुतां विलोमतत्हांजननमर्पतेत्वयावरंकिमस्मेननितांतमर्थिने

१२

९५ समामलिप्येव कुञ्जान्नियायवेर्द्दलोदरं वह्लपालवीकृतं खलंकृतं क्षीरवटैस्तदग्रतां रराजणकाषितगैरिकास्रिया
९६ तुतुवनोर्वीवलयोर्वशीपरं उरोमिपारिप्राभिविविक्ताविदः पुनः पुनः पातकपानकेनेगाश्चकारास्तुवनतुंकृतान्वि
९७ घनेरमीषांपरिवेषिकेर्जलैरखर्विवर्षोपलगोलकावली चलत्कुजाभूषणरत्नरोचिषा हृतेन्दुचापैः स्मितचंद्रमोरमा
९८ क्रियद्धनुर्व्यंजनमेतदर्थतेममेति तन्मे वदतां पुनः पुनः अमूनि संख्यातुमसाववोकितैः कुलेन तेषां कठिनीवभूयसी
९९ विदग्धबालेंगितपुंस्त्रिचात्तुरीश्वबाल्हिकोर्त्रिंदनपाटवेहृदः निजस्यदीकांसववंधकापुकः स्वशान्ति कृतशतैस्तदो
चितौ १०० घृतप्लुतैर्भोजनभाजने पुरः स्फुरत्पुरंभ्रिप्रभिविविक्तकृतैः पुगानिगास्योरामिलत् क्रीडयं नरवेलिलेखायमम
दैनिर्दयं १०१ विलोकितेरागितसेगामस्मितं क्रियायवेपुर्यमिते सखीजने तदास्तिरानीयकुंतोपि शार्करी करे ददौ
तस्याहिहस्तपुत्रिकां १०२ निरीक्षारम्याः परिवेषिकाजनं वकृत्रक्रमेनैव भिरगामतन्निमिः अप्राक्तावडिवं क्रमुकसंवलनयायथो
चितांव्यञ्जनतुंजराजयः १०३ पृथक्प्रकारैर्गितशासिताशयो पुवारयरोदामितया पितापिनः ततो निराशाःपरिभावयन्ना

१६

नै·४०
१३१

पै

मुक्तयाततोषिसरोषयैवसः १०४ पयःस्मितामण्डकमण्डलांगणावलाननेन्दुःपृथुलड्डुकस्तनी पदंस्तवेर्मोज्यपुञ्जांभुजिक्रिया
श्रियावध्वोज्ज्वलकृत्स्नहारिणी १०५ विरिञ्चिनाक्लृप्तशतैःकृतार्थनास्त्रिंसतोषैजितयावतिर्भुजः स्तनकारकोलनलीले
याजलीञ्चषेविकिंविहितधुतांबुधारया १०६ नखद्विधःषिंगजनस्यभोजनेतथायथायौवनविभ्रमोद्भवः अपारसूंगा
रमयःसक्तुमिवल्पशरस्मतोषमधन्नममः १०७ सुरवेनिधायक्रमकंनलात्तुगेरयोज्झिमगर्णलि रवेकृपवंश्चि
कं दमार्पितांतत्रसुखवासनिर्मितंभयाविलेःस्वधमहासितास्विलेः १०८ अमीषुतथ्यानृतरत्नजातयोर्विराटराट्
चारुनितान्तवारुणाःस्वयंगृहाणैकमिहेत्युदीर्यतद्द्वयंददौशेषजिघृक्षवेहसन् १०९ इतिहिकान्तःश्रुतिविमिश्र
भोजिनांदिनानितेषांकतिचित्प्रमुदाययुः हिरण्मसंवक्लृप्तवारवाररसुन्दरीवराह्निमितस्महिसुपेयुषांनिशि ११० उत्तास
वैदर्भगृहेसुपञ्चषानिशाःकृशांगीपरिणायतांनलः अथस्वतन्त्रस्यनिषाधिकस्यहानयारथेनवाम्बेयगृहीतरश्मिना १११
परस्यनस्वद्रुमिनामसविक्रिंशिशश्शारा रसाविनिस्नुवन् रथेसभैमीस्वयमध्यरूढवान्निजांशिक्षादिमार्जनेक्रितः ११२

यामिया

धी२ रु१

राम०
१३१

स्ववलिषामितिस्निग्धमनः प्रियादियंपदीयसीपीडनभीरुदोर्युगात् इतिस्मरः शीघ्रमितिस्मकारतंवक्षःस्थलोमांत्रभरेणकर्क
शो ११३ तथाकिमाजन्मनिजांकवर्द्धितांद्रुहित्वपुत्रींपितरोविषीदतः विरक्तपत्योत्तदुहितुःपतिंयथाविनीतनाल
कृष्णगामिवद्रुमां ११४ निजादतुच्छद्युमुमंडलात्वधैर्नलोनिहंत्रोवहुलापतांगतः तडागकल्लोलइवानिलंनताद्भुत
नात्तिर्व्यावहत्तेविराटराट् ११५ पितात्मनःपुण्यमनायदन्कृसाधनेमनाप्तिरथाखिलंनलः इतःपरंपुत्रिनकोपिते
हमित्युदकरेषहस्तजत्रिजोरसी ११६ प्रियःप्रियेकारररगांखिरैरतनापितुःस्मरंतीमविकित्सदाधिषु तथास्तत
स्मात्तवियोगवाडवःसक्षिपेममद्वांतुधावपि ११७ असोमहीभृद्रुधातुमंडितस्तयानिजोपत्यकयेवकामपि
मुक्ताकुरंगेक्षणादितिचारयोर्वभारशोभांकृतपादसेवया ११८ तदेकतानस्यनृपस्यरक्षितंविरोढयाभावमिवात्मनि
श्रिया विहायमापत्यमरंजिभीमजासमयत्नहांछितप्रवीरहंत्रिभिः ११९ ससारमालावलितोरगांपुरंनिजाद्वियोगा
दिवलंवितात्कां ददर्शपश्यामिवनैषधः यथामयाश्रितोड्डीविकसुन्नतेर्गृहैः १२० पुरीनिरीक्ष्यात्ममनामनागिति

१८

नै.च. प्रियाय भैम्या निभृतं विसर्जितः ययौ कटाक्षः सहसा निवर्त्तितां न दीक्षणोनार्हपथे समागमे ॥११॥ अथ नगरहरेर्मान्ध र
१२२ न्तैः पथि समियायसज्जाययाभिरामः मधुरिव कुसुमश्रियास्तनाथः क्रममिलितैरलिभिः कुतूहलोत्कैः ॥१२॥ कियद
पि कथयन्नसुतज्ज्ञानस्रवणाकुतूहलचंचलेषु तेषु कियदपि निजदेशहृन्नमेभ्यः श्रवणापथं स नयन्पुरीं विवेश ॥१३॥
अथ पथि पथिलाजैरात्मनोवाङ्क्षवत्त्री मुकुलकुलसकुल्यैः पूजयन्तोजयेति क्षितिपतिमुपनेतुमन्तर्दधाना जनाना
ममृतजलमृणाली सौकुमार्यात्कुमार्यः ॥१४॥ अभिनवदमयन्तीकान्तिजालावलोकस्तवरगपुरपुरंध्रीवक्रचंद्रान्वे
येन निखिलनगरसौधादावलीचंद्रशालाः क्षणमिव निजसंज्ञां सान्वयामन्वभूवन् ॥१५॥ निषधनृपमुखेंदुश्रीरु
धा सौधवातायनविवरगरश्मिश्रेणिनालोपनीतां निपपुरसमपिपासायांकुलत्वोन्तरागादगणपखिलपुरपुरंध्रीनेत्रनी
लोत्पलानि ॥१६॥ अवनिपतिपथाहेरैरागपातिप्रवालस्खलितसुरभिलाजव्याजभाजः प्रतीच्छन् उपरिकुसुम राम०
वृष्टीरेषवैमानिकानामभिनवकृतभैमीसौधभूमीं विवेश ॥१७॥ इति परिणयमस्थं यानमेकत्र यानेदरवकितकटाक्ष १२२

द्वैक्तितं तानयोरत्र दिविदिविषद्धीशाः कौतुकेनावलोक्य प्रागिदं धुरि वितां तं नाकमानंदसांद्राः १५८॥ ॥श्रीहर्षं
कवि॰ काश्मीरैर्महिते चतुर्दशतयीं विद्यां विदद्भिर्महाकाव्ये तद्भुवि नैषधीयचरिते सर्गोंगमन्नोडशः॥ ॥वैदर्भी
परिणयो नाम॥ ॥अथारम्यहृथा प्रायं धरित्रीधावलश्रमं सुराः सरस्तुह्रोललोलाजग्मुर्यथागतं १ भैमीप
५पं ते ध्रुवस्तस्मै चिरं चित्ते ध्रुनामपि विद्यामिव विनीताय न विषेदुः प्रदायते २ कांतिमंति विमालानि भेजिरे भास्वराः सुराः
स्फाटिकाइन्तदानीव प्रतिबिंबा विवस्वतः ३ जवाज्जातेन वातेन वलाकष्ट वलाहकैः स्वसनात्वसपशोघतं रथैरेषा
मिवाक्षयि ४ क्रमाद्द्वीपसांनेषां तदानीं समहश्यत सप्तमप्तगुरोस्सूर्यात्तर्यं पुष्पत्रिवागिमा ५ तत्रानविद्युतांते
३ लेख षां रथे पीतपताकतां लब्धकेतुशिलोद्धैर्यां जलमुचः क्वचित् ६ पुनःपुनर्मिलंतीषु पथि पाथोदपंक्तिषु नाकनाथ
रथाले विवभ्रुवा मरगांधनुः ७ जलेजलदजालानां वज्रिवज्रानुविंबितैः जातेतत्कालजे तेषां ज्ञातां शानिसना ८ ता ५२
८ स्फुटं सावर्णिवंशपानां कुलकंबं महीभुजां वक्रेदंडभ्रतस्तुंबं दंडस्तुंडरुचं क्वचित् ९ नलभीमभुवोः प्रेम्णा विस्मिताः

खो ३

दधौदिवः पाशिपशःशिरःकंपवशान्नभूषणस्रवःश्रियं ॥१०॥ पवनस्कंधमारुह्यनृत्यन्नंकरःशिखी अनेनशापिमेमीनि
मृगंचक्रेनभःसदा ॥११॥ तत्करोतिभारतीहृत्तोविरहाद्वामजागिरं सधुतिधुनिमिवैरागोरनुकल्पैर्ध्वनोदयत् ॥१२॥ अथा
यांतमवेक्ष्यततेजनोघमसित्विषं तेषांप्रश्नुजमधात्मामिलद्यामेवमूर्तिमत ॥१३॥ स्वदास्त्रराजिहानंतेस्मरमध्येसांगुराः
॥अज्ञाविनयशिक्षार्थंकालिनेवतुरस्कृते ॥१४॥ अगम्यार्थेतराशाराणाःएषस्थीकृतभीक्रियः संभलीष्कृतसर्वस्वाज हृत्यैः
नायत्पारिपार्श्वकाः ॥१५॥ विभर्त्तिलोकजिद्भावंतुहृस्मस्यहृयेवयः यस्येशास्तुलयेवर्णंकतैस्त्वमशरीरिणः ॥१६॥ ईश्वर मूल५
स्यजगत्कर्त्तुस्यहिमकुलपन्निमां स्यात्तियोद्वीकृतस्त्रीकृतस्यावेरमतुस्मरत् ॥१७॥ चक्रेशक्रादितेजांसिस्मरःपीन
नलश्रियां अपिदेवततेघाम्यामचिकित्स्यमरोचकं ॥१८॥ यत्रक्रिंपंतसुकंप्रस्तुत्यायुक्तमथाख्यातां तुतुधुर्विधुधाःकौ
धमाक्रोशांद्धोषणां ॥१९॥ यत्रपासंतदेमे ऋतानाहूकाशिष्यवृष्कृषः धकृताफणिनीनादनिभनिश्वासफूत्कृताः ॥२०॥ सा.नं.
दुर्गकामात्रत्रगेनापिदुर्लंघ्यमवलेबयैः दुर्वासोहृदयेलोकाद्रसैज्ञानपिदिधक्षति ॥२१॥ वैरायणःकरोत्सुर्वेरंज्ञ १२३
जेनं

कौरा२

नौ२

ॐ

ॐ x स्थर

१२

नयनापि हतेसर्वेंद्रियाणादेश्चज्वलनापियत्नमः २२ पंचैकैकविजयाशक्तोभवस्तुज्ञाध्यतोजयात् येनान्यानिगृहीतानि स
धारणा ४१ प्रतः २३ हस्तौविस्तारयन्निन्येविम्बदर्हेशयस्त्रेता कल्पचयकाकुमाकृतैलोभप्राश्चञ्चलोकितैः २४ देव
कितन्मान्यकृत्यमत्याहारामयाविनः भुंजानजनतानन्तप्रयणायस्मात्तुजीविनः २५ घनिदानांतुहृष्टैः पाश्चपाशागवेव
गृहः संस्रीसानिवहानिस्वान्विशीर्णानि [illegible] वक्तेयः २६ एकाहिकरागेहेतुर्महापातकपंचके नेत्ररोगमन्यतेकोपका
मोयःपंचकारयन् २७ यःसर्वेंद्रियसमापिजिह्वांवद्धवलंवते नसामाचार्यकंयुक्तावदैवैविजितं २८ पथ्यांनथ्या
मगृह्णंतंनमधंवंध्रुवश्चोधनां शत्नमाश्रिषाप्नोऽनंतमोहमेकृतंनहंतनं २९ श्रुःस्वधारणाप्रयासोपिनस्मरंतिस्मरहिंष मग्नाः
कुटुंवजंगालेवालिशायद्बुपास्मिनः ३० पुंसामलज्ञनिर्वासाज्ञानदीपमयात्मनां श्रेतस्नायपपत्तिव्यक्तंयःकज्जल
बड्कूलं ३१ ब्रह्मचारिवनस्थायिपतयोगृहिणांयथा त्रयोयन्तुपजीवंतिक्रोधलोभमनोभुजः ३२ जाग्रत्नामपिनिद्रा
यःपश्यतामपियोंधता ऋतेतत्पपिजाग्रंयः प्रकाशेपिचयत्नमः ३३ कुरुसेत्वंहरेगौंबशागलज्ञाननाजैनः हंतयेनजय

x वी४

नन

पाट ५

नै० ४० त्कामस्तमोगुणात्तुषाजगत् ३४ विज्ञिताः कति विद्वैवैः शात्रुः परिचयात्मनी स्नान्यैर्नैकेचनात्तूडमेनः कंचुकमेवकाः पावाणेमस्त्रे
१३४ ३५ तत्रोद्गीर्णाइवाग्नौ धौ सैन्येभ्यर्णानुपेतुषि कस्पाप्याकर्णयामास्त्रैस्तैर्वर्णाङ्कर्णकर्कशान् ३६ यावोन्मज्जनवद्य नयत२
ज्ञफलेपि स्फूर्तिमत्परा काम्रह्वातत्रधीह्हा कामा धावन्तिवलीकृतः ३७ केनापिवोधितस्तेन जातं मन्तेन हेतुना
य सं हेद्दमर्मभेदापजाग्रदेजगदस्थिरं ३८ स्वग्निहोनेत्रयौ तेत्रत्रिदंडं भस्मपुंड्रकं प्रज्ञापौरुषनिस्तानां जीवोजल्पतिजी
विकां ३९ शुद्धिर्वंशहयाश्चह्यौ पित्रोः पित्रोर्यदेकशः तदनंतकुलादोषाद्दोषाज्ञातिरस्तिका ४० कामिनीवर्गसंस
र्गैर्नैकः संक्रांतपातकः नाश्नाति स्नाति हा मोहात्कामक्रामवशं जगत् ४१ ईर्ष्ययारक्ततोनारीर्धिक्कुलस्थितिदांभि
कात्रयी ध्वस्ता विशेषेपितथानरमरक्षतः ४२ परदारनिवृत्तिर्यासोयं त्वयमना हतः स्रहल्याकेलिलोलेन दंभोद्भो
लि [illegible] कोशाँह ४३ गुरुतल्पगतो पापकल्पनां तत्जनद्विजाः येषांवः पत्नरत्नेस्वैर्गुरुदारग्रमहः ४४ पापन्नापापबुदः पु रामं०
र्णलिप्सा [illegible] श्रुतिस्मृतिः वैपरीत्यं तुतेसा क्रांतलग्नान्तवलावले ४५ संदेहेप्यन्यदेहाप्नेर्विवर्ज्योह जितं यदि त्यजतस्ना १३४
हेऽ२

।१२४

ऋत्विग्भ्यस्त्वर्थवो धेनुर्द्वैकैकमयं महाधियाम्॥ व्याख्यातुर्द्धिवलापेक्षया स्नानोपेक्षा गुरवो गुरवी॥५॥।४

त्रिया छत्रं हिंसा हूषणासंस्रयात् ४६ यस्त्रिवेदी विदां वंद्यः संन्यासोपि जनप्लवः शामायाजातकामायाः स्वशाहा हृस्
धारता ४७ ब्रह्मतेवः कथं ब्रह्माहारते च कथं नसा ततमेवु पुरुषः कुर्याद्येनां तेस्तुरवमधते ४८ बलात्कारेण पापानि
संत्रातान्यकृतानि वः सर्वान्वलकृतानर्थानकृतान्मनुरब्रवीत् ४९ स्त्रागमार्थोपि मास्मिन् स्थानीर्थिकाविविकि
त्सवः तंतमाचरतानंदं स्वछंदं यं यमिछय ५० यस्मिन्नस्मीति धीर्देहेन हा हेवः किमेनसा क्वापि किंनाफलं नस्या
दात्मेत्सपरमार्थिके ५१ मृतः स्मरति जन्मानि मृतेकर्मफलोदयः स्वप्नेभुक्तेम्रृतेनाप्रिरित्यलं भैर्नैया ५४ एकं सं
दिग्धयोस्त्वावज्ञाविनद्वेप जन्मनि द्वेतुमाऊः स्वमंत्रादीनसंगानन्यथाविदः ५५ एकस्य विस्तृपापेन तापेनेतो
मज्जनेतः कः स्वौतस्यात्मनो भीरोभरः स्यादुरितेनने ५६ किंते हंत हतात्सुखान्नन्यात्रेहि फलत्वदः न्यस्यतन्मूर्द्धिन
स्पस्पन्यस्यमेवाशमनोयदि ५७ त्रेतागानीवहृणावादाग्निष्वनयवमरन्तु नवापिनाहशास्येवकाचिरंजनवंचना ५८ कुक
र्वकामदेवाज्ञां ब्रह्माद्यैरप्यलंघितां वेदोपिदेवकी याज्ञातत्राज्ञाकाधिकार्द्दशा ५९ प्रलापमपिवेदस्य भागं मन्यध्व
अनेनज्ञाननाश्मीति कार्यं नार्यंत्वसौ॥ त्याज्यतेप्यासते चान्यदहोक्ष्मापातिष्ठते ॥५०॥५

त्वमि

नवी १

सेक्वेत केलामागेपत दुःखात्त्रविहीनापितथेच्छय ९० श्रुतिंश्रद्धत्थविक्षिप्ताः प्रक्षिप्तांब्रूथचत्रयीं मीमांसामांसलप्र
ज्ञास्तांयूपद्विपदायिनीं ९१ कोहिवेदास्त्यमुष्मिन्नालोक इत्याह या श्रुतिः तस्यामाशापदंतुल्यो कंलोकः श्रणोति
वाकुधं ९२ भर्माधर्मेमनुजल्पन्नशक्यार्जनवर्जनो व्याजात्मंडलदंडार्थी ग्रहश्रापि [redacted] तुधावुधैः ९३ व्यासस्येव
गिरांतास्मिन्श्रद्धेत्यद्धास्थितांत्रिकाः मत्स्यस्यापुपदिशणान्तः कोमत्स्यानपिभाषतां ९४ पंडितः पांडवानांसव्या
सः स्यादुपदः कविः निनिंदते ष्ठुनिंदत्तुस्तुवत्तु स्मतगात्रकिं ९५ तथातुः किलदेवानांसव्यासः कामासमासृजत्
दासीरतत्तदासीषोमात्रातत्राप्यदेशिकिं ९६ देवैर्द्विजैः कृतग्रंथाः पंथायेषांनदाहृतो गानतैः किंननेर्वांकेतनो
प्यात्माधरीकृतः ९७ सातुकामुकतातुच्छाशांतस्वांतेमेस्त्वोन्मुखेः सारंगलोचनासारांदिवंपेत्यापिलिप्सुभिः ९८
कः शमः क्रियतांप्राज्ञाः प्रियाप्रीतौपरिश्रमः भस्मीभूतस्यपुंनरागमनंकुतः ९९ उभयीप्रकृतिः कामे सज्जेदिति मुने
र्मतं श्रपवर्गेतृतीयेतिभणतः पाणिनेरपि १०० निश्चतुपरियानायजननाजनितमज्जनाः निग्राहाखाग्रतः पश्चाज

देहस्य२

त्मोरस्य विभ्रमं ७१ अनमानन्नतिर्यक्स्यादित्यादिः कापि भाषिका राज्ञिलोपि हि राजेव स्वैः सुखी सुखहेतुभिः ७२
हतास्तु हि विदीर्यन्ति दैत्यारिरणाङ्गणे तत्रापि तेन मुक्ताश्चेद्धतावपि तथैव ते ७३ सत्त्वब्रह्मत्व संसारे मुक्तौ तु ब्रह्म केवलं
इति स्वोच्छित्तिमुक्त्युक्तिवैदग्धी वेदवेदिनां ७४ मुक्तये यः शिलात्वाय शास्त्रमूचे सचेतसां गोतमं तमवेक्ष्यैव यथा वित्थ त
थैव सः ७५ दाराहरिहरादीनां तन्मग्नमनसो भृशं किं न मुक्ताः कृताः सन्ति कारागारे मनोभुवः ७६ देवश्चेदस्ति सर्व
ज्ञः करुणाभागवन्ध्यवाक् तत्किं वाग्व्ययमात्रान्नः कृतार्थयति नार्थिनः ७७ प्रतीमो भावयन् दुःखं स्वकर्मजमपी
श्वरः स्यादकारणवैरी नः कारणाद्द्वेषिणे परे ७८ तर्कापहतिरप्यास्तामाद्दन्योन्यस्य व्याविघ्नतां न प्रामाण्यं मतानां स्यात्के
षां सत्यानि पञ्चवत् ७९ सक्रोधं शिशपायन्त्यन्यैः क्रोधनायेन तपोधनाः निर्द्धनास्ते धनायैव धातुवादोपदेशिनः ८० किं वि
त्तं दत्त तुष्टेयं मदातरि हारिप्रिया दत्त्वा सर्वधनं मुग्धो बध्नन् न लज्जवाञ्जलिः ८१ दोग्धा द्रोग्धा च सर्वोऽयं धनिनः स्नेहभाजनः वि
त्तद्व्यलोभसंक्षोभमेकोह्नो यद्युदासते ८२ दैन्यस्यायुष्यमस्तेन्यमभक्ष्यं कुक्षिवञ्चना स्वाच्छन्द्यमृच्छतानेहं कदलीकाण्डमेककं

नै.ष. ८३ इत्थमाकर्ण्य दुर्वर्णां शक्रः सक्रोधतां दधे अवोचदुच्चैः कस्कोयं धर्ममर्माणि कृन्तति ८४ लोकत्रयीत्रयीनेत्रां वज्रवी
१२६ र्यस्फुरत्करे क इत्थं भाषते पाकशासने मयि शासति ८५ वर्णसंकीर्णतायां वा जात्यलोपेन्यथा पिता ब्रह्महादेः परी
क्षास्तु अंगमंगप्रमाणाय ८६ जलानलपरीक्षादौ संवादे वेदवेदिते गलहस्तितनास्तिक्यां धिग्धियं कुरुते न ते ८७
सत्यव्रतियोगाद्दो गर्भादेरध्रुवोदयात् आक्षिप्ता नास्तिकाः कर्म न किं ममेभिनन्निवः ८८ ब्राह्मण्यादिप्रसिद्धाया गंताय
त्रेक्कुतेजयन् नहि स्तुहि मशोषेणावर्णवंशाप्तशंसति ८९ यावतः त्वगयाश्वाहं ध्वनत्संनिवृपकंचन नानादेशजनोप
ज्ञाः प्रत्येति न कथाः कथं ९० नीतानीयमहं स्तेननाम धाते रूपागतौ अहहसे संवदंतौ न परलोककथाः कथं ९१ जज्ञा
लज्वलनक्रोधादाचख्यौ वाक्षिपञ्जनं किमात्थरे किमात्थैवमस्मदग्रे निरर्गलं ९२ महापातकिनः श्रोत धर्मैकबलजी
वितः क्रूणाभक्रूणाग्नौ लस्मरन्निस्मयसे पिन ९३ तुञ्जेपि शपनकारीरी सुखाद्दष्टफलामताः ततः किं धर्मसंदेहः मंदेहे राम०
जयमानवः ९५ जिह्वालोजिह्वकं लोहं कुठपासि हठादयं अपदुःपवनः पापमधिगोपि शवस्पते ९६ वेदैर्लोहषिमि १२६

त्तहजि स्थिरं मतश्रीजैः [illegible]जं परंकर्मपरंगतालोकंलोकायतंत्यजेत ९७ समज्ञानाल्पबुद्धियपांथवैमत्यमेतत्व लोके
ष्यामिपंथानंपरलोकेनंतंकुतः ९८ त्वकत्वामत्वमस्माकंहुंविश्वानुमतिहम्मतः लोकेपरत्रलोकस्यकस्यनस्माहृदं
मनः ९९ कास्मिन्नपिमतेसत्येहताःसर्वमतत्यजः तदेकस्यावार्थतामात्रमत्रयत्क्वनधर्मजः १०० क्वापिसर्वेश्वेवमत्वात्वा
जित्वादन्यथाक्कचित् रव्यातव्यास्तोतत्रचम्रा हर्षशेषेपितक्कते १०१ वभारशवरूशाःक्रोधादरूशाःकरुशोज्झितं किंनष
चंडात्पाषंडिपाशपाशाद्विभेषितः १०२ मानवाशक्यानिर्माणकर्मोद्दीकविलाशिला नव्रह्मापयतेस्तुगधास्तीथिंका
ष्ठनिवःकथं १०३ शानकेनरुजाषाखाविख्यातिनीतिकाःकथं क्षतिहन्नातसंवादैर्नवस्तुमदसीकरैः १०४ ते
न्नज्जनकतावेशान्नग्राश्राद्धादिष्याविनेः श्रुतानतुभवेतोपिकथंस्नद्धास्थितनःकृतीः १०५ नामधमाद्यमतीना
नयुक्ततत्तुमागताः संवादगादिनोजीनान्वीत्यमान्सजतश्रुतीः १०६ संभैर्जैभजेज्ञादेकामपमानाहलाहलन्
स्तर्हेवद्धांजलिर्दैवानयेवंकाश्विप्रांचिवान् १०७ नापराधीपराधीनोजनोपंताकनायकः कालस्याहंकलेर्वदीतस्वाड

नै०४१० चटुलाननः १०८ इतितस्मिन्वदत्येवदेवाःसंदनमंदिरं क लिमाकलयांचक्रुर्द्वीपरंचापरंपुरः १०९ संददर्शोग्रनग्नी
१२७ वः स्त्रीवङ्गत्वक्तनाङ्गुलान् तन्नत्वापपरीतस्त्वाज्ञाकीर्यान्नारकीदृसः ११० गुरुरीत्वबलीदःज्ञागम्भ्रत्रमितमस्तकः सवि
शंकुरिवाक्रांतस्तेजसैवविडोजसः १११ विसुरावाद्गुणमप्येतजनंगमभिवद्हिजान् त्वमत्नःसहेलंतानुपेत्यसमभाषत
११२ त्वास्तिवास्तोष्पतेत्रुभ्यंशिशिरत्वितास्तिनरिवन्नता सरेकालस्तुरवेनासिपाशहस्तस्तुदत्तव ११३ स्वयंवरमहेभैमीव
रणायवरामहे तदस्मानतुमन्यक्षमस्वनेतदभावेते ११४ तेवज्ञायतेमस्योद्वेरहंकारमकारणं रुचिरैतांचिरंगोत्तंसि
ता हृष्टतुरवामिथः ११५ पुनर्वक्त्रासिमामेवंकथंतुहद्भसेतुसः रुष्टवान्त्वरमेषीयंनैष्किकब्रह्मचारिणां ११६ द्रोहिणा
दुहिणोवेन्नुत्वमाकरणीवकीर्तिनं त्वज्जनैरपिवाधातुःसेतुर्लघ्यस्त्वयानकिं ११७ अतिवन्नःसहेनांतान्विजगदु
वंगवंतिल आगछन्नामपादांतंसस्वयंवरएवनः ११८ नागेषुसानुरागेषुपश्यन्तुदिविषत्सुच भूमिपालंनलंभैमीव राम
रंस्यावैरहं ११९ भुजगेशानसहेशाग्नानरानितरान्नरान् अमरान्यामरा भैमीनलंचेदयुगोऽस्तवलं १२० इतिश्रुत्वासरो १२७
२।

द्वी

षां ध्यपरमस्मरसंयुगं जगांत्राशानिशारुद्दुसुदृशावुत्तरावानदः ११ कपापिक्रोडन्तब्रह्मादिवाः स्त्रीर्दिव्यनस्तवं कलिस्फु
चेरस्तेनस्लेखैतेनवाविडियायवः १२ चर्येव कतमेयं वः परस्मै धर्मदेशिनां स्वयंनत्क्वावेतां सर्वे श्रोतुं यहि मितः स्तुती १३
नेत्रस्त्वयं वरेत्वं मितुवः श्रीनैषधेन सा जगादोक्तौ स्फुपृष्टाभिलीभक्तन्यामङ्गवच १४ दूराग्नः प्रेक्ष्यशुष्काकेशुक्रेयं वक्रो
वक्रारणा लज्जयेनासमर्थानां युरुमस्माकमीक्षितं १५ स्थितं मवाङ्गिः पदपाङ्गिः कथं मोक्तदक्षांशुभं निर्दोषा तुर्विदग्धा
किं साहशानस्वलनक्रुधा १६ महावंशपाननाहत्यमहां नमभिलाषुका स्वीचकार कथं कारमहो सा नरलं नलं १७ भगा
हशौदिशासीशेन्गपमाणां मृगकृणां स्वीकुर्वाणाः कथं सोढः क्रतरीहृतरां नलं १८ दासरोः स्फटमाश्लिष्यापरवीसा
ज्ञो भवन्नपि नावश्लिंनत्उहाहे स्फटसा क्लिक्रियामयं १९ अहो महः सहायानां संभूतामवतामपि ज्ञमेवास्मै कलं का
यदेवस्येवामृतद्युते २० सावधेयं तमुन्नत्स्यमत्यमीर्ष्यालवस्थ किं भूताः सधनस्तस्माते छद्मनाद्याछिनत्तिनां २१
यनधं महतकर्तुं मां पांचाली पांडवैरिव सापि पंचभिरस्माभिः संविभज्यैन भुज्यतां २२ अथापरिहटाः सोढुं मूर्ववितां युरवरस्य

दु

तां वक्ष्येगिराशराघातंभारतीभारतीव्रया १३३ कीर्त्तेर्धैर्यमीवरंनास्मैदानुमेवागमन्नमी नलीढधीरवैदग्धीधीरगंभीरगा
हिणी १३४ वाग्मिनंजररजिह्वस्त्वाश्वजिवक्तुमर्हाक्रिमाह लीलावहेलितांतत्वादेवानेवावदत्कलिः १३५ ग्रोछिवांछि
तमस्माभिरपितंपतिसंपति तस्मिन्नलेनतेग्गोपि कारणस्यास्तिनःपुनः १३६ हेन्नकर्मणिकुर्मःकिंतदानाप्नमतन्नुपन
कालोचितमिदानीनःश्रणुतालोचितंपुनः १३७ प्रतिज्ञेयंनलेविज्ञाःक- र्विज्ञायतांमम तेनभैमींचभूमींचत्याजयामिज
यामितं १३८ नैषधेनविरोधंमेवंडतामंडितोजनः जगातिहंतगायंन्नुरवैःकैरवैःकैरववैरवत् १३९ द्वापरःसाधुकारेण
तांहिकारमदीदियत् भ्रणीयश्रवणोपाणिमकोचन्नभुवेरितुः १४० विस्मेयमनिरस्मात्स्वसाधुवेलन्मामीन्मये यद्दन्ने
त्यमनल्पायनहृन्नेक्रियमात्मने १४१ फलमीमांचतुर्वर्गपठतामपिपठ्ठाति नलस्यास्तुपघ्रासामक्तिर्मतावकेशिनी
१४२ नपश्यामःकलेस्तास्मिन्नवकाशंक्रमाभृति निश्चितास्विलधर्मेवद्वापरस्योदयंवदं १४३ सावित्रीतनमाभैमीव्यर्थी
नर्थयेहेरहो ऊपंभवाठिर्धैर्यंध्याप्तिमितिविभ्रमेरिव १४४ ततामसत्त्वसुगंतांवाचेतास्पर्द्धितुमर्हति एकप्रकाशधर्मांगां

नकालिर्द्वापरोऽयुतं १४५ कारिष्येवशमित्युक्त्वाकरिष्यन्नपिदुःखसि दृष्टादृष्टोहिनायंताकार्यायाहेतवस्तव १४६ द्रोहे
मोहेनयस्तस्मिन्नाचरेरा सः तत्पापसंभवंतापमाप्नुयादेनयान्नतः १४७ युगशेषततस्तवद्वेषस्तस्मिन्नेषनसांप्रतं भविता
नाहितायेनद्वैरंजेवेऽस्मिन्निना १४८ तत्रयामीत्यसज्ञातंराजसंसमदिहासनं इतितत्रगतोमागाराजसंसमदिहासनं १४९
स्वपरेपिदिशामीशावाशामेतांशचीपतेः स्वत्वमन्योतकिंत्वेनांनादन्नयुगयोयुगं १५० गत्वांततानतंभैमीताकस्मात्वं
प्रवेक्ष्यसि एतसंवक्रमसंयुक्तंपद्ममानंस्कारवत् १५१ कलिंइतिकालिंदेवान्सत्येकशः कलिः सोपहासंसमेर्वेगौरिस्यं
व्यरवंयान्मियः १५२ तत्रागमनमेवार्हंवैरस्येनोनयाहते उद्वेगेनविमानेनकिमनेनापिधावत १५३ प्रयायासिवरीत्वं
सामग्र्यवतयाहते स्वल्पास्मिन्भवतोहास्यहतमेतेऽपाकरं १५४ पश्येतयाहतेनास्मिन्स्वदर्थंगतगतनसि भवतःकोप
रोधस्तांहस्तमस्यहयारुषः १५५ यासिस्मरंजयन्कांत्यायोजनेनोद्यंमहार्वता समूढस्तंहतेनास्मिकिंनज्ञास्तेऽपमर
१५६ नलंप्रत्यनयेतान्तर्निताततीयीकतयोः युगयोर्युगलंवृथाहिविदेवाधियंदधुः १५७ द्वापरेकपरीवारःकलिर्मन्सरस्

नै० ४० ष्ठितः नलनिग्राहिणीं याञ्चां जगाद स्वहितः किल १५८ नलेष्टपूर्वह्रदुर्गीनस्तुं वेत्ति निषेधं निषधानां तं विघ्नः सं जगदे च नः
१३९ १५९ किं तु नापि च कालेन कालः कलिरूपे पि वान् भैमीनीराजनाभानीराजभानी महाभुजः १६० वेदांस्तुष्टस्मान्नत्र स्तु
त्वाद्दाकर्णयन्नदं नृपसारयितुं कालः कलिपदमपारयत् १६१ श्रुतिपाठकवक्त्रेभ्यस्तत्राकर्णयतः क्रमं क्रमः संकुचि
तः कस्य ग्रे दूरमवर्द्धत १६२ तत्र श्रुतिं पुनाशोदा पादयोस्तेन संहिता न वेदपादिकं देम्पो या वेद आगि संहिता १६३
तस्य होमाज्यगन्धेन नासा नाशमिवागमत् छित्तमानद्रशोत्ता सोकस्ते धूमकदर्थिते १६४ अतिथीनां पदां भोभिरिमे
ष्वपि पिच्छिले अङ्गणेष्वङ्घ्रिणां तत्र स्खलेनानेन च स्खले १६५ उत्पाकमसोशापकृतस्रुश्रममहोष्मभिः तत्यज्ञाग
मिवाकर्णं घ्नन्तं मिथ्यजनानिलैः १६६ पितृणां तर्पणैर्वारिः कीर्णाहंसमनिवेशमनि तालादिव तिलाद्रमदसत्र स्नि
यादसो १६७ यज्ञयूपघनां तत्र भोमपुरं शंकुसङ्कुलं जने हर्म्मेषु तैः कीर्णां व्याल कोटिकतां चता १६८ स्नातशालि राम०
ले के मेने स्वमन्तद्दीर्णमेवसः जपतां भूयसद्दयेयुरिविरिवतस्पतेः १६९ धूमं संमुदेतत्र विदन्विथ्याववाद वदं स्त्रियं १३९

इतितथावीकृतमथस्नानगातयं १३० सपार्श्वमश्राकंडंतंतुनवराकःपशाकिशां मासोपवासिनांछायालंघनेपल
मस्त्वलन् १३१ स्नाताह्रितांहिजेत्रगायत्रीमक्षांमंडलात सप्तविंदधतीपश्यन्दृष्टनत्तोमवाक्रिया १३२ सप्तकृतेश
हिशांनृशोंवृनेवेरवानसेर्धने यज्ञाधारे मरागारे क्वापिनस्थानमानशे १३३ क्वापिनापश्यदृशिष्यन्हिंसासा
लाश्रियामसो लभित्रंतत्रनप्राप्दविमर्शतुरवेकालेः हिमागवीमरवेवीक्ष्यशेरंसुद्धाववतिस्मसः सातुसोमपटषा
सकाखर्वरूपान्निराहृतं १३[illegible] सोनेनवतानेश्वंनाह्मकोशंमत्पातेस्मसः वेदवेदाङ्गभिज्ञेस्वाशिरःस्वपदाहृतं १३६
जश्रीरांसरतृषीपाशोपशान्ताचामृतामपः सेनेघनेरसीहृंतुशम्भुमामभिरुधतः १३७ सोजीवतोघ्नताषादाना
मृशंकेसवधिनः रज्जामीवहुमायाति हृन्तंदंडेनमांततः १३८ इत्थाशुरःशुशोडाशामासीदुत्रासतुर्मनाः महानःफ
शिनस्तत्रसंमुमोवाम्नुचस्तुवः सुभ्रदेसदिशादानंविदन्नेषहिजन्मनः इत्थासोशमणीमिथितंकुर्वंतमद्र्यत १३९
स्वपश्यद्यावतोवेदविदांब्रह्मांजलीनसो उदङ्गोधंतनावंतनन्दस्नांजलयोत्हृदि १४० स्नानकंघानकंजङ्गोजङ्गोहं

नै०१७· तंकान्तानवत वाचंयमस्य द्रष्टोव यमस्यैवो हि वेजसः १८२ स पाखंडजनान्वेषी प्राग्रुवन्ते द्रपंडितान् जलार्थी यानतं
१३० आप्यापरक्तापादपासरत १८३ तेऽत्रत्र महाहंगपश्यत्रानि संतोषमानशे निर्वंशर्पसर्वमेध्यस्य यज्वानं ज्वरतिस्म
सः १८४ यतिहस्तास्थितैस्तस्परां मेरारंभितर्जना उत्तेजनस्याजनि क्लिष्टशिष्टहिरागं वेदयष्टिभिः १८५ मद्ङ्कत्याग
मेवेछिद्दी स्वस्थंडिलशायितः पवित्रालोकनादेव पवित्रासम विंदत १८६ अपश्यज्जिनमन्विष्यन्नजिनं प्रसलवा
गिरां कृपाणार्थी सदीकृत्स्यमहाकृपाणामेकृते १८७ जपतामक्षमालास्तु सी जाकर्षणाद्दर्शनात स जीवाक
हिकछानि विपरीतहंगन्तश्नत १८८ त्रिसंध्यंतत्र विप्राणां सपश्यन्नघमर्षणं वरमेव दृशोरेव निजयोरपकर्षणं
१८९ अहाक्षीन्नत्र किंचित्र कलिः परिचितं क्वचित् मेमी नलवल्मीकारण्यस्य कामः परिभ्रमन् १९० तपः स्वाध्याय राम०
यज्ञानामकांडद्विष्टतापसः स्वविहिर्बाष्प्रियंतलिन्पशान्तु पतत्तापसः १९१ कथंतत्रोपनन्नायाविश्वस्यावीक्ष्य १३०
तदागान् समस्तोऽतिविभाव्यायवामदेव्याभ्युपासक १९२ वेदिंग्रीअविलात्तस्मिन्तप्रवेशं ददौ श्रुति नवेदहीनिरालं

वमेवरेवितत्ननवा १९३ दर्शस्पर्शनात्कश्माग्निष्टोमस्य चानशे ज्वघ्नोर्गपोर्गमाते ज्योमेसोमल्पतातकं १९४
तेनाहर्स्पनवीरघ्रानन्तुवीरहर्गेगाजता: लापश्यन्तोमिनिर्मुक्ताजीवन्मुक्तानवेकृत १९५ सन्तुतोषाश्वतोवि
पान्दृष्ट्वास्थस्यपरस्परात् होमशेषीभवन्तोमधुजस्तान्वास्पदूतगाः १९६ दृष्ट्वाजनंरजोजनुष्यन्तुहिंप्राप्तोम
दितिस्मो तेपश्यन्तावनस्थानारयस्यं दुस्थलतोभवत् १९७ अथ्यात्मकाप्तिगार्गोस्त्राह्नत्समानामयस्तुत अतिथि
मप्यत्कतांदुष्वामंदंमंदन्तावर्द्धत १९८ तद्यगान्महिजंदृष्ट्वानिस्यतेमिश्रिकात्मजं यजमानेनिरूप्यैवदूरंदीनस्तु
रोदवत १९९ आनन्दनिराश्चायंपुरेतन्त्रात्मघातिनं सर्वस्वारस्ययज्ञानमेतंदृष्ट्वाथविस्मये २०० कृतोम
हाव्रतेपश्यन्त्वक्षचारीत्वरीरतं जज्ञेयज्ञक्रियामज्ञः समंडाकांडतांडवं २०१ यज्ञभार्यास्तुमेधास्तिलिंगालि
गिवरांगतां दृष्ट्वाचष्मसकन्नांरं स्फतेर्षड्मपंडितः २०२ अथ भीमजयाज्ञुष्ट्सलोकतत्कालिर्नले दुष्टहैर्दुरा
लोकंप्रमयेवप्रमाद्मुं २०३ तयोःसोहार्दसांद्रत्वंपश्यन्ह्रशल्यमिवानशे मर्मछेदमिवानञ्छसततन्मोमिमिर्मियः २४

नै०१७. अमर्षादात्मनोदोषान्नयोस्तेजस्विताश्रितात स्प्रष्टुंद्रष्टुमनीशोतस्मादप्यचलत्कलिः १०५ आगच्छदाप्तु
१३१ पान्वेषीनलद्वेषंसनिश्वसन् आभिरामंस्पृहारामंतस्यारामसमश्रियः १०६ रक्षितक्रूरत्वेनवंधनंनतपोधनैः
मेनेमालीमनाक्तत्रस्तात्कुर्लकालिःकिल १०७ दलपुष्पफलैर्देवद्विजप्रजाभिसंधिना नलेनार्जितास्व
पत्रइनाःऽक्रमितुंद्रुमान् १०८ अथतत्रैच्छिदासन्निप्रशायसरोपितं विभीतकंददर्शोकंकुटंधर्मेध्यकर्मठं
१०९ सतेनैषधसौधस्यनिकटंनिष्कुटध्वजं रुरुमेनेनिजंतस्मिन्कलिरालंवनंवने ११० निःपदस्यकलेस्तंत्र
स्थानदानेहिभीतकः कलिद्रुमःपरंनासीन्नसकल्पद्रुमोपिसः १११ ददौपदेनधर्मस्यास्थाननेमेकेनयत्कलिः एकं
सोपिनदातस्यपदंमन्येऽभिलन्नतः ११२ उद्विहिरावितागसःकपोतदिवतद्रसः राज्ञःसाग्नेर्हिजादस्मात्सैत्रासंपा
पदीकृतात ११३ विभीतकमधिष्ठायतथाभूतेनतिष्ठता तेनधीमस्तुगोभीकःसराजर्षिरधर्षित ११४ नमाल राम०
वनमालाघवैदर्भीनिषधेशयोः कलुषंकलिरन्विष्यन्नवाप्सीद्रूपराज्वहर ११५ यथासीत्कालनेनेनतेविनिद्रक १३१

नै. च.
१३१

मदनंप्रियासखः नैकवर्णमणिकोटिकुट्टिमेहेमभूमिभृतिसौधभूधरे ३ वीरसेनसुतकंठभूषणीभूतदिव्य
मणिपंक्तिशक्तिभिः कामदीपनमदर्शितानुरागाद्युत्तरागिकनत्तुपर्वपर्वतः ४ धूपितंयदुदरांवरंचिरंमेचकै
रगुरुसारदारुभिः ज्ञालजालधृतचंद्रचंदनक्षोदमेदुरसमीरशीतलं ५ कापिकामशरहुन्नवर्जयोर्यमह्लास्तु
रामितैलदीपिकाः तेनिरेविततिमिरंसम्रस्फुरद्दोःप्रतापनिकरांकुरश्रियः ६ कुंकुमेणपटुपंकलेपिताःस्त्राकि
ताश्चहिमवालुकांबुभिः रेजुरक्षततनोलजस्तजोयस्यकुंकुममणिकुट्टिमाभुवः ७ नैषधांगपरिमर्दमेदुरामो
दमार्द्रवमनोज्ञवर्णया पहुवः कचकस्तनशय्ययाभाजिमालतिलकग्रस्तमता ८ कापियत्रिकटानिःकुट
स्फुटत्कोरकप्रकरसौरभोर्मिभिः सांद्रमाद्रियतभीमनंदिनीनासिकापुटकुटीकुटुंबिता ९ अद्वसर्वजनतु
हृद्ग्रवारिकाकीरकलसहकारशीकरैः यत्नुषस्तुकुलनुरवमास्तुगोघ्राण वानसुपदाभिरंचति १० कुत्र
चित्रकनकनिर्मिताखिलःकापियोगिमलरत्नजःकिल कुत्रचिद्वितितचित्रशालिकःकापिवस्थिरइवेंद्रजालिकः १

राम०
१३१

लिकालता तथानलक्ष्मलासाक्षिविनिद्रकालिकालता २१६ दोषंनलस्यजिज्ञासुर्वर्षाम्द्वापरःस्थितो नदोषःको
पिलोकस्यसुखेलेन्नीतिदुराशया २१७ अस्तुषिग्वारामेसततनिपतद्दीहृदतयाप्रस्नैकन्नैरेनिशाममृतांशुउपाति
मरे अस्मोवद्वालंबःकलिरञ्जनिकांदंवविहगछदच्छायाभंगोचितरुचितयालांछनमृगः २१८ स्फारेताद
शिवैरसेनिनगरेपुराणैःप्रज्ञानांघनविघ्नलह्ववत।स्वाराडुपनतिस्तस्मिकिलाधःकृतेः एतस्मिन्तुनरंतरेतर
मितानंदःसभैमीनलावाङ्काधितस्मरःक्रीतिशिखावेदान्तरूहंधन्तुः २१९ ॥ ॥श्रीहर्षकविराजरा
जिमुकुटालंकारहीरःसुतंश्रीहीरःसुषुवेजितेंद्रियचयंमामल्लदेवीचयं यातःसप्तदशस्वसुःसुसदृशिछिं
दःप्रशस्तेमहाकाव्येतद्भुविनैषधीयचरितेसर्गोनिसर्गोज्ज्वलः ॥ १७ ॥सोयमित्थमथभीमनंदिनींदारसार
मधिगम्यनैषधः यांतनीयपुरुषार्थवारिधेःपारलंघनतरीमरीरमत् १ आत्मवित्सहतयादिवानिशंभोगभा
गपितपापमापसः आहताहिविषयैकतानताज्ञानधौतमनसंनलिंपति २ न्यस्यमंत्रिषुसराज्यमादरादारराध

चित्रतान्नदतुकार्यविस्मयाधायिनैकविधरूपरूपकं दीक्ष्ययंवज्रविघंशिरोभुवन्नवानकागिधिरकाल्पिशिलिपा
रू १२ भित्तिगर्भगृहगोपितेजनेर्यः कृताद्भुतकथादिकौतुकः सूत्रयंत्रजविशिष्टचेष्टयाश्चर्यसंजिवज्रशाल
भंजिकः १३ तामसाछपितमीभुभित्तिगोरत्नरश्मिभिरमंदवेदिकः यस्तपेपिजलयंत्रपातुकासारदूरधूतताप
तंद्रिकः १४ यत्रपुष्पशरशास्त्रकारिकासारिकाध्युषितनागदंतिकाभीमजानिषधसार्वभौमयोः प्रत्यवैक्षतरते
कृताकृते १५ यत्रमत्तकलविंकशालिनास्त्रीलकेलिपुनचटकःक्षिवन्नयोः कापिदृष्टिमिरगापिवापिकोत्तंस
हसमिथुनस्मरोत्सवः १६ यत्रवेणुरववैणवस्वरैः कूजितैरुपवनीपिकालिनां कंकणालिकलहैस्सुनृत्यतां कु
जितंसुरतकूजितंतयोः १७ सीत्कृतान्यसूरपुतांविशंकपोर्यत्रजितिष्ठितरतिस्मराच्चयोः जालकैरपवरांतरेपि
तोस्फाजितैः कपटक्रुध्यतांनिशि १८ कश्मसारमृगनाभिगंधपूरस्नादुरुज्ज्वलरसेकधारिणी नानिशाद्रुदजिपत्तु
रः पुराकिंनरीविकटगीतिझंकृतिः १९ भित्तिचित्रलिखिताविस्तुकुमायत्रनस्युरितिहाससंकथाः पद्मनंदनस्तु

१८

नै·ध·
१३३

तारिरंसुतामंदहाससहमन्मनोभुवः १० पुष्पकांडजयडिंडिमायितंयत्रगौतमकलत्रगामिनः पारदारिकविलास
साहसंदेवभर्तुरटटंकिमित्रिषु ११ उज्वलत्कलरवालिकैतवाद्धंजयत्रविजयार्जिताजगत यस्यकीर्त्तिरवदाय
तिस्मसाकार्त्तिकीतिथिनिशीथिनीस्वसा १२ गौरभानुसुतगौहितीस्मरप्रेमहेत्तमितिवत्रमाश्रिताः रेजिरेयद
जिरेभित्तीतिभिर्नीरटिकामरजमारतीसुधाः १३ शंभुतात्तवनसंभुजिक्रियामाधवव्रजवद्दविलासयोः शंफि
तेस्तशानसास्तुभाषितैर्यस्यहाटकविटंकमंकितं १४ स्वाक्षिभानुभुतिदाशदारिकांयत्रस्वरःपरिचरंतसुज्ञगो कालदे
शविषयासहस्रसरातुस्तुकंस्तुकापितामहंस्तुकः १५ नीतमेवकरलभ्यताश्तामप्रतीर्थसुतयस्तपोगर्वे स्वस्त्रःकु
च्छराविलवनात्स्थायिनः कावनयत्रचित्रगाः १६ स्वामिनाचवहतावतमयासस्मरःसुरतवर्णनार्जितैः योयमीद
शितिवत्यतेस्मयत्रकेकिनास्वरजनिःस्वनैर्धनैः १७ यत्रवीक्ष्यनलभीमसंभवेतुल्यतेरतिरतीशयोरपि स्पर्द्धयेवजन
यतोर्जयायनेकामकामरमराविभूवतुः कुलकम् १८ तत्रसोथरतायस्धरेतयोरविरासुरथकामकेलयः येमहा

राम·
१३३

133

कविभिरप्यवीक्षिताः पांसुलाभिरपि येन शिक्षिताः २९ पोरुषं दधाति योषितानले स्वामिनि स्त्रितनदीयभावया यु
क्तिशोगवमतां रांया कियतशापि भीमसुतया न माध्वसं ३० हृत्प्रसंगातिगतं यदात्मना प्रागशिश्रवदियं श्रियं गिरः
॥ तं विचिंत्य विनयव्ययं ह्रिया न स्म वेद करवाणि किंदृशी ३१ यन्नया मदसिता दृशि स्वयं सोयमग्रियत वीतलज्जया
॥ तन्निजं मनसि कृत्यचापलं लक्ष्मशाशाकनविलोकितेनले ३२ आसने मणिमरीचिमांसले यां दिशां समपरिरभ्यत
स्थितवाइ तामस्तुयि नव ताव मानिनी नव्यलोकयद्दियं मनागपि ३३ ह्रीसरिन्निजनिमज्जनोचितं मौलि हस्तमनेद
धानया हारि चित्रयुवति श्रियानया मर्त्त्यकृतिशतमञ्जतीकृते ३४ वेशमपत्युरविशमत्रसाध्वसा हेशिना पिसाविं रायनं ४
धैवमाजन भाजिताविस विधं नमा स्वपत्स्यापितापि नवधूव सम्मुखीकेवलान खलु भीमनंदिनी हृष्टमत्रपत ते षधं प्र
ति भीमजा हदिजितः स्त्रियाक्रियामन्मथोपि नियतं सलज्जितः ३६ स्वात्मनापि हरदारसुंदरी यत्किमप्यभिललाष
चेष्टितुं स्वामिना यदितदर्थमर्थिता मुद्रितस्त्रदनयातदुद्यमः ३७ ह्रीभराद्विगुरवयात यामियं सजितामनतुरागशंकिनि॥

पु२ ८१

सत्वेतसि लुलोप संस्मरं ह्रीस्तु कालकलितं तदाशयं ३८ पार्श्वमागामि निजं सखालिभिःप्रेतमध्यमथ सा तयेकया
काचितामपि निरुज्य मायिना स्वात्मसाक्षसखितावशोषिता ३९ सन्निधावपि निजे निवेशितामालिभिः कुसुमश
स्त्रशास्त्रवित् आनयद्ध्वधिमानिव प्रियामंकपालिवलयेन संनिधिं ४० प्रागतं तु वदलिके ह्रियाक्रांतांतरयोः क्री
मदरोत्रतांवतां तेन विस्मृसितमानसां हृदिताननेस्मपरिचुंब्य सिस्मिये ४१ लज्जयाप्रथममेत्यङ्कृतनस्मा वे
सेनवलिनायतर्ज्जितः किंचिदुच्छ्वसितएव तन्हृदि त्यागवक्ष्व पुनरर्भकः स्मरः ४२ तत्र मध्यभुजयोः स्मरोत्सवे
दित्सतोः प्रसभमंकपालिकां एककाश्चिरमरोधि वालया तल्पयंचरानिरंतरालया ४३ हारसाधिमविलोक
नेमृषा कौतुकं किमपि नाटयन्नयं कंठमूलमदसीयमस्पृशत्पाणिनोपकुचधा[illegible]नाक्षतः ४४ यत्नतया स्मि
सदसि सज्जार्ज्जितस्तन्मयापि भवदृशाहृति इत्युदीर्य निजह्रीरसमर्पयन्नस्पृशत्सतनुतोजकोरको ४५ नीवि
सीम्नि निहितं स निदयाद्धभ्रुवो नितांतमधरापि निषिद्धसंविदः कंपितं करमपास्य पाणिजं दोलनैर्ज्जितनोधयातया ४६

साप्रियोरस्युगकंचुकांशुकेन्यस्यहस्तमपयासिसिस्मियेनृपः आववारनदयांचरांचलैःसानिराकृतिरिवत्रपाकृता ४७ तांच
कारचतुरःक्रमादसोकिंचिदित्थमपनीतसाध्वसा किंचतन्मनसिचित्तजन्मना ज्यीरतासिधनुषासमंमनाक् ४८ सि
स्मियेहसतितेननस्मस्माप्रीणितापिपरिहासभाषितैः स्वेहृद्दर्शयतितेपरेणकानर्घरं नकुरुविंदमालिके ४९
वीक्ष्यभीमतनयास्तनद्वयंमद्ग्रहारमणिरागुडिकांकितं सोढकांतपरिरंभणागतासाचमायिसढपुरश्रीसरश्रीजनैः ५०
सायपाचपरिधापिकाःसखीर्दूरताविनिविडंकियांयदा अत्रमिवततदाविदूस्यताऽन्नमद्रपतिकाशिचापलं
५१ कुर्व्वतीनितेत्रुलितंक्रियाकियत्नसोहृदाह्रिहृतसौरभकियत कुंडलोल्लिषितसूत्रमसौविनीपद्मिनीजयतिसाम्रा
पाद्मिनी ५२ ताविलोकनलमाषितुंमारोह्रानेचेक्षितुमदान्मृगीदृशः ऊनेदृशःपतिदिशावलन्नयश्रीडितासमम
कुचन्मुकुःपथः ५३ नैतयापतिरनायिनेत्रयोर्लक्ष्यतामपिपरोक्षतामपि वीक्ष्यतस्मरवधूयहिलोकनेतत्रतत्रन
यनेद्रुतानया ५४ वासरेविरहनिःसहानिशांकांतसंगमसमयंसमेहत साक्रियानिशिपु[illegible]नागमंवांछतिस्मपतिकेलि

नै.छ. लाञ्छिता ५५ तत्करोमि परमस्तु पेषियन्माङ्घ्रियंवजमियंपरित्यज आलिवर्गइवतेहसितस्मूत्रास्तुदाशवनमूर्छिताच्चलः ५६
१३५ येनतन्मदनवह्निनास्थितं ज्ञीमहो षाधिनिस्ह्वशक्तिता सिद्दिमत्त्रितुदत्तेजितैः पुनःसत्रियवचोमिमेतरोः ५७ यदि
म्लयदापिताप्तिं करं रोहयेनापिदधेकुचोदृढं पाञ्चगोत्रियमपास्मताङ्घ्रियातंहारिस्थितमिताललिंगतन्नु ५८ त्व
न्नदासिमवतीनयाचितावारमेकधरंधयामिते इत्यसित्वदतु पो भुक्ताकुतोकोयमहृदूहदह्निरेवता ५९ पीतता
वकमुरसामतोभुताभ्रत्पपषनिजत्कूपमहीति तत्करोमिमहृदसामितस्रोतत्रपाशितललिंतप्तबीविशात्र ६० तुं
वतादिभुवभ्रूवनामकिंतहृथा मियमिह्नाप्तिमाकथाः आलपन्निनितदीयमादिमस्मअधत्तरसनावलिमय ६१
अस्तिवामयमरमस्निकोत्तकंमास्निपम्मंजलमस्निवेपथु आस्निमीतिरतमस्निवांछितेपापदस्निस्तुरवमस्निवो
उतं ६२ ज्ञोस्नवेपथुचितेवयतत्वनत्तावकेमतासिमत्तमागमः नित्त्वपत्वपिचिरस्यसंगमान्नांतुलत्कयस्निविन्नमा राम.
त्मनः ६३ इत्युपालमत्तसंभुत्तिक्रियांमशिप्रदानलाञ्छितेशिंतांतथास्मचतुरोथसायथावसुमेरतमतुन्नपांयथो १३५

६४ वक्रवक्रजघनस्तनांघितहंधगंधरत्नसंगतानतीः इत्थमुत्कजननेदिनेस्मिन्नेगीक्षितेतिसमकेतितेतमा ६५ प्रा
तरात्मशाघनमहिनिर्यतीसखिरुध्यपदसाध्वसमस्मदा तन्मुखार्पणमुकुंस्तरंवंधुवोज्झमजितक्षितिशाचीमचामक
रत् ६६ नायकस्यशयनादहर्मुखेनिर्गतासुदमुदीक्ष्णास्तुभुवं स्वात्मनानिजनवंस्मरोहंस्मारिशायमहरायत
तस्त्वयं ६७ तांमिथोभिदधतीसखीप्रियस्यात्मनश्रुसनिशाविचेष्टितं याश्रुगाः स्तुरवराजिधांदधदृशपतांश्रुत
कथोहमसृगातः ६८ चक्रदाराविरहेक्रगोहसन्नंमतेनपरिरभ्यमुंचती काप्रिवक्षानिविलक्रराणीभवक्षिन्नमेवक
थयत्पनागतं ६९ चुंबितेनमुखमात्तकर्षयनयत्सुरत्नरस्मृतंववर्षितत स्वाचुनोदनमुजेयदार्पितंतेनतस्यकिम
श्वन्तार्पितं ७० नीतयोस्तनाभिधानतांतयादातुमापशुजयोःपरंकरं नीतगाडनितनोहृदंमुकेसक्रमाहि
मिवयेपिततक्राचे ७१ यानितांनदृदतीनरवार्पदरांतांस्कृगाहिमनसंविधायसः वक्रमिनामितुमातततारस्तव
रेवःस्वमभिनन्दनंद्च ७२ श्चावकर्षहृदयापतारसांसपतत्यहारिणानतभ्रुवःक्षीमपंतुलेनदीयमानतंरेनाद्विनेतुमभव

१८

नै०ध० तपस्युःस्पृशुः १३ ह्रीक्रमेणपरिहारितागमोमन्मथेनगलिताधिसाध्वसा भातिचापिसमनंविनानतुह्रीडधैर्यपरिवर्जे

१३६ नेतृनः १४ आत्मनेतिरतिमांश्चिनंनचेत्माममनोतुमनवत्मसिस्फुटं इत्यमुंतदभिलाषिनोक्तकंक्ष्मनितेनशिरसाभि

रामसा १५ याशिरोविधुतिराहनेतितेसामयाननकिमियंसमाकलि तन्निषेधसमसंख्यताविधिर्व्यक्तमेवतनवकि

वांछितं १६ नात्यनात्स्यरागावानितेनकिंतनवाचमितितांनिगहसः सास्मह्रत्पगतमाह्रतंयथातज्जगादस्व

दुभिस्तदुक्तिभिः १७ नीविसीम्निनिविडंघुरारुराल्पाशिनायशिश्लिलेननत्करं साक्रमेणननवेतिवादिनीविघ्न

माचरद्मुष्यकेवलं १८ यतक्रियांग्रतिपदस्वजस्त्रयास्वस्वारस्यलघुतांदधानया पत्युरवहमकीयनस्फुटं

तकिलाक्रियततस्यमानसं १९ रूपवेषवसनांगवासनाभूषणादिषुपृथग्विदांश्वतां सान्वदिव्युवतिभ्रम

कृमानितत्प्रेत्यनमगात्कृतानवा २० इंगितेननिजरागनीरधिंसंविभाव्यवतुभितेइजतां भक्ततांचपरिचर्जयालि रामं०

शंसाधिकवशंव्यधत्तते २१ स्वांगमर्पयितिमेत्यवामतांरोषितांप्रियमथानुनायसा आनतीयहृदसंवुधुहुतानां १३६

स्वाधिका।

त्रमत्यन्तपुनरुक्तमर्थिनं ८२ आद्यसंगमसमादरारापधा वल्लभाय ददती कथंचन अंगकानि घनसानवासमता क्रीड
लेभितदुरापतानिसा ८३ पस्तुरागिरिशमातरुक्रमात्स्वस्यवागिरिजमालतेवतुः तस्यचार्हमखिलंपतिव्र
ताक्रीडतिस्मतपसाविधायसा ८४ नस्थलीनजलधिर्नकाननंनाद्रिभूर्नविषयोनविष्टपं क्रीडितनसहयत्र
तेनसासाविधेवनयुयापयानवा ८५ नम्रयांशुकविकर्षिणिप्रियेवक्त्रवातहतदीपहीपया मर्त्यमौलिमणि
दीपितास्तयाविस्मयेनककुभोनिभालिताः ८६ कांतमङ्कदधतीपिधित्सयातन्मणेःश्रवणापूरमुत्पलं रंतु
मर्चनमिवरस्तुरःसास्त्रवल्लभतनोर्मनोभुवः ८७ तंविधायमुहिमायपार्श्वयोह्रीरुदीपमुभयत्रसास्त्रयोः छिन्न
मापकुतुकान्हुतत्रपानेकसंकटनिवेशितस्मरं ८८ एककस्यशमनेपरंतुनर्जांशुतंशमितमप्यवेक्ष्यतं जातवह्नि
वरसंस्मृतिःशिरःस्राविधूयतिमिमीलकेवल ८९ पशुपभीस्तनभयापिदृश्यसेयत्रिमेपितनतीदृशावसि इत्यने
नपरिहृत्यसातमःसंविधायसमभोजिलज्जिता ९० तुल्यसेयमयमंकुसेनरवेःस्निग्धसेयमयमष्पेहृदि नोपुन

नै०च० र्नकरवाणि नेति गिरंङ्ग त्यज त्यज तवास्मि किंकरी ९१ इत्यलीकतरकातरा प्रियं विप्रलभ्यसरते ह्रियं च सा चुम्बनादि वि-
१३० ततार मायिनी किं विदग्धमनसामगोचरः ९२ युग्मं। स्तेक्षितोऽस्मितमात्रलुप्तयादीपिकावपलयानमोघने नि-
र्विशंकरतजल्पतन्मुखाह्रान्तदर्शनसुखात्पुंक्त सः ९३ यद्भ्रुवोः कुटिलितेन यारते मन्मथे ततदनासिकाहुंकं य-
त्तु ऊं ऊमिति सा न दावध्यात्ततस्मर साशारस्तु किङ्कृतं ९४ ईङ्कितेन परिहितानीवनन्निं तं ततकृशोदितसुदंमनोधुवं
कांतदंतपरिपीडिताधरा पाणिरोधननिमियं वितन्वती ९५ सा सशंकपरिरंभदायिनी गाहितं दृढमुरः प्रियस्य न चेद्दि-
मे च सन्नमंगुरस्थुवस्तनं गापीनकुचदूरतां गतं ९६ गाढवाहुपरिरंभमंडली या परस्परमपीडयत्तयोः स्रस्तहेमनलि-
नीमृणालजः पाश एव हृदयस्य सः ९७ वल्लभेन परिरंभपीडितो प्रेयसी हृदि कुचावणायतः केलती मदनयो-
रूपाश्रयोन्नतवज्रमिलितापधनतां ९८ भीमजोरुयुगले नलार्पितैः पाणिजस्य मृदुभिः पदैर्वणो उन्नप्रशासि- नाष०
रतिकामयोर्जयफलस्तंभयुग्ममिव शातकुंभजं ९९ वक्रमानिनिधिनापितावकं नाभिमूरुयुगमंतरांगकं सन्मधा १३०

१२०

दृषिकगार्कैरिदंकांचनैर्यदीतितां गुरा ऽऽ हसः १०० पीडनायमृदुनीविगाह्य जो कांतपाणिनलिनेस्य हावती नत
कुचौ कलशपीननिष्ठुरौ हारहास विहते विजेनतः १०१ यौ कुरंगमदकुंकुमांचितौ नीललोहितरुचौ वधूकुचौ
॥स श्रियोरसितयोः स्वयं ध्रुवोराज्ञचारलखाकिंसुकार्चितं १०२ अंबुधेः कियदनुस्थितं विधुं स्वानुबिंबमिलितं
व्यडंवयत चुंबदेतु जनुरवीनुखंतदानेवधस्यनदने तुमंडलं १०३ स्नगभोगवक्रताकषायितैर्का हिते रुदयमा
स्करे गातो वक्रतु निष्ठुवनेधरामृते स्नातसाधु मधुपान विभ्रमं १०४ अह्ननाय वदनस्य चुंबनैः सा स्मशीतक
रतामनकरं सीत्कृता निह्नुदती विनव्रती सलवदन्न एष वेपथुमत्तदा ४ चुंबनाय कलिता प्रिया कुचं वीरसेन सुत
वक्रमंडलम् शापमत्तुमत्र्तैः सुधां सुतासक्त हारकघटेन मित्रतां ५ वीक्ष्य वीक्ष्य पुनरैक्षि सा शुनापर्यरंभि परिर
भ्वासकृत चुंविताउनरचुंवितादराद्भिरापि न कथं च ताप्तिव ६ छिन्नमप्यनतु हारमंडलं मुग्धया सुरतला
स्यकेलिभिः नव्यन किं स्तहशा चिरादपि सेवविंदु किंत वक्रसा हारि ७ यत्रदीयत हृदि हारमौक्तिकैः गासितन्नतयुगाए

वकारगां अन्यथा कथमसुरवधूर्निन्युंतैरशाकिननदागुणाच्युतैः ८ एकदृन्निरणिमौक्तिकावलिः छिन्नहारविततोनतानयोः
॥छाययान्तहृदयेविभूषणंश्रांतिवारिमरभावितंभवत् ९ वामपादतललग्नमन्मथश्रीमदेनसुरतंवाञ्छितानिशं
भुज्यमाननवयौवनामुनापारसीमनिरवचारसामुदां १० आंतरानपितदंगसंगमेसापितानवयवशानमन्यत नेत्रयोर
मृतसारपारगां तद्विलोकनमचिंतयन्नलः ११ भूषणोरस्तुषदाश्रितैःप्रियांशागगथ्यवद्देषमावपन् तैरमाविकिप
दंगदर्शनेयत्नधानमयविघ्नकारिभिः १२ योजनानिपरिरंभणोत्तरंरोमहर्षजमपिस्मगोधतः तौनिमेषमपिवीतौमिथो
वत्सरव्यवधिमध्यगच्छतां १३ वीक्ष्यभावमधिगंतुमुत्सुकांपूर्वमद्यमाशिकुहिमेरडुंकोपमित्युदितसंभ्रमीकृतांस्वा
तुविंवमद्दर्शदेषतां १४ तत्क्षणावहितभावभावितहादशान्मसितदीधितिस्थितिः स्वांप्रियाममिमतन्मुखोदयांभा
वलाभनलघुतांतनोदमः १५ स्वेनभावमकृतेनसत्तप्रियांवाञ्छमूलकुचनाभितुंवतैः ।निर्ममेरतरहःसमापनाशर्मसा
रसमसंविभागिनी १६ विश्लथैरवयवैर्निमीलयालोमभिर्हुतमितैर्विनिद्रतां स्वचिंतसुखितसीत्कृतेस्तुतौ भावमकम

कमध्यगच्छतां १७ स्वान्तमारमधिगच्छतोस्तयोः संमदे श्रुकरजक्षताध्वरा पाणिनैषुमरिकावचूर्णनासास्फुटं कुचु
रपि स्पृहावहाः १८ अर्द्धमीलितविलोलतारके सा दृशौ निधुवनक्लमालसा यन्मुहूर्त्तमवहन्न तन्मुनस्त्रामिरागत्तदधि
तस्य पश्यतः १९ ततक्रमसमाददीक्षितैः क्रूराणां तालहेतनवल्लनायनायकस्य तद्विधाहिमरदेवतां प्रियावेधसोपि विदधा
तिचापलं २० स्वेदबिन्दुकितनासिकाशिखं तन्मुखं हसयतिस्म नैषधं शोषिताधरशयालुयावकं सामिलुप्ततिलकं
कपोलयोः २१ ह्रीणमेव पृथुमस्मरं कियत्क्लान्तमेव वकृतिर्हृतं मनाक् कांतचेतस्मितदीपमाननं तन्नहालभत ल
क्रमादरात् २२ स्वेदवारिपरिपूरितं प्रियारोमकूपनिवहं यथा यथा नैषधस्य हृगपान्नयात् तथा विस्मापदपतत्स्मतो
नसा २३ वीतमाल्यकचहस्तसंयमेव्यस्तहस्तयुगयास्फुटीकृतं वाक्षमूलमनयातदुच्चलं वीक्ष्य सोरच्यजलेधोममज्ज
सः २४ वीक्ष्य पत्युरधरं क्षशोदरी वंधुजीवमिव भृंगसंगतं मञ्जुलैनयनकज्जलैर्निजैः संवरीतुमशकत्स्मितं नसा २५
तं विलोक्य विबुधत्रिजस्मितापच्छतो हासितहेतुमीशितुः ह्रीमतीव्यतरदुत्तरं वधूः पाणिपंकरुहि दर्पणार्पणं २६ लाक्ष

१८

नै·ध· यात्मचरणास्पतुं वनात्स्नातमालमवलोकतन्मुखं साह्रियानततनतानलास्मरछेषणामुदितं पतिं निशा: २७ स्वेदभाजि हृ
१३९ दयेऽनुबिंबितं वीक्ष्य पत्नीमिव त्वहृतं प्रियं निर्ममे धुतरतस्त्रमं निजे ह्रीनतातिमृदुनासिकानिलैः २८ स्तनसायकनिदे
शाविश्रमेरघ्रतीनचरवेदनोदयं दंतदंशमधरेधिकामुकामास्यशान्मृदुचमत्कृतां कियत् २९ वीक्ष्य वीक्ष्य करजस्मा
ऽविक्षमं प्रेयसाङ्गितसुरोजयोरियं कांतमैक्षत हृमस्पृशं कियत्कोपकुंचितविलोचनांचला ३० रोषरूषितमुखी
मिव प्रियां वीक्ष्य भीतिदरकंपिताङ्गम् तां जगाद स नवोढ्विताविंतं भ्रूद्विशास्मितवकोपकारिणां ३१ कुंकुमविले
पनात्मनाङ्ग·त्वयापि कृशतन्त्वयाचिते भृदयुक्तसमयेवरं जनामानने विभुविधेयमानने ३२ क्षिप्रमस्यतनुजो
नखादिनात्राककीरमृतशीकरं किरत् एतदर्थमिदमर्पितं मया कंटकं तु विभागिदामकामदं ३३ सापराधमलु
पत्पयोधरेमलक्तरः स्तरधनुःकारतव सेवयाभ्युजतनवाहनाभुग भूयएवचरणौ करोतु वा ३४ आननस्य मम वेदनो
चितानिदेयं दशनदंशदायिनः शोध्यते मृदुतिवैरमस्यतत किं त्वया वद विदश्य नाधरं ३५ दीपलोपमफलं व्यधान्न

नाम०
१३९

यस्त्वत्पदात्त्वतिभुमञ्चिरत्नमणिः नोतदानासिपरं समर्थनात्सोयमस्त्वपदपातुकस्त्व ३६ इत्यमुक्तिमुपहृत्य
कोमलां तल्पचुंबिचिकुरश्चकार सः आत्मसोऽभिमानिकांतिपंगिनां नदांनत्पदानृणां सरोजसंगिनी ३७
नत्पदारविलनत्वानुविवनेः स्वैः समेत्य समतामियाय सः कृष्णभूमविजिगीषयारतिस्तामितोपदशमूर्च्छिताध्रुता
३८ आरब्धनैषकुरुकोपलोपनं पश्यनशपति कृशाममधोनिंशा एतमेव तु निशांतरेवं रोषशेष मतुरोत्स्यसिक्त
रां ३९ साथनाथमनयत्कृतार्थतां पाणिशोपितनिजांघ्रिपंकजा तत्रशाममधुतमानमानतं स्मेरमेवस्तुदंतो
विनत्वती ४० तौमिथोरतिरसायनात्मनःसंहृष्टस्तुमनसोवध्रुवंतुः चक्रमेनतुतयोर्मनोरथं दुर्जनीरजनिरत्यजी
वनी ४१ स्वतमानशयनीयपयोस्तयोः स्वैरमारब्धनवचःप्रियां प्रियः उत्सवैरधरदानपानजैः सांतरायपदमंतरां
तरा ४२ देवतत्समुपगत्यनिर्दयं धर्ममीतिकृततनाहृशागसः अस्तु तेयमपराधमार्जनी जीवितावधिनलस्यवश्य
ता ४३ सकृपाः स्तुतु शिवयत्वदीश्वरांतस्वराज्यमुरुयेनरज्यसे तत्रलस्य तु धयामिषेचनं यस्तदंगपरिरंभविभ्रमः ४४

शर्मकिंहृदिहरेःप्रियार्पणंकिंशिवार्द्धघटनंशिवस्यवा कामयेतवमहेषुतत्विजंनन्वहंसरिदुदन्वदन्वयं ४५ नीय
तांमयिहृदाममेतिधीर्वक्तुमेवमवकाशएवकः यद्विधूपतरागहिद्वयस्यातिंशीतवत्यसिदयापरोनमां ४६ स्मरवता
निभृतमालिभिर्भवेद्वाग्भिलामममत्कृतन्मयाकिलमोघराघवविवर्त्तजानकीप्राविशाभयचलासिवीक्षिता ४७
कुमपत्रतिनिमिलितान्तकृयात्कच्छपस्यधृतचापलात्पलात् न्वतत्स्वीभुसरटाच्छिरोधुतःत्वंमिपोमिदधतीभु
वैभवे ४८ त्वंमदीयविरहान्मयानिजांभीतिमीरितवतीरहःकृता नोदितास्मिभवतीतदितांत्वामाहरद्वरमसत्य
कातरः ४९ युग्मम् संगमय्यविरहेस्मिजीविकायेववामथरमारतकृरां हंतदस्युरितिरुष्टयावयोर्निदया
द्यकिमनोपमह्यते ५० इदृशांनिगदतिप्रियेदृशांसमदाक्षिपदियंत्वमीमिलयत् प्रातरालपतिकोकिलेक
लंजागरादिवनिशाःकुमुद्वती ५१ किञ्चितोरुमिलिताधरंमिथःस्ववीक्षितपरस्पराङ्कियं तौततोनुपरिरंभ
संपुटैःपीडनांविदधतौनितंबतः ५२ नखातायातनंहसपुलकस्तिनरतश्रांतिनिःश्वासधाराजलव्याप्तिस्नाव

स्फुरत्कथितमिथःशाराभेदृग्दासं वालावक्कोलयन्नांकुरकरिमकरीसुद्दितोर्वीन्द्रवक्राश्चिन्नारव्यातैकधारोभ
यत्हृदयमयानहंद्दमानंदानिद्रां ५३॥ ॥श्रीहर्षकविराजराजिमुकुटालंकारहारःसुतंश्रीहारःसुषुवेजि
तेंद्रियचयंमामल्लदेवीचयंयातोस्मिइ शिवशक्तिसिद्धिभगिनीसौधात्रभव्येमहाकाव्येतस्यकृतोनलीयचरिते
सर्गोयमष्टादशः॥ ॥निशिदशमितामालिंगत्यांविबोधविधित्सुभिर्निषधवसुधामीनांकस्यप्रियाकमुपे
भावित
तुषः स्फातिमधुपरस्रगेवेदंधीविभाविकस्फुटरसस्पृशाप्यक्रावैतालिकैर्जगिरेगिरः १ जयजयमहाराज
प्राभातिकींसुषमामिमांसफलयनमोदानाद्दृग्गोर्द्वगलसपद्मरागः प्रथमशकुनंशय्योत्थायंतवास्तुवि
दर्भजाशिपजननयुग्मभोजानुगंयदंगनमंगलं २ बहुरूपकेहिगीतीसाशाप्रासादयंतमस्तुरुचीनिचयमिचयां
शांशांशुःशक्रमेयनिरंसुकेऽदिनमद्वसंपश्यंजीव प्रसादमिषाद्दृशोनिजमुस्वमितःस्मरंधत्तेहरेर्मद्विवीहरित
३ अमहतितराश्नादेकाराणलोचनगोचरात्तरणिकिरणाघ्रांसंचंतिक्रमादपरस्पराः कथयपितपरिश्रांतिंरात्री

१९

नै.ध. १४१

तमः सहप्रस्थानामयमपि दरिद्राणगणनामसीदयितास्त्विषां ४ स्फुरति तिमिरस्तोमः पंकप्रपंच इवोच्चकैः कुसुमितग
रुच्चंचच्चंद्रपुटस्फुटचंचुवितैः स्वपिमधुकरीकालिमन्या विराजति धूमलच्छविरिव रदैर्लीनालक्ष्मीकरैरतिपाण्डुकैः
५ रजनिवमथुप्रालेयांभःकणक्रमसंभृतैः कुशकिशलयस्याग्रेयेग्राये स्फुटविंदुभिः स्फुहिरकुशलेनायः स्वत्वाशि
खांकुरसंकरं कममपि गामितान्यतर्कज्ञाफलान्यवमेनिरे ६ रविकरचिरुचामोकारेभुस्फुटामलविंदुतां गमयितुम
मूरुचीयंते विहायसितारकाः स्वरविरचनाया सा मुच्चैरुदात्ततयाहताः शिशिरमहसो बिंबादस्मादसंशयमंशवः
७ व्रजति कुमुदे मोहं हंहो हशोरविधायके भवति च नले दूरं तारापतौ च हतौजसि लघु रघुपतेर्जायां मायामयीमि
वरावणिः तिमिरविकुरश्या हंरावि हितनाशिगामशिराइ ८ त्रिदशमिथुनक्रीडातल्पे विहायसि गाहते विधुवनधु
तस्वाधानाम्नीमरंशहसंग्रहः मृदुतरकराकारैस्तूलोत्करैरुदरंभरिः परिहरति नाखेऽलंगंडोपधानविधां विधुः ९ दश
शतचतुर्वेदीशाखाविवर्त्तनमूर्त्तयः सविधमतुनालंकुर्वंति ध्रुवं रविरश्मयः वदनकुहरेष्वध्येतॄणामयं तदुदेति च स्तुति

राम० १४१

१४१

पदमयमतेषामेवप्रतिष्ठानिरध्वनि १० नयति भगवानंभोजस्यानिवंधनतां ध्रुवः किमपि मघवत्प्रासादस्य प्रघाणा
मुपघ्नतां अपमरदीर्घान प्रत्यग्गिरिपत्पथमंडलीलयनफलदस्रांतस्तर्णाचलध्रमविभ्रमः ११ नभसि महसां
ध्वांतध्वांक्षप्रमापणपंडितानामिह विहरतोः श्येनंपातां रवेरवधारयन् शशविशसनत्रासादाशामयाच्चरमं शशी
तदधिगमत्रासात्तारापारावतैरुदडीयत १२ स्फुटमविमरुज्ज्ञाराहाराच्युता इव मुक्तिकाः हरहरतजक्रीडालूना
दियहृदंगरां वज्रकरक्रुतात्स्यातः संमार्जनादधुना[illegible]पुतनिर्स्फपविति जा वाथ्यालक्ष्मीविलक्षगामीद्रुते १३
प्रथममुपहृत्यार्घं तारैरखंडिततंडुलैस्तिमिरपारिषद्गांपवीवल्लीश्चबलीकृतेः अथरविरुचांग्रासाजिष्णंनभःस्त
विहारिभिः सृजति शिशिरद्योतश्चेरणीमपेरुदमन्कृमिः १४ अस्तुरह्नितमप्यादित्योत्स्थां विपन्निमुपागतं दितिस्तु
गुरुः शाशोयोक्तं न किंकचवन्नमः पठति लुठन्नीकंठे विद्यामयं मृतजीविनीं पदिनवहृतेसंध्यामौनव्रतव्ययभीरु
कं १५ उदयशिखरिप्रस्थान्यङ्गाररागेव निशाः स्फुरणोदधतिविद्वाल्पषाराष्ठषडुताश्मजनस्वगान् उदयदरुणप्रह्लीभा

१८

नै०४० गादरादरुणात्तुजेमिलतिकिंतुतत्संगात्संध्यानवेऽकवेऽना १६ रविरथहयानस्वस्तांतिक्षुवंवडवावलभ्रांतिवलाव
१५१ स्थापितः समीक्ष्यसमीपगाः निजपरिहृदंगादभ्रमारथांगविहंगमीस्मरशरपराधीनस्तांतात्हषस्यतिसंप्रति १७
निशिनिरशनाः क्षीरस्यंतः क्षुधाप्त्रकिशोरकामधुरमधुरंहेषंतेतेविलोलितवालधि तुरगसमजः स्थानोन्य।
यक्रान्मशिमंथभूधरमवशिलालेह्यायेहाचरालव्यास्यति १८ उडुपरिषदः किंनार्हत्ती निशः किमनोस्थितीप
तिरिहतनयज्ञाम्पांहृषोगणोपरुचीगणाः स्फुरदुडुपतेराशंमवङ्कः स्फुरन्मलिनाश्मनच्छविपदनयोर्विच्छेदेपितुतंव
ननुते १९ स्मरशरकिरणोवक्रोलाजानुडुनिङ्गुह्रोतियापरिणयतितांसंध्यामेनामवेमिदिवोमणेः इयमिव
सएकाग्निर्भ्रांतिकरोतिपुरायुतः करमपिनकस्तस्येवोक्तः सकौतुकमाङ्गिते २० रतिरतिपतिहैतञ्चाकोधुरंविभ्रम
स्तरंप्रियवचसियन्नायायांवदामनमांततः स्वाधिविरचितोविघ्नः पुराण्डुहः स्वलुनमंगणाः पञ्चषमस्रुषेनेकस्पैव राम०
तुदेनुमुदेपिनत २१ मवलपुपुनाकांतः संध्याभ्रुपास्तनपोमयत्नारयतिकथंसंध्येयंतांननामनिशांतुजा हुतिप १५२

तिरथावश्यंकारी दिनोदयमामिताहृरिहृयहृरिद्गर्भभ्रूणायितः कियतः क्षणात् ११ मुषितमनसा ध्रुवं भैमि त्वया
द्यकलाश्रुहे र्निषधवसुधानाथस्यापि स्त्रशस्यतादिधौ अजगणादयं संध्यां वध्यां विधायन दूषणां नमसितमना
यन्नामस्यान्नसंप्रतिभूषणं १३ नविदुषितराकापि त्वन्नस्त्वतो नियतक्रियापतनदुरिते हेतुर्भर्तुर्मनस्विनि मा स्म भूः
अनिशभवदत्यागादेनं जनः खलु कांशुकीस्तुमगामभिधास्यत्युद्दामापशंकवदावदः १४ त्यज सहचरीमेतां राज्ञ
पिखितरां क्रूरांतरांगिकिरणोः क्रोकाहृस्तुकैः समालनेनमः उदधिनियज्जाल्लत्स्वर्गोदकुंभदिदृक्षुतां दधति नलि
न प्रस्थायित्वः श्रियः कुमुदान्मुदा ।।१५।। प्रथमककुभः पांथत्वेन स्फुटेक्षितहृन्नद्दा रागपन्नुपदमिह द्रक्ष्यंति त्वां महो
सिमहःपतेः प्रतिमवहना दृष्टापोह्मक्रमागि वितन्वन्नामहृहृयुवयोस्तवाह्नश्री विवेचनचातुरी १६ अनतिशिशि
लेषुभावेनप्रगल्भवलाः खलु प्रसभमलयः पाथोजास्येनि विश्यपानिरित्वराः किमपि मुखगं कृत्वा नीतं वितीर्यसरो
जिनीमधुरसमुषा योगेज्ञापांनवान्नमचीकरन् १७ मिहिरकिरणाभोगंभोज्ञंप्रवृत्ततयाप्युरःकलितचुलकापोशाने

नै.४. स्पग्रहार्थमियंकिमुइतिकिकसितैनैकेनपाग्दलेनसरोजिनीजनयतिमतिंसाक्षात्मज्ञुंजनस्यदिनोदये १८ तट
१४३ तरुत्वगश्रेणीसंगाविक्तोरिवसांप्रतंसरसिविगलन्निद्रामुद्राजनिष्टसरोजिनी अधरस्थधयामधोमधोवपस्तुखल
ध्वयाधयतिमधुपःस्वाडुंकारंमधूनिसरोरुहां १९ गतचरादिनस्यायुर्भ्रंशोदयोदयसंकुचत्कमलमुकुलक्रोडाद्वीड
प्रवेशमुपेयुषां इहमधुलिहामितित्रंभोरुहेषुसमापततांसहसहचरैरालोकंतेधुनामधुपांगनाः २० तिमिरविर
हात्तांनूयंतेदिशःकृशतारकाःकमलहसितैःश्वपेतीवोद्गीयतेसरसीनका शरशामिलितध्वांतध्वंसिप्रभादशधार
राद्गगनशिखरंनीलस्तेकंनिजैरयशोभरैः ३१ सरसिजवनान्युद्घात्याद्यार्यमासिमसंतुनकृतकृतिस्तवहिच्छवंदैत्येन्द्र
मुपैतुनकोरवं हिमगिरिदृषद्दायादश्रीपतीतमदःस्मितकुमुदविपिनस्याथोपाथोरुहैर्निजनिद्रया २२ धयतुनलि
नीमाध्वीकंवानवाभिनवागतःकुमुदमकरंदोधैःकुक्षिंभरिर्भ्रमरोत्करः इहरहलिहतेरात्रौजर्णैरथागविहंगमामधु राम०
निजवधूवक्त्रांभोजेरधुनाधरनामकं २३ जगतिमिथुनेचक्रावेवस्मरागमपारगौनवमिवमिथःसंभुंजातेंवियुज्यवियु १४३

जायो स्मृतमस्त्रतादेगाहारायदापदरोगंचकजदमृतमुडं मन्नांशंभुर्विषवुसुजेविभुः ३४ विशातियुवतित्यागेरा
ज्ञी मुचं मिहिवंदकास्त्वं दिनमणिमणिंतापेविन्नाद्विजाज्ञापिपासतिविरहजरलज्जिक्कावक्का क्रयंत्यतिवि क्लामि
क्लमहचरीनामन्याहंरथांगा निहंगमाः ३५ स्नमुक्रलमयेनैत्रैरंधंमगिछ्नायाजनः किमुकुमुदिनीतुर्व्याचवैरवेर
नवेल्लिकां लिखितपाटितारात्रोदाराः कविप्रतिभारुपाः स्पृष्टत स्पृष्टतान्नयेपशपानस्याखलुमाविना ३६ मु
कुलितनमः सिंधोर्धृगोः करादिवमुस्मातेनमासिविमिनीवंधोरंभ्रत्युतैरुदतिंदुभिः शतदलमधुस्रोताः कछ
दयीपरिंभराग्रदंतुपदमदःपंकाशंकामसीमगतत्तूते ३७ धुतहरागतुमनःस्रोणीस्त्रीणामनादृशिभिः सरःपरि
सरचरैर्मांसांभर्तुः कुमारतरैः करैः अजनिजलजामोदानंदोन्निलिम्लुगधुव्रतावलिगावलिताङ्गताप्तुंजस्रियंग्र
हयान्तुभिः ३८ रचयतिरुचिःशोणीमेताकुसारितमारवेयदलिपटलीलीलीकंठ्येप्रवस्यतिपान्तुका अजनिम
रसीकल्माषीतह्रूवंधवलस्फुटल्कमलकालिकारवंडेःपांडूकृतोदरमंडला ३९ कमलकुशलाधातेमालोरहोपुरुष

१९

नै.च. व्रतं यदुपकृतं तेनेन्वाणि श्रीहृहत्वा विरह्वुभिः कविभिरुपमादानादंभोजतां गमितान्वसाव पियदत्तथा भावान्तुचन्तुलूकावि
१५४ लोचने ४० यदसिमहतीभक्तिर्भानोन्नदेवत्रुदित्वरं त्वरितमुपतिष्ठस्वा ध्वन्यास्त्वमध्वरपद्धतेः इह हि समये मन्देहेषु व्रजन्तुद
वज्रताममिरविप्रुषस्थानोज्झिताज्जलांजलयः किल ४१ उदयशिखरिप्रस्थावस्थायिनीस्वलिम्निरुयाशिशुतरमहोमा
णिक्यानामहर्पतिमंडली रजदृषदं ध्वांतश्यामां विधूयपिधायिकां नखलुकतमेनेयं ज्ञातेजनेन विमुद्रिता ४२ हिरण्यि
हृदेः कार्यात्सत्त्वपयहोज्झिलकुंडलद्वयमथखलुप्राचोप्रादान्मुदासहितत्वराः विधुरुदयभागेकंतत्र्यपलोकिविलो
क्यतेनवतरकरस्वर्णिस्नाविद्वितीयमहर्मणिः ४३ दहनमविशद्दीप्तिर्यांसंगतेगतवासरश्रमसमयप्राग्रोपन्यो
विवस्तिसागिरणी अधरभुवनात्सोऽह्नस्तेषाहटान्नरणोः क्रतामरपतिपुरप्रासिद्देनमताव्रतनूर्निता ४४ तुभजनक
घ्रातथ्येवेयतनोतनुजन्मनः पितृशितिहरिहर्याण्याहाराजः किलकालिमा शमनयमुनाक्रोडैः कालेरितस्तमसां राम.
पिवादपियदमलच्छायात्कायादधूयतभास्वतः ४५ अभजतविरामं संदेवः प्रतिक्रमदात्पयेदितमयमयं कालेश्व १५४

१५४

यः श्रुत्यतथारविः नखलुशाकिनाशीलकालेश्च तिरसो श्रुरापमयमुनयोर्जन्माधानेप्यनेनयथोचितं ४६ रुचिरच
रणःस्फुतोरुश्रीसनाथरथः शान्तिशमनमपिसन्नातं लोकानस्तनस्तताविति रथपदकपासिंधुर्वधुर्दशामपिदुर्जने
र्येदुपहसितोभास्वान्नास्मान्नुहासिष्यतिकः खलः ४७ शिशिरजरुजां धर्मशर्मोदयापतनूभृतामयखरकरशणतास्मा
नां प्रयच्छतियः पयः जलमयजनुषां तापं तापस्पृशां हिममित्ययं परहितमिलत्क्लान्ताहान्नेः समभ्युदंचति ४८ इह
नकतरश्चित्रंबध्नेनमिस्तनतीर्दिशामपिचतसृणामुत्संगेषुस्थितामधयतांक्रुरागात तरुशरणतामेतच्छायामयंनिवस
न्नमः शमयितुमभ्रंदन्तैर्ग्रर्थ्यंपदर्थमरोविधां जगतितिमिरं मूर्छामन्नब्रजेपिचिकित्सतः पितृरिवनिजादस्मावस्मादधी
त्यमिवज्वतः अपिचशमनस्यासोतातस्ततः किमसौचितीयदयमदयः कह्लाररागामुपैत्यपमृत्यवे ५० उडुपरिवृढः प
त्यामुक्तामयंयदपीश्वयप्वदपिविभितीभानोर्जायांजहासकुमुद्वती तदुभयमतः शंकेसंकोचितंनिजशंकयाप्रसरति
नवार्केकर्कश्चफलाफुरागोचिषि ५१ क्षतिमयनतोभीतोर्जानेबलेःमदनाध्वनाविहरणाकृतः शारदाःसाक्षाच्छ्ताविद्रश

१९

नै. ४० त्विषांनिशिनिशिसहस्राम्शांइगमिःश्रयतोतिसहस्रराः एष्यगाह्निपतिःपश्यत्स्माक्रमेणचभास्वराः ५२ वङ्गनखर
१५५ तायेषामग्रेखलुप्रतिभासतेकमलस्तुहृदन्तोमीभानोःप्रबालरुचःकराः उचितमुचितंजालेकुंजमर्धविस्तुमिरायतैःकि
यदवयवैरेषामालिंगितंगुलिचारिमा ५३ नयनयनयोर्ह्रूपेयत्तत्प्रविष्टनीरमूर्धवनवल्लभीजालाजालाइवाकी
करांगुलीः भ्रमदरुणगणाक्रान्तांभान्तिप्रमत्स्यइवांशुपाः पुनरपिहृताःकुंदेकिंवानवर्द्धाकिनादिवः ५४ जलजमिङु
तामावेडेष्ठःकरेणनिपीडयन्तःशिशिरकरस्याराशंरवप्रपंचविलोपकृत् रजनिरमणस्यास्तग्रोणीधराहृपिधाव
ग्राहृधनमधुनाविंवेकंतुछिदाकरपत्रतां ५५ दिनमिवदिवाकान्तिःप्रोःस्फुरैःसवितुःकरैस्तिमिरकवरीलूनाशे
ग्यानिशांनिरदीधरन् स्फुरतिपरितःकेशस्तोमैस्ततःपतयालुभिर्ध्रुवमधवलंतत्तच्छायाकुलादवनीतले ५६ क्रमशः
शंखंतवनलयशःश्रेयसेस्पृष्टशात्रंवयस्मोदयःसादिविलिखितःस्पष्टमसितदिजेंदुः अदाप्रदाकारमिहकरछेदमप्यस्य राम.
पश्यस्मानिष्ठ्यानंतदपिनिजरांहारिणोयःकलंकः ५७ ताराशंखविलोपकस्यजलजंनीरुपात्विषामिंद्रःस्मारमंच १५५

लताकरेणानिविडांनिःपीडतांलंभितः छेदार्थोपहृतांबुकंबुजरजोजंबालपांडूभवत्कंठंरवाछिन्नकारपत्रताम्रिहृवहृन्नम
गताह्वोविधुः ५८ यत्याथोजविमुद्राणप्रकारगोनिर्द्रिद्रपत्रंगत्रमान्द्रषीःप्रायतिस्मयज्वलहहामह्नागासहृत्त्वह
रिः साज्ञात्वंसरसीरुहामपिदशामध्यक्षितत्वात्त्वंयन्म्लाह्यितेतरातेतरांकविलमिःपद्मोपमचक्रुषः ५९ त्र
वैमिकमलाकरेनिखिलयामिनीयामिकश्रियंश्रयतियत्तरागविततपत्रतेज्जोदरं तदेवकुमुद्वंपुनर्दिनमवाप्यगर्भ
भ्रमत्द्विरेफरवघोरणाघनसुप्रेतिनिद्रामुदं ६० इहकिंमुत्वमसिप्रच्छांशंसि किंगाहूरूपंप्रतिनियमितगावागायसे
नैषएषः भरणफणिभवभामेतातरङ्गः स्थानिनोकाविति विहितनहीनासनरः कोकिलोभूत ६१ दान्तीपुत्रस्पत
नेध्रुवमयमभवत्कोप्यधीती कपोतः कंटेशशेषमिरिहस्नानवक्रकाटेनीशेषभूषानुयातः सर्वविस्मृत्यदेवास्त्व
तिकुरवसितांघोषयन्नोघुमत्रांप्राक्संस्कारेणसंप्रत्यपिधुवतिशिरःपट्टिकापाटजेन ६१ पौरस्त्यायांघुसृणम
स्तरणश्रीजुषोवैजयंत्याःस्त्रोकैश्चिन्नेहरितिहरतिक्षीरकंटेम्रयूखैः भानुर्जीवनदत्तुरमोशाक्रमोधमकुंभस्थानेप

१९

नै॰ ४० नंतिमिरजलधेर्म्मिभिरेतद्धराभिः ६३ द्वैरेवतमस्तमाल्याहनद्यासे ईर्वीभावुकैस्तैरस्य महस्नपत्रसदसिवास्त्राशाग्य

१४६ स्तोस्त्रवः घर्माराशंरयत्तुंविसंविसजुतेतस्थिएषिहाकृतेस्माद्दिज्योमतमोघमोघमधुनामोघंनिदाघद्युतिः ६४

द्रूराहृदस्तिमिरजलधेर्बाडववह्निभानुर्भानुस्तामप्यहनलहस्वनीकेलिवेहासिकोपं नस्नात्मीयंकिमिभिदधतेमा

स्वरश्चतिमानंध्यामघाषिघुमरि केरणाश्वरायः शोणाणंति ६५ प्रातर्वर्णिनयानयानिजवपुर्भूषाः प्रसादा

ददाहदेवीवः परितोषिजेतिनिहितामांतः पुरिकापुरः स्नातामंडनमंडलीपरिदधुर्माणिकारोचिर्मयीं कोषावेगम

राणलोचनरुचाहारिघ्राविद्राविणी ६६ आगच्छन्भगतानुषः क्रणामथातिथ्यंहरोणानशोस्वर्गंगांतुनिवारितां कृतदि

नारंभास्तुतिधूपतिः आनंदाददतिप्रत्यकरथमधिरोपप्रियायोतकप्रांगसैरधराणातैरविदिनश्रासादतोनिर्गमः ६७

॥ ॥श्रीहर्षकविराजराजिमुकुटालंकारहीरः सुतं श्रीहीरः सुषुवेजितेंद्रियचयंमामल्लदेवीचयं एकामत्यजतोनवार्थ राम॰

घटनामेकोनविंशोमहाकाव्येतस्यकृतौनलीयचरितेसर्गोयमस्मिन्नगात॥ १९॥ ॥सोधादिक्कुहिमानेकधातुका १४६

धित्व कातरं सखाप्रश्रयपाथोधिस्नानजातजवोदिवः १ ततः प्रसूदगाङ्गौमीकांतमायांतमंतिके प्रतीचाभिमुखीचीव
दिनोंकारेस्तधाकर २ सहरमादरंतस्यांवदनेमदनेकहृत् हृष्टमंदाकिनीहेमारविंदश्रीरविंदत ३ तेनस्वदेशसंदे
शमर्पितंसाकरोदरे बभ्राजेविभ्रतीपद्मंपद्मेलीलाद्विइपद्महृत् ४ प्रियेणाल्पमपिप्रत्तंवक्रमेननतरामसौ एकलक्ष्म
तयादध्यौपत्रमेकंवराटकं ५ प्रेयसावादिसातन्वीत्वदालिंगनविघ्नकृत् समाप्यतांविधिःश्रीषःकृशोदरेतमिचेत्तव
६ कैतावत्रर्ममर्मांविहिंहितेविधिरद्यते इतितंमतसारोषादवोचहृद्वमानसा ७ कृपाविच्छेदकादेवविधेर्मुग्धेवि
रज्यसि विकेनाहंचिरंत्वेति त्वहा[illegible]मनदाकलिः ८ मावहेवाथसाराज्ञः सवींपद्यमुखीमगात् लक्ष्मीःकुमुद
केदारादागतीभोजिनीमिव ९ ममासावपिमासंभूत्कलिहीपरवत्सरः इतीवनित्यसत्रेतांसवेतांपर्यतत्नृषत्
१० क्रियांप्राहतेतनीहत्वानिवेधन्याशितामरंतौ कराभ्यांएवगताप्यान्याभिमीलदसौहशो ११ इमयंत्यावयस्या
भिःसहास्याभिःसवीक्षितः प्रवृत्तिप्सानिवाषामंसापयक्षेयसीहशोः १२ तार्किताभिर्त्वमिस्याईगाशिकापाशि

मोचनात् ज्ञातस्पर्शान्तरामौनमानशेमानसेविनी १३ सावादिहृततनुस्तेनकोपस्तेनापमोचिनी त्वां प्राप्य यस्मादे
नश्रियेनन्नाङ्गियेनतपः १४ निशिदास्यंगतोपित्वांस्वालापयन्नाप्मवीवदं तं प्रह्वन्नासिमंते चेन्मंतुंन हृद्दंवद्यते १५ इत्यु
क्तस्याः पदाम्भोजे पत्यौत्राञ्चेषितौ करौ रुषास्कोपंस्मातेकंनकराङ्कूरस्तुहृत् १६ अथोचततनस्तन्वीनिषधाकमधी
श्वरः तदपांगवल्गन्नारानलत्कारवशीकृतः १७ कटाक्षकपटारब्धदूरलंघनरंहसा दृशाभीत्यानिवृतंतेकर्ण
कूपनिरूपाकिं १८ सरोषापिसरोजाक्षित्वमुदेषिमुदेमम नसापिश्तन्त्वत्र्यसमीरमायैवसारमा १९ छेन्नुमिंदो
मवहृक्कविंविवेभ्रमविभ्रमं शंकेशशांकमानंकेभिन्नभिन्नविधिविधिः २० नाम्नपर्णीनटोत्पन्नैर्मौक्तिकैरिक्षु
कुक्किजैः वर्हस्पर्द्धनरावर्ण्यंमस्तन्नास्यादवल्लव २१ त्वङ्गिरः क्षीरपाथोधेः सुधयेवसहोत्थिताः अद्यापवदेहो
धावन्तुग्धलेपलवास्मिताः २२ पूर्वपर्वतमाश्लिष्टचंद्रिकस्तुंद्रमाइव अलंवकेमपपंकमंकसंक्रमिताप्रियः २३
प्राह्हारंभरागांमोदः स्निग्धोद्यामिवसप्रियां परिरभ्यचिरायास्नविश्लेषायासमुक्तये २४ चुचुंबास्यमसौतस्याश्र

गृहः श्रितस्मितं नमोमारिरिवांभोजं मधुमधाम्बुविवितः १५ अथाह्णयकलां नामपाशिनामप्रियासखी तु
रस्ताहैशिता सद्वेकर्तुं नर्मशिसाङ्गिरां १६ कस्मादस्माकमत्नास्माद्यस्मादयजेनते आसक्ता भवती छन्दोम
नेनवञ्चमन्यते १७ अत्वयाहिमयापेया त्रिशिरस्तोपनयादिति नविप्रलभते तावदालीरियमलीकवाक् १८
आह स्मेषानलादन्तं नत्तुषे मनसेजियत योवनान्तुमितेनास्मात्तन्मिषा भूत्मनोभुवा १९ आस्यसौंदर्यमेतस्याः
स्मृगुमायदिभावसे नहिलज्जातमन्मेलेः परोक्षमधुनापिनः ३० प्रशीयेवाहिलोचनासैषालीरवलोकते
ज्ञागहगंसागुलामांतुमंतुमंतामिवेक्षते ३१ नालोकतेयथेदानीं मामीयंतेनकल्पये योहंद्रूतेनयाहृष्टः सो
पिव्यस्मारिषीहशा ३२ रागंदर्शयतेसैषावयस्याः स्तन्तमाम्रतेः प्रमत्तमितिवक्रं मां मानितीमौनिनापुनः
३३ कोनामैवयतेनामनामयाहमियं सखी कालेनलेजितास्माकीस्वशान्ताह्णान्तुजिह्वया ३४ अस्यापी
नस्तनव्याप्ते हृदयेस्मात्तुनिर्दये अवकाशलवोप्याप्तिनात्रक्रुत्र विभेन्दुनः ३५ अभिगात्येहवांतस्याहृदयं मृदु

नै॰ ध॰ नामुचोः प्रतीमहेवनैषु खांकुचयोर्युक्ताहन्नयोः ३६ इतिप्रियेणकंठोस्मिन्सोत्नुंदमभिधायतं दमयंतीसुलाधीन
१४८ स्मितयास्मेनयाजगे ३७ भावितेयंत्वयासाधुनवरागारवलुत्वयि चिरंतनानुरागार्हे वर्द्धतेनःस्मरश्रीःप्रति ३८
स्मरशास्त्रविदासेयंनवोढानत्वयासखी कथंसंभुज्यतेबालाकथमस्मात्तुभाषतां ३९ नासत्यवदनेदेवत्वां
गायंतिजगंतियं ।प्रियानतस्यसरूपास्यादन्यथालपनानते ४० मनोभूरस्तिचित्तेस्याःकिंतुदेवत्वमेवसः त्वदेव
।स्थितिभूर्येस्मान्मनःसत्यादिवानिशं ४१ सततंस्थसखीचित्तेप्रतिछायासमन्मथः त्वयास्वसमरूपत्वमतनो
रन्यथाकथं ४२ कःस्मरःकस्त्वमेवेतिसंदेहेसोभयोभयोः त्वय्येवार्थितयासेयंधत्तेचित्तेयथायुगं ४३ त्वयिन्य
स्तस्यचित्तस्यतुशाकर्णस्वदर्शनात शंकयापंकजाक्षीत्वां हगंशेनस्पृशत्यसौ ४४ विलोकनात्प्रभृत्यस्यालग्नए
वासिचक्षुषोः स्वेनालोकयशंकाचेत्सनायःपरंगाचिकः ४५ परीरंभेनयारभ्यकुचकुंकुमसंक्रमं त्वयिचेद् राम॰
द्यस्यैवरागाइत्युदितैववाक् ४६ मत्वैवभवन्नामकामसत्कजपव्रती अक्रुतत्वंसखीकंठस्तुवेश्येकावली १४८

छलात ४७ अथ धास्मितवयस्यायामवता महता ह्रदि स्तनावंतरसंभांतौ निःक्रांतौ भ्रमहेवहिः ४८ कुचौ दोश्चो
श्चितावस्याः पीडितौ त्रासितौ त्वया कथं दर्शयतामास्यं हहंताकाहेतौ ह्रिया ४९ इत्यसौ कलयामासकैः सिक्तैः
पीयूषवर्षिभिः ईदृगेवेतिपश्चछ्रियाभुत्रमितानना ५० वभौ सप्रेयसी वक्षःपत्ररुत्नमयकरः चिरेणालब्धसंधा
नमरविंदमिवेंदुना ५१ क्रीडायावस्नाय मानाचनमयंती पुनर्मुखं दमयंती मुदे पत्युरभूत्स्वैरमवन्नदा ५२ अथोपि
भूपतिस्तस्याः सखीमाह स्मसस्मितं परिहासविलासाय स्पृहयालुः स्मप्रियः ५२ क्रुद्धं मंद्धं दिनस्यासावयस्ये
यंवावस्मतात निशीथे निशिधाम्निर्यदाचरातिनाव्रनः ५३ दिनेनास्याभुखसंभोद्धुः सखायादिनिरस्तृतः तेनैक
नाः शतपत्राणां क्लिन्नारामपि प्रियः ५४ लज्जितानिजितान्येव मयि क्रीडितयानया प्रत्याहृत्तानिज्ञात
निं एकं संप्रतिकंपति ५५ निशि दृष्टाधराराविमेत्तामत्रं नवषाद्भु कफलेदशानेविवीलतम्माकीरायकुप्यति ५६
स्तराणीपदस्तुविलसास्त्रीं स्वाभिताकुंभिकुंभयोः पश्येनस्याः कुचाभ्यामनृपस्तेयो षीडयामिन ५७ अथरामहतपानेन

नै०४· ममास्त्वमपराध्यत्र भृङ्गीकिमपराद्धंयःपादोनाप्नोतितुंवितं ५८ अपराद्धंभवद्भ्यांशिआविशाएछकिंमया वीणा
१५९ हपरुषंपन्मांकलकंठीचानिष्टुरं ५९ सेयमालिजनेस्वस्वत्वायिविस्रस्रभाषतां ममतानुमतास्माकंतुपुनःप्रस्मर्यते
कृतेः ६० अथोपवदनेभैम्याःस्वकर्णोपनयछलात् संविधायस्तुतोतस्यानिज्ञासंसाजगादतां ६१ अहोमयि
रहोदत्तंधूर्त्तंकिमपिनाम्यधाः जिह्मत्वमितिंमतंतन्नेभूषमेकाभिधापये ६२ स्मरशास्त्रमधीयानाशिक्षितासिमयैव
यं अगोपिसोपिकृत्वाकिंदापत्यत्वयस्त्वया ६३ सोनिन्यामेवसातस्यांतद्वक्त्रीरिवस्मरावली वादंवादंतुक्रस्ध
केक्रंक्रमितंतरांतरा ६४ अथास्मावाभिस्तत्यासारतिप्रागल्भ्यशंकिनी सख्यालीलांतुजाघातमत्तुभूयालक्नूपं ६५
हंहेहंहेमहाराजत्वदर्थाभ्यर्थनक्रुधा यन्नाऽयातिमामेवंपञ्चतत्त्वंयातिभुवा नदत्यविक्लिविक्लेनत्वयाकेनैवनैषधः
शंकेशक्रःस्वयंकृत्वामायामायातिवानयं ६७ त्वन्नदीस्वर्णपाश्चिन्त्याः पद्मदानेति[illegible]ता नयतीयंत्वादिद्वत्वेदिव राम०
स्वागमनंचते ६८ माछलेनैषधच्छायामायामापिमपाहरेः आहताहमहंत्यायांतस्याकारीतद्वर्नया ६९ तंभा १५९

वयाति वैदर्भी दर्भाग्रामम्भातिस्तव जृंभारितं करांभोजाहं भोलिपरिरंभिताः ७० अनन्यसाक्षिकाः साक्षान्नदास्वाय
रहः क्रियाः शंकान्तकांतु दैतस्या यदि वित्तनत्व नैषधः ७१ इति तत्त्वप्रयुक्तात्व निकुञ्जीकृतकेतनं वाचमाकर्ण्य तन्न
वेसंशयात्तुः शशंस सः ७२ स्मरसि च्छन्निहाल्नु मेया ताम्भौ पायार्पणात यदानंदोत्स्रसंज्ञोमापद्गलाभीमविष्व
रि ७३ ज्ञानासि ज्ञीभयव्यथा यत्र वेमन्मथोत्सवे सामिभुक्तैव मुक्तासि हृद्दीखेदमयात्मया ७४ स्मरसि त्वा
ञिमेतस्त्वाकरेमत्पदधाविनि अङ्गुलीयुगयोगेन यद्राक्षिप्य घनेजने ७५ वेत्थमानेपि मत्पाग हृत्ता त्वं मां च य
न्मिथः महत्पालिरव्यपशपती त्ववधारेखयान्तरा ७६ प्रस्मृतं तत्त्वया नावद्यन्मोहनविमोहितः अवमोधरपाने भर
सनाम पिवेतव ७७ त्वत्कुचाईनरवाङ्कस्य मुद्रामालिंगतोत्थितं स्मरस्व त्वहृदियत्स्मेरसखीः शिल्पं तवाङ्कुतं ७८ त्वया
न्याः क्रीडयन्त्यधोमधुगोष्ठि स्वपेक्षितः वेक्षितासां पुरोमूर्द्धा त्वत्प्रादेयकिलास्यलं ७९ वेत्थ मयागतेज्ञोष्ठ्यपद्मा
पशपतिहार्देति अचुंबीरालिमालिंगपतस्यां केलिमुदाकिल ८० ज्ञागर्भितन्नसंस्कारः स्वप्नवाङ्वदानने निक्षिप

नै.ध. याचिषंयन्नान्यायान्नांस्वलफालिकाः ८१ ।विज्ञेतदालिकाविज्ञेनस्वजंमयियत्क्रुधा प्रागमावाधिगमागःस्थेत्वयाशंवाक
१५० तंकृते ८२ स्वादिशितिमयेनैवनिशिपार्श्वविवर्त्तिनोः स्वप्नेछपत्तवेसुखेसखेसखंस्मरावयोः ८३ कृतांप्राप्यप्र
दःस्थेवत्रशांविमनितेकृशां दर्शिताधरमहंशाध्यापयन्मामतर्जयः ८४ तथावलोकालीलाज्ञलालभ्रमरागकेत
वाज करोयोजयताधोहियन्मयामिप्रसादिता ८५ तांकेलिदानमन्यस्तकराजंकरपंकजे ममनस्मरसिप्राणस्त्वने
वस्मरामितत ८६ स्मरसिप्रेयसिप्रायोयाहूतीयरतासहा श्रुचिराजीत्नुपालब्धात्वंमयाधिकनादिनी ८७ तद
धेहि कृष्णरोषायन्मांहित्वागतासखीः तत्रापिमेगतस्याग्रेलीलयैवाछिनत्तरां ८८ भुंजानस्यनवंनिवंपरिवेवि
षतीमधौ सपत्नीछपिमेरागंसंभाव्यस्त्वक्षुषःस्मरेः ८९ स्मरशार्ङ्गरमास्वाद्यत्वयाग्रहमतिस्त्ववत्र स्वनिंदारोष
रक्तान्नुपदर्भेषंतवाधरात ९० स्मुरतादाश्वतायांतंत्वुवंतुंवेनत्वप्रणात् वदापंतुंदितुवत्रेधन्याततुवतेस्मितिः ९१ राम.
कमपिस्मरकेलितंस्मरयन्नमत्रःशितिमयाविहितमंतु[illegible]ज्ञितास्मितवत्यसि ९१ स्मरतत्रराखमन्त्रोरोकस्तोधादि १५०

तितेम्वषाड्रीडितवमन्तुंपंथ्यहृतंरतपरोक्षणो ९३ नीलद्वाचिबुकंयत्रमदाङ्केनश्यमांबुना स्मरहारमरोणे ह्रस्त्वमास्यं
तक्रूणोचितं ९४ वनकेलोस्मरारम्यदलंभ्पतितंइति दोहिमवद्युसुदस्योतिमज्ञिराज्ञीड़िताश्रियत ९५ इतित
स्याःरहस्यानिप्रियेशंसत्तिसांतरा पाणिभ्यांपिदधेसख्याःस्ववसीव्रीवशीकृता ९७ तस्याविंहंसखीकर्णोपीड्य
तीस्सख्यावीक्ष्यनेत्रासितोत्पले अप्यपीडयतांप्रेमीकरकोकनदेनतौ ९८ तस्याविहंसरीकर्णोयत्तुरालापितंह्रि
या पिदधाविववेदभीत्वरहस्याभिसंधिता ९९ तामालोक्यप्रियाकेलिंनलेसोत्सासहासिति आरात्त्वमनुधा
पिसख्यः स्मिस्मियिरेपराः ९९ दंपत्योपरिशीत्याताधराप्सरसस्तयोः वहेशस्मितपुष्पाणिसुरभीनिसुखानिलैः
१०० तद्वास्यहसिताज्ज्ञातंस्मितमासाप्रभासत आलोकादिवशीतांशोःकुमुदश्रेणिजृंभणं १०१ प्रत्यभिज्ञायविज्ञा
यस्वरंहासविकस्वरं सख्यास्तास्तुस्वपक्षायाःकलाञ्जातवलाज्जनि १०१ साह्लयोस्वैरथोचेतामेहिस्वर्गेणावंविते
पिववाणीःसुरवावेणीनृपचंद्रस्यसुंदरि १०३ सान्नराणोन्नस्पवाभोगमनत्यासत्यमत्यापि कल्पग्रामाल्पनिर्घोषवद

२०

नै॰ ४० रीवकृशोदरी १०४ अथ तत्र एव निशायाः शृङ्गारं तां नैषधकामिष्ठाः नलमौलिमणीं तस्याभावमाकलयत्कला १०५ प्रति
१५१ विवेङ्गितैः सख्यामुखाकूतैः कृता तु सा तद्व्रीडाघ्नं कुर्वीरागं प्रावर्तीमाङ्गमाधिसा १०६ कारं कारं तया कारस्तू
वेसा अपरवर्त्तनं सा । मिथ्यावेत्य गिरस्त्रैन ह्यर्णाः सुर्मसदेवताः १०७ मत्करांभूषणानां तु राजन्निबिडपीडनात् वा
थिषमाराणापाणिस्ते निषेकुतु चिता श्रिया १०८ इति सामोवयांचक्रे कराग्रं सख्याः करग्रहात् पत्युरात्रवतां यां
त्यात्तु धायासनिषेधिनः १०९ स्तुतिसंराधजं ध्यानं संततिछेदतालतां डगामरुटितिस्त्यागस्तनस्तत्कराग्रयोस्ततः ११०
सापहृत्य किपद्दंस्तुसुदे सिस्मियतेतनः इदं च तां सखीमेत्य यया वेकाकुभिः कृत्वा १११ अभिधास्येऽहं स्यंतद्य इदम्रा
विमयानयोः वरांया करिणीं तं मत्पमेस्त्वा लिखिनिमीयतां ११२ वयस्याप्रार्थनेनास्याः प्राक्कूटष्कृतिनाटने विस्मि
तौ कुरुतः स्मेतौ दंपती कंपितं शिरः ११३ तथालिमालपंतीं तामसभ्याधान्निषधाधिपः आत्तनद्ध वितो स्वमे मिथ्या राम॰
शपथसाहसात् ११४ अत्यालापी कलापी मंकलंकः शंखितः कुतः प्रियापरिजनोक्तां स्य त्वयैवाहृष्टभोद्यता ११५ १५१

त्र
सत्यं स्वल्पं तदा श्रोष्यं परं पुत्र तु कुमारकं आगामीत्येव चावोचं न तु त्वज्ञावमित्यपि ११६ आमंत्र्यतेन दे गत्वां तद्दैया
र्थं समर्थये शापथः कर्कशोदर्कः सत्यंसत्योपि देवतः ११७ असंभोगकथारंभे वंचयेथे कथं नु मां हंतमेयमना
र्हंतीयत्नु विप्रलभे तु मां ११८ कर्णौ करोति ततः सख्यो श्रुतमाचख्यतु मिथः सुऊर्विस्मयमानेव स्मयमानेव चानेव
ऊ ११९ अथाख्यापि कलासख्या कुप्यमेदमयंतिमा कार्या द्वितीयतो यस्याः संगोप्येवं यदब्रवं १२० प्रियः प्रिया
मथाचष्ट दृष्टकपटपाटवं वयस्ययोदितं तस्मान्मासखीष्वेव विश्वसीः १२१ आलापि कलयापीयं पतिर्नील
पति कश्चित वयस्येसोरहस्यं तत्त्वमप्येविश्वस्यमीदृशि १२२ इति श्रुतिप्रमानायां तस्यांस्मेरेनलः प्रियां भणामोमि
वाहिः कुर्वेदुर्विनीते गृहादव १२३ शिरः कंपानुमत्याथ सुदत्याः प्रीणितः प्रियः चुलुकं तु छुतस्पर्धसख्योः सलि
लमक्षिपत् १२४ तश्चित्रदत्ता किन्नाभ्या तुष्टैः सिचयसेचनं ताभ्यामलंभि दूरेपि नलेक्षाद्रीरिभिर्जलैः १२५ वरेणाव
रुणास्यापंसलभेरं भसांभरैः रतयोस्तिमिती चक्रे त्वदयां विस्मयेरपि १२६ नेतापि तापसर्पस्तो दमयंतीमयं ततः

नै·ध० हर्षेणादर्शयत्पश्यन्विमेतान्विमेऽपरः १२७ क्लिन्नीकृतां मम सा वस्त्रं जैत्रपत्रजितीकृते सख्योः सङ्क्षोभभावेऽपि
१५१ निर्विघ्नस्तनदर्शने १२८ मुग्धे स्तनः शंवरत्वेन मायेवाभ्युदियं तु किं यत्नाहृतमप्यंगमनयोः कथयत्यदः
१२९ वाससोऽम्बरत्वेन दृश्यतेयमुपागत तारहारमणिश्रेणितारावीक्षणलक्षणा १३० ते निरीक्ष्य निजालस्थां
ह्रीतो निर्ययतुस्ततः तयोर्वीक्षारसात्सख्यः सर्वा निश्चक्रमुः क्रमात् १३१ नावहिर्भ्रंयवेदर्भीस्तुतैनीतावधीति
नि उपेक्षेते तु नः सख्यौ मर्मज्ञे नाधुनाप्यमू १३२ उच्चैरूचे यतो राजा सखीयमिदमाह वः श्रुतं मर्म ममैता
भ्यां दृष्टं तन्नु मयानयोः १३३ महिरोषितयोर्वा विश्रम्भस्य च किमेतयोः अभ्यषिञ्चदिमे मायामिथ्यासिंहा
सने विधिः १३४ धौतेऽपि कीर्तिधाराभिस्तुरिते चारुणाभिहिषः मृषामपि लवैर्लक्ष्म लेखितुं केन शिल्पिनः
१३५ ते सख्यावाचवक्त्रा तेन किञ्चिद्वद्वैवक्र वक्त्राक्षतत्परं यस्मै सकौसितावयं १३६ स्थापत्येन्द्रस्य चित्रस्तेव राम०
तीयस्त्वचलक्ष्मैः कृतामपि तयावो विकरकंपेन दारशां १३७ अपयातमितोऽध्येधि स्वामशलीलशालता १५१

इत्युक्ते चोक्तवंतं स्त्र्याभिज्ञातेस्मतेभिया १३८ आह स्मत ह्रिराज्ञी शांप्रियां न तनुसंवीतलः ईदृशं मंडमली कापि
निस्त्रपानमनागसि १३९ अहो वा पत्रपाकेन जातरूपमिदं मुखं वाश्रितापाङ्गनेपि स्यादितो दुर्वर्णा[illegible]मः
१४० तामथैव हृदित्यस्य दृष्ट्वा तलानलेनतुं निमिष्य च तदीयांगासो कुमार्यमभिस्वदत १४१ तामस्य[illegible]नाः कुच
द्वंद्वे मध्ये नाभिविनिवेशप्यच सपाशोः सफलं वके तत्कर ग्रहणाश्रमं १४२ स्थापिता सुपरिस्वस्थतां तद्दासमुद्रावह
न्ने तद्वदहन्नकर्त्तेतमात्रेष्टस्य इमात्मनः १४३ स्निह्यत्करांगुलीलग्नकस्तूरीलेशमुद्रया स्फुत्कार्यपीडितोव
नै ८ केस्मरखीडुरियास्ततो १४४ तत्कुचे नखमारोप्य तमस्कुर्वंस्तपेक्षितः सोवादीन्नां हद्दिस्थं ते किं मामभिनदे
वन १४५ अहो अतो चितायंते हृदिराज्य सुहृद्वत अकः खलैरिवाकल्पितरेवस्त्री श्रामुखेभिम १४६ यच्छुद्धवतिनितं
बोश्यदालिंगति च स्ततो भुक्ते शशामयंतन्नेवासः शुभदर्शोचितं १४७ लीनचीनांशुकं स्वेदि दशालोकां विलोक
यन् तन्निलंवसन्निच्छस्थानि निंदादिनदीर्घतां १४८ देशमेवदंदेशासो प्रियादंतच्छदांतिकं चकाराधरपानस्य तत्रैवा

लीकचापलं १४९ नक्षमेचपलापांगिसोढुंस्मरशरव्यथां नतुसीदत्प्रसीदेतिसत्वांप्रीतामकोपयत् १५० तेन्नेनिष
धनाथस्यप्रियायावदनांबुजे ततःस्मितततोताभ्यांजघनंघनमीयतुः १५१ इत्यधीरतयातस्यहृदष्टेत्रिविशंकिनी
रुदितिस्तुत्यायशोत्कंठमसावप्यसरत्सखीः १५२ उपकारीवयथाशक्तिमदंस्पंदवितन्वता प्रेमीकुचनितंबेननलसंभो
गलोभिता १५३ अपिश्रोणीभरस्तेरंधन्नेतामशक्तत्रसः तदंगसंगजस्तंभोगतस्तंभोहृदोरपि १५४ आलिंग्यालिं
ग्यतन्वंगीमामित्यईगिरंप्रियं स्मितानिहृत्यशपंतीहारंपारमगादसौ १५५ प्रियस्याद्रियमारब्धनर्तदंतहूनयानया
श्रीकेशालीनयालिप्सोनतंतेननिवारितं १५६ अकथयदथवंदिसुंदरीद्वाःसविधमुपेत्यनलायमध्यमह्नः जयदृ
पदिनयौवनोष्णतमासवनजलानिपिपासतिक्षितिस्ते १५७ उपहृतमधिगंगमंबुकंबुद्युतितवबाहुतिकेशाम्
गिसंगात् अनुभवितुमनंतरंतरंगास्मशमनस्वसाभिस्रुभावशोभां १५८ तपतिजगत्प्रवषत्रिधिश्लतारविरधु
नात्वमिवाद्भुतप्रतापः उरमयनमुपास्यपश्चागुणैरघरितमेनमनंतरंतदायैः १५९ आनंदंहृदमाहरन्निवहरध्याना

र्वेनादिक्षणरास्याक्षन्तावपि भूपतिः प्रियतमाविच्छेदखेदालसः पक्षद्वारि दिशं शशंसिशतिमुक्त्वा द्वाड्डि गतद्वयसीशत्वासनि
षिपादिशान्दृशमक्षो निर्गत्य पुत्रस्थिवान् ॥१६०॥ ॥श्रीहर्षं कविराजराजिमुकुटालंकारहीरः सुतं श्रीहीरः सु
षुवे जितेन्द्रियचयं मामल्लदेवी च यं अन्याक्षुण्णरसप्रमेयभणितौ विंशस्तदीये महाकाव्ये व्यगान्नलस्य चरिते सर्गो नि
सर्गोज्ज्वलः॥ २०॥ ॥तं विदर्भसुतामारात्क्षोधात्युज्जिहानमनुदर्शितसेवैः अर्पणाय निजकरस्य नरेन्द्रैरात्मनः क
रदतापुनस्तवे १ तस्य तीनभिवयोः पिवहापद्वतिः पदयुगात्कठिनेति तां पथ्यब्नशिरसां खलु मालैः राजराजिरमितः पु
रामंती २ द्वास्युपाङ्घियुत तस्य नृपैस्तद्दृष्टिदानवकृमानकृतार्थैः स्वस्य दिश्य मथरत्नमपूर्वं यत्नकल्पितगुणाधि
कचित्रे ३ अंगुलीचलनलोचनभंगीभूतरंगविनिवेदितदानं रत्नमत्यनृपतेः किं तमस्यैतत्प्रसादमलभंत नृपास्त
ते ४ तानसौकुशलप्रश्नतसेकैस्तर्पितानथपितेव विसृज्य अस्त्रशस्त्रखुरलीषु विनिन्ये शिष्यकोपनमितानभि
नोज्ञाः ५ मर्त्यदुःप्रचरमस्त्रविचारं चोरुशिष्यजनतामनुशिष्य स्वैरबिंदुकितगोभिरधीरं मस्तमन्नभवदास्तवनेच्छः

नै.ष. ६ यक्षकर्दमसुहृन्मुदितांगं श्राकुरंगमदमीलितमौलिं गंधवारिभिरनुबंधितभृंगैरंगनाः सिषिचुरत्रवकुचास्तं ७ भूभृ
१५४ त्संभृतपोधनमानसमस्तुविः स्नपयति स्म पुरोधाः संदधज्जलधारसवलद्दोघास्तीर्थवारिलहरीरुपरिष्टात् ८ श्रेयसी कु
चवियोगहविर्भुग्जन्मधूमवितती रिव विभ्रत् स्नायिनः करसरोरुहयुग्मं तस्य संभृतदर्भमराजत् ९ कल्पमानमनुना
थमनाथं गांगमंबुकुतुकोदरं रुचि निर्मलत्वमिलितप्रतिबिंबं द्यामयच्छुरुपनीयकरेत्र ९ पुरुमाप्यदमनस्य भगिन्या
ध्न मिरात्मदयितं धृतरागा श्रीगमंगमनुत्किंपरिरेभे तं मृदो जलभृत्पुर्यहपालै १० मूलमध्यशिखरस्थितवेधःशौरिशंभु
करकांघ्रिशिरस्थैः तस्य मूर्द्ध्नि च करे पदि चैवं गौरि कान्त मिव गांगतरंगैः ११ आगमायतनवतो जलमध्ये मंत्रिमानसम
भजन्मुखमस्य श्रीपगापरिहृदोदरपूरे पूर्वकालकुषितस्य शितांशोः १२ मर्त्यलोकमदनः सदृशं तं बिभ्रदभ्रवि
गदद्युसिताः श्वंबरं परिदधे विधुमौलेः स्पर्द्धयेव दशदिग्वसनस्य १३ भीमजामनुचलत्स्वतिवेलं संविधित्सुरिवराजस्य राम॰
चोदः श्रावतारहृदयं समसंतादुत्तरीयपरिवेषमिषेण १४ स्नानवारिघटराजपुरोजागौरस्य त्रिलकविंदुसुखेंदुः के १५५

शशेषजलमौक्तिकदंतांतंवभाजस्तुमगात्वगतश्रीः १५ शैत्यशैत्यजलदैवतमंत्रस्याद्रुताप्रमुदितांचतुरस्त्रीं गीस्त्र
मोघहृतसौरभलोभंघ्राणमस्यमतिलघ्रमिताभूत १६ शाङ्गिमातुमदुपस्थितयेस्मिन्नाम्नमंबुकिरतिस्वकरेण भ्रां
तयः स्फुरतितेजसिचक्रस्य हृतकेवलदर्कवितर्के १७ समग्रम्यजपतः स्तुतिमंत्राः संनिधानममजंतकराङ्के गु
ह्वीजविशदस्फुटवर्णाः स्फाटिकाक्षवलयकलभाजः १८ पाशिपर्वणिशिरयवतुनरास्त्वाद्वेतर्पणायवार्पणामस्व
न्तुपमानजलयोगितितौघैः महिरुक्ता करतालतिलोभूत १९ श्रतपाशिवरणाः स्तुविनोच्चैरध्वनानितरण
दहनेन ब्रह्मचारिपरिचारितुरावीवेश्मराजक्षिरेषविवेश २० कापियन्नभक्षिधूपजधूमेपैरैलैर्मेचकागुरुभवे
धूमराणां धूयतेस्मस्तुमनः स्तुमनः स्वर्गधामपटलेपटलेन २१ सांक्रारेवरुचिपीततमायैः साधुशाक्तिरजनी
रजनीव तेधृतवितरितेस्त्रिदशोभ्योयत्र हेमतिलकाइवदीपाः २२ यत्रमौक्तिकमणोर्विरहेणाधीतिकामधृतवान्क्षिपदे
न कुंकुमेनपरिशिवितमंतः शुभ्रस्त्रयः शुभ्रशुभिरेतुभवंत्यः २४ अंक्रतुंविघनचंदनपंकं यत्रगात्रुटशिलाजमसत्रां प्राप

२८

नै.४.
१५५

केलिकवलीभवदिंदोः सिंहिकासुतमुखस्य सुखानि १४ गर्भवेश्ममदकर्दमसांद्रभाजनानि रजतस्य भजंति यत्र
लास्यमगामवन्नमृताशोरंकरंकुकलुषीकृतकुंभैः १५ उज्जिहानरहसकृताकुरंगांका यत्र धर्मसाह्नेन स्वलुलेनेने भूरिशार्कर
करंभवलीनामालिभिः स्नुगतसौधसरत्नानां १६ खर्वमाब्दमरोघनिनासंपर्वतंकवनचंपकसंपत मल्लिकाकुसुमरा
शिरकाषीघत्रचमस्फटिकसानुमनुच्चं १७ स्वात्मनःप्रियमपिप्रतिशुसिंकुर्वतीकुलवधूमवजज्ञौ हृद्यदैवतनिवेदनि
शाघत्रभूमिरवकाशाशिद्रा १८ यत्रकांतकरपीडितनीलग्रावरश्मिचिकुराहृविरेजुः गात्रनूर्ध्वविघ्नतेरत्नुविंबान्कुहि
मक्लिंतिभुक्तदृमितानि १९ नेकवर्णमणिभूषणाघ्र्णोसः स्फितोंभुरनवद्यनिवेद्यो ऋध्यातिएट्मलंमणिपीठंतत्रवि
त्रसिचयोच्चपचारो २० सम्यगर्चितिनलेऽर्कमलुंगीभक्तिगंधिरसनाकलिकांगैः सद्धानहृदयप्रतिबांतःशांतमवे
रमाणिनिरवेषीत् २१ तन्नदर्पमरहस्यतपेशुत्वाड्मयःशयमस्तुष्टवभाजः रक्तिमानतिवशिस्फितमुखेरक्तचंदन
जबीजसमाजः २२ हेमतामकततरुप्रसवेनश्रंवकारतरुपकल्पितस्रजः स्नानयायुधिविजित्यरतीशंगाज्ञितःकुञ्ज

राम०
१५५

सुमकाहलयेव ३४ अर्धपङ्क्तिहारकरं स्मितभाजनां नागकेसरतरोः प्रसवेन सोयमापयदनिर्यगबाग्दिक्ताल पांडु
रकपालविभूषाम् ३५ नीलनीरुहमाल्यमयीमत्य स्मातस्मगल्लनालविभूषां स्फाटिकीमपि तनुं निरमासी
न्नीलकंठपदसान्वयतायै ३६ प्रीतिमेष्यति कृतेन ममेह क्रुककर्मणा पुररिपुर्मदनारिः तत्त्वरः पुरमतोयमधाक्षी
द्रूपरूपमयकामशरांश्च ३७ तन्तुद्रूतमपि भीमतरज्जाविप्रयोगमसहिष्णुरिवायं शूलिमौलिशशिभासितया भृशो
न्मूर्छितनिमीलितनेत्रः ३८ दंडवद्भुवि लुठन्ननतामज्ञं वकंशरराभागिवकामः आत्मशास्त्रविशिखासनवा
णान्यस्यतस्पदयुगे कुसुमानि ३९ अंबकस्य पदयोः कुसुमानि न्यस्यसेष निजशास्त्रनिभानि दंडवद्भुवि लुठ
न्किंशुकामसंशरापसुपगाम्यतनाम ४० व्यापतस्य शतरुद्रियजप्योपासिमस्तानवपल्लवलीलं शृंगमंगिरि
वरुद्रपराक्रम्ये गिरस्युपयतरुद्रपरस्य ४१ उग्रमंत्रमहतिस्मिमहीभूयमरूपंपुरुषसूक्तविधानैः द्वादशापिचमकेश
वमूर्तीर्द्वादशाक्षरसुदीर्घववंदे ४२ मल्लिकाकुसुमकुंकुमकेनमधमीवलयितेन कृतेतं आसने निहितमेक्षित

२१

नै० ४० साक्षात्कुंडलीद्गतन्तुकुंडलभाजं ४३ मेचकोत्पलमयीवलिर्बंधुस्ताहालिस्त्वगुरसिस्फुरतिस्म कौस्तुभाख्यमणि
१५६ कुट्टिमवाक्षश्रीकटाक्षविकटायितकोटिः ४४ स्वर्गिकेतकशतानिमहेम्नः पुंडरीकघटनांरजतस्य माल
यारुणामणोःकरवीरंतस्यनूद्विगुनस्रक्समकार्षीत् ४५ नाल्पभक्तवलिरन्ननिवेद्यैस्तस्यहारिणामदेनसक
त्मः शंखचक्रजलजातवदर्घ्यैः शंखचक्रजलपूजनयाभूत् ४६ राजिकाम्लतुष्पजभ्रमाःपूजयत्याहरि
पुष्पजमस्मिन् निर्ययुर्भवहृताशुजगामभीर्दुर्यशोमलिनिताइवजालैः ४७ अर्चितिस्त्वमणिमाल्यविमिश्रैः
स्मेरजातिमयदामसहस्रैः तंपिधायविधिवद्धरत्क्षीरनीरधिनिमग्नमिवैषः ४८ अक्रमस्तवगतपुष्करवीजस्र
ग्गिरस्यकरसंक्रममेत्य शौरिरक्षजपितुःपुनरापतपद्मसद्मचिरवासविलासं ४९ कैटभारिपदयोर्नैतस्रङ्गी
संज्ञिताशिवकिलस्वगतेन जह्नुजेवभुवनत्रयपुण्यामातृसेवितानुनयतायतमाला ५० स्वान्तरागमनघःक रामः
मलायास्तवपत्रपितृहदित्यसतेन गौरवंव्याधितवागधिदेव्याःश्रीरुहोर्द्विनिजकंठनिवेशात् ५१ इत्यनेनतव १५६

स्तुत्वा वज्रनापि प्राप्नुवन्न सुदं सर्वजनपासः नृक्तिमौक्तिकमयैरथ हारैर्माक्तिमे हृतहारैरुपहारैः ५२ त्वं गतं हरनक्मातिर
ता त्रिविधरूपे रूपमस्मद्दभिधानतवनिंदा नक्रमस्तु यदहं पुलयामीस्तु क्तिपूर्वमयमेतदलोचन ५३ स्वप्रकाशजड
रुपजनने स्वेव ग्रतं पदं भिलक्ष्यति कर्तुं नत्वहं यामि महः प्रतिमस्यान्नप्रकाशनरमस्तमसः किं ५४ मेववाङ्मनस
योर्विषयो भूस्त्वां प्रनन्ते कथमस्तुहि शक्नोते उक्तवान्नकृपुणास्यधनः स्यात् तन्मयेघनमनास्तुवतोपि ५५ छद्मसत्याव
पुषस्तव तुच्छास्फाललनाज्ज्वलमिथोहतमहैः स्वैरमेत्यगगनांगणसंगात् दाविरस्मिति वुधालयगंगा ५६ भूरिरि
पि भूतमभूवलयानां पुष्पसीमनिकिरीटरिवचक्रैः तुंविनाच तजगतहि तिरक्षाकुमं दमक्रमठस्तवसौर्निः ५७ दि
क्षु यान्त्युर वतेऽपयस्तु द्वाम म्पुपेमि वत्तेरपिसमुद्रान् नस्पपोशिव उपस्तवदं प्रान्तुपयेक्तिममवास्त जगत्याः ५८
उहृतिस्फवलदिलापरिरं भान्नोमभिवेहिरिते वज्रहृपैः ग्राह्मसंश्रमभवह्नलिनीपंकेलिकोत्थनवतवनमानः ५९
दानवाद्यग्रहतन्त्रभवस्त्वं सिंहमामवरवैघलयोरैः वैरिदाशिदिविषन्तुकृजातिहृ ग्रामसंभवभवन्नस्तुजाक्षैः ६० दैत्य

२१

रै·भ· मत्तैरुद्दांशुनिविष्टांशाङ्कसंपद्भिर्गोङ्करातस्ते पात्तपयाराशिस्त्राशिपंचकमस्मात्छिन्नरज्जुनिलयन्नतद्वंद्वं ६१ स्तेनस्य
१५७ र्यतद्वयंसकलाग्राग्रोबलेनममकिंभवतीति त्वंबद्धःकृपस्वाविपलीयानद्देहिगामनमनः प्रमर्दनः ६२ स्नानवारि
रसिकायविभूतेर्वशिभितेस्मिन्स्तुतरांप्रतिपन्निं इत्युदयपुलकंबलिनोक्तंत्वांनमामिक्रमवामनमाद्यं ६३ योगिभिः
क्षितितलेदिविवासंधमेष्वसिचिरंप्रियमारागः पाशिरेषभुवनंवितरेतिक्लुप्तवागभिरववामनविष्णुं ६४ स्राशा
यस्यविहतिःक्रियतेकिंदितेश्वरस्मिहिमवस्त्वरपोमः विश्वमित्यभिहितोबलिनास्मान्नूवामनप्रगतपावनपायाः
६५ कृत्रजातिरुदियायभुजाभ्यांयातवैवभुवनेस्तजतः प्राक् जामदग्न्यबटुबस्तवस्तस्माज्जोलयार्थमुखितोविज
येतां ६६ पांसुलाबहुपतिर्नियतंयावेधसारचिरुषानवरवेडा तांभुवंकृतवतोद्विजमुख्यांमुक्तकारितरसातवजी
यात् ६७ कार्त्तवीर्यभिदुरेणादशास्यैरेणुकेयभवतास्तुरवनाशो कालभेदविरहादसमाधिनोभिरामभजनक्रि राम०
महंते ६८ हस्तलेखमस्तजनत्रवलुजन्मस्यानेरेणुकमसोभवदर्थे रामरामभधरीकृततनत्रलेखकःप्रथममेववि १५७

ध्याता २९ उद्वेगोजततुजाद्दकामं विद्युत्स्वराणानरखाणामनःशमतायसमर्थयेनदेवमतवैभवमेव ३० नोद्दामि
पादितत्वमियंमे पद्मोऽहमपितं रघुवीर येनरावणाचमूं क्षिप्ता त्वन्मयं जगदपद्यपदं शेषं ३१ आज्ञया च पितुर
न्तभिया चचार हा यतमहीश्च भवा द्विः लंघितश्च भवता किमुत न द्विषां रिराशिरच्छेदकां कराल कः ३२ कामदेव वि
शिखैः खलु तेषां मार्गयज्ज्वनकजामिति रूक्षः दैवतादमररागवरदात्कान्तयाप्ययत्त्वमपुनान्दवदनैः ३३ नयशोहम
ति कं तु कान्दवंशं स्मृःस्मनकिमं तुमिषितं तु नामशेषितमसैन्यदशास्यादक्तमायद्दसोऽनवहत्वात् ३४ मृत्युभीति
कारणापजनेद्दशामदानजप्रपाप्यशास्तत ह्रीणगान्सिकथं न विहायकृद्दुर्जन भियानिजदाराद् ३५ दृष्ट्दा
र विरहोद्भवयोमिल्लेशरणशरणांसमयैधि लक्ष्मणाग्रणाविदोगकृशानोधः स्वतीवितनराणाङ्कितियत्ना ३६ क्रौंच
दुःखमपि वीक्ष्य शुचा यः श्लोकमेकमसृजत्क विराघः सत्वदुस्थकरुणाः खलु काव्यं श्लोकसिंधुसुचिन्तं प्रबबंध ३७
विश्रवः पितृकयान्मसर्वं सम्भव त्वमनपेत्सुचितज्ञः त्वं च कर्हिचन सर्पणारखापालक्ष्मणोनवपुषाभ्रवसीव ३८ तेहं

नै·ध· न्तु दुरितव्रततिं मेघैः सकल्पा विटपीन वदोर्भिः छदयादवतनोरुदणारिस्पर्द्धमानइवदानमदेन ७९ गलकेलिपुत
१५८ दायदलावीः कर्परीभिरभिहस्यंतरंगान् भाविताराघुजमेदनलीलासूत्रपातइवपातु तदस्मान् ८० कर्णसक्तिम
फलांस्वत्तुकर्त्तुमसज्जितान्नुनरथायनमस्ते केतनेनकपिनोरसिशक्तिं लक्ष्मणांकनवतान्हृतशल्यं ८१ नापगेयम
नघः सशरीरं घोरवैरणानितशामणिमक्तं माल्मश्रुन्तरवध्वस्तुरतज्ञोदिव्यपित्रुतविलोपभीयेति ८२ घातिनाकेन्तु
तकर्णदयालुजैत्रिनेतुकुलपार्थकृतार्थः अर्द्धदुःखमुखमध्यनयत्वं मास्वभानुविहसहि ध्रुनेन ८३ प्रणवत्सुरा
।यिराधनुराधापुत्रशत्रुसवनामसहशीते श्रीप्रियस्यसहोगवतव श्रीवत्समात्मतदिधत्तुमजस्रं ८४ तावकीपरतनोः
शितिकेशत्वं हलीकिलसएवचशेषः साधुमावतरस्तवधत्तेल्लनारचित्रकुरनालविलासं ८५ स्वघांधवहभोग
वतीशः शेषरूपमपिविधदोषः भोगभूतिमदिराभ्रुचिरश्रीरुलसत्कुमुदवंधुरुचित्वं ८६ रेवतीशस्तवमाकिल राम·
नीलस्यांवरस्फुरचिरातनुभासा कामपालभवतः कुमुदाविर्भावभावितरुचेरुचितेव ८७ एकचित्ततिरहयवादि १५८

त्रयीपरिविताख्वतुभस्तं पाहिमांविधुतकोटिचन्द्रकः पंचवाणाविजयीषड्रभिज्ञः ८८ तत्रमारजयिनित्वयिसाक्षात्
कुर्वतिकृपाणिकतात्मनिषेधो पुष्पवर्षयतस्तुर्हस्मात्तुष्णशास्वशरसंततिरेव ८९ तावकेत्वदिनिपात्यकृतेयं
मन्मथेनहृदयेयंतत्तुत्रे कुंठनादतितमांकुसुमानांछत्रमित्रमुरवतेवशराणां ९० यत्रवक्त्रवविधोविधिरास्येस्वात्त
रीचरतितत्वतुरास्यः त्वय्यशेषविदिज्ञायतिशर्वःसर्वविद्भुवनयाशितिकंठः ९१ धूमवक्त्रलयतागुधिकालंम्लेछकल्प
शिखिताकरवालं कल्किनादशतयंममकल्कंतेसुदस्पदशमागतरेणा ९२ देहिनेवयशसाभ्रमतोर्वीपांडुरेणा
रागरेणुभिरुच्चैः विष्णुनाजनयितुर्भवताश्वतेनामविष्णुयशसस्सुमदर्थी ९३ संतमद्यमयेक्षितिदत्तात्रेयमर्जुनयशो
र्जनवीजं नौमियोगजनितानवसंज्ञंत्वामलक्ष्मभवमोहतमोर्कं ९४ भार्गवस्तुमतशृत्यजयंतंरामसन्निहतदेवन्नहृत्
नः इंद्रनंदनमपक्रमणित्वांनौमिकृष्णनिहतार्कतनूजं ९५ वामनादगुणमादत्तुजीयास्त्वंत्रिविक्रमतनुर्धृतादिकः
वीतहिंसनकथादयबुद्धातकल्किनाहतसमस्तनमस्ते ९६ मांत्रिविक्रमपुनीहिपदेनेकिंलगावनजनिराकृतपानत किं

२१

नै·ध· प्रदक्षिणातलघुमिपाशंजांववानदितनेवलिवंधे ९७ अर्द्धवक्रवपुषार्जुनगाढ्नयोलुनातपरस्तुनाथसहस्रं तेनकिं
१५९ सकलचक्रविलूनेवाणगाढ्निचयेंचतिचित्रं ९८ पांचजन्यमधिगत्यकरेणपांचजन्यमहराननिववक्ति चेतनाः
स्यकिलपश्यतकिंनाचेतनोपिमयिमुक्तविरोधः ९९ तावकोरसिलसद्वनमालेश्रीफलाद्विफलशालिकयेव स्थी
यतेकमलयात्वदजस्रस्पर्शकंटकितयोल्कुचयाच १०० त्वज्जातेनजलजेनकरस्थेशिक्षितुंशुभमगाभ्रूयसितेच्चैः
आननेचनयनापितबिंबःसेवतेकुमुदहासकराशः १०१ येहिरण्यकशिपुंरिपुत्वेरावणंचकुरुवीरचयंच हंतहे
त्मसमुवंस्तवयोगास्तेनरस्यवहरेसुजयेति १०२ केयमर्हभवताभवतोहेमापिनानुभवःसकलस्त्वं शेषताम
पिभजंतमशेषंवेदवेदनयकोहिजनस्त्वां १०३ प्रागभेवरुदगुद्भवत्रुफान्नुक्तिमुक्तिविहृताविहृतावत् नापरःस्फुरति
कस्यचनापित्वत्समाधिमवधूयसमाधिः १०४ उर्ध्वदिक्कदलनातदिरकांधीःकिंतनुर्हरिहरीभवनाय किंचनिर्गमभि राम·
नोन्नहरित्वेकःस्वतंत्रमनुनत्वनुयोगः १०५ आमकामसहजनिखिजगत्किंकिंमिनासियादिनिर्मितमेव पासिवेदमव १५९

तीर्थमुद्गःकिंस्यान्मनापियद्वशगविनाशं १०६ जाह्नवीजलजकोस्तमभवंझानपादपाशिहृदयेकुशावन्नीज उत्थि
ताश्रिमसलिलाश्चयिलोलाकिंस्थितापरिचितान्नपरिचित्य १०७ वस्तुगतस्तघटजेनमिदानांयोक्तनैकविधबाधवि
रोधैः तन्वदीहितविजृंभितन्नद्देदमेतदितितत्वनिरुक्तिः १०८ वस्तुविश्वमुदरेतवद्दस्यावास्यवतकिलन्नकंड
तन्नजः स्वंविमिश्रभुभयंनविवित्नन्निर्थयोमसकानमस्तमवेषि १०९ ब्रह्मणोस्तनवशाक्तिलतायांमूर्द्धिविश्व
मथपन्नुरहीतां गलताकलयतोजठरेणसर्वथासिजगतामवलंवः ११० धर्म्मबीजसलिलासरिदंघ्रावर्थम्
लसुरसिस्फुरतिश्रीः कामदेवतमपिप्रसवस्तेब्रह्मभुक्तिदमसित्वयमेव १११ लीलयापितवनामजनायेश्लहते
नरकनाशकरस्य तेभ्यएवनरकेस्थितामास्तेतुविभ्यतुकथंनरकेभ्यः ११२ मूत्रहेतुभुनवज्रनिपाताद्रीतिमर्हे
तिजनस्त्वायिभक्तः यत्रदोखरातिवेश्रवकंठानतिःप्रयत्नमपिनामतवज्ञाकु ११३ सर्वथापिशुविनिक्षिपमाणोमं
दिशोदरइवावकराये उद्भवंतिमविवेतसितेषांशोधनीमवदनुस्मृतिधारा ११४ अस्मदाद्यविषयेपिविशेषेराम

नै·ष० तामसवधामसुराणां श्रुत्वैवंविभवतेवतुकस्मादन्यथाननुजनुर्न्नितयेपि ११५ भक्तिभाजमनुगृह्यदृशामांभास्क
१६० रेणकुरुषीततमस्कं अर्पितेनममनाथनतापंलोचनेनविधुनाविधुनासि ११६ विश्वरूपकृतविश्वकियत्तेवैभ
वाङ्कुतमणोस्त्वदिकुर्वे हेमनस्यतिकियन्निजवीरे कांचनाद्रिमधिगत्यदरिद्रः ११७ लंघयन्नहरहर्भवदाज्ञामस्मि
हाविधिनिषेधमयीं यः दुर्लभंसततपस्यापिगिरेवत्वत्सकाशमहमिच्छुरलज्जः ११८ इत्युदीर्यसहरिंप्रतिसंप्रज्ञात
वासिततमःसमपादि भावनाबलविलोकितविष्णुःप्रीतिभक्तिसदृशानिचरिष्णुः ११९ विप्रपाणिषुभृशंवसु
वर्षीपात्रसात्कृतपितृक्रतुकव्यः प्रेयसाहरिहरंपरिपूज्यप्रह्वएषशरणंप्रविवेश १२० माध्यंदिनादनुविधेर्वि
स्वधाविविधान्नास्वादितामृतमयोदनमोदमानः शांतंसचित्रमविदूरितवैजयंतवेश्माचलंनिजरुचीभिरलंचका
र १२१ भीमात्मजापिकृतदेवनभक्तिपूजापत्यौचभुक्तिवतिभुक्तवतीततोनु तस्यांकमंकुरिततत्परिरिप्समध्यम राम·
ध्यास्तभूषणभरातितरात्वसांगी १२२ तामन्वगाद्दशितबिंबविपाकबिंबोःसाहंशलाटुपरिणाम्नुवितर्कदस्य की १६०

रस्या कापि करणानि हि हेव हन्ती सौंदर्यपुंजमिव पंजरमेकमाली १२३ कुंजानुजावकुलपङ्क्तिशितित्रिसीम्नास्य हं
कुद्रूपदपदार्थगिथोन्वयेन तिर्यग्वृतस्फटिकदंडकवस्त्रितैकाताम्रन्तु वर्त्तनपिकेन सदाश्रिकेन १२४ शिष्याः
कलाविश्रितुभीमधुवोवयस्या वीणाम्रदुक्काणनकमीणियाः प्रवीणाः आसीनमेनमुपवीणयितुं यतुला
गंधर्वराजतनुजामतुजाश्विराजं १२५ जासामसभाषतजुरंग हशांविपंचीकिंचित्तुरः कणितनिःक्वनकाकली
का सैमीतथामधुकंठलतोपकंठे शाङ्गापितद्वयममंप्रतिभावतीव १२६ सायकृताखिलकलागुणाभ्रमभ्र
मी सैमीत्तुलाश्विगातयेस्वरसंगतामीत तंपागसावविनयंपरिवादमेत्वलोके भुनापिविदितापरिवादिनीति
१२७ नादंनिषादमधुरंतन ज्जगाररसाभ्याशभागवनिभृतकुलकुंजरस्य स्तंवेरमीवकृतसञ्जुतिसूहकं
पावीणाश्रिचित्रकरवाचलभागमवंती १२८ स्वाकृष्यसारमखिलंकिमुवल्लकीनांतस्यामृदुस्वरमसर्ज्जिनकं
ठनालं तेनांतरंतरलभावमसावपावीणाह्वीणानकोणमधुचतकिंतुबालयेऽ १२९ नहंतनिःक्वणतिमधूना

२८

नै० ४० यचाटुगाथावीणास्तयाजगुरतिस्फुटवर्णबंधं इत्थंयथावस्तुमनीरतिश्रत्यकस्ताः कीरःकिरन्नुदन्नुदीरय
१६१ तिस्मविस्मा: १३० अस्माकमुक्तिमिरवेषाय एव बुद्धेर्गांधंयुगामतिमतीक्ष्ममहेतथापि ज्ञानहिवागवसरा
ववनाइवव्रद्यामेतावदयानवधारितमेवनस्यात १३१ भूम्नृङ्गांकपुविराजशिरवामणेः स्नातंवास्मयोगमृम
गस्यसमःक्रमोयं यन्नाकपालकलमाकलितस्यभर्तुरन्नापिजन्मनिमतीभवतीसभेदः १३२ एषारतिःस्फुर
तिचेतसिकस्ययस्याःकृतेरतिंश्रुतिरयत्नयिवाततानाति वैयकृवीकृणाविलीकृतनिर्जरत्वासिद्धाम्बुरक्षम
करध्वजसंशयंकः १३३ एतांधरासिवमरिछविहारिहारास्तुल्यासितस्त्विदमाननवंद्रभासा विश्वद्विषामि
पयमासिवराशिरंतवैदिक्षियंजनमनःश्रियमध्यदेशः १३४ दत्तेज्ञयंजनितपत्रनिवेशनेयंसाक्षीकृतेन्दुवद
नामदनायनन्ती मध्यस्थ्यदुर्वलतमन्तफलंकिमेतन्नभुक्तियदन्नजवेमर्क्षितमनस्वकेतोः १३५ चेतोभवस्यभव रम्म०
तीकुचपत्रराजिधानीयकेतमकरात्तराजधानी अस्यांमहोदयमहःस्पृशिमीनकेतोःकेतोरगांगरुणिन १६२

ध्रुवकेऽस्तुवीते १३६ अस्या मदं न मानिशं मदनास्तथैनां कामः स्वमंनकथ स्पृष्टुं तु नाम गच्छत् छायेव नाम यथागात
गतमाचरिष्णोस्तस्या ध्वजश्रमहरा मकरध्वजस्य १३७ स्वेदस्नवश्रागिधिनीतनरोमराजीरत्येयदाचरति ज्ञाय
ते तत्र जाने शोभासितेन नरनायमध्यस्थ सांद्रमश्रास्रमेघधारके मरंदं तु रांगः १३८ घ्राघ्राज वापिन्नप जीवि
त देवतेयं यर्संतु शीकरकरं वराम्भुजाक्रीतेतेयथा रतिपतेः कुसुमानि बाणाः स्वेदस्तथैव किमु तस्य शरस्य ना
स्नं १३९ रागं प्रतीत्य युवयोस्तमिमं प्रतीचीभानुस्त्व किं हृद्यमज्ञायत नाक्रमेतान् तद्वीत्त्ववंष्ठकिमिह केलिसरि
त्सरोजैः कामेषुतोचितसुरवत्तमधीयमाने १४० अन्योन्यरागपरयोर्युवयोर्विलासस्त्वच्छंदना छिद्रयातु त
दालिवर्गः अन्याजयाद्रसिचयमाजिमकारयन्नादं न नैवेदो स्वमदनो मदनः कथं स्यात् १४१ इतिपठाति तुके
मृगायपुत्र्यावक्रनृपकृत्यमवेत्य सांध्यवेलं क्षपितनिजसखी हृशाईदृष्टः कामलतयेव तदानिकोचवस्था १४२
अभ्यागतपरभृतस्काहिस्त्कहीतिस्तुतवचनस्सात्रक्रिचंचुंचुः पठितनलस्तुतिं प्रतीवकीरं तामिव नृपं प्रतिजानते

२१

नै·४० त्ररागः १४३ तुंगप्रासादवासादथ श्रशात्मतामापतंती केलिकुल्यामग्नाङ्गी दर्कबिंबप्रतिकृतिमणिनामीमज्जा
१६१ राजमानं बकं बकं ब्रजंतीफणिप्रवतिरिति त्रस्तुमिथकंत्रुक्रान्तोस्नंभिरुणतीरे रथपदमिथुनेः स्न्र बितामर्न्निस
त्या १४४ अथरथचरणौ विलोकरक्तावनिविरहासहताहतावितास्तेः अपितमकृतनपद्मस्तुभिकालं श्रमनविकी
र्णसरोजसोरभंसा १४५ अमिलपतिपतिप्रतिस्मभेमी(कुमुदेष्णतीमसोढारविरविलंबितुकामतामतानीत प्रतिसौ)
(रुविरुवंतिकिंशकुंतलाः स्वहृदि निवेशितकोककाकुकुंताः १६) सदयविलोकयकोकयोरवस्थां मम हृदय मिमीव
मिंदती ह्याकुइव विलोकानरोनरोदतीमां १४६ कुमुदमुदमुदेष्वतीमसोढारेविरविलंवितुकामतामतानीत् प्रति
नरुविरुवंति किंशकुंताः स्वहृदि निवेशितकोककाकुकुंताः १४७ अपिविरहमनिष्टमावरंतागधिगम स्वकम्र
वसर्वचेष्टो इदमिह हि निदर्शनं विहंगो विधिवशचेतनचेष्टितानुमाने १४८ अंघ्रिस्याफणिमेष्टकाविसरागैःशो राम॰
णेकपरागैः स्फुटंकालो अंविभिन्नारथांगमिथुनं विछेत्नुमत्र्वित्ता रशिम ग्राहि गरुत्म दग्रज समारब्धाविरामभ्रमो १६२

दंडशाजिनिमानुशाशाणवल्गुयेत्तंमज्ञाकिंनिस्यते १४९ इति स विधुमुखीमुखेन मुग्धालपितसुधासवमर्पितं निपीय
स्मितशबलवलन्मुखो वदन्नास्फुटमिदमीदृशमीदृशं पदार्थं १५० स्त्रीपुंसौ प्रविभज्यते तु सखिलावालो चितो चित्य
योर्नस्थावेक्षिरतिप्रसूनशरयोः स्थापद्वयीत्वह्रुवो लवन्नासाछलनिह्नुतांह्रिनलिकौ नालीकपुंजेषि सोस्ताज्ञिस्थास
लोतेमधुस्त्रमनजंवायव्यमस्तातयोः १५१ पीतो वर्णगुणैस्तथातिमधुरः काये पि सोयं तथा यं विधत्तकनकं सुवर्ण
मिति कैराहन्त नोत्कीर्त्यते कावर्णान्तरवर्णनाधवलिमा राजेव रूपेषु यः तस्मागादपि यावदेति रजतं दुर्वर्णताडु
र्यशः १५२ खंडश्रोद्गृद्दिस्थलेमधुपयःकादंविनीतर्पणात्कृष्टेरोहति दोहदेन पयसां पिंडेन वैतंडुकः मशास्त्रा
इवमेचनेर्यादिफलंक्षेत्रनदात्वक्षिरासुद्दृशायततोपुदेतिमधुराधारस्तमस्त्वयः १५३ उन्मीलकुडपाकतं तुलनयारज्ञा
ध्रमीर्जयद्भानांतः स्मृतशार्कराचलमयः स्वेनामृतोधाःस्मरः नव्यामिक्षुरसोदधेर्यादिसुधासुत्यापयेत्मामवज्ञिक्का
याःकृतिमाह्वपेतपरमांमत्कार्णयोःपारणं १५४ स्त्रास्येयातवभारतीव्यतिन लीलारविंदोत्रसक्षासेतक्तात्वैगानि

क्रणामिलद्धारणीविलासाम्भृते नत्केलिभ्रमणमहंगौरिकसुधानिर्माणहर्म्याधरे तन्तुक्तामणिहारएवकिमयंदंतस्त्वजो
राजतः १५५ वाणीमन्मथतीर्थमुज्ज्वलरसस्रोतस्वतीकापितेखंडःखंडइतीदमीयपुलिनस्थालभ्यतेवा लुका ए
तन्नीरस्पृहैवकिंविरचिताःसूताःसिताखण्डिकाः किंपीयूषमिदंपयांसिकिमिदंतीरेनवेवाधरौ १५६ परभृतयुवती
नां स्वम्भगायातिगात्वनन्नवननस्रवीणावाणीयंस्तुधाभिंधुवेणा कतिनरसिककंठेकर्त्रेमध्यस्यतेसौमधुपविपिनाग्रे
नाभिराधेफितेन १५७ ऊहंस्तोरदनच्छदःस्मरधनुर्वध्रकमालामयंमोर्वीतत्रतवाधराधरतराधःसीमलेखालता ए
चापारोपितावकानतुधनुर्वेदःप्रियेमान्मथःसोयंकोणधनुष्मतीभिरुचितंवीणाभिराम्यते १५८ सुग्राम्यःस्विद्यध
संसदिमदागच्छन्तपांक्तेयत्नांतेवस्तुएमणिस्मरस्यविशिखानुगधेमध्येद्धाणिमायत्सगारिममहिमस्त्रोणिवक्षोजयु
ग्माजायद्वेतोवशित्वास्मितश्रुत ।विगानोन्मुखाः यःकिंमाद्विनिनाधरंतवकथंहेमेतिनलक्ष्यः कीदृक्सामस्तुधि
निएच्छतिनतेदृष्टेगिरंचोत्तरं १५९ मध्येवद्धाणिमायत्सगारिममहिमस्त्रोणिवक्षोजयुग्माजायद्वेतोवशित्वास्मि

तइहत्वलघिमामांप्रतीशित्वमेषि स्वक्ष्मोप्याकाम्यादिशिविदिशियशोलब्धकामावसायाप्रतीरप्राप्तवीशात्वददितस्तु
दितःस्वस्यशिल्पायवश्यं १६० त्वद्गावःस्तनयेवयंनपरवःपीयूषमेवस्तामस्तस्यार्थेगास्तद्रामेरंडुसमरःस्थानेमजा
नेजनि झङ्काणानकमानमर्द्दनस्तजाङ्गीरे हृदाववृयायस्मिन्नामप्रतोनयानिजपदप्रक्षालनानुग्रहः १६१ शोक
श्वान्तोकयोस्त्वांस्तुदातिनुदातितद्याहृराज्ञाकरस्तेगत्वाकुल्यामनस्तद्भजितुमनुनयेमानुमेतज्जलस्थं नेहृपद्यं
जलावप्प्वनुनयविस्तुरःस्यात्म्येकय्रहोयंद्लेवाम्भोजदंभोजालिमिहप्रवर्त्तीपरपमामेष्यामारां १६२ तदानंदा
यत्वारिहस्मितकंदायभवत्तानिजालीनांलीनांस्थितिमिहतुहृत्तेश्वगायता इतिव्याजात्कृत्वालिखुवलितविज्ञांस
हृच्छीस्वयंसोयंसायंतनविधिविधित्सुर्व्वाहिरभ्रत १६३॥ ॥श्रीहर्षंकविराजराजिमुकुटालंकारहीरःसुतंश्री
हीरःसुषुवेजितेन्द्रियचयंमामल्लदेवीचयंतस्यागादयमेकविंशगणनःकाव्येतिनव्येकृतौनैषीधचरितेत्रवर्गोन
मयेनसर्गोनिसर्गोज्ज्वलः॥ ॥उपास्यसांध्यंविधिमंतिमाम्बुराजेन्द्रणाकम्प्राधरत्तुंविवेताः श्रवासवान्नसमप्रति

२२

नै० ४० भागेमैमीधरंसोधमसोधरेंद्रः १ उत्पन्नजंत्याश्रिययाविस्तुकंपर्यंकमंकिाथितमस्त्रशायं अथास्पतामप्याधि
१६४ वास्यसोपंसथास्तुपश्लोकयतिस्मसायं १ दिलोकनेनाद्रुश्रहाराणतावहिशंजलानामधिपस्यराग अक्रा
लिक्रालापयमेवरोयमग्नरिपंकेरिवकुंकुमस्य २ उद्वेस्तारांदुवरशैलेमौलेस्फुतोरविगैरिकगंडशैलः तस्ये
वपातेनविद्वर्गितस्यसंध्यारज्ञोराजिरिहोज्जिहीते ४ अस्ताद्रिचूडालयपक्ष्मणाणलिछकस्यकिंकुकुटपेट
कस्य यासांतकूञ्जोल्लासितेः शिरोघोदिस्तास्रणाद्रागस्राणाणलतेयं ५ पश्यद्रुताश्रतंगतसूर्यनिर्यत्करा
वलीहेंगुलवेद्रयायानिधिध्यमानाहानिसंध्यायिरात्रिप्रतीहाररूपदेषिकारः ६ महानटःकिंनुसभान्तरा
गेसंध्यायसंध्यांकृतनटीमपीशांतनोतितन्त्राविधरागपितारश्चेणिरलजासांद्रतमंगहारं ७ भ्रमणास्थिता राम
म्रस्त्रुटिस्यलाद्यात्यापोडुकोरीकपटंतहद्भिः दिक्षांडले मंडयतीवखंडैः सायंनटस्तारकराइकिरीटैः ८ १६४
कालःकिरातःस्फुटपद्मकस्यवधंव्यधाद्यस्यादिनद्विपस्य तस्येवसंध्यारुचिरास्त्रधाराताराश्चकुंभस्थलमौक्ति

कानि ९ संध्यासरागः ककुभो विभागाः शिवाविवाहे त्रिभुवनायमेव दिग्वाससा पूर्वमवे विभुषा सिंदूरिकापद्मलि
पर्यधायि १० सती शुभा शुद्धहृता च त्रष्यसिंहूरिकार्थं वमनेहनेत्रे दिशो दिसंधीममिरागशोभे दिग्वाससो भे
क्षिमलं भिक्षातां ११ आदाय दंडं सकलास्तु दिक्षु पोयं परिभ्राम्यति भानुभिक्षुः अद्यो निमज्जाद्भिवतापसोयं
संध्याघ्रकाषायमधत्त साथं १२ अस्ताचलेस्मि त्रिकषोपलाभे संध्याकषो छोरवपरीक्षितोयः विक्रीयते हेलि
हिरण्यपिंडं ताराबराटानियमादिनयोः १३ पत्तेलिसंदाडिमसर्कविंबमुन्नार्यं संध्यात्वगिवोन्नितास्यतारामं
यवीजपुंजादसीयं कालेन निस्तुतमिवास्थि वृथ्य १४ ताराननिवीजमिवादमादमियं निरपेक्षविपदारिथ्य सूर्य
तेत्रिष्कलाकृत्य रविं त्वगेला संध्योनिता पक्किमदाडिमं वा १५ संध्यावशोषे कृततांडवस्य चंडीपतेः पत्यतताभि
घातान कैलासशैलस्फटिकाश्मखंडे रमं डिपश्योतानयालु मिद्योः १६ इत्यं हि पार्वतीनजन्मने वसंध्या
मपक्रांतवती प्रतीत्य गगनमोदं त्वरमंतरिक्षं निरीक्षमाणाः सप्तुनवं भागा १७ रामे पुमर्मब्रागनाग्नि वेगाइ

२२

नै०ध० त्नाकरः प्रागयमुत्थयान ग्राहौघकिर्मीरितमीनकंबुर्नभोनभोः कामशरासनं नु १८ मोहाय देवाप्सरसां विहस्तो
१६५ स्ताराः शराः पुष्पशरेण शंके पंचास्यवत्संचशराःस्य नाम्नि पुष्पं चवाणी खलु पंचवाणः १९ नभोनदीकूलकुलायव
क्री कुलस्य नक्तं विरहाकुलस्य दृशोरथांगेषु पतंति ताराः पतंतितिलोकमगणानिधाराः २० स्मृत्निमल्वोमरनिर्झरि
णीयादांसि गोधा मकरः कुलीरः नक्षत्रवेलन्तरभाति हृामग्नात्मधःस्वप्रमितः प्रतीमः २१ स्मरस्य कंबुः कि
मयं वकास्ति हि विश्विलोकाजयवाद्यनीयः कस्यापरस्यानुमयेः प्रतनेर्वा दिवशक्तिर्घटते मटस्य २२ किं योगि
नीयं जनीरं नीरांपानां जिवत्य प्रमम्सुह्व योगर्हिमस्या महती मलप्र मिदं वदस्यं वरतुं विकं नु २३ प्रबोधकाले
हृनिवाधिता निताराः खपुष्पाणि निदर्शयंती निशा हृशक्त्या धृतियोगिनीयं मृषा जगत्दृष्टमपि स्फुटाभं २४
प्रगः स्मरे गांकमयः समयप्रकृतो भवत्तुयुगमधत्वनायः पुविेतवेंदीलमनासनारपुष्पा लिवारणानुगतो गतो यं २५ राम०
लोकाश्रयो मंरुपस्यादिस पितृस्थाइमाभात नुकाहमस्य स्वकांतिरेणा लक्ष्यरवांतिं मतिपुणाणाग्राहारनिभानि भानि २६ १६५

१६५

शचीसपत्न्यां दिशि पक्ष्मपाते मिशाके महानुद्रवनिर्भरस्य पोष्णूपते वासरमेत्तु नाशात् दुष्टं खलः प्रेरइतांधकारः १७ रामा
लिरोमावलिर्दिग्गिरिणा हि ध्वांतायते वा हतमंतकस्य यष्टीस्त्य दूरादिव विभ्रतः स्तानस्याल् शृष्टीत्वापततो विवस्वान् १८ प
कं महाकालफलं किलाभी तपस्यागिरेः सा तु निभातु विंबं भिन्नस्य तस्यैव हि षत्रिणान्तर्बीजानि जातानि तमांसि मि
१९ पत्युर्गिरीणामयशः स्तमेरुपवदत्रिगाग्रावरुद्धतादृतमा दिशान्तमण्डौ उरथ्यात्वनामपञ्चच्छरपाम्रगम्नाभिशोभि
२० ऊर्ध्वं धृतं व्योमयदुद्रमरश्मेर्हित्वा सहस्रेण करैरिवासीत् एतन्नहेवांशुमता विनेदं नेदिष्ठतामेति कृतस्तमिस्रं
२१ ऊर्ध्वार्पितन्युब्जकटाहकल्पे यद्व्योम्नि दीपेन दिनाधिपेन न्यधायि तत्पूर्णमिलत्कुरुत्वधूमो तमः कज्जलमस्य ल
त्किं २२ ध्वांतैरनाभ्या शितिनां वरेण्याद्दिशः शरैः स्वनशारम्यतारैः मंदाक्रमं दानिशि मामतिदोसैर्ष्यामवाप्तांतमि
स्रारिकाभाः २३ भास्वन्मयीमीलयतोहशं द्राक् मिथ्यामिलच्चंचलमादिपुंसः श्यावस्महेताविन मांसिपङ्क्तरूपामस्व
लक्ष्मीर्विजितेंदुलक्ष्म २४ विवस्वतानायिषतेव मिश्राः स्वर्गोसहस्रेण समंजनानां गावो पिनेत्रापरनामधेयास्तेनेदमांध्यं

२२

नै·ष· खलुनांधकारः ३५ ध्वांतस्यवामोरुविचारणायांवैशेषिकंचारुमतंमतंमे औलूकमाहुःखलुदर्शनंतत्क्षमंतमस्त
१६६ त्वनिरूपणायं ३६ द्यांनिस्पृशःस्पर्शनिषेधभूमेःसेयंत्रिशंकोरिवसंपदस्यनकिंचिदन्यत्प्रतिकौशिकीयंदृशावि
हायस्त्रियमाततोति ३७ मूर्द्धाभिषिक्तःखलुयोग्रहाणांतद्ग्रासमास्कंदितमङ्कलक्ष्मी दिवांधकारंस्फुटलक्ष्मरूप
मालोकतालोकमुलूकलोकः ३८ इतेममहेशिगिरिकाहृगोषांप्रचारइत्याकलनायचारीः छायाविधायप्रति
३ वल्कलग्नाःप्रांशुपत्रप्रहमिवांधकारः ३९ ध्वांतस्यतेनक्रियमाणयेत्थंद्विषःशशीगणितयाथरूपः उद्यन्नुपास्यो
किजपारुणाश्रोतंरांशिपेनानुनयेछयेव ४० पश्यप्रहेतोच्छनिमेषमद्रेःक्षितिकाश्मिमितिरक्तरिणा प्रवर्षतिपे
यामिवंद्रिकाभिस्तुकोरवंनेत्रुलुकप्रामिङः ४१ ध्वांतेद्रुमांतानभिसारिकास्त्वंशंकस्वसंकेतनिकेतमासाः छाया
च्छलाद्गुम्फितनीलचेलाज्योत्स्नानुकूलैःस्फुलिताउकूलैः ४२ त्वदास्यलक्ष्मीमुकुरंचकोरैःस्वकौमुदीमादयमानमिं
दुंदृशानिशेंदीवरचारुभासापिबोहरंभातरूपीवरोरु ४३ असंशयंसागरभागदृष्टास्तदप्युद्धीधरादेवमथःपुरय

राम०
१६६

अमुष्य यस्मादधुनापि सिंधौ स्थितस्य शैलादुदयं प्रतीमः ४४ निजानुजेनातिथिनाद्युपेतः प्राचीपतेर्वाहनवारणो
न सिंदूरसांद्रे किमकारि मूर्द्धि तेनारुणश्रीरयमुज्जिहीते ४५ यत्प्रीतिमद्भिर्वदनैः स्मरस्मास्याद चुंबि नाकाधिपना
यिकानां ततस्तदीयाधरयावयोगादुदेति बिंबारुणबिंब एषः ४६ विलोमितां कोत्किरणान्नदुस्त्रहहत्यादिनाह
रूपविलोचनादि विधिर्विनत्रविधुनावष्ठलां किमाननं काचन संचकेन ४७ अनेन वेधा विपरीतरूपविनिर्मितां को
त्किरणांगकेन तदाननं हृश्यहृगाद्यालुस्त्रहृगादिनेवालग्नसंचकेन ४८ अस्याः सुराधीशदिशः पुरासीत्यदं
बरं पीतमिदं रजन्यां चंद्रांशुचूर्णाव्यतिचुंबितेन तेनाधुनानूनमलोहितापि ४९ तानीव गत्वा पितृलोकमेत
मरं जयन्त्यांतिसजामदग्न्यः छित्वा शिरोस्त्राणि सहस्रबाहो विस्राणि विश्राणितवान्पितृभ्यः ५० अकर्णना
सन्त्रपते सुरवंते पश्यन्नसीतास्यमिवाभिरामं रक्तोस्रवर्षैर्वितलक्ष्मणाभिभूतः शशी सूर्पणखामुखाभः ५१ आ
द्रनदीप्रेमणि मंदरस्य दत्वाय दस्मै खलु मायधन्नैः रज्यन्नुषारद्युतिकूटहेमनत्यांगुज्ञांतरजातह्रोणान ५२ वालेन

८३

चतुर्दिगंतीपरिपूरयंती ज्योत्स्नैव कृत्स्नाम्बुरसिंधुबंधुः क्षीरोदपूरोदरवासनाशां वैरस्यमेतस्य निरस्यतीयं ७०
पुञ्जीविधोस्तांडविकास्तफिंघोराशयाचकोरस्य दृशोवयस्या तथापि सेयं कुमुदस्य कापि प्रवीतिनामैव हि कौ
मुदीति ७१ ज्योत्स्नापयःक्ष्मातलवास्तवस्तच्छायाछलच्छिद्रधराधरायां गड्ढांगडगड्ढांगडकराः कलंक
नीलप्रभामिश्रनिभाविभांति ७३ कियान्पथानेन वियद्विभागस्तमोनिरासाद्विशदीकृतोयं स्वःस्फीतस्तथाला
ब्रामेंधूलीभिरुड्डासिताभिःशितिरप्यकारि ७४ गुणोपपत्तोर्धोनिजकारणस्य न ह्यानिरूढीकथमेतदुवंङ्गः
।।चिरेणासोयंमजनेतुयन्नेन नित्यमंभोधिरिवान्नचित्रं ७५ इन्द्रेवदेवव्रजभोज्यभाजिः सुधामुधादीधितिमंड
लीयं क्रिंसांयथासेवतथांगमेषा कलंकमेकं मलिनं बिभर्त्ति ७६ आदर्शदृश्यानलमपिस्थितोयमादर्शदर्पो
नातिभर्त्रिमूर्त्ति विनेत्रमरप्ययमनिनेत्रानुत्साद्यमासादयतिस्मचित्रं ७७ एकःपिपासुःप्रवल्गानिलस्यचुगो
रथाचाहनरंकुरोषः अस्तांबरेनंत्तुनिलेनलिद्वास्यःपिवत्रसृष्णाकृनविंवद्दे ७८ अस्मिन्नृशीशोनस्थितएव

र कुर्व्वीनिप्रियाभिं विचिक्षिोपदायं आरात्पमं देशाइतोषधीभिरं केसमं केपि भुनान्यधायि ७९ अस्येन तेनार्थ्यु
पागतानामास्वादयन्त्यत्र ओषधीनां क्षयन्नपुष्पैव सुधाजलानि स्तुवं वसन्तोषकलंकरंकुः ८० रुद्देषु विद्रा
वितमाङ्गमारान्तारामृगं व्योमनिवीक्ष्याविभ्यत् मन्येयमन्यः शारगांपि नेशामनेशानूडामशिरोमिंदुमेशः ८१ ए
हेपि किं निपतिनाथ नाथ रक्तुर्विधोरंकइवेतिशंका तन्नायमिपस्वसुरेतस्व एवयद्वैरथ्ये एषमणपञ्चपदस्सा ८२
उत्तानमेवास्यवलक्ष्यकुक्षिं देवस्यपुक्तिः शशमेकमाह तेनाम्बिकं देवगविष्वपिस्यां स्वद्वालुस्तन्नानगतोस्तुता
यां ८३ दूरस्थितेवस्फनिरक्तनीलेनिलोकनेकेनलनीनिमायत् शशस्यातिवत्रापिएवलोमाँतनः परोक्षः
स्वलुरागभावः ८४ अंकं प्रभुर्व्वीकरणस्य दर्पणद्रयोगाच्छनिलोकएवा शशो यदस्यास्ति शशी ततोयमे
वं मृगोस्यास्ति मृगीतिनोक्तः ८५ यावंतमिंदुं प्रतिपस्रस्तन्मेत्रशाखिता वा नयमस्थिनाषि तत्कालमीशोन
वजस्य चूडाद्वितिधोरराजीयत्स्वमिहाक्षिलिंगं ८६ आरोप्यतेवेदिह केतकतमिंदोदलाकारकलाकलापे त

२२

नै०ध०
१६९

स्वंवदत्वंकस्तुरगस्यनाभिकस्तूरिकासौरभवासनाभिः ८७ आसीद्यथाज्यौतिषमेवगोलः शशीसमस्कंविपिटस्ततोऽभूत स्व
र्भानुदंष्ट्राभुगयंत्रकृष्टपीयूषविप्रापाकदशाविशेषः ८८ अस्याब्धसाम्याहितनोःसदानोकर्पूरसिंदुःखलुतस्यमित्रं द
ग्धोहितेनोहावपिपूर्वरूपायद्दीर्घजन्मामधिकंदधाते ८९ स्थानेविधोर्कामदनस्यसख्यंसशांभुनेत्रज्वलतिप्रलीनः अयं
लयंगच्छतिदर्शभाजिभास्वन्मयेवकृषिवादिपुंसः ९० नेत्रारविंदत्वमगान्मृगांकःपुरापुरारेस्तदयेदेवपुंसः अस्यां
कएवायमगान्नदानीकनीनिकेंदीदिरसुंदरत्वं ९१ दैवेनतेनैववकाशपतिष्णुमांस्यसमीक्ष्योभयपक्षभाजो हिजाधि
राजोहरिणाश्रितोवपुःकृत्रिपुष्पोनयनक्रियायां ९२ येस्त्रमापिज्वलनस्फुषारेसरोजनीहादविकारहेतोः नदीयध्म
मोद्यतयाशशांकेशंकेकलंकोऽपिसमर्थितस्तैः ९३ स्वेदस्यधाराभिरिवापगाभिर्वीमाजयाज्ञास्परिश्रमान्नीक्षायापदेशा
द्दरत्युधानिमदस्यसध्यांवुधांवुदन्तिरिवेदमत्र ९४ सस्मानुमेयंवजकालनीलानिपातनीलःखलुहेमशैलः इंदोर्जगत्या
यमयेन्मयांकेपीतोऽपिभागःप्रतिबिंबितस्यात ९५ माचापड्रुन्निःस्मरोजपूजाश्रियंशशीप्रनिमीलितेजाः अस्मिह

राम०
१६९

येनैवनिजांकरंकोरलंकृतस्तामयमेतिमन्ये ९६ यदेषजागर्त्तिशशःशशांकेबुधोविधत्तेकइहात्रचिह्नं अंकःकिलैतत्पितु
रंबुराशेरासीत्तुरंगोपिमतंगजोपि ९७ गौरेप्रियेभातितमांतमिस्राऽस्तोत्नीचनीलेदधितायदस्मिन् शोभांविलोलाड्डु
मयोस्तयोर्वासितासितांत्वंत्रिमयेविमर्ष्मि ९८ वर्षांतपानावरणंविरायकाणेद्यमालंव्यसमुत्थितेषु वालेषुताराक
वकेष्विहेकंविकस्वरीभूतमवेमिचंद्रं ९९ दिनावसानेतरणेरकस्मान्निमज्जनादिक्षुविलोचनानि अस्यप्रसादाड्डुप
स्यंतकांतमोरसदीपवंतीतरंगिति १०० किंनात्रिणानोपिकृणिकोणकोयंभानत्तितेजोमयविंदुरिंदुः अत्रैत्तनेत्रैघटतेय
दात्मीत्मसेनतापामहतोमहीयान् १०१ राजत्पतिंनेत्रोषधयःस्वशक्त्यामंत्रेणविप्राःकृपिणंनशेकुः एतंप्रयोक्षिमंमि
र्मितपुत्रंसुधाप्रभावेननिजांप्रयंप्र १०२ वामेक्षणानिशानाथमहःसुधाराहेरदंष्टोवानजराविनाशोपीत्वाकथंनापरथाः
चकोरविधोर्मरीचीनजरामराःस्युः १०३ वाणीभिराभिःपरिफिल्मभिर्नरेदमानंदजड्डंचकार मुहूर्त्तमास्यपरमेनभैमी
हेमीवहृष्टिस्तिमितंचतस्था १०४ इतोमुरारातहागिमीयमाविरासीत्पीयूषधारामधुरेतिजल्पन् अचुंवदस्याःसमुखेंदुविंवं

२२

नै.४. संवादहृत्काश्रियमंबुजानां १०५ द्विजेशमस्याः प्रियमेव मुक्ता विदर्भभूमीपतिवंशमुक्ता स्मितांशुजालं विततान तारादि
१७० वःस्फुरंतीवकृतावतारा १०६ त्ववर्णनेनानत्वयमर्हतीतिनिशम्य मान्तत्सुखमिंदुरूपं स्थानेत्वदास्ते शशिनः प्रशस्तो ध
रातुरासाहमितिस्मिताह १०७ त्वयेरितःप्रागसमःस्तुतख्यागिरंपरीहासमरंसोक्तिरासःभूलोकसारःस्मितभात्तु बारभा
तुंभरीष्यत्सुभगंवभाषा १०८ इंदोर्भ्रमेणागमनायुयोग्येजिह्वातिनास्येविधुनास्तमन्तं गीत्वामृगं कर्षतु मंत्स्य
ताकिंपाशीवधूर्वेनयत्नद्वयेन १०९ जवाननेज्ञातवरीनि[illegible]पीयूषतिंतराकरानलोलुपोयं हातुंनजातुस्पृहयत्यवैमि
विधुंमृगस्त्वद्वदनभ्रमेण ११० आप्यायनाद्वात्तविभिःसुधांशोःशैत्यात्क्रमःकाननजन्मनोवा यावन्निशायामथघर्मतुस्था
स्तावद्भुजस्याक्लिनशाद्वपांयः ११ दूरेपितन्नावकगानपानात्सुधाबधिःस्वादुरसोपभोगे अवज्ञयेवक्षिपतिक्रयायाःपतिः
खलुत्वान्मृतानिभामः ११२ अस्मिन्नविस्मापयतेयमस्मांस्त्वत्कुर्वभूवेषयदादिपुंसः तदत्रिनेत्रानुदितस्यतत्त्रिकुला राम.
उरूपंकिलरूपमस्य ११३ अभिमृगंक्रोदरिकौमुदीभिःक्षीरस्यधारामिरिवक्षणेन अक्षालिनीलीकचिरंवरस्यातमो १७०

मथाएरजनीरजेका ११४ पयोमुचंमेव किमानमुच्चैरुच्चाटयामास अन्तुःशारदा अर्णारिवामोऽस्तयापि किंचित्तलग्नोङ्घ्रि
न्तुल्लां छनकालिमास्मा ११५ निरन्तरत्वेननिधायतन्विनारामहस्ताशिरसादेक्षिपेत शुभांशुरन्यःसकलेकमुक्तास्त
द्रात्तदास्य श्रियमाश्रयेत ११६ एकादशैकादशरुद्रमौलीन्दूनंतयतोस्यातिकलाःकिमस्य प्रविश्यशोभास्वमवेति
पंचपंचेषुतनूरर्गाःसिमवोर्द्धंवद्राः ११७ यस्याश्रमादिक्षुतवानतीयाकुरंगलक्ष्माचमृगाक्षिलक्ष्मी एकार्थलिप्सा
कान्तएषसंकेशशांकपंकेरुहयोर्विरोधः ११८ लब्धंनलेखप्रभुणापिपातुंपीत्वासुरैर्देरधराम्रतंते निपीयदे
वैर्विद्रुमीकृतायाप्रजाविधोरस्यदधेसुधायां ११९ एतंसविभ्रद्दिवसुत्तमांगे गिरीन्द्रपुत्रीपतिरोषधीशं अन्या
शिघोरं विषमस्थिजन्मधन्नेभुजंगंचविमुक्तशंकः १२० नास्यहिजंद्रस्यवभूवपश्यदारान्गुरोर्यातवतोपिपातः प्र
वृत्तयोपान्त्यमयप्रकाशात्रत्युतिनत्यजितिमदेहमास्याह् १२१ स्वधाकृतंयन्ननयैःपितृभ्यःश्रद्धापवित्रैस्तिलविश्रमै
धः चंद्रपितृस्थानततोपतस्थेतदंकरोचिःखचितास्तुधैव १२२ यत्पोच्चसौधस्थितिसौख्यलक्ष्योत्स्कोलिकुल्यांतुनि

ड़िंबमिंदोः चिरंनिमज्ज्येहमतःश्रियस्यभ्रमेणायसुवंतिराजहंसी १२३ सौवर्गवर्गैरमृतंनिपीयकृतोक्षितर्द्धिः शश
लांछनोयं पूर्णोमृतानांनिशिनेऽत्रनद्यांमग्नःपुनःस्नात्यतिमाछलेन १२४ समंसमेतेनशशिनःकरेणप्रसन्नतपा
णाविहकैरविणाःविवाहलीलामनयोरिवाहमधुच्छलत्यागजलाभिषेकः १२५ विकासिनीलायतपुष्पने
त्राश्रणीयमिंदीवरिणीवनस्था विलोकतेकान्तमिहापरिप्रान्मृगांतदेशाननचंद्रमानं १२६ तपस्यतामम्बुनिकै
रवाणांसमाधिभंगेविबुधांगनायाः अवैमिराद्रेरमृताधरोष्ठंसुरतंमयूखस्मितेचारुचंद्रं १२७ अलांकपंका
विधुमंडलीयंपीयूषनीरासरसीस्मरस्य पानात्सुधानामजलेपमृत्सुचिह्नंबिभर्त्यत्रभवंसमीनं १२८ ताराऽस्थि
भूषाशशिजन्हुजाभृत्चंद्रांशुपांशुच्छुरितद्युमिरोः छायापथच्छद्मफणींद्रहारास्तेमूर्त्तिमाहस्फुरमष्टमूर्त्तेः
१२९ एकैवतारामुनिलोचनस्यजाताक्षिलेतज्जनकस्यतस्य ताताधिकासंपदभूदियंतुसमाधिकाविंशतिरस्यप
त्न्यः १३० मृगाक्षियन्मंडलमेतदिंदोस्मरस्यतस्यातुरमातपत्रं यत्पूर्णिमानंतरमस्यभंगःसच्छत्रभंगःखलुमन्मथ

स्य १३१ दशाननेनापि जगन्ति जित्वा सोयंपुरापारिनजातुजेतुं स्नानैर्विधोर्मौनिनिसंगतेयंतस्यालदेकाननतानिजि
तस्य १३२ हरेणनिजांगमावादियंत्वहानिजपद्मयंसर्वदशांशशांकः स्वर्गीस्वदास्येनतुलांगतस्य दनंतरंइन्द्रामिमं
गमस्य १३३ कृशानिशामःपरिभूयरामातंकृत्राघयाभज्यतसाद्विजेंद्रः तथैवपद्मानमिभूयसर्वान्त्वद्वक्रपद्मात
परिभूतिमेति १३४ अंतःसलक्ष्माक्रियतेसुधांशोःरूपेणापशोहरिणेनपश्य इत्येषभीमदर्शीदस्यकदाचिदंतं
सकदाचिदंतः १३५ सागरान्मेनिविलोवनोदरातयतद्वयाद्जनितेनकिंद्विजः एवमेवचभवत्रयंद्विजःपर्य
वस्यतिविधुःकिमद्विजः १३६ गाराविहारे वितंद्रमयीवकारयन्मंडलीहिमभुवमृगनाभिवासं तेनैवतामिह
कृतेनमनेजिनस्यसल्लोंकलोकतिलकाख्ममवापधाता १३७ इंदुंसुरत्नाह्वऊतरांतवयज्ञांगीतितेनमृगसाज
नितन्मागात्रमपेव स्वत्येतिमोहमहिमानकिमोष्ठविंवलक्ष्मीविडंविमुरितेद्विषुपाशवीथु १३८ स्वभीतुना
उनमानविभीषिकामिंदुःखाकृतेनमवधूपसुधासुधांशु स्वंतिकृतेसितिमविह्नमसुषमारागैलाविलतामम

२२

नै०च० वलंबातनवायरोहं १३९ हर्यक्षीमवतःकुरंगमुदरे धाक्षिप्यायहाणांज्ञातस्फीततनोरमुष्यहरिणःस्तनस्यपत्न्याह
१७२ रेः भंगस्त्वद्वदनांबुजादजनियत्मध्यान्नदेकाकिनःस्यादेकःपुनरस्यसंप्रतिभटोयःसिंहिकायाःसुतः १४० यन्मूर्जां
नयनद्वयोत्पलमयीवेधाव्यधात्त्वद्वधूंकांक्षारीरामविः स्मतेस्तुरवमयंप्रः प्रियेनावकं कःशीतांशुरसौनदा
मखमृगव्याधोत्तमांगस्थलस्थास्नुस्वर्लाटिनीतटवनिवनीवानीरगर्भीवकः १४१ जातंशातक्रतव्यांहरिति
विहरतःकाकतालीयमस्मामरूपामेलकमत्रास्थितसकलकलानिर्मितनिर्मलस्य इंदोरिंदीवराभंवल्लिकज्ञापि
गजग्रामणीगंडपिंडद्वहापादानदानद्रवलवलगनादंकमंकोविशंको १४२ ऋग्रांशोऽङ्कमामनंतिरजनीभर्तुःक
लांहृत्वयंसेनंपंचदशैवताःप्रतिपदाद्यस्यकवह्निम्वः यःशेषःपुनरूहतस्तिथिमृतेसाकिंहरात्वंकृतिरस्य
स्यानातिलंकलंकमिहकिंपश्यामिमशणामिकं १४३ ओमात्त्वामादयतेचकोरनयनाज्ञाघायसीलोचनेखिस्सु राम०
र्नेजमिवोपजीवितुमितःसंतर्पणात्मीकृतान् श्रंकेकुमयंकरोतिचपरित्रष्टुंतदेवाहतस्त्वद्वक्त्रनयनाश्रियाः १७२

णनाथिकं मृगये विधिस्तु विधुः १४४ लावण्येन तवास्यमेव रुचिना तन्नाद्यमावस्य शशाङ्कः प्रोञ्छनलब्धताद्रुमलि
नेनारं मिशेषेण तु निर्माय द्वयमेतदस्तु विधिना पाणी खलु क्षालितौ तल्लेशैरधुनापि नीरनिलयैतरं भोजसारम
ते १४५ लावण्येन तवाशिलेन वदनं तन्नाद्यमावस्य शशाङ्कः प्रोञ्छनलवणाङ्कमलिनेनारं मिशेषेण यः तल्लेशलापि
शिखामणिः स्तुषमयाङ्कहृतो शशो रधुदञ्चत्तस्यपदं यदस्य शादतः पद्मं च समग्राश्रियः १४६ सपीतेः संश्रीतेरजानि
रजनीशः परिखलु परीतस्तारानां दिनमणिमणिप्राव मणिकः ध्रियेपशपोन्मेक्षाक विभिरभिधानायस्तु श
कः स्तुधाममधुदन्तैर्धृतशशकनीलाश्मवचकः १४७ श्वासं शीतमयूखमण्डलगुणानां रूपमाते निर्मितं शोके
सन्देहि शार्वरीपरिहृदनेनैव दोषाकरः आदायं उ मृगाङ्क पीडिविहितेपशपामिसारं हशौ त्वद्दृके सहिता विधोप
तिमयं दध्यादतं धः कृतः १४८ शुचिनिशाविमुडुगणमणानमतिकलयसि कृशातनुनगगनतटमनु
भजति निशाशशितलविगलदमृतभृतरविरथ्यपयचपलुरविलकुलमिव १४९ उपनतमुडुपुच्छजातमास्ते

२२

नै०ध० भवत्तजनः परिचारकलितायं निलतिलकितपर्यटाभमिंदुं विनरनिवेद्य सुधांत्वपंचवाणं ॥५०॥ स्वर्भानुश्वतिवारणा
१७३ मिलद्दन्तौघयंत्रोद्भवस्वधालीपतयास्तुदीधितिस्तुधासारक्षणाद्युतिः पुष्पेच्छामननात्रिपापरिणयानंदाभिषे
कोत्सवे देवः श्राममहस्वधारकलशश्रीरक्षनक्षत्रपे ॥५१॥ यथाप्लवनस्तट्स्वरसरमणीयापिरमाणीकुमारारणामं
तःकारणाद्दाणं केवकुरुते मदुक्तिश्चेदंतमंदयति स्तुधीभ्यजस्तुविधः किमस्मात्तामस्यादरमत्रुरुषानादरमरैः ॥५२॥
दिशि दिशि गिरिग्रावाणः स्वावमंतुसरस्वतीस्तलयोति मिथो यामायास्फुरद्गतिइंडवां पामपरः क्षीरोदवान्व
दीपस्तुदीर्यते मथितुरमृतं सिद्धेछिदिश्मोदनमोदन ॥५३॥ जिह्वमेनेमयास्ते सांब्रह्मेकं वहेछमा श्रुवेविलायति
ष्ट्वानने ह्रीमस्मास्मृशां ॥५४॥ श्रीहर्षं कविराजराजिमुकुटालंकारहीरः सुतं श्रीहीरः सुषुवे जितेंद्रियच
यं मामल्लदेवी च यं ॥ [redacted] द्वाविंशो नवसाह राम०
सांकचरिते चंपूकृतोयं गतः काव्ये चारुणि नैषधीयचरिते सर्गो निसर्गोज्ज्वलः ॥ समाप्तं नैषधकाव्यमिदं ॥ ग्रंथग्रंथि १७३

॥नै॰ ध २२॥
॥१७४॥
या४x

रिह क्वचित्क्वचिदपि न्यासि प्रयत्नान्मया प्राज्ञंमन्यमना हठेन पठिती मास्मिन्खलः खेलतु॥ श्रद्धाराद्धगुरुः श्लथीकृतदृढग्र
न्थिस्समासादयत्वेतत्काव्यरसोर्मिमज्जनसुखव्यासज्जनं सज्जनः॥१५६॥ ताम्बूलद्वयमासनं च लभते यः कान्यकुब्जेश्वराद्
स्साक्षात्कुरुते समाधिषु परं ब्रह्म प्रमोदार्णवं॥ यत्काव्यं मधुवर्षि धर्षितपरास्तर्केषु यस्योक्तयः श्रीश्रीहर्षकवेः कृतिः कृति
मुदे तस्याभ्युदीयादियम्॥ ॥१५७॥ इति [illegible]॥

॥राम ४॥
॥१७४॥